

Informácia pre verejnosť

Stanoviská verejnosti k správe o hodnotení strategického dokumentu a návrh strategického dokumentu posudzovanému podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) **„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“** je možné predkladať najneskôr do **03.06.2024** na adresu:

Okresný úrad Košice
Odbor starostlivosti o životné prostredie kraja
Komenského 52
041 26 Košice

Správa o hodnotení strategického dokumentu a návrh strategického dokumentu je sprístupnená na webovom sídle Ministerstva životného prostredia SR: <https://www.enviroportal.sk/eia/detail/program-hospodarskeho-rozvoja-socialneho-rozvoja-kosickeho-samospravne>

Konzultácie podľa § 63 zákona je možné vykonať na Okresnom úrade Košice, odbor starostlivosti o životné prostredie, Komenského 52, 041 26 Košice, 10. posch., č. dverí 1005 počas celého procesu posudzovania v pracovných dňoch počas úradných hodín na základe vopred dohodnutého termínu.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja

Košického samosprávneho kraja

na roky 2023 – 2027

(s výhľadom do roku 2030)

A. Úvod

B. Analytická časť

C. SWOT analýza

December 2023

Kolektív spracovateľov za Úrad Košického samosprávneho kraja

Autori:

Mgr. Katarína Rosičová, PhD. odbor regionálneho rozvoja
Ing. Barbora Kováčová odbor regionálneho rozvoja

Kolektív spoluautorov:

PhDr. Ing. Marcela Jokeľová odbor regionálneho rozvoja
Ing. Dominika Kováčová odbor regionálneho rozvoja
Ing. arch. Anna Mareková odbor regionálneho rozvoja
Ing. Martin Pukančík odbor regionálneho rozvoja
Mgr. Ján Rudy odbor regionálneho rozvoja
Ing. arch. Peter Serfözö odbor regionálneho rozvoja
Mgr. Oliver Siksa odbor regionálneho rozvoja
Mgr. Iveta Urbanová odbor regionálneho rozvoja
Ing. Miroslav Fazekaš, PhD. odbor dopravy
PhDr. Jana Knežová, PhD. odbor kultúry
Mgr. Veronika Šitárová odbor kultúry
PhDr. Vladimíra Maršaleková odbor sociálnych vecí
PhDr. Peter Dringuš oddelenie zdravotníctva

Externí spoluautori:

Mgr. Ondrej Tokarčík Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

OBSAH

A. Úvod	5
1. Metodické a legislatívne východiská	5
2. Relevantné vstupy z programových a strategických dokumentov	6
2.1 Nadnárodné dokumenty	8
2.2 Národné dokumenty	11
2.3 Regionálne dokumenty	21
3. Kompetencie samosprávy	36
3.1 Obec (mesto)	36
3.2 Samosprávny kraj	37
3.3 Kompetencie vyššieho územného celku v jednotlivých oblastiach	38
B. Analytická časť	56
4. Identifikácia územia	56
5. Demografia a zdravotný stav obyvateľstva	57
5.1 Stav a vývoj obyvateľstva	57
5.2 Štruktúry obyvateľstva	60
5.3 Prognóza populačného vývoja	66
5.4 Stredná dĺžka života pri narodení	69
5.5 Úmrtnosť obyvateľstva	70
5.6 Zhrnutie	72
6. Ľudské zdroje a trh práce	74
6.1 Ekonomická aktivita	74
6.2 Zamestnanosť	75
6.3 Nezamestnanosť	76
6.4 Priemerná mzda	79
6.5 Zhrnutie	80
7. Sociálna inklúzia	80
7.1 Riziko chudoby	80
7.2 Marginalizované rómske komunity	81
7.3 Seniori a sociálne vylúčenie	82
7.4 Cudzinci	83
7.5 Sociálna inklúzia a bývanie	84
7.6 Sociálne podnikanie	88
7.7 Index sociálneho pokroku (SPI)	89
7.8 Zhrnutie	89
8. Osobná bezpečnosť	90
8.1 Trestné činy	91
8.2 Samovraždy	93
8.3 Dopravné nehody	94
8.4 Zhrnutie	95
9. Hospodárstvo	95
9.1 Vývoj HDP v Košickom kraji	95
9.2 Priame zahraničné investície	97
9.3 Pôdohospodárstvo	98
9.4 Štruktúra priemyslu a perspektívne odvetvia	102
9.5 Priemyselné parky	104
9.6 Podnikateľské subjekty	104
9.7 Vedecko-výskumný potenciál kraja	114

9.8	Kreatívny priemysel.....	116
9.9	Strieborná ekonomika	117
9.10	Cestovný ruch	117
9.11	Zhrnutie.....	129
10.	Dopravná a technická infraštruktúra.....	131
10.1	Dopravná infraštruktúra.....	131
10.2	Verejná osobná doprava.....	135
10.3	Cyklodoprava.....	137
10.4	Elektrická energia	142
10.5	Geotermálna energia	146
10.6	Tepló	148
10.7	Zemný plyn	149
10.8	Vodovodná a kanalizačná sieť	149
10.9	Pokrytie internetom.....	156
10.10	Zhrnutie	158
11.	Inštitucionálna infraštruktúra.....	159
11.1	Školská infraštruktúra	159
11.2	Zdravotná a všeobecná ambulantná starostlivosť	169
11.3	Zariadenia sociálnych služieb	173
11.4	Kultúra	179
11.5	Zhrnutie.....	181
12.	Životné prostredie.....	183
12.1	Ovzdušie	183
12.2	Zmeny klímy	186
12.3	Odpady	189
12.4	Ochrana prírody	193
12.5	Brownfieldy	195
12.6	Zhrnutie.....	197
C.	SWOT analýza	198
13.	SWOT analýza Košického kraja	198
	Súvisiace koncepcné dokumenty kraja (abecedne)	202
	Zoznam tabuliek.....	202
	Zoznam grafov.....	206
	Zoznam obrázkov	207
	Zoznam máp	207
	Zoznam skratiek.....	209
	Analytické listy Košického kraja a jednotlivých okresov	

A. ÚVOD

1. METODICKÉ A LEGISLATÍVNE VÝCHODISKÁ

Predmetom kapitoly je popísanie základných legislatívnych, metodických a inštitucionálnych východísk pri spracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (ďalej ako „PHRSR KSK“). Hlavným impulzom pre spracovanie PHRSR KSK vrátane Integrovannej územnej stratégie Košického kraja (ďalej ako „IÚS KK“) je príprava na nové programové obdobie Európskej únie na roku 2021 – 2027 a Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov s názvom Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030. Na regionálnej a miestnej úrovni vznikla potreba zosúladenia rozvojových cieľov a programov s investičnými prioritami EÚ pre kohéznu politiku na roku 2021 – 2027 a zároveň s cieľmi stanovenými vo Vízii a stratégii rozvoja Slovenska do roku 2030.

Kapitola popisuje vymedzenie riešeného územia (v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou regiónu) a proces tvorby PHRSR (vrátane spôsobu zapojenia jednotlivých aktérov). Podkladom pre tvorbu tejto kapitoly bola aktuálna legislatíva a aktuálne metodické príručky pre spracovanie PHRSR.

Legislatívne východiská

PHRSR KSK je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a je vypracovaný v súlade so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie regiónu. Problematika regionálneho rozvoja spadá pod gesciu novovzniknutého Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (MIRRI SR), ktoré od 1.7.2020 prevzalo agendu regionálneho rozvoja od Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, ten bol pôvodne zodpovedný za tvorbu a riadenie regionálneho rozvoja, ako aj prípravu novej národnej stratégie (pôvodne pod názvom Vízia a stratégia rozvoja SR).

Z hľadiska obsahovej štruktúry je dokument spracovaný v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z aktuálne platnej legislatívy (zákon 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, časová verzia predpisu účinná od 1.7.2020). Niektoré časti strategického dokumentu, v zmysle platnej legislatívy boli pre jeho lepšiu čitateľnosť spojené.

Schválenie PHRSR vyššieho územného celku (a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie vyššieho územného celku) je podmienkou na predloženie žiadosti vyššieho územného celku o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov (doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov).

Metodické východiská

Pri tvorbe dokumentu sa rešpektovali aktuálne metodické dokumenty pre tvorbu PHRSR. Počas prác na jednotlivých etapách tvorby PHRSR boli zverejnené aj nové metodické usmernenia.

Finalizácia dokumentu, najmä spracovanie strategicko-programovej časti a následných častí, bolo realizované v súlade s Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja (z januára 2020) a s Jednotným metodickým rámcom pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027 (z augusta 2020) a na základe konzultácií so zástupcami gestora pre regionálny rozvoj (MIRRI SR).

Kapitola bude podliehať zmenám, vzhľadom na aktualizácie a nové usmernenia zo strany MIRRI SR.

Proces tvorby dokumentu

PHRSR KSK sa skladá z 5 základných častí:

1. Úvod
2. Analytická časť

3. SWOT analýza
4. Strategicko-programová časť
5. Realizačno-finančná časť

Spôsob zapojenia jednotlivých aktérov sa realizoval viacerými spôsobmi, či už prostredníctvom dotazníkového prieskumu, tematických pracovných skupín, ako aj individuálnej komunikácie. Špecifickou súčasťou bolo aj identifikovanie konkrétnych projektových zámerov zo strany jednotlivých aktérov. Takýmto spôsobom sa uskutočnilo niekoľko desiatok stretnutí a spolu bolo týmito spôsobmi zapojených viac ako 600 subjektov, ktoré aktívne prispeli do procesu tvorby tohto dokumentu či už prostredníctvom postrehov, pripomienok alebo definovaním svojich potrieb a konkrétnych projektových zámerov.

Výsledky prieskumov, ako aj identifikácie projektových zámerov boli zakomponované do súhrnných častí príslušných tematických kapitol (zhrnutia a dôsledky) a špecifických kapitol venujúcich sa prehľadu kľúčových výziev a problémov na území kraja. Zároveň tieto zistenia slúžili ako podklad pre tvorbu návrhovej časti PHRSR KSK na roky 2023 – 2027.

Kapitola bude podliehať dopracovaniu, vzhľadom na stav príprav predmetného dokumentu.

Vymedzenie riešeného územia

Z hľadiska nomenklatúry územno–štatistických jednotiek a rovnako i z územnosprávneho členenia Slovenskej republiky reprezentuje Košický kraj v rámci územia Slovenska úroveň NUTS 3 reprezentovanej ôsmimi samosprávnymi krajinami SR. Košický kraj sa ďalej člení na 11 okresov (úroveň LAU1): Gelnica, Košice I – IV, Košice – okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves, Trebišov.

V územnom pláne regiónu, Územnom pláne veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Košický kraj v znení zmien a doplnkov, pri riadení funkčného využitia, usporiadania územia a rozvoja osídlenia kraja platia záväzné regulatívy, ktoré nadväzujú na schválené zásady a regulatívy Koncepcie územného rozvoja Slovenska (KURS 2001) a jej aktualizáciu v roku 2011, nasledovne:

1. Košicko-prešovská aglomerácia ako kvartérne centrum s najvyšším predpokladom zabezpečiť rozvoj kvartérnych aktivít,
2. Michalovsko-vranovsko-humenské a popradsko-spišskonovoveské ťažiská osídlenia,
3. Košicko-prešovská rozvojová os Prešov – Košice – Seňa – hranica s Maďarskom (územie ležiace v Košickom kraji),
4. Zvolensko-juhoslovenská rozvojová os Zvolen – Lučenec – Rimavská Sobota – Rožňava – Košice (územie ležiace v Košickom kraji),
5. Východoslovenská rozvojová os Košice – Sečovce – Michalovce – Sobrance – hranica s Ukrajinou,
6. Košice – centrum plniace medzinárodné a celoštátne funkcie so zohľadnením postavenia rozhodujúceho/ najvýznamnejšieho centra Karpatského euroregiónu
7. Michalovce, Spišská Nová Ves a Trebišov – regionálne rozvojové centrá druhej skupiny v jej prvej podskupine,
8. Rožňava – regionálne rozvojové centrum druhej skupiny v jej druhej podskupine,
9. Gelnica, Kráľovský Chlmec, Moldava nad Bodvou a Sečovce – regionálne rozvojové centrá tretej skupiny v jej druhej podskupine,
10. Dobšiná, Krompachy, Sobrance a Veľké Kapušany – regionálne rozvojové centrá štvrtej skupiny,
11. Čierna nad Tisou, Medzev, Strážske a Smižany – regionálne rozvojové centrá piatej skupiny,
12. Kechnec a Spišské Vlchy – regionálne rozvojové centrá šiestej skupiny.

2. RELEVANTNÉ VSTUPY Z PROGRAMOVÝCH A STRATEGICKÝCH DOKUMENTOV

Predmetom kapitoly je popis nadnárodných, národných a regionálnych dokumentov v rámci agendy regionálneho rozvoja vrátane kritického zhodnotenia ich dopadov a efektov vo vzťahu k riešenému územiu. Súčasťou je aj zhodnotenie predchádzajúceho programového obdobia EÚ (2007 – 2013) a zhodnotenie súčasného stavu implementácie programového obdobia EÚ 2014 – 2020.

Zároveň je súčasťou aj zhodnotenie predchádzajúceho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022.

Tabuľka 1 Prehľad kľúčových dokumentov

Názov	Oblasť
Nadnárodný dokument	
– Agenda OSN pre udržateľný rozvoj 2030 (Agenda 2030)	Multisektorový
– Parížska dohoda o zmene klímy – Kjótsky protokol – Európska zelená dohoda – Protokol o vode a zdraví – Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja – Dohovor o ochrane a využívaní hraničných tokov a medzinárodných jazier – Rámcová smernica o vode – Bazilejský dohovor – Dohovor o biologickej diverzite – Dohovor o mokradiach	Životné prostredie
– Európska sociálna charta – Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím – Všeobecná deklarácia ľudských práv – Charta základných práv Európskej únie – Dohovor o právach dieťaťa – Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Európsky dohovor o ľudských právach) – Európsky pilier sociálnych práv	Sociálne veci
– OECD Skills Strategy for Slovakia	Vzdelávanie
Národný dokument	
– Národné priority implementácie Agendy 2030 – Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 – Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 – Východisková pozícia Slovenskej republiky k politike súdržnosti Európskej únie po roku 2020 – Národný investičný plán SR na roky 2018 – 2030 (návrh) – Konceptie mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 – Analýza regiónov na úrovni VÚC a na úrovni subregiónov – Stratégia hospodárskej politiky SR do roku 2030	Multisektorový
– Prognóza obyvateľstva Slovenska do roku 2060 – Revízia poznatkov a predpokladov v kontexte pokračujúcej transformácie – Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch Slovenskej republiky do roku 2035	Ľudské zdroje
– Konceptia energetickej efektívnosti SR – Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 - 2030	Energetika
– Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS3) vrátane príslušného Implementačného plánu – Podpora inovatívnych riešení v slovenských mestách – Sprievodca inteligentným rozvojom miest a regiónov	Inovácie, výskum
– Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030	Digitalizácia
– Stratégia rozvoja elektromobility v Slovenskej republike a jej vplyv na národné hospodárstvo Slovenskej republiky – Návrh akčného plánu rozvoja elektromobility v Slovenskej republike	Elektromobilita
– Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 – Návrh priorít vo výstavbe cestnej infraštruktúry (2020) – Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest – Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (MDV SR)	Doprava a mobilita
– Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 – Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020	Sociálne veci
Regionálny dokument	
– Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na	Multisektorový

roky 2016 – 2022 – Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Košický kraj v znení zmien a doplnkov – Regionálna integrovaná územná stratégia (RIÚS) Košického samosprávneho kraja 2014-2020 – Vodíková stratégia Košického kraja	
– Regionálna inovačná stratégia (RIS) Košického kraja 2021 – 2030	Inovácie, výskum
– Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027 – Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027	Cestovný ruch
– Konceptia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020 – 2025 (2030) – Tradície inšpirujú inovácie	Kultúra
– Konceptia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016 – 2020 (2022) – Stratégia aktívneho starnutia Košického kraja na roky 2019 – 2023	Sociálna starostlivosť
– Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016 – 2020	Zdravotníctvo
– Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v Košickom samosprávnom kraji 2021 – 2025 – Konceptia podpory pohybových aktivít obyvateľov Košického samosprávneho kraja 2020 – 2025 – Konceptia rozvoja práce z mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030)	Vzdelávanie
– Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja (PUM) – Plán dopravnej obslužnosti KSK – Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 – 2030	Doprava a mobilita
– Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji – Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK – Program obnovy krajiny Košického kraja	Životné prostredie

2.1 Nadnárodné dokumenty

Za kľúčový nadnárodný strategický dokument môžeme považovať **Agendu OSN pre udržateľný rozvoj 2030 (Agenda 2030)**, ktorá je súhrnom globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti, ako sú zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Agenda udržateľného rozvoja obsahuje 17 cieľov v oblasti udržateľného rozvoja a 169 súvisiacich čiastkových cieľov, ktoré vyvažujú tri aspekty udržateľného rozvoja – ekonomický, sociálny a environmentálny. Slovenská republika sa k implementácii Agendy 2030 prihlásila v dokumente Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj schválenom uznesením vlády č. 95/2016.

Obrázok 1 Ciele udržateľného rozvoja Agendy 2030

Zdroj: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/investicie/agenda-2030/index.html>

V oblasti životného prostredia je kľúčovým nadnárodným dokumentom **Parížska dohoda o zmene klímy**. Parížska dohoda stavia na dohovore a po prvý raz priniesla ponuku globálnej dohody o tom, že všetky krajiny podniknú opatrenia v boji proti zmene klímy a prispôbia sa jej dôsledkom, pričom by sa posilnila aj podpora rozvojovým krajinám. Parížska dohoda si za cieľ kladie udržať zvyšovanie teploty výrazne pod 2°C a čo najviac sa priblížiť hodnote 1,5°C v porovnaní s teplotou v období pred industrializáciou. **Parížska dohoda o zmene klímy** uvádza, aby sa podarilo obmedziť otepľovanie na 1,5°C, museli by sa do roku 2030 znížiť emisie oxidu uhličitého spôsobené človekom o 40%. Do roku 2050 by potom bolo nutné dosiahnuť v čistom nulové emisie. Parížska dohoda zaväzuje každú krajinu vrátane Slovenska k znižovaniu emisií skleníkových plynov.

Ochranu ovzdušia a ozónovej vrstvy sa štáty spoločne zaviazali zabezpečovať aj vo viacerých iných dokumentoch, ako napríklad **Kjótsky protokol** k rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy, **Rámcový dohovor OSN o zmene klímy**, **Montrealský protokol** o látkach, ktoré porušujú ozónovú vrstvu, **Viedenský dohovor** o ochrane ozónovej vrstvy a ďalšie.

Európska zelená dohoda predstavuje plán Európskej komisie na ekologickú transformáciu hospodárstva Európskej únie v záujme udržateľnej budúcnosti v oblasti životného prostredia a zmeny klímy. Primárnym cieľom je zabezpečiť aby do roku 2050 bola Európa vôbec prvý klimaticky neutrálny kontinent. Daný dlhodobý cieľ znamená, že do roku 2050 sa čisté emisie skleníkových plynov vyprodukované členskými štátmi Európskej únie budú rovnať nule. Dohoda si rovnako dáva za cieľ oddeliť hospodársky rast od využívania zdrojov a zabezpečiť, že pripravované zmeny budú spravodlivé a inkluzívne, pričom sa nezabudne na žiadneho jednotlivca či región.

Na ochranu vody sú zamerané dokumenty **Protokol o vode a zdraví**, **Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja** a **Dohovor o ochrane a využívaní hraničných tokov a medzinárodných jazier**. Dôležitým legislatívnym rámcem s cieľom zabezpečenia trvalo udržateľného využívania vody Európsky parlament a Rada prijali smernicu 2000/60/ES, ktorá ustanovuje rámec pôsobnosti spoločenstva v oblasti vodnej politiky, skrátene nazývaná **Rámcová smernica o vode**. Celý proces implementácie smernice o vode je rozplánovaný do širšieho časového obdobia rokov 2003 – 2027 s podrobnejším vymedzením úloh. Dôležitou úlohou vyplývajúcou zo smernice o vode je vypracovanie a zverejnenie plánov povodí s príslušnými opatreniami na dosiahnutie požadovaného zlepšenia stavu vôd.

Z hľadiska odpadov a odpadového hospodárstva je dôležitým dokumentom **Bazilejský dohovor** o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní. Ochrane prírody sa venuje **Dohovor o biologickej diverzite**, ktorý je založený na princípe, že každý štát má právo využívať svoje vlastné biologické zdroje, pričom nesmie spôsobovať škody na životnom

prostredí iných štátov. Medzinárodný význam má taktiež **Dohovor o mokradiach**, ktorý má za úlohu chrániť špecifické oblasti prírody (biotopy) – mokrade, najmä ako biotopy vodného vtáctva.

Európska sociálna charta je obdobou Európskeho dohovoru o ľudských právach, no zameriava sa na práva ekonomické a sociálne. Vo vzťahu k témam týkajúcim sa sociálnych služieb ustanovuje nasledovné:

- Právo na prospech zo sociálnych služieb,
- Právo na sociálnu a lekársku pomoc,
- Právo osôb so zdravotným postihnutím na nezávislosť, na sociálnu integráciu a na účasť na živote v spoločnosti,
- Právo starších osôb na sociálnu ochranu.

Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím je prvým právne záväzným medzinárodným nástrojom v oblasti ľudských práv, ktorého zmluvnou stranou je aj Slovenská republika. Cieľom Dohovoru je presadzovať, chrániť a zabezpečovať plné a rovnaké užívanie ľudských práv a základných slobôd všetkými osobami so zdravotným postihnutím a podporovať úctuk ich prirodzenej dôstojnosti bez akejkoľvek diskriminácie na základe zdravotného postihnutia. Dohovor zaväzuje zmluvné strany aby zabezpečili, že osoby so zdravotným postihnutím budú môcť plne využívať svoje práva na rovnakom základe ako všetci ostatní občania. Ustanovuje minimálne normy ochrany a zabezpečenia celého rozsahu občianskych, politických, sociálnych a ekonomických práv osôb so zdravotným postihnutím.

Najdôležitejším dokumentom popisujúcim základné ľudské práva je **Všeobecná deklarácia ľudských práv** schválená Organizáciou spojených národov v New Yorku 10.12.1948, ktorá vznikla ako reakcia na hrôzy, ktoré sa stali počas druhej svetovej vojny. Má 30 článkov, ktoré zahŕňujú občianske, politické, ekonomické, sociálne a kultúrne práva. Členské štáty OSN sa zaviazali v spolupráci s OSN usilovať o všeobecné uznávanie a zachovávanie ľudských práv a základných ľudských slobôd.

Charta základných práv Európskej únie bola po prvýkrát vyhlásená koncom roku 2000 ako spoločné vyhlásenie Európskeho parlamentu, Rady a Komisie ako nezáväzný dokument. Charta sa následne stala súčasťou Ústavy pre Európu, konkrétne tvorila celú jej druhú časť. Charta základných práv sa stala súčasťou Lisabonskej zmluvy. Lisabonská zmluva však, na rozdiel od Ústavy pre Európu nezačleňuje Chartu priamo do zakladajúcich zmlúv Únie, ale odkazuje na ňu v budúcom čl. 6 Zmluvy o Európskej únii a deklaruje ju za právne záväznú s rovnakou právnou silou, akú majú zakladajúce zmluvy.

Dohovor o právach dieťaťa bol prijatý dňa 20.11.1989 Valným zhromaždením OSN. Tento dokument postupne ratifikovalo 193 krajín, v dôsledku čoho sa stal najširšie prijatou zmluvou o ľudských právach v histórii. Dohovor o právach dieťaťa je prvým právne záväzným medzinárodným nástrojom presadzovania práv detí, pričom definuje občianske, politické, ekonomické, sociálne, zdravotné a kultúrne práva detí. Štáty, ktoré ratifikovali Dohovor o právach dieťaťa, sa zaviazali rešpektovať a zabezpečiť dodržiavanie všetkých práv garantovaných týmto dokumentom.

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Európsky dohovor o ľudských právach) je najdôležitejšou medzinárodnou „ľudskoprávnou“ zmluvou na európskom kontinente, ktorá zabezpečuje dodržiavanie práv človeka a zároveň obsahuje aj inštitucionálny rámec, takže sa môže jednotliviec efektívne brániť proti štátu tak, že sa obráti na Európsky súd pre ľudské práva.

Európsky pilier sociálnych práv vychádza z 20 kľúčových zásad, ktoré sú rozdelené do troch kategórií: rovnaké príležitosti a prístup na trh práce, sociálna ochrana a začlenenie a spravodlivé pracovné podmienky. Každý má právo na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie, aby si udržal a získal zručnosti, ktoré mu umožnia plne sa zapojiť do života spoločnosti a úspešne zvládať zmeny postavenia na trhu práce.

OECD Skills Strategy for Slovakia predstavuje strategický dokument pre oblasť celoživotného vzdelávania (vzdelávania dospelých). Z projektu Stratégia národných zručností pre Slovensko vyplynuli tri dôležité témy:

- Vybavenie mladšej a staršej generácie tými správnymi zručnosťami pre budúcnosť,
- Zabezpečenie inkluzívnosti pri rozvoji zručností,
- Posilnenie riadenia politík v oblasti zručností.

Zároveň boli definované 4 prioritné oblasti a to:

- Priorita 1: Posilňovanie zručností mládeže
- Priorita 2: Znižovanie nerovnováhy zručností
- Priorita 3: Podpora väčšej účasti na vzdelávaní dospelých
- Priorita 4: Posilnenie využívania zručností na pracovisku

2.2 Národné dokumenty

Jediným schváleným dokumentom z pozície regionálnej politiky SR, v čase spracovania tohto dokumentu, boli **Národné priority implementácie Agendy 2030**, ktoré prijala Vláda SR v roku 2018 a sú nasledovné:

- Vzdelanie pre dôstojný život,
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- Dobré zdravie.

Zodpovednosť za Agendu 2030 je na Slovensku rozdelená medzi Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. V rámci konzultatívneho procesu zahrňujúceho vládu, samosprávu a odbornú verejnosť sa navrhli **národné priority implementácie Agendy 2030**, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce, a ktoré boli predložené vláde SR a schválené 13.6.2018 uznesením č. 273/2018. Uvedené priority tvoria základ pre formulovanie **Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030** (národná stratégia regionálneho rozvoja). Dokument definuje **3 integrované rozvojové programy: I. Ochrana a rozvoj zdrojov**, ktorého cieľom je Rast a kvalitatívny rozvoj populácie, so špeciálnym dôrazom na vzdelanie, zdravie, kultúru a právny štát a ochrana a zveľaďovanie prírodných zdrojov, **II. Udržateľné využívanie zdrojov**, ktorého cieľom je Premena hospodárstva SR na udržateľné, ktorého konkurenčná schopnosť sa zakladá na inovatívnom a efektívnom zhodnocovaní zdrojov a ktoré generuje dobré mzdy a prosperitu a **III. Rozvoj komunit**, ktorého cieľom je Rozvoj komunit a zvýšenie kvality života pre všetky sociálne skupiny prostredníctvom priblíženia správy vecí verejných občanom a sociálnej inklúzie a dostupných, kvalitných a efektívnych služieb. V rámci analytickej časti tohto dokumentu bolo identifikovaných viacero problémových oblastí, ku ktorým boli zadané aj cieľové očakávané hodnoty v jednotlivých tematických oblastiach (do roku 2030 sa očakáva dosiahnutie stopercentného podielu odvádzaných a čistených odpadových vôd v aglomeráciách s viac ako 2 000 EO a vo všetkých obciach, cieľom je 35-percentný podiel verejnej dopravy a zároveň minimálne 20 percent záťaže z cestnej nákladnej a osobnej dopravy by sa súčasne malo presunúť na železničnú sieť, preferencia koľajovej dopravy a elektromobility a pod.). Vízia a stratégia je rozsiahly dokument, zameraný je na viaceré oblasti tak, aby bolo možné účinne čeliť problémom a výzvam, ktoré prinášajú globálne zmeny. K ním patria zmena klímy, mobilita a migrácia, rastúca globalizácia, dynamika a nestabilita svetovej ekonomiky, prudký rozvoj umelej inteligencie, prehĺbujúce sa rozdiely medzi bohatými a chudobnými vrstvami obyvateľstva, nárast extrémizmu a nárast nedôvery k demokratickým inštitúciám.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (aktualizácia 2011) je hlavným územnoplánovacím dokumentom SR. Koncepcia predpokladá vytváranie takých sídelných a priestorových podmienok rozvoja spoločnosti, ktoré budú podporovať rozvoj a využitie existujúcich regionálnych špecifik, ako aj viesť k znižovaniu existujúcich rozdielov medzi jednotlivými regionálnymi celkami.

Súčasťou národných strategických dokumentov je aj **Národný investičný plán SR na roky 2018 – 2030**, zatiaľ vo forme pilotnej verzie. V nadväznosti na ciele udržateľného rozvoja Agendy 2030 OSN obsahuje charakteristiky súčasného stavu, želaného stavu v roku 2030 a **klúčové investičné programy** a projekty v nasledovných oblastiach: doprava, energetika, informatizácia

a elektronické komunikácie, výskum a inovácie, zdravotníctvo, životné prostredie, poľnohospodárstvo a lesného hospodárstvo, sociálna inklúzia a zamestnanosť a regionálny rozvoj.

Predchádzajúce **programové obdobie EÚ** (resp. Kohéznej politiky EÚ) **2007 - 2013** bolo pre Slovenskú republiku prvým riadnym programovým obdobím. Stratégia, priority a ciele boli implementované cez 11 operačných programov (OP) (Regionálny OP, OP Životné prostredie, OP Doprava, OP Informatizácia spoločnosti, OP Výskum a vývoj, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, OP Zdravotníctvo, OP Technická pomoc, OP Bratislavský kraj, OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Vzdelávanie) v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ spolu v sume približne 11,7 mld. EUR. Okrem toho ešte v rámci Európskej poľnohospodárskej politiky existovali operačné programy a to Program rozvoja vidieka a OP Rybné hospodárstvo.

Aktuálne **programové obdobie EÚ** (resp. Kohéznej politiky EÚ) **2014 – 2020** je realizované prostredníctvom 7 hlavných operačných programov, a to OP Výskum a inovácie (OP Výskum a inovácie bol v decembri 2019 zlúčený s OP Integrovaná infraštruktúra), OP Integrovaná infraštruktúra, OP Ľudské zdroje, OP Kvalita životného prostredia, Integrovaný regionálny operačný program, OP Efektívna verejná správa a OP Technická pomoc v celkovej sume približne 13,8 mld. EUR.

Ku dňu 31.01.2021 dosiahla SR za všetky fondy pre programové obdobie 2014 – 2020 čerpanie na národnej úrovni predstavuje 42,17% z celkovej alokácie (EÚ zdroj), pričom kontrahované prostriedky boli na úrovni 81,38% z celkovej alokácie (EÚ zdroj).

Z pohľadu nového programového obdobia EÚ (2021 – 2027) je významným dokumentom **Východisková pozícia Slovenskej republiky k politike súdržnosti Európskej únie po roku 2020** (Zdroj: Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu), ktorá bola schválená Vládou SR v roku 2018 a v rámci ktorého SR presadzuje zachovanie silnej pozície politiky súdržnosti v budúcom viacročnom finančnom rámci EÚ po roku 2020, vrátane udržania jej percentuálneho pomeru na čo najvyššej úrovni na celkovom rozpočte EÚ, ako hlavnej investičnej politiky EÚ na podporu rastu a zamestnanosti.

Obrázok 2 Ciele Partnerskej dohody na obdobie 2021 – 2027

Zdroj: Návrh partnerskej dohody, október 2020, MIRRI SR

Stratégia hospodárskej politiky SR do roku 2030 (schválená Vládou SR v roku 2018) navrhuje opatrenia, ktorých podpora a implementácia zabezpečí konkurencieschopnosť a udržateľnosť hospodárskeho rastu pri zohľadnení ochrany životného prostredia. Charakter hospodárskeho rozvoja SR je determinovaný piatimi kľúčovými oblasťami nasledovne:

V oblasti rozvoja ľudského kapitálu navrhuje stratégia hospodárskej politiky nasledovné opatrenia:

- Predložiť a následne efektívne realizovať plánovanú komplexnú reformu školstva zahŕňajúcu všetky stupne vzdelávania s dôrazom na kvalitu a uplatniteľnosť žiakov na modernom trhu práce

- spolu so zavedením efektívnych spôsobov celoživotného vzdelávania a zohľadňujúcu demografický vývoj SR;
- Zefektívniť a zjednodušiť systém odborného vzdelávania a prípravy v regionálnom školstve. Zjednodušiť podmienky vstupu zamestnávateľov a stredných odborných škôl do systému duálneho vzdelávania a zvýšiť úroveň praktických a všeobecných zručností žiakov s prepojením na trh práce;
 - Zavedenie profesijne orientovaných študijných programov na vysokých školách s praktickým vzdelávaním v odborných smeroch, ktoré si študent vybral z ponúkaných možností nastavených školou po dohode s podnikmi, s cieľom zvýšenia uplatniteľnosti absolventov v odbore;
 - Prehodnotiť efektívnosť a nastavenie systému financovania a podpory škôl s akcentom na odbory a prax potrebnú pre zamestnávateľov;
 - Pravidelne prehodnocovať flexibilitu trhu práce s cieľom vhodného nastavenia systému podľa aktuálnych spoločenských potrieb v súvislosti s novými možnými formami pracovných úväzkov či pracovných pozícií pre potreby moderného trhu práce;
 - Posilňovať spoluprácu verejného a súkromného sektora pri rekvalifikačných programoch, cielených na profesijné potreby nových pracovných miest a podporovať projekty pre koordináciu vzdelávacích, rekvalifikačných a motivačných programov s tvorbou pracovných miest;
 - Podpora aktívnej politiky trhu práce v otázkach dlhodobej nezamestnanosti a nezamestnateľnosti znevýhodnených skupín obyvateľstva najmä formou vzdelávania a rekvalifikácií;
 - Podpora a dôraz na zvýšenie inklúzie marginalizovaných rómskych komunít vo vzdelávaní v materských, základných a stredných školách;
 - Prehodnotiť efektívnosť podmienok pre riadenú imigráciu pracovnej sily zo zahraničia s ich následnou úpravou do nasledovného obdobia a to spôsobom vyhovujúcim hospodárskemu záujmu SR a jej obyvateľstvu;
 - Zvýšiť podiel cenovo dostupného, komerčného nájomného bývania, bez ohľadu na príjmovú či sociálnu situáciu nájomcu zavedením verejnej podpory nad rámec existujúcich programov spolu so zvýšením angažovanosti samospráv na obstarávaní nájomného bývania;
 - Stimulovať vzdelávanie v oblasti kreatívnych činností so zameraním na podnikateľské zručnosti s cieľom zvýšiť potenciál ľudských zdrojov pri tvorbe, šírení a ekonomickom zhodnocovaní kreatívnych činností a vytvoriť špecializované tréningové a poradenské programy, postupne ich certifikovať a zabezpečiť tak požadovanú kvalitu a jednotný štandard získaných zručností;
 - Vytvoriť podmienky pre mobilitu pracovnej sily v oblasti nájomného bývania a budovania, prípadne zásadnej rekonštrukcie dopravnej infraštruktúry.

V oblasti technologických zmien a podpory inovatívneho potenciálu SR navrhuje stratégia hospodárskej politiky nasledovné opatrenia:

- Podporovať efektívne prepojenie akademického a súkromného sektora pri vývojovej a výskumnej činnosti spolu s efektívnym zavádzaním inovácií do praxe;
- Vytvárať prostredie podporujúce významné zvýšenie podielu výskumu a vývoja v podnikateľských subjektoch;
- Rozvíjať inovačný a technologický potenciál hospodárstva s podporou investícií s pridanou hodnotou posilňujúc technologický rozvoj. Podpora inovácií smerujúcich do odvetví so silným efektom inovačnej difúzie a ich následného šírenia na ostatné naviazané segmenty a odvetvia;
- Podporovať nadobúdanie intelektuálnych aktív v majetkovej štruktúre podnikov, zvyšovať inteligentnú zamestnanosť a efektívne využívanie informačných a komunikačných technológií;
- Rozvíjať a zlepšovať oblasť patentového práva a ochrany duševného vlastníctva;
- Prehodnocovať účelnosť a efektívnosť investičných pomoci s dôrazom na podporu pre zvyšovanie pridanej hodnoty a technologického rozvoja;
- Pripraviť priemyselnú politiku SR s podporou inovácií a zdrojovej a energetickej efektívnosti a to v nadväznosti na implementáciu koncepcie Priemyslu 4.0;
- Podporovať tvorbu a zavádzanie efektívnych platforiem orientovaných na dosahovanie vedúceho postavenia vo vybraných technológiách a odvetviach na základe vzájomnej komunikácie medzi vedcami a podnikmi;
- Rozvoj spolupráce kreatívnych podnikov s technologickým sektorom a tradičným priemyslom, ako aj v oblasti tvorby inovatívnych produktov za účelom umožniť spoluprácu inovatívnych podnikov v sektore kultúrneho a kreatívneho priemyslu naprieč hodnotovým reťazcom;

- Zvyšovať výdavky na výskum a vývoj tak, aby SR postupne do r. 2030 dosiahla úroveň prvej päťky krajín EÚ z pohľadu podielu výdavkov na výskum a vývoj na HDP;
- Odstraňovať administratívne prekážky pružného využívania verejných zdrojov, najmä prostriedkov štrukturálnych fondov, na podporu výskumu, vývoja a inovácií.

V oblasti environmentálnej a energetickej efektívnosti hospodárstva navrhuje stratégia hospodárskej politiky nasledovné opatrenia:

- Prijat' dokument pre implementáciu obehového hospodárstva SR s jeho následnou realizáciou s cieľom rozvoja zeleného hospodárstva, postavenom na vzájomne sa podporujúcich aspektoch hospodárskej, environmentálnej a energetickej politiky, podpore inovácií a znižujúcom energetickej, materiálnej a emisnej náročnosti hospodárstva SR;
- Diverzifikovať zdroje a prepravné cesty pre zemný plyn, ropu a elektrinu tam, kde je to nevyhnutné z hľadiska energetickej bezpečnosti, ekonomickej efektivity a konkurencieschopnosti odberateľov energie;
- Podporovať využívanie domácich obnoviteľných zdrojov energií, biomasy a hydroenergetického potenciálu SR so zohľadnením požiadaviek kvality ovzdušia (najmä v prípade využívania biomasy); Podporovať dosiahnutie optimálneho energetického mixu s prevahou zdrojov neproduktujúcich CO₂ emisie, ako aj emisie znečisťujúcich látok s uprednostňovaním jadrovej energie a zemného plynu, ako nástrojov prechodu k nízko-uhlíkovej energetike pri nahradzovaní uhlia;
- Posilňovať výstavbu, rozvoj a efektívnosť dopravnej infraštruktúry, verejnej osobnej dopravy, nemotorovej dopravy a elektrifikovanej hromadnej dopravy z dôvodu energetickej efektívnosti a znižovania emisií a zlepšovania kvality ovzdušia;
- Stimulovať rozvoj technológií a infraštruktúry využívajúcich alternatívne formy palív v osobnej motorovej doprave na konkurencieschopnú a cenovo dostupnú úroveň napr. v oblasti elektromobility; Podporovať obnovu existujúcich budov s cieľom znižovať ich energetickú náročnosť a výstavbu ultranízkoenergetických, pasívnych a aktívnych budov a budov s takmer nulovou spotrebou energie s dôrazom na zdravé vnútorné prostredie a využívanie inteligentných meracích systémov pri dosahovaní úspor energie;
- Prehodnotiť možnosti a realizáciu zavedenia zelenej daňovej reformy založenej na zvýšení, resp. zavedení environmentálnych daní a znížením zaťaženia práce (dane a odvody) tak, aby sa celkové daňovo-odvodové zaťaženie znižovalo;
- Podporovať energeticky efektívne opatrenia zohľadňujúce požiadavky na ochranu životného prostredia vo všetkých sektoroch národného hospodárstva s cieľom dosiahnutia zníženia energetickej náročnosti hospodárstva na úroveň priemeru EÚ;
- Vytvoriť sieť stimulačných, ale i obmedzujúcich nástrojov zabezpečujúcich presun tovaru z cestnej na železničnú dopravu pri preprave nad 250 km;
- Zabezpečiť v rámci obehového hospodárstva trvalo udržateľné zhodnocovanie odpadov uzatváraním materiálových tokov v dlhotrvajúcich cykloch, s dôrazom najmä na získavanie kritických surovín z odpadov;
- Posilňovať modernizáciu a efektívne využívanie existujúcej teplárenskej infraštruktúry na zvyšovanie podielu využitia obnoviteľných zdrojov, odpadového tepla a nízkoemisných technológií.

V oblasti rozvoja podnikateľského prostredia navrhuje stratégia hospodárskej politiky nasledovné opatrenia:

- Podporovať export, internacionalizáciu a zapojenie slovenských podnikov do globálnych hodnotových reťazcov s posilňovaním podpory podnikov tak vo fáze ich vzniku, ako aj rozvoja.
- Formou vhodných nástrojov kontinuálne a systémovo znižovať administratívne zaťaženie s dôrazom na stabilitu kľúčových právnych predpisov determinujúcich podnikateľské prostredie v SR aj na základe princípov ako „one in – one out“, „jeden rok, jedny pravidlá“, či „jedenkrát a dost“;
- Rozvíjať a pravidelne prehodnocovať v dlhodobom horizonte spôsoby implementácie princípov lepšej regulácie v podmienkach SR s prehodnotením možností uplatnenia Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov poslaneckých návrhov;
- Podporovať stimulačný charakter daňovej politiky, zefektívňovať výber daní, zamedzovať daňovým únikom a posilňovať dobrovoľné plnenie daňovej povinnosti;

- Zvážiť prehodnotenie nastavenia daňovej politiky štátu s orientáciou na podporu progresívnych štruktúrnych zmien v hospodárstve SR s cieľom podpory produktivity, pridanej hodnoty, inovácií ekologických riešení a vzdelávania v závislosti od fiškálnych cieľov a možností rozpočtu;
- V oblasti boja proti šedej ekonomike posilňovať a rozvíjať bezhotovostný platobný styk aj v odvetviach, v ktorých jej podiel prevažuje;
- Rozvíjať a kontinuálne zlepšovať kvalitu služieb štátu pri zavádzaní modernej a efektívnej elektronizácie a podpora konkurencie v rámci IT sektora pri rozvoji a implementácií služieb verejnej správy;
- Kontinuálne posilňovať a zlepšovať vnútornú a vonkajšiu efektivitu súdnej moci a vymožitelnosť práva v SR vhodnými nástrojmi;
- Vhodne nastaviť podmienky regulácie nových foriem podnikania v súvislosti s digitálnou ekonomikou, pri zohľadnení záujmov štátu najmä v oblasti daní, pracovného práva a ochrany spotrebiteľa;
- Podporovať zachovanie a rozvíjanie férového medzinárodného obchodného systému, rešpektujúceho pravidiel Svetovej obchodnej organizácie, ako aj uzatváranie vyvážených a ambiciózných preferenčných obchodných dohôd s tretími krajinami rešpektujúcich existujúce environmentálne, sociálne a pracovné štandardy v EÚ;
- Stimulovať rozvoj podnikateľského prostredia v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu s podporou rozvoja klastrových organizácií, sietí a kooperačných platforiem v sektore kultúrneho a kreatívneho priemyslu;
- Zamedziť, aby pri transpozícii legislatívy EÚ dochádzalo k sprísňovaniu podmienok nad rámec štandardu vyžadovaného príslušným právnym aktom EÚ – „Gold-plating“;
- Zabezpečiť efektívne fungovanie štátnej a verejnej správy z pohľadu prístupu k službám štátu, personálnemu či finančnému zabezpečeniu s cieľom efektívnej a štrhlej štátnej a verejnej správy a efektívnych služieb štátu s presadzovaním účinnej kontroly hospodárenia s verejnými financiami.

V oblasti regionálneho rozvoja, a s tým súvisiaceho pôdohospodárstva, navrhuje stratégia hospodárskej politiky nasledovné opatrenia:

- Posilňovať a rozvíjať kvalitnú, dostupnú a integrovanú dopravnú infraštruktúru s prepojením na menej rozvinuté regióny s dostavbou prioritných úsekov diaľnic a rýchlostných ciest a s rozvojom a údržbou ciest I., II. a III. triedy;
- Modernizovať, revitalizovať a skvalitňovať železničnú dopravu a jej prepojenia s rozvojom nákladnej železničnej dopravy;
- V oblasti turizmu podporovať cieľové miesta s dostatočným prírodným a kultúrohistorickým potenciálom v zaostávajúcich regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti;
- Podporovať a rozvíjať existujúci prírodný a kultúrohistorický potenciál turizmu v SR s akcentom na existujúce stabilné cieľové miesta a podporou ponuky nových inovatívnych služieb a s využitím rekreačných poukážok;
- Podporovať domácu regionálnu produkciu potravín a podiel slovenských potravín s akcentom na skracovanie dodávateľského reťazca medzi prvovýrobcom a konečným spotrebiteľom s posilňovaním potravinovej sebestačnosti a bezpečnosti;
- Podporovať a rozvíjať kvalifikovanú zamestnanosť v pôdohospodárskych odvetviach a podnikatí generičnú obmenu a stabilizovať populáciu vidieckeho obyvateľstva;
- Efektívne rozvíjať domácu lesohospodársku politiku s podporovaním stability a produkčnosti lesných porastov ako najvýznamnejšej domácej obnoviteľnej suroviny s významom pre ekonomický, sociálny a environmentálny aspekt rozvoja na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni;
- Efektívne rozvíjať stimulačný charakter hospodárskej politiky vo vzťahu k agrosektorom s podporou inovácií a tvorbou domácej pridanej hodnoty;
- Pri riešení a realizácii infraštruktúrnych projektov zohľadňovať potreby a požiadavky, ktoré vyplývajú z rozvoja moderných dopravných systémov;
- Zintenzívnenie podpory komasácie s cieľom eliminovať rozdrobenosť vlastníctva poľnohospodárskej pôdy;
- Podporovať uzatváranie dlhodobých nájomných zmlúv na poľnohospodársku pôdu s poľnohospodárskymi producentmi;
- Podporovať a chrániť tradičné a lokálne druhy rastlín a zvierat, ktoré sú vzácne z historického hľadiska a zároveň sa vedia najlepšie adaptovať na naše lokálne prírodné podmienky, čím najlepšie

prispievajú k ochrane zmeny klímy ako aj k ochrane biodiverzity.

Cieľom Konceptie mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 je navrhnuť všeobecne prospešné a aplikovateľné princípy a ucelený súbor opatrení, ktoré systémovo posilnia úlohu miest v celkovom rozvoji Slovenskej republiky budú ich motivovať ku kvalitnejším výkonom a monitorovaniu prínosu realizovaných opatrení. Konceptcia má bez zásahu do ústavou stanovených právomocí samospráv podporiť cieľenú koordináciu a zapájanie rôznych subjektov tak, aby sa slovenské mestá v dlhodobom horizonte lepšie prispôbovali novým výzvam, boli udržateľné, produktívne a odolné.

Komparatívna analýza krajov Slovenskej republiky z hľadiska potenciálu plnenia cieľov kohéznej politiky EÚ 2021 – 2027 porovnáva potenciál na úrovni politických cieľov a parciálnych indikátorov. Obsahuje aj identifikáciu problémov pre všetky kraje Slovenska samostatne. Pre Košický kraj boli definované nasledovné problémy:

Oblasť Demografia

- podpriemerná dĺžka života žien,

Cieľ Inteligentnejšia Európa

- podpriemerný počet malých a stredných podnikov,
- podpriemerný objem priamych zahraničných investícií,
- podpriemerný hrubý domáci produkt,
- podpriemerná hrubá pridaná hodnota produkcie hospodárstva,
- podpriemerný počet domácností s internetom,

Cieľ Zelenšia Európa

- nadpriemerná spotreba tepla,
- nadpriemerná spotreba elektriny,
- nadpriemerná produkcia tuhých emisií,
- nadpriemerná produkcia emisií oxidu siričitého,
- nadpriemerná produkcia emisií oxidu uhoľnatého,
- nadpriemerná produkcia emisií oxidu siričitého,
- nadpriemerná produkcia emisií oxidu dusíka,
- podpriemerná miera recyklácie komunálneho odpadu,
- podpriemerná napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod,
- podpriemerná napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť,

Cieľ Prepojenejšia Európa

- podpriemerná dĺžka diaľnic, rýchlostných ciest, resp. ciest 1. triedy,
- podpriemerný počet autobusov,
- podpriemerný výkon cestnej osobnej dopravy,
- podpriemerný výkon cestnej nákladnej dopravy,

Cieľ Sociálnejšia Európa

- nadpriemerne vysoká nezamestnanosť,
- podpriemerné tempo výstavby bytov,
- podpriemerné tempo výstavby rodinných domov,
- podpriemerný počet stredných odborných škôl,
- podpriemerný počet lekární, resp. výdajní liekov,
- podpriemerný počet miest v zariadeniach sociálnych služieb,
- nadpriemerná koncentrácia marginalizovaných rómskych komunít,
- nadpriemerný počet osôb žijúcich pod hranicou chudoby,

Cieľ Európa bližšie k občanom

- všetky vyššie uvedené problémy,
- podpriemerná mzda zamestnancov verejnej správy,
- nadpriemerný počet trestných činov,
- podpriemerný počet kultúrnych a voľnočasových zariadení,
- podpriemerný počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach.

Koncepcia energetickej efektívnosti SR (schválená vládou SR v roku 2007) si kladie za úlohu dosiahnuť postupné zníženie energetickej náročnosti na úroveň Európskej únie, vytvoriť motivačné prostredie na energeticky efektívne správanie sa obyvateľov a účastníkov trhu pri optimalizácii štátnej ingerencie, ako aj podporiť trvalo udržateľné energetické riešenia a zavádzanie nových inovácií a energeticky efektívnych technológií vo všetkých sektoroch národného hospodárstva. Hlavnými cieľmi je:

- Dosiahnuť postupného zníženia energetickej náročnosti na úroveň priemeru pôvodných 15 členských štátov EÚ;
- Dosiahnuť celkového národného indikatívneho cieľa úspor energie za 9 rokov (2008 – 2016) podľa smernice 2006/32/ES efektívnosti kumulovanú hodnotu úspor vo výške 9% konečnej energetickej spotreby t. j. 37 215 TJ;
- Nasledujúcich 5 rokov (2017 – 2021) dosiahnuť cieľa úspor 0,5% konečnej energetickej spotreby ročne;
- Pre roky 2022 – 2030 bol stanovený cieľ úspor 0,1% konečnej spotreby ročne. Pričom ďalším cieľom je zlepšiť účinnosť zariadení v oblasti výroby tepelnej a elektrickej energie (napr. použitím vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla) a znížiť energetické straty pri prenose, preprave a distribúcii energie.

Hlavné opatrenia prezentované v koncepcii:

- Zvýšiť efektívnosť lokálneho a regionálneho energetického plánovania;
- Prehodnotiť štatút, financovanie a personálne posilnenie Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry ako aj Štátnej energetickej inšpekcie;
- Posilniť personálne štruktúry a vytvoriť nové mechanizmy na plnenie a kontrolu povinností;
- Skvalitniť spoluprácu medzi rôznymi inštitúciami prostredníctvom zabezpečenia koordinácie;
- Pri zostavovaní štátneho rozpočtu na príslušný rozpočtový rok je potrebné zohľadniť požiadavky jednotlivých rezortov na realizovanie opatrení;
- Čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov;
- Vytvorenie inovatívnych finančných podporných mechanizmov a programov;
- Zjednodušenie administratívy schém štátneho podporného financovania;
- Zlepšenie informovanosti bankového sektora o investičnom potenciáli v oblasti energetickej efektívnosti;
- Zlepšenie rozvoja energetických služieb, kontraktov a limitovaného rozsahu investícií zabezpečovaných podnikmi energetických služieb;
- Zabezpečenie informovanosti medzi užívateľmi o spotrebe a nákladoch na energiu;
- Zvyšovanie informovanosti o dostupnosti a spoľahlivosti technológií na zvýšenie energetickej efektívnosti;
- Zvýšená informovanosť o dodatočných výhodách, ktorá podporí rozhodovanie.

Ostatný Akčný plán Koncepcie energetickej efektívnosti predpokladá nasledovné opatrenia:

- Zlepšovanie tepelnotechnických vlastností budov v bytových domoch z prostriedkov Štátneho fondu rozvoja bývania, ako aj rodinných domov prostredníctvom dotácií MDV SR (sektor budov);
- Podpora zlepšovania tepelnotechnických vlastností budov z existujúcich podporných mechanizmov (najmä OP KŽP, IROP a Environmentálny fond) (verejný sektor);
- Opatrenia financované z OP KŽP (2014 – 2020) zamerané jednak na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu rozvodov tepla ako aj na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom do 20 MW. Nakoľko OP KŽP je financované z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF), z ktorého nemožno tieto opatrenia realizovať v Bratislavskom kraji, MH SR bude poskytovať dotácie na rekonštrukciu a modernizáciu zariadení na výrobu elektriny a tepla a rozvodov tepla v Bratislavskom kraji. (sektor premena, prenos a distribúcia energie);
- Využívať financovanie z Európskych štrukturálnych a investičných fondov EŠIF (2014 – 2020), a to najmä prostredníctvom OP VaI a OP KŽP (sektor priemysel);
- Obnova a modernizácia vozidlového parku“ (obnova prostriedkov verejnej autobusovej dopravy bude financovaná z IROP 2014-2020, obnova prostriedkov dráhovej dopravy bude financovaná prostredníctvom OP II 2014-2020), ako aj opatrenie „Budovanie a modernizácia dopravnej infraštruktúry“ (OP II 2014-2020 a IROP 2014-2020), podporovať rozvoj nemotorovej dopravy v súlade s Národnou stratégiou rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR (sektor doprava);

- Obmena bielej techniky, inštalácia úsporných svietidiel a sprísňovanie minimálnych technických požiadaviek zo strany EK v rámci stanovenom legislatívou v oblasti ekodizajnu a štítkovania (sektor spotrebiče).

Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030 stanovil národné ciele do roku 2030:

- Zníženie emisií skleníkových plynov (k roku 2005) o 20%;
- Podiel obnoviteľných zdrojov energie spolu: 19,2%;
- Podiel obnoviteľných zdrojov energie v doprave: 14%;
- Energetická efektívnosť: 30,3%;
- Prepojenie elektrických sústav: 52%.

Hlavným merateľným cieľom **Integrovaného národného energetického a klimatického plánu v rámci SR do roku 2030** je zníženie emisií skleníkových plynov pre sektory mimo obchodovania s emisiami o 20%. Využívanie obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie je stanovené v roku 2030 vo výške 19,2% s plnením požadovaného cieľa 14 % obnoviteľných zdrojov energie v doprave. Spracované opatrenia pre dosiahnutie národného príspevku SR v oblasti energetickej efektívnosti ukazujú hodnoty o niečo nižšie (30,3%) ako je európsky cieľ 32,5%. Kľúčovými pre dosiahnutie cieľov budú sektory priemyslu a budov. Prepojenosť elektrických sústav sa už teraz pohybuje nad hranicou 50% a bude taká aj v roku 2030, takže cieľ bude splnený.

Cieľom **Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS3)** a jej príslušného implementačného plánu (ktorú vláda SR schválila na svojom rokovaní dňa 13. 11. 2013 uznesením č. 665/2013) je podnieť štrukturálnu zmenu slovenskej ekonomiky smerom k rastu založenému na zvyšovaní inovačnej schopnosti a excelentnosti vo výskume a inováciách cieľom podporovať udržateľný rast príjmov, zamestnanosti a kvality života.

Podpora inovatívnych riešení v slovenských mestách je dokument, ktorý môže vytvoriť základ pre podporu a zavádzanie Smart City projektov v Slovenskej republike čo môže napomôcť ich progresívnejšiemu rozvoju. Prostredníctvom konkrétnych podporných mechanizmov bude stimulovať rozvíjajúci sa segment trhu s riešeniami v uvedenej oblasti, pričom prínos projektov by mal zahŕňať konkrétny ekonomický, sociálny a technický aspekt. Implementácia projektov by sa mala realizovať v praxi najmä prostredníctvom podnikateľských subjektov, najmä MSP.

Sprivodca inteligentným rozvojom miest a regiónov poskytuje základný prehľad tém týkajúcich sa agendy rozvoja inteligentných miest a regiónov na Slovensku. Okrem toho sprostredkúva informácie o podporných mechanizmoch, ktoré bude MIRRI SR poskytovať samosprávam v procese ich transformácie na moderné, ekologické a konkurencieschopné územné jednotky. Cieľom je zabezpečiť komplexné pokrytie problematiky rozvoja inteligentných miest a regiónov a zároveň prispieť k prehĺbeniu schopnosti samospráv uviesť do praxe koncepty rozvoja inteligentných miest a regiónov.

Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030 definuje stratégiu akcelerácie zapojenia Slovenska do európskeho jednotného digitálneho trhu, ktorá vychádza z výskumu súčasných trendov a priorít EÚ, príkladov najlepšej praxe v zahraničí a analýzy súčasného stavu na Slovensku. Hlavným prínosom strategickej časti je určenie hlavných prioritných oblastí Slovenska pre kvalitatívne a kvantitatívne zlepšenie budovania jednotného digitálneho trhu.

Stratégia definovala v krátkodobom horizonte nasledovné opatrenia:

- Zlepšíme vzdelávanie a zabezpečíme digitálne zručnosti a zamestnanosť pre modernú dobu;
- Vytvoríme základy pre moderné digitálne hospodárstvo;
- Zlepšíme schopnosti verejnej správy inovovať a využívať dáta a spustíme implementáciu konceptu „Data-driven state“.

V dlhodobom horizonte definovala 5 cieľových oblastí, v rámci ktorých ďalej definuje dlhodobé priority nasledovne:

1) Inovačné digitálne a dátové hospodárstvo

- Transformácia tradičného priemyslu na inteligentný, inovačný, digitálny priemysel;

- Vybudovanie modernej, robustnej, funkčnej a bezpečnej komunikačnej infraštruktúry;
 - Vytvorenie ekosystému slovenských Digitálnych inovačných hubov (DIHs) a vybudovanie unikátneho inovačného hubu v Bratislave;
 - Príprava a implementovanie novej legislatívnej a regulačnej politiky pre vytvorenie inovatívneho podnikateľského ekosystému;
 - Zlepšenie verejných politík v oblasti dopravy, inovačnej kapacity v doprave a podpora partnerstva v zavádzaní inteligentnej mobility;
 - Aplikovanie udržateľného využívania pôdy prostredníctvom využívania technológií presného hospodárstva (Precision Farming) a analýzou veľkých dát zo senzorov.
- 2) Vzdelaná, zdravá a bezpečná spoločnosť
- Implementácia komplexnej systémovej zmeny vzdelávania pre požiadavky trhu práce v digitálnej dobe a podmienky budovania informačnej spoločnosti;
 - Vytvoriť systém poskytovania školení, tréningov, kurzov, celoživotného a formálneho vzdelávania, rekvalifikácií a iných foriem odbornej prípravy s cieľom zlepšenia pokročilých digitálnych zručností;
 - Podpora vyhľadávania, získavania a rozvoja domácich a zahraničných talentov pre súkromný a verejný sektor;
 - Podpora zavádzania inovácií do zdravotníctva;
 - Budovanie novej sociálnej politiky v digitálnej dobe;
 - Posilnenie kybernetickej bezpečnosti;
 - Vytvorenie účinného systému boja proti dezinformáciám;
 - Šírenie osvedčenej o zodpovednom používaní digitálnych technológií.
- 3) Moderná a efektívna verejná správa,
- Modernizácia fungovania štátneho sektora – digitálna transformácia verejnej správy;
 - Zlepšenie digitálnych služieb pre občanov na Slovensku;
 - Verejná správa bude proaktívne podporovať aktuálne trendy a transformáciu spoločnosti.
- 4) Inteligentný rozvoj územia,
- Zmodernizovanie procesu tvorby strategického a územného plánovania a riadenia samospráv;
 - Implementovanie politiky na ochranu životného prostredia.
- 5) Kvalitná veda, výskum a inovácie svetovej úrovne.
- Budovanie excelentného vedecko-výskumného prostredia svetovej úrovne zameraného na riešenie kľúčových potrieb spoločnosti s priamou nadväznosťou na uplatňovanie v praxi;
 - Prepojenie akademického, verejného a súkromného sektora pre potreby vedy a výskumu;
 - Výraznejšie zapojenie slovenskej vedy a výskumu do medzinárodného prostredia.

Stratégia rozvoja elektromobility v Slovenskej republike a jej vplyv na národné hospodárstvo Slovenskej republiky (2015) má za cieľ iniciovať systematickú podporu a rozvoj elektromobility, ako perspektívneho odvetvia automobilového priemyslu. Medzi parciálne ciele stratégie zaraďuje: zvýšenie objemu, resp. prílevu zahraničných investícií a tvorby pracovných miest v tých odvetviach, ktoré sú systémovou infraštruktúrou, technologickým vybavením, ako i produkciou subdodávateľsky previazané s odvetvím elektromobility; rast sofistikovanej priemyselnej produkcie a výrobných služieb s vyššou pridanou hodnotou; posilnenie domáceho dopytu a exportnej výkonnosti automobilového priemyslu a národného hospodárstva; zníženie znečistenia exhalátmi a pokles akustického hluku spôsobeného dopravou s pozitívnym dopadom na ľudské zdravie a životné prostredie; rozšírenie vedecko-výskumnej činnosti a posilnenie inovačného potenciálu v oblasti elektromobility, ako relevantnej sféry znalostne orientovanej ekonomiky. Súčasťou stratégie je okrem iného aj návrh optimálnych termínov výstavby Národnej siete nabíjajúcich centier.

Hlavným cieľom Návrhu akčného plánu rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019) je prechod na nízkoemisné a bezemisné formy dopravy. Dôležitými cieľmi (a zároveň indikátormi) sú:

- Monitorovanie rastu počtu elektrických vozidiel a nabíjacej infraštruktúry,
- Zabezpečenie zahrnutia problematiky elektromobility do všetkých relevantných stratégií a politík štátu aj v nadväznosti na legislatívu EÚ,
- Nárast počtu elektromobilov a plug-in hybridov,
- Nárast počtu nabíjajúcich staníc,

- Vznik nových pracovných miest, vznik ekosystému batériového odvetvia pre automobilový priemysel,
- Nárast počtu zavedených nízkoemisných zón.

Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 – Fáza II (2016) je dlhodobý strategický dokument, ktorý si kladie za cieľ nastaviť efektívny smer rozvoja dopravného sektora. Základom bolo identifikovanie problémov dopravného sektora. Dokument bude pokračovať implementačným plánom, ktorý bude obsahovať definíciu jednotlivých projektov a aktivít. Identifikované problémy dopravného sektora boli rozdelené do oblastí: cestná doprava, železničná doprava, verejná osobná a udržateľná lokálna a regionálna doprava, vodná doprava a civilné letectvo. Na dokument nadväzuje aj metodika prioritizácie cestných projektov prijatá Vládou SR v roku 2020 a jeho ekvivalent pre železničnú dopravu MDV SR pripravuje na rok 2021.

Víziou strategického dokumentu **Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike** je uznanie cyklistickej dopravy ako rovnocenného druhu dopravy a jej integrácia s ostatnými druhmi dopravy, zlepšenie vnímania cyklistov ako plnohodnotných účastníkov cestnej premávky v súlade so záujmom o trvalo udržateľný rozvoj mobility a o zvyšovanie celkovej kvality života obyvateľstva, ako aj výrazné posilnenie cykloturistiky ako dôležitého segmentu cestovného ruchu s veľkým potenciálom najmä pre vidiecke oblasti, ich rozvoj, zvýšenie konkurencieschopnosti a zamestnanosti. Uplatňovaním „Cyklostratégie“ na úrovni štátu, samosprávnych krajov i jednotlivých miest a obcí možno postupne dosiahnuť efektívne začlenenie cyklistickej dopravy do dopravných systémov, čo povedie k redukcii negatívnych dôsledkov automobilovej dopravy a k celkovému zlepšeniu životného prostredia.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 predstavujú nástroj štátnej politiky na smerovanie a prezentovanie východiskových systémových záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR a v oblasti sociálnych služieb sú vypracované v súlade s pôsobnosťou MPSVaR SR, ako ústredného orgánu štátnej správy SR pri poskytovaní sociálnych služieb. Národné priority reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanom, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi zároveň hlavné poslanie sociálnych služieb, ktorým je podpora začleňovania ľudí do spoločnosti, sociálna súdržnosť, smerovanie k službám poskytovaným na komunitnej úrovni a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti. Sociálne služby sa tak stávajú neoddeliteľnou súčasťou plnenia cieľov Stratégie Európa 2020.

Komplementárne k Stratégii aktívneho starnutia je spracovaný **Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020**, ktorým sa Slovensko hlási k problematike aktívneho starnutia ako k politickej prioritě v celej jej komplexnosti. Ide o nový a komprehenzívny programový dokument zameraný na podporu ľudských práv starších osôb cestou ich aktivizácie prostredníctvom verejných podporných politík. Nejde pritom len o politiky v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti starších ľudí (na čo je primárne zameraná Stratégia aktívneho starnutia), ale aj o politiky v oblasti podpory ich celoživotného vzdelávania, občianskych a sociálnych aktivít mimo formálneho trhu práce, podpory ich nezávislosti, dôstojnosti, ekonomickej a sociálnej bezpečnosti, vrátane ochrany pred zlým zaobchádzaním vo všetkých spoločenských sférach a vzťahoch. Komprehenzívnosť dokumentu je daná cieľovou skupinou politiky aktívneho starnutia, ktorou sú osoby 50-ročné a staršie. Zachytáva teda pomerne široký časový úsek ľudského života a tým aj rôznorodosť pozícií a vzťahov, v ktorých 50-roční a starší ľudia aktívne fungujú. Keďže ide o dokument zasahujúci roky 2014-2020, má ambíciu ovplyvňovať verejné politiky počas viacerých volebných období. Tým priznáva problematike podpory aktívneho starnutia pozíciu verejného záujmu a trvalej politickej priority, ktorá ponúka šancu na kvalitnejší a udržateľný rozvoj pre všetkých ako základnú víziu slovenskej spoločnosti. Cieľom dokumentu je vytvoriť podmienky pre podporu napĺňania tejto vízie.

2.3 Regionálne dokumenty

Základným dokumentom, z ktorého vychádza táto verzia strategického dokumentu je **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 až 2022** (PHSR KSK 2016 – 2022). Víziou Košického samosprávneho kraja bola vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu obyvateľov Košického kraja pri hľadaní riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja. Základným poslaním (misiou) Košického samosprávneho kraja bola intenzívna podpora tvorby nových pracovných miest a iniciatív vedúcich k rastu miezd cestou budovania regionálnej identity v Košickom kraji.

Strategické ciele (spolu 8) boli vybrané a popísané v troch základných oblastiach rozvoja, hospodárskej, sociálnej a environmentálnej a boli hlbšie členené na špecifické ciele (spolu 23) a aktivity (spolu 94).

Strategické ciele v hospodárskej oblasti

1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce
2. Posilňovanie regionálnej identity cestou rozvoja vidieka
3. Posilňovanie regionálnej identity hľadaním alternatív k trhu práce pre pracovnú silu, ktorá bola z trhu práce vytlačená

Strategické ciele v sociálnej oblasti

4. Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja občianskej spoločnosti
5. Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv
6. Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja dobrovoľníctva
7. Posilňovanie regionálnej identity rozvojom kultúrneho dedičstva

Strategické ciele v environmentálnej oblasti

8. Posilňovanie regionálnej identity cestou ochrany prírodného dedičstva a zvyšovania kvality života obyvateľov

Počas doby realizácie PHSR KSK 2016 – 2022 bolo vykonávané pravidelné ročné vyhodnotenie, ktorého úlohou bolo sledovať napĺňanie strategických cieľov a definovanie hodnôt stanovených merateľných ukazovateľov. Posledné vyhodnotenie bolo spracované za rok 2020.

V rámci ukazovateľov dopadov boli stanovené dva základné ukazovatele:

- počet novovytvorených pracovných miest,
- index regionálnej identity (IRI).

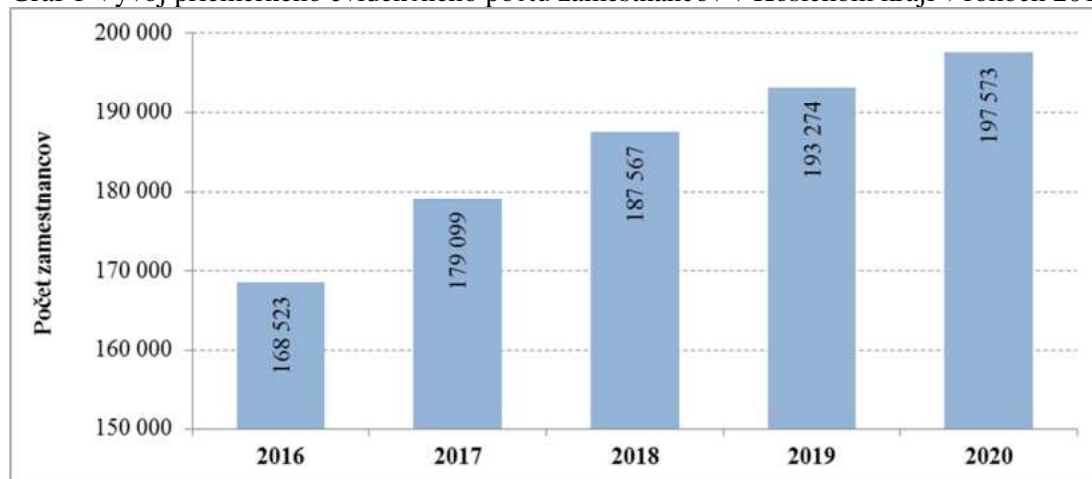
Počet novovytvorených pracovných miest v hospodárstve bol hodnotený na základe údajov priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji, ktoré sleduje Štatistický úrad SR. V roku 2020 bol celkový priemerný evidenčný počet zamestnancov na úrovni 197 573 osôb, čo je oproti roku 2016 nárast o 17,2% (29 050 osôb). Najvyšší ročný nárast bol v roku 2017, kedy počet zamestnancov stúpol o 6,3% (10 576 osôb).

Tabuľka 2 Priemerný evidenčný počet zamestnancov v Košickom kraji v rokoch 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Počet zamestnancov	168 523	179 099	187 567	193 274	197 573
Ročný rast (abs.)	-1 013	10 576	8 468	5 707	4 299
Ročný rast (%)	99,4	106,3	104,7	103,0	102,2

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Graf 1 Vývoj priemerného evidenčného počtu zamestnancov v Košickom kraji v rokoch 2016 – 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Na výpočet kvantitatívneho zisťovania IRI boli indikátory stanovené v rámci troch základných oblastí rozvoja PHSR KSK 2016 – 2022 – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej. Všetky indikátory boli merané na úrovni Košického kraja. Pre potreby transformácie hodnôt boli použité maximálne a minimálne hodnoty indikátorov v rámci krajov SR.

Vzhľadom na rozdielne merné jednotky jednotlivých indikátorov boli ich hodnoty normované a vážené. V rámci jednotlivých oblastí bol stanovený rôzny počet indikátorov, súčet ich váh je vždy 100. Vzhľadom na dôležitosť všetkých ukazovateľov vo vybraných oblastiach boli váhy v rámci oblastí pridelené konštantne, každý indikátor má teda v rámci danej oblasti rovnakú váhu. Počet indikátorov a ich maximálna váha v rámci oblasti bola nasledovná:

- hospodárska oblasť – 10 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 10,0 (100/10),
- sociálna oblasť – 15 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 6,7 (100/15),
- environmentálna oblasť – 20 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 5,0 (100/20).

Výsledok kvantitatívneho zisťovania IRI pozostával zo súčtu vážených hodnôt všetkých troch oblastí, pričom váhy jednotlivých oblastí boli stanovené nasledovne: hospodárska oblasť 25%, sociálna oblasť 50% a environmentálna oblasť 25%.

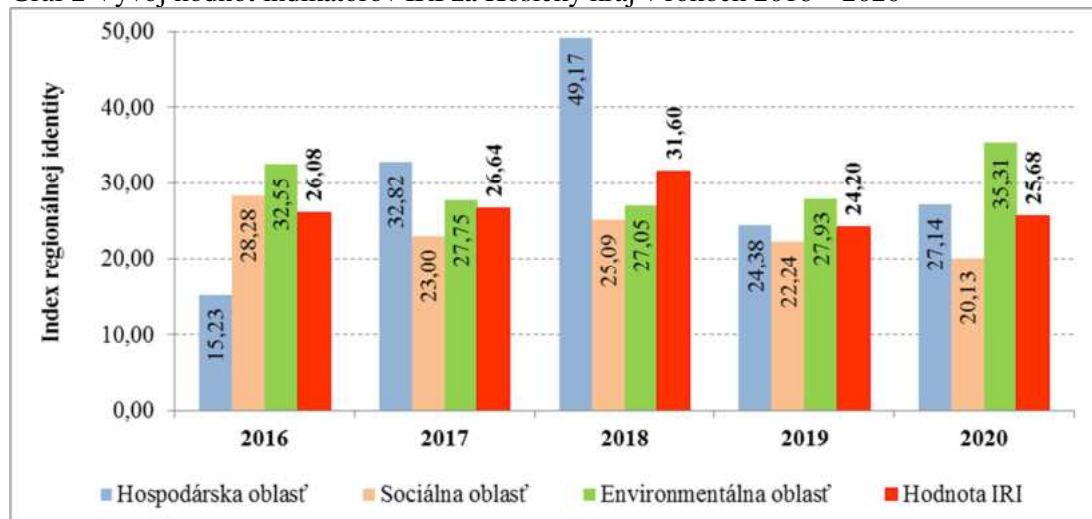
Index regionálnej identity dosiahol v roku 2020 hodnotu 25,68 bodu, oproti hodnote z roku 2016 poklesol o 0,40 bodu. Najvyššiu hodnotu dosiahol IRI v roku 2018 na úrovni 31,60 bodu. Na celkovú hodnotu IRI mal dlhodobý vplyv predovšetkým vývoj hodnôt v hospodárskej oblasti s rastom počtu zamestnancov v sledovaných odvetviach, čím hodnota ukazovateľa za danú oblasť výrazne kolísala. Sociálna oblasť zaznamenala najnižšie výkyvy v sledovanom období s poklesom v posledných dvoch sledovaných rokoch. V roku 2020 sa výrazne odzrkadlila sociálna situácia obyvateľstva vzhľadom na pandemickú situáciu a následný pokles životnej úrovne obyvateľstva kraja. Nárast oproti posledným rokom možno sledovať v environmentálnej oblasti, kde si Košický kraj svoje postavenie voči ostatným krajom polepšil najmä v oblasti nakladania s komunálnym odpadom a v zlepšenom účte emisií, na čo mala výrazný vplyv pandemická situácia, ktorá sa prejavila aj v sektore hospodárstva.

Tabuľka 3 Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Hospodárska oblasť	15,23	32,82	49,17	24,38	27,14
Sociálna oblasť	28,28	23,00	25,09	22,24	20,13
Environmentálna oblasť	32,55	27,75	27,05	27,93	35,31
Hodnota IRI	26,08	26,64	31,60	24,20	25,68

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf 2 Vývoj hodnôt indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2016 – 2020

Zdroj: vlastné spracovanie

V roku 2017 bol spracovaný aj dotazníkový prieskum (kvalitatívne zisťovanie IRI) pre získanie obrazu o úrovni regionálnej identity obyvateľstva s dôrazom na ich vzťah k regiónu, vrátane súvisiacich aspektov. V rámci Košického kraja bolo v spolupráci s Dobrovoľníckym centrom Košického kraja vyzbieraných celkom 4 871 dotazníkov. V dotazníkovom prieskume bolo respondentom položených celkom 12 otázok, v rámci ktorých sa mohli vyjadriť k 54 podotázkam. Jednotlivé odpovede respondentov boli následne bodované a priemerované za každú podotázku. Bodové ohodnotenie výstupov dotazníkového prieskumu sa pohybovalo v rozpätí 0 – 186 bodov. Meranie kvalitatívnej časti IRI dosiahlo v roku 2017 hodnotu 102,671 bodu, čo je priemerné hodnotenie regionálnej identity obyvateľov vo vzťahu k regiónu.

Dotazníkový prieskum mal byť zopakovaný v priebehu 2-3 rokov, vzhľadom na pandemickú situáciu však k ďalšiemu prieskumu v regióne nedošlo.

Hlavné ciele Územného plánu regiónu, ktorým je Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Košický kraj, v znení zmien a doplnkov vychádzajú z ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov. Závazná časť Konceptie územného rozvoja Slovenska (KURS 2001, aktualizácia 2011) bola premietnutá do ÚPN VÚC Košický kraj a jeho následných zmien a doplnkov ako nadradená územnoplánovacia dokumentácia národnej úrovne. Ciele, ktoré sa sledujú v riešení ÚPN VÚC Košický kraj pri rozvoji Košického samosprávneho kraja, sú najmä:

1. dosiahnutie vyváženého rozvoja kraja vo všetkých jeho socioekonomických, územnotechnických, environmentálnych a kultúrnohistorických stránkach,
2. dosiahnutie zapojenia kraja do medzinárodných a celoslovenských sídelných a hospodárskych sústav,
3. podporovanie rozvoja kraja na základe rovnocenného zohľadnenia endogénnych a exogénnych podmienok a potenciálov rozvoja,
4. zdôraznenie špecifik kraja vyplývajúcich najmä z lokalizácie mesta Košice, kde sa stretávajú významné dopravné koridory Slovenska v západo-východnom a severo-južnom smere, ktoré majú väzby na dopravné systémy susedných krajín a východnej Európy. Vstupom Slovenska do Európskej únie (EÚ) sa štátna hranica s Ukrajinou stala zároveň vonkajšou hranicou EÚ, s čím súvisia špecifické obmedzenia v rámci cezhraničných väzieb (regulované príslušnými smernicami schengenského priestoru EÚ).

ÚPN VÚC Košický kraj schválila vláda SR uznesením č. 323 zo dňa 12. mája 1998, ktorého záväzná časť bola vyhlásená nariadením vlády SR č. 281/1998 Z.z.

Zmeny a doplnky 2004 ÚPN VÚC Košický kraj boli schválené Zastupiteľstvom Košického samosprávneho kraja (KSK) uznesením č. 245/2004 dňa 30.8.2004 a jeho záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením (VZN) KSK č. 2/2004.

Uznesením č. 712/2009 dňa 24.08.2009 boli schválené Zmeny a doplnky 2009 ÚPN VÚC Košický kraj a jeho záväzná časť bola vyhlásená VZN KSK č. 10/2009.

Zmeny a doplnky 2014 ÚPN VÚC Košický kraj boli schválené uznesením č. 92/2014 dňa 30.06.2014 a jeho záväzná časť bola vyhlásená VZN KSK č. 6/2014.

Uznesením č. 509/2017 dňa 12.06.2017 boli schválené Zmeny a doplnky 2017 ÚPN VÚC Košický kraj a jeho záväzná časť bola vyhlásená VZN KSK č. 18/2017.

Záväznú časť ÚPN VÚC Košický kraj v znení neskorších zmien a doplnkov predstavujú záväzné regulatívy územného rozvoja a verejnoprospešné stavby KSK. Úplné znenie záväznej časti je v prílohe č. 2 VZN KSK č. 18/2017.

Zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania osídlenia a zásady funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja urbanizácie, v rámci záväznej časti ÚPN VÚC Košický kraj v znení zmien a doplnkov definujú:

– v oblasti medzinárodných vzťahov

- rozvíjať košicko-prešovské ťažisko osídlenia ako ťažisko osídlenia celého Karpatského euroregiónu,
- vytvárať nadnárodnú sieť spolupráce medzi jednotlivými mestami, regiónmi a ostatnými aktérmi územného rozvoja v Slovenskej republike a okolitých štátoch s využitím väzieb jednotlivých sídiel a sídelných systémov v euroregiónoch a ďalších oblastiach cezhraničnej spolupráce,
- rozvíjať dotknuté sídla na trasách multimodálnych koridorov.

– v oblasti celoštátnych a nadregionálnych vzťahov

- podporovať rozvoj osídlenia v Košickom kraji s dominantným postavením košicko-prešovskej aglomerácie, s nadväznosťou na michalovsko-vranovsko-humenské, popradsko-spišskonovoveské ťažiská osídlenia a s previazaním na sídelnú sieť v smere južnoslovenskej rozvojovej osi,
- podporovať rozvoj košicko-prešovskej aglomerácie ako kvartérneho centra s najväčším predpokladom zabezpečiť rozvoj kvartérnych aktivít,
- zabezpečovať na území Košického kraja, rozvojovými osami pozdĺž komunikačných prepojení medzinárodného a celoštátneho významu sídelné prepojenia na medzinárodnú sídelnú sieť, ako aj konzistenciu a rovnocennosť rozvojových podmienok s územím Banskobystrického a Prešovského kraja,

– v oblasti regionálnych vzťahov

- formovať sídelnú štruktúru na regionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
- podporovať rozvoj sídelných centier, ktoré tvoria základné terciárne centrá osídlenia, rozvojové centrá hospodárskych, obslužných a sociálnych aktivít ako pre priliehajúce zázemie, tak pre príslušný regionálny celok, a to hierarchickým systémom, pozostávajúcim z nasledovných skupín centier:
 - podporovať rozvoj špecifického centra mesto Košice, ako centrum plniace medzinárodné a celoštátne funkcie so zohľadnením postavenia rozhodujúceho/ najvýznamnejšieho centra Karpatského euroregiónu,
 - podporovať rozvoj centier druhej skupiny v jej prvej podskupine; Michalovce, Spišská Nová Ves a Trebišov,
 - podporovať rozvoj centier druhej skupiny v jej druhej podskupine; Rožňava,
 - podporovať rozvoj centier tretej skupiny v jej druhej podskupine; Gelnica, Kráľovský Chlmec, Moldava nad Bodvou a Sečovce,
 - podporovať rozvoj centier štvrtej skupiny; Dobšiná, Krompachy, Sobrance a Veľké Kapušany,
 - podporovať rozvoj centier piatej skupiny; Čierna nad Tisou, Medzev, Strážske a Smižany,
 - podporovať rozvoj centier šiestej skupiny; Kechnec a Spišské Vlachy.
- podporovať budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry, ako rozvojové osi prvého stupňa:

- košicko-prešovskú rozvojovú os Prešov – Košice – Seňa – hranica s Maďarskom (územie ležiace v Košickom kraji),
- zvolensko-juhoslovenskú rozvojovú os Zvolen – Lučenec – Rimavská Sobota – Rožňava – Košice (územie ležiace v Košickom kraji),
- východoslovenskú rozvojovú os Košice – Sečovce – Michalovce – Sobrance – hranica s Ukrajinou.
- podporovať rozvojové osi druhého stupňa:
 - prešovsko-michalovskú rozvojovú os Prešov – Hanušovce nad Topľou – Vranov nad Topľou – Strážske – Michalovce /Humenné (územie ležiace v Košickom kraji),
 - hornádsku rozvojovú os hranica s Prešovským krajom – Spišská Nová Ves – Krompachy – Košice (v úseku Gelnica – Košice ako komunikačno-sídelnú rozvojovú os),
- podporovať rozvojové osi tretieho stupňa:
 - zemplínsku rozvojovú os Košice – Slovenské Nové Mesto – Kráľovský Chlmec – Čierna nad Tisou,
 - vranovsko-trebišovskú rozvojovú os Vranov nad Topľou – Sečovce – Trebišov – Slovenské Nové Mesto – hranica s Maďarskou republikou (územie ležiace v Košickom kraji),
 - rožňavsko-dobšinskú rozvojovú os Rožňava – Dobšiná – Vernár (územie ležiace v Košickom kraji),
 - juholaboreckú rozvojovú os Michalovce – Veľké Kapušany – Kráľovský Chlmec (v úseku Veľké Kapušany – Kráľovský Chlmec ako komunikačno-sídelnú rozvojovú os),
- podporovať rozvojovú os štvrtého stupňa:
 - hnileckú rozvojovú os Jaklovce – Gelnica – Nálepko – Spišská Nová Ves.

Globálnym cieľom **Regionálnej integrovanej územnej stratégie (RIÚS) Košického samosprávneho kraja 2014-2020** je implementáciou prostriedkov IROP prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečeniu udržateľného poskytovania verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí v Košickom kraji.

Vodíková stratégia Košického kraja bola pripravovaná v spolupráci s tímom špičkových vedcov z Technickej univerzity v Košiciach a Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Aj vďaka ich práci má Košický samosprávny kraj ako prvý na Slovensku vodíkovú stratégiu, od ktorej sa môžeme odraziť pri realizácii zelených riešení. Prináša odpovede na otázky ako dosiahnuť a splniť environmentálne ciele Európskej únie. Táto štúdia mapuje potenciál využitia vodíkových technológií v priemyselných odvetviach v našom kraji od výroby energie, dopravy, skladovania, ale aj výskumu a vývoja. Prináša tiež odporúčania pre akčné plány realizovateľné na území nášho kraja s analýzou potreby vodíka a výškou investícií.

Regionálna inovačná stratégia (RIS) Košického kraja 2021 – 2030 predstavuje aktívny nástroj na posilnenie konkurencieschopnosti regiónu, čo priamo závisí od toho, do akej miery dokáže využívať výsledky vedy a výskumu v praxi. Keďže práve veda a výskum majú priamy vplyv na rozvoj inovácií a inovačných procesov a využiť ľudský odborný tvorivý potenciál v ekonomike každého regiónu. Jej cieľom je predstaviť koncept spoločnej platformy, ktorá bude prepájať kľúčových aktérov v oblasti inovácií a nastaviť efektívny model ich vzájomnej spolupráce. Naplneniu tejto ambície by malo slúžiť novovzniknuté Inovačné centrum Košického kraja (ICKK), ktorého poslaním je motivovať a spájať univerzity, verejnú správu a podnikateľský sektor a vytvárať podmienky pre ich efektívnu spoluprácu, výmenu informácií, tvorbu nových produktov a služieb, zdieľanie nových poznatkov a tým zvýšenie inovačného potenciálu celého kraja. Centrum bude plniť nasledovné úlohy:

- vytvárať centrálnu informačnú a komunikačnú platformu zastrešujúcu inovačné aktivity v kraji,
- zlepšovať inovačný ekosystém s dôrazom na technologický transfer prostredníctvom realizácie programov na podporu inovácií a transferu technológií,
- zlepšovať výsledky vedy a výskumu podporou tvorby nových excelentných vedeckých tímov, mladých excelentných vedeckých pracovníkov a kvality ich výstupov, a tiež podporou tvorby inovačných hubov,
- zlepšovať služby pre akceleráciu podnikania prostredníctvom realizácie programov určených na

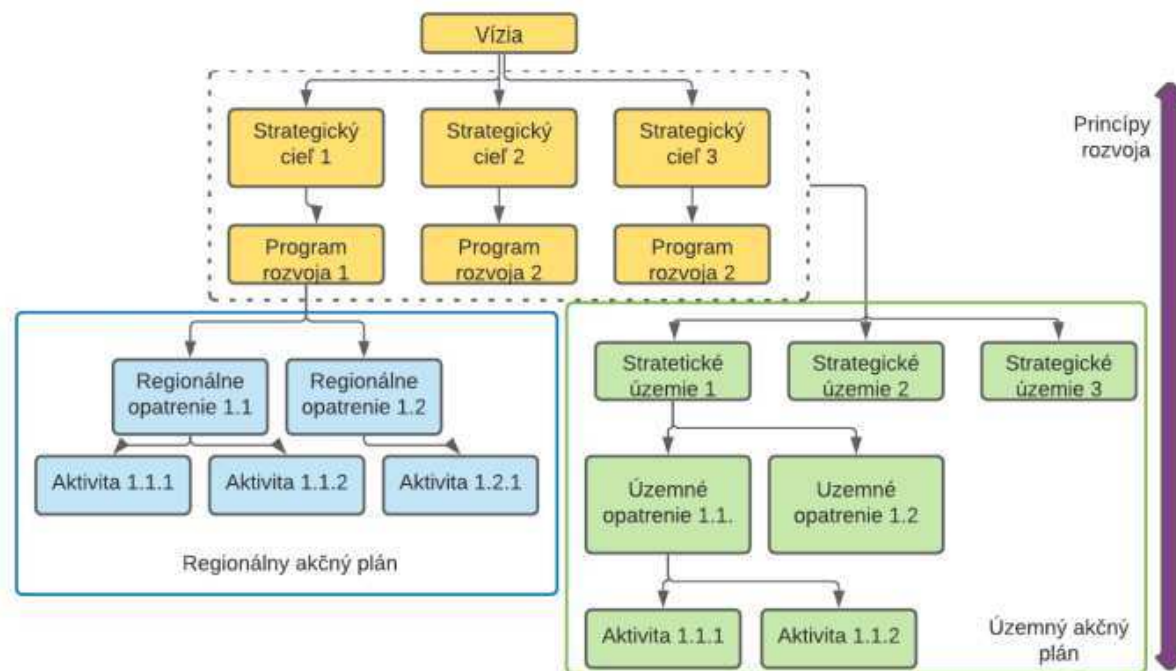
- podporu vzniku a akcelerácie rozvoja podnikov,
- zvyšovať počet technologických a inovačných aktérov prostredníctvom programov na to určených,
- podporovať tvorbu nových udržateľných pracovných príležitostí,
- podporovať a inovovať systém vzdelávania a rekvalifikácie v regióne,
- zlepšovať podmienky pre život kvalifikovaných mladých ľudí a ich rodín a udržanie kvalifikovaných a talentovaných ľudí v regióne,
- vytvárať grantovú schému na podporu inovácií v kraji.

Zámerom ICKK je výrazným, zásadným a dlhodobým spôsobom ovplyvniť vedecko-výskumné aktivity a inovačné činnosti v Košickom kraji a významne tak prispieť k tvorbe nového priemyslu v tomto regióne. ICKK by malo prispieť k vytvoreniu podporného a motivujúceho prostredia pre prenos technológií a väčšej synergie medzi konkurenčným výskumom a priemyslom. Centrum je otvorené pripravovať a aktívne podporovať každý subjekt s inovačným potenciálom, ktorý môže a je schopný prispieť k navrhovaným projektom a aktivitám.

Cieľom **Stratégie udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027** je systémové naplnenie vízie KSK posilniť postavenie CR v ekonomike kraja podporou využívania existujúceho potenciálu územia destinácie a zároveň snaha o aktualizáciu spoločnej vízie aktérov cestovného ruchu ohľadom možností ďalšieho rozvoja, vzhľadom na zmenu celospoločenského nastavenia za uplynulých 5 rokov.

Návrh opatrení je rozdelený na regionálnu úroveň, ktorá sleduje územie Košického kraja ako celok, a územnú úroveň, ktorá opisuje strategické opatrenia na úrovni konkrétne definovaných území. Diagram nižšie predstavuje základnú schému hierarchie strategických cieľov a opatrení.

Obrázok 3 Diagram strategickej časti Stratégie udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027

Zdroj: Košice región turizmu

Vízia stratégie: Cestovný ruch v Košickom kraji prispieva k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju kraja, je nástrojom prosperity miestneho obyvateľstva a má pozitívny vplyv na zlepšenie jeho vonkajšieho imidžu. Kraj vytvára stabilné podmienky pre aktivity organizácií cestovného ruchu, ktoré vytvárajú atraktívne destinácie s konkurencieschopnými produktmi cestovného ruchu. Košický kraj je atraktívnym turistickým cieľom a vyváženou a stabilnou destináciou.

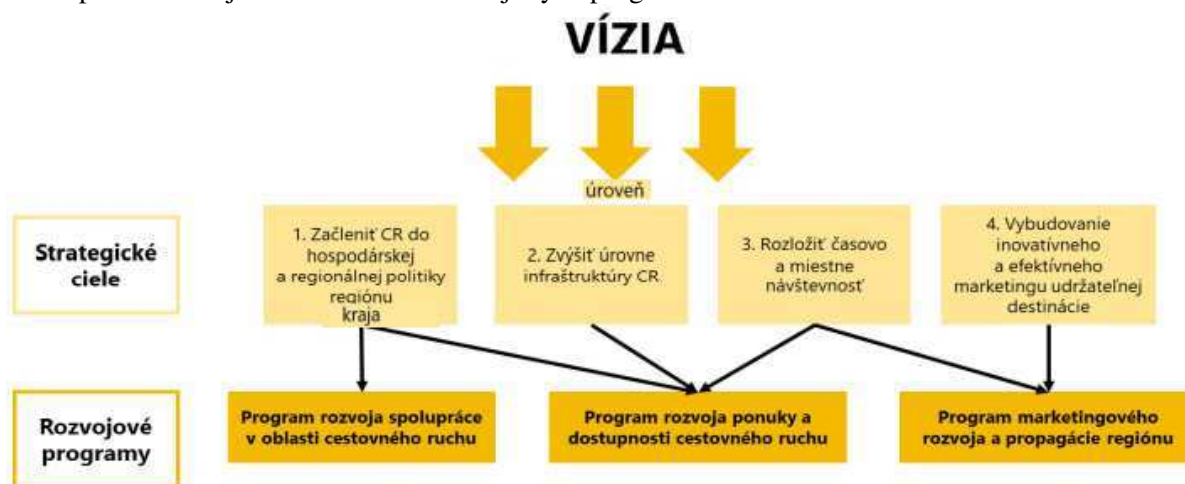
Táto vízia tak vytvára predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu na území kraja, čo povedie k:

- udržateľnému využívaniu dostupného potenciálu cestovného ruchu,
- zintenzívneniu rozvoja oblastí so štrukturálnymi problémami,

- účinnejšiemu uplatňovaniu zásad riadenia destinácie a marketingu na úrovni kraja, turistických destinácií a konkrétnych lokalít,
- lepšie turisticky prístupnému územiu s kvalitnou sieťou dopravnej infraštruktúry,
- atraktívnejšej ponuke produktov cestovného ruchu zodpovedajúcej súčasným trendom a požiadavkám návštevníkov,
- posilnenie imidžu kraja, a to tak pre obyvateľov, ako aj pre návštevníkov zo Slovenska i zahraničia,
- inováciám prostredníctvom digitálnych technológií a inteligentných riešení, ktoré prispievajú k vytvoreniu vyššej pridanej hodnoty pre služby.

Nasledujúci diagram znázorňuje definované strategické ciele, rozvojové programy a ich vzájomný vzťah spojený so základným strategickým rámcom trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu Košického kraja.

Obrázok 4 Prepojenie cieľov Stratégie udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027 a rozvojových programov

Zdroj: Košice región turizmu

Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom kraji sa opiera o teóriu ekosystémových služieb a kladie si za cieľ využitie prírodného a kultúrneho bohatstva regiónu pre rozvoj ekoturizmu. Vznikla v rámci projektu EcoVeloTour, na ktorý tiež obsahovo odkazuje.

Na cestu k svojej realizácii si Stratégia rozvoja ekoturizmu Košického kraja určuje prioritné ciele, ktoré povedú k pozitívnemu rozvoju ekoturizmu v jednotlivých sub-destináciách Košického kraja. Pre aktérov cestovného ruchu tak bude slúžiť aj ako manuál pre budovanie produktovej základne ponuky služieb a zážitkov ekoturizmu v Košickom kraji.

Vízia stratégie: Košický kraj ako konkurencieschopná destinácia cestovného ruchu v stredoeurópskom priestore podporujúca rozvoj ekoturizmu a udržateľnej mobility

Na dosiahnutie tejto vízie formuluje hlavný cieľ, nadväzujúce čiastkové ciele a opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov:

Hlavný cieľ stratégie: Posilňovať rozvoj ekoturizmu a udržateľnej mobility ako konkurenčnej výhody destinácie Košický kraj

Čiastkový cieľ 1: Podporovať vytváranie produktov ekoturizmu v Košickom kraji

Opatrenie 1: Definovanie produktových tém ekoturizmu pre destinácie Košického kraja

Čiastkový cieľ 2: Dobudovať infraštruktúru a služby vhodné pre rozvoj ekoturizmu

Opatrenie 2: Dobudovanie a zvyšovanie povedomia o cykloturistickej infraštruktúre

Opatrenie 3: Podpora udržateľnej mobility návštevníkov

Čiastkový cieľ 3: Vykonávať marketingové aktivity vhodné pre podporu ekoturizmu

Opatrenie 4: Vytvorenie elektronickej distribúcie ekoturistických zážitkov

Opatrenie 5: Integrovanie marketingovej komunikácie ekoturizmu

Koncepcia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020 – 2025 (2030) – Tradície inšpirujú inovácie – podstatu koncepcie tvoria 3 programy:

1. Regionálna kultúrna identita – posilnenie pozitívneho vzťahu obyvateľa k regiónu prostredníctvom kvalitnej ponuky kultúrnych služieb založených na regionálnych špecifikách,
2. Kultúrny cestovný ruch – zviditeľniť Košický kraj prostredníctvom kultúrneho cestovného ruchu,
3. Kreatívny priemysel – generovať ekonomické benefity z kultúry

a 2 procesy:

1. Optimalizácia správy a prevádzky kultúrnych organizácií,
2. Investície od obnovy kultúrneho dedičstva a kultúrnej infraštruktúry.

Tento strategický dokument nie je určený len pre 23 kultúrnych organizácií (5 múzeí, 2 galérie, 4 divadlá, 5 knižníc, 6 osvetových a kultúrnych centier, 1 hviezdáreň) v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, ale prináša návrh opatrení pre rozvoj ponuky kultúrnych služieb poskytovaných aj inými operátormi v kraji.

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016 – 2020 (2022) vychádza z Národných priorít rozvoja sociálnych služieb a zo spracovaných komunitných plánov obcí a miest na území kraja. Obsahuje dôležité štatistické údaje o počte obyvateľov, vekovej a vzdelanostnej štruktúre obyvateľov kraja, o evidovanej miere nezamestnanosti, príjmovej situácii obyvateľov, o počte poberateľov dôchodkov, počte osôb so zdravotným postihnutím a pod. Okrem týchto štatistických údajov dokument obsahuje aj prognostické údaje o stave obyvateľstva. Súčasťou koncepcie je aj strategická časť – regionálne priority a opatrenia reflektujúce na zadefinované problémy, ktoré sa každoročne premietajú do akčných plánov.

Stratégia aktívneho starnutia Košického kraja na roky 2019 – 2023 predstavuje mitigačnú politiku pre zmiernenie dopadov, najmä na verejné financie. Termín „aktívne starnutie“ bol prijatý Svetovou zdravotníckou organizáciou koncom 90. rokov a odvtedy je táto téma ďalej rozpracovávaná na nadnárodnej a ďalej na národných a regionálnych úrovniach. Aktívnym starnutím je primárne myslené to, aby ľudia mali svoj život pod vlastnou kontrolou tak dlho, ako je to možné. Ide o snahu, aby sa aj ľudia v staršom veku aktívne podieľali na spoločenskom a ekonomickom živote a udržiavali si sociálne vzťahy.

Jej strategickým zámerom je iniciovať a koordinovať aktivity v oblasti aktívneho starnutia s cieľom využiť potenciál striebornej ekonomiky na rozvoj Košického samosprávneho kraja.

Strategické ciele:

1. Vytvorenie dátovej základne pre analytické potreby na rozvoj služieb aktívneho starnutia
 - mapovanie potrieb seniorov na území kraja,
 - mapovanie existujúcich služieb realizovaných na území kraja v téme aktívneho starnutia,
 - vytvorenie dát pre index aktívneho starnutia,
 - analýza možnosti zapojenia do medzinárodných meraní týkajúcich sa tém aktívneho starnutia a regionálneho rozvoja a ekonomických dopadov a prognóz.
2. Vytvorenie systémových nástrojov pre koordináciu služieb aktívneho starnutia kraja
 - zriadenie indexu aktívneho starnutia,
 - vytvorenie platformy pre spoluprácu s obcami v súvislosti s komunitnými plánmi,
 - vytvorenie riadiaceho výboru za účelom koordinácie služieb kraja v oblasti aktívneho starnutia,
 - vytvorenie dotačnej schémy na podporu projektov tretích strán v kraji.
3. Realizácia a podpora služieb v oblasti aktívneho starnutia v prioritných oblastiach
 - analýza možností realizovateľnosti a vyhodnocovania dosahov služieb kraja v oblasti aktívneho starnutia.
4. Iniciácia celonárodnej diskusie o opatreniach pre aktívne starnutie
 - analýza a aktívne pripomienkovanie strategických dokumentov,
 - koordinácia prirodzených partnerov na úrovni VUC pri presadzovaní legislatívnych a normotvorných dokumentov v témach aktívneho starnutia,
 - sledovanie politiky aktívneho starnutia na úrovni EÚ.

Uvedené návrhy vychádzajú z workshopu so zástupcami príslušných odborov Košického samosprávneho kraja, ktoré sú doplnené o závery sekundárneho výskumu mapujúceho existujúce

riešenia zamerané na aktívne starnutie obyvateľstva vo svete. Návrhy pritom zohľadňujú potreby seniorov tak v mestách, ako i na vidieku.

Kultúra

- organizovať divadelné a filmové predstavenia pre seniorov,
- organizácia hosťujúcich divadelných predstavení v menších mestách a obciach,
- organizácia dopravy na kultúrne podujatia vo väčších mestách,
- amatérske divadlo so zapojením seniorov,
- medzigeneračný projekt čítania rozprávok pre deti v škôlkach, resp. v nemocniciach,
- špecializované čítanie pre seniorov v knižniciach,
- organizácia podujatí s aktivitami na udržanie a rozvíjanie pamäte,
- špecializované komentované prehliadky v galériách, múzeách a divadlách,
- mobilná knižnica na vidiek.

Vzdelávanie

- jazykové vzdelávanie pre seniorov,
- vzdelávanie seniorov pre prácu s modernými technológiami,
- hudobné vzdelávanie pre seniorov,
- univerzita tretieho veku,
- hosťovanie seniorov v rámci vyučovania na stredných školách,
- mentoring študentov a pedagogických pracovníkov zo strany seniorov.

Turizmus

- zmapovať vhodné lokality aktivity pre turizmus seniorov,
- prispôsobenie služieb cestovného ruchu potrebám seniorov.

Doprava

- iniciovať diskusiu o jednotných cestovných zľavách pre seniorov na národnej úrovni,
- zriadenie senior taxi,
- zohľadnenie potrieb seniorov v rámci mobility.

Šport

- organizovať spoločné cvičenia seniorov,
- nadviazanie, resp. zintenzívnenie spolupráce so športovými klubmi, fitnesscentrami a fyzioterapeutmi,
- tanečné kurzy pre seniorov,
- organizácia športových podujatí so zapojením seniorov,
- vybudovanie fit parkov pre seniorov.

Voľný čas

- propagácia možností dobrovoľníctva / využívanie dobrovoľníkov pre KSK,
- komunitné záhrady,
- podpora klubov seniorov,
- dočasná opatera seniorov o zvieratá,
- podpora podnikateľských zručností seniorov (olderpreneurship),
- podpora remeselných zručností seniorov a predstavenie možností ich využitia,
- projekt „Recepty starých mám“ ,
- osвета pre zamestnávateľov o prispôsobení pracovných podmienok seniorom,
- osвета o dostupných IKT, resp. smart riešeniach pre seniorov,
- osвета o bezpečnej domácnosti, komunikácii, financiách a cestovaní,
- prediskutovať možnosť založenia Living labu / klastra pre seniorov,
- organizácia heketonu zameraného na sociálne inovácie pre seniorov,
- organizácia kampane za lepšiu zdravotnú prevenciu,
- inovačné vouchre,
- informačné kanály KSK pre seniorov,
- iniciatívy pre odborné stredné školy pre zohľadnenie potrieb seniorov v rámci vyučovateľských odborov,
- iniciovať diskusiu s finančnými inštitúciami ohľadom produktov pre seniorov zameraných na adaptáciu bývania,
- zabezpečenie možnosti stravovania v zariadeniach školských jedální spravovaných KSK,
- projekt „Adoptuj si starého rodiča“,

- pilotný projekt spoločného bývania seniorov a mladých ľudí,
- osвета o riziku dezinformácií, hoaxov a propagandy.

Snahou strategického dokumentu **Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016 – 2020** je formulovať priority a dlhodobé i krátkodobé ciele zamerané na starostlivosť o podporu, ochranu, rozvoj a prinavrátenie zdravia obyvateľov najmä v regióne KSK.

Vo svojej analytickej časti charakterizujú kraj po všetkých stránkach, okrem iného približujú inštitúcie fungujúce v zdravotníctve, hodnotia systém financovania, definujú sieť zdravotníckych zariadení, riešia zdravotníckych pracovníkov, mapujú lekársku službu prvej pomoci, prezentujú problematiku humánnej farmácie a jej zložiek, identifikujú a analyzujú jednotlivé problémy.

Strategický cieľom je zlepšiť dostupnosť kvalitnej zdravotnej starostlivosti pre občanov KSK. Prioritné oblasti zdravotnej politiky KSK na obdobie 2016 – 2020:

Prioritná oblasť	Špecifický cieľ
1. Sociálno-demografická oblasť	1.1 Prispievať k znižovaniu chorobnosti občanov 1.2 Zvyšovať angažovanosť občanov v prevencii
2. Inštitucionálne zabezpečenie	2.1. Zvyšovať informovanosť občanov o aktuálnych novinkách a trendoch v oblasti zdravotníctva 2.2 Zlepšovať a zintenzívniť komunikáciu medzi organizáciami v zdravotníctve 2.3 Prispieť k jasným kritériám tvorby a schvaľovania cenníkov 2.4 Regulovať počet a rozmiestnenie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti
3. Finančné zdroje	3.1 Znižovať podiel priamych platieb domácností 3.2 Zvyšovať informovanosť občanov o zákonnej úprave v oblasti poplatkov a cenníkov v zdravotníctve
4. Sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti	4.1 Zosúladiť potreby obyvateľov KSK s Verejnou minimálnou sieťou poskytovateľov zdravotnej starostlivosti 4.2 Zabezpečiť optimálny model siete lekárskej služby prvej pomoci 4.3 Regulovať sieť primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti
5. Ľudské zdroje	5.1 Vychovávať a udržať vysokokvalitný zdravotnícky personál
6. Výkon kontroly a dozoru v zdravotníctve	6.1 Zvýšiť právne vedomie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti ako aj pacientov 6.2 Realizovať pravidelnú kontrolnú činnosť v teréne 6.3 Realizovať správne konania
7. Lekárska zdravotná starostlivosť	7.1 Regulovať sieť lekárskej zdravotnej starostlivosti 7.2 Definovať pohotovostnú lekársku zdravotnej starostlivosti

Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v Košickom samosprávnom kraji 2021 – 2025 vychádza z platnej legislatívy, z koncepčných materiálov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, z dokumentu „Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj“ schválenom uznesením vlády č. 95/2016. Jej ambíciou je v spolupráci so všetkými zainteresovanými partnermi, Krajskou radou odborného vzdelávania a prípravy pri Košickom samosprávnom kraji a v súlade s § 31 zákona č. 61/2025 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave, vecne príslušnými stavovskými organizáciami, zamestnávateľmi a ostatnými aktérmi, ktorí majú vplyv na odborné vzdelávanie a prípravu, stanoviť konkrétne ciele v krátkodobom i strednodobom časovom horizonte predovšetkým pre školy a školské zariadenia, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja, ale aj pre ďalšie školy, ktorých KSK nie je zriaďovateľom. Predložené je strategický cieľ, kľúčové prioritné oblasti, špecifické ciele, opatrenia v nich s merateľnými ukazovateľmi, ktoré by mali napomôcť rozvoju výchovy a vzdelávania v Košickom samosprávnom kraji v rokoch 2021 – 2025 (s výhľadom do roku 2030) a sú zahrnuté v návrhovej časti tohto dokumentu. Spracovaná analytická časť predstavuje východiskový stav pre ďalšiu prácu a tvorí východisko pre budúce kroky spustenia pasportizácie škôl a k ich následnej

optimalizácii, zvyšovaniu kvality a finančnej stability škôl v KSK. Vychádza zo šiestich kľúčových priorít zameraných na:

- Optimalizáciu a stabilizáciu siete stredných škôl v KSK,
- Aktívne školy – posilnenie vnútorných kapacít stredných škôl KSK,
- Partnerstvá škôl v KSK – NETWORKING,
- Digitálnu transformáciu stredných škôl v KSK,
- Školy s inkluzívnym vzdelávaním v KSK,
- Zelené školy v KSK.

Koncepcia podpory pohybových aktivít obyvateľov Košického samosprávneho kraja 2020 – 2025 (2030) predstavuje spôsob, akým je možné doceliť rozvoj pohybovej aktivity vo všetkých vekových kategóriách, podporu v oblasti telesnej kultúry, športu (športovej zdatnosti) a zdravého životného štýlu zo strany Košického samosprávneho kraja. Jej schválením sa prejavuje vôľa zaoberať sa touto problematikou zámerne, cielene, systematicky a pravidelne. Zámerom predkladanej Koncepcie 2020-2025 s dôrazom na oblasť športu je definovanie:

- vízie v oblasti koordinácie procesov podpory pohybových aktivít,
- strategických priorít pre jednotlivé oblasti zabezpečenia podpory pohybových aktivít,
- cieľov a opatrení KSK pre oblasť podpory pohybových aktivít.

Koncepcia rozvoja práce z mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030) je zasadená do kontextu noriem Európskej únie a zákonov Slovenskej republiky. Koncepcia sa opiera o niekoľko významných dokumentov v oblasti mládežníckej politiky a participácie mladých ľudí ako Stratégia Európskej únie pre mládež, Európska agenda práce s mládežou a Stratégia Slovenskej republiky pre mládež 2014 – 2020. V analýzach uvádza silné a slabé stránky práce s mládežou na území Košického kraja a tiež príležitosti, ktoré sa ponúkajú v najbližšom období a hrozby, ktoré by sme mali brať do úvahy pri plánovaní strategických cieľov a opatrení. Dosiahnutím vízie koncepčného materiálu budú mladí ľudia v Košickom kraji, ktorí sú aktívne mysliaci, flexibilní, schopní vytvárať si vlastný názor, ochotní rešpektovať názory a práva iných, so schopnosťou rozhodovať sa a preberať zodpovednosť za vlastné konanie. Takíto mladí ľudia budú prínosom pre kraj a spoločnosť, pričom budú vedieť čeliť výzvam a zmenám, ktoré nás čakajú v budúcnosti.

Koncepcia definuje 6 strategických priorít, kde ďalej definuje jednotlivé ciele nasledovne:

1. Podpora synergie formálneho a neformálneho vzdelávania
 - Vytvorenie priestoru pre pracovnú skupinu na podporu neformálneho vzdelávania,
 - Vytvoriť efektívny systém podpory účasti a informovania o aktuálnych voľnočasových aktivitách v oblasti neformálneho vzdelávania pre mládež,
 - Podporovať uznávanie významu neformálneho vzdelávania ako významnej doplnujúcej formy vzdelávania k formálnemu vzdelávaniu.
2. Aktívne občianstvo a participácia
 - Podporovať činnosť a význam žiackych školských rád na školách,
 - Zintenzívniť spoluprácu zástupcov mládeže a Košického samosprávneho kraja,
 - Vytvoriť priestor pre aktívne občianstvo a participáciu mladých ľudí,
 - Podporovať vzdelávacie aktivity zamerané na aktívne občianstvo a participáciu.
3. Podpora podnikavosti a kritického myslenia
 - Vytvoriť priestor vzdelávacím témam v oblasti kritického myslenia,
 - Podporovať podnikavosť žiakov, rozvoj tvorivosti a výučbu finančnej gramotnosti na školách prostredníctvom programov neformálneho vzdelávania,
 - Podporiť zakladanie debatných krúžkov na stredných školách.
4. Posilnenie fyzickej a psychickej reziliencie
 - Podporovať realizáciu edukačného procesu aj mimo tradičných interných priestorov školy,
 - Podporovať budovanie pozitívnej klímy na školách,
 - Podporovať rovesnícke poradenstvo žiakov,
 - Podporovať preventívne aktivity školských psychológov, resp. psychológov z CPPPpP,
 - Do edukačného procesu zakomponovať témy duševného zdravia a správnej životosprávy.
5. Sociálna inklúzia znevýhodnenej mládeže

- Podporovať implementáciu inovatívnych a aktivizujúcich edukačných programov zameraných na podporu sociálnej inklúzie znevýhodnenej mládeže,
 - Podporovať prácu organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou.
6. Prierezové témy
- Zakomponovať prierezové témy do strategických priorít.

Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja (PUM) sa týka dopravnej infraštruktúry aj organizácie dopravy. Obsahuje všetky druhy dopravy (motorová, nemotorová, verejná, individuálna, cyklistická, nákladná). Podkladom pre jeho vypracovanie je zber údajov a spracovanie podrobných dopravných prieskumov a dopravného modelovania. Výsledkom sú definované vízie, ciele a opatrenia vo forme konkrétnych návrhov a plánov implementácie – zmenší sa množstvo a rozsah kolón v individuálnej doprave, zlepši sa interval príchodu spojov vo verejnej osobnej doprave, zvýši sa bezpečnosť v cyklistickej doprave a zvýši sa pohodlie pešieho pohybu. PUM podlieha strategickému environmentálnemu hodnoteniu (SEA). Súčasťou PUM je okrem uvedených výstupov aj dokument „**Aktualizácia Plánu dopravnej obslužnosti KSK**“. Cieľom Aktualizácie Plánu dopravnej obslužnosti je aktualizovať spracovaný Plán dopravnej obslužnosti podľa zmien v dopravnom dopyte a so zohľadnením podkladov z realizovaných prieskumov pre spracovanie diela, definovať rozsah verejného záujmu, stanoviť prognózy vo vývoji verejnej dopravy a určiť hlavné zámery v oblasti verejnej dopravy. Aktualizácia Plánu dopravnej obslužnosti zároveň určí dopravno-prevádzkové podklady a hodnotiace kritériá pre hospodársku súťaž na obsluhu územia pravidelnou autobusovou dopravou so zreteľom na budovanie integrovaného dopravného systému.

Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 - 2030 (ďalej Cyklostratégia KSK) predstavuje strednodobý strategický dokument, voľne naväzujúci na Cyklostratégiu 2014 – 2020. Koncept novej Cyklostratégie KSK si kladie za úlohu jej prepojenie a komplementárnosť s ďalšími strategickými dokumentmi predovšetkým Plánom udržateľnej mobility KSK, Kostrovou sieťou cyklistických komunikácií KSK a Stratégiou rozvoja cestovného ruchu KSK. Časovo je naviazaný na nové programovacie obdobie Slovenskej republiky a Európskej únie. Vízia stratégie: Košický kraj je atraktívnym turistickým cieľom a vyváženou a stabilnou destináciou. Hlavné ciele stratégie:

1. Zvýšiť počet cyklistov
2. Zvýšiť bezpečnosť cyklistov
3. Zlepšiť prepojenie s verejnou dopravou, najmä železničnou dopravou

Špecifické ciele:

1. Zlepšiť cyklistickú infraštruktúru – realizácia siete bezpečných a atraktívnych cyklistických cestičiek v zmysle koncepcie Kostrovej siete cyklistických komunikácií Košického kraja. Prepojenie cyklistických komunikácií a cykloturistických trás na terminály verejnej dopravy, najmä vlakovej dopravy.
2. Vybudovať cyklodestínácie – vytvoriť nástroj pre rozvoj miestnych ekonomík v cestovnom ruchu prostredníctvom tvorby nových produktov CR – cyklodestínácií a s tým súvisiacich nových pracovných miest tiež vo väzbe na verejnú dopravu.
3. Zabezpečiť pravidelný zber dát – systematický zber údajov o počte cyklistov, nehodovosti či stavu a kvalite cyklistickej a cykloturistickej infraštruktúry predstavuje silný nástroj pre identifikovanie faktorov úspešnosti či zlyhaní stratégie. Zároveň tvorí solídny podklad pre informovanie odbornej aj laickej verejnosti.
4. Management – dostatočné personálne a odborné obsadenie tímu poverené implementáciou stratégie je nevyhnutným predpokladom dobrých výsledkov.

Adaptačná stratégia na dôsledky klimatickej zmeny v Košickom kraji je vypracovaná ako regionálne spodrobnenie celoštátnej adaptačnej stratégie s využitím metodiky projektu ESPON climate (2013), ktorá do dokumentu vnáša lokálnejší aspekt – premietnutie vyčísliteľných javov na úroveň jednotlivých obcí a ich zobrazenie s využitím geografických informačných systémov.

Hlavný cieľ adaptačnej stratégie: Znižovanie citlivosti na klimatickú zmenu v oblasti životného prostredia a fyzickej infraštruktúry a v oblasti ekonomiky a sociálnych vecí a zvyšovanie adaptačnej kapacity Košického kraja na dôsledky klimatickej zmeny.

Špecifický cieľ 1: Znižovanie citlivosti lesnej krajiny a chránených území

Cieľ 1.1: Zamedzenie straty biodiverzity a podpora prirodzeného vývoja biotopov

Cieľ 1.2: Eliminácia pôdnej erózie v lesoch a udržanie zásob pôdnej organickej hmoty v lesoch

Cieľ 1.3: Zníženie citlivosti lesov na suchu a znižovanie rizika lesných požiarov

Špecifický cieľ 2: Znižovanie citlivosti poľnohospodárskej krajiny

Cieľ 2.1: Zmenšenie odtoku vody a eliminácia pôdnej erózie vo voľnej krajine

Cieľ 2.2: Udržanie a zvyšovanie zásob pôdnej organickej hmoty a príprava na výskyt sucha

Špecifický cieľ 3: Znižovanie citlivosti urbánnej krajiny

Cieľ 3.1: Zmenšenie odtoku vody zo zastavaného územia obcí

Cieľ 3.2: Zníženie rizika povodní

Cieľ 3.3: Zamedzenie prehrievania interiérov a ochrana citlivých skupín obyvateľstva

Cieľ 3.4: Ochrana zdrojov vody

Cieľ 3.5: Zníženie potenciálu škôd spôsobených zosuvmi

Cieľ 3.6: Dobudovanie vodovodov a kanalizácií v obciach Košického kraja

Špecifický cieľ 4: Znižovanie citlivosti dopravnej infraštruktúry

Cieľ 4.1: Zlepšovanie dostupnosti jednotlivých oblastí kraja k centram

Špecifický cieľ 5: Zvýšenie adaptačnej kapacity miestnej ekonomiky

Cieľ 5.1: Zachovanie a zvyšovanie konkurencieschopnosti turizmu

Cieľ 5.2: Zvyšovanie kapacity výroby ekologickej elektrickej energie a predchádzanie zvyšovaniu potreby energie na chladenie

Špecifický cieľ 6: Adaptácia sa obyvateľov zvyšovaním ich informovanosti

Cieľ 6.1: Zvyšovanie povedomia o potrebe adaptovať sa na zmenu resp. jej predchádzať (mitigácia)

Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK je komplexný dlhodobý strategický dokument definujúci aktivity dotknutých orgánov VÚC vedúcich k znižovaniu emisií CO₂. Tento strategický dokument bol spracovaný v súlade s Dohovorom primátorov a starostov v klíme a energetike v rozsahu právomocí samosprávneho kraja a organizácií v jej zriaďovateľskej pôsobnosti. Košický samosprávny kraj je zriaďovateľom 182 rozpočtových a príspevkových organizácií:

- 108 škôl a školských zariadení,
- 51 kultúrnych zariadení,
- 20 zariadení sociálnych služieb,
- 20 budov Správa ciest KSK – príspevková organizácia,
- 2 budovy administratívneho charakteru.

Cieľ stratégie sa odvíja od cieľov a možností uvedených v Nízkouhlíkovej stratégii rozvoja Slovenskej Republiky do roku 2030. Pre SR boli vytvorené 2 modely. Podľa optimistického modelu je možné v podmienkach SR dosiahnuť do roku 2050 90%-ný záchyt emisií. V menej optimistickom sa zachytí použitím nástrojov stratégie 70% emisií CO_{2EKV}. Podstatnou časťou vízie je horizont najbližšej strategickej dekády, ktorý je kľúčový pre naplnenie klimaticko-energetických cieľov 2030.

Víziou tejto stratégie je: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k produkcii emisií a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónu znížiť do roku 2030 s výhľadom na rok 2050 nepriaznivý vplyv činnosti organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja na stav životného prostredia na ekonomicky efektívne minimum.

Cieľom tejto stratégie je: Vytvoriť plán krokov vedúcich k zníženiu emisií, ktoré generujú svojou činnosťou organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja o 10% do roku 2030 a o ďalších 10% do roku 2050. Navrhnuť opatrenia pre prácu s verejnosťou, ako nástroj pre zlepšenie environmentálneho povedomia občanov.

Špecifické ciele podľa sektoru:

SEKTOR BUDOVY

Špecifický cieľ 1: Zníženie energetickej náročnosti prevádzky budov.

O1 – Zateplenie zvislého obvodového plášťa a striech objektov

O2 – Výmena otvorových výplní obvodového plášťa objektov

O3 – Rekonštrukcia ústredného kúrenia

O4 – Vetranie a klimatizácia

O5 – Modernizácia a rekonštrukcia osvetlenia

SEKTOR DOPRAVA

Špecifický cieľ 1 – Podpora nemotorovej a e–dopravy budovaním bezpečných cyklotrás s rozdelením etáp do roku 2030 a 2050

O1 – návrh cyklotrás v rámci väčších miest a na prepojenie menších obcí

O2 – vybudovanie vyšpecifikovaných cyklotrás

Špecifický cieľ 2 – Podpora nemotorovej dopravy a jednostopových e–vozidiel na základe zdieľaných dopravných prostriedkov do roku 2030

O3 – koordinácia umiestnenia stanovíšť

O4 – Poskytnutie priestorov na vytvorenie stanovíšť

SEKTOR ENERGETIKA

Špecifický cieľ 1 – Do roku 2023 prehodnotiť možnosť dodávok elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov pre organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

O1 – Centralizovať nákup elektrickej energie pre KSK

O2 – Plán obnovy zdrojov tepla

Špecifický cieľ 2 je totožný so Špecifickým cieľom 4 zo sektoru odpady – Do roku 2030 znížiť skládkovanie zmesového na 20% zo všetkého komunálneho odpadu. Do roku 2050 znížiť skládkovanie zmesového odpadu na 10%

O3 – podporiť činnosti uvedené v Špecifickom ciele 4 zo sektoru odpady

Špecifický cieľ 3 je totožný so Špecifickým cieľom 1 zo sektoru budov – Do roku 2030 zvýšiť energetickú efektivitu prevádzky budov organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

O4 – poskytnutie odbornej pomoci pri príprave projektov garantovanej energetickej služby

Špecifický cieľ 4 – Do roku 2050 podrobne zmapovať možnosť využívania obnoviteľných zdrojov energie

O5 – pripraviť podrobnú mapu oblastí s potenciálom využitia tepelných čerpadiel zem–voda

O6 – pripraviť podrobnú mapu oblastí s potenciálom využitia tepelných čerpadiel voda–voda

SEKTOR SMARTCITY

Špecifický cieľ 1 – zavedenie systémov Smart City do praxe

O1– Monitorovanie spotreby tepla objektov

O2 –Monitorovanie elektrickej energie

SEKTOR ODPADY

Špecifický cieľ 1 – Do roku 2025 zistiť množstvo vyprodukovaného typu a množstva odpadu v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

O1 – Zaviesť povinný monitoring odpadového toku

O2 – Vypracovanie analýzy odpadového toku

Špecifický cieľ 2 – Do roku 2030 zistiť množstvo emisií vyprodukovaných zo sektoru odpady

O3– Do roku 2030 vypracovať podrobnú analýzu množstva vyprodukovaných emisií zo sektoru odpady

O4– Do roku 2030 vybaviť všetky odpadkové koše a zberné nádoby čidlami, ktoré ukazujú plnosť zbernej nádoby na odpad

O5– Do roku 2030 upraviť harmonogramy zefektívniť zvoz odpadu

Špecifický cieľ 3 – Do roku 2030 zvýšiť recykláciu komunálneho odpadu na 65% zo všetkého komunálneho odpadu a do roku 2050 na 75%. Znížiť množstvo vyprodukovaného zmesového odpadu

O6 – Zvýšiť množstvo nádob na recyklovateľný odpad

O7 – Komunikácia

O8 – Motivovanie ľudí

O9 – Vzdelávanie

Špecifický cieľ 4 – Do roku 2030 znížiť skládkovanie zmesového na 20% zo všetkého komunálneho odpadu. Do roku 2050 znížiť skládkovanie zmesového odpadu na 10%

O10 – Zvýšiť množstvo spaľovaného odpadu

O11 – Postaviť novú spaľovňu odpadu

O12 – Vybudovanie nových recyklačných liniek

Špecifický cieľ 5 – Do roku 2050 zabezpečiť úplný triedený zber biologického rozložiteľného odpadu, znížiť podiel biologického rozložiteľného odpadu v komunálnom zmesovom odpade na maximálne 10%. Znížiť skládkovanie biologického rozložiteľného odpadu na 0%

O13 – Založenie nádob na kompostovanie

O15 – Zvýšiť kontroly nelegálneho spaľovania biologického rozložiteľného odpadu

O16 – Obmedziť plytvanie s potravinami

O17 – Využitie odpadových potravín

Špecifický cieľ 6 – Do roku 2030 zvýšiť materiálové zhodnocovanie na 95% a do roku 2050 na 99%. Zároveň znížiť zneškodňovanie odpadového papiera skládkovaním na 0%. Zabraňovať vzniku nového odpadu

O18 – komunikácie a informovanosť

O19 – Využívanie technológií na zníženie množstva vyprodukovaného odpadu

O20 – Umiestnenie nádob na recykláciu papiera a organizácia zberov papiera

O21 – Umiestnenie varovných tabuliek

Špecifický cieľ 7 – Do roku 2030 zvýšiť zhodnocovanie plastov na 65% a do roku 2050 na 75%. Zabraňovať vzniku nového odpadu. Znížiť spaľovanie plastov na 0%

O22 – komunikácie a informovanosť

O23 – Obmedzenie používania jednorazových plastov

O24 – Umiestnenie nádob na recykláciu plastov

O25 – Umiestnenie varovných tabuliek

Špecifický cieľ 8 – Do roku 2030 recyklovať až 75 % všetkého odpadového skla. Do roku 2050 recyklovať až 85% všetkého odpadového skla

O26 – komunikácie a informovanosť

O27 – Umiestnenie nádob na recykláciu skla

Špecifický cieľ 7 – Do roku 2030 zvýšiť množstvo materiálovo zhodnocovaných odpadových kovov na 90%, do roku 2050 na 95% a znížiť množstvo skládkovaných kovov

O28 – komunikácie a informovanosť

O29 – Umiestnenie nádob na recykláciu kovov

Špecifický cieľ 8 – Zvýšiť množstvo separovaného elektronického odpadu. Znížiť celkové množstvo vyprodukovaného elektronického odpadu. Znížiť množstvo skládkovaného elektronického odpadu do roku 2030 na 15% a do roku 2050 na 5%

O30 – Komunikácia a informovanosť

O31 – Umiestnenie nádob na separáciu elektronického odpadu.

O32 – Kupovať kvalitné výrobky

O33 – Uprednostniť opravu pred kúpou

O34 – Darovanie použitej elektroniky

Špecifický cieľ 9 – Zvýšiť množstvo separovaných batérií a akumulátorov

O35 – Komunikácia a informovanosť

O36 – Umiestnenie nádob na separáciu použitých batérií a akumulátorov

Program obnovy krajiny Košického kraja má za cieľ zmeniť prístup pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodársky využívanej krajiny, ako aj urbánnej krajiny a umožniť vznik vodozádržných opatrení tak, aby podstatná časť dažďovej vody mohla byť zadržaná v krajine. Realizáciou týchto opatrení chce Košický kraj v spolupráci s partnermi prispieť k obnoveniu procesov biodiverzity, k zvýšeniu pôdnej úrodnosti, k zvýšeniu zásoby vodných zdrojov a k ozdraveniu klímy.

Konkrétnym cieľom Programu je vytvoriť a vybudovať v lesnej, poľnohospodárskej a urbánnej krajine na území Košického kraja vodozádržné krajinné a terénne prvky a v intravilánoch obcí a miest vybudovať vodozádržné systémy, zariadenia a technické riešenia s celkovou cyklickou zádržnou kapacitou dažďovej vody v objeme 60 miliónov m³. Následne tieto vodozádržné systémy/zariadenia je nevyhnutné zodpovedne prevádzkovať, udržiavať ich funkčnosť, vykonávať ich údržbu a servis.

3. KOMPETENCIE SAMOSPRÁVY

Najvýznamnejšími determinantmi tvorby organizačnej štruktúry verejnej správy na území daného štátu sú: vývoj územného a správneho členenia, počet a veľkosť územných jednotiek, uplatňovaná miera decentralizácie, resp. centralizácie, politická situácia, rozsah originálnych, ale aj prenesených kompetencií, možnosti miestneho finančného systému a pod.

Územno-správne členenie SR je upravené v šiestich právnych predpisoch:

- zákon č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ktorý poskytuje základné členenie SR na 8 krajov a 79 okresov,
- nariadenie vlády č. 258/1996 Z. z., ktorým sa vydáva Zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy, to znamená, že nariadenie vlády člení jednotlivé mestá a obce do konkrétnych okresov,
- zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 515/2003 Z. z. o krajských úradoch a obvodných úradoch a o zmene a doplnení niektorých právnych predpisov,
- zákon č. 254/2007 Z. z. o zrušení krajských úradov a o zmene a doplnení zákona č. 515/2003 Z. z. o krajských úradoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 263/2006.

Územné a správne členenie obsahuje delenie územia štátu na územné celky a správne celky. Podľa zákona č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky sú samosprávnymi územnými celkami Slovenskej republiky obce a vyššie územné celky. Správnymi celkami sú kraje a okresy a tiež vojenské obvody (správne celky slúžiace na zabezpečenie úloh obrany štátu) a obce, ak podľa osobitných zákonov vykonávajú štátnu správu. Územný obvod vyššieho územného celku je zhodný len s územným obvodom kraja. Postavenie, pôsobnosť a orgány samosprávy vyšších územných celkov ustanovuje osobitný zákon. Vojenský obvod zriadený podľa osobitného zákona nie je súčasťou obce ani vyššieho územného celku.

3.1 Obec (mesto)

Kompetencie jednotlivých orgánov samosprávy obcí určuje a presne stanovuje zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení.

Obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt.

Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami.

Obec má právo združovať sa s inými obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu.

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Obci pri výkone samosprávy možno ukladať povinnosti a obmedzenia len zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy.

Obec pri výkone samosprávy najmä:

- a) vykonáva úkony súvisiace s riadnym hospodárením s hnutel'ným a nehnuteľným majetkom obce a s majetkom vo vlastníctve štátu prenechaným obci do užívania,
- b) zostavuje a schvaľuje rozpočet obce a záverečný účet obce,
- c) rozhoduje vo veciach miestnych daní a miestnych poplatkov a vykonáva ich správu,
- d) usmerňuje ekonomickú činnosť v obci, a ak tak ustanovuje osobitný predpis, vydáva súhlas, záväzné stanovisko, stanovisko alebo vyjadrenie k podnikateľskej a inej činnosti právnických osôb a fyzických osôb a k umiestneniu prevádzky na území obce, vydáva záväzné stanoviská k investičnej činnosti v obci,
- e) utvára účinný systém kontroly a vytvára vhodné organizačné, finančné, personálne a materiálne podmienky na jeho nezávislý výkon,
- f) zabezpečuje výstavbu a údržbu a vykonáva správu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, obecného cintorína, kultúrnych, športových a ďalších obecných zariadení, kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a pamätihodností obce,

- g) zabezpečuje verejnoprospešné služby, najmä nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, udržiavanie čistoty v obci, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd, nakladanie s odpadovými vodami zo žump a miestnu verejnú dopravu,
- h) utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie, ako aj utvára podmienky na zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti, na vzdelávanie, kultúru, osvetovú činnosť, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport,
- i) plní úlohy na úseku ochrany spotrebiteľa a utvára podmienky na zásobovanie obce; určuje nariadením pravidlá času predaja v obchode, času prevádzky služieb a spravuje trhoviská,
- j) obstaráva a schvaľuje územnoplánovacia dokumentáciu sídelných útvarov a zón, koncepciu rozvoja jednotlivých oblastí života obce, obstaráva a schvaľuje programy rozvoja bývania a spolupôsobí pri utváraní vhodných podmienok na bývanie v obci,
- k) vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov obce a rozvoja obce,
- l) zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje podľa osobitných predpisov svoje rozpočtové a príspevkové organizácie, iné právnické osoby a zariadenia,
- m) organizuje miestne referendum o dôležitých otázkach života a rozvoja obce,
- n) zabezpečuje verejný poriadok v obci,
- o) zabezpečuje ochranu kultúrnych pamiatok v rozsahu podľa osobitných predpisov a dbá o zachovanie prírodných hodnôt,
- p) plní úlohy na úseku sociálnej pomoci v rozsahu podľa osobitného predpisu,
- q) vykonáva osvedčovanie listín a podpisov na listinách,
- r) vedie obecnú kroniku v štátnom jazyku, prípadne aj v jazyku národnostnej menšiny.

3.2 Samosprávny kraj

Postavenie a pôsobnosť samosprávnych krajov sú definované v zákone č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov.

Úrad Košického samosprávneho kraja je výkonným orgánom pre organizačné a administratívne veci Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja, predsedu Košického samosprávneho kraja a ďalších orgánov zriadených zastupiteľstvom. Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja okrem iného schvaľuje všeobecne záväzné nariadenia, ktoré sú platné a záväzné na území Košického samosprávneho kraja.

Samosprávny kraj sa pri výkone samosprávy stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. Pritom najmä:

- a) zabezpečuje tvorbu a plnenie programu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja územia samosprávneho kraja,
- b) vykonáva plánovacie činnosti týkajúce sa územia samosprávneho kraja,
- c) obstaráva, prerokúva a schvaľuje územnoplánovacie podklady samosprávneho kraja a územné plány regiónov,
- d) účelne využíva miestne ľudské, prírodné a iné zdroje,
- e) vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov samosprávneho kraja a rozvoja samosprávneho kraja,
- f) zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje svoje rozpočtové a príspevkové organizácie a iné právnické osoby podľa osobitných predpisov,
- g) podieľa sa na tvorbe a ochrane životného prostredia,
- h) utvára predpoklady na optimálne usporiadanie vzájomných vzťahov sídelných útvarov a ostatných prvkov svojho územia,
- i) obstaráva a schvaľuje program rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb a spolupracuje s obcami a inými právnickými osobami a fyzickými osobami pri výstavbe zariadení a bytov určených na poskytovanie sociálnych služieb,
- j) utvára podmienky na rozvoj zdravotníctva,
- k) utvára podmienky na rozvoj výchovy a vzdelávania, najmä v stredných školách, a na rozvoj ďalšieho vzdelávania,

- l) utvára podmienky na tvorbu, prezentáciu a rozvoj kultúrnych hodnôt a kultúrnych aktivít a stará sa o ochranu pamiatkového fondu,
- m) utvára podmienky na rozvoj cestovného ruchu a koordinuje tento rozvoj,
- n) koordinuje rozvoj telesnej kultúry a športu a starostlivosť o deti a mládež,
- o) spolupracuje s obcami pri tvorbe programov sociálneho a ekonomického rozvoja obcí,
- p) podieľa sa na riešení problémov, ktoré sa týkajú viacerých obcí na území samosprávneho kraja,
- q) rozvíja spoluprácu s územnými celkami a s orgánmi iných štátov,
- r) vykonáva ďalšie pôsobnosti ustanovené osobitnými zákonmi.

3.3 Kompetencie vyššieho územného celku v jednotlivých oblastiach

Doprava

Košický samosprávny kraj (KSK) je od 1.1.2004 vlastníkom ciest II. a III. triedy na svojom území okrem prejazdnych úsekov cez mesto Košice a cez colné priestory. Spolu to predstavuje 573km ciest II. triedy a 1382,29km ciest III. triedy, ako aj 658 mostných objektov. KSK zabezpečuje plánovanie, prípravu a modernizáciu cestnej siete. Za účelom správy ciest, ich bežnej a zimnej údržby bola zriadená príspevková organizácia Správa ciest KSK.

V oblasti cestnej dopravy je KSK dopravným správnym orgánom pre pravidelnú autobusovú dopravu (udeľuje dopravné licencie, schvaľuje cestovné poriadky, vykonáva odborný dozor). Zároveň objednáva a financuje služby prímestskej pravidelnej autobusovej dopravy, t.j. poskytuje dopravcom príspevok, ktorý je rozdielom medzi nákladmi dopravcov a tržbami od cestujúcich.

Medzi kompetencie v oblasti dráh a dopravy na dráhach spadajú regionálne vlaky a mestské dráhy. Regionálne vlaky sú vlaky, ktorých východisková aj konečná stanica je v jednom samosprávnom kraji. KSK sa vyjadruje k tvorbe cestovného poriadku vnútroštátnej osobnej dopravy z hľadiska zabezpečenia dopravnej obslužnosti kraja, obcí, združenia obcí a mestských aglomerácií. Aktuálne je regionálna doprava prevádzkovaná na piatich z ôsmich železničných regionálnych tratí.

KSK ako prenesený výkon štátnej správy vykonáva hlavne pôsobnosť špeciálneho stavebného úradu pre stavby mestských dráh, plní úlohy vyplývajúce z postavenia bezpečnostného orgánu a regulačného orgánu voči prevádzkovateľom mestských dráh. Vykonáva štátny odborný dozor na mestských dráhach, vydáva a ruší povolenie na prevádzkovanie mestských dráh, vydáva a odníma preukaz na vedenie dráhového vozidlaestskej dráhy, rozhoduje o zrušení mestskej dráhy. Taktiež vykonáva pôsobnosť licenčného orgánu a bezpečnostného orgánu pre mestskú dopravu a štátny odborný dozor v mestskej doprave.

Činnosť Košického samosprávneho kraja v oblasti dopravy je zameraná na oblasti:

- kompetencie v oblasti pozemných komunikácií (cesty II. a III. triedy)
- kompetencie v oblasti cestnej dopravy (pravidelná prímestská autobusová doprava)
- kompetencie v oblasti dráh (mestské - električkové a trolejbusové, železničná regionálna doprava)

Košický samosprávny kraj vo svojej činnosti postupuje v zmysle:

- zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky
- zákona č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajocho)
- zákona č. 135/1961 Z.b. o pozemných komunikáciách (cestný zákon)

Poskytuje informácie a podklady o plánovaní, príprave a výstavbe ciest vo vlastníctve KSK na účely spracovania štátnej koncepcie diaľnic a ciest MDV SR, posudzuje zámery iných investorov vo vzťahu k cestnej sieti vo vlastníctve KSK a navrhuje usporiadanie cestnej siete, zabezpečuje podklady na schválenie štruktúry výdavkov na rozpočtový rok súvisiaci so správou, údržbou, opravami, rekonštrukciou, modernizáciou a výstavbou ciest.

- zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave

Zabezpečuje správne konania k udeľovaniu, zmene a odnímaniu dopravných licencií na pravidelnú dopravu okrem mestskej dopravy, schvaľuje cestovné poriadky pravidelnej dopravy okrem mestskej dopravy a ukladá zmeny pre pravidelnú autobusovú dopravu vo verejnom záujme, pripravuje zmluvy o službách vo verejnom záujme s dopravcami v súvislosti s poskytovaním úhrady za služby vo verejnom záujme, posudzuje použitie úhrady za služby vo verejnom záujme a kontroluje plnenie zmlúv, vykonáva odborný dozor nad pravidelnou autobusovou dopravou, zabezpečuje správne konania k ukladaniu pokút v prvom stupni za iné správne delikty v pravidelnej doprave, ku ktorým

došlo v jeho územnom obvode okrem mestskej dopravy a vedie evidenciu dopravcov, ktorým bola udelená dopravná licencia.

- zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku
- zákona č. 513/2009 Z.z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vyšší územný celok, ako prenesený výkon štátnej správy, plní úlohy vyplývajúce z postavenia bezpečnostného orgánu a regulačného orgánu voči prevádzkovateľom mestských dráh, a vyšetrovacieho orgánu pre nehody a mimoriadne udalosti, ku ktorým došlo na mestských dráhach. Vykonáva štátny odborný dozor na mestských dráhach, vydáva a zrušuje povolenie na prevádzkovanie mestských dráh, vydáva a odníma preukaz na vedenie dráhového vozidla mestskej dráhy, rozhoduje o zrušení mestskej dráhy,

Vykonáva pôsobnosť špeciálneho stavebného úradu pre stavby mestských dráh a pre stavby v ich ochrannom pásme, ktoré slúžia prevádzke dráhy alebo doprave na nej, zisťuje zdroje ohrozovania mestských dráh a nariaďuje ich odstránenie, vydáva súhlas na činnosti v ochrannom pásme mestských dráh, prejednáva priestupky podľa stavebných predpisov vo veciach stavby mestských dráh, ukladá pokuty za priestupky podľa §108 a za iné správne delikty, ku ktorým došlo v mestských dráhach podľa § 109 a podľa stavebných predpisov.

Vyjadruje sa k návrhu cestovného poriadku siete z hľadiska potrieb základnej dopravnej obslužnosti regiónu.

- zákona č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach

Vyjadruje sa k tvorbe cestovného poriadku vnútroštátnej osobnej dopravy z hľadiska zabezpečenia dopravnej obslužnosti kraja, obcí, združenia obcí a mestských aglomerácií.

Ako prenesený výkon štátnej správy vykonáva pôsobnosť licenčného orgánu a bezpečnostného orgánu pre mestskú dopravu, štátny odborný dozor v mestskej doprave, ukladá pokuty podľa § 42 a 43 za porušenie povinnosti v mestskej doprave.

Tabuľka 4 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v oblasti dopravy

VÚC	Obec
<p>Zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave</p> <p>a) udeľuje a odníma dopravné licencie na pravidelnú dopravu okrem mestskej dopravy a vedie ich evidenciu,</p> <p>b) ukladá pokuty za iné správne delikty v pravidelnej doprave, ku ktorým došlo v jeho územnom obvode, okrem mestskej dopravy,</p> <p>c) schvaľuje cestovné poriadky pravidelnej dopravy okrem mestskej dopravy,</p> <p>d) je objednávateľom v záujmovom území kraja, zostavuje plán dopravnej obslužnosti kraja a uzatvára s dopravcami pravidelnej dopravy zmluvy o službách okrem mestskej dopravy, kontroluje ich plnenie a poskytuje im príspevok,</p> <p>e) vedie evidenciu prevádzkových údajov o službách vo verejnom záujme a poskytuje ich ministerstvu a obchodnej spoločnosti založenej na účel prevádzkovania integrovaného dopravného systému alebo mestského dopravného systému,</p> <p>f) objednáva služby podľa § 19 ods. 3 a uzatvára s dopravcami zmluvy na tieto služby,</p> <p>g) vydáva rozhodnutie podľa § 21a.</p>	<p>Zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave</p> <p>a) udeľuje a odníma dopravné licencie v mestskej doprave,</p> <p>b) ukladá v prvom stupni pokuty za iné správne delikty a prejednáva v prvom stupni priestupky pri prevádzkovaní dispečingu, v mestskej doprave a v taxislužbe, ku ktorým došlo v obci,</p> <p>c) dáva súhlas na zriadenie autobusovej zastávky v obci v konaní o udelenie dopravnej licencie na autobusovú linku prechádzajúcu obcou,</p> <p>d) vyjadruje sa v konaní o schválenie cestovného poriadku autobusových liniek, ktoré prechádzajú obcou a majú v nej zastávku,</p> <p>e) určuje dopravcom cestnej dopravy stanovištia v obci na odstavenie a parkovanie vozidiel mimo ich technickej základne,</p> <p>f) určuje stanovištia vozidiel taxislužby v obci a ich kapacitu,</p> <p>g) schvaľuje cestovný poriadok autobusových liniek v mestskej doprave,</p> <p>h) je objednávateľom v obci, zostavuje plán dopravnej obslužnosti obce a uzatvára s dopravcom mestskej dopravy zmluvu o službách, kontroluje jej plnenie a poskytuje príspevok,</p> <p>i) vedie evidenciu prevádzkových údajov o službách vo verejnom záujme a poskytuje ich ministerstvu a obchodnej spoločnosti založenej na účel prevádzkovania integrovaného dopravného systému alebo mestského dopravného systému,</p> <p>j) vydáva rozhodnutie podľa § 21a.</p>

VÚC	Obec
<p>Zákon č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach</p> <p>a) je objednávatelom regionálnej dopravy a mestských a prímestských železničných dopravných služieb vo verejnej osobnej doprave, ktorých objednávatelom nie je ministerstvo, a uhrádza stratu podľa zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme, a to maximálne do výšky limitov výdavkov schválených na tento účel v rozpočte samosprávneho kraja na príslušný rozpočtový rok,</p> <p>b) vyjadruje sa k tvorbe cestovného poriadku vnútroštátnej osobnej dopravy z hľadiska zabezpečenia dopravnej obslužnosti kraja, obcí, združenia obcí a mestských aglomerácií,</p> <p>c) vykonáva pôsobnosť licenčného orgánu a bezpečnostného orgánu pre mestskú dopravu,</p> <p>d) vykonáva štátny odborný dozor v mestskej doprave,</p> <p>e) ukladá pokuty podľa § 42 a 43 za porušenie povinnosti v mestskej doprave,</p> <p>f) vedie evidenciu prevádzkových údajov o službách vo verejnom záujme, ktorých je objednávatelom a poskytuje ich ministerstvu a obchodnej spoločnosti založenej na účel prevádzkovania integrovaného dopravného systému alebo mestského dopravného systému.</p>	<p>Zákon č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach</p> <p>a) je objednávatelom mestskej dopravy a uhrádza stratu podľa zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme, a to maximálne do výšky limitov výdavkov schválených na tento účel v rozpočte obce na príslušný rozpočtový rok,</p> <p>b) je regulačným orgánom pre cestovné v mestskej doprave a kontroluje dodržiavanie regulácie cestovného a ukladá opatrenia na nápravu zistených nedostatkov,</p> <p>c) vedie evidenciu prevádzkových údajov o službách vo verejnom záujme, ktorých je objednávatelom a poskytuje ich ministerstvu a obchodnej spoločnosti založenej na účel prevádzkovania integrovaného dopravného systému alebo mestského dopravného systému.</p> <p>Na kontrolu regulácie cestovného podľa odseku 1 písm. b) postupuje úrad podľa základných pravidiel kontrolnej činnosti.</p>

Zdroj: Zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave; Zákon č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach

Regionálny rozvoj

Košický samosprávny kraj zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja, spolupracuje s ministerstvami a ďalšími orgánmi štátnej správy na príprave národnej stratégie regionálneho rozvoja, aktualizácie koncepcie územného rozvoja Slovenska a rámcových programových dokumentov pre čerpanie prostriedkov z fondov Európskej únie, vypracúva regionálnu inovačnú stratégiu a návrh regionálnej inovačnej politiky, vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev, zlepšenie podnikateľského prostredia, spolupracuje s regiónmi a inými vyššími územnými celkami, s univerzitami, so združením miest a obcí Slovenska, mikroregiónmi a obcami i ďalšími subjektmi v území, má v kompetencii prípravu neinvestičných projektových žiadostí zameraných na rozvoj ľudských zdrojov, využívanie obnoviteľných zdrojov energií a revitalizáciu územia.

Vo svojej činnosti postupuje Košický samosprávny kraj v zmysle nasledujúcich zákonov:

- zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja,
- zákona č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky,
- zákona č. 446/2001 Z.z. o majetku vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon),
- ako aj ďalších súvisiacich zákonov a všeobecne záväzných právnych predpisov.

Tabuľka 5 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v zmysle zákona 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja

VÚC	Obec
<p>a) vypracúva a vyhodnocuje analýzy rozvoja kraja a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj,</p> <p>b) zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja vyššieho</p>	<p>a) analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj,</p> <p>b) zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja obce alebo</p>

VÚC	Obec
<p>územného celku, pravidelne ho monitoruje a každoročne vyhodnocuje jeho plnenie, zabezpečuje súlad programu rozvoja vyššieho územného celku s prioritami a cieľmi ustanovenými v národnej stratégii a s územnoplánovacou dokumentáciou,</p> <p>c) podieľa sa na príprave národnej stratégie, na vyhodnocovaní jej realizácie a každoročne do 30. júna zasiela ministerstvu investícií správu o napĺňaní priorit a cieľov národnej stratégie,</p> <p>d) spolupracuje s príslušnými orgánmi štátnej správy pri zosúladovaní programu rozvoja vyššieho územného celku a rozvojových programov verejných prác dotýkajúcich sa územia vyššieho územného celku,</p> <p>e) vypracúva návrhy regionálnej inovačnej stratégie a regionálnej inovačnej politiky a ďalších odvetvových stratégií a politík,</p> <p>f) podieľa sa na plnení úloh, ktoré súvisia so zameraním podpory regionálneho rozvoja podľa § 3 v spolupráci s ministerstvom investícií a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi na území vyššieho územného celku,</p> <p>g) vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev,</p> <p>h) spolupracuje s regiónmi, územnými celkami a inými subjektmi verejnej správy alebo s orgánmi iných štátov, ktoré plnia funkcie územnej samosprávy,</p> <p>i) vedie elektronickú evidenciu programov rozvoja obcí a spoločných programov rozvoja obcí, ktoré sa nachádzajú na jeho území,</p> <p>j) na podporu regionálneho rozvoja územia vyššieho územného celku môže zriaďovať regionálne rozvojové agentúry,</p> <p>k) podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj regiónu.</p>	<p>spoločného programu rozvoja obcí, pravidelne ho monitoruje a každoročne do 31. mája zasiela príslušnému vyššiemu územnému celku správu o jeho plnení a zabezpečuje súlad programu rozvoja obce alebo spoločného programu rozvoja obcí s územnoplánovacou dokumentáciou, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis,8)</p> <p>c) spolupracuje s vyšším územným celkom, na území ktorého sa obec nachádza, na príprave a realizácii programu rozvoja vyššieho územného celku a na účely evidencie poskytuje vyššiemu územnému celku program rozvoja obce,</p> <p>d) podieľa sa na plnení úloh, ktoré súvisia so zameraním podpory regionálneho rozvoja podľa § 3, v spolupráci s ministerstvom investícií a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí sa nachádzajú na území obce,</p> <p>e) vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev,</p> <p>f) spolupracuje s ďalšími obcami, regiónmi a územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov, ktoré plnia funkcie územnej samosprávy,</p> <p>g) podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj obce.</p>

Zdroj: Zákon 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja

Územné plánovanie

Územnoplánovacia dokumentácia je hlavným nástrojom územného plánovania. Tvoria ju štyri stupne:

- Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS),
- Územný plán regiónu (ÚPN-R),
- Územný plán obce (ÚPN-O),
- Územný plán zóny (ÚPN-Z).

Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov:

- § 4 c) Samosprávny kraj pri výkone samosprávy obstaráva, prerokúva a schvaľuje územnoplánovacie podklady samosprávneho kraja a územné plány regiónov,
- § 8 Všeobecne záväzné nariadenia,
- § 11 (2) Zastupiteľstvu je vyhradené rozhodovať o základných otázkach samosprávneho kraja, najmä a) uznávať sa na nariadeniach, c) schvaľovať program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja samosprávneho kraja, regionálne rozvojové plány a programy, ako aj územnoplánovacie podklady samosprávneho kraja a územné plány regiónov.

Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky § 3 písm. f).

Prechod pôsobností na samosprávne kraje na úseku územného plánovania:

1. obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie regiónu,
2. pôsobnosť orgánu územného plánovania,
3. schvaľovanie zadania na spracovanie územného plánu regiónu,
4. schvaľovanie územných plánov regiónov a vyhlasovanie ich záväzných častí.

Zákon č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.

Vyhláška MŽP SR č. 55/2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii.

Cestovný ruch

Pôsobnosť Košického samosprávneho kraja v oblasti cestovného ruchu vychádza zo zákona č. 302/2001 o samospráve vyšších územných celkov a zákona č.91/2010 o podpore cestovného ruchu. Košický samosprávny kraj v zmysle zákona č.91/2010 o podpore cestovného ruchu inicioval založenie Krajskej organizácie cestovného ruchu Košický kraj ako organizácie destinačného manažmentu na území kraja a podieľa sa na jej spolufinancovaní.

Odbor v oblasti cestovného ruchu:

- spracováva stratégie a koncepcie rozvoja cestovného ruchu KSK,
- realizuje a monitoruje strategické dokumenty na krajskej úrovni – Stratégia rozvoja cestovného ruchu v Košickom kraji do roku 2020 a Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom samosprávnom kraji,
- podieľa sa na tvorbe informačného systému KSK,
- organizuje odborné semináre a konferencie zamerané na rozvoj cestovného ruchu v rámci územia KSK,
- zabezpečuje plnenie úloh vyplývajúcich pre KSK z uznesení vlády SR,
- podporuje tvorbu produktov cestovného ruchu vrátane ich marketingu,
- spolupracuje s Ministerstvom dopravy a výstavby a ostatnými odbornými inštitúciami pri vypracovávaní materiálov koncepčného významu, poskytuje poradenstvo v otázkach cestovného ruchu pre mestá, obce, mikroregióny, združenia a organizácie cestovného ruchu na území KSK,
- zabezpečuje propagáciu Košického samosprávneho kraja z hľadiska cestovného ruchu, spolupracuje s odbornými inštitúciami v oblasti marketingu a propagácie cestovného ruchu v KSK,
- podieľa sa na zbere, spracúvaní a vyhodnocovaní štatistických údajov z oblasti cestovného ruchu na území KSK,
- koordinuje spoluprácu s orgánmi miestnej samosprávy, orgánmi štátnej správy a inými právnickými a fyzickými osobami pri vytváraní podmienok a zabezpečovaní rozvoja cestovného ruchu na území KSK,
- spolupracuje so zahraničnými partnerskými regiónmi pri podpore rozvoja cestovného ruchu,
- zabezpečuje tvorbu informačných a propagačných materiálov a publikácií o KSK zameraných na ponuku cestovného ruchu v kraji,
- spolupracuje v oblasti cestovného ruchu s ostatnými vyššími územnými celkami Slovenskej republiky s cieľom spoločného postupu na zahraničných trhoch pri prezentácii Slovenska ako cieľovej destinácie,
- zabezpečuje úlohy v súvislosti so zapájaním odboru organizácií KSK do prípravy projektov na získavanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ, grantového systému Ministerstva kultúry SR a iných rezortov a organizácií,
- v rámci vyhlásených výziev na predkladanie projektov v oblasti cestovného ruchu poskytuje potenciálnym žiadateľom poradenskú činnosť,
- spolupracuje so samosprávami, záujmovými združeniami a podnikateľskou sférou pri budovaní infraštruktúry cestovného ruchu,
- v prípade potreby vydáva podporné stanoviská k projektom v rámci vyhlásených výziev pri implementácii štrukturálnych fondov,
- poskytuje konzultačnú činnosť študentom vysokých a stredných škôl.

Tabuľka 6 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v zmysle zákona 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu

VÚC	Obec
a) môže založiť krajskú organizáciu a podieľa sa na	a) môže iniciovať vznik oblastnej organizácie

VÚC	Obec
jej spolufinancovaní, b) spolupracuje s krajskou organizáciou pri tvorbe koncepcie rozvoja cestovného ruchu, ročného plánu aktivít a monitorovacej správy o vývoji cestovného ruchu na území kraja, c) vytvára podmienky na spoluprácu s podnikateľskými subjektmi pôsobiacimi na jeho území, d) vytvára podmienky na osvetu a výchovu obyvateľstva k podnikaniu v cestovnom ruchu, e) spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy pri realizácii štátnej politiky cestovného ruchu v Slovenskej republike, f) podporuje rozvoj cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce v cestovnom ruchu, g) vytvára podmienky na podporné mechanizmy a nástroje, ktoré motivujú subjekty na jeho území k rozvoju cestovného ruchu, zvyšovaniu kvality služieb a konkurencieschopnosti, h) podieľa sa na vytváraní mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie Slovenskej republiky v zahraničí.	a podieľa sa na spolufinancovaní jej aktivít, b) spolupracuje s organizáciami cestovného ruchu pri tvorbe koncepcie rozvoja cestovného ruchu na území obce, ročného plánu aktivít a monitorovacej správy o vývoji cestovného ruchu na území obce, c) tvorí programy, plány, stratégie a koncepcie rozvoja cestovného ruchu, d) vytvára vlastné finančné zdroje na realizáciu aktivít v cestovnom ruchu, e) buduje infraštruktúru podporujúcu aktivity v cestovnom ruchu, ktorá spadá do pôsobnosti obce, f) sústreďuje štatistické údaje o cestovnom ruchu v obci, g) spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy a s orgánmi vyššieho územného celku pri realizácii štátnej politiky cestovného ruchu v Slovenskej republike, h) podieľa sa na uplatňovaní mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie Slovenskej republiky v zahraničí.

Zdroj: Zákon 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu

Kultúra

KSK je v súčasnosti zriaďovateľom 20 kultúrnych organizácií s právnou subjektivitou, ktoré zamestnávajú vyše 500 profesionálnych zamestnancov. Geografické rozmiestnenie sídel kultúrnych zariadení prevažne vo väčších mestách regiónu sleduje zámer dostupnosti kultúrnych služieb pre všetkých obyvateľov kraja.

Činnosť KSK je zameraná na riadenie, koordináciu, aktivizáciu a hospodárske aktivity v oblasti:

- uchovávanie kultúrnych hodnôt a dokumentov kultúrneho dedičstva prostredníctvom muzeálnej činnosti,
- prezentácie výtvarného a umeleckého života v minulosti i v súčasnosti v galériách,
- uchovávanie a prezentácie ľudových tradícií, miestnej kultúry a záujmov umeleckej činnosti v podmienkach miest a obcí samosprávneho kraja zároveň s využitím potenciálu osvetových stredísk a kultúrnych centier,
- rozvoja divadelnej činnosti a divadelnej kultúry s osobitným zreteľom na vytváranie podmienok pre rozvoj divadelnej kultúry národnostných menšín,
- rozvoja siete verejných knižníc so zreteľom na podporu zavádzania nových informačných technológií a digitalizácie,
- vytvárania podmienok pre prehlbovanie vedecko-technických poznatkov a výskumnej činnosti v oblasti astronómie.

Komplexná správa a manažment kultúrnych zariadení zahŕňa personálne, finančné, organizačné, projektové a odborné-metodické riadenie.

Právne normy v oblasti kultúry:

- zákon o výkone práce vo verejnom záujme (552/2003 Z. z.),
- zákon o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme (553/2003 Z. z.),
- zákon o divadelnej a hudobnej činnosti (103/2014 Z. z.),
- zákon o kultúrno-osvetovej činnosti (189/2015 Z. z.),
- zákon o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty (206/2009 Z. z.),
- zákon o knižniciach (126/2015 Z. z.),
- Autorský zákon (185/2015 Z. z.),
- zákon o verejných kultúrnych podujatiach (96/1991 Zb.),
- zákon o ochrane pamiatkového fondu (49/2002 Z. z.),

- zákon o digitálnom vysielaní (220/2007 Z. z.),
- zákon o štátnom jazyku (270/1995 Z. z.),
- zákon o Rozhlase a televízii Slovenska (532/2010 Z. z.),
- zákon o umeleckých fondoch (13/1993 Z. z.),
- zákon o Fonde na podporu umenia (284/2014 Z. z.),
- zákon o Audiovizuálnom fonde (516/2008 Z. z.),
- zákon č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Tabuľka 7 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v oblasti kultúry

VÚC	Obec
<p>Zákon č. 103/2014 Z. z. o divadelnej činnosti a hudobnej činnosti</p> <p>a) zriaďuje, zlučuje a zrušuje divadlá alebo hudobné inštitúcie,</p> <p>b) podporuje vybrané okruhy divadelných aktivít alebo hudobných aktivít poskytovaním účelových prostriedkov,</p> <p>c) kontroluje dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti pri hospodárení s verejnými prostriedkami v ním zriadených divadlách a hudobných inštitúciách,</p> <p>d) vykonáva kontrolu dodržiavania účelu použitia verejných prostriedkov u osôb, ktorým boli poskytnuté verejné prostriedky na vybrané okruhy divadelných aktivít alebo hudobných aktivít,</p> <p>e) v odbornej oblasti spolupracuje s ministerstvom.</p>	<p>Zákon č. 103/2014 Z. z. o divadelnej činnosti a hudobnej činnosti</p> <p>a) zriaďuje, zlučuje a zrušuje divadlá alebo hudobné inštitúcie,</p> <p>b) podporuje vybrané okruhy divadelných aktivít alebo hudobných aktivít poskytovaním účelových prostriedkov,</p> <p>c) kontroluje dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti pri hospodárení s verejnými prostriedkami v ňou zriadených divadlách a hudobných inštitúciách,</p> <p>d) vykonáva kontrolu dodržiavania účelu použitia verejných prostriedkov u osôb, ktorým boli poskytnuté verejné prostriedky na podporu divadelných aktivít alebo hudobných aktivít,</p> <p>e) v odbornej oblasti spolupracuje s ministerstvom.</p>
<p>Zákon č. 189/2015 Z. z. o kultúrno-osvetovej činnosti</p> <p>a) zriaďuje alebo zakladá, zrušuje alebo zlučuje kultúrno-osvetové zariadenie s regionálnou pôsobnosťou alebo s krajskou pôsobnosťou na území samosprávneho kraja,</p> <p>b) zabezpečuje a koordinuje kultúrno-osvetovú činnosť na území samosprávneho kraja prostredníctvom kultúrno-osvetového zariadenia, ku ktorému vykonáva zriaďovateľskú funkciu alebo zakladateľskú funkciu,</p> <p>c) určuje kultúrno-osvetové zariadenie, ktoré vykonáva odbornú-poradenskú, metodickú a informačno-dokumentačnú činnosť pre kultúrno-osvetové zariadenia, iné právnické osoby a fyzické osoby, ktoré vykonávajú kultúrno-osvetovú činnosť na území samosprávneho kraja,</p> <p>d) určuje kultúrno-osvetové zariadenie, ktoré vedie evidenciu v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti na území samosprávneho kraja.</p>	<p>Zákon č. 189/2015 Z. z. o kultúrno-osvetovej činnosti</p> <p>a) zriaďovať alebo založiť, zrušiť alebo zlúčiť kultúrno-osvetové zariadenie s pôsobnosťou na území obce,</p> <p>b) zabezpečiť a koordinovať kultúrno-osvetovú činnosť na území obce, a to najmä prostredníctvom kultúrno-osvetového zariadenia, ku ktorému vykonáva zriaďovateľskú funkciu alebo zakladateľskú funkciu.</p>
<p>Zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach</p> <p>Samosprávny kraj zriaďuje regionálnu knižnicu ako právnickú osobu, ktorá pôsobí na území viacerých obcí, a vo svojom sídle plní aj funkciu mestskej knižnice.</p> <p>Samosprávny kraj určí vybranú regionálnu knižnicu, ktorá okrem úloh uvedených v odsekoch 2 a 5 plní funkciu regionálnej knižnice s krajskou pôsobnosťou, ktorá:</p> <p>a) koordinuje, metodicky a poradensky usmerňuje</p>	<p>Zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach</p> <p>Obec zabezpečuje knižnično-informačné služby zriadením obecnej knižnice alebo mestskej knižnice ako právnickej osoby, prostredníctvom organizačného útvaru právnickej osoby zriadenej obcou, prostredníctvom organizačnej zložky obecného úradu alebo prostredníctvom inej knižnice.</p>

VÚC	Obec
<p>ostatné regionálne knižnice v samosprávnom kraji a upozorňuje ich na nedostatky v poskytovaní knižnično-informačných služieb,</p> <p>b) zabezpečuje úlohy spojené s bibliografickou registráciou a koordináciou bibliografickej činnosti v samosprávnom kraji,</p> <p>c) zabezpečuje úlohy spojené s dokumentovaním stavu a rozvojom knižnično-informačných služieb verejných knižníc v samosprávnom kraji,</p> <p>e) zhromažďuje a spracováva štatistické ukazovatele za verejné knižnice samosprávneho kraja.</p>	
<p>Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu</p> <p>Samosprávny kraj vo svojom územnom obvode utvára podmienky na ochranu pamiatkového fondu, vyjadruje sa o návrhoch na vyhlásenie a zrušenie pamiatkových území a spolupracuje s orgánmi štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu pri záchrane, obnove a využívaní kultúrnych pamiatok a pamiatkových území.</p>	<p>Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu</p> <p>Obec utvára všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na území obce</p> <p>a) dbá, aby vlastníci kultúrnych pamiatok konali v súlade s týmto zákonom,</p> <p>b) koordinuje budovanie technickej infraštruktúry sídel s pamiatkovým územím,</p> <p>c) spolupôsobí pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia,</p> <p>d) podporuje iniciatívy občanov a občianskych združení pri ochrane pamiatkového fondu,</p> <p>e) na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu na území obce.</p> <p>Obec môže utvárať zdroje na príspevky vlastníkom na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok nachádzajúcich sa na území obce.</p> <p>Obec môže rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Zoznam evidovaných pamätihodností obce predloží obec na odborné a dokumentačné účely krajskému pamiatkovému úradu; ak ide o nehnuteľné veci, predloží zoznam aj stavebnému úradu.</p>

Zdroj: Zákon č. 103/2014 Z. z. o divadelnej činnosti a hudobnej činnosti; Zákon č. 189/2015 Z. z. o kultúrno-osvetovej činnosti; Zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach; Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu

Sociálne služby

Oblasť sociálnych služieb upravuje Zákon NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách. Hlavnou úlohou kraja v oblasti sociálnych služieb je:

- poskytovanie/zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb,
- financovanie sociálnych služieb,
- posudzovanie odkázanosti na sociálnu službu,
- vedenie registra poskytovateľov sociálnych služieb,
- kontrola poskytovaných sociálnych služieb.

Košický samosprávny kraj zabezpečuje sociálnu službu občanom s trvalým pobytom na svojom území. V súlade so zákonom č. 448/2018 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov sú v jeho pôsobnosti tieto sociálne služby:

- špecializované zariadenie,
- domov sociálnych služieb,
- zariadenie podporovaného bývania,
- rehabilitačné stredisko,
- útulok,
- domov na pol ceste,
- zariadenie núdzového bývania,
- dočasná starostlivosť o deti,
- integračné centrum,
- podpora samostatného bývania,
- tlmočnická služba,
- špecializované poradenstvo.

Pretože systém sociálnej pomoci nie je jednoduchý a pre našich občanov môže byť aj neprehľadný vytvoril odbor sociálnych vecí a zdravotníctva kanceláriu prvého kontaktu poskytujúcu základné sociálne poradenstvo.

Tabuľka 8 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v zmysle zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

VÚC	Obec
<p>a) vypracúva, schvaľuje koncepciu rozvoja sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,</p> <p>b) je správnym orgánom v konaniach o: 1. odkázanosti na sociálnu službu poskytovanú v zariadení podporovaného bývania, v rehabilitačnom stredisku, v domove sociálnych služieb a v špecializovanom zariadení, 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode, 3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti, 4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13, 5. nezapísaní do registra, 6. zákaze poskytovať sociálnu službu, 7. výmaze poskytovateľa sociálnej služby z registra,</p> <p>c) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,</p> <p>d) zabezpečuje poskytovanie: 1. sociálnej služby v útulku, v domove na polceste, v zariadení núdzového bývania, v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, v zariadení podporovaného bývania, v rehabilitačnom stredisku, v domove sociálnych služieb, v špecializovanom zariadení a v integračnom centre, 2. podpory samostatného bývania, 3. tlmočnickej služby,</p> <p>e) poskytuje základné sociálne poradenstvo,</p> <p>f) zabezpečuje poskytovanie sociálneho poradenstva a služby včasnej intervencie,</p> <p>g) môže zabezpečiť poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,</p> <p>h) uzatvára zmluvu: 1. o poskytovaní finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby, 2. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 10,</p> <p>i) zriaďuje, zakladá a kontroluje útulok, domov na</p>	<p>a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,</p> <p>b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,</p> <p>c) je správnym orgánom v konaniach o: 1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu, 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode, 3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti, 4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,</p> <p>d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,</p> <p>e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie: 1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári, 2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu, 3. opatrovateľskej služby, 4. prepravnej služby, 5. odľahčovacej služby, 6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31, 7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,</p> <p>f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,</p> <p>g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,</p> <p>h) uzatvára zmluvu: 1. o poskytovaní sociálnej služby, 2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej</p>

VÚC	Obec
<p>pol ceste, zariadenie núdzového bývania, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie a integračné centrum,</p> <p>j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,</p> <p>k) uhrádza ekonomicky oprávnené náklady podľa § 71 ods. 10,</p> <p>l) poskytuje podľa § 75 ods. 3 a 4 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,</p> <p>m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,</p> <p>n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 8 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,</p> <p>o) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. b) na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,</p> <p>p) vykonáva zápis do registra, oznamuje vykonanie zápisu do registra, vydáva výpis z registra, vykonáva výmaz z registra,</p> <p>q) vedie register a vykonáva zmeny v registri vo svojom územnom obvode,</p> <p>r) predkladá štvrťročne aktualizovaný register ministerstvu,</p> <p>s) kontroluje plnenie podmienok na zápis do registra počas poskytovania sociálnej služby a povinností poskytovateľa sociálnej služby,</p> <p>t) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančným príspevkom na prevádzku,</p> <p>u) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmenách r) a s) a kontroluje ich plnenie,</p> <p>v) kontroluje účelnosť využitia finančných prostriedkov poskytnutých podľa § 71 ods. 10,</p> <p>w) vedie evidenciu: 1. vyhotovených posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, 2. rozhodnutí podľa písmena b), 3. prijímateľov sociálnej služby vo svojom územnom obvode,</p> <p>x) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,</p> <p>y) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,</p>	<p>sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,</p> <p>i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,</p> <p>j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,</p> <p>k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu 13) a kontroluje hospodárenie s ním,</p> <p>l) poskytuje podľa § 75 ods.1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,</p> <p>m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,</p> <p>n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,</p> <p>o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,</p> <p>p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,</p> <p>q) vedie evidenciu: 1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, 2. rozhodnutí podľa písmena c), 3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,</p> <p>r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,</p> <p>s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,</p> <p>t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,</p> <p>u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d),</p> <p>v) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.</p>

VÚC	Obec
<p>z) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadil alebo založil, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena c),</p> <p>aa) za) bezodkladne zasiela údaje podľa § 64 ods. 2 písm. i) v elektronickej podobe prostredníctvom elektronickej komunikácie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na vydanie výpisu z registra trestov,</p> <p>bb)zb) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 9.</p>	

Zdroj: Zákon 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Oblasť sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately upravuje Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kurately. Úlohou kraja je prijímať opatrenia na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine, ochranu práv a právom chránených záujmov detí, predchádzanie prehlbovania a opakovanie porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a na zamedzenie nárastu sociálno-patologických javov.

Tabuľka 9 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kurately

VÚC	Obec
<p>a) zabezpečuje tvorbu a plnenie sociálnych programov zameraných na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov na svojom území,</p> <p>b) vypracúva na účely utvárania podmienok podľa písmena c) analýzu nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodiny, vývojových trendov sociálnopatologických javov na svojom území,</p> <p>c) utvára podmienky: 1. na organizovanie opatrení podľa § 10 a 11, 2. na zabezpečenie priaznivého psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa, vykonávanie rodičovských práv a povinností a vykonávanie výchovných opatrení podľa tohto zákona a osobitného predpisu, 4), 3. na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii, podľa potrieb obyvateľov svojho územia, 4. na prípravu obyvateľov svojho územia, ktorí majú záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na náhradnú rodinnú starostlivosť a na prípravu na profesionálne vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti, 5. na opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 33 ods. 12, 6. na organizovanie sociálnych programov najmä pre drogovovo závislých a inak závislých obyvateľov svojho územia, obyvateľov po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, obyvateľov po ukončení resocializačného programu, 7. na vykonávanie opatrení v prostredí podľa § 4 ods. 4 a 5 podľa potrieb obyvateľov územia,</p> <p>d) vedie evidenciu zariadení zriadených podľa tohto zákona na svojom území,</p>	<p>a) vykonáva: 1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10, 2. opatrenia podľa § 11 ods. 1,</p> <p>b) spolupracuje s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a so zariadením pri vykonávaní odbornej metódy podľa § 11 ods. 3 písm. b) piateho bodu,</p> <p>c) spolupôsobí: 1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, 2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom, 3. pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa,</p> <p>d) poskytuje: 1. rodičovi dieťaťa alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, príspevok na dopravu do zariadenia podľa § 64 ods. 1 písm. a), 2. informácie fyzickej osobe, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na podanie žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov a o subjektoch vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť, 3. štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov, 49a), 4. finančný príspevok podľa § 69,</p> <p>e) poskytuje pomoc: 1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin, 2. dieťaťu alebo plnoletej</p>

VÚC	Obec
<p>e) môže zriadiť centrum, kontroluje a metodicky usmerňuje ním zriadené centrum; zriadenie centra oznamuje orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 73 ods. 1,</p> <p>f) poskytuje: 1. obci, akreditovanému subjektu, ktorý nie je centrom, právnickej osobe alebo fyzickej osobe podľa § 71 ods. 1 písm. e) finančný príspevok na vykonávanie opatrení podľa tohto zákona, 2. štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov a poskytuje údaje z evidencie zariadení,</p> <p>g) spolupracuje s obcami, orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, akreditovanými subjektmi a ďalšími právnickými osobami a fyzickými osobami, ktoré pôsobia v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa tohto zákona v oblasti predchádzania a zamedzenia nárastu sociálnopatologických javov,</p> <p>h) kontroluje úroveň vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately u subjektov, ktorým poskytuje finančný príspevok,</p> <p>i) plní ďalšie úlohy podľa tohto zákona a osobitných predpisov.</p>	<p>fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb, 3. na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, neodkladného opatrenia alebo výchovného opatrenia, 4. mladému dospelému po skončení náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania,</p> <p>f) poskytuje súčinnosť: 1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, 2. zariadeniu pri zabezpečovaní osamostatnenia sa mladého dospelého,</p> <p>g) utvára podmienky na prácu s komunitou,</p> <p>h) môže zriadiť centrum, kontroluje a metodicky usmerňuje ňou zriadené centrum; zriadenie centra oznamuje orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 73 ods. 1,</p> <p>i) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti,</p> <p>j) vyjadruje sa k spôsobu života fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, a jej rodiny podľa § 35 ods. 4 písm. d),</p> <p>k) vedie evidenciu detí, rodín a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,</p> <p>l) kontroluje úroveň vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately u subjektov, ktorým poskytuje finančný príspevok,</p> <p>m) plní ďalšie úlohy podľa tohto zákona a osobitných predpisov.</p>

Zdroj: Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele

Pozn.: Obec môže s výnimkou odseku 1 písm. c) prvého a druhého bodu, písmena d), písmena e) prvého a štvrtého bodu, písmena f), písmen g), j) až m) zabezpečiť výkon samosprávnej pôsobnosti aj prostredníctvom centra podľa odseku 1 písm. h), akreditovaného subjektu alebo prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ak sa nevyžaduje akreditácia na vykonávané opatrenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa tohto zákona.

Školstvo

Odbor školstva vykonáva metodické usmerňovanie a kontrolnú činnosť v oblasti výchovy a vzdelávania na stredných školách vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti.

Kompetencie samosprávneho kraja vyplývajú z § 9 zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Kompetencie riaditeľa strednej školy a riaditeľa školského zariadenia vyplývajú z § 5 zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákony

– Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

- Zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení,
- Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 477/2002 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky,
- Zákon č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 28/2009 Z. z. o telesnej kultúre,
- Zákon č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 126/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 63/1993 Z. z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní v znení neskorších predpisov.

Úrad KSK a Odbor školstva spolupracuje s orgánmi štátnej správy, samosprávy v oblasti výchovy a vzdelávania, s občianskymi združeniami a inými právnickými osobami zaoberajúcimi sa záujmovou činnosťou detí, mládeže a športom. Zabezpečuje rozvoj voľno časových aktivít, športových a vedomostných súťaží pre žiakov škôl a školských zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, ako aj vytvára podmienky na výchovu a vzdelávanie nadaných a talentovaných žiakov, ako aj žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Tabuľka 10 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v zmysle zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

VÚC	Obec
<p>§ 9 (1)</p> <p>Samosprávny kraj pri prenesenom výkone štátnej správy:</p> <p>a) zriaďuje všeobecne záväzným nariadením a zrušuje podľa siete stredné školy,</p> <p>b) určuje pre každú strednú školu vo svojej územnej pôsobnosti najvyšší počet žiakov prvého ročníka v dennej forme štúdia podľa osobitého predpisu.</p> <p>(2)</p> <p>Samosprávny kraj pri výkone samosprávy zriaďuje všeobecne záväzným nariadením a zrušuje podľa siete</p> <p>a) základné umelecké školy,</p> <p>b) jazykové školy okrem jazykových škôl pri základných školách,</p> <p>c) školské internáty,</p> <p>d) zariadenia školského stravovania,</p> <p>e) strediská služieb školy,</p> <p>f) školy v prírode,</p> <p>g) centrá voľného času s územnou pôsobnosťou</p>	<p>§ 6 (1)</p> <p>Obec pri prenesenom výkone štátnej správy zriaďuje všeobecne záväzným nariadením a zrušuje základné školy podľa siete (§ 15).</p> <p>(2)</p> <p>Obec pri výkone samosprávy zriaďuje všeobecne záväzným nariadením a zrušuje podľa siete</p> <p>a) základné umelecké školy,</p> <p>b) materské školy,</p> <p>c) školské kluby detí, ktoré sú súčasťou základnej školy,</p> <p>d) centrá voľného času,</p> <p>e) zariadenia školského stravovania pre žiakov základných škôl a pre deti materských škôl,</p> <p>f) jazykové školy pri základných školách,</p> <p>g) strediská služieb škole,</p> <p>h) školské internáty.</p> <p>(3)</p> <p>Obec vytvára podmienky na:</p> <p>a) výchovu a vzdelávanie detí a žiakov najmä tým, že</p>

VÚC	Obec
<p>samosprávneho kraja,</p> <p>h) materské školy, ak ide o jednu právnickú osobu zriadenú ako kombinácia strednej školy a materskej školy alebo kombinácia strednej školy, materskej školy a základnej školy,</p> <p>i) základné školy, ak ide o jednu právnickú osobu zriadenú ako kombinácia strednej školy a základnej školy alebo kombinácia strednej školy, materskej školy a základnej školy.</p> <p>(3)</p> <p>Ak samosprávny kraj zruší školu alebo školské zariadenie (odseky 1 a 2), určí školu alebo školské zariadenie, ktoré bude ďalej plniť úlohy zrušenej školy alebo školského zariadenia.</p> <p>(4)</p> <p>Samosprávny kraj vytvára podmienky na výchovu a vzdelávanie a naplnenie povinnej školskej dochádzky v stredných školách, podmienky na zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, detí a žiakov s mimoriadnym nadaním a talentom v školách a v školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom.</p> <p>(5)</p> <p>Samosprávny kraj vykonáva štátnu správu v druhom stupni vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol riaditeľ školy.</p> <p>(8)</p> <p>Samosprávny kraj v oblasti výchovy a vzdelávania:</p> <p>a) kontroluje dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti školského stravovania, v oblasti výchovy a vzdelávania s výnimkou kontroly podľa § 13 v školách a v školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom,</p> <p>b) kontroluje kvalitu podávaných jedál v zariadeniach školského stravovania, ktorých je zriaďovateľom,</p> <p>c) po prerokovaní s príslušným regionálnym úradom vydáva organizačné pokyny pre riaditeľov škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom,</p> <p>d) poskytuje odbornú a poradenskú činnosť školám a školským zariadeniam, ktorých je zriaďovateľom, v rozsahu § 6 ods. 8 písm.d),</p> <p>e) poskytuje právne poradenstvo riaditeľom škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom,</p> <p>f) vedie personálnu agendu riaditeľov škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom,</p> <p>g) prerokúva s príslušným ústredným orgánom štátnej správy a sociálnymi partnermi návrhy na zriadenie, zrušenie alebo obmedzenie činnosti stredných odborných škôl,</p> <p>h) prerokúva s riaditeľmi škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, a s územnou školskou radou:</p> <ol style="list-style-type: none"> informácie o pedagogicko-organizačnom a materiálnom zabezpečení výchovno-vzdelávacieho procesu škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, návrh rozpisu finančných prostriedkov pridelených ministerstvom na školy a školské zariadenia, ktorých 	<p>zriaďuje školy a školské zariadenia,</p> <p>b) plnenie povinného predprimárneho vzdelávania v materských školách, ktorých je zriaďovateľom,</p> <p>c) plnenie povinnej školskej dochádzky v základných školách, ktorých je zriaďovateľom,</p> <p>d) zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v školách a v školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom,</p> <p>e) zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí a žiakov s mimoriadnym nadaním a talentom v školách a v školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom.</p> <p>(4)</p> <p>Obec vykonáva štátnu správu v prvom stupni vo veciach ohrozovania výchovy a vzdelávania maloletého alebo zanedbávania starostlivosti o povinnú školskú dochádzku žiaka.</p> <p>(5)</p> <p>Obec ako školský úrad vykonáva štátnu správu v druhom stupni vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol riaditeľ základnej školy, ktorej je príslušná obec zriaďovateľom (§ 5 ods. 3). Ak obec nie je školským úradom (§ 7), výkon štátnej správy v druhom stupni podľa tohto odseku a činnosti podľa odseku 8 písm.a),c) a d) zabezpečuje pre ňu regionálny úrad.</p> <p>(8)</p> <p>Obec vo veciach výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom, ďalej</p> <p>a) kontroluje dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti výchovy a vzdelávania s výnimkou kontroly podľa § 13 a v oblasti školského stravovania,</p> <p>b) kontroluje kvalitu podávaných jedál v školských jedálňach,</p> <p>c) vydáva organizačné pokyny pre riaditeľov, najmä organizačné pokyny na príslušný školský rok,</p> <p>d) poskytuje odbornú a poradenskú činnosť školám a školským zariadeniam,</p> <p>e) poskytuje právne poradenstvo riaditeľom,</p> <p>f) môže na základe dohody vykonávať administratívno-technické práce na mzdovom úseku a pracovnoprávnom úseku pre školy a školské zariadenia,</p> <p>g) vedie personálnu agendu riaditeľov,</p> <p>h) predkladá obecnej školskej rade na vyjadrenie:</p> <ol style="list-style-type: none"> informácie o pedagogicko-organizačnom a materiálnom zabezpečení výchovno-vzdelávacieho procesu škôl a školských zariadení, návrh rozpisu finančných prostriedkov pre školy a školské zariadenia pridelených regionálnym úradom, správu o výsledkoch hospodárenia škôl a školských zariadení, správu o výchovno-vzdelávacej činnosti jej výsledkoch a podmienkach škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom podľa § 14 ods.

VÚC	Obec
<p>je zriaďovateľom, 3. správu o výsledkoch hospodárenia škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, 4. koncepciu rozvoja škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, 5. návrhy na zriaďovanie alebo zrušovanie škôl a školských zariadení alebo na obmedzenie ich činnosti, 6. návrhy na zavedenie nových študijných a učebných odborov a zameraní, 7. správu o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom podľa § 14 ods. 5 písm.d), i) spolupracuje s obcami, inými samosprávnymi krajinami, orgánmi školskej samosprávy, príslušným regionálnym úradom a inými orgánmi štátnej správy, s fyzickými osobami a inými právnickými osobami, j) spolupracuje s riaditeľmi pri zabezpečení personálneho obsadenia škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, pedagogickými zamestnancami a nepedagogickými zamestnancami, k) spolupracuje s obcami vo svojej územnej pôsobnosti a s príslušným regionálnym úradom pri zabezpečení ubytovania zahraničných lektorov pôsobiacich v školách a v školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom, l) spolupracuje s občianskymi združeniami a inými právnickými osobami zaoberajúcimi sa záujmovou činnosťou detí a mládeže a športom a pri zabezpečovaní predmetových olympiád a súťaží detí a žiakov škôl a školských zariadení vo svojej územnej pôsobnosti, m) spolupracuje s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy a sociálnymi partnermi v otázkach odborného vzdelávania a prípravy mládeže na povolania, n) prerokuje školský vzdelávací program a výchovný program.</p> <p>(10)</p> <p>Samosprávny kraj spracúva a poskytuje informácie v oblasti výchovy a vzdelávania vo svojej pôsobnosti orgánom štátnej správy a verejnosti, najmä zverejňuje zoznamy voľných miest v stredných školách vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti po jednotlivých termínoch prijímacieho konania v príslušnom školskom roku.</p> <p>(11)</p> <p>Samosprávny kraj schvaľuje návrh zmluvy o nájme a prenájme školských budov a miestností a o nájme príslušných priestorov školy a školského zariadenia, ktorých je zriaďovateľom.</p> <p>(12)</p> <p>Samosprávny kraj</p> <p>a) zostavuje plán investícií a rozpisuje finančné prostriedky pridelené a poskytnuté ministerstvom pre školy, ktorých je zriaďovateľom, a rozpis finančných prostriedkov poukázaných podľa osobitného predpisu pre základné umelecké školy,</p>	<p>5 písm.d), 5. koncepciu investičného rozvoja škôl a školských zariadení, 6. návrhy na zriaďovanie alebo zrušovanie škôl a školských zariadení, 7. návrhy na zriadenie tried s rozšíreným vyučovaním vyučovacieho predmetu alebo skupiny predmetov, 8. návrhy na zriadenie tried pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a deti a žiakov s mimoriadnym nadaním a talentom, i) spolupracuje s inými obcami, orgánmi školskej samosprávy, príslušným regionálnym úradom a inými štátnymi orgánmi, s fyzickými osobami a inými právnickými osobami, s riaditeľmi pri zabezpečení personálneho obsadenia škôl a školských zariadení pedagogickými zamestnancami a nepedagogickými zamestnancami j) prerokuje školský vzdelávací program a výchovný program.</p> <p>(10)</p> <p>Obec spracúva a poskytuje informácie v oblasti výchovy a vzdelávania vo svojej pôsobnosti orgánom štátnej správy a verejnosti.</p> <p>(11)</p> <p>Obec schvaľuje návrh zmluvy o nájme a prenájme školských budov a miestností a o nájme a prenájme príslušných priestorov školy a školského zariadenia, ktorej je zriaďovateľom.</p> <p>(12)</p> <p>Obec</p> <p>a) zostavuje plán investícií a rozpisuje finančné prostriedky pridelené ministerstvom a poskytnuté ministerstvom prostredníctvom regionálnych úradov pre školy, ktorých je zriaďovateľom, a rozpis finančných prostriedkov poukázaných podľa osobitného predpisu pre základné umelecké školy, jazykové školy, materské školy a školské zariadenia vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, b) poskytuje: finančné prostriedky na záujmové vzdelávanie detí s trvalým pobytom na území obce v centrách voľného času; v cirkevných centrách voľného času a v súkromných centrách voľného času na deti do dovŕšenia 15 rokov veku s trvalým pobytom na území obce, c) poskytuje finančné prostriedky na stravovanie žiakov d) poskytuje finančné prostriedky na mzdy a prevádzku</p> <p>1. základným umeleckým školám, jazykovým školám, materským školám a školským zariadeniam vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti rozpočtované na príslušný kalendárny rok mesačne v lehote určenej všeobecne záväzným nariadením</p> <p>(13)</p> <p>Obec vykonáva správu škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, a na uskutočňovanie výchovno-vzdelávacieho procesu zabezpečuje</p> <p>a) priestory a materiálne-technické zabezpečenie, b) didaktickú techniku používanú vo výchovno-</p>

VÚC	Obec
<p>jazykové školy a školské zariadenia vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a rozpis finančných prostriedkov pre materské školy vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti,</p> <p>b) poskytuje na základe zmluvy podľa § 9aa z finančných prostriedkov poukázaných podľa osobitného predpisu(30a) zriaďovateľovi cirkevnej jazykovej školy, zriaďovateľovi cirkevného školského zariadenia, zriaďovateľovi súkromnej jazykovej školy a zriaďovateľovi súkromného školského zariadenia, ktoré sú zriadené na území samosprávneho kraja, finančné prostriedky na mzdy a prevádzku na dieťa, žiaka alebo na poslucháča,</p> <p>c) určí pre základné umelecké školy, jazykové školy, materské školy a školské zariadenia vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti všeobecne záväzným nariadením,</p> <p>d) uzatvorí zmluvu podľa § 9aa so zriaďovateľom podľa písmena b) najneskôr do 31. decembra kalendárneho roka predchádzajúceho roku, v ktorom sa majú finančné prostriedky poskytnúť,</p> <p>e) poskytuje finančné prostriedky na záujmové vzdelávanie detí s trvalým pobytom na území samosprávneho kraja v centrách voľného času; v cirkevných centrách voľného času a v súkromných centrách voľného času na deti nad 15 rokov veku s trvalým pobytom na území samosprávneho kraja,</p> <p>f) poskytuje finančné prostriedky na stravovanie žiakov</p> <p>g) oznámi základným umeleckým školám, jazykovým školám, materským školám a školským zariadeniam vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti výšku finančných prostriedkov určených podľa písmena c) prvého a tretieho bodu na kalendárny rok najneskôr do 31. januára príslušného kalendárneho roka,</p> <p>h) poskytuje finančné prostriedky na mzdy a prevádzku</p> <p>i) pri určení výšky finančných prostriedkov podľa písmena c) tretieho bodu môže zohľadniť podľa druhu školy alebo školského zariadenia</p> <p>j) vykonáva kontrolu údajov poskytnutých zriaďovateľom podľa písmena b) a základnými umeleckými školami, jazykovými školami, materskými školami a školskými zariadeniami vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, podľa ktorých postupuje samosprávny kraj pri financovaní základných umeleckých škôl, jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení,</p> <p>k) poskytne na poslucháča cirkevnej jazykovej školy, poslucháča súkromnej jazykovej školy, dieťa cirkevného školského zariadenia a dieťa súkromného školského zariadenia finančné prostriedky v plnej výške sumy určenej na mzdy a prevádzku na poslucháča jazykovej školy a dieťa školského zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja.</p> <p>(13)</p> <p>Samosprávny kraj vykonáva správu škôl a školských</p>	<p>vzdelávacom procese,</p> <p>c) finančné prostriedky na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania podľa osobitných predpisov a finančné prostriedky na prevádzku a údržbu, ktoré prerozdeľuje a kontroluje ich využívanie,</p> <p>d) investičné prostriedky zo štátneho rozpočtu a z vlastných zdrojov.</p> <p>(15)</p> <p>Obec zabezpečuje podmienky na stravovanie detí a žiakov vo všetkých školách a školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom.</p> <p>(16)</p> <p>Obec vykonáva finančnú kontrolu na mieste na úseku hospodárenia s finančnými prostriedkami pridelenými zo štátneho rozpočtu, zo všeobecného rozpočtu Európskej únie, s materiálnymi hodnotami a majetkom, ktorý má v správe, a kontroluje efektívnosť a účelnosť ich využitia.</p> <p>(17)</p> <p>Obec ďalej vybavuje sťažnosti a petície občana zákonných zástupcov detí a žiakov škôl a školských zariadení</p> <p>(19)</p> <p>Obec vedie evidenciu detí vo veku plnenia povinného predprimárneho vzdelávania a žiakov vo veku plnenia povinnej školskej dochádzky, ktorí majú v obci trvalé bydlisko, a vedie evidenciu, v ktorých školách ju plnia;</p> <p>(20)</p> <p>Vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni koná obec, vykonáva štátnu správu v druhom stupni regionálny úrad.</p> <p>(23)</p> <p>Obec vykonáva hodnotenie riaditeľa školy alebo riaditeľa školského zariadenia, ktorých je zriaďovateľom</p> <p>(25)</p> <p>Obec rozhoduje v druhom stupni vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol riaditeľ</p> <p>§ 7</p> <p>Školský úrad</p> <p>1) Školským úradom je obec, ktorá je zriaďovateľom škôl podľa § 6 ods. 1s celkovým počtom najmenej 1000 žiakov.</p> <p>(2) Za školský úrad sa považujú aj obce, pre ktoré na základe dohody podľa osobitného predpisu odborne zabezpečuje úlohy a činnosti v oblasti školstva, mládeže a telesnej kultúry</p> <p>§ 8</p> <p>Školský obvod základnej školy</p> <p>Obec určí svojim všeobecne záväzným nariadením školský obvod základnej školy zriadennej obcou. Školský obvod základnej školy tvorí územie obce alebo jej časť.</p> <p>Ak je obec zriaďovateľom viacerých základných škôl, obec svojim všeobecne záväzným nariadením určí školské obvody pre jednotlivé základné školy.</p> <p>Obec pri určení školského obvodu základnej školy</p>

VÚC	Obec
<p>zariadení, ktorých je zriaďovateľom, a na uskutočňovanie výchovno-vzdelávacieho procesu zabezpečuje</p> <p>a) priestory a materiálno-technické zabezpečenie,</p> <p>b) didaktickú techniku používanú vo výchovno-vzdelávacom procese,</p> <p>c) finančné prostriedky na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania podľa osobitných predpisov a finančné prostriedky na prevádzku a údržbu, ktoré prerozdeľuje a kontroluje efektívnosť ich využívania,</p> <p>d) investičné prostriedky zo štátneho rozpočtu a z vlastných zdrojov.</p> <p>(15)</p> <p>Samosprávny kraj zabezpečuje podmienky na stravovanie žiakov vo všetkých školách a školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom.</p> <p>(18)</p> <p>Samosprávny kraj vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti vykonáva hodnotenie riaditeľa školy alebo riaditeľa školského zariadenia.</p> <p>(19)</p> <p>Samosprávny kraj ako zriaďovateľ určí všeobecne záväzným nariadením výšku príspevku v základnej umeleckej škole, výšku úhrady nákladov na štúdium v jazykovej škole a výšku mesačného príspevku na čiastočnú úhradu nákladov na činnosť centra voľného času a školského internátu.</p>	<p>zohľadní najmä</p> <p>a) kapacitu školských budov vo vlastníctve obce alebo v jej prenájme, v ktorých sa uskutočňuje vzdelávanie, a kapacitu iných budov vo vlastníctve obce alebo v jej prenájme, ktoré sú svojím funkčným usporiadaním vhodné na vzdelávanie,</p> <p>b) dostupnosť a možnosti dopravnej obslužnosti územia obce, pre ktoré obec má určiť školský obvod,</p> <p>c) primeranú vzdialenosť dochádzky žiaka do školy,</p> <p>d) záujem obyvateľov obce s trvalým bydliskom v obci o vzdelávanie v štátnom jazyku a v jazyku národnostných menšín na území obce.</p> <p>(2) Ak obec nezriadi základnú školu, môže sa dohodnúť so susednými obcami na spoločnom školskom obvode základnej školy.</p> <p>(3) Žiak plní povinnú školskú dochádzku v základnej škole v školskom obvode, v ktorom má trvalé bydlisko, ak sa zákonný zástupca žiaka nerozhodne inak.</p> <p>§ 8a</p> <p>Spádová materská škola</p> <p>Obec určí všeobecne záväzným nariadením spádovú materskú školu v zriaďovateľskej pôsobnosti obce pre deti s trvalým pobytom v obci, v ktorej plnia povinné predprimárne vzdelávanie. Ak je obec zriaďovateľom viacerých materských škôl, všeobecne záväzným nariadením určí pre každú spádovú materskú školu časť svojho územia. Ak obec nemá zriadenú materskú školu, môže uzavrieť písomnú dohodu s inou obcou o spádovej materskej škole.</p>

Zdroj: Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zdravotníctvo

Oddelenie zdravotníctva Košického samosprávneho kraja koordinuje výkon územnej samosprávy na úseku poskytovania zdravotnej starostlivosti a humánnej farmácie. V rámci svojich kompetencií vykonáva najmä nasledovne činnosti:

- zdravotná starostlivosť,
- lekárenská starostlivosť,
- legislatíva,
- informácie o návrhoch zákonov,
- grafické zobrazenie kompetencií Oddelenia zdravotníctva – zdravotníctvo,
- grafické zobrazenie kompetencií Oddelenia zdravotníctva – farmácia.

V zmysle ustanovení § 46 zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov Košický samosprávny 46 kraj:

- vypracúva návrhy smerovania a priorít regionálnej zdravotnej politiky,
- zriaďuje etické komisie na posudzovanie etickej prijateľnosti projektov biomedicínskeho výskumu a etických otázok vznikajúcich pri poskytovaní ambulantnej starostlivosti,
- určuje poskytovateľa osobe pri odmietnutí jej návrhu na uzatvorenie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti,
- preberá do úschovy a zabezpečuje odovzdanie zdravotnej dokumentácie inému poskytovateľovi,
- schvaľuje biomedicínsky výskum v zdravotníckom zariadení ambulantnej starostlivosti,

- zabezpečuje zastupovanie v prípade potreby poskytovania zdravotnej starostlivosti iným poskytovateľom a pri dočasnom pozastavení povolenia,
- vydáva povolenia a iné rozhodnutia vo veciach ustanovených osobitným predpisom,
- vykonáva dozor nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom,
- určuje lekára, sestru a laboranta na vykonanie odvodu a lekára na vykonanie prieskumu zdravotnej spôsobilosti na základe vyžiadania príslušnej územnej vojenskej správy zo zdravotníckeho zariadenia, ktoré je v pôsobnosti samosprávneho kraja a nie je určené ako subjekt hospodárskej mobilizácie podľa osobitného predpisu,
- zabezpečuje plnenie úloh uložených ministerstvom zdravotníctva týkajúcich sa zdravotníctva,
- spolupracuje s ministerstvom zdravotníctva pri zabezpečovaní jednotnej prípravy zdravotníctva na obranu štátu,
- určuje rozsah zdravotného obvodu vrátane zoznamov obcí, menného zoznamu ulíc, prípadne popisných čísel domov,
- schvaľuje a potvrdzuje ordinačné hodiny vrátane ordinačných hodín vyhradených na prednostné poskytnutie zdravotnej starostlivosti pre zdravotnícke zariadenia, v ktorých sa poskytuje ambulantná starostlivosť,
- zverejňuje na svojom webovom sídle rozpis vykonávania lekárskej služby prvej pomoci najneskôr 15 dní pred začiatkom obdobia, na ktoré sa rozpis vyhotovuje,
- ustanovuje lekára samosprávneho kraja a sestru samosprávneho kraja, ktorých vymenúva a odvoláva predseda samosprávneho kraja so súhlasom ministerstva zdravotníctva. Sestra samosprávneho kraja plní úlohy na úseku zdravotníctva vo vzťahu k poskytovaniu ošetrovateľskej starostlivosti a pôrodnej asistencie.

V zmysle ustanovení § 135 zák. č. 362/2011 Z.z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov Košický samosprávny kraj:

- vydáva povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekárni, vo výdajni zdravotníckych pomôcok, vo výdajni ortopedicko-protetických zdravotníckych pomôcok a vo výdajni audio-protetických zdravotníckych pomôcok,
- schvaľuje prevádzkový čas verejnej lekárne a výdajne zdravotníckych pomôcok, vo výdajni ortopedicko-protetických zdravotníckych pomôcok, vo výdajni audio-protetických zdravotníckych pomôcok,
- organizuje a nariaďuje poskytovanie lekárenskej pohotovostnej služby vo verejnej lekárni,
- vydáva záväzné opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených pri vykonávaní štátneho dozoru,
- prejednáva priestupky a iné správne delikty a ukladá pokuty,
- v spolupráci so štátnym ústavom rozhoduje, určuje a dohliada nad spôsobom nakladania so zásobami liekov a zdravotníckych pomôcok, ak sa vydalo rozhodnutie podľa § 10 a 11,
- informuje poskytovateľov zdravotnej starostlivosti o nedostatkoch v kvalite humánneho lieku a zdravotníckej pomôcky, o pozastavení registrácie humánneho lieku a stiahnutí humánneho lieku alebo zdravotníckej pomôcky z trhu alebo stiahnutie zdravotníckej pomôcky z prevádzky,
- rieši podnety a sťažnosti na úseku humánnej farmácie,
- zabezpečuje plnenie úloh uložených ministerstvom zdravotníctva a štátnym ústavom, ktoré sa týkajú humánnej farmácie a účelnej farmakoterapie,
- vedie a priebežne aktualizuje databázu zdravotníckych zariadení, ktoré majú vydané povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekárni, vo výdajni zdravotníckych pomôcok, vo výdajni ortopedicko-protetických zdravotníckych pomôcok a vo výdajni audio-protetických zdravotníckych pomôcok,
- ustanovuje farmaceuta samosprávneho kraja, ktorého vymenúva a odvoláva predseda samosprávneho kraja so súhlasom ministra zdravotníctva Slovenskej republiky,
- vykonáva štátny dozor nad poskytovaním lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekárni, vo výdajni zdravotníckych pomôcok, vo výdajni ortopedicko-protetických zdravotníckych pomôcok a vo výdajni audio-protetických zdravotníckych

B. ANALYTICKÁ ČASŤ

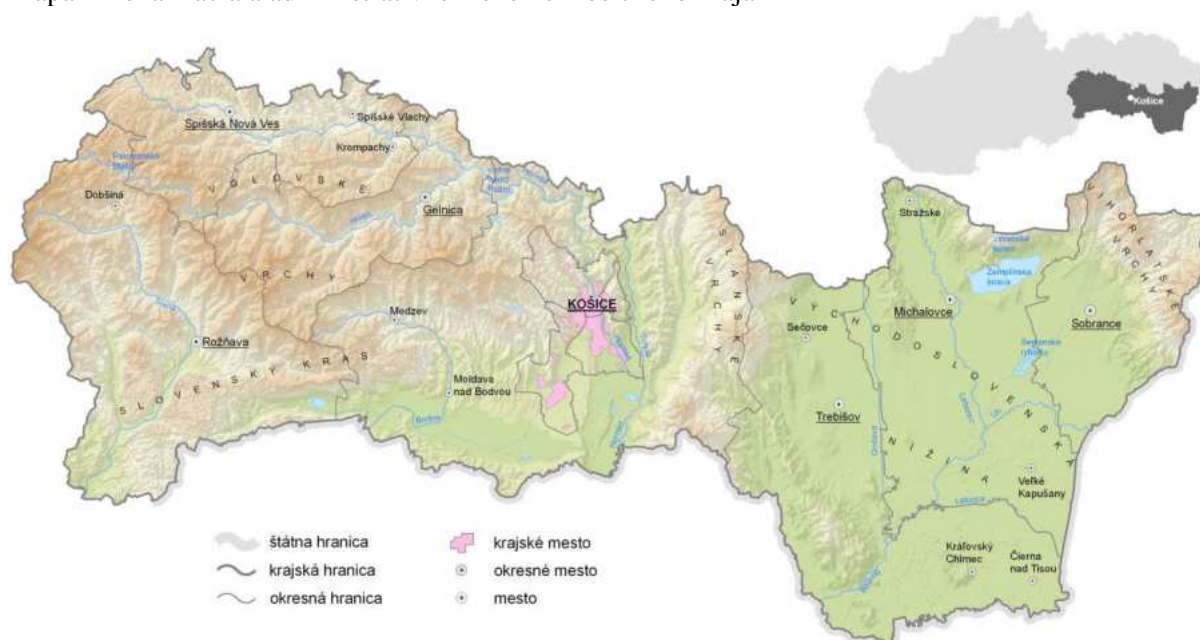
4. IDENTIFIKÁCIA ÚZEMIA

Košický kraj sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenska. Na severe hraničí s Prešovským krajom a na západe s Banskobystrickým krajom. Južnú a východnú hranicu tvoria štátne hranice s Maďarskom a Ukrajinou.

Košický kraj je v rámci Slovenska svojou rozlohou štvrtým najväčším (6 754,3 km²) a počtom obyvateľov druhým najväčším krajom. Mesto Košice je druhým najväčším a najvýznamnejším mestom Slovenska. Na základe územnosprávneho členenia pozostáva Košický kraj z 11 okresov, z čoho 4 okresy sú na území mesta Košice (Gelnica, Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Košice – okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov) a zo 440 obcí, z ktorých má 17 štatút mesta.

Správnym, hospodárskym, politickým, školským a kultúrnym centrom kraja je mesto Košice, ktoré pozostáva z 22 mestských častí s vlastnou miestnou samosprávou. Košice sú druhým najväčším mestom na Slovensku.

Mapa 1 Lokalizácia a administratívne členenie Košického kraja

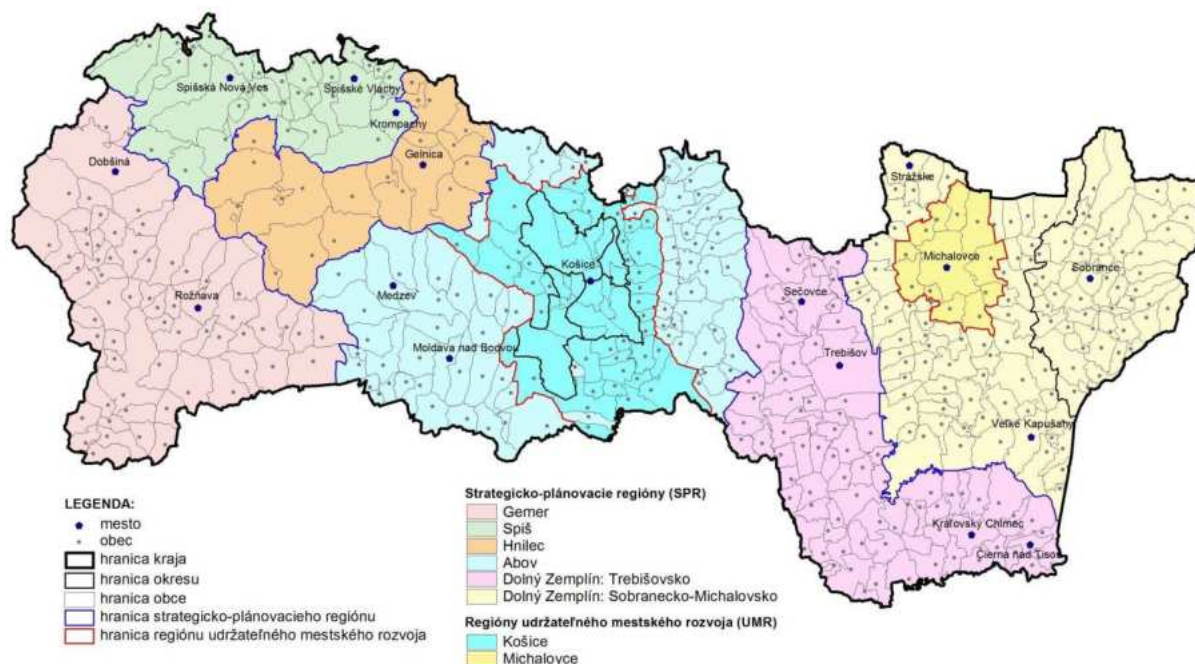

Zdroj: vlastné spracovanie

V rámci Košického kraja boli pre potreby spracovania Integrovannej územnej stratégie Košického kraja stanovené nasledujúce strategicko-plánovacie regióny (SPR) a regióny udržateľného mestského rozvoja (UMR):

1. SPR Gemer – okres Rožňava
2. SPR Spiš – okres Spišská Nová Ves
3. SPR Hnilec – okres Gelnica
4. SPR Abov – okres Košice – okolie
5. SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko – okres Trebišov
6. SPR Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko – okresy Sobrance a Michalovce
7. UMR Košice
8. UMR Michalovce

Mapa 2 Okresy, strategicko-plánovacie regióny a regióny udržateľného mestského rozvoja v Košickom kraji

Zdroj: vlastné spracovanie

5. DEMOGRAFIA A ZDRAVOTNÝ STAV OBYVATEĽSTVA

5.1 Stav a vývoj obyvateľstva

V Košickom kraji žilo k 31.12.2020 spolu 802 092 obyvateľov, z čoho takmer tretina (238 138 obyvateľov, 30%) žila v krajskom meste Košice. Na počte obyvateľov SR sa Košický kraj podieľal 14,7%. Hustota obyvateľov na 1 km² dosiahla v kraji hodnotu 118,8 obyvateľov na 1 km², čo je o 7,4 obyvateľov viac než v priemere za Slovensko (111,4 obyvateľov na 1 km²). K najhustejšie osídleným patria štyri okresy ležiace na území mesta Košice a okres Spišská Nová Ves, podstatne redšie je osídlenie v okrese Sobrance, Rožňava a Gelnica.

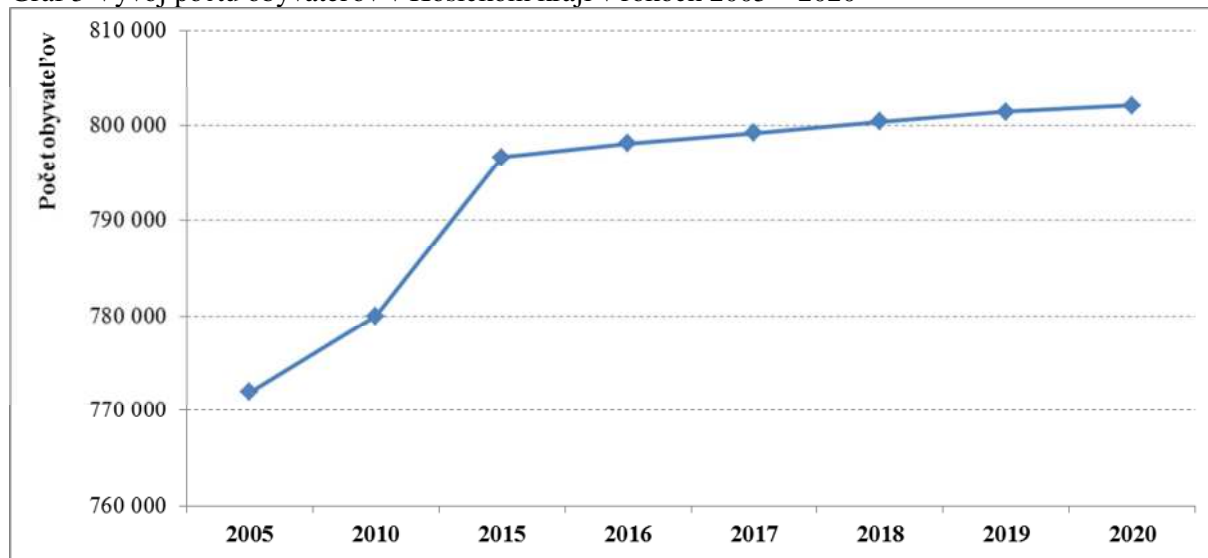
V 17 mestách Košického kraja žilo ku koncu roka 2020 spolu 435 264 obyvateľov, stupeň urbanizácie dosiahol úroveň 54,3%, čo je o 1,1% viac oproti celoslovenskému priemeru (53,2%).

Tabuľka 11 Vývoj počtu obyvateľov v okresoch Košického kraja v rokoch 2005 – 2020

Územie (okres, kraj)	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	30 982	31 440	31 627	31 722	31 759	31 842	31 894	31 923
Košice I	67 904	67 185	67 737	67 950	67 908	67 542	67 484	67 421
Košice II	80 256	80 835	82 417	82 225	82 255	82 296	82 278	82 115
Košice III	30 291	29 602	29 226	28 979	28 860	28 810	28 687	28 535
Košice IV	56 420	56 264	59 820	59 987	60 072	60 109	60 144	60 067
<i>mesto Košice</i>	<i>234 871</i>	<i>233 886</i>	<i>239 200</i>	<i>239 141</i>	<i>239 095</i>	<i>238 757</i>	<i>238 593</i>	<i>238 138</i>
Košice – okolie	110 997	116 322	124 578	126 001	127 365	128 955	130 132	131 305
Michalovce	109 547	110 166	110 712	110 791	110 713	110 662	110 748	110 670
Rožňava	62 038	61 827	62 699	62 515	62 335	62 286	62 131	61 944
Sobrance	23 348	23 213	22 806	22 818	22 845	22 849	22 789	22 775
Spišská Nová Ves	95 531	97 784	99 166	99 318	99 500	99 652	99 878	100 201
Trebišov	104 633	105 362	105 862	105 797	105 605	105 411	105 295	105 136
Košický kraj	771 947	780 000	796 650	798 103	799 217	800 414	801 460	802 092

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

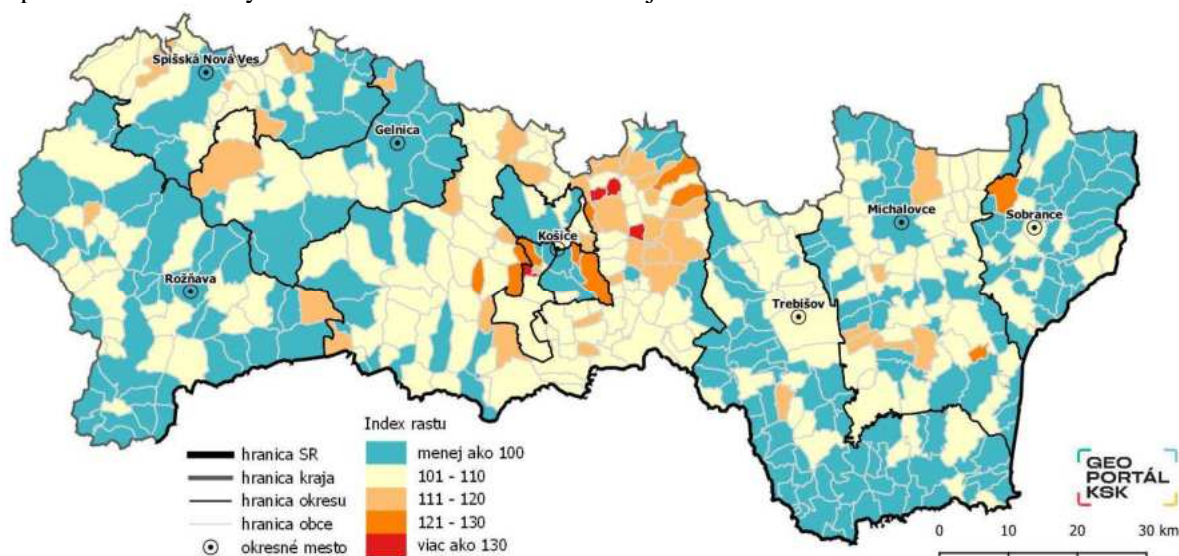
Graf 3 Vývoj počtu obyvateľov v Košickom kraji v rokoch 2005 – 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Počet obyvateľov Košického kraja v sledovanom období mierne rastie. V rámci okresov je najvyšší rast počtu obyvateľov v okrese Košice – okolie (index rastu obyvateľstva v rokoch 2020/2014 na úrovni 106,4%, oproti roku 2005 ide o rast až 118,3%), čo je dôsledkom procesu suburbanizácie mesta Košice. Najvyšší úbytok obyvateľstva je v okrese Košice III (index rastu obyvateľstva v rokoch 2020/2014 na úrovni 97,0%, oproti roku 2005 ide o pokles 94,2%).

Mapa 3 Index rastu obyvateľov v obciach Košického kraja v rokoch 2020/2014

Zdroj: Štatistický úrad SR; vlastné spracovanie

Tabuľka 12 Vývoj počtu, pohybu a vekovej skladby obyvateľstva v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

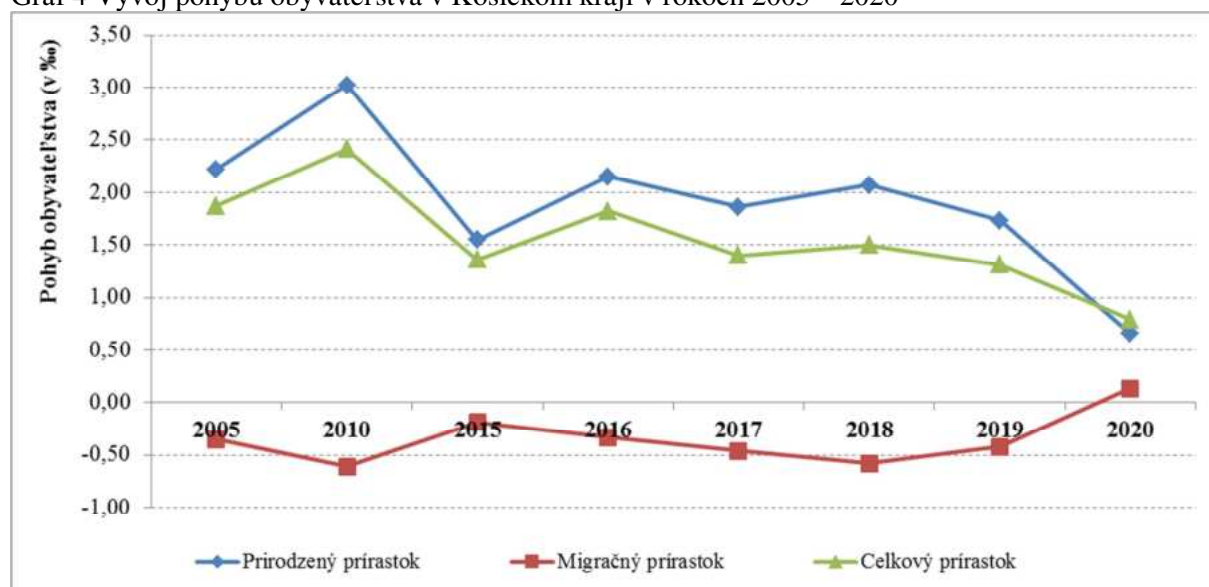
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvateľov k 31.12.	795 565	796 650	798 103	799 217	800 414	801 460	802 092
Podiel mestského obyvateľstva (%)	55,3	55,2	55,0	54,9	54,7	54,5	54,3
Prírodný prírastok (v ‰)	1,72	1,55	2,15	1,86	2,07	1,73	0,65
Migračný prírastok (v ‰)	-0,70	-0,19	-0,33	-0,46	-0,58	-0,42	0,14
Celkový prírastok (v ‰)	1,02	1,36	1,82	1,40	1,50	1,31	0,79

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podiel obyvateľov vo vekových štruktúrach (predproduktívny, produktívny a poproduktívny)							
0 – 14 (spolu)	17,19	17,12	17,14	17,19	17,21	17,18	17,16
15 – 64 (spolu)	70,00	69,61	69,09	68,50	67,97	67,48	67,06
65 a viac (spolu)	12,81	13,26	13,78	14,31	14,82	15,33	15,78
Priemerný vek (spolu)	38,52	38,77	39,03	39,27	39,53	39,77	39,98
Index starnutia	74,51	77,46	80,38	83,21	86,13	89,22	91,94
Index vitality	134,21	129,10	124,42	120,18	116,11	112,08	108,77

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Prirodzený prírastok obyvateľstva v Košickom kraji je v sledovanom období na približne stabilnej úrovni, s maximom v roku 2016 (2,15‰), ku koncu roka 2020 dosiahol hodnotu 0,65‰ (SR - 0,45‰). Migračný pohyb obyvateľstva Košického kraja dosahuje v sledovanom období záporné hodnoty a teda úbytok obyvateľstva, v roku 2020 dosiahol po 20 rokoch pozitívnu hodnotu na úrovni 0,14‰ (SR 0,80‰). Celkový pohyb obyvateľstva Košického kraja je ovplyvnený najmä prirodzeným prírastkom obyvateľstva, ktorého trend kopíruje a v roku 2020 dosiahol hodnotu 0,79‰. V porovnaní s celkovým prírastkom obyvateľov SR (0,35‰ ku koncu roka 2020) ide o porovnateľný vývoj.

Graf 4 Vývoj pohybu obyvateľstva v Košickom kraji v rokoch 2005 – 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Na úrovni okresov Košického kraja dosiahol v roku 2020 celkový úbytok obyvateľstva až osem okresov, najvýraznejší úbytok zaznamenali okresy mesta Košice – Košice III (-5,31‰), Košice II (-1,98‰) a okres Rožňava (-3,02‰). Dlhodobo je zaujímavá situácia v okrese Košice III, kde aj napriek vyššiemu prirodzenému prírastku dochádza vďaka migračnému úbytku k celkovej strate obyvateľstva. Okres Košice – okolie vykazuje dlhodobo najvyššiu mieru celkového pohybu obyvateľstva, na čo má vplyv vysoká hodnota oboch zložiek tohto procesu, najmä vysoká miera migračného salda (proces suburbanizácie). V roku 2020 dosiahol okres Košice – okolie celkový prírastok obyvateľstva na úrovni 8,98‰. Vysokú mieru celkového prírastku dlhodobo dosahuje aj okres Spišská Nová Ves, ktorý v roku 2020 dosiahol hodnotu na úrovni 3,23‰.

Tabuľka 13 Pohyb obyvateľstva v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2014 a 2020 (promile, ‰)

Územie (okres, kraj)	Hrubá miera prirodzeného prírastku obyvateľstva		Hrubá miera migračného salda		Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva	
	2014	2020	2014	2020	2014	2020
Gelnica	4,71	3,26	-2,07	-2,35	2,64	0,91
Košice I	0,43	-0,72	-4,54	-0,21	-4,11	-0,93
Košice II	2,08	0,97	-4,30	-2,96	-2,22	-1,98
Košice III	3,66	0,63	-9,69	-5,93	-6,03	-5,31
Košice IV	-1,09	-3,26	6,26	1,98	5,17	-1,28
<i>mesto Košice</i>	<i>1,02</i>	<i>-0,62</i>	<i>-2,41</i>	<i>-1,29</i>	<i>-1,39</i>	<i>-1,91</i>
Košice – okolie	3,99	2,86	5,22	6,13	9,20	8,98
Michalovce	-0,33	-0,89	-0,16	0,18	-0,49	-0,70
Rožňava	-0,29	0,00	-2,97	-3,02	-3,26	-3,02
Sobrance	-4,35	-1,80	1,05	1,19	-3,29	-0,62
Spišská Nová Ves	5,80	3,90	-2,24	-0,67	3,56	3,23
Trebišov	0,65	-0,54	-1,47	-0,97	-0,82	-1,51
Košický kraj	1,72	0,65	-0,70	0,14	1,02	0,79
Slovenská republika	0,68	-0,45	0,32	0,80	1,00	0,35

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

5.2 Štruktúry obyvateľstva

V populácii Košického kraja, podobne ako v populácii SR, prevažujú ženy nad mužmi, čo je spôsobené vyššou mierou úmrtnosti mužov. Ku koncu roka 2020 žilo v Košickom kraji 392 124 mužov a 409 968 žien, ženy tvorili 51,1% populácie. Na úrovni okresov prevažujú ženy nad mužmi vo všetkých okresoch kraja s výnimkou okresu Sobrance, pričom najvýraznejšia prevaha žien je v okresoch mesta Košice.

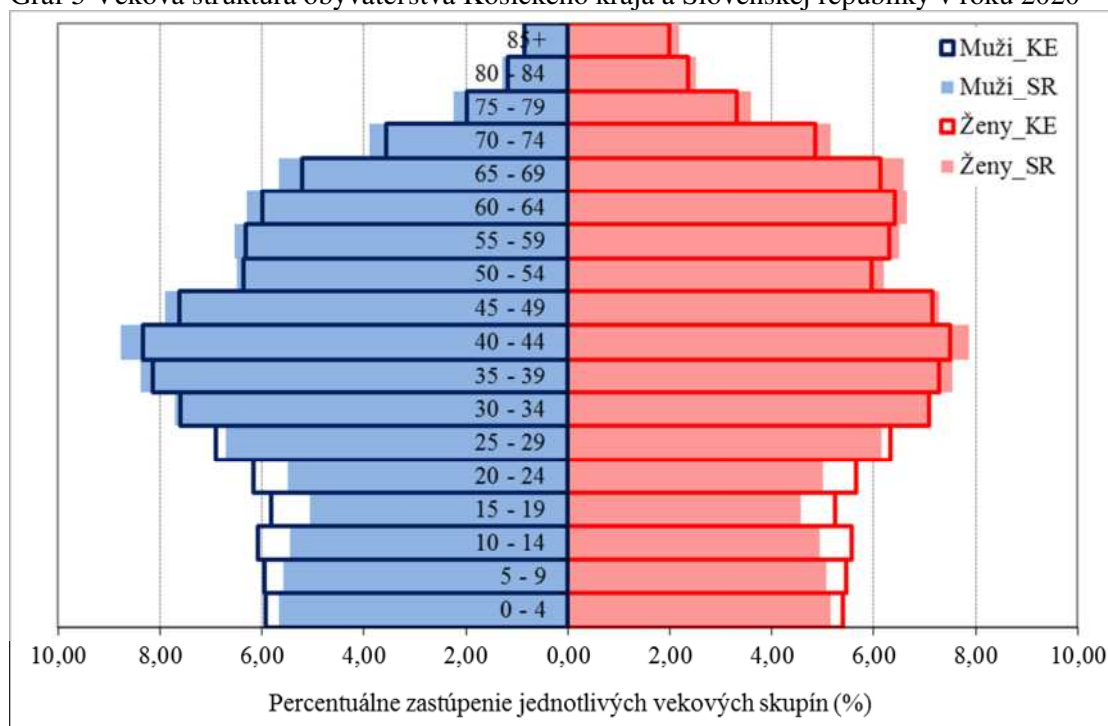
Tabuľka 14 Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020

Územie (okres, kraj)	Spolu	Muži	Ženy	% žien
Gelnica	31 923	15 788	16 135	50,5
Košice I	67 421	32 152	35 269	52,3
Košice II	82 115	39 471	42 644	51,9
Košice III	28 535	13 858	14 677	51,4
Košice IV	60 067	28 687	31 380	52,2
<i>mesto Košice</i>	<i>238 138</i>	<i>114 168</i>	<i>123 970</i>	<i>52,1</i>
Košice – okolie	131 305	65 301	66 004	50,3
Michalovce	110 670	54 143	56 527	51,1
Rožňava	61 944	30 320	31 624	51,1
Sobrance	22 775	11 420	11 355	49,9
Spišská Nová Ves	100 201	49 561	50 640	50,5
Trebišov	105 136	51 423	53 713	51,1
Košický kraj	802 092	392 124	409 968	51,1
Slovenská republika	5 459 781	2 666 486	2 793 295	51,2

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Z hľadiska vekovej štruktúry je v Košickom kraji (aj v porovnaní so SR) pomerne priaznivý vývoj. Pre obyvateľstvo je typický postupný pokles obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku a narastanie podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku a následné starnutie populácie, s čím súvisí aj rastúca stredná dĺžka života. Podiel osôb vo vekovej kategórii do 14 rokov klesol z hodnoty 17,19% v roku 2014 na 17,16% z celkového počtu obyvateľov v roku 2020. Vývoj podielu obyvateľov v produktívnom veku (15 – 64 rokov) zaznamenal pokles zo 70,00% v roku 2014 na 67,06% v roku 2020. Najvýraznejšie sa v sledovanom období zmenil podiel obyvateľov vo veku nad 65 rokov. V roku 2020 sa táto veková kategória podieľala 15,78% na celkovom počte obyvateľov kraja, čo je oproti roku 2014 nárast o 2,97%.

Graf 5 Veková štruktúra obyvateľstva Košického kraja a Slovenskej republiky v roku 2020

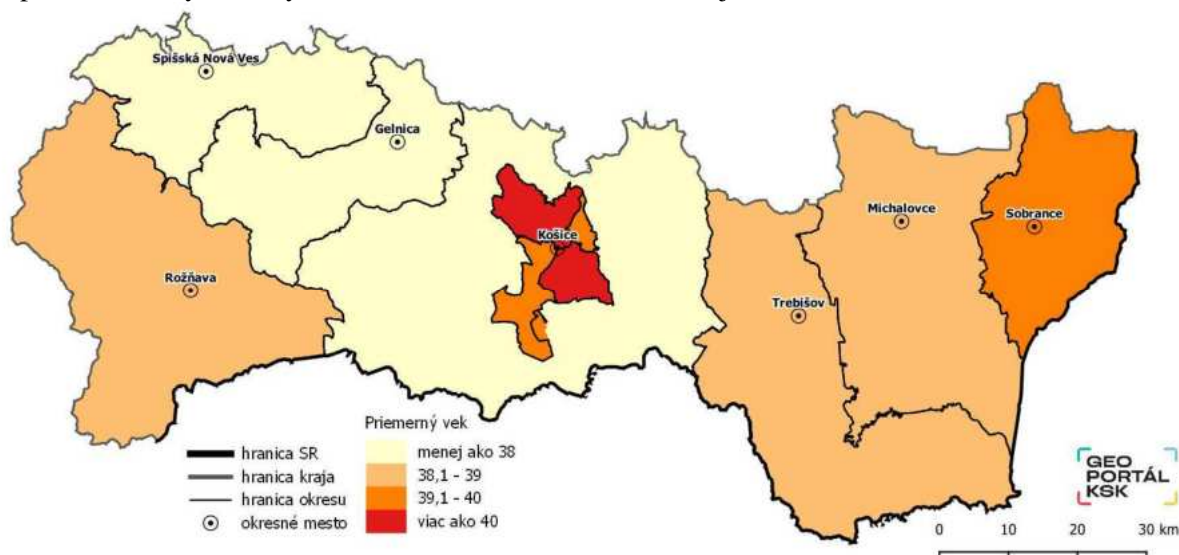

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Priemerný vek obyvateľov v Košickom kraji je v celom sledovanom období nižší ako v priemere za SR, v roku 2020 dosiahol hodnotu 39,98 roka (u mužov 38,41 roka a u žien 41,49 roka), čo je o 1,3 roka menej ako celoslovenský priemer (41,26 rokov).

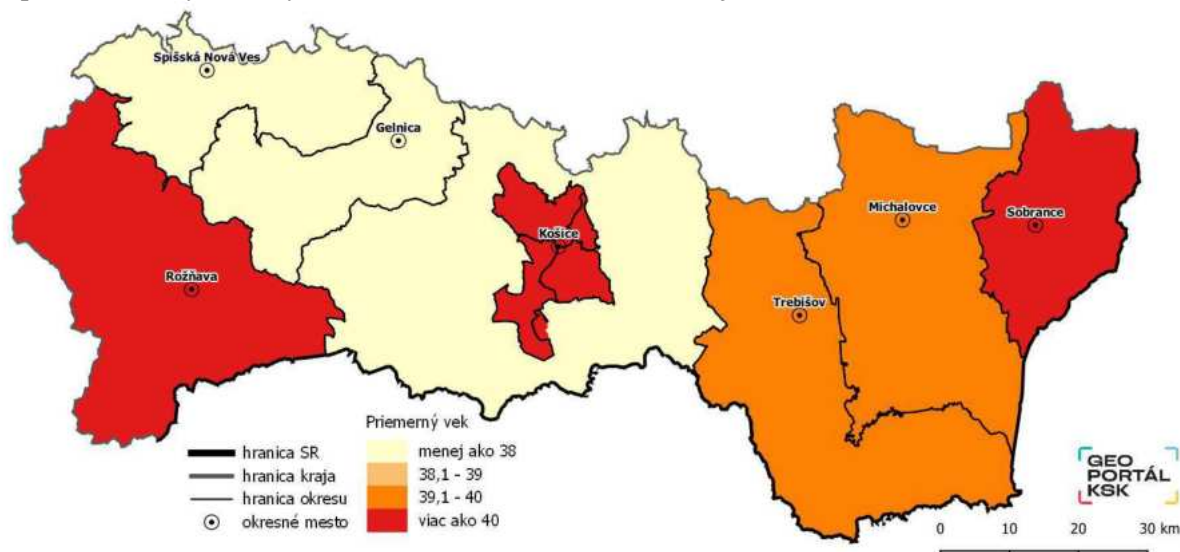
V rámci okresov Košického kraja je najstaršie obyvateľstvo v okresoch mesta Košice a v okrese Sobrance, kde priemerný vek dosahuje hodnotu nad úrovňou 41 rokov (maximum okres Košice IV s priemerným vekom 43,45 rokov v roku 2020, u mužov 41,31 rokov a 45,41 rokov u žien). Najmladšie obyvateľstvo je v okresoch Spišská Nová Ves, Košice – okolie a Gelnica, kde priemerný vek obyvateľstva nadobúda hodnoty na úrovni 37 rokov, čo je o viac ako 5 rokov menej ako v okrese Košice IV.

Mapa 4 Priemerný vek obyvateľstva v okresoch Košického kraja v roku 2014

Zdroj: Štatistický úrad SR; vlastné spracovanie

Mapa 5 Priemerný vek obyvateľstva v okresoch Košického kraja v roku 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR; vlastné spracovanie

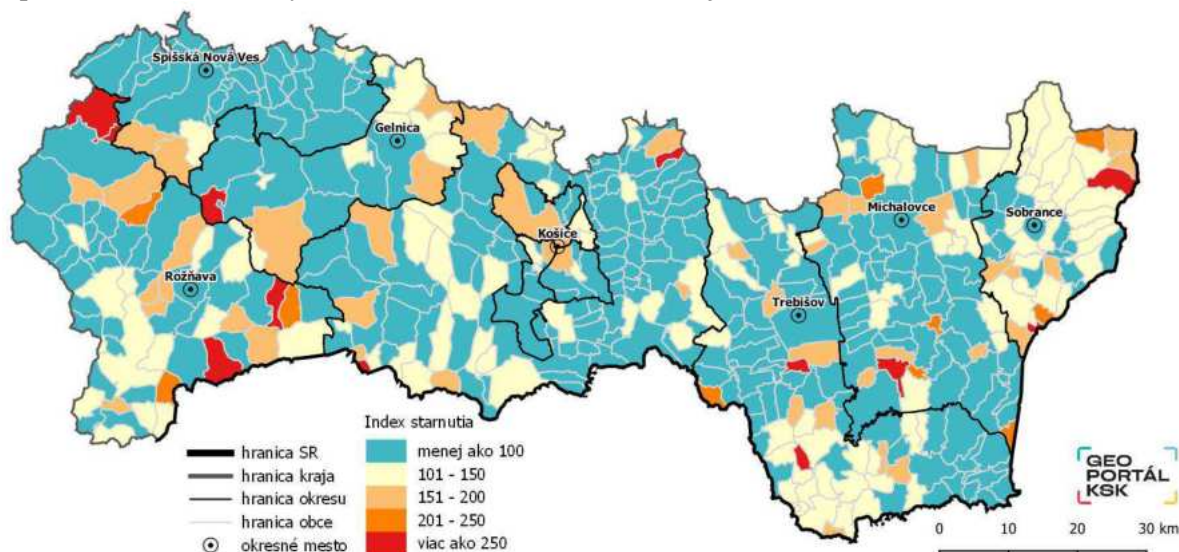
Index starnutia dosiahol v roku 2020 najvyššiu hodnotu v okrese Košice IV (158 bodov – na 100 obyvateľov predproduktívneho veku pripadlo 158 obyvateľov v poproduktívnom veku). Okresmi s prevahou poproduktívnej zložky obyvateľstva (index starnutia nad úrovňou 100 bodov) sú všetky okresy mesta Košice a okres Sobrance (110). Najmladšie obyvateľstvo bolo v roku 2020 v okresoch Košice – okolie, Spišská Nová Ves a Gelnica, kde index starnutia nadobudol hodnoty na úrovni 66 – 69 bodov. Dôvodom je najmä vysoký podiel obyvateľstva rómskej národnosti, pre ktoré je typický nízky priemerný vek a vysoký podiel detskej zložky v populácii.

Tabuľka 15 Štruktúra obyvateľstva podľa hlavných vekových skupín (0-14, 15-64, 65+ rokov) v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020

Územie (okres, kraj)	Počet obyvateľov			Podiel v %			Index starnutia
	Predprod.	Produkt.	Poprod.	Predprod.	Produkt.	Poprod.	
Gelnica	6 763	20 477	4 683	21,19	64,14	14,67	69,24
Košice I	9 057	46 768	11 596	13,43	69,37	17,20	128,03
Košice II	12 706	56 160	13 250	15,47	68,39	16,14	104,28
Košice III	4 061	18 811	5 663	14,23	65,92	19,85	139,45
Košice IV	8 454	38 250	13 362	14,07	63,68	22,25	158,06
<i>mesto Košice</i>	<i>34 278</i>	<i>159 989</i>	<i>43 871</i>	<i>14,39</i>	<i>67,18</i>	<i>18,42</i>	<i>127,99</i>
Košice – okolie	26 201	87 713	17 391	19,95	66,80	13,24	66,38
Michalovce	18 343	75 339	16 988	16,57	68,08	15,35	92,61
Rožňava	10 256	41 651	10 037	16,56	67,24	16,20	97,86
Sobrance	3 418	15 579	3 778	15,01	68,40	16,59	110,53
Spišská Nová Ves	20 244	65 951	14 006	20,20	65,82	13,98	69,19
Trebišov	18 153	71 180	15 803	17,27	67,70	15,03	87,05
Košický kraj	137 656	537 879	126 557	17,16	67,06	15,78	91,94
Slovenská republika	868 294	3 659 463	932 024	15,90	67,03	17,07	107,34

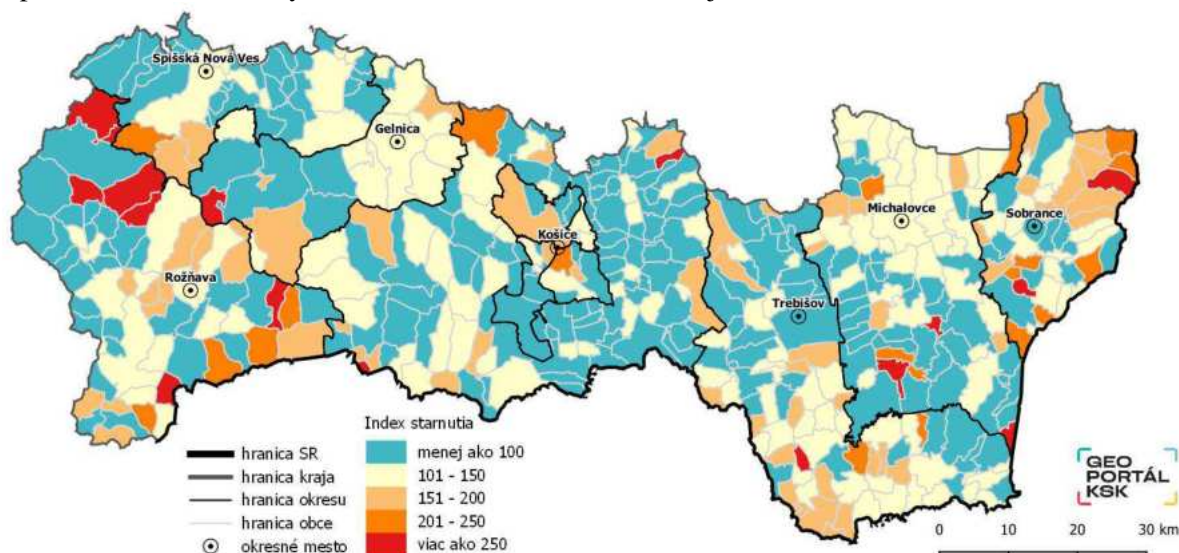
Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Mapa 6 Index starnutia obyvateľstva v obciach Košického kraja v roku 2014

Zdroj: Štatistický úrad SR; vlastné spracovanie

Mapa 7 Index starnutia obyvateľstva v obciach Košického kraja v roku 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR; vlastné spracovanie

V rámci štruktúry obyvateľstva podľa vzdelania je celoslovenským trendom zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva. Tento trend sa prejavuje aj na území Košického kraja, najmä znižovaním podielu osôb so základným vzdelaním a bez vzdelania a rastom podielu vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva.

Údaje za vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva sa podrobne sledujú pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov. Pod najvyšším dosiahnutým vzdelaním sa pri SODB 2021 rozumie najvyšší stupeň štúdia, ktorý obyvateľ ukončil. Študenti stredných odborných učilíšť a stredných škôl si vyznačili základné vzdelanie, študenti vysokých škôl príslušné stredoškolské vzdelanie.

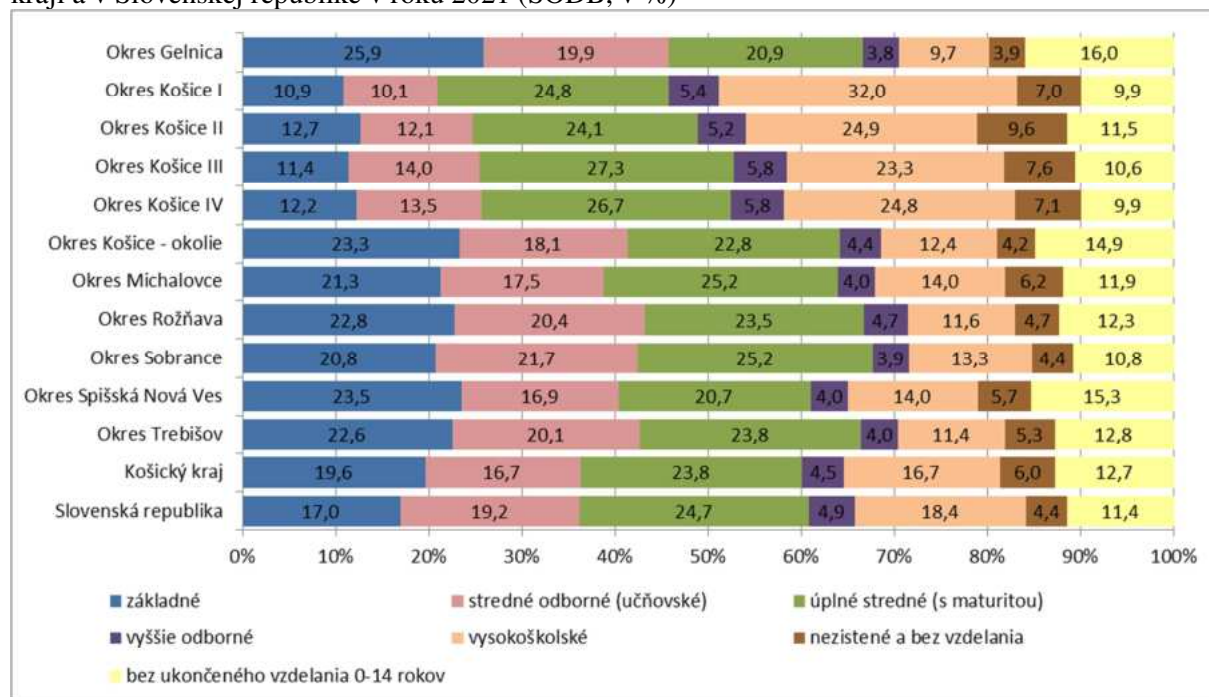
Na základe výsledkov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021 bol v Košickom kraji najvyšší podiel obyvateľstva s úplným stredným vzdelaním s maturitou (23,8%) a základným vzdelaním (19,6%). Obyvateľstvo s vysokoškolským vzdelaním dosiahlo podiel 16,7% z celkového počtu obyvateľstva v Košickom kraji.

Tabuľka 16 Podiel obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2021 (SODB, v %)

Územie (okres, kraj)	Najvyšší ukončený stupeň školského vzdelania					
	základné	učňovské	úplné stredné s maturitou	vyššie odborné	vysoko- školské	bez vzdelania nad 15 rokov
Gelnica	25,9	19,9	20,9	3,8	9,7	0,5
Košice I	10,9	10,1	24,8	5,4	32,0	0,1
Košice II	12,7	12,1	24,1	5,2	24,9	0,3
Košice III	11,4	14,0	27,3	5,8	23,3	0,1
Košice IV	12,2	13,5	26,7	5,8	24,8	0,2
Košice – okolie	23,3	18,1	22,8	4,4	12,4	0,3
Michalovce	21,3	17,5	25,2	4,0	14,0	0,6
Rožňava	22,8	20,4	23,5	4,7	11,6	0,5
Sobrance	20,8	21,7	25,2	3,9	13,3	0,3
Spišská Nová Ves	23,5	16,9	20,7	4,0	14,0	0,5
Trebišov	22,6	20,1	23,8	4,0	11,4	0,4
Košický kraj	19,6	16,7	23,8	4,5	16,7	0,4
Slovenská republika	17,0	19,2	24,7	4,9	18,4	0,3

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Graf 6 Podiel obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2021 (SODB, v %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva poukazuje aj index vzdelanosti (podiel stredoškolsky a vysokoškolsky vzdelanej populácie nad 15 rokov), ktorý vzrástol medzi jednotlivými sčítaniami v rokoch 2011 a 2021 vo všetkých krajoch, na Slovensku dosiahol v roku 2021 priemernú hodnotu 79,8 bodu. Košický kraj dosiahol v roku 2021 hodnotu 75,9 bodu, čím sa zaradil na 4.miesto v rámci krajov. V rámci kraja je najvyšší index vzdelanosti v meste Košice, kde v roku 2021 dosiahol hodnotu 99,8 bodu (s maximom v okrese Košice I 110,3 bodu).

Tabuľka 17 Index vzdelanosti v krajoch a v Slovenskej republike v rokoch 2011 a 2021 (SODB)

Územie	2011	2021
Bratislavský kraj	98,5	110,1
Trnavský kraj	60,8	73,2
Trenčiansky kraj	65,6	77,3
Nitriansky kraj	61,9	72,5
Žilinský kraj	66,8	79,9
Banskobystrický kraj	65,3	73,8
Prešovský kraj	63,5	74,2
Košický kraj	68,3	75,9
Slovenská republika	68,6	79,8

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Na štruktúre obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania a jej regionálne rozdiely má výrazný vplyv stupeň urbanizácie. Vysoké školy a organizácie vyžadujúce pracovné pozície s vyšším vzdelaním sú sústredené v administratívnych centrách a tak je logické, že v týchto regiónoch je vyššia koncentrácia obyvateľstva s úplným stredným a vysokoškolským vzdelaním. Na druhej strane vplyva na vzdelanostnú úroveň obyvateľstva aj rozmiestnenie rómskej populácie, ktorá má veľmi nízku vzdelanostnú úroveň. Na toto nadväzuje aj rozmiestnenie obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania v okresoch Košického kraja. Najvyšší podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním žije v okresoch mesta Košice, kde dosahuje podiel až 32,0% z celkového počtu obyvateľov v okrese Košice I. Najnižšie zastúpenie vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva je v okresoch Gelnica (9,7%), Trebišov (11,4%) a Rožnava (11,6%). Podobná situácia je aj pri podiele obyvateľstva s úplným stredným vzdelaním, ktoré je najviac zastúpené v mestských okresoch Košice III a Košice IV (27%), zatiaľ čo najnižší podiel je v okresoch Spišská Nová Ves (20,7%) a Gelnica (20,9%). V rámci základného vzdelania dosahujú najnižší podiel okresy mesta Košice (10,9 – 12,7%), najviac obyvateľov s ukončeným základným vzdelaním žije v okresoch Gelnica (25,9%), Spišská Nová Ves (23,5%) a Košice – okolie (23,3%).

Dôležitým demografickým ukazovateľom je aj národnostná štruktúra obyvateľstva. Národnosťou sa rozumie príslušnosť k národu alebo etnickej skupine. Pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov sa môže každý občan SR slobodne rozhodnúť, ku ktorej národnosti sa prihlási, pričom nie je nijako viazaný príslušnosťou k niektorej národnostnej alebo etnickej skupine. Väčšina obyvateľov spája deklarovanú národnosť s národnou alebo etnickou príslušnosťou. Výnimkou je však rómske etnikum, ktoré vo väčšine volí inú ako rómsku národnosť. Najčastejšie sa prikláňajú k väčšinovej národnosti na príslušnom území (vo väčšine prípadov k slovenskej alebo maďarskej národnosti). Národnosť detí do 15 rokov sa určuje podľa národnosti rodičov, v prípade rozdielnej národnosti jednotlivých rodičov sa vybrala národnosť jedného z rodičov.

Podľa sčítania z roku 2021 žije v Košickom kraji 80,2% obyvateľov slovenskej národnosti, 8,5% maďarskej národnosti a 3,1% obyvateľstva rómskej národnosti. Ostatné národnosti (česká, rusínska, ukrajinská, nemecká) sa podieľajú na celkovom počte obyvateľstva Košického kraja podielom menším ako 1%.

Tabuľka 18 Podiel obyvateľstva podľa národnosti v okresoch Košického kraja a v Slovenskej republike v roku 2021 (SODB, v %)

Územie (okres, kraj)	Národnosť							
	slovenská	maďarská	rómska	rusínska	ukrajinská	česká	nemecká	ostatné
Gelnica	88,2	0,1	6,8	0,4	0,3	0,1	0,3	3,9
Košice I	84,9	2,8	0,5	0,6	0,7	0,6	0,1	10,0
Košice II	80,6	2,2	4,2	0,5	0,6	0,3	0,1	11,5
Košice III	86,0	2,1	0,6	0,6	0,5	0,3	0,1	9,9
Košice IV	85,6	2,7	0,7	0,5	0,5	0,3	0,1	9,7
Košice – okolie	80,6	8,1	5,3	0,1	0,3	0,1	0,2	5,3
Michalovce	80,3	10,4	1,8	0,2	0,3	0,4	0,0	6,4
Rožnava	66,9	22,9	3,5	0,1	0,3	0,1	0,1	6,3
Sobrance	87,9	0,5	5,5	0,7	0,4	1,5	0,0	3,6
Spišská Nová Ves	90,7	0,1	2,2	0,3	0,2	0,1	0,0	6,5

Územie (okres, kraj)	Národnosť							
	slovenská	maďarská	rómska	rusínska	ukrajinská	česká	nemecká	ostatné
Trebišov	65,5	24,1	3,6	0,1	0,3	0,2	0,0	6,2
Košický kraj	80,2	8,5	3,1	0,3	0,4	0,3	0,1	7,2
Slovenská republika	83,8	7,8	1,2	0,4	0,5	0,2	0,1	6,0

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov žije najviac obyvateľov slovenskej národnosti v okresoch Spišská Nová Ves (90,7%), Gelnica (88,2%) a Sobrance (87,9%), najnižšie zastúpenie dosahujú v južných okresoch kraja – Trebišov (65,5%) a Rožňava (66,9%), kde významný podiel zaberá obyvateľstvo maďarskej národnosti s hodnotou na úrovni 24%. Najnižší podiel obyvateľstva maďarskej národnosti je v severných okresoch kraja – Gelnica a Spišská Nová Ves, kde ich podiel dosahuje iba hodnotu 0,1%.

Špecifickou skupinou obyvateľstva je obyvateľstvo rómskej národnosti, ktoré sa vo väčšine nehlási k svojej národnosti a tak ich podiel z oficiálnych výsledkov nezodpovedá reálnym údajom. Podľa výsledkov sčítania obyvateľstva z roku 2021 žilo v Košickom kraji 3,1% obyvateľstva rómskej národnosti (tí, ktorí sa prihlásili k rómskej národnosti). Najvyšší podiel dosahujú okresy Gelnica (6,8%), Sobrance (5,5%), Košice – okolie (5,3%) a Košice II (4,2%), najnižší podiel je v okresoch mesta Košice – Košice I, III a IV (do 1,0%).

Podľa výsledkov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021 sa v Košickom kraji hlásilo 48,4% obyvateľov k rímskokatolíckemu náboženskému vyznaniu, 9,5% ku gréckokatolíckemu vyznaniu, 4,8% ku kalvínskemu vyznaniu (reformovaná kresťanská cirkev) a 3,8% k evanjelickému vyznaniu (evanjelická cirkev augsburského vyznania). Bez náboženského vyznania bolo 20,7% obyvateľov.

Tabuľka 19 Podiel obyvateľstva podľa náboženského vyznania v okresoch Košického kraja a v Slovenskej republike v roku 2021 (SODB, v %)

Územie (okres, kraj)	Náboženské vyznanie						
	rímsko- katolícke	grécko- katolícke	evanjelické	kalvínske	pravo- slávne	bez vyznania	iné a nezistené
Gelnica	61,0	8,2	3,1	0,1	0,8	19,2	7,6
Košice I	42,7	6,3	3,7	2,0	1,5	30,8	13,1
Košice II	43,8	6,5	3,0	1,8	1,3	27,4	16,1
Košice III	45,5	7,5	3,3	1,9	1,2	27,8	12,9
Košice IV	46,9	6,8	3,1	2,2	1,1	27,2	12,6
Košice – okolie	63,9	4,4	3,6	5,2	0,4	14,5	7,9
Michalovce	42,8	17,1	2,6	8,7	5,5	12,5	10,7
Rožňava	24,4	1,3	16,9	7,1	0,1	40,9	9,3
Sobrance	36,9	34,4	0,9	5,0	7,0	9,2	6,7
Spišská Nová Ves	62,5	2,9	2,0	0,1	1,1	19,5	11,9
Trebišov	42,6	20,1	1,2	11,1	2,4	12,6	10,0
Košický kraj	48,4	9,5	3,8	4,8	1,9	20,7	10,9
Slovenská republika	55,8	4,0	5,3	1,6	0,9	23,8	8,7

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov Košického kraja je najvyšší podiel obyvateľov rímskokatolíckeho vyznania v okresoch Košice – okolie (63,9%), Spišská Nová Ves (62,5%) a Gelnica (61,0%). Ostatné okresy dosahujú podiel pod krajským priemerom, najmenší podiel obyvateľov rímskokatolíckeho vyznania je v okrese Rožňava (24,4%). Obyvatelia gréckokatolíckeho náboženského vyznania sú najviac zastúpení v okrese Sobrance (34,4%) a v okresoch Trebišov (20,1%) a Michalovce (17,1%). Obyvatelia evanjelického náboženského vyznania výrazne dominujú v okrese Rožňava (16,9%), čo je 1/3 všetkých obyvateľov evanjelického vyznania v Košickom kraji. Najvyšší podiel obyvateľov bez vyznania je v okrese Rožňava (40,9%) a v okresoch mesta Košice (27 – 30%).

5.3 Prognóza populačného vývoja

Pri prognózovaní populačného vývoja v Košickom kraji boli zohľadnené očakávané dlhodobé trendy demografického vývoja na Slovensku, spracované vo Výskumnom demografickom centre pri

INFOSTAT-e v práci Prognóza populačného vývoja Slovenskej republiky do roku 2060. Prognóza bola publikovaná v roku 2013 (v nadväznosti na výsledky Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011) v troch základných scenároch vývoja – nízkom, strednom a vysokom a následne bola revidovaná v roku 2018.

Hlavné závery tejto práce sú zhrnuté nasledovne:

- obdobie najbližších rokov bude charakteristické zmenou trendu vo vývoji počtu obyvateľov a kontinuálnym pokračovaním populačného starnutia,
- obyvateľstvo Slovenska v roku 2060 bude menej početné, staršie a pravdepodobne aj etnicky pesterjšie,
- úbytok počtu obyvateľov začne s veľkou pravdepodobnosťou najneskôr v roku 2030 a s veľmi veľkou pravdepodobnosťou, ktorá hraničí s istotou, sa zachová až do konca prognózovaného obdobia,
- starnutie obyvateľstva bude počas celého prognózovaného obdobia nezvratné a hlavne v období 2020 až 2040 veľmi intenzívne,
- počet obyvateľov SR v roku 2060 by sa mal pohybovať okolo hranice 5,3 milióna osôb.

Podľa Prognózy populačného vývoja SR do roku 2060, spracovanej Výskumným demografickým centrom v Bratislave v roku 2013, revízia z roku 2018 (stredný scenár vývoja), je predpokladaný vývoj počtu obyvateľov SR nasledovný:

Tabuľka 20 Prognóza obyvateľstva Slovenskej republiky do roku 2060

Rok	Predpokladaný počet obyvateľov	Rast/pokles oproti roku 2020	Priemerný vek
2020	5 464 722		41,26
2025	5 487 064	100,41	42,42
2030	5 474 117	100,17	43,60
2035	5 430 897	99,38	44,68
2040	5 374 076	98,34	45,51
2045	5 312 849	97,22	46,11
2050	5 252 527	96,12	46,60
2055	5 194 388	95,05	47,08
2060	5 134 836	93,96	47,57

Zdroj údajov: INFOSTAT – Výskumné demografické centrum

Prognóza vývoja obyvateľstva v krajoch a okresoch Slovenska (Kraje a okresy Slovenska v demografickej perspektíve – Populačná prognóza do roku 2040) bola spracovaná Výskumným demografickým centrom v Bratislave (INFOSTAT), Centrom spoločenských a psychologických vied SAV a Katedrou ekonomickej a sociálnej geografie, demografie a územného rozvoja Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave v roku 2019.

Z hľadiska vývoja obyvateľstva na úrovni jednotlivých krajov SR, sa najväčší rast do roku 2040 predpokladá v Bratislavskom kraji, minimálny rast bude aj v Košickom a Prešovskom kraji. V ostatných krajoch sa predpokladá pokles počtu obyvateľstva, pričom najväčší úbytok počtu obyvateľov je očakávaný v Nitrianskom, Trenčianskom a v Banskobystrickom kraji.

Výsledky prognózy na krajskej i okresnej úrovni potvrdzujú pokles celkových prírastkov obyvateľstva a prehlbovanie procesu demografického starnutia. Je zrejmé, že na regionálnej úrovni budeme svedkami nárastu počtu okresov s prirodzeným i celkovým úbytkom obyvateľstva, pričom vo všetkých dôjde k zvyšovaniu podielu seniorov, indexu starnutia, priemerného veku a ďalších ukazovateľov starnutia.

Produktívna zložka populácie prejde značnou redukciou. Najmenšie zúženie produktívnej zložky môžeme očakávať na východe Slovenska, kde Prešovský a Košický kraj by pri naplnení prognózy mohli prísť vo veku 20-64 rokov približne o 8 % obyvateľstva. Naopak najvýraznejší pokles produktívnej zložky sa očakáva v Trenčianskom a Nitrianskom kraji, kde počty osôb vo veku 20-64 rokov by mohli klesnúť až o takmer jednu pätinu.

V podstate jedinou zložkou populácií jednotlivých krajov, ktorá bude mať rastúci trend vo všetkých administratívnych celkoch sú seniori. Jednoznačne najrýchlejšie bude ich početnosť rásť v Bratislavskom kraji. V porovnaní so súčasným stavom by sa v tomto kraji počet seniorov do roku

2040 mohol zvýšiť o takmer 80 tis. (o 69%). Druhým krajom s najrýchlejším rastom by bol Trnavský kraj (o 55%) nasledovaný Prešovským a Košickým krajom. Najmenšie prírastky seniorskej zložky sa očakávajú v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji (o 39 resp. 41%), ktoré však už v súčasnosti vykazujú pomerne vysoké zastúpenie tejto časti populácie. S výnimkou Košického (23%) a Prešovského kraja (22%) by vo všetkých ostatných mal podiel seniorov výrazne prekračovať hranicu jednej štvrtiny populácie. Najväčší podiel by pritom mal v roku 2040 podľa výsledkov prognózy dosahovať Nitriansky (28%) a Trenčiansky kraj (29%).

V skupine okresov s najvyšším populačným potenciálom prevládajú a naďalej budú prevládať okresy s vysokou plodnosťou východného Slovenska. Okrem toho sem môžeme zaradiť aj okresy zo zázemia hlavného mesta, ktoré majú len priemernú hodnotu plodnosti, avšak vysoký migračný prírastok (Senec, Malacky, Pezinok) a okres Košice – okolie, v ktorom je aj vysoká plodnosť aj relatívne vysoký migračný prírastok. Aj keď ide z demografického hľadiska o priaznivé smerovanie, tieto regióny s vysokým populačným potenciálom sa pravdepodobne nevyhnú niektorým problémom. V prípade okresov na východnom Slovensku môže ísť o problémy so vzdelanosťou a profesijnou štruktúrou obyvateľstva, ktorá môže priniesť problémy na trhu práce a v konečnom dôsledku sa môže prejaviť vysokou nezamestnanosťou a nižšou životnou úrovňou. Priestor v zázemí Bratislavy, ako aj samotné hlavné mesto môže očakávať ďalšie prehlbovanie problémov spojených s vybavenosťou a infraštruktúrou (najmä dopravnou).

Podľa populačnej prognózy do roku 2040 za kraje a okresy Slovenska je predpokladaný vývoj počtu obyvateľov a priemerného veku obyvateľov v okresoch Košického kraja nasledovný:

Tabuľka 21 Prognóza obyvateľstva v okresoch Košického kraja do roku 2040

Územie (okres, kraj)	Predpokladaný počet obyvateľov					Zmena 2018 – 2040	
	2020	2025	2030	2035	2040	Abs.	%
Gelnica	31 932	32 067	32 376	32 773	33 281	1 439	4,52
Košice I	66 947	65 166	63 369	62 364	62 080	-5 462	-8,09
Košice II	81 827	79 939	77 971	76 980	76 887	-5 409	-6,57
Košice III	28 649	27 899	27 191	26 650	26 108	-2 702	-9,38
Košice IV	60 074	59 614	59 315	58 846	58 350	-1 759	-2,93
Košice – okolie	132 230	140 402	147 195	153 228	159 479	30 524	23,67
Michalovce	110 834	110 893	110 497	109 650	108 894	-1 768	-1,60
Rožňava	61 985	61 013	59 995	58 939	57 884	-4 402	-7,07
Sobrance	22 704	22 361	21 986	21 530	21 045	-1 804	-7,90
Spišská Nová Ves	100 352	101 868	103 394	104 737	106 046	6 394	6,42
Trebišov	105 083	104 002	102 890	101 554	100 076	-5 335	-5,06
Košický kraj	802 617	805 224	806 179	807 251	810 130	9 716	1,21

Zdroj údajov: INFOSTAT – Výskumné demografické centrum, Centrum spoločenských a psychologických vied SAV, Katedra ekonomickej a sociálnej geografie, demografie a územného rozvoja Prírodovedeckej fakulty UK

Tabuľka 22 Prognózovaný priemerný vek obyvateľov v okresoch Košického kraja do roku 2040

Územie (okres)	Priemerný vek obyvateľov					Zmena 2018 – 2040	
	2020	2025	2030	2035	2040	Abs.	%
Gelnica	37,90	38,61	39,23	39,75	40,18	2,59	6,89
Košice I	42,69	44,30	46,13	47,99	49,65	7,57	17,97
Košice II	41,50	43,06	44,67	46,24	47,59	6,68	16,33
Košice III	42,54	44,96	47,08	48,84	50,14	8,49	20,38
Košice IV	43,48	45,04	46,45	47,59	48,46	5,59	13,03
Košice – okolie	37,76	38,75	39,71	40,56	41,23	3,86	10,32
Michalovce	40,00	41,42	42,81	44,11	45,23	5,80	14,71
Rožňava	40,46	41,69	42,88	43,93	44,80	4,83	12,09
Sobrance	41,01	42,03	43,17	44,37	45,56	4,92	12,11
Spišská Nová Ves	37,77	38,75	39,68	40,53	41,26	3,89	10,41
Trebišov	39,64	40,84	42,02	43,13	44,12	4,96	12,68

Zdroj údajov: INFOSTAT – Výskumné demografické centrum, Centrum spoločenských a psychologických vied SAV, Katedra ekonomickej a sociálnej geografie, demografie a územného rozvoja Prírodovedeckej fakulty UK

5.4 Stredná dĺžka života pri narodení

Zdravotný stav obyvateľov je ovplyvnený predovšetkým životným štýlom, zhoršenou kvalitou životného prostredia v niektorých regiónoch, nezamestnanosťou, sociálnou situáciou, či nevhodnými životnými podmienkami časti populácie (marginalizované skupiny obyvateľstva, rómske etnikum). K významným faktorom ovplyvňujúcim zdravotný stavu rómskeho obyvateľstva patria aj nedostatočné vzdelanie tejto skupiny obyvateľstva, nízka zodpovednosť za svoje zdravie, nízka návštevnosť lekárov primárneho kontaktu a absolvovanie preventívnych vyšetrení a nedostatočná integrácia Rómov.

V Košickom kraji ako aj v Slovenskej republike sa stredná dĺžka života pri narodení u mužov aj žien dlhodobo zvyšuje, aj keď tempo rastu je pomalé. V rámci Európskej únie však stále patríme medzi krajiny s nízkou strednou dĺžkou života pri narodení.

Stredná dĺžka života pri narodení v Košickom kraji bola v roku 2020 (priemer rokov 2018-2020) na úrovni 73,51 rokov u mužov a 80,18 rokov u žien, čo je na úrovni priemeru za Slovenskú republiku v danom roku.

Tabuľka 23 Vývoj strednej dĺžky života pri narodení v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Muži							
Gelnica	69,89	70,23	70,33	70,14	70,27	70,55	70,38
Košice I	74,36	75,12	75,69	75,75	76,26	76,70	76,94
Košice II	74,20	74,54	74,87	74,83	75,24	75,43	75,17
Košice III	74,87	75,71	76,69	77,07	76,47	75,94	75,50
Košice IV	73,08	73,27	74,21	74,62	75,15	75,35	75,79
<i>mesto Košice</i>	74,62	74,92	75,59	75,57	76,02	75,95	76,00
Košice – okolie	71,07	71,76	72,10	72,40	72,64	72,93	72,76
Michalovce	71,23	71,31	71,67	71,87	72,18	72,35	72,77
Rožňava	70,24	70,50	70,66	70,94	71,50	71,68	71,90
Sobrance	70,02	70,16	71,34	71,06	70,98	71,92	72,45
Spišská Nová Ves	72,00	72,31	72,90	73,24	73,49	73,78	73,71
Trebišov	69,12	69,25	69,72	70,19	70,64	70,80	70,96
Košický kraj	72,09	72,38	72,85	72,98	73,31	73,47	73,51
Slovenská republika	73,19	73,03	73,71	73,75	73,71	74,31	73,47
Ženy							
Gelnica	79,11	79,06	79,44	79,61	79,35	78,94	78,67
Košice I	81,04	81,40	81,40	82,42	82,79	82,83	82,65
Košice II	80,98	81,02	81,41	81,64	81,54	81,88	81,55
Košice III	80,17	80,27	80,65	80,48	80,32	80,65	80,81
Košice IV	79,52	79,89	79,95	80,11	80,49	80,53	80,69
<i>mesto Košice</i>	80,90	81,07	81,17	81,47	81,78	82,15	81,50
Košice – okolie	78,21	78,54	78,79	79,35	79,77	79,79	79,72
Michalovce	78,42	78,71	78,85	78,89	79,10	79,30	79,11
Rožňava	77,18	77,56	78,09	78,26	78,78	79,24	79,57
Sobrance	78,87	79,66	79,81	79,70	79,81	79,14	78,89
Spišská Nová Ves	79,49	80,18	80,60	80,74	81,18	81,49	81,26
Trebišov	77,84	77,98	78,01	78,11	78,19	78,44	78,59
Košický kraj	79,32	79,58	79,84	79,95	80,25	80,47	80,18
Slovenská republika	80,00	79,73	80,41	80,34	80,35	80,84	80,17

Zdroj údajov: Infostat, údaje na úrovni krajov sú priemer za posledné 3 roky, okresy za 5 rokov

Rast strednej dĺžky života pri narodení možno sledovať aj na úrovni okresov Košického kraja. Najvyššia priemerná stredná dĺžka života pri narodení je v okresoch mesta Košice a v okrese Spišská Nová Ves. Mesto Košice, ako aj jednotlivé okresy krajského mesta, dosahuje nadpriemerné hodnoty strednej dĺžky života pri narodení tak oproti krajskému, ako aj celoslovenskému priemeru, priemer za roky 2018-2020 dosahoval v meste úroveň 76,00 rokov u mužov a 81,50 rokov u žien, čo je o 2,5 roka viac u mužov a 1,3 roka viac u žien ako krajský priemer. Najnižšie hodnoty dosahujú u mužov okresy

Gelnica a Trebišov, u žien sú to okresy Trebišov, Gelnica a Sobrance. Na úrovni okresov možno sledovať veľké regionálne rozdiely priemernej strednej dĺžky života pri narodení, kde rozdiel medzi najvyššou a najnižšou hodnotou dosahuje u mužov úroveň až 6,56 rokov, u žien je to 4,06 rokov.

V roku 2020 bola v Slovenskej republike stredná dĺžka života vo veku 65 rokov 14,72 rokov u mužov a 18,58 rokov u žien, oproti predchádzajúcim rokom bol vzhľadom na pandemickú situáciu zaznamenaný pokles. Vo vekovej skupine 65-69 rokov bola v Slovenskej republike stredná dĺžka života 14,68 rokov u mužov a 18,50 rokov u žien, v rámci Košického kraja to bolo 15,48 rokov u mužov a 19,31 rokov u žien, čo je o 0,8 roka viac ako je priemer SR.

Podľa EÚ-SILC z roku 2019 strávia ženy vo veku 65 rokov 4,5 roka (23% ich zostávajúceho života) bez obmedzení v aktivitách, 8,8 roka (46%) s čiastočnými obmedzeniami v aktivitách a 6,0 roka (31%) s obmedzením v aktivitách. Muži v rovnakom veku strávia 4,3 roka (27% ich zostávajúceho života) bez obmedzení v aktivitách, 6,9 roka (44%) s čiastočnými obmedzeniami v aktivitách a 4,5 roka (29%) s obmedzením v aktivitách. Nárast veku dožitia obyvateľov, zdravotné obmedzenia vo veku 65+ rokov a narastajúca prevalencia chronických ochorení budú postupne vytvárať tlak na efektívnejšiu primárnu zdravotnú a sociálnu starostlivosť.

Demografický vývoj bude v období najbližších rokov naďalej determinovaný starnutím populácie, ktoré je výsledkom predovšetkým populačných vln v minulosti a meniaceho sa rodinného správania populácie, nízkou fertilitou, predlžovaním dĺžky ľudského života v súčasnosti. V nasledujúcich rokoch bude dochádzať k nárastu populácie seniorov, čo predpokladá zvýšenú zdravotnú a sociálnu starostlivosť z dôvodu vekom podmienenej znižujúcej sa miery sebastačnosti jedinca. Zdravotný stav obyvateľstva úzko súvisí so socioekonomickým postavením obyvateľstva, demografickým vývojom obyvateľstva a vybavenosťou územia infraštruktúrou.

5.5 Úmrtnosť obyvateľstva

Úmrtnosť obyvateľstva je jednou zo základných zložiek prirodzeného pohybu. Úroveň úmrtnosti a jej štruktúra zohrávajú v súčasnosti dôležitú úlohu pri hodnotení zdravotného stavu obyvateľstva, sú ukazovateľom dosiahnutej úrovne zdravotníctva, odrážajú sa v nich sociálne, ekonomické i kultúrne podmienky krajiny, a takisto aj prírodné podmienky v zmysle kvality životného prostredia.

Vývoj úmrtnosti obyvateľstva v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 je na relatívne stabilnej úrovni, s nárastom v poslednom sledovanom roku z dôvodu pandemickej situácie (v roku 2020 na úrovni 10,82‰). Podobný priebeh možno sledovať aj v Košickom kraji, kde hrubá miera úmrtnosti vzrástla z 8,95‰ v roku 2014 na 10,30‰ v roku 2020. Výraznejšie rozdiely v úmrtnosti obyvateľstva možno sledovať v okresoch Košického kraja, kde v roku 2020 dosahovala hrubá miera úmrtnosti hodnoty od 8,24‰ v okrese Košice III až po 11,66‰ v okrese Gelnica. Úroveň úmrtnosti závisí vo veľkej miere od vekovej štruktúry obyvateľstva, čo sa odráža aj na jej rozdielnej úrovni v jednotlivých okresoch kraja.

Tabuľka 24 Vývoj hrubej miery úmrtnosti v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 (‰)

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	9,57	10,65	9,37	11,05	10,24	9,93	11,66
Košice I	8,78	9,07	8,55	8,91	8,54	9,12	10,03
Košice II	7,34	7,62	7,72	8,39	8,25	8,19	9,88
Košice III	5,69	6,11	6,95	6,60	7,19	7,28	8,24
Košice IV	9,85	11,03	9,82	9,34	10,50	10,91	11,54
<i>mesto Košice</i>	<i>8,17</i>	<i>8,69</i>	<i>8,39</i>	<i>8,56</i>	<i>8,77</i>	<i>9,03</i>	<i>10,14</i>
Košice – okolie	8,45	8,57	8,67	8,66	8,17	8,58	9,42
Michalovce	9,48	10,32	9,13	10,07	9,59	9,58	10,60
Rožňava	10,09	11,00	10,87	10,78	10,09	10,39	10,61
Sobrance	13,74	11,20	10,77	12,80	12,10	12,36	11,25
Spišská Nová Ves	7,47	7,70	7,56	7,76	7,79	7,87	9,30
Trebišov	10,24	10,85	10,43	10,75	10,30	10,30	11,59

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Košický kraj	8,95	9,39	9,00	9,37	9,12	9,29	10,30
Slovenská republika	9,48	9,93	9,64	9,92	9,97	9,76	10,82

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Dôležitú zložku úmrtnosti tvorí počet zomrelých v prvom roku života, ktorú charakterizuje dojčenská úmrtnosť a počet zomrelých do 28 dní života, t.j. novorodenecká úmrtnosť (vypočítaná ako pomer zomrelých v danom veku k počtu živonarodených). V sledovanom období možno v Košickom kraji sledovať kolísavý vývoj dojčenskej a novorodeneckej úmrtnosti. Oproti celoslovenskému priemeru dosahujú obidve miery úmrtnosti v Košickom kraji vyššie hodnoty, výraznejšie u dojčenskej úmrtnosti. Dojčenská úmrtnosť v Košickom kraji poklesla z 10,84‰ v roku 2014 na 9,45‰ v roku 2020, čo je takmer 2-násobok celoslovenského priemeru. Novorodenecká úmrtnosť v Košickom kraji je na relatívne stabilnej úrovni, oproti roku 2014 mierne klesla z hodnoty 5,07‰ na 5,01‰ v roku 2020, s minimom v roku 2018 (3,91‰). Na úrovni okresov Košického kraja bola v roku 2020 najvyššia miera dojčenskej úmrtnosti v okresoch Gelnica (14,71‰), Trebišov (11,19‰) a Michalovce (11,15‰), najnižšiu dojčenskú úmrtnosť zaznamenali okresy Košice IV (4,02‰) a Košice I (4,76‰). Najvyššiu mieru novorodeneckej úmrtnosti zaznamenali v roku 2020 okresy Gelnica (8,40‰) a Košice III (7,87‰), najnižšia miera bola v okresoch Košice IV (2,01‰) a Spišská Nová Ves (3,79‰).

Tabuľka 25 Miery úmrtnosti v okresoch Košického kraja a v Slovenskej republike v roku 2020 (‰)

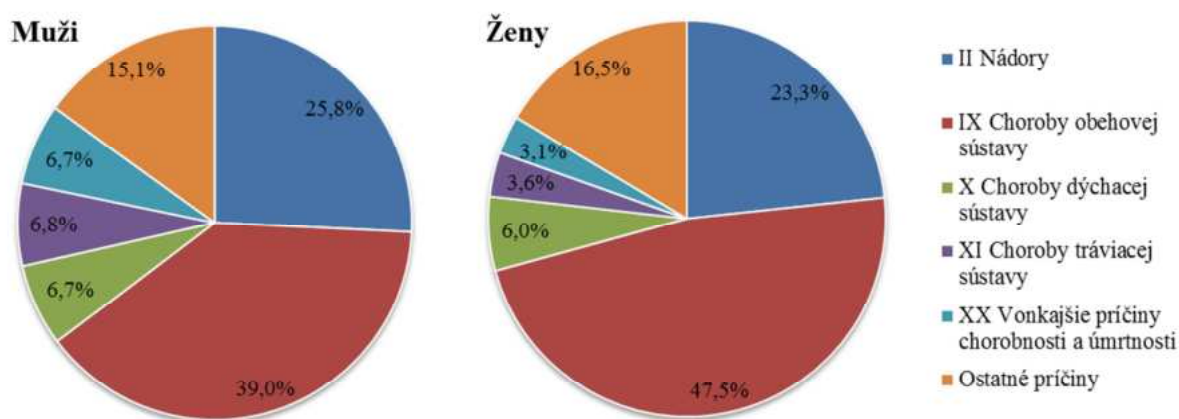
Územie (okres, kraj)	Úmrtnosť spolu	Dojčenská úmrtnosť	Novorodenecká úmrtnosť
Gelnica	11,66	14,71	8,40
Košice I	10,03	4,76	4,76
Košice II	9,88	10,09	4,48
Košice III	8,24	7,87	7,87
Košice IV	11,54	4,02	2,01
<i>mesto Košice</i>	<i>10,14</i>	<i>7,04</i>	<i>4,40</i>
Košice – okolie	9,42	9,98	4,37
Michalovce	10,60	11,15	6,51
Rožňava	10,61	6,08	4,56
Sobrance	11,25	9,30	4,65
Spišská Nová Ves	9,30	9,86	3,79
Trebišov	11,59	11,19	6,02
Košický kraj	10,30	9,45	5,01
Slovenská republika	10,82	5,08	3,12

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Vývoj úmrtnosti sa výrazne diferencuje podľa vekových skupín a pohlavia. Odlišný vývoj možno sledovať u mužov aj žien, kde má výrazný vplyv nadúmrtnosť mužov vo vyšších vekových kategóriách. U oboch pohlaví možno sledovať pokles mier úmrtnosti v jednotlivých vekoch, ktorý je trochu výraznejší u mužov.

Špecifické rozdiely v úmrtnosti možno zistiť aj pri jej skúmaní z hľadiska príčin smrti. Sleduje sa päť najčastejšie sa vyskytujúcich príčin smrti, a to nádory, choroby obehovej sústavy, choroby dýchacej sústavy, choroby tráviacej sústavy a vonkajšie príčiny smrti. V roku 2020 zomrelo v Košickom kraji na tieto choroby 84,9% mužov a 83,5% žien. U mužov bolo najviac úmrtí na choroby obehovej sústavy (39,0%), na nádory zomrelo 25,8% mužov. U žien Košického kraja sú trvale najvýraznejšou príčinou smrti choroby obehovej sústavy, na ktoré v roku 2020 zomrelo 47,5% žien. Druhou najdôležitejšou príčinou sú podobne ako u mužov úmrtia na nádory, na ktoré umrelo 23,3% žien.

Graf 7 Podiel zomrelých podľa príčin smrti a pohlavia v Košickom kraji v roku 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

5.6 Zhrnutie

- V Košickom kraji možno sledovať rast počtu obyvateľov, ku koncu roka 2020 dosiahol hodnotu 802 092 osôb a je tak druhým najpočetnejším krajom SR po Prešovskom kraji. Takmer tretina obyvateľov kraja (238 138 obyvateľov, 30%) žije v krajskom meste Košice.
- Celkový pohyb obyvateľstva Košického kraja je ovplyvnený najmä prirodzeným prírastkom obyvateľstva, ktorého trend kopíruje. Na úrovni okresov Košického kraja vykazuje dlhodobu najvyššiu mieru celkového prírastku obyvateľstva okres Košice – okolie, na čo má vplyv vysoká hodnota oboch zložiek tohto procesu, najmä vysoká miera migračného salda (proces suburbanizácie). Najvýraznejší úbytok zaznamenali v roku 2020 okresy mesta Košice – Košice III, Košice II a okres Rožňava.
- Košický kraj má v porovnaní so SR priaznivú vekovú štruktúru obyvateľstva, aj tu je však zreteľné postupné starnutie obyvateľstva a nárast podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku. V Košickom kraji stále prevažuje predproduktívna zložka obyvateľstva nad poproduktívnu, index starnutia bol v roku 2020 na úrovni 91,9 bodu, čo je o 15 menej ako priemer SR (107,3). Priemerný vek obyvateľov v Košickom kraji je pod celoslovenským priemerom (41,26 rokov), v roku 2020 dosiahol hodnotu 39,98 roka. V rámci okresov Košického kraja je najstaršie obyvateľstvo v okresoch mesta Košice a v okrese Sobrance.
- V Košickom kraji je priaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva, na ktorej regionálne rozdiely má výrazný vplyv stupeň urbanizácie. Vysoké školy a organizácie vyžadujúce pracovné pozície s vyšším vzdelaním sú sústredené v administratívnych centrách, s čím je spojená vyššia koncentrácia obyvateľstva s úplným stredným a vysokoškolským vzdelaním. Na druhej strane vplýva na vzdelanostnú úroveň obyvateľstva aj rozmiestnenie rómskej populácie, ktorá má veľmi nízku vzdelanostnú úroveň. Najvyšší podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním žije v okresoch mesta Košice, kde dosahuje podiel až 32,0% z celkového počtu obyvateľov v okrese Košice I. Podobná situácia je aj pri podiele obyvateľstva s úplným stredným vzdelaním, ktoré je najviac zastúpené v mestských okresoch Košice III a Košice IV (27%), zatiaľ čo najnižší podiel je v okresoch Spišská Nová Ves (20,7%) a Gelnica (20,9%). Najviac obyvateľov s ukončeným základným vzdelaním žije v okresoch Gelnica (25,9%), Spišská Nová Ves (23,5%) a Košice – okolie (23,3%).
- Z hľadiska národnostnej štruktúry žije podľa sčítania z roku 2021 v Košickom kraji 80,2% obyvateľov slovenskej národnosti, 8,5% maďarskej národnosti a 3,1% obyvateľstva rómskej národnosti. Obyvateľstvo rómskej národnosti je špecifickou skupinou obyvateľstva, ktoré sa vo väčšine nehlási k svojej národnosti a tak ich podiel z oficiálnych výsledkov nezodpovedá reálnym údajom. Najvyšší podiel obyvateľov rómskej národnosti dosahujú okresy Gelnica, Sobrance, Košice – okolie a Košice II, najnižší podiel je v okresoch mesta Košice – Košice I, III a IV.
- Vychádzajúc z oficiálnych prognóz obyvateľstva môžeme na úrovni Košického kraja očakávať do roku 2040 minimálny prírastok počtu obyvateľov o takmer 10 tisíc osôb (1,2%), s najvýraznejším rastom v okrese Košice – okolie. Očakáva sa nárast podielu poproduktívnej zložky obyvateľstva na

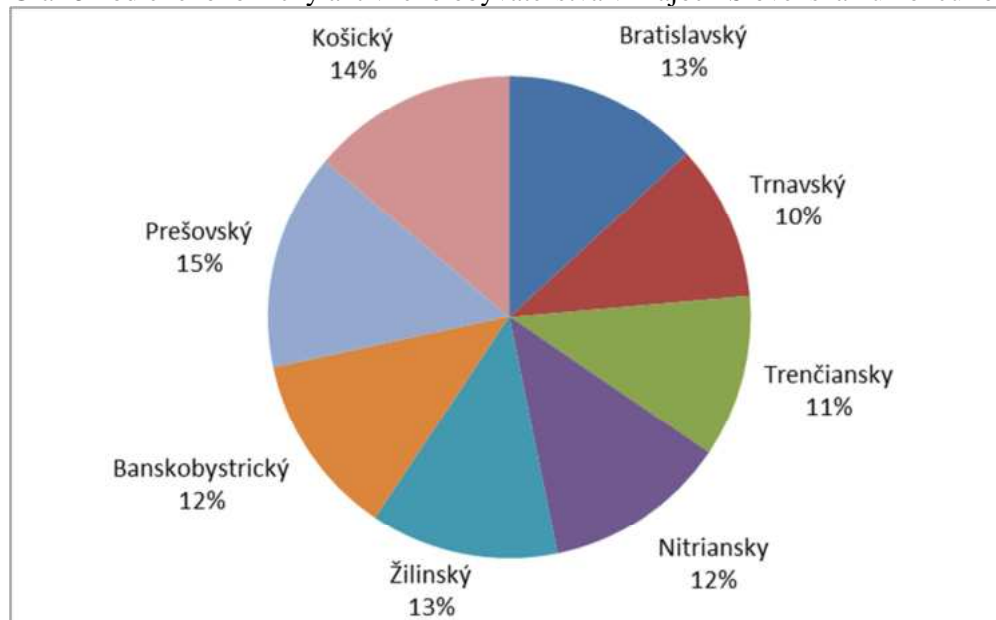
- 23% z celkového počtu obyvateľstva kraja. Prognózovaný priemerný vek obyvateľstva v roku 2040 sa očakáva na úrovni 44,5 roka. Tento trend starnutia obyvateľstva bude prebiehať vo všetkých okresoch Košického kraja, najvýraznejšie v okresoch mesta Košice.
- V Košickom kraji stredná dĺžka života pri narodení u mužov aj žien dlhodobo pomaly rastie. V rámci Európskej únie však stále patríme medzi krajiny s nízkou strednou dĺžkou života pri narodení. Stredná dĺžka života pri narodení v Košickom kraji bola v roku 2020 (priemer rokov 2018-2020) na úrovni 73,51 rokov u mužov a 80,18 rokov u žien, čo je na úrovni priemeru za Slovenskú republiku v danom roku.
 - Na úrovni okresov je najvyššia priemerná stredná dĺžka života pri narodení v okresoch mesta Košice a v okrese Spišská Nová Ves. Mesto Košice, ako aj jednotlivé okresy krajského mesta, dosahuje nadpriemerné hodnoty strednej dĺžky života pri narodení tak oproti krajskému, ako aj celoslovenskému priemeru, priemer za roky 2018-2020 dosahoval v meste úroveň 76,00 rokov u mužov a 81,50 rokov u žien, čo je o 2,5 roka viac u mužov a 1,3 roka viac u žien ako krajský priemer. Najnižšie hodnoty dosahujú u mužov okresy Gelnica a Trebišov, u žien sú to okresy Trebišov, Gelnica a Sobrance. Na úrovni okresov možno sledovať veľké regionálne rozdiely priemernej strednej dĺžky života pri narodení, kde rozdiel medzi najvyššou a najnižšou hodnotou dosahuje u mužov úroveň až 6,56 rokov, u žien je to 4,06 rokov.
 - Vývoj úmrtnosti obyvateľstva v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020 je na relatívne stabilnej úrovni, s nárastom v poslednom sledovanom roku z dôvodu pandemickej situácie (v roku 2020 na úrovni 10,3‰). Úroveň úmrtnosti závisí vo veľkej miere od vekovej štruktúry obyvateľstva, čo sa odráža aj na jej rozdielnej úrovni v jednotlivých okresoch kraja, kde v roku 2020 dosahovala hrubá miera úmrtnosti hodnoty od 8,24‰ v okrese Košice III až po 11,66‰ v okrese Gelnica.
 - Dojčenská a novorodenecká úmrtnosť dosahujú v Košickom kraji oproti celoslovenskému priemeru vyššie hodnoty, výraznejšie u dojčenskej úmrtnosti. Dojčenská úmrtnosť v Košickom kraji dosiahla v roku 2020 hodnotu 9,45‰, čo je takmer 2-násobok celoslovenského priemeru. Na úrovni okresov Košického kraja bola v roku 2020 najvyššia miera dojčenskej úmrtnosti v okresoch Gelnica (14,71‰), Trebišov (11,19‰) a Michalovce (11,15‰), najnižšiu dojčenskú úmrtnosť zaznamenali okresy Košice IV (4,02‰) a Košice I (4,76‰).
 - Z hľadiska príčin smrti bolo najviac úmrtí v Košickom kraji u mužov na choroby obehovej sústavy (39,0% mužov), u žien sú trvale najvýraznejšou príčinou smrti choroby obehovej sústavy, na ktoré v roku 2020 zomrelo 47,5% žien. Druhou najdôležitejšou príčinou sú úmrtia na nádory, na ktoré umrelo 25,8% mužov a 23,3% žien.

6. ĽUDSKÉ ZDROJE A TRH PRÁCE

6.1 Ekonomická aktivita

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov v SR dosiahol ku koncu roka 2020 počet 2 738 004 osôb, čo je 50,1% z celkového počtu obyvateľstva. Najvyšší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov SR žilo v Prešovskom (14,6%), Košickom (13,8%) a v Bratislavskom kraji (13,1%).

Graf 8 Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020

Zdroj údajov: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Ku koncu roka 2020 bolo v Košickom kraji spolu 377 686 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo predstavuje 47,1% z celkového počtu obyvateľstva kraja. Oproti celoslovenskému priemeru dosahuje Košický kraj nižší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov o 3,0% (podiel v SR ku koncu roka 2020 dosiahol hodnotu 50,1%).

Z priestorového hľadiska je najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov v meste Košice, ich podiel zaberá takmer tretinu z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov kraja (32,1%). Z ostatných okresov je najvyšší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese Košice – okolie (15,2%), Michalovce (13,7%) a v okrese Trebišov (13,1%).

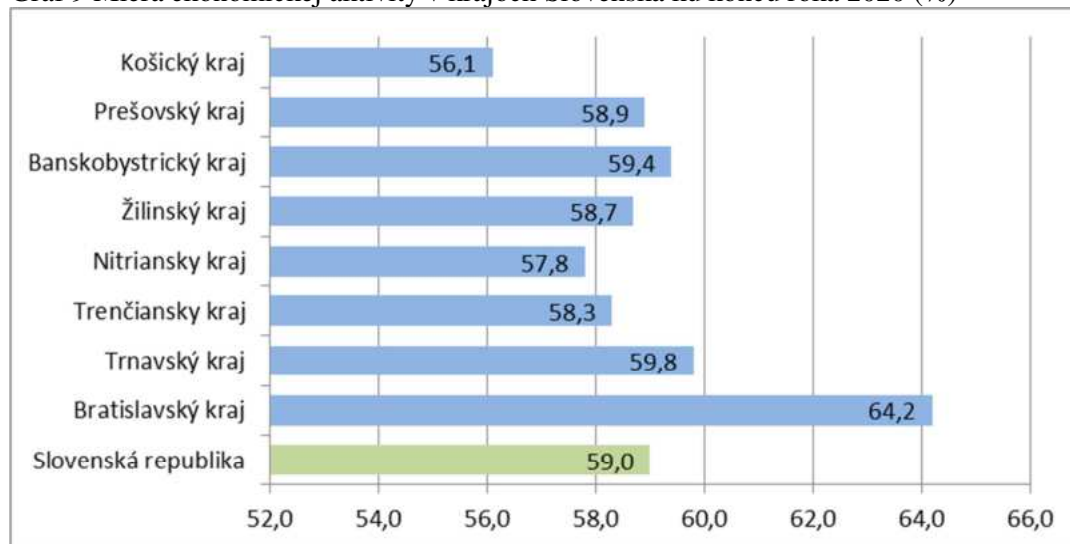
Tabuľka 26 Vývoj počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	13 861	13 864	14 064	13 592	14 006	13 988	13 717
Košice I	32 072	32 511	32 818	32 000	34 665	35 287	34 699
Košice II	37 664	38 251	38 738	37 928	41 074	41 836	41 238
Košice III	15 808	15 954	16 079	15 585	16 949	17 292	17 012
Košice IV	26 146	26 508	26 748	26 028	28 228	28 759	28 275
<i>mesto Košice</i>	<i>111 690</i>	<i>113 224</i>	<i>114 383</i>	<i>111 541</i>	<i>120 916</i>	<i>123 174</i>	<i>121 224</i>
Košice – okolie	56 211	56 714	57 003	55 246	57 921	58 333	57 315
Michalovce	50 141	50 295	50 684	49 379	52 405	53 091	51 652
Rožňava	30 464	30 562	30 319	29 254	29 881	30 059	29 322
Sobrance	10 324	10 337	10 355	9 990	10 374	10 512	10 360
Spišská Nová Ves	43 989	44 005	44 565	42 869	45 005	45 451	44 634
Trebišov	49 994	49 935	50 032	48 423	50 172	50 727	49 462
Košický kraj	366 674	368 936	371 405	360 294	380 680	385 335	377 686
Slovenská republika	2 698 589	2 697 064	2 716 553	2 725 838	2 741 205	2 754 400	2 738 004

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Miera ekonomickej aktivity obyvateľstva ((počet ekonomicky aktívnych osôb / počet obyvateľov vo veku 15+ rokov) x 100) dosahovala v Slovenskej republike ku koncu roka 2020 úroveň 59,0%. V rámci krajov je miera ekonomickej aktivity dlhodobo najvyššia v Bratislavskom kraji (64,2% v roku 2020). Najnižšiu hodnotu zaznamenáva Košický kraj, kde v roku 2020 dosiahla miera ekonomickej aktivity obyvateľstva hodnotu 56,1%.

Graf 9 Miera ekonomickej aktivity v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (%)

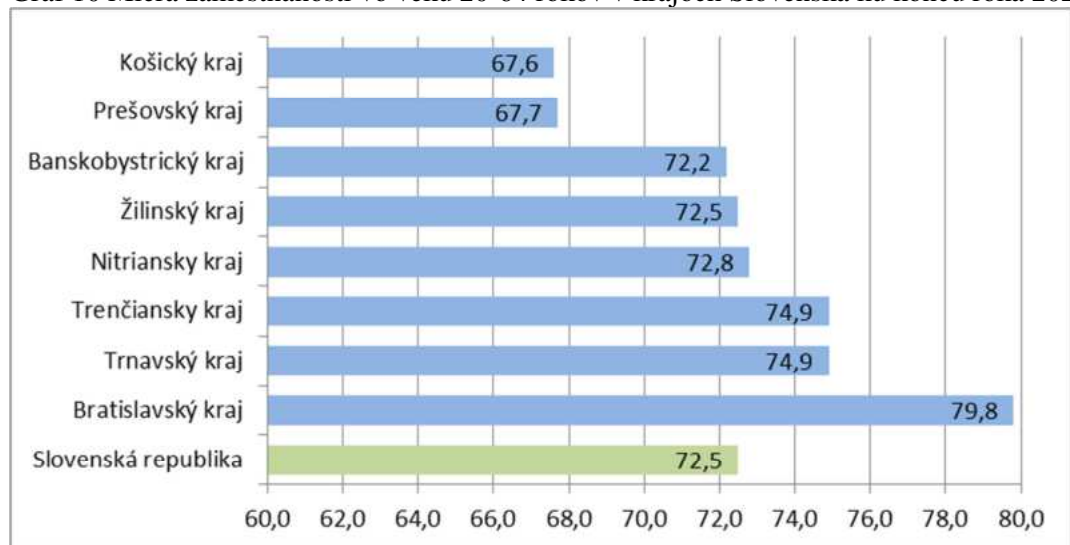
Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

6.2 Zamestnanosť

Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov (podľa Výberového zisťovania pracovných síl) dosiahla v Košickom kraji v roku 2020 hodnotu 67,6% a bola podstatne nižšia ako priemer za SR (72,5%). V rámci krajov dosahuje najvyššiu mieru zamestnanosti vo veku 20-64 rokov Bratislavský kraj (79,8% v roku 2020). Najnižšie hodnoty zaznamenávajú Košický a Prešovský kraj.

Z pohľadu zamestnanosti je vhodné zabezpečiť štruktúrované vyvážené rozmiestnenie ľudských zdrojov z pohľadu odvetví ako aj veľkosti podnikov, čím sa zabezpečí diverzifikácia rizika a znižovanie citlivosti regionálnej zamestnanosti na negatívne výkyvy v hospodárskom a ekonomickom vývoji spoločnosti.

Graf 10 Miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (%)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Počet zamestnancov v Košickom kraji v sledovanom období rokov 2014 – 2020 postupne rastie, ku koncu roku 2020 bol evidovaný priemerný počet zamestnancov v Košickom kraji na úrovni 197 573 osôb.

Zamestnanosť v Košickom kraji podľa ekonomickej štruktúry (odvetvia SK NACE) bola ku koncu roka 2020 najvyššia v oblasti priemyselnej výroby, ktorá tvorí až 22,3% z celkovej zamestnanosti v kraji. Medzi významne zastúpené oblasti patrí aj veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov (11,8%), vzdelávanie (11,3%) a verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie (10,7%).

Graf 11 Štruktúra zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji v roku 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

6.3 Nezamestnanosť

V Košickom kraji je trh práce charakteristický vysokou mierou nezamestnanosti, hlavne nezamestnanosti mladých ľudí, ako aj dlhodobo nezamestnaných. Štruktúra nezamestnanosti významne závisí od ponuky pracovných príležitostí, vzdialenosti miest a obcí, z ktorých ľudia dochádzajú za prácou, od štruktúry populácie, a iných faktorov.

Počet uchádzačov o zamestnanie v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2019 poklesol o 51% zo 67,8 tisíc na 34,9 tisíc osôb. V roku 2020 došlo k opätovnému nárastu počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie na úroveň 44 354 osôb z dôvodu dopadov pandemickej situácie spojenej s ochorením Covid-19. Rovnaký trend možno sledovať aj pri počte disponibilných uchádzačov o zamestnanie, ku koncu roka 2020 vzrástol na takmer 40 tisíc osôb. V rámci okresov Košického kraja je najväčší podiel disponibilných uchádzačov o zamestnanie v meste Košice (18,0% z celkového počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie v kraji), v okresoch Košice – okolie (17,6%) a v okrese Trebišov (17,5%).

Tabuľka 27 Vývoj počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	2 483	2 352	2 103	1 725	1 352	1 211	1 652
Košice I	3 146	2 812	2 430	1 726	1 426	1 416	2 097
Košice II	3 537	3 308	2 832	2 097	1 753	1 887	2 770
Košice III	1 353	1 112	887	603	530	498	763

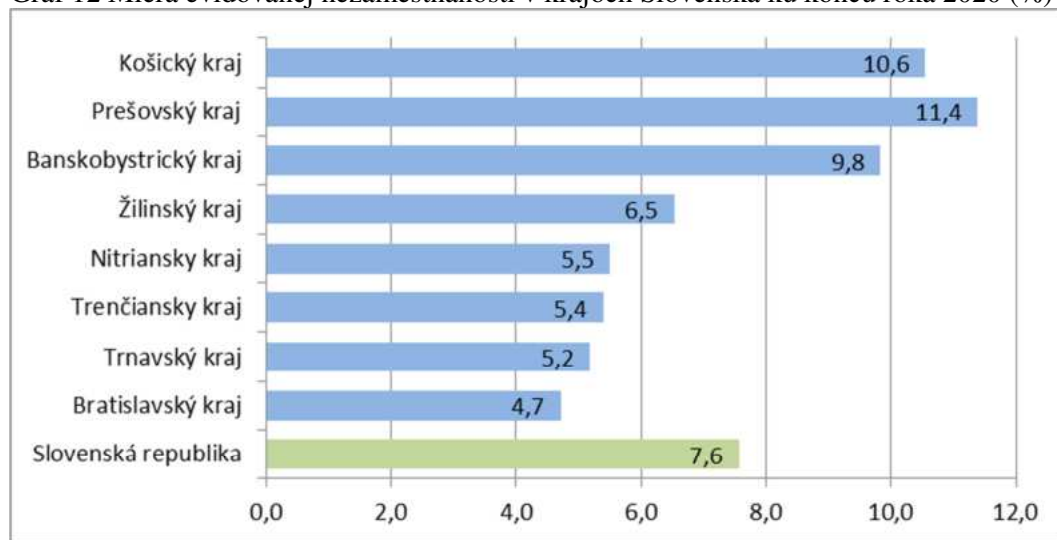
Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Košice IV	2 449	2 006	1 704	1 173	954	902	1 535
<i>mesto Košice</i>	10 485	9 238	7 853	5 599	4 663	4 703	7 165
Košice – okolie	10 790	10 015	8 826	6 698	5 628	5 440	7 029
Michalovce	8 413	7 599	6 978	5 577	5 027	4 462	6 314
Rožňava	7 393	6 596	6 345	4 749	4 158	3 648	4 654
Sobrance	2 159	1 902	1 703	1 292	1 076	1 193	1 574
Spišská Nová Ves	6 651	6 206	5 041	3 575	3 087	2 937	4 468
Trebišov	10 004	9 197	8 528	6 598	6 100	5 589	6 980
Košický kraj	58 378	53 105	47 377	35 813	31 091	29 183	39 836
Slovenská republika	331 733	286 825	237 977	161 915	138 198	135 517	207 184

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti má v Košickom kraji rovnaký trend ako vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie. V rokoch 2014 – 2019 možno sledovať pokles z hodnoty 15,92% na 7,57%, v roku 2020 nárast miery na úroveň 10,55%. Oproti celoslovenskému priemeru dosahuje Košický kraj o 3% vyššiu mieru evidovanej nezamestnanosti. V rámci okresov je dlhodobo najvyššia miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch Rožňava (15,87% v roku 2020), Sobrance (15,19%) a Trebišov (14,11%).

V rámci krajov je najvyššia miera evidovanej nezamestnanosti v Prešovskom kraji, kde v roku 2020 dosiahla hodnotu 11,4%. Vysokú mieru nad úrovňou celoslovenského priemeru dosahuje aj Košický (10,6%) a Banskobystrický kraj (9,8%). Najnižšie hodnoty dosahuje Bratislavský (4,7%) a Trnavský kraj (5,2%).

Graf 12 Miera evidovanej nezamestnanosti v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (%)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

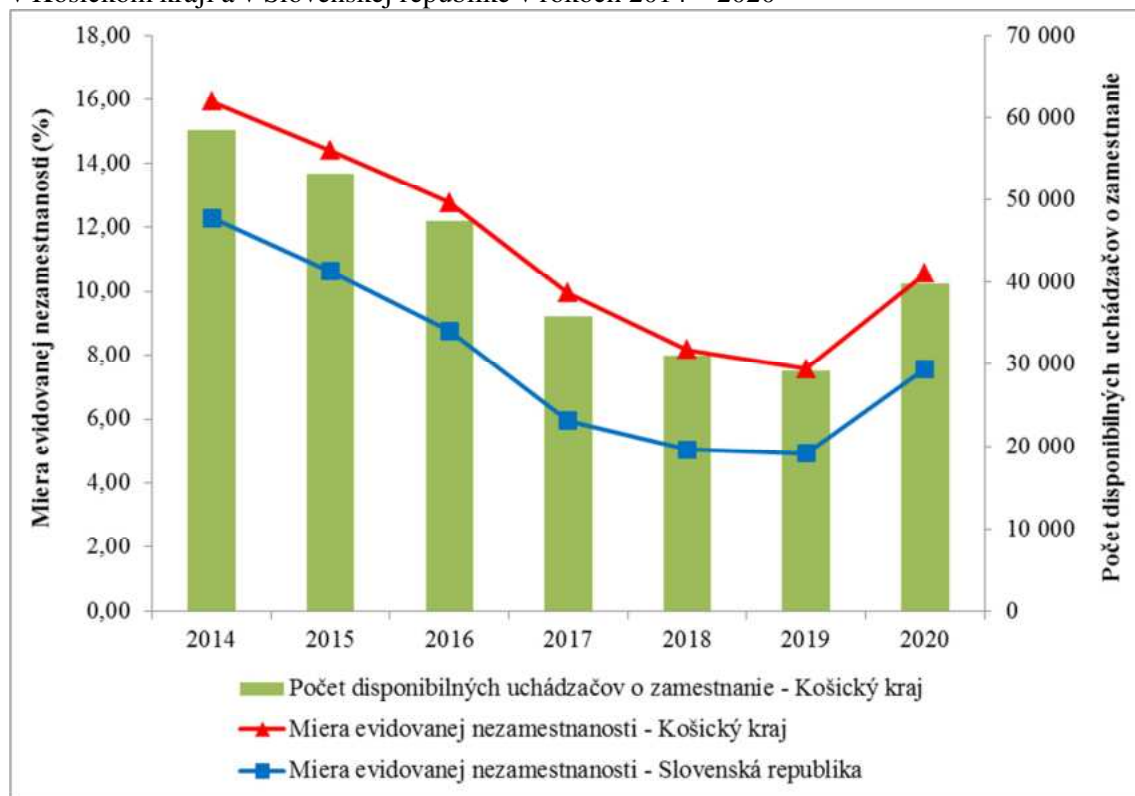
Tabuľka 28 Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	17,91	16,96	14,95	12,69	9,65	8,66	12,04
Košice I	9,81	8,65	7,40	5,39	4,11	4,01	6,04
Košice II	9,39	8,65	7,31	5,53	4,27	4,51	6,72
Košice III	8,56	6,97	5,52	3,87	3,13	2,88	4,49
Košice IV	9,37	7,57	6,37	4,51	3,38	3,14	5,43
<i>mesto Košice</i>	9,39	8,16	6,87	5,02	3,86	3,82	5,91
Košice – okolie	19,20	17,66	15,48	12,12	9,72	9,33	12,26
Michalovce	16,78	15,11	13,77	11,29	9,59	8,40	12,22
Rožňava	24,27	21,58	20,93	16,23	13,92	12,14	15,87
Sobrance	20,91	18,40	16,45	12,93	10,37	11,35	15,19

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Spišská Nová Ves	15,12	14,10	11,31	8,34	6,86	6,46	10,01
Trebišov	20,01	18,42	17,05	13,63	12,16	11,02	14,11
Košický kraj	15,92	14,39	12,76	9,94	8,17	7,57	10,55
Slovenská republika	12,29	10,63	8,76	5,94	5,04	4,92	7,57

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Graf 13 Vývoj počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie a miery evidovanej nezamestnanosti v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V Košickom kraji pretrváva vysoká dlhodobá nezamestnanosť. Ku koncu roka 2020 bolo v evidencii dlhšie ako 12 mesiacov 41 512 nezamestnaných, t.j. 45,7% z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie, čo je o 10,7% viac ako celoslovenský priemer. Podiel dlhodobo nezamestnaných v celom sledovanom období klesal, od roku 2014 poklesol z 61,8% o 16%. Všetky okresy Košického kraja, mimo okresov mesta Košice sú nad úrovňou celoslovenského priemeru. Na úrovni okresov je najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných v okresoch Rožňava a Trebišov (52,8%) a v okrese Sobrance (50,4%), najnižší podiel je v meste Košice (44,3%) s minimom v okresoch Košice IV (25,4%) a Košice III (27,7%).

Tabuľka 29 Vývoj podielu dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	64,3	55,0	59,1	57,2	57,7	50,2	49,5
Košice I	47,2	47,6	46,1	43,6	40,2	34,5	33,1
Košice II	43,1	44,7	45,0	45,6	39,8	32,6	34,1
Košice III	46,1	43,0	43,0	38,2	32,7	25,1	27,7
Košice IV	44,3	44,7	41,3	36,2	29,3	23,8	25,4
<i>mesto Košice</i>	<i>38,1</i>	<i>36,7</i>	<i>43,6</i>	<i>43,4</i>	<i>45,0</i>	<i>45,4</i>	<i>44,3</i>
Košice – okolie	63,8	59,8	57,8	54,7	51,1	44,7	46,0
Michalovce	63,8	58,7	58,8	56,6	52,6	50,9	48,9
Rožňava	69,6	66,8	65,4	59,1	54,4	52,8	52,8

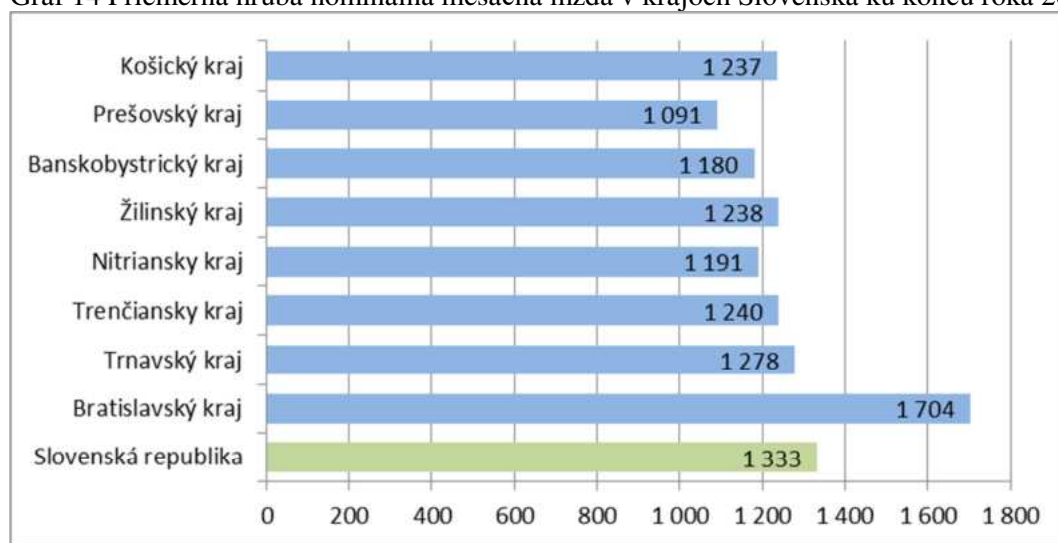
Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sobrance	63,9	61,6	60,5	59,5	51,4	46,0	50,4
Spišská Nová Ves	58,6	53,2	54,7	52,1	47,7	40,8	41,3
Trebišov	69,9	66,5	64,7	62,2	56,3	55,5	52,8
Košický kraj	61,8	58,4	57,8	55,0	50,6	46,5	45,7
Slovenská republika	54,4	51,7	49,7	44,4	39,1	34,7	35,0

Zdroj údajov: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

6.4 Priemerná mzda

Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca dosiahla ku koncu roka 2020 v SR hodnotu 1 333 Eur, medziročne vzrástla o 5,6%. V rámci krajov je najvyššia nominálna mesačná mzda zamestnanca v Bratislavskom kraji (1 704 Eur), kde prevyšuje celoslovenský priemer o 28%. Najnižšia nominálna mesačná mzda zamestnanca je v Prešovskom kraji, kde v roku 2020 dosiahla hodnotu 1 091 Eur, čo je 18% pod celoslovenským priemerom.

Graf 14 Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (EUR)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca sa v Košickom kraji vyvíja priaznivo, ku koncu roka 2020 dosiahla hodnotu 1 238 Eur, bola však nižšia ako priemer SR o 86 Eur. Z hľadiska odvetvovej štruktúry najvyššia nominálna mesačná mzda bola v roku 2020 v odvetviach informácií a komunikácií (1 848 Eur), finančných a poisťovacích činností (1 557 Eur) a v oblasti verejnej správy a obrany, povinného sociálneho zabezpečenia (1 440 Eur). Najnižšia nominálna mesačná mzda bola v oblasti ubytovacích a stravovacích služieb (728 Eur) a v oblasti administratívnych a podporných služieb (990 Eur).

Tabuľka 30 Vývoj priemernej hrubej nominálnej mesačnej mzdy v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 (Eur)

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	691	699	760	804	858	935	948
Košice I	955	998	1 051	1 096	1 205	1 279	1 326
Košice II	1 115	1 176	1 184	1 249	1 382	1 378	1 359
Košice III	750	810	860	894	936	1 031	1 231
Košice IV	982	1 025	1 034	1 095	1 157	1 268	1 347
Košice – okolie	819	862	871	936	1 071	1 137	1 167
Michalovce	824	844	868	919	1 000	1 067	1 137
Rožňava	847	867	886	919	986	1 061	1 165
Sobrance	792	819	831	951	886	1 045	1 154
Spišská Nová Ves	799	812	854	900	961	1 065	1 158
Trebišov	737	760	801	837	886	985	1 069

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Košický kraj	908	945	972	1 025	1 110	1 179	1 238
Slovenská republika	957	993	1 034	1 095	1 171	1 266	1 324

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov je dlhodobo najvyššia priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca v okresoch Košice II (1 359 Eur v roku 2020), Košice IV (1 347 Eur) a Košice I (1 326 Eur). Tieto okresy ako jediné prevyšujú priemernú hodnotu kraja. Najnižšia nominálna mesačná mzda je v okresoch Gelnica (948 Eur) a Trebišov (1 069 Eur), kde dosahuje približne 80% priemernej mesačnej mzdy na krajskej úrovni.

6.5 Zhrnutie

- Z hľadiska evidovaného počtu zamestnancov podľa ekonomickej štruktúry (odvetvia SK NACE) v Košickom kraji dominuje oblasť priemyselnej výroby, ktorá tvorí až 22,3% z celkovej zamestnanosti v kraji. Medzi významne zastúpené oblasti patrí aj veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov, vzdelávanie a verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie.
- V Košickom kraji dlhodobo pretrváva vysoká miera nezamestnanosti (10,55% v roku 2020) s výrazným podielom dlhodobo nezamestnaných (45,7%). Oproti celoslovenskému priemeru dosahuje Košický kraj o 3% vyššiu mieru evidovanej nezamestnanosti. V rámci okresov je dlhodobo najvyššia miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch Rožňava (15,87% v roku 2020), Sobrance (15,19%) a Trebišov (14,11%).
- Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca sa v Košickom kraji vyvíja priaznivo, stále je však nižšia ako priemer SR (93% úrovne SR). Dlhodobo najvyššia priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca je v okresoch mesta Košice.

7. SOCIÁLNA INKLÚZIA

7.1 Riziko chudoby

Miera rizika chudoby (60% mediánu) v Košickom kraji bola v roku 2020 na úrovni 15,8% (priemer za SR 11,4%), oproti roku 2014 vzrástla o 2,1%, s maximom v roku 2019 (16,6%). Naproti tomu sa miera rizika chudoby (60% mediánu) v Slovenskej republike postupne znižuje, čím sa prehĺbuje rozdiel medzi Košickým krajom a priemerom SR.

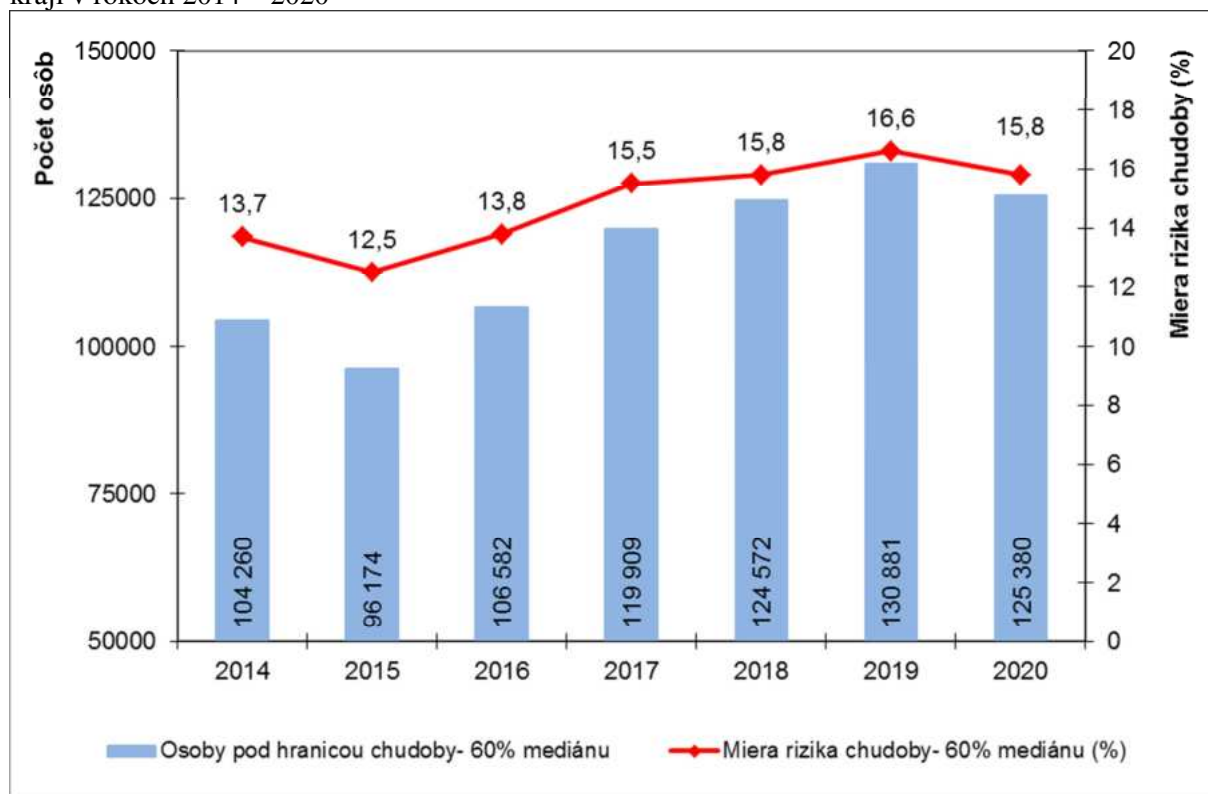
Z hľadiska štruktúry výdavkov domácnosti boli najvyššie výdavky na potraviny a nealkoholické nápoje (23%) a na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá (20%).

Tabuľka 31 Vývoj miery rizika chudoby – 60% mediánu v krajoch a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

Územie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bratislavský kraj	7,8	7,3	5,4	4,6	4,3	4,3	3,7
Trnavský kraj	8,5	7,9	9	9,8	7,9	10,7	9
Trenčiansky kraj	8,9	8,7	7,8	7,7	6,6	5,1	5,2
Nitriansky kraj	13,2	13,2	14,6	12,1	10,8	6,6	7,2
Žilinský kraj	13,5	13,4	14,1	13,7	12,9	12,1	11,6
Banskobystrický kraj	17,1	16,4	15,3	14,2	17,6	19,3	18,3
Prešovský kraj	16	16,4	18,6	18,1	18,4	17,5	17,2
Košický kraj	13,7	12,5	13,8	15,5	15,8	16,6	15,8
Slovenská republika	12,6	12,3	12,7	12,4	12,2	11,9	11,4

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Graf 15 Vývoj počtu osôb pod hranicou chudoby a miery rizika chudoby (60% mediánu) v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Podiel populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením v Košickom kraji má v sledovanom období mierne kolísavý charakter, pričom stále dosahuje hranicu 20%, v roku 2018 to bolo 20,3%.

7.2 Marginalizované rómske komunity

Obyvateľstvo rómskej národnosti je špecifickou skupinou obyvateľstva, ktoré sa vo väčšine nehlási k svojej národnosti a tak ich podiel z oficiálnych výsledkov nezodpovedá reálnym údajom.

Na základe výsledkov sociografického mapovania rómskych osídlení z roku 2013, spracovaným Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, žilo v okresoch Košického kraja celkovo 16% obyvateľov v rómskych osídleniach, čo je viac ako trojnásobok zistený pri sčítaní obyvateľov. V rámci okresov žil najvyšší podiel obyvateľov v rómskych osídleniach v okresoch Gelnica (25,6%), Rožňava (22,7%) a Spišská Nová Ves (21,5%). Najnižší podiel bol v okresoch mesta Košice (7,6%) a v okrese Sobrance (12,0%).

V roku 2019 sa uskutočnilo ďalšie sociografické mapovanie rómskych osídlení (Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity v spolupráci s Inštitútom pre výskum práce a rodiny). V okresoch Košického kraja žilo celkovo 16,7% obyvateľov v rómskych osídleniach. V rámci okresov bol najvyšší podiel obyvateľov v rómskych osídleniach v okresoch Gelnica (nárast na 30,4%), Rožňava a Spišská Nová Ves (23,5%), Košice – okolie (21,6%). Najnižší podiel je v okresoch mesta Košice (4,8%) a v okrese Sobrance (12,9%).

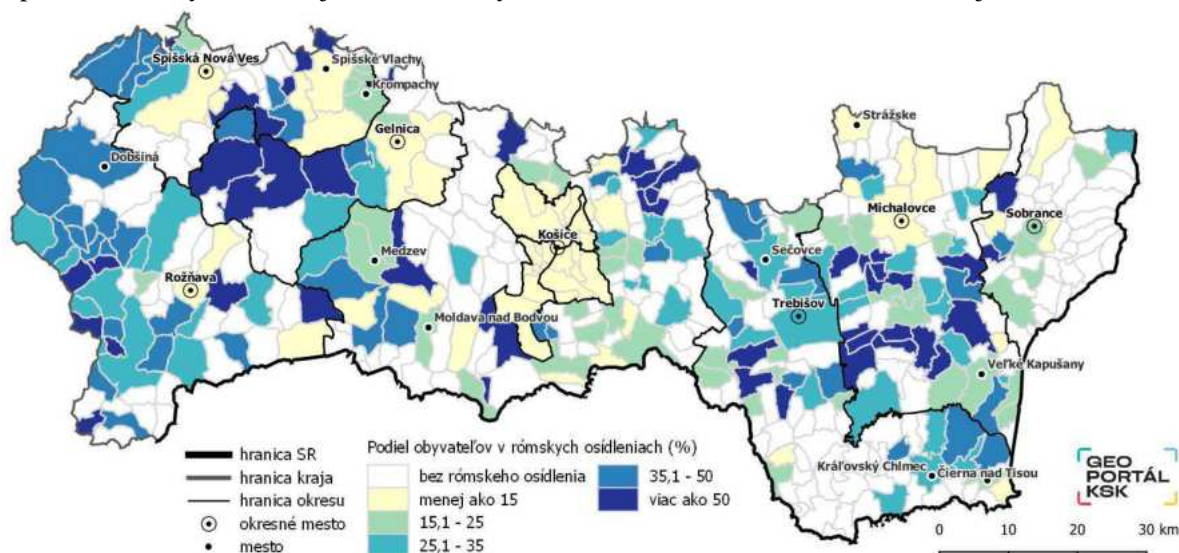
V rámci celého Slovenska žilo v roku 2019 v rómskych osídleniach celkovo 7,6% obyvateľov (7,4% v roku 2013).

Tabuľka 32 Obyvateľstvo rómskej národnosti (2021) a počet Rómov (2013, 2019) v okresoch Košického kraja a v Slovenskej republike

Územie (okres, kraj)	Obyvateľstvo rómskej národnosti (SODB 2021)		Mapping Rómov (2013)		Mapping Rómov (2019)	
	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
Gelnica	2 142	6,8	8 049	25,7	9 688	30,4
Košice I – IV	292	0,5	8 262	3,4	11 391	4,8
Košice – okolie	3 308	4,2	24 361	20,0	27 911	21,6
Michalovce	171	0,6	19 646	17,7	22 340	20,2
Rožňava	381	0,7	14 344	22,7	14 594	23,5
Sobrance	6 799	5,3	2 732	12,0	2 950	12,9
Spíšská Nová Ves	1 995	1,8	21 198	21,5	23 412	23,5
Trebišov	2 056	3,5	18 183	17,1	21 702	20,6
Košický kraj	1 234	5,5	116 775	14,7	133 988	16,7
Slovenská republika	2 148	2,2	402 840	7,4	416 039	7,6

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, Inštitút pre výskum práce a rodiny

Mapa 8 Podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach v obciach Košického kraja v roku 2019

Zdroj: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, Inštitút pre výskum práce a rodiny; vlastné spracovanie

K najvýznamnejším problémom sociálnej inklúzie Rómov patrí segregácia, viacnásobné sociálne vylúčenie, koncentrácia chudoby a nedostatočný prístup k službám.

7.3 Seniori a sociálne vylúčenie

Starnutie populácie a zvyšovanie priemerného veku obyvateľstva na Slovensku sa ukazujú ako jeden z dlhodobých pretrvávajúcich problémov. Pribúdajúci počet ľudí v poproduktívnom veku patrí k najohrozenejším skupinám sociálnym vylúčením. Táto skupina ľudí je obmedzovaná hlavne nízkymi príjmami, nedostatkom mobility, neúctou a zdravotnými problémami. Najrizikovejšiu skupinu tvoria osamelí seniori, s určitým druhom postihnutia a ženy.

Celková tendencia vo vývoji vekovej štruktúry obyvateľstva kraja povedie k zhoršovaniu jej skladby v dôsledku výrazného zvyšovania podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku a znižovania počtu produktívneho obyvateľstva.

Aj keď starnutie populácie je prejavom civilizáčného úspechu, je zároveň bezprecedentnou výzvou pre súčasnú globálnu spoločnosť. Starnutie populácie sa prejaví vo všetkých oblastiach verejného života. Podpora aktívneho starnutia a striebornej ekonomiky predstavuje mitigačnú politiku pre zmiernenie dopadov, najmä na verejné financie.

Najvýznamnejšie identifikované problémy spojené so starnutím obyvateľstva sú: nedostatočná kapacita poskytovaných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb, preferencia sociálnych služieb pobytovou formou pred terénnou a ambulantnou formou, nedostatok sociálnych služieb pre osoby so zdravotným postihnutím, hlavne v oblasti duševného zdravia, nízka ponuka služieb, nerovnomerné rozloženie sociálnych služieb a ich koncentrácia do miest, nedokonalý systém evidencie žiadateľov odkázaných na sociálnu službu v zariadeniach poskytujúcich sociálne služby pobytovou formou v duplicitnej evidencii žiadateľov, neexistujúca prepojenosť informácií medzi poskytovateľmi sociálnych služieb a nedostatok odborných pracovníkov v sociálnych službách – nízka motivácia pracovať v sociálnych službách, podpora aktívneho starnutia a podporu neformálnych opatrovateľov, chýbajúca dlhodobá zdravotno-sociálna starostlivosť.

7.4 Cudzinci

Počet cudzincov na území Slovenska, ako aj v Košickom kraji dynamicky rastie. Na území Košického kraja vzrástol celkový počet platných pobytov cudzincov v rokoch 2015 – 2020 takmer 2-násobne na 18 807 osôb v roku 2020.

Tabuľka 33 Počet platných pobytov cudzincov na území SR v rámci okresoch Košického kraja, v Košickom kraji v rokoch 2015 – 2020

Územie (okres, kraj)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	149	140	136	141	157	169
Košice I	2 198	2 281	2 577	2 756	3 239	3 594
Košice II	1 657	1 745	2 066	2 452	3 218	3 787
Košice III	262	277	291	310	357	389
Košice IV	1 031	1 064	1 107	1 172	1 443	1 536
<i>mesto Košice</i>	<i>5 148</i>	<i>5 367</i>	<i>6 041</i>	<i>6 690</i>	<i>8 257</i>	<i>9 306</i>
Košice – okolie	755	780	815	906	1 039	1 128
Michalovce	1 452	1 704	2 137	2 806	3 728	4 471
Rožňava	424	460	473	475	482	516
Sobrance	742	863	974	1 035	1 110	1 224
Spišská Nová Ves	539	579	603	643	755	807
Trebišov	770	789	875	950	1 026	1 186
Košický kraj	9 979	10 682	12 054	13 646	16 554	18 807

Zdroj údajov: Prezídium Policajného zboru, Úrad hraničnej a cudzineckej polície

Väčšina cudzincov prichádza na naše územie so zámerom zlepšenia svojej ekonomickej situácie a cieľom zamestnať sa. Nie všetci však majú rovnaké podmienky pohybu a zamestnávania sa na území SR. Cudzinci – občania EÚ/EHP sa na Slovensku pohybujú a zamestnávajú na základe pravidiel jednotného trhu EÚ (zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Cudzinci – štátni príslušníci tretích krajín (krajín mimo EÚ) potrebujú povolenie na pobyt i na zamestnanie. Práve cudzinci z tejto skupiny sa často stávajú obeťami pracovného vykorisťovania alebo zneužívania zo strany agentúr a zamestnávateľov a sú konfrontovaní s nelegálnym zamestnávaním. Vzhľadom na odlišný jazyk a legislatívu štátu pôvodu cudzincov, je práve u tejto skupiny osôb zvýšený predpoklad nízkeho povedomia o ich právach a povinnostiach v zmysle legislatívy SR, čím sa stávajú zraniteľnejšími vo vzťahu k vymáhaniu svojich práv.

V roku 2020 bolo v Košickom kraji zamestnaných spolu 3 675 občanov iných krajín, z toho bolo 34,5% občanov krajín EÚ/EHP, 44,2% štátnych príslušníkov tretích krajín s platným povolením na zamestnanie na území SR a 21,4% občanov tretích krajín s informačnou kartou (bez povolenia na zamestnanie) na území SR. Oproti roku 2015 vzrástol ich počet 2-násobne u občanov krajín EÚ/EHP a 3-násobne v rámci štátnych príslušníkov tretích krajín s platným povolením na zamestnanie na území SR. Až 50% cudzincov bolo zamestnaných v meste Košice, z nich bolo najviac občanov krajín EÚ/EHP s informačnou kartou (38% z celkového počtu zamestnaných cudzincov v meste Košice).

Tabuľka 34 Zamestnávanie občanov krajín EÚ/EHP s informačnou kartou na území Slovenskej republiky v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v SR v rokoch 2015 – 2020

Územie (okres, kraj)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	2	2	5	6	47	50
Košice I	243	285	321	319	347	251
Košice II	56	41	129	196	119	74
Košice III	3	8	8	10	6	2
Košice IV	249	335	552	617	591	379
<i>mesto Košice</i>	<i>551</i>	<i>669</i>	<i>1 010</i>	<i>1 142</i>	<i>1 063</i>	<i>706</i>
Košice – okolie	57	125	150	248	263	169
Michalovce	101	255	250	262	331	339
Rožňava	13	21	30	39	214	185
Sobrance	10	8	12	6	7	14
Spišská Nová Ves	23	42	54	75	90	33
Trebišov	20	52	41	101	143	127
Košický kraj	777	1 174	1 552	1 879	2 158	1 623
Slovenská republika	19 428	24 054	27 726	36 265	32 114	29 937

Zdroj údajov: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Tabuľka 35 Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín s platným povolením na zamestnanie na území Slovenskej republiky v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v SR v rokoch 2015 – 2020

Územie (okres, kraj)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	2	1	2	2	1	5
Košice I	71	81	94	110	191	193
Košice II	14	15	24	59	108	82
Košice III	2	1	2	8	10	3
Košice IV	125	78	58	131	275	233
<i>mesto Košice</i>	<i>212</i>	<i>175</i>	<i>178</i>	<i>308</i>	<i>584</i>	<i>511</i>
Košice – okolie	12	13	15	29	72	58
Michalovce	108	124	286	445	481	460
Rožňava	13	23	27	21	21	25
Sobrance	8	8	13	28	42	43
Spišská Nová Ves	19	21	28	46	85	88
Trebišov	20	22	33	53	76	77
Košický kraj	394	387	582	932	1 362	1 267
Slovenská republika	3 033	3 685	8 937	17 064	28 578	24 169

Zdroj údajov: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Na úrovni okresov je najviac zamestnaných cudzincov v meste Košice (predovšetkým okresy Košice I a Košice IV) a v okrese Michalovce. Občania krajín EÚ/EHP prevládajú v meste Košice (43,5% z celkového počtu zamestnaných občanov krajín EÚ/EHP v Košickom kraji v roku 2020), v okrese Michalovce dosahujú podiel 20,9%. Štátni príslušníci tretích krajín (krajín mimo EÚ) sú zamestnaní najmä v meste Košice (40,3% z celkového počtu zamestnaných štátnych príslušníkov tretích krajín s platným povolením na zamestnanie v Košickom kraji v roku 2020) a v okrese Michalovce (36,3%).

K najvýznamnejším problémom sociálnej inklúzie cudzincov patrí jazyková a kultúrna bariéra, nedostatok informácií v inom ako slovenskom jazyku, nízke právne povedomie o fungovaní verejnej správy v SR, nerovnaký prístup pri získavaní bývania, problémový prístup k vzdelávaniu a zdravotnej a sociálnej starostlivosti a nedôvera vo verejné inštitúcie, nedostatok skúseností samospráv s prácou s cudzincami.

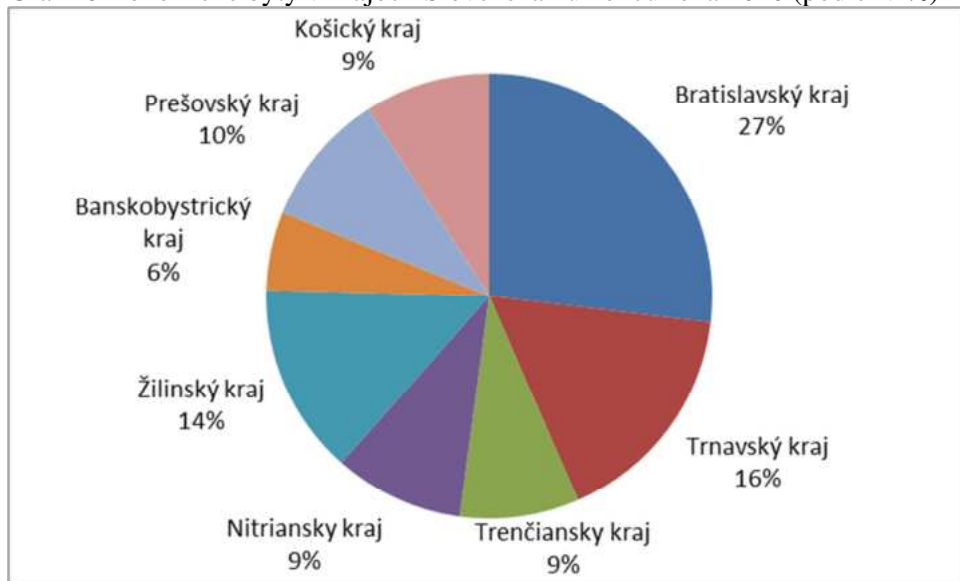
7.5 Sociálna inklúzia a bývanie

V spoločnosti vždy existujú určité skupiny obyvateľstva, ktoré si nedokážu, alebo len s problémami dokážu zabezpečiť zodpovedajúce bývanie vlastnými silami. Vždy ide o sociálne najslabšie vrstvy obyvateľstva. Z tohto pohľadu sa sociálna pomoc dotýka mladých rodín s malými

deťmi, občanov v dôchodkovom veku, ľudí so zdravotnými ťažkosťami, hendikepovaných ľudí ale aj nízkoprájmových pracujúcich. Okrem toho je táto pomoc zameraná tiež na špecifické skupiny obyvateľstva, ako sú cudzinci, ľudia bez domova a pod. Toto znevýhodnené postavenie v spoločnosti môže byť prechodného charakteru a súvisí napr. s určitými fázami životného a rodinného cyklu, so zdravotným hendikepom, ale na druhej strane môže mať aj trvalý charakter.

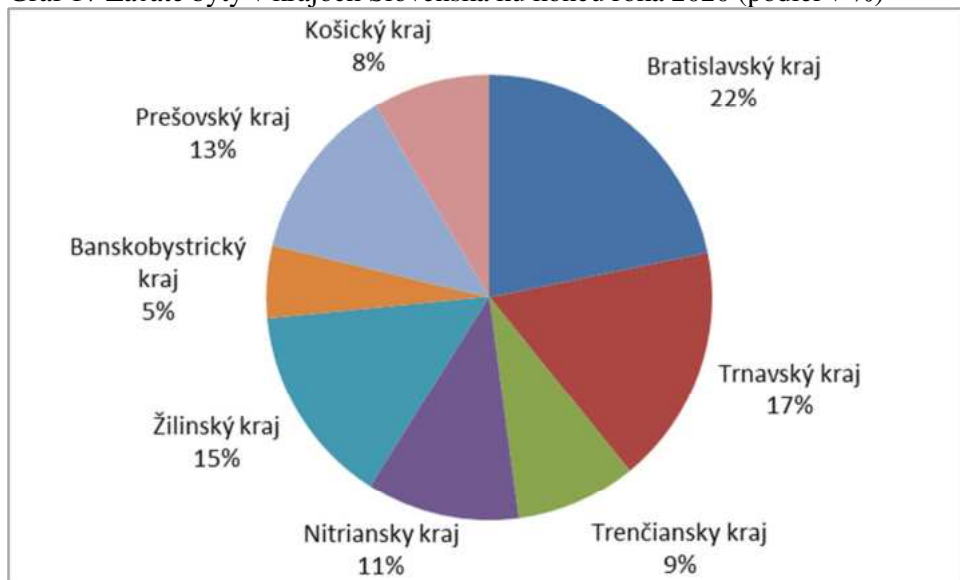
Bytová výstavba v rámci krajov SR je sústredená prevažne v Bratislavskom, Trnavskom a Žilinskom kraji. V roku 2020 bolo v Slovenskej republike dokončených 21 490 bytov, z toho bolo najviac v Bratislavskom kraji (5 776 bytov, 27%). Najmenej bytov bolo v roku 2020 dokončených v Banskobystrickom kraji (1 220 bytov, 6%). Rovnaký trend možno sledovať aj pri začatých bytoch, kde bolo na Slovensku začatých 19 744 bytov, z toho 22% (4 300 bytov) v Bratislavskom kraji.

Graf 16 Dokončené byty v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (podiel v %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Graf 17 Začaté byty v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (podiel v %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V roku 2020 bolo v Košickom kraji dokončených 1 964 bytov, čo je 9,1% z počtu dokončených bytov v SR. V Košickom kraji pripadá na 1000 obyvateľov iba 2,45 dokončeného bytu (SR 3,94 bytu). V porovnaní s rokom 2014 počet dokončených bytov mierne rastie. Nízky počet bytov

a ich cena nepriaznivo ovplyvňujú demografický vývoj, najmä prirodzené prírastky obyvateľov, ale aj migráciu.

V roku 2020 bola začatá výstavba 1 672 bytov, čo je len o 175 bytov viac ako v roku 2014. Košický kraj sa na počte začatých bytov SR v roku 2020 podieľal 8,5%. Ku koncu roka 2020 bolo v Košickom kraji rozostavaných 6 622 bytov, čo predstavuje 8,7% z počtu rozostavaných bytov v SR.

Priemerná obytná plocha bytu v Košickom kraji dosiahla v roku 2020 hodnotu 66,1m², čo je pod úrovňou celoslovenského priemeru (69,4m²). V porovnaní s rokom 2014 priemerná obytná plocha bytu v kraji klesla o 10m².

Tabuľka 36 Vývoj bytovej výstavby v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet dokončených bytov	1 214	1 274	1 133	1 465	1 457	1 543	1 964
Priemerná obytná plocha bytu v m ²	76,5	76,6	84,1	70,2	72,2	75,1	66,1

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Tabuľka 37 Počet rozostavaných bytov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	173	165	150	150	144	141	143
Košice I	265	332	720	664	425	249	582
Košice II	923	1 069	1 034	1 112	1 387	1 546	1 031
Košice III	326	280	327	261	373	207	208
Košice IV	524	477	508	548	540	602	468
Košice – okolie	1 812	1 795	1 896	1 993	2 030	2 116	2 100
Michalovce	502	509	543	517	577	639	580
Rožňava	269	232	451	523	409	432	361
Sobrance	87	83	83	76	87	89	90
Spišská Nová Ves	375	427	557	595	649	610	658
Trebišov	382	404	313	309	348	364	401
Košický kraj	5 638	5 773	6 582	6 748	6 969	6 995	6 622
Slovenská republika	62 042	66 268	71 581	74 974	77 773	78 974	76 339

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Tabuľka 38 Počet dokončených bytov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	19	30	33	18	17	15	15
Košice I	103	83	162	78	287	222	120
Košice II	153	262	83	379	51	145	550
Košice III	6	53	10	158	11	183	6
Košice IV	148	152	91	72	129	109	213
Košice – okolie	426	370	415	359	490	475	506
Michalovce	128	83	101	110	97	138	184
Rožňava	50	65	31	19	145	39	120
Sobrance	17	12	19	20	16	13	8
Spišská Nová Ves	111	100	109	201	150	155	169
Trebišov	53	64	79	51	64	49	73
Košický kraj	1 214	1 274	1 133	1 465	1 457	1 543	1 964
Slovenská republika	14 985	15 471	15 672	16 946	19 071	20 171	21 490

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov Košického kraja je najviac rozostavaných a dokončených bytov v okrese Košice – okolie a Košice II, na 1000 obyvateľov pripadá najviac dokončených bytov v okrese Košice II (6,7 dokončených bytov na 1000 obyvateľov). Najmenej dokončených bytov na 1000 obyvateľov je v okresoch Košice III, Sobrance a Gelnica (pod úrovňou 0,5). Najvyššia priemerná obytná plocha bytu bola v roku 2020 v okresoch Košice III (126m²), Sobrance (92m²) a Gelnica (89m²), najnižšia v okresoch Košice II, Košice IV a Rožňava (50-60m²).

Tabuľka 39 Počet dokončených bytov na 1000 obyvateľov a priemerná obytná plocha bytov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020

Územie (okres, kraj)	Počet dokončených bytov	Podiel dokončených bytov na 1000 obyvateľov	Priemerná obytná plocha bytu (m ²)
Gelnica	15	0,47	89,0
Košice I	120	1,78	61,9
Košice II	550	6,70	51,0
Košice III	6	0,21	125,8
Košice IV	213	3,55	54,4
Košice – okolie	506	3,85	84,5
Michalovce	184	1,66	66,3
Rožňava	120	1,94	57,2
Sobrance	8	0,35	92,0
Spišská Nová Ves	169	1,69	74,4
Trebišov	73	0,69	75,8
Košický kraj	1 964	2,45	66,1
Slovenská republika	21 490	3,94	69,4

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V Košickom kraji je cena 1m² nehnuteľnosti na polovičnej úrovni oproti cene v Bratislavskom kraji. Obyvateľ Bratislavského kraja si v roku 2018 mohol na základe priemerného disponibilného ekvivalentného príjmu domácnosti mesačne kúpiť 0,43m² nehnuteľnosti, čo by v prípade kúpy bytu s rozlohou 65m² znamenalo odloženie až 147 mesačných príjmov. Pre porovnanie, obyvateľ Nitrianskeho kraja si z priemerného mesačného príjmu môže dovoliť takmer 2-násobok metrážnej plochy (0,93m²), čo v praxi znamená odloženie 79 mesačných príjmov.

Tabuľka 40 Cena za 1m² obytnej plochy v krajoch Slovenskej republiky (Eur)

Územie	2015	2016	2017	2018	2Q 2019
Bratislavský kraj	1 693	1 790	1 896	1 973	2 072
Trnavský kraj	830	863	936	1 060	1 146
Trenčiansky kraj	633	653	740	786	948
Nitriansky kraj	556	587	663	748	857
Žilinský kraj	753	812	864	936	1 099
Banskobystrický kraj	712	714	745	777	843
Prešovský kraj	745	784	833	875	1 025
Košický kraj	946	932	1 015	1 071	1 016
Slovenská republika	1 240	1 301	1 388	1 464	1 556

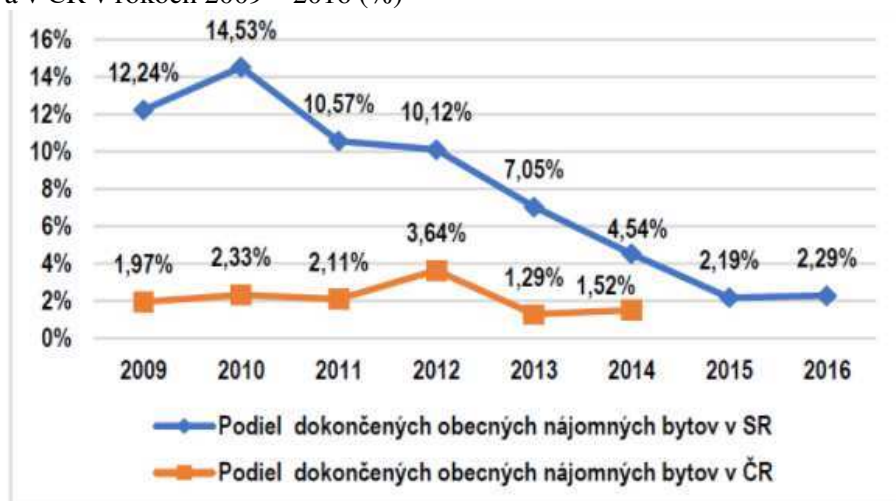
Zdroj údajov: Konceptcia sociálnej exklúzie Banskobystrického samosprávneho kraja 2020-2030

V súčasnosti pozorujeme zmenu paradigmy smerom k zabezpečovaniu dostupného a štandardného bývania pre všetkých a poskytovania sociálnej podpory (sociálnej práce) šitej na mieru domácnostiam. Táto paradigmatická zmena je prepojená na zistenia spojené s potrebou predchádzať segregácií, zabezpečovať dobrý zdravotný stav, vzdelávacie možnosti pre deti a pod. (viď rozsiahle publikácie venované bývaniu – Inštitút pre výskum práce a rodiny). Aktuálnou výzvou je potreba zabezpečiť efektívnu prevenciu straty bývania a zabezpečiť verejné politiky postavené na dostupnom bývaní pri zabezpečovaní sociálneho mixu. Nájomné bývanie je kľúčovým nástrojom štátu pre riešenie sociálnej situácie značnej skupiny obyvateľov, hlavne ľudí zo sociálne a finančne znevýhodneného prostredia.

Na základe správy z Najvyššieho kontrolného úradu SR (NKÚ) s názvom Sociálne bývanie ako nástroj riešenia zlej sociálnej situácie klesol počet dokončených obecných nájomných bytov v SR z 2 305 bytov v roku 2009 (12,2%) na 359 v roku 2016 (2,3%). V ČR je podiel dokončených obecných nájomných bytov veľmi nízky, v roku 2014 predstavoval len 1,5% (363 bytov). NKÚ ďalej v rámci správy ako príklad dobrej praxe používa zavedený systém nájomného bývania v Rakúsku, ktorý nie je zameraný len na domácnosti s nízkymi príjmami, ba naopak je jeho cieľom dať širokým vrstvám obyvateľstva k dispozícii dostupné a kvalitné bývanie. Táto politika totiž zabraňuje sociálnej

segregácii a prispieva k sociálnemu zmiernu. Za nájomné bývanie v Rakúsku zodpovedajú jednotlivé spolkové krajiny, v spolupráci s obcami, poisťovňami a bankami. Na rozdiel od Slovenska a Česka sa v Rakúsku zameriavajú primárne na podporu dostupného bývania v nájomných domoch. Podiel nájomných bytov v Rakúsku tvorí až 42% z celého bytového fondu, kým v Česku je to 21% a na Slovensku necelých 6%.

Graf 18 Podiel dokončených obecných nájomných bytov na celkovom počte dokončených bytov v SR a v ČR v rokoch 2009 – 2016 (%)

Zdroj: Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Informácia o bytovej výstavbe v SR; Ministerstvo pro místni rozvoj ČR (MMV ČR), Vybrané údaje o bydlení

Záujem o nájomné bývanie je zo strany starostov a obcí vysoký. Prieskum nájomného bývania, ktorý realizovalo Združenie miest a obcí Slovenska potvrdil záujem starostov a primátorov o nájomné bývanie, kedy až 83,9% oslovených má za to, že je potrebné podporovať nájomné bývanie.

Najvýznamnejšie identifikované problémy v rámci dostupnosti bývania sú rast nadobúdacích cien nehnuteľnosti – vysoká zadlženosť, vysoké ceny trhového nájomného – nedostatok obecných nájomných bytov, nedostatok cenovo dostupného bývania, neexistujúca evidencia nájomných bytov, nedostatočná kapacita zariadení pre ľudí bez domova, osobitne so zdravotným postihnutím.

7.6 Sociálne podnikanie

Sociálna ekonomika tvorí sektor národného hospodárstva, ktorý sa stáva významným aj z hľadiska perspektívy regionálneho rozvoja. V prípade sociálneho podnikania sa zameriavame na zamestnávanie znevýhodnených alebo zraniteľných osôb spolu so sociálnou integráciou, čo ich činí významnými prispievateľmi k celkovej sociálnej súdržnosti a inklúzií. Z tohto hľadiska sú aj kľúčovými aktérmi podpory zamestnávania najzraniteľnejších skupín v spoločnosti. V roku 2018 bol na Slovensku prijatý zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý okrem iného upravuje subjekty sociálnej ekonomiky, ako aj poskytovanie podpory v širšom priestore sociálnej ekonomiky.

Existuje množstvo príkladov sociálnych podnikov nielen v zahraničí, ale už aj na Slovensku. Začiatkom roka 2022 bolo v Košickom kraji registrovaných 86 sociálnych podnikov z celkového počtu 513. Zásadným znakom úspešných sociálnych podnikov je aj osobitný prístup k práci so znevýhodnenými a zraniteľnými skupinami osôb, ktorý by mala dopĺňať motivácia zamestnať ich na otvorenom trhu práce. V tomto smere sú sociálne podniky v porovnaní s bežnými subjektmi náročnejšie najmä z pohľadu sociálnej, emocionálnej a morálnej úrovne kvality stredného manažmentu.

Úspešnými príkladmi sociálnych podnikov v Košickom kraji sú Hrhovské služby, Ľudia a perspektíva v Krompachoch, sociálny podnik Košického samosprávneho kraja a ďalšie.

7.7 Index sociálneho pokroku (SPI)

Pri hodnotení vyspelosti regiónu, či krajiny sa v poslednom čase dostávajú do popredia aj agregované indexy, ktoré okrem tzv. „tvrdých“ štatistických dát využívajú aj ukazovatele vyjadrujúce subjektívne vnímanie jednotlivých aspektov a faktorov ovplyvňujúcich kvalitu života.

Index sociálneho pokroku – Social Progress Index (SPI) je jeden z najprepracovanejších svetových systémov vyvinutých pre meranie spoločenského rozvoja. Je to prvý systém, ktorý meria spoločenský rozvoj nezávisle na ekonomických ukazovateľoch a poskytuje podrobný prehľad o tom, či majú obyvatelia prístup k širokej škále oblastí, podľa ktorých sa hodnotí sociálny rozvoj, ako sú napr. základné služby, príležitosti, lekárska starostlivosť, vzdelanie, bývanie, práva a sloboda bez diskriminácie a ďalšie. Index bol vytvorený na doplnenie HDP (hrubý domáci produkt) a iných ekonomických ukazovateľov, s cieľom poskytovať ucelenejší prehľad o potrebách obyvateľov.

Koncepcne SPI rozdeľuje sociálny pokrok na tri hlavné dimenzie: základné ľudské potreby, základy blahobytu a príležitosti. V tomto duchu SPI považuje sociálny pokrok za "schopnosť spoločnosti uspokojiť základné ľudské potreby svojich občanov, vytvoriť základy, ktoré umožňujú občanom a spoločnostiam zvýšiť a udržiavať kvalitu svojho života a vytvárať podmienky na dosiahnutie plného potenciálu všetkých jednotlivcov". Každá dimenzia pozostáva zo štyroch zložiek, ktoré sa skladajú z troch až piatich špecifických ukazovateľov a všetky ukazovatele sú merané konzistentnou metodikou.

Primárnym cieľom SPI je pomôcť regiónom adresnejšie definovať svoje priority v rámci regionálneho plánovania a tvorby politík a identifikovať partnerov v rôznych štádiách hospodárskeho rozvoja, za účelom výmeny skúsenosti a nastavovania rozvojových priorít. SPI zároveň predstavuje dôležitý prínos do diskusie v rámci iniciatívy „beyond GDP“ („nad rámec hrubého domáceho produktu – HDP“), ktorá sa usiluje hľadať alternatívne prístupy k meraniu vyspelosti regiónov, ktoré by nezohľadňovali len HDP ako jediný indikátor.

Predmetom hodnotenia SPI v Košickom kraji je súbor 46 indikátorov v nasledujúcich oblastiach:

- Základné ľudské potreby
 - výživa a základná lekárska starostlivosť
 - voda a kanalizácia
 - prístrešia
 - osobná bezpečnosť
- Základy blahobytu
 - prístup k základnému vzdelaniu
 - prístup k informáciám a komunikáciám
 - zdravie a wellness
 - kvalita životného prostredia
- Príležitosti
 - ľudské práva
 - osobná sloboda a príležitosti
 - inklúzia
 - prístup k vyššiemu vzdelávaniu

Podľa predbežných výsledkov dosahovali všetky okresy Košického kraja v sledovanom období rokov 2015 – 2020 zlepšenie spoločenského rozvoja meraného Indexom sociálneho pokroku. Index sociálneho pokroku dosahoval v sledovanom období najvyššie hodnoty v okresoch mesta Košice (s maximom v okrese Košice I). Naopak okresy Gelnica a Trebišov dosahovali najnižšie hodnoty indexu. V roku 2020 dosiahol index sociálneho pokroku hodnoty v rozpätí 42,13 bodu v okrese Gelnica až 70,49 bodov v okrese Košice I. Najvýraznejší rast indexu bol v okrese Košice IV, kde vzrástol z hodnoty 53,93 bodu v roku 2015 na 65,45 bodu v roku 2020. Naopak okres Gelnica zaznamenal najnižší rast z 39,09 bodu v roku 2015 na 42,13 bodu v roku 2020.

7.8 Zhrnutie

- Miera rizika chudoby v Košickom kraji je 3.najvyššia v rámci SR, v roku 2020 dosiahla hodnotu 15,8% (priemer za SR 11,4%). V Slovenskej republike sa miera rizika chudoby postupne znižuje, čím sa prehľbuje rozdiel medzi Košickým krajom a priemerom SR.

- Podiel populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením v Košickom kraji stále dosahuje hranicu 20%.
- Podľa sociografického mapovania rómskych osídlení z roku 2019 žije v Košickom kraji celkovo 16,7% obyvateľov v rómskych osídleniach, čo je najviac v rámci SR. Na úrovni okresov je najvyšší podiel obyvateľov v rómskych osídleniach v okresoch Gelnica (30%), Rožňava a Spišská Nová Ves (23,5%), Košice – okolie (21,6%). S vysokým podielom obyvateľstva v rómskych osídleniach súvisí viacero problémov sociálnej inklúzie, najmä segregácia, viacnásobné sociálne vylúčenie, koncentrácia chudoby a nedostatočný prístup k službám.
- Dlhodobou pretrvávajúcou problémom je starnutie populácie a zvyšovanie priemerného veku obyvateľstva na Slovensku. Pribúdajúci počet ľudí v poproduktívnom veku patrí k najohrozenejším skupinám sociálnym vylúčením. Táto skupina ľudí je obmedzovaná hlavne nízkymi príjmami, nedostatkom mobility, neúctou a zdravotnými problémami. Najrizikovejšiu skupinu tvoria osamelí seniori, s určitým druhom postihnutia a ženy.
- Starnutie populácie sa prejaví vo všetkých oblastiach verejného života.
- Počet cudzincov na území Slovenska, ako aj v Košickom kraji dynamicky rastie, na území Košického kraja vzrástol celkový počet platných pobytov cudzincov v rokoch 2015 – 2020 takmer 2-násobne. Počet zamestnaných cudzincov oproti roku 2015 vzrástol 2-násobne u občanov krajín EÚ/EHP a 3-násobne v rámci štátnych príslušníkov tretín krajín s platným povolením na zamestnanie na území SR. Až 50% cudzincov bolo zamestnaných v meste Košice.
- Počet dokončených bytov v Košickom kraji mierne rastie. V rámci okresov Košického kraja je najviac dokončených a rozostavaných bytov v okrese Košice – okolie a Košice II, na 1000 obyvateľov pripadá najviac dokončených bytov v okrese Košice II (6,7 dokončených bytov na 1000 obyvateľov). Nízky počet bytov a ich rastúca cena však nepriaznivo ovplyvňujú demografický vývoj, najmä prirodzené prírastky obyvateľov, ale aj migráciu.
- Prieskum nájomného bývania potvrdil záujem starostov a primátorov o nájomné bývanie, kedy až 83,9% oslovených má za to, že je potrebné podporovať nájomné bývanie. Najvýznamnejšie identifikované problémy v rámci dostupnosti bývania sú rast nadobúdacích cien nehnuteľnosti – vysoká zadlženosť, vysoké ceny trhového nájomného – nedostatok obecných nájomných bytov, nedostatok cenovo dostupného bývania, neexistujúca evidencia nájomných bytov, nedostatočná kapacita zariadení pre ľudí bez domova, osobitne so zdravotným postihnutím.
- Všetky okresy Košického kraja dosahovali v sledovanom období rokov 2015 – 2020 zlepšenie spoločenského rozvoja. Index sociálneho pokroku dosahoval v sledovanom období najvyššie hodnoty v okresoch mesta Košice (s maximom v okrese Košice I), najnižšie v okresoch Gelnica a Trebišov.

8. OSOBNÁ BEZPEČNOSŤ

V rámci spracovanej Analýzy kriminality Košického kraja, spracovanej Ministerstvom vnútra SR, Okresným úradom Košice za roky 2018, 2019 a 2020, bol na základe dotazníkového prieskumu v obciach vyhodnotený stav kriminality na území obcí v kraji. V roku 2020 sa do dotazníkového prieskumu zapojilo 288 obcí (65,5% obcí kraja) a len 57,6% obcí ma prevenciu kriminality zapracovanú do Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Z jednotlivých prvkov materiálne-technického zabezpečenia boli hodnotené verejné osvetlenie (96,5% obcí má funkčné verejné osvetlenie), verejný rozhlas (90,6% obcí ma funkčný verejný rozhlas) a kamerový systém (61,1% obcí má funkčný kamerový systém, 77,8% sú digitálne kamery).

Skóre vnímania kriminality dosiahlo v roku 2020 v Košickom kraji hodnotu 2,33 a oproti roku 2019 pokleslo o 0,16 bodu. Skóre vnímania kriminality predstavuje priemernú hodnotu známok, ktoré prideliť obce a mestá do akej miery vnímajú kriminalitu na svojom území za problém. Hodnotenie je založené na škále hodnôt od 1 do 6, kde hodnota 1 predstavuje „Kriminalita nepredstavuje problém, nevidujeme žiadne prípady kriminality“ a 6 reprezentuje tvrdenie „Kriminalita predstavuje problém, evidujeme zvýšené množstvo prípadov kriminality“. Skóre vnímania kriminality vychádza najmä zo subjektívneho vnímania stavu kriminality a neodráža skutočný počet spáchaných trestných činov či priestupkov, ale vypovedá o ich dopade na spoločnosť. Skóre 4 a vyššie dosiahlo 42 samospráv

v kraji, pričom skóre 4 udelilo 25 samospráv, skóre 5 bolo dosiahnuté v 12 samosprávach a skóre 6 v 5 samosprávach.

Za rizikové lokality sa považujú lokality, v ktorých dochádza k zvýšenému výskytu kriminality alebo k stretávaniu sa neprispôsobivých osôb. Najčastejšie ide o rómske osady, kde dochádza k výtržníctvu, poškodzovaniu verejného majetku či drobným krádežiam. Až 32,3% obcí má na svojom území problémovú lokalitu a 33,0% obcí má na svojom území rómsku osadu.

8.1 Trestné činy

Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v trestnom zákone, ak tento zákon neustanovuje inak. Košický kraj je po Bratislavskom kraji druhý jednak v absolútnom počte spáchaných trestných činov, ako aj v počte trestných činov na počet obyvateľov, a to už niekoľko dekád. V násilnej a mravnostnej trestnej činnosti dokonca zaujíma prvé miesto medzi krajinami. Keďže ide o dlhodobý jav, je pravdepodobné, že najmä občania Slovenska majú o vysokej miere kriminality povedomie, čo môže ovplyvniť ich ochotu kraj navštíviť.

Na Slovensku bolo v roku 2020 evidovaných spolu 54 244 trestných činov, z čoho najvyšší podiel bol v Bratislavskom (17,7%) a v Košickom kraji (14,9%). Oproti roku 2014 však počet trestných činov na Slovensku, ako aj v jednotlivých krajoch, výrazne klesol (pokles o viac ako 33%).

Tabuľka 41 Vývoj počtu trestných činov v krajoch a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

Územie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bratislavský kraj	15 260	14 145	13 271	11 577	10 973	10 064	9 620
Trnavský kraj	8 186	7 405	7 760	7 283	6 396	6 173	5 431
Trenčiansky kraj	6 958	6 280	6 149	5 986	5 514	5 033	4 761
Nitriansky kraj	9 230	8 255	8 025	7 881	7 380	6 793	6 371
Žilinský kraj	9 431	8 585	8 004	7 774	7 048	6 983	6 581
Banskobystrický kraj	10 009	8 745	7 876	7 672	7 169	7 280	6 966
Prešovský kraj	9 240	8 019	7 769	7 687	7 138	7 153	6 308
Košický kraj	12 717	11 551	10 588	10 112	9 543	9 156	8 090
Slovenská republika	81 245	73 163	69 635	66 215	61 392	58 829	54 244

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V roku 2020 bolo v Košickom kraji evidovaných spolu 8 090 trestných činov, z toho až 62,3% bola všeobecná kriminalita. Najviac trestných činov bolo evidovaných v oblasti majetkovej kriminality (37,5% z celkového počtu trestných činov v kraji), ich podiel však poklesol oproti roku 2014 o 7,5%. Najvyššia objasnenosť trestných činov bola v roku 2020 v Košickom kraji v rámci zostávajúcej kriminality (84,7%), ostatnej kriminality (79,9%) a násilnej kriminality (75,5%). Najvyššie finančné škody pri trestnej činnosti boli v oblasti ekonomickej kriminality, v roku 2020 dosiahli výšku 58,7mil.€.

Tabuľka 42 Počet trestných činov podľa druhu kriminality v Košickom kraji v roku 2020

Druh kriminality	Zistené	Objasnené	t.j. %	Škoda v tisíc €
Všeobecná kriminalita spolu	5 043	2 976	59,01	3 786
násilná kriminalita	828	625	75,48	16
mravnostná kriminalita	216	118	54,63	-
majetková kriminalita	3 033	1 461	48,17	3 303
ostatná kriminalita	966	772	79,92	466
Ekonomickej kriminalita	1 490	608	40,81	58 732
Zostávajúca kriminalita	1 557	1 319	84,71	152
Celková kriminalita	8 090	4 903	60,61	62 670

Zdroj údajov: Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach

Počet trestných činov poklesol v období rokov 2015 – 2020 vo všetkých okresoch Košického kraja. Najväčší pokles celkového počtu trestných činov bol v meste Košice (pokles o 35%), najmenší v okrsku okresov Michalovce a Sobrance (16,1%). V roku 2020 bolo evidovaných najviac trestných činov na 1000 obyvateľov v meste Košice (12,5 trestných činov na 1 000 obyvateľov), najmenej v okrese Košice – okolie (7,2 trestných činov na 1 000 obyvateľov). Najvyššia objasnenosť trestných

činov bola v roku 2020 v okresoch Trebišov (73,0%), Rožňava (71,0%) a v okrsku okresov Spišská Nová Ves a Gelnica (70,1%).

Tabuľka 43 Počet trestných činov a ich objasnenosť za celkovú kriminalitu v Košickom kraji v roku 2015 a 2020

Územie (okres, kraj)	2015				2020			
	Počet trestných činov		Objasnené		Počet trestných činov		Objasnené	
	počet	na 1000 obyv.	počet	%	počet	na 1000 obyv.	počet	%
mesto Košice	4 591	19,2	1 971	42,9	2 980	12,5	1 373	46,1
Košice – okolie	1 342	10,8	947	70,6	950	7,2	653	68,7
Michalovce a Sobrance	1 680	12,6	1 088	64,8	1 409	10,6	932	66,1
Rožňava	810	12,9	615	75,9	603	9,7	428	71,0
Spišská Nová Ves a Gelnica	1 574	12,0	1 127	71,6	1 047	7,9	734	70,1
Trebišov	1 411	13,3	1 066	75,5	1 009	9,6	737	73,0
Košický kraj	11 551	14,5	6 890	59,6	8 090	10,1	4 903	60,6

Zdroj údajov: Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach

Najnižší pokles počtu trestných činov v období rokov 2015 – 2020 v Košickom kraji bol v oblasti násilnej kriminality. Najväčší pokles počtu trestných činov násilnej kriminality bol v meste Košice (pokles o 22%). V roku 2020 bolo evidovaných najviac násilných trestných činov na 1000 obyvateľov v meste Košice a v okrsku okresov Spišská Nová Ves a Gelnica (1,1 trestných činov na 1 000 obyvateľov). Najvyššia objasnenosť násilných trestných činov bola v roku 2020 v okresoch Košice – okolie (88,4%) a Rožňava (80,4%).

Tabuľka 44 Počet trestných činov a ich objasnenosť za násilnú kriminalitu v Košickom kraji v roku 2015 a 2020

Územie (okres, kraj)	2015				2020			
	Počet trestných činov		Objasnené		Počet trestných činov		Objasnené	
	počet	na 1000 obyv.	počet	%	počet	na 1000 obyv.	počet	%
mesto Košice	337	1,4	246	73,0	263	1,1	183	69,6
Košice – okolie	139	1,1	123	88,5	129	1,0	114	88,4
Michalovce a Sobrance	172	1,3	112	65,1	140	1,0	106	75,7
Rožňava	55	0,9	42	76,4	51	0,8	41	80,4
Spišská Nová Ves a Gelnica	160	1,2	122	76,3	142	1,1	100	70,4
Trebišov	101	1,0	86	85,1	101	1,0	79	78,2
Košický kraj	968	1,2	735	75,9	828	1,0	625	75,5

Zdroj údajov: Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach

Majetková kriminalita zaznamenala najväčší pokles v počte trestných činov v období rokov 2015 – 2020 v Košickom kraji, i v jednotlivých okresoch. Najväčší pokles majetkových trestných činov bol v meste Košice (pokles o 43,7%), najmenší v okrese Rožňava (24,9%). V roku 2020 bolo evidovaných najviac majetkových trestných činov na 1000 obyvateľov v meste Košice (5,2 majetkových trestných činov na 1 000 obyvateľov), najmenej v okrese Košice – okolie (2,4 majetkových trestných činov na 1 000 obyvateľov). Najvyššia objasnenosť majetkových trestných činov bola v roku 2020 v okresoch Rožňava (71,7%), Trebišov (69,6%) a v okrsku okresov Spišská Nová Ves a Gelnica (67,7%).

Tabuľka 45 Počet trestných činov a ich objasnenosť za majetkovú kriminalitu v Košickom kraji v roku 2015 a 2020

Územie (okres, kraj)	2015				2020			
	Počet trestných činov		Objasnené		Počet trestných činov		Objasnené	
	počet	na 1000 obyv.	počet	%	počet	na 1000 obyv.	počet	%
mesto Košice	2 208	9,2	522	23,6	1 244	5,2	361	29,0

Územie (okres, kraj)	2015				2020			
	Počet trestných činov		Objasnené		Počet trestných činov		Objasnené	
	počet	na 1000 obyv.	počet	%	počet	na 1000 obyv.	počet	%
Košice – okolie	421	3,4	176	41,8	313	2,4	159	50,8
Michalovce a Sobrance	573	4,3	290	50,6	403	3,0	220	54,6
Rožňava	301	4,8	198	65,8	226	3,6	162	71,7
Spišská Nová Ves a Gelnica	756	5,8	501	66,3	421	3,2	285	67,7
Trebišov	507	4,8	359	70,8	359	3,4	250	69,6
Košický kraj	4 888	6,1	2 107	43,1	3 033	3,8	1 461	48,2

Zdroj údajov: Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach

Ekonomická kriminalita zaznamenala pokles v počte trestných činov v období rokov 2015 – 2020 v Košickom kraji o 73%, v jednotlivých okresoch však nebol jednotný trend vývoja. Najväčší pokles ekonomických trestných činov bol v okrsku okresov Spišská Nová Ves a Gelnica a v okrese Trebišov (pokles o 48%), v okrese Rožňava došlo k miernemu nárastu ekonomických trestných činov (+3,7%). V roku 2020 dominovali v ekonomickej kriminalite mesto Košice a okrskov okresov Michalovce a Sobrance, kde počet ekonomických trestných činov na 1000 obyvateľov dosiahol hodnotu 2,8, resp. 2,4 trestných činov. Najnižšia ekonomická kriminalita bola v roku 2020 v okrese Košice – okolie (0,8 ekonomických trestných činov na 1 000 obyvateľov) a v okrsku okresov Spišská Nová Ves a Gelnica (0,9 ekonomických trestných činov na 1 000 obyvateľov). Najvyššia objasnenosť ekonomickej kriminality bola v roku 2020 v okrese Trebišov (53,4%) a v okrsku okresov Michalovce a Sobrance (51,6%).

Tabuľka 46 Počet trestných činov a ich objasnenosť za ekonomickú kriminalitu v Košickom kraji v roku 2015 a 2020

Územie (okres, kraj)	2015				2020			
	Počet trestných činov		Objasnené		Počet trestných činov		Objasnené	
	počet	na 1000 obyv.	počet	%	počet	na 1000 obyv.	počet	%
mesto Košice	1 052	4,4	393	37,4	668	2,8	229	34,3
Košice – okolie	152	1,2	80	52,6	100	0,8	32	32,0
Michalovce a Sobrance	358	2,7	218	60,9	322	2,4	166	51,6
Rožňava	108	1,7	56	51,9	112	1,8	45	40,2
Spišská Nová Ves a Gelnica	220	1,7	129	58,6	114	0,9	43	37,7
Trebišov	335	3,2	199	59,4	174	1,7	93	53,4
Košický kraj	2 228	2,8	1 075	48,2	1 490	1,9	608	40,8

Zdroj údajov: Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach

Na základe spracovaného dotazníkového prieskumu je pre rozvoj cestovného ruchu dôležitý subjektívny pocit bezpečia návštevníkov, ktorý pred cestou vychádza z ich predstavy a informovanosti o destinácii a v priebehu cesty z celkového pocitu na mieste. Z dotazníkových prieskumov vyplýva, že bezpečnosť je jedným z aspektov, ktorý návštevníci aj potenciálni návštevníci berú do úvahy pri plánovaní pobytu v kraji. Zhruba desatina návštevníkov uviedla, že bezpečnosť je niečo, čo je potrebné v Košickom kraji zlepšiť. U potenciálnych návštevníkov tiež zhruba desatina uviedla bezpečnosť ako jeden z dôvodov, ktorý im v návšteve bráni. Z celkového vyznenia dotazníkov však zároveň vyplýva, že výrazne prevažuje pozitívne vnímanie Košického kraja a jeho primárnej ponuky a nebola zaznamenaná žiadna negatívna skúsenosť či akútny pocit nebezpečenstva. (Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027)

8.2 Samovraždy

Približne tretina samovrážd je vykonaná pod vplyvom alkoholu alebo drog. Z psychiatrických diagnóz k samovraždám najčastejšie dochádza v prípade duševných ochorení ako sú depresie a bipolárna afektívna porucha (počas depresívnej fázy).

V roku 2020 bolo v rámci Slovenska nahlásených 489 samovrážd (z toho 83,6% mužov), čo je z dlhodobého hľadiska ide o najnižší počet samovrážd od roku 2008. Počet samovrážd klesol v roku

2020 aj v Košickom kraji, kde bolo nahlásených spolu 48 samovrážd (z toho 81,3% muži), čím dosiahol úroveň z roku 2014. Košický kraj sa na celkovom počte samovrážd v SR podieľal 10%. Na 100 000 obyvateľov pripadalo v Košickom kraji v roku 2020 približne 6 samovrážd, čo je výrazne pod celoslovenským priemerom (9 samovrážd).

Tabuľka 47 Počet samovrážd na 100 000 obyvateľov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	6,35	9,49	6,30	15,74	12,56	6,27	9,40
Košice I	5,90	5,91	7,36	7,36	8,88	16,30	4,45
Košice II	2,42	4,85	9,73	4,86	7,29	12,15	1,22
Košice III	3,40	6,84	3,45	6,93	3,47	10,46	7,01
Košice IV	3,35	6,69	8,34	4,99	4,99	4,99	1,66
Košice – okolie	5,67	9,63	11,11	3,14	3,88	6,15	10,66
Michalovce	4,52	4,52	5,42	5,42	8,13	5,42	6,33
Rožňava	4,77	9,57	12,80	3,21	4,82	3,22	3,23
Sobrance	4,39	0,00	0,00	4,38	4,38	4,39	4,39
Spišská Nová Ves	12,14	9,08	8,05	10,05	13,05	8,01	2,99
Trebišov	6,60	3,78	9,45	8,52	8,54	2,85	10,46
Košický kraj	5,78	6,65	8,39	6,38	7,50	7,11	5,98
Slovenská republika	10,31	10,91	10,03	9,30	9,77	9,12	8,96

Zdroj údajov: Národné centrum zdravotníckych informácií, Štatistický úrad SR

V rámci okresov Košického kraja bol v sledovanom období najvyšší počet samovrážd na 100 000 obyvateľov v okresoch Gelnica, Spišská Nová Ves, Košice – okolie a Trebišov. V roku 2020 bolo najviac samovrážd v Košickom kraji v okresoch Košice – okolie a Trebišov (polovica všetkých samovrážd v kraji), na 100 000 obyvateľov tam pripadlo až 10 samovrážd (90% muži).

Rovnako poklesol počet samovražedných pokusov tak v rámci Slovenska, ako aj v rámci Košického kraja. V roku 2020 bolo na Slovensku nahlásených 656 samovražedných pokusov (z toho 50,9% mužov), čo je oproti roku 2014 pokles o 200 prípadov (24%). V Košickom kraji klesol v roku 2020 počet samovražedných pokusov na úroveň 80 prípadov (47,5% muži), oproti roku 2014 ide pokles o 35 prípadov (30%). Košický kraj sa na celkovom počte samovražedných pokusov v SR podieľal 12%.

8.3 Dopravné nehody

Medzi najčastejšie hlavné príčiny dopravných nehôd, vrátane tých s následkom usmrtenia, patrí porušenie povinnosti vodiča (nevenovanie sa plne vedeniu vozidla a nesledovanie situácie v cestnej premávke, či nedanie prednosti chodcovi, ktorý vstúpil na vozovku a prechádza cez priechod pre chodcov) a rýchlosť jazdy.

Počet dopravných nehôd na Slovensku bol v rokoch 2015 – 2019 na stabilnej úrovni 13,5 tisíc dopravných nehôd. V roku 2020 v dôsledku pandemickej situácie poklesol počet dopravných nehôd oproti roku 2014 o takmer 13%, v roku 2020 bolo evidovaných celkom 11 875 dopravných nehôd. V Košickom kraji poklesol počet dopravných nehôd v roku 2020 o 15% na hodnotu 1 509 nehôd. Košický kraj sa na celkovom počte dopravných nehôd v SR podieľal 12,7%.

Na území Slovenska bolo v roku 2020 pri dopravných nehodách usmrtených spolu 205 osôb, počet ťažko zranených dosiahol hodnotu 828 osôb a ľahko zranených bolo 3 522 osôb. V Košickom kraji bolo pri dopravných nehodách v roku 2020 usmrtených spolu 20 osôb, počet ťažko zranených dosiahol hodnotu 157 osôb a ľahko zranených bolo 560 osôb. Celkový počet dopravných nehôd s následkom na živote a zdraví dosiahol v roku 2020 v Košickom kraji hodnotu 583 nehôd (38,6% z celkového počtu dopravných nehôd), oproti roku 2015 klesol o 27,5% (221 nehôd).

Tabuľka 48 Počet dopravných nehôd v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2015 – 2020

Územie (okres, kraj)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	45	34	59	50	41	53
Košice I – IV	635	618	644	642	545	481

Územie (okres, kraj)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Košice – okolie	238	231	205	234	215	204
Michalovce	232	219	224	232	276	237
Rožňava	201	159	171	157	181	181
Sobrance	40	36	37	33	47	29
Spišská Nová Ves	142	152	184	186	222	178
Trebišov	193	182	171	217	190	146
Košický kraj	1 775	1 631	1 695	1 751	1 717	1 509
Slovenská republika	13 547	13 522	14 013	13 902	13 741	11 875

Zdroj údajov: Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach

V rámci okresov Košického kraja bol v roku 2020 najvyšší počet dopravných nehôd v okresoch mesta Košice (481 dopravných nehôd, t.j. 31,9% z celkového počtu dopravných nehôd v Košickom kraji). Vysoký počet dopravných nehôd bol aj v okresoch Michalovce (15,7%), Košice – okolie (13,5%), Rožňava (12,0%) a Spišská Nová Ves (11,8%). Najvyšší počet dopravných nehôd s následkom na živote a zdraví bol v roku 2020 v okresoch mesta Košice (163 nehôd s následkom na živote a zdraví, t.j. 28,0% z celkového počtu dopravných nehôd s následkom na živote a zdraví v Košickom kraji) a v okrese Košice – okolie (121 dopravných nehôd s následkom na živote a zdraví, 13,5%).

8.4 Zhrnutie

- V rámci spracovanej Analýzy kriminality Košického kraja dosiahlo skóre vnímania kriminality v roku 2020 v Košickom kraji hodnotu 2,33 bodu, čo predstavuje relatívne vhodnú bezpečnostnú situáciu. Za rizikové lokality sa považujú lokality, v ktorých dochádza k zvýšenému výskytu kriminality alebo k stretávaniu sa neprispôsobivých osôb. Najčastejšie ide o rómske osady, kde dochádza k výtržníctvu, poškodzovaniu verejného majetku či drobným krádežiam.
- Za oblasť kriminality možno konštatovať, že na území Košického kraja je evidovaný druhý najvyšší počet trestných činov v rámci krajov SR po Bratislavskom kraji. Uvedené vyplýva najmä z väčšej koncentrácie ľudí v krajskom meste, väčšieho pohybu osôb a koncentrácie ďalších činností (sídla firiem a inštitúcií, podujatia, špecializované inštitúcie). Zároveň možno sledovať pokles celkového počtu trestných činov, v roku 2020 došlo oproti roku 2014 k poklesu o 33 %. Spolu s poklesom trestnej činnosti dochádza aj ku nárastu objasnenosti celkovej kriminality. Najviac trestných činov bolo evidovaných v oblasti majetkovej kriminality (37,5% z celkového počtu trestných činov v kraji).
- Počet samovrážd v Košickom kraji mierne klesá, približne tretina samovrážd je vykonaná pod vplyvom alkoholu alebo drog. Na 100 000 obyvateľov pripadalo v Košickom kraji v roku 2020 približne 6 samovrážd, čo je výrazne pod celoslovenským priemerom (9 samovrážd). Na úrovni okresov bolo v roku 2020 najviac samovrážd v Košickom kraji v okresoch Košice – okolie a Trebišov (polovica všetkých samovrážd v kraji), na 100 000 obyvateľov tam pripadlo až 10 samovrážd (90% muži).
- Počet dopravných nehôd bol v Košickom kraji v sledovanom období na stabilnej úrovni cca 1,7 tisíc dopravných nehôd, s miernym poklesom v roku 2020 v dôsledku pandemickej situácie. Košický kraj sa na celkovom počte dopravných nehôd v SR podieľal 12,7%. Až 32% dopravných nehôd bolo na území mesta Košice.

9. HOSPODÁRSTVO

9.1 Vývoj HDP v Košickom kraji

Vývoj regionálneho HDP vykazuje vysokú citlivosť na hospodársku situáciu najväčších zamestnávateľov, ako i na prílev významných, najmä zahraničných investícií. Hospodárstvo kraja je ovplyvnené silnou priemyselnou základňou Košickej aglomerácie a vybraných okresov Michalovce, Spišská Nová Ves a Košice – okolie, kde je aj najväčšia koncentrácia veľkých firiem a malých a stredných podnikov. Košický kraj významne čerpá z rozvoja služieb s vyššou pridanou hodnotou v meste Košice, ktoré je strategickým rozvojovým centrom kraja a hlavným zamestnávateľom v kraji. Ostatné, najmä prihraničné okresy Košického kraja, sú v porovnaní

s mestom Košice pomerne málo rozvinuté a potrebujú aj dodatočné rozvojové impulzy zamerané na stabilizáciu a posilnenie svojej hospodárskej základne.

V Košickom kraji sa v roku 2019 vyprodukoval HDP v objeme 13 979,97 mil. Eur (v PKS). Na objeme HDP Slovenskej republiky sa Košický kraj podieľal 11,7%. Na 1 obyvateľa Košického kraja pripadol v roku 2019 HDP v objeme 17 459,7 Eur (v PKS), v priemere za SR až 21 861,8 Eur, kraj teda predstavuje len 80% slovenského priemeru. Oproti roku 2014 HDP na 1 obyvateľa vzrástol v Košickom kraji o 6,4% (priemer za SR vzrástol o 5,4%).

Tabuľka 49 Vývoj regionálneho HDP a HDP na obyvateľa v krajoch a v SR v PKS v rokoch 2014 – 2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Regionálny HDP (v mil. PKS)						
Bratislavský kraj	31 635,20	33 269,76	32 242,63	32 250,96	33 383,86	33 504,63
Trnavský kraj	12 999,92	12 810,51	12 541,81	12 465,91	13 009,00	13 768,69
Trenčiansky kraj	10 496,74	10 840,41	10 094,14	9 786,98	10 405,99	10 300,35
Nitriansky kraj	12 177,49	12 196,64	11 850,33	12 009,29	11 885,68	12 625,10
Žilinský kraj	12 511,15	13 014,21	12 305,55	12 225,16	12 675,16	13 537,72
Banskobystrický kraj	9 600,53	10 118,96	9 675,11	9 773,19	10 187,87	10 383,35
Prešovský kraj	10 113,81	10 564,28	10 237,31	10 195,79	11 156,72	11 118,14
Košický kraj	13 045,16	13 842,16	12 899,05	13 694,77	13 834,50	13 979,97
Slovenská republika	112 580,00	116 656,93	111 845,93	112 402,05	116 538,78	119 217,95
HDP na obyv. (v PKS)						
Bratislavský kraj	50 879,75	52 888,13	50 569,46	49 890,41	50 943,70	50 428,55
Trnavský kraj	23 291,80	22 915,31	22 379,02	22 191,92	23 106,65	24 395,10
Trenčiansky kraj	17 736,85	18 360,35	17 126,80	16 647,83	17 741,83	17 600,88
Nitriansky kraj	17 757,12	17 843,35	17 384,66	17 672,23	17 543,57	18 697,53
Žilinský kraj	18 121,00	18 854,17	17 818,46	17 697,85	18 343,03	19 578,12
Banskobystrický kraj	14 633,28	15 472,07	14 833,07	15 024,75	15 701,32	16 064,70
Prešovský kraj	12 342,46	12 881,45	12 461,66	12 387,94	13 535,93	13 468,75
Košický kraj	16 405,97	17 391,97	16 176,85	17 150,72	17 301,89	17 459,67
Slovenská republika	20 776,74	21 514,12	20 594,73	20 668,26	21 398,93	21 861,84

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Hrubá pridaná hodnota dosiahla v roku 2020 v Košickom kraji objem 9 938,2 mil. Eur, oproti roku 2014 vzrástla o 25%. Košický kraj vytváral v roku 2020 12% národnej hrubej pridanej hodnoty. V SR dosiahla hrubá pridaná hodnota v roku 2020 objem 82 420,9 mil. Eur a oproti roku 2014 vzrástla o 20%.

Najdôležitejšími odvetviami z hľadiska tvorby hrubého domáceho produktu, hrubej pridanej hodnoty i tvorby pracovných miest sú hutnícky a kovospracujúci priemysel, strojársky, elektrotechnický priemysel, ale aj doprava a skladovanie a IT služby.

Tabuľka 50 Hrubá pridaná hodnota v bežných cenách v krajoch a v SR v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bratislavský kraj	19 358,7	20 532,9	21 081,9	21 724,5	22 895,0	23 634,1	23 442,6
Trnavský kraj	7 931,3	7 908,8	8 195,2	8 376,6	8 936,0	9 832,0	9 359,4
Trenčiansky kraj	6 416,3	6 707,2	6 603,0	6 608,4	7 162,5	7 327,4	7 293,6
Nitriansky kraj	7 391,9	7 488,2	7 693,3	8 016,1	8 121,4	8 900,3	8 732,5
Žilinský kraj	7 644,9	8 057,5	8 065,4	8 253,1	8 746,0	9 527,5	9 057,8
Banskobystrický kraj	5 813,4	6 190,6	6 268,6	6 559,1	6 984,0	7 196,7	6 978,6
Prešovský kraj	6 170,2	6 523,1	6 692,4	6 881,0	7 701,0	7 783,8	7 618,1
Košický kraj	7 953,2	8 498,3	8 385,0	9 216,1	9 526,7	9 845,1	9 938,2
Slovenská republika	68 680,0	71 906,8	72 984,8	75 634,9	80 072,7	84 046,9	82 420,9

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Najvyššia hrubá pridaná hodnota bola v Košickom kraji v odvetví priemyslu 2 351,0 mil. Eur (23,7% z celkovej hrubej pridanej hodnoty kraja), z toho priemyselná výroba 2 231,7 mil. Eur, oproti roku 2014 ide o nárast o takmer 5% v rámci odvetvia priemyslu. Na tvorbe hrubej pridanej hodnoty

kraja sa výrazne podieľa aj obchod, doprava ubytovanie a stravovanie (18,7%). Veľmi nízku pridanú hodnotu produkuje odvetvie poľnohospodárstva (1,9%).

Tabuľka 51 Hrubá pridaná hodnota v bežných cenách podľa ekonomických činností (SK NACE) v Košickom kraji a SR v rokoch 2014 a 2020

SK NACE	Košický kraj		Slovenská republika	
	mil. EUR	%	mil. EUR	%
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	184,08	1,9	1 618,48	2,0
Priemysel spolu	2 351,01	23,7	19 829,38	24,1
Priemyselná výroba	2 231,74	22,5	16 149,64	19,6
Stavebníctvo	648,16	6,5	5 367,25	6,5
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motor. vozidiel a motocyklov; doprava a skladovanie; ubyt. a strav. služby	1 856,95	18,7	15 202,48	18,4
Informácie a komunikácia	732,97	7,4	4 278,58	5,2
Finančné a poisťovacie činnosti	136,03	1,4	2 374,86	2,9
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 305,36	13,1	9 417,28	11,4
Odborné, vedecké a technické činnosti; admin. služby	1 008,98	10,2	8 250,49	10,0
Verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie; vzdelávanie; zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 518,05	15,3	13 896,37	16,9
Umenie, zábava a rekreácia; ostatné činnosti	196,63	2,0	2 185,70	2,7
Spolu	9 938,22	100,0	82 420,86	100,0

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

9.2 Priame zahraničné investície

Rozdelenie priamych zahraničných investícií je na Slovensku nerovnomerné. Počas rokov 2014 – 2019 bolo až takmer 70% všetkých priamych zahraničných investícií smerujúcich na Slovensko alokovaných do Bratislavského kraja, ďalších takmer 15% na územie Západného Slovenska. Iba 6,0% z celkového podielu priamych zahraničných investícií prišlo v roku 2019 na Východné Slovensko. Na úrovni krajov dokázal v roku 2019 Košický kraj pritiahnúť 4,6% všetkých priamych zahraničných investícií smerujúcich na Slovensko. Prílev priamych zahraničných investícií do Košického kraja smeruje hlavne do strojárstva, IKT odvetvia, automobilového a chemického odvetvia.

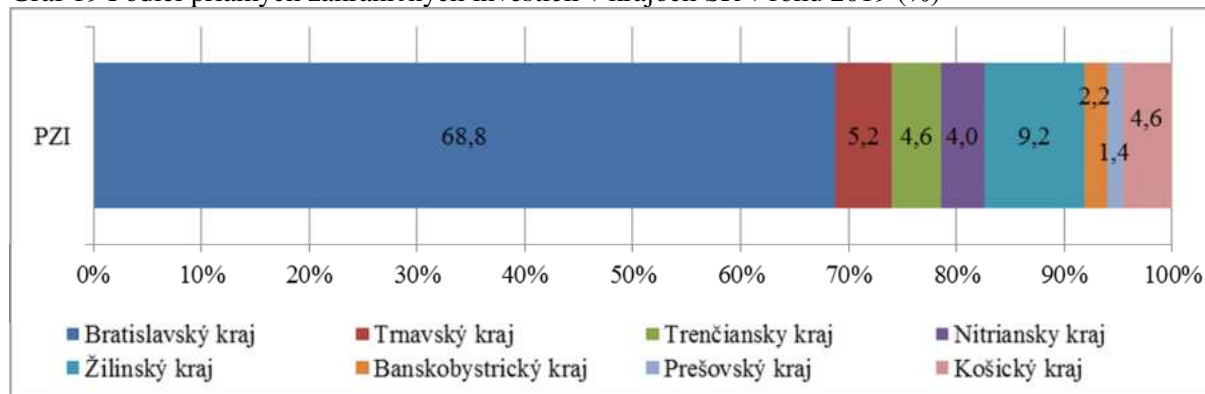
Priame zahraničné investície dosiahli v roku 2019 v Košickom kraji hodnotu 2 471,2 mil. Eur a tvorili 4,6% priamych zahraničných investícií v rámci SR.

Tabuľka 52 Vývoj priamych zahraničných investícií v krajoch a v SR v rokoch 2014 – 2019 (tis. Eur)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bratislavský kraj	28 351 228	29 041 924	31 099 668	34 420 098	36 288 650	37 109 423
Trnavský kraj	1 815 434	1 742 545	1 778 428	2 823 766	3 237 724	2 828 659
Trenčiansky kraj	2 299 268	2 260 542	2 707 001	2 583 395	2 534 898	2 479 218
Nitriansky kraj	1 641 344	1 991 881	2 421 814	1 852 385	1 965 875	2 172 148
Žilinský kraj	2 722 713	3 051 147	3 082 535	3 517 650	3 999 453	4 956 302
Banskobystrický kraj	760 536	784 792	1 006 231	970 108	1 052 217	1 161 133
Prešovský kraj	655 833	927 511	800 615	852 315	736 969	768 591
Košický kraj	2 722 883	2 465 110	2 253 972	2 599 991	2 463 611	2 471 206
Slovenská republika	40 969 240	42 265 453	45 150 265	49 619 709	52 279 396	53 946 680

Zdroj údajov: Národná banka Slovenska

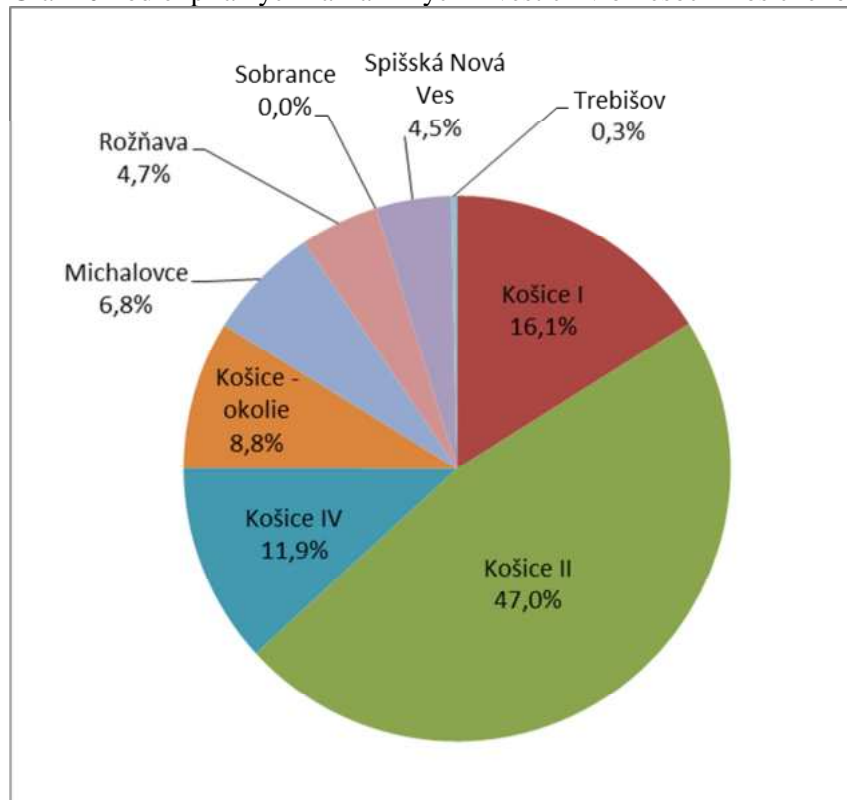
Graf 19 Podiel priamych zahraničných investícií v krajoch SR v roku 2019 (%)

Zdroj údajov: Národná banka Slovenska

V rámci okresov Košického kraja smerovalo v roku 2019 až 75% priamych zahraničných investícií kraja do okresov mesta Košice, s maximom v okrese Košice II (47% z celkových priamych zahraničných investícií kraja, 1 161,1 mil. Eur).

Graf 20 Podiel priamych zahraničných investícií v okresoch Košického kraja v roku 2019 (%)

Zdroj údajov: Národná banka Slovenska

9.3 Pôdohospodárstvo

Poľnohospodárska pôda v Košickom kraji zaberá plochu 3 328,5km² (49,3% z celkovej rozlohy kraja) a kraj sa na rozlohu poľnohospodárskej pôdy SR podieľa 14,0%. V rámci výmery poľnohospodárskej pôdy v Košickom kraji zaberá najvyšší podiel orná pôda (61,2% z poľnohospodárskej pôdy) a trvalé trávne porasty (33,2% z poľnohospodárskej pôdy). Nepoľnohospodárska pôda v Košickom kraji zaberá svojou rozlohou polovicu územia kraja (50,7%), z toho najvyšší podiel tvorí lesný pozemok (78,7% z celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy).

Tabuľka 53 Výmera územia Košického kraja a využitie pôdy v rokoch 2014 – 2020 (km²)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celková výmera územia	6 754,49	6 754,40	6 754,33	6 754,32	6 754,32	6 754,32	6 754,32
Poľnohospodárska pôda	3 346,93	3 340,43	3 336,99	3 334,00	3 332,86	3 331,90	3 328,46
- orná pôda	2 040,67	2 041,31	2 040,98	2 040,34	2 039,67	2 038,97	2 037,90
- chmeľnica	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- vinica	29,55	29,60	29,60	29,58	29,67	29,76	29,74
- záhrada	134,83	134,74	134,59	134,53	134,55	134,44	134,34
- ovocný sad	20,06	20,02	20,02	20,11	20,10	20,06	20,02
- trvalý trávny porast	1 121,83	1 114,76	1 111,81	1 109,44	1 108,87	1 108,67	1 106,46
Nepoľnohospodárska pôda	3 407,56	3 413,96	3 417,34	3 420,32	3 421,46	3 422,42	3 425,86
- lesný pozemok	2 682,57	2 685,20	2 688,85	2 691,38	2 693,17	2 693,90	2 696,64
- vodná plocha	163,55	163,84	163,96	163,76	163,70	163,72	163,35
- zastavaná plocha a nádvorie	343,13	343,87	344,04	344,58	344,95	345,18	345,92
- ostatná plocha	218,30	221,05	220,50	220,61	219,64	219,61	219,94

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

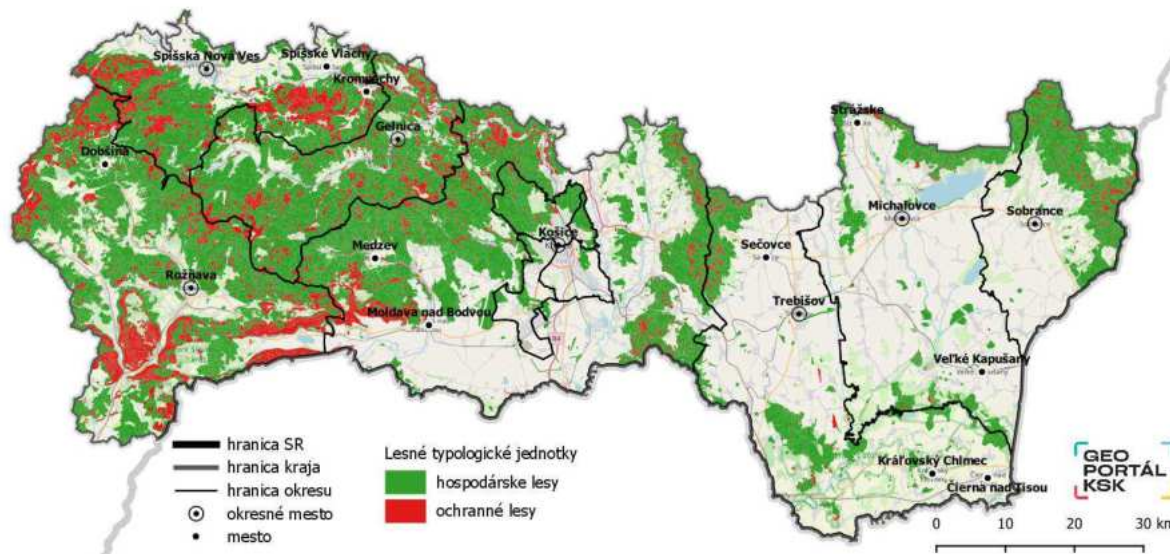
Na úrovni okresov je z hľadiska výmery najväčší okres Košice – okolie s rozlohou 1 534,6km² (22,7% z celkovej výmery Košického kraja). Najmenšími okresmi sú okresy mesta Košice, ktoré spolu zaberajú len 3,6% z výmery kraja. Z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v Košickom kraji je najvyšší podiel v okresoch Košice – okolie a Michalovce (22%), nepoľnohospodárska pôda je v rámci kraja najviac zastúpená v okresoch Rožňava a Košice – okolie (23%). Z hľadiska využitia pôdy v jednotlivých okresoch je najvyšší podiel poľnohospodárskej pôdy v okresoch Trebišov (73,3%) a Michalovce (70,8%), z nej v priemere 70% zaberá orná pôda. Podiel nepoľnohospodárskej pôdy je najvyšší v okrese Gelnica (81,5% z celkovej výmery okresu), z čoho až 93% zaberá lesný pozemok.

Tabuľka 54 Výmera územia a využitie pôdy v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020 (km²)

Územie (okres, kraj)	Celková výmera územia	Poľnohospodárska pôda		Nepoľnohospodárska pôda	
		Výmera	Podiel (%)	Výmera	Podiel (%)
Gelnica	584,31	108,16	18,5	476,15	81,5
Košice I	85,46	15,05	17,6	70,41	82,4
Košice II	80,54	38,46	47,8	42,08	52,2
Košice III	16,83	3,74	22,2	13,09	77,8
Košice IV	60,90	32,95	54,1	27,95	45,9
Košice – okolie	1 534,60	748,70	48,8	785,90	51,2
Michalovce	1 019,24	721,43	70,8	297,81	29,2
Rožňava	1 173,35	364,92	31,1	808,43	68,9
Sobrance	538,16	301,61	56,0	236,55	44,0
Spišská Nová Ves	587,46	206,69	35,2	380,77	64,8
Trebišov	1 073,48	786,75	73,3	286,73	26,7
Košický kraj	6 754,32	3 328,46	49,3	3 425,86	50,7
Slovenská republika	49 034,05	23 750,25	48,4	25 283,80	51,6

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Mapa 9 Kategórie lesa na území Košického kraja (stav v roku 2021)

Zdroj: Národné lesnícke centrum; vlastné spracovanie

Poľnohospodárska produkcia Košického kraja dosiahla v roku 2020 hodnotu 210 tisíc Eur a na celkovej poľnohospodárskej produkcii SR sa podieľala 10,1%.

Tabuľka 55 Hrubá poľnohospodárska produkcia z hrubého obratu v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020 (tisíc Eur, bežné ceny)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Spolu	223,25	191,73	233,15	261,21	227,96	211,01	210,16
Rastlinná	161,73	139,54	166,99	178,18	157,30	155,21	165,81
Živočišná	61,52	52,19	66,16	83,03	70,66	55,80	44,35

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Úrodnosť rastlinnej výroby je vyjadrená priemernými hektárovými výnosmi vybraných skupín plodín a je výrazne ovplyvnená heterogenitou pôdno-klimatických podmienok. Hektárové úrody v Košickom kraji sú vo všetkých vybraných poľnohospodárskych plodinách na nižšej úrovni ako je celoslovenský priemer, najvýraznejší rozdiel je pri plodine zemiaky, kde kraj dosahuje len 58% hektárovej úrody SR. V rámci okresov dosahujú najnižšie hodnoty okresy Gelnica, Spišská Nová Ves a Rožňava, nadpriemerné hodnoty sú v okrese Michalovce.

Tabuľka 56 Hektárové úrody vybraných poľnohospodárskych plodín v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2014 a 2020 (v tonách na hektár)

Územie (okres, kraj)	Zrniny spolu		Obilniny		Olejníny		Zemiaky		Viacročné krmoviny na ornej pôde	
	2014	2020	2014	2020	2014	2020	2014	2020	2014	2020
Gelnica	1,69	3,07	1,69	3,23	-	-	25,39	9,49	3,61	3,74
Košice I-IV a Košice – okolie	5,33	5,59	5,35	5,60	2,52	2,55	15,93	14,81	2,93	2,97
Michalovce	6,62	6,81	6,64	6,81	3,08	2,95	18,34	13,01	3,59	6,08
Rožňava	3,42	4,00	3,45	4,01	2,30	2,38	17,22	10,44	3,00	4,03
Sobrance	5,99	5,32	5,99	5,33	3,12	2,77	6,12	4,18	3,89	4,62
Spišská Nová Ves	3,76	3,69	3,87	3,81	2,69	2,33	11,20	12,42	4,00	4,52
Trebišov	5,28	5,91	5,29	5,92	2,92	2,55	21,87	17,84	3,15	3,71
Košický kraj	5,56	5,86	5,58	5,88	2,88	2,69	15,81	13,85	3,21	3,84
Slovenská republika	6,02	6,08	6,04	6,13	3,06	2,70	19,64	23,75	4,49	4,39

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Úroveň v živočíšnej výrobe charakterizuje počet hospodárskych zvierat, ich úžitkovosť a produkcia živočíšnych komodít. Počty hospodárskych zvierat v Košickom kraji aj v SR dlhodobý klesajúci trend, najvýraznejší pokles bol v Košickom kraji u ošípaných, kde ich počet klesol v roku 2020 oproti roku 2014 až o 80%. K nárastu počtu hospodárskych zvierat v Košickom kraji došlo len u hydiny (70%).

Tabuľka 57 Stav hospodárskych zvierat v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Košický kraj							
Hovädzí dobytok	45 357	45 825	46 504	46 164	45 065	44 037	44 927
Ošípané	49 073	44 424	32 284	28 618	30 053	25 336	10 126
Ovce	46 788	44 023	42 119	40 720	37 660	32 806	26 668
Hydina	955 772	2 433 627	2 435 362	2 970 158	3 106 502	1 370 483	1 640 141
Slovenská republika							
Hovädzí dobytok	465 543	457 586	446 112	439 826	438 855	432 253	442 289
Ošípané	641 827	633 116	585 843	614 384	627 022	589 228	538 310
Ovce	391 151	381 724	368 896	365 344	351 122	320 555	294 252
Hydina	12 494 074	12 836 224	12 130 501	13 353 837	14 056 914	13 131 941	10 603 624

* Od roku 2020 údaje o stavoch hydiny bez údajov za ostatných chovateľov (domácnosti), ktorí chovajú zvieratá na zabezpečenie vlastných potrieb (samozásobenie)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Z hľadiska objemu živočíšnej produkcie majú v Košickom kraji rozhodujúci význam tzv. produkčné okresy (Košice, Trebišov, Michalovce a Spišská Nová Ves), kde sa nachádza viac ako 2/3 počtu hovädzieho dobytku, viac ako 4/5 počtu ošípaných, takmer 2/3 počtu oviec a 96% hydiny z celkového počtu v Košickom kraji.

Tabuľka 58 Stav hospodárskych zvierat v okresoch Košického kraja a v Košickom kraji v roku 2020 (počet a podiel z kraja)

Územie (okres, kraj)	Hovädzí dobytok		Ošípané		Ovce		Hydina	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Gelnica	2 006	4,5	-	-	3 958	14,8	-	-
Košice I-IV a Košice – okolie	10 060	22,4	2 020	19,9	6 122	23,0	741 024	45,2
Michalovce	8 923	19,9	1 790	17,7	449	1,7	463 116	28,2
Rožňava	7 591	16,9	146	1,4	5 588	21,0	-	-
Sobrance	3 281	7,3	-	-	165	0,6	23 816	1,5
Spišská Nová Ves	4 881	10,9	2 805	27,7	5 880	22,0	436	0,0
Trebišov	8 185	18,2	1 873	18,5	4 506	16,9	378 534	23,1
Košický kraj	44 927	100,0	10 126	100,0	26 668	100,0	1 640 141	100,0

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci živočíšnej výroby možno sledovať intenzitu chovu zvierat, ktorá zohľadňuje výmeru pôdy, na ktorej sa zvieratá chovajú. U hovädzieho dobytku dosahoval Košický kraj v roku 2020 intenzitu chovu 16,6 kusov na 100ha poľnohospodárskej pôdy, čo je 72% celoslovenského priemeru. Najvyššia intenzita chovu bola v okresoch Gelnica (34,6), Spišská Nová Ves (31,2) a Rožňava (29,0). U ošípaných dosahoval Košický kraj v roku 2020 intenzitu chovu 5,1 kusov na 100ha ornej pôdy, čo je len 13% celoslovenského priemeru. Intenzita chovu ošípaných je sústredená v okresoch Gelnica (43,6) a Spišská Nová Ves (37,1), kde intenzita chovu prevyšuje krajský priemer viac ako 7-násobne. U oviec dosahoval Košický kraj v roku 2020 intenzitu chovu 9,9 kusov na 100ha poľnohospodárskej pôdy, čo je 64% celoslovenského priemeru. Najvyššia intenzita chovu oviec je v okrese Gelnica (68,3 kusov na 100ha poľnohospodárskej pôdy), čo je takmer 7-násobok krajského priemeru, významné sú aj okresy Spišská Nová Ves (37,6) a Rožňava (21,3). V rámci hydiny dosahoval Košický kraj v roku 2019 intenzitu chovu 685,9 kusov na 100ha ornej pôdy, čo je 70% celoslovenského priemeru.

Najvyššia intenzita chovu hydiny je v okrese Gelnica (5 708,4), čo je viac ako 8-násobok krajského priemeru.

Tabuľka 59 Intenzita chovu hospodárskych zvierat v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020 (počet a podiel oproti hodnote kraja)

Územie (okres, kraj)	Hovädzí dobytok		Ošípané		Ovce		Hydina	
	na 100 ha poľn. pôdy	%	na 100 ha ornej pôdy	%	na 100 ha poľn. pôdy	%	na 100 ha ornej pôdy	%
Gelnica	34,6	208,4	43,6	854,9	68,3	689,9	5 708,4	832,2
Košice I-IV a Košice – okolie	15,1	91,0	3,7	72,5	9,2	92,9	1 281,3	186,8
Michalovce	14,0	84,3	3,5	68,6	0,7	7,1	691,0	100,7
Rožňava	29,0	174,7	1,4	27,5	21,3	215,2	300,1	43,8
Sobrance	13,9	83,7	7,2	141,2	0,7	7,1	302,8	44,1
Spišská Nová Ves	31,2	188,0	37,1	727,5	37,6	379,8	408,1	59,5
Trebišov	11,9	71,7	3,2	62,7	6,6	66,7	280,7	40,9
Košický kraj	16,6		5,1		9,9		685,9	
Slovenská republika	23,2		40,0		15,4		973,5	

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

9.4 Štruktúra priemyslu a perspektívne odvetvia

Na základe vývoja tržieb za obdobie 2014 – 2019 predstavujú podľa údajov Finstatu najdôležitejšie odvetvia priemyselnej výroby v Košickom kraji kovovýroba a hutníctvo, automobilový priemysel, strojárstvo, informačné technológie a elektrotechnika.

Kovovýroba a hutníctvo predstavuje dlhodobo dominantné odvetvie priemyslu kraja, aj keď v poslednom období tržby v odvetví klesajú. Na druhej strane počet firiem aj počet ľudí pracujúcich v tomto odvetví vykazuje rastúci trend. Hutníctvo reprezentuje v kraji hlavne spoločnosť U.S. Steel Košice, s.r.o. (výroba surového železa, ocele a ferozliatin), ktorá v roku 1960 začala svoju výstavbu a zmenila charakter nielen Košíc a okolia, ale aj celého Slovenska a dodnes je spoločnosť najväčším zamestnávateľom v kraji a dosahuje aj najvyššie tržby v porovnaní s ostatnými spoločnosťami v kraji. Ďalšími spoločnosťami pôsobiacimi v rámci tohto odvetvia priemyslu sú CROWN Bevcan Slovakia s. r. o. Krompachy (výroba obalov z ľahkých kovov), Handtmann Slovakia, s.r.o. Košice (odlievanie ľahkých kovov), Kovohuty, a.s. Krompachy (výroba medi), Oerlikon Balzers Coating Slovakia s.r.o. Veľká Ida (opracovanie a povrchová úprava kovov) a iné.

Najvýraznejšie klesá v posledných rokoch automobilový priemysel (aj z pohľadu poklesu počtu firiem aj počtu zamestnancov). Automobilový priemysel využíva produkciu hutníckeho, strojárského aj elektrotechnického priemyslu v kraji a reprezentujú ho napríklad Magna PT s.r.o. Kechnec (výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá), Yazaki Wiring Technologies Slovakia s.r.o. Michalovce (výroba elektrických a elektronických prístrojov pre motorové vozidlá), JOBELSA SLOVENSKO, s.r.o. Košice (výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá) a iné.

Renomovaným odvetvím v kraji je strojárstvo, ktoré je sústredené skoro v každom okrese. Strojárske priemysel dnes zastupujú predovšetkým Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves (výroba iných čerpadiel a kompresorov), Energyco s.r.o. Rožňava (oprava strojov) alebo napríklad SWEP Slovakia s.r.o. Seňa (výroba a predaj výmenníkov tepla) a iné.

Súčasný prenikanie výpočtovej techniky do jednotlivých odvetví priemyslu má vplyv na spôsoby ako ľudia pracujú. Výrobné spoločnosti zavádzajú predovšetkým čoraz väčšiu automatizáciu. Od nášho vstupu do EÚ vzrástol počet robotov na Slovensku takmer o dvetisíc percent. Tento trend má pokračovať a pokračujúca automatizácia má prinášať zmeny v štruktúre priemyslu. Práve IT priemysel predstavuje perspektívne odvetvie kraja do budúcnosti. IT sektor je dominantný hlavne v meste Košice, zastúpený viacerými firmami ako Deutsche Telekom Systems Solutions Slovakia s.r.o. Košice (činnosti súvisiace s riadením počítačového príslušenstva), Lynx s.r.o. Košice (ostatné služby týkajúce sa informačných technológií a počítačov), Ness KE s.r.o. (počítačové programovanie a spracovanie dát, poskytovanie serverového priestoru na internete a súvisiace služby), Global Logic Slovakia s.r.o. Košice (poradenstvo týkajúce sa počítačov) a iné.

Elektrotechnický priemysel má pomerne dlhú tradíciu hlavne v dvoch mestách – Krompachy (v minulosti Slovenské elektrotechnické závody) a Michalovce (v minulosti Michalovské elektrotechnické závody). Na ich tradíciu nadviazali aj podniky, ktoré vznikli v druhej polovici 90. rokov minulého storočia. V Krompachoch bola v minulosti významná aj spoločnosť Panasonic AVC (výroba DVD rekordérov a rôznych komponentov do televízorov), dnes je tu napríklad SEZ Krompachy a.s. (výroba elektronických komponentov). V Michalovciach sa etablovali firmy napríklad BSH Drives and Pumps (výroba elektromotorov pre práčky, sušičky, umývačky riadu) a MICHATEK, k.s. (výroba elektrických zariadení pre domácnosť). Významné sú aj ďalšie firmy v danom odvetví, napríklad v okrese Gelnica SIRAIL s. r. o. Prakovce (výroba elektrických distribučných a kontrolných zariadení).

V súčasnosti významnú úlohu v rozvoji priemyslu na území Košického kraja zohrávajú, ako aj na území celej SR, zahraniční investori. Napríklad vstup pittsburskej spoločnosti U.S. Steel do košických železiarní v roku 2000 stabilizoval situáciu v spoločnosti a priniesol výstavbu novej pozinkovne plechov s využitím hlavne v automobilovom priemysle. Ďalšou významnou investíciou bola napríklad výstavba závodu Embraco v Spišskej Novej Vsi na zelenej lúke koncom 90. rokov 20. storočia. Brazílska spoločnosť je dnes svetovým lídrom vo výrobe hermetických kompresorov a kondenzačných jednotiek pre komerčné a domáce chladenie a v súčasnosti má štvrtinový podiel na svetovom trhu s kompresormi. Pre Košický kraj bude významná aj investícia švédskej spoločnosti Volvo Cars, ktorá využije zabehnutý dodávateľský reťazec pre automobilový priemysel. Piaty automobilový závod na Slovensku má so sebou priniesť investíciu vo výške 1,18 miliardy Eur, situovaný bude v priemyselnom parku v obci Valaliky v okrese Košice – okolie, kde do roku 2027 investor plánuje vytvoriť až 3 300 nových pracovných miest v oblasti výroby elektromobilov.

Dominantné odvetvia priemyselnej výroby v jednotlivých okresoch je rozmanité – kovovýroba a hutníctvo (Košice, Spišská Nová Ves, Gelnica, Rožňava), strojárstvo (Spišská Nová Ves, Rožňava), elektrotechnika (Michalovce, Gelnica), chemický priemysel (Michalovce, Spišská Nová Ves), potravinárstvo (Trebišov, Sobrance, Michalovce), papierenská výroba (Rožňava), automobilový priemysel (Košice, Michalovce). Vo všetkých okresoch je významný obchod, vo väčšine aj stavebníctvo a poľnohospodárstvo. V Košiciach je významné aj odvetvie energie a ťažby a IT. Mesto Košice má dominantné postavenie z pohľadu počtu firiem, zamestnancov a tržieb vo väčšine odvetví hospodárstva okrem strojárstva (Spišská Nová Ves), elektrotechniky (Michalovce), papierenskej výroby (Rožňava) a chemického priemyslu (Michalovce). Markantný rozdiel medzi tržbami okresu Košice a sumárnymi tržbami všetkých ostatných okresov je napríklad v oblasti energie a ťažby – 97% tržieb celého kraja v roku 2019 pochádza z okresov mesta Košice alebo napríklad IT – 95% tržieb celého kraja v roku 2019 pochádza z okresov mesta Košice.

Tabuľka 60 Top firmy v Košickom kraji podľa výšky tržieb v roku 2020

Názov	Okres	Odvetvie	Tržby v tis. Eur
U. S. Steel Košice, s.r.o.	Košice	Kovovýroba a hutníctvo	1 711 145
Východoslovenská energetika a.s.	Košice	Energie a ťažba	528 755
LABAŠ s.r.o.	Košice	Veľkoobchod	283 217
Embraco Slovakia s.r.o.	Spišská Nová Ves	Strojárstvo	217 685
Essity Slovakia s.r.o.	Rožňava	Výroba – ostatné	208 976
Východoslovenská distribučná, a.s.	Košice	Energie a ťažba	186 517
Marelli Kechnec Slovakia s.r.o.	Košice – okolie	Automobilový priemysel	174 749
Ferroenergy s.r.o.	Košice	Energie a ťažba	167 462
Magna PT s.r.o.	Košice – okolie	Automobilový priemysel	164 300
BSH Drives and Pumps s.r.o.	Michalovce	Elektrotechnika	163 150
Deutsche Telekom Systems Solutions Slovakia s.r.o.	Košice	Informačné technológie	142 090
Unomedical s.r.o.	Michalovce	Zdravotníctvo	96 272
SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO a.s.	Michalovce	Potravinárstvo	95 118
U-Shin Slovakia s. r. o.	Košice	Automobilový priemysel	92 978
Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	Košice	Energie a ťažba	91 199
Tepláreň Košice, a. s. v skratke TEKO, a. s.	Košice	Energie a ťažba	83 088
CROWN Bevcan Slovakia s. r. o.	Košice – okolie	Kovovýroba a hutníctvo	80 209

EUROVIA SK, a.s.	Košice	Stavebníctvo	75 861
Marelli PWT Kechnec Slovakia s. r. o.	Košice – okolie	Automobilový priemysel	65 651
Crown Commercial Slovakia s.r.o.	Košice – okolie	Veľkoobchod	174 749

Zdroj údajov: Finstat

9.5 Priemyselné parky

Priemyselné parky sú rozmiestnené po celom území Košického kraja, ich aktuálny popis je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 61 Priemyselné parky na území Košického kraja (stav k 30.6.2021)

Priemyselný park	Okres	Rozloha pozemku (ha)	Typ pozemku	Voľné plochy (ha)
Gelnica	Gelnica	0,187	hnedý park	0,15
Jaklovce	Gelnica	3,13	hnedý park	0,09
Kechnec	Košice – okolie	332,0	zelený park	148,71
Kojšov	Gelnica	0,5	hnedý park	0,05
Košice Immopark	Košice	97,5	zelený park	63,0
Krompachy	Spišská Nová Ves	2,1	hnedý park	3,51
Michalovce	Michalovce		zelený park	
Rožňava	Rožňava	13,6	hnedý park	5,69
Sobrance – Bunkovce	Sobrance	73,37	zelený park	58,36
Spišská Nová Ves – Drevárska 2	Spišská Nová Ves	1,05	hnedý park	
Spišská Nová Ves – Podskala	Spišská Nová Ves	6,78	hnedý park	5,89
Trebišov – Milhostov	Trebišov	9,06	hnedý park	3,18
Veľká Ida	Košice – okolie	30,03	zelený park	1,2

Zdroj údajov: Ministerstvo hospodárstva SR

9.6 Podnikateľské subjekty

Medzi najviac ekonomicky rozvinuté okresy v Košickom kraji patria okresy mesta Košice. Košický kraj je osobitne významný svojou produkčnou základňou, ktorá má kľúčovú pozíciu v hospodárstve celej republiky. Priemysel sa sústreďuje najmä v okresoch Košice I – IV, Michalovce a Spišská Nová Ves a Košice – okolie a zahŕňa všetky sektory, od potravinárstva až po hutníctvo. Hospodárstvo kraja je ovplyvnené silnou priemyselnou, finančnou, výskumnou a vzdelávacou základňou mesta Košice.

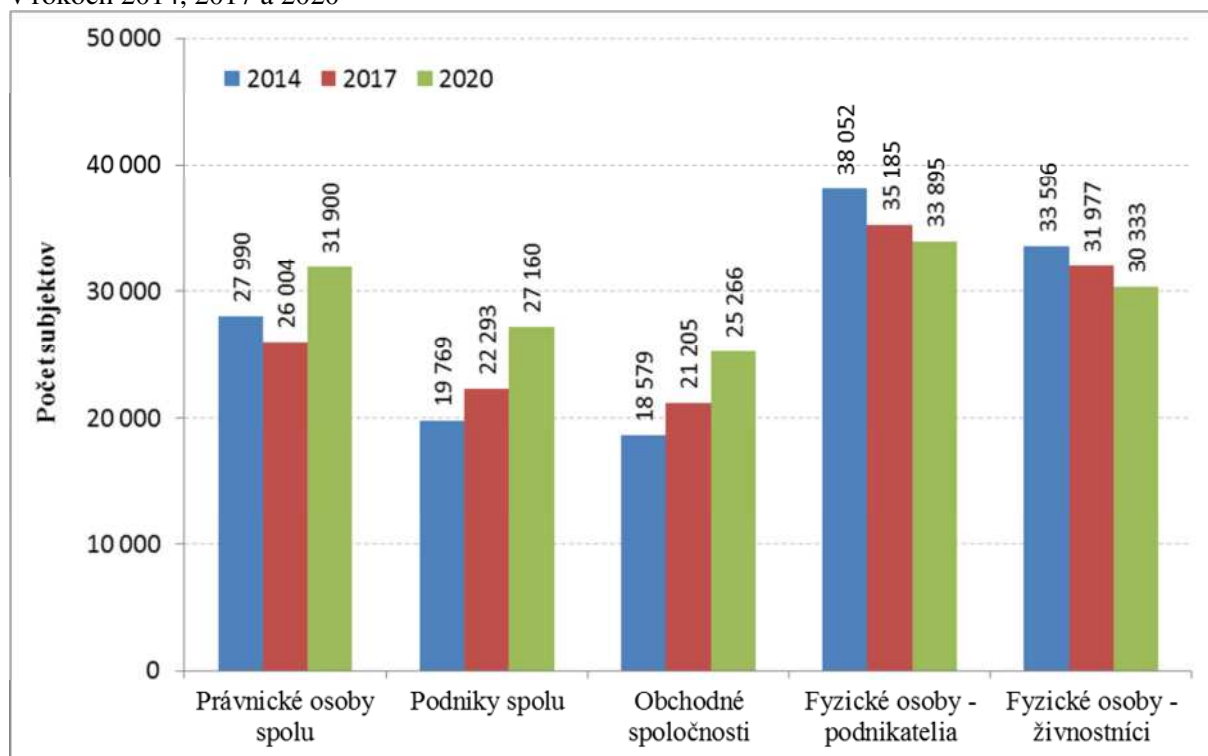
V roku 2020 bolo v Košickom kraji evidovaných 64 958 podnikateľských subjektov, z toho právnických osôb (zameraných na tvorbu zisku) bolo 31 900 (48,5%). Počet podnikov právnických osôb v Košickom kraji má stúpajúcu tendenciu, oproti roku 2014 vzrástol ich počet o takmer 4 tisíc podnikov (14%). Počet podnikateľov fyzických osôb dosiahol v Košickom kraji v roku 2020 hodnotu 33 895.

Tabuľka 62 Vývoj počtu podnikateľských subjektov v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet podnikateľských subjektov	66 042	56 211	58 737	61 189	61 287	64 958	65 795
z toho právnické osoby	27 990	21 803	23 744	26 004	28 055	30 076	31 900
z toho fyzické osoby	38 052	34 408	34 993	35 185	33 232	34 882	33 895

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Graf 21 Vývoj počtu vybraných subjektov z organizačnej štruktúry hospodárstva v Košickom kraji v rokoch 2014, 2017 a 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Tabuľka 63 Vývoj počtu podnikateľských subjektov právnických osôb v okresoch Košického kraja v rokoch 2014 – 2020

Územie (okres)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	582	361	400	479	514	533	563
Košice I	6 217	5 037	5 427	5 660	6 087	6 418	6497
Košice II	3 420	2 737	3 011	3 255	3 450	3 702	3899
Košice III	869	721	785	873	881	959	968
Košice IV	4 296	3 788	4 162	4 453	4 717	5 219	5968
Košice – okolie	2 691	1 953	2 109	2 496	2 795	2 985	3277
Michalovce	2 800	2 213	2 460	2 778	3 022	3 278	3436
Rožňava	1 656	1 090	1 182	1 343	1 496	1 612	1672
Sobrance	495	302	330	380	436	487	522
Spišská Nová Ves	2 492	1 802	1 948	2 200	2 412	2 508	2606
Trebišov	2 472	1 799	1 930	2 087	2 245	2 375	2492
Košický kraj	27 990	21 803	23 744	26 004	28 055	30 076	31 900

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Tabuľka 64 Vývoj počtu podnikateľských subjektov fyzických osôb v okresoch Košického kraja v rokoch 2014 – 2020

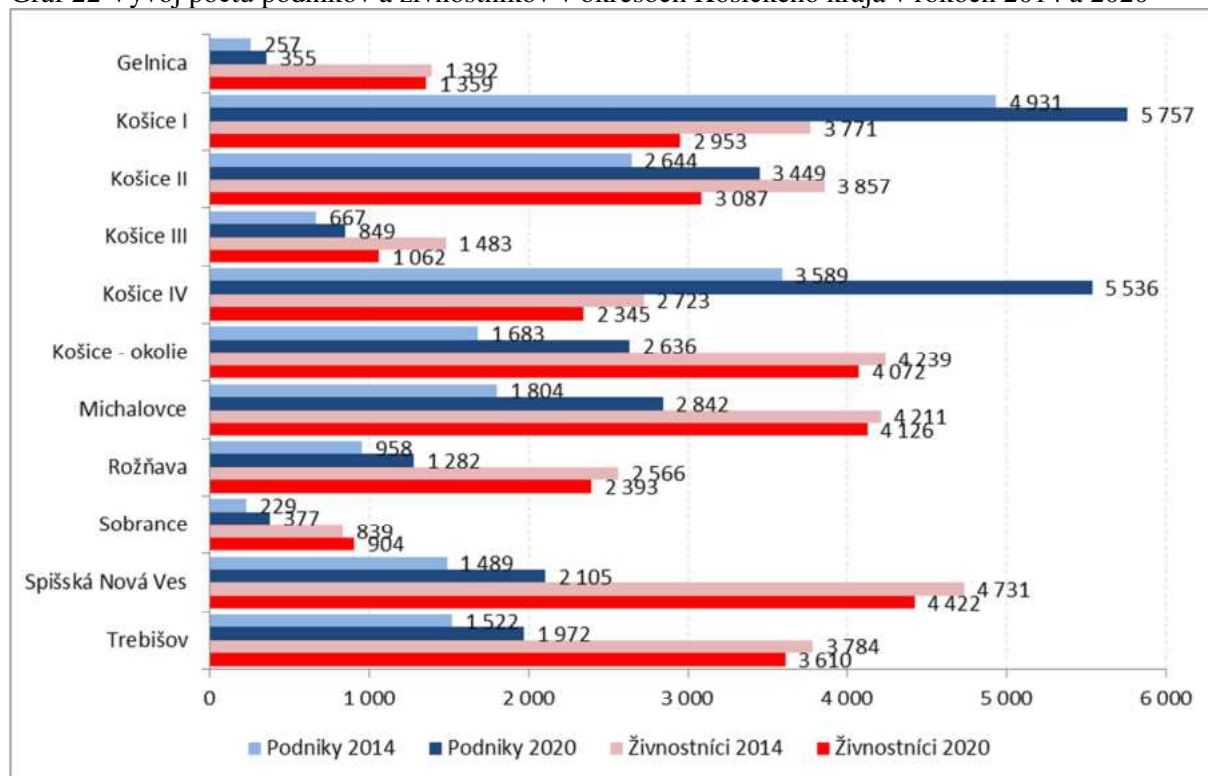
Územie (okres)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	1 502	1 384	1 420	1 357	1 342	1 460	1447
Košice I	4 512	4 022	4 127	4 105	3 639	3 708	3539
Košice II	4 238	3 761	3 832	3 818	3 476	3 561	3459
Košice III	1 622	1 444	1 443	1 439	1 220	1 259	1175
Košice IV	3 187	2 821	2 814	2 847	2 495	2 628	2704
Košice – okolie	4 703	4 326	4 452	4 582	4 389	4 606	4502
Michalovce	4 830	4 367	4 513	4 526	4 336	4 617	4555
Rožňava	2 916	2 628	2 630	2 671	2 672	2 839	2670
Sobrance	958	891	910	933	966	1 004	988

Územie (okres)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Spišská Nová Ves	5 239	4 850	4 891	4 831	4 797	5 088	4889
Trebišov	4 345	3 914	3 961	4 076	3 900	4 112	3967
Košický kraj	38 052	34 408	34 993	35 185	33 232	34 882	33 895

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V sledovanom období rokov 2014 – 2020 výrazne stúpol v Košickom kraji počet podnikov (nárast o 37%), zatiaľ čo počet živnostníkov zaznamenal pokles o 10%. Počet podnikov stúpol z 19 773 v roku 2014 na 27 160 v roku 2020. V rámci okresov bol najvyšší rast v okresoch Sobrance (165%), Michalovce (157,5%), Košice – okolie (156,6%) a Košice IV (154,2%). Absolútny nárast počtu podnikov bol najvyšší v okrese Košice IV (1 947 podnikov). Počet živnostníkov poklesol v Košickom kraji z hodnoty 33 596 v roku 2014 na 30 333 v roku 2020. V rámci okresov bol rast zaznamenaný len v okrese Sobrance (107,7%), Michalovce (157,5%, +65 živnostníkov). Najvýraznejší pokles počtu živnostníkov bol v okresoch Košice III (71,6%), Košice I (78,3%) a Košice II (80,0%). Absolútny pokles počtu podnikov bol najvyšší v okrese Košice I a Košice II (cca 800 živnostníkov).

Graf 22 Vývoj počtu podnikov a živnostníkov v okresoch Košického kraja v rokoch 2014 a 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Počet aktívnych podnikov právnických osôb dosiahol v roku 2020 bolo v Košickom kraji hodnotu 27 160, z čoho až 57% podnikov bolo v meste Košice. Oproti roku 2014 vzrástol počet aktívnych podnikov právnických osôb o viac ako 11 tisíc podnikov (70%). Najviac aktívnych podnikov právnických osôb bolo v roku 2020 v Košickom kraji vo veľkoobchode a maloobchode, oprave motorových vozidiel a motocyklov (21,3%). Až 86% podnikov bolo v súkromnom tuzemskom druhu vlastníctva. Podľa počtu zamestnancov bolo najviac malých podnikov s počtom do 49 zamestnancov (53,4% z celkového počtu podnikov), ich počet sa oproti roku 2015 zvýšil o 2,8 tisíc subjektov (23,5%). Podľa výšky tržieb bolo v roku 2020 v Košickom kraji najviac podnikov v rozpätí tržieb 0 – 999,999 tisíc Eur (73,9%).

Tabuľka 65 Počet aktívnych podnikov podľa ekonomických činností (SK NACE) v Košickom kraji v roku 2020

SK NACE	Počet	Podiel (%)
Spolu	27 160	100,0
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1 058	3,9
Priemysel spolu	3 420	12,6
Ťažba a dobývanie	28	0,1
Priemyselná výroba	3 135	11,5
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	59	0,2
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	198	0,7
Stavebníctvo	2 968	10,9
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	5 775	21,3
Doprava a skladovanie	1 241	4,6
Ubytovacie a stravovacie služby	1 211	4,5
Informácie a komunikácia	1 304	4,8
Finančné a poisťovacie činnosti	71	0,3
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 343	4,9
Odborné, vedecké a technické činnosti	3 744	13,8
Administratívne a podporné služby	2 539	9,3
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	2	0,0
Vzdelávanie	384	1,4
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	948	3,5
Umenie, zábava a rekreácia	383	1,4
Ostatné činnosti	769	2,8

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Podľa ekonomických činností je v rámci okresov Košického kraja najviac aktívnych podnikov vo veľkoobchode a maloobchode, oprave motorových vozidiel a motocyklov v okresoch mesta Košice, s maximom v okrese Košice IV, pričom táto oblasť je najviac zastúpená v rámci všetkých okresov. V meste Košice sa sústreďujú aj podniky v oblasti odborných, vedeckých a technických činností, v oblasti administratívnych a podporných služieb, v oblasti priemyselnej výroby a v oblasti stavebníctva. Najviac aktívnych podnikov v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu je v okresoch Košice – okolie, Michalovce, Rožňava a Trebišov. Aktívne podniky v oblasti stavebníctva sú okrem mesta Košice výraznejšie zastúpené aj v okrese Michalovce.

Tabuľka 66 Počet aktívnych podnikov podľa druhu vlastníctva v Košickom kraji v roku 2020

Druh vlastníctva	Počet	Podiel (%)
Súkromné tuzemské	23 401	86,2
Družstevné	241	0,9
Štátne	14	0,1
Vlastníctvo územnej samosprávy	59	0,2
Vlastníctvo združení, politických strán a cirkví	84	0,3
Zahraničné	2 673	9,8
Medzinárodné s prevažujúcim súkromným sektorom	688	2,5

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Tabuľka 67 Počet aktívnych podnikov podľa počtu pracovníkov v Košickom kraji v roku 2020

Počet pracovníkov (rozpätie)	Počet	Podiel (%)
0	689	2,5
1	5 513	20,3
2	2 826	10,4
3-4	2 288	8,4
5-9	1 828	6,7
10-19	871	3,2
20-24	153	0,6
25-49	322	1,2

Počet pracovníkov (rozpätie)	Počet	Podiel (%)
50-99	144	0,5
100-149	51	0,2
150-199	25	0,1
200-249	12	0,0
250-499	28	0,1
500-999	16	0,1
1000-1999	6	0,0
2000-2999	3	0,0
3000-3999	0	0,0
4000-4999	0	0,0
5000-9999	1	0,0
nezistený	12 384	45,6
Mikro podniky (1-9 zamestnancov)	12 455	45,9
Malé podniky (10-49 zamestnancov)	1 346	5,0
Stredné podniky (50-249 zamestnancov)	232	0,9

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Malé a stredné podniky

Malé a stredné podniky (MSP) registrované na území Košického kraja tvorili 10,2% všetkých aktívnych MSP na Slovensku. Na základe regionálnej štruktúry patrí Košický kraj medzi štyri kraje s nižším podielom malých a stredných podnikov. Najmenej, len 9,3% MSP malo v roku 2020 svoje sídlo v Trenčianskom kraji. Naopak, najviac MSP sa koncentruje na území Bratislavského kraja. Svoje sídlo tam má viac ako pätina (22,7%) zo všetkých malých a stredných podnikov na Slovensku. Pozitívnym indikátorom vo vývoji je dlhodobý nárast početnosti aktívnych MSP v kraji. K uvedenému trendu však dochádza prakticky u všetkých krajov na Slovensku. Počas uplynulých 15 rokov sa počet MSP v kraji zvýšil o 28,3%. Na celom Slovensku sa početnosť MSP počas rovnakého obdobia zvyšovala dynamickejšie – o 30,6%. (zdroj SBA, Malé a stredné podnikanie v číslach 2020, 2021)

V júli 2021 Európska komisia prostredníctvom svojej agentúry European Innovation Council and SMEs Executive Agency (EISMEA) publikovala výročnú správu o európskych MSP 2020/2021 so zreteľom na digitalizáciu MSP a prieskum výkonnosti MSP (ďalej len „Správa EK o MSP“). Táto správa je zverejnená na DocsRoom – Európska komisia (europa.eu).

Správa EK o MSP uvádza, že mikropodnik je najpočetnejší typ podniku v EÚ-27, až s 93,3% podielom na počte všetkých MSP. Správa EK o MSP zároveň konštatuje, že ich podiel na vytváranej ekonomickej pridanej hodnote MSP v EÚ-27 je menej ako pätina (18,7%). Mikropodniky zamestnávajú menej ako tretinu ľudí (29,2%) pracujúcich vo firmách klasifikovaných ako MSP.

Nižšie uvedený prehľad použitý zo správy EK o MSP hovorí, že 65% spomedzi zamestnaných v EÚ-27 pracuje v MSP, spolu vytvárajú ekonomickú pridanú hodnotu 53% z celku a MSP má zastúpenie v počte spoločností až 99,8%, podobne ako stav v SR (99,9%) a podobne ako je to pri zastúpení MSP v Košickom kraji (99,9%).

Správa EK o MSP uvádza, že v roku 2019 sa používanie digitálnych nástrojov podnikmi EÚ-27 jednoznačne zvyšuje s veľkosťou podniku. Podiel malých MSP v EÚ-27, ktoré využívajú rôzne digitálne nástroje, je nižší ako v prípade stredných MSP v EÚ-27, a naopak, stredné MSP dosahujú horšie výsledky ako veľké firmy v EÚ-27. Rozsah digitalizácie podniku sa líši nielen podľa veľkosti podniku, ale aj v členských štátoch. Pomocou 33 rôznych digitalizačných indikátorov je zostavená analýza stavu digitalizácie malých a stredných MSP, ktorá kategorizuje tri odlišné skupiny členských štátov.

Tabuľka 68 Počet podnikov, pridaná hodnota a zamestnanosť v EÚ-27 NFBS podľa počtu zamestnancov v roku 2020

	Mikro podniky	Malé podniky	Stredné podniky	MSP spolu	Veľké podniky	Podniky spolu
Počet podnikov	21 044 884	1 282 211	199 362	22 526 457	40 843	22 567 300
Podiel v %	93,3%	5,7%	0,9%	99,8%	0,2%	100,0%
Pridaná hodnota v miliónoch Eur	1 179 476	1 071 196	1 087 613	3 338 286	2 956 544	6 294 829
Podiel v %	18,7%	17,0%	17,3%	53,0%	47,0%	100,0%
Zamestnanosť	36 988 539	25 313 006	20 130 548	82 432 093	44 358 284	126 790 377
Podiel v %	29,2%	20,0%	15,9%	65,0%	35,0%	100,0%

Poznámka: Veľké podniky majú 250 a viac zamestnancov (Large enterprises)

Zdroj údajov: Eurostat, Národný štatistický úrad

Digitalizácia MSP v prvom zoskupení členských štátov (BG, EL, HU, IT, LV, PL, RO, SK) výrazne zaostáva za ich rovesníkmi v iných členských štátoch EÚ-27. Výkon digitalizácie MSP je vo všeobecnosti približne priemer v druhej skupine členských štátov (AT, CY, CZ, DE, EE, ES, FR, HR, LT, LU, PT, SI) a MSP v tretej skupine členských štátov (BE, DK, FI, IE, MT, NL, SE) prevyšujú svojich rovesníkov v ostatných dvoch skupinách. Výkonnosť MSP v oblasti digitalizácie sa môže tiež značne líšiť v rámci členských štátov, najmä vo veľkých krajinách. Napríklad MSP v IT, región Lombardia, vykazuje vyššiu úroveň digitalizácie v porovnaní s niektorými inými regiónmi v IT.

Podľa prieskumu MSP, ktorý sa uskutočnil pre potrebu Správy EK o MSP, majú väčšie MSP vypracovanú stratégiu alebo akčný plán (59 % stredných MSP a 49 % malých MSP v porovnaní s iba 32 % mikro MSP).

Kľúčové digitalizačné aktivity uvádzané ako zvažované MSP so stratégiami resp. akčné plány na digitalizáciu mali zhruba rovnakú dôležitosť:

- zlepšiť svoje interné zručnosti v oblasti IKT (77% MSP);
- zmeniť svoje používanie sociálnych médií (74% MSP);
- zlepšiť svoje bezpečnostné systémy IKT (72% MSP);
- prijať pokročilejšie technológie (71% MSP);
- zaviesť online marketing a/alebo predaj (60% MSP).

Prípadové štúdie digitalizácie vybraných MSP z EÚ ukazujú, že digitálne nástroje, ktoré prijali, boli veľmi rôznorodé. V každom prípade však MSP získali podporu pre cestu digitalizácie.

Niektoré MSP profitovali z iniciatívy DigitaliseSME, schémy financovanej EÚ, ktorá podporuje MSPs digitálnymi aktívatormi na základe potrieb ich podnikania. Iné MSP profitovali zo spolupráce s univerzitami, inými MSP alebo veľkými korporáciami. Mnohé MSP tiež využili finančnú podporu prostredníctvom regionálneho alebo národného financovania schém.

Podľa Správy EK o MSP, čo sa digitalizácie MSP a ich environmentálnej stopy týka, z MSP v EÚ-27, ktoré sa zúčastnili na prieskume Flash Eurobarometer 486 v roku 2020, 37% (s výnimkou odpovedí „nepoužije sa“ a „neviem“) už implementovali plán environmentálnej udržateľnosti alebo sú v procese jeho realizácie. Národné združenia MSP a organizácie na podporu digitalizácie MSP zdôraznili jednoduché opatrenia, ako je používanie nástrojov IKT (napr. videokonferencie ako alternatívy k cestovaniu) a používanie inteligentných spotrebičov na kontrolu/zníženie spotreby energie ako užitočné digitálne nástroje na zlepšenie udržateľnosti MSP. MSP však čelia viacerým prekážkam pri vytváraní udržateľnejšieho podnikania, pričom je 70% MSP z EÚ-27, ktoré narážajú aspoň na jednu z prekážok udržateľnosti, na ktorú sa vzťahuje prieskum Eurobarometer. Najčastejšie uvádzanou prekážkou bol „nedostatok spotrebiteľov alebo alebo nedostatočný zákaznícky dopyt“ (30%), nasledovaný „nedostatkem finančných zdrojov“ (27%).

Záver a odporúčania Správy EK o MSP:

Množstvo programov a politík EÚ výrazne prispelo k pomoci MSP pri digitalizácii a/alebo znižovaní vplyvu ich činností na životné prostredie. Príklady zahŕňajú: DigitaliseSME a Digital Europe (vrátane vytvorenia siete 200 európskych centier digitálnych inovácií na podporu malých a stredných podnikov pri ich digitálnej transformácii), Priemyselné klastre, zákon o digitálnych trhoch,

zákon o digitálnych službách, zákon o správe údajov, návrh klimatického zákona a nový akčný plán obehového hospodárstva.

Členské štáty tiež zaviedli širokú škálu programov zameraných na podporu MSP v ich digitalizácii. Tieto programy zahŕňajú poskytovanie informácií, pomoc pri identifikácii alebo rozvoji príslušných zručností a školení, mentoring, vytváranie sietí, podpora spolupráce, finančná podpora (napríklad granty, dotácie, poukážky atď.) a buď sú zamerané na všetky MSP, alebo sú špecificky do niektorých odvetví alebo do MSP s rôznymi skúsenosťami s digitalizáciou.

Analýza v tejto správe však ukazuje, že je potrebné urobiť ešte veľa:

- Úroveň digitalizácie sa v jednotlivých veľkostných triedach MSP výrazne líši, pričom výkonnosť dosahujú mikro MSP menšiu ako malé MSP a tie taktiež menej ako stredné MSP, a naopak, stredne veľké MSP horšie ako veľké podniky.
- Digitalizácia malých a stredných MSP v EÚ-27 zaostáva za ich rovesníkmi a inými krajinami ako sú NO a Spojené kráľovstvo.
- Nezanedbateľný podiel MSP, najmä mikro MSP, je toho názoru, že digitalizácia nie je pre nich užitočná ani potrebná, alebo sa domnievajú, že náklady prevyšujú výhody.
- Rozsah stavu digitalizácie malých a stredných MSP sa značne líši v členských štátoch, pričom MSP v mnohých členských štátoch výrazne zaostávajú za svojimi partnermi v EÚ-27.

Prieskum MSP ukazuje, že celkovo 72% MSP zastáva názor, že lepší prístup k verejným zdrojom a podporné schémy by im umožnili digitalizáciu. Poradenstvo o nákladoch a prínosoch, pokročilé digitálne technológie, podpora pri hľadaní požadovaných zručností alebo odborných znalostí a prístupu k nim a sieťovanie sú na druhom mieste v dôležitosti. Okrem toho asi polovica všetkých dotazovaných MSP uviedli, že pomoc pri získavaní finančných prostriedkov by im pomohla digitalizovať ich podnikanie.

Je nepravdepodobné, že by univerzálny program alebo politický prístup mohol fungovať na riešenie týchto problémov MSP, keďže potreby MSP sa líšia v členských štátoch výrazne od seba odlišujú po každej veľkostnej triede MSP.

Prípadové štúdie programov zameraných na podporu digitalizácie MSP a odpovede na prieskum národných asociácií MSP o podpore digitalizácie MSP organizácie zdôrazňujú niekoľko kľúčových ponaučení, ktoré je potrebné vziať do úvahy pri rozvoji akéhokoľvek nového MSP digitalizačného programu:

1. Uistite sa, že program je dobre navrhnutý a cielený. Dá sa to dosiahnuť konzultáciou vopred kľúčových zainteresovaných strán a odborníkov;
2. Urobte programy ľahko pochopiteľné a nastavte implementáciu aby ste uľahčili ich dostupnosť z príjemcovej perspektívy;
3. Zorganizujte kľúčový programový kontaktný bod pre informácie a zdroje, ku ktorým majú MSP prístup na podporu ich digitalizačných aktivít;
4. Uľahčiť prístup k externým financiám a zabezpečiť rýchle vyplácanie;
5. Podporovať spoluprácu s ostatnými partnermi a zainteresovanými stranami.

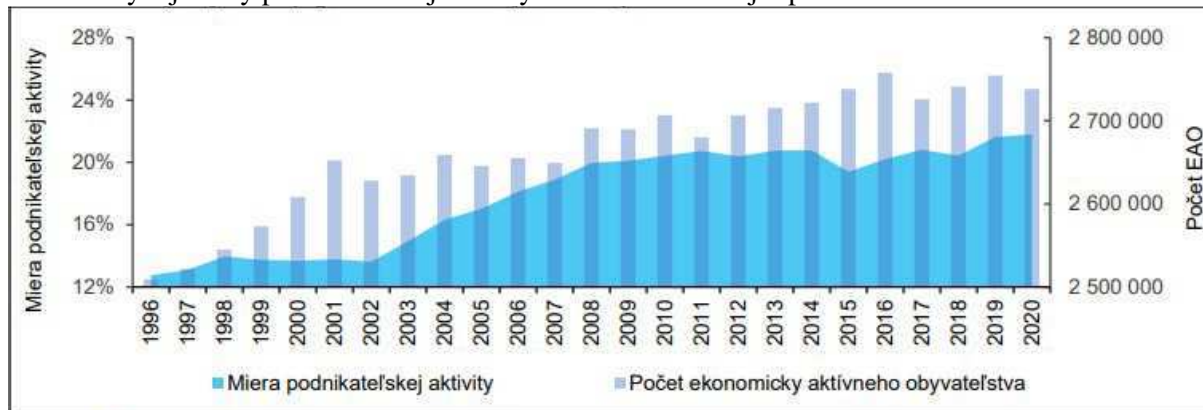
Okrem toho, výsledky rôznych prieskumov naznačujú, že:

1. Bez ohľadu na stav digitalizácie by všetky MSP mali prosperovať z grantov a dotácií z verejných financií;
2. MSP, ktoré ešte nedigitalizovali žiadnu zo svojich činností alebo s nimi majú veľmi málo skúseností, by digitalizácii prospeli mentorské programy, ktoré by im pomohli identifikovať aké výhody môže digitalizácia priniesť do ich podnikania. Takéto programy môžu byť náročné na zdroje a môžu zahŕňať poskytovanie individuálnej podpory a koučingu. Okrem toho v rámci tejto skupiny:
 - a. MSP, ktoré ešte nedigitalizovali svoje aktivity, by mali využívať pomoc na získanie prístupu požadovaným zručnostiam a školenia manažmentu a personálu;
 - b. Malé a stredné podniky, ktoré majú len obmedzené skúsenosti s digitalizáciou, by mali tiež získať ďalší prospech zo školení, najmä manažmentu.

V Slovenskej republike, podľa materiálu SBA „Malé a stredné podnikanie v číslach 2020, 2021“, miera podnikateľskej aktivity MSP, ktorá vyjadruje koľko aktívnych malých a stredných podnikov pripadá na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov v SR, sa z dlhodobého hľadiska vyvíja tiež pozitívne. V roku 2020 dosiahla miera podnikateľskej aktivity MSP 21,8%. To znamená, že na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov na Slovensku pripadá približne 22 aktívnych MSP. Vývoj

podnikateľskej aktivity MSP v ostatných desiatich rokoch nenadviazal na dynamický rast z obdobia pred nástupom finančnej a hospodárskej krízy v rokoch 2003 až 2008. Miera podnikateľskej aktivity sa od roku 2008 ustálila na úrovni okolo 20%. K pretrvávajúcej stagnácii prispieva najmä nižšia dynamika rastu početnosti MSP spojená s kontinuálnym miernym rastom počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva SR.

Graf 23 Vývoj miery podnikateľskej aktivity MSP v Slovenskej republike v rokoch 1996 – 2020

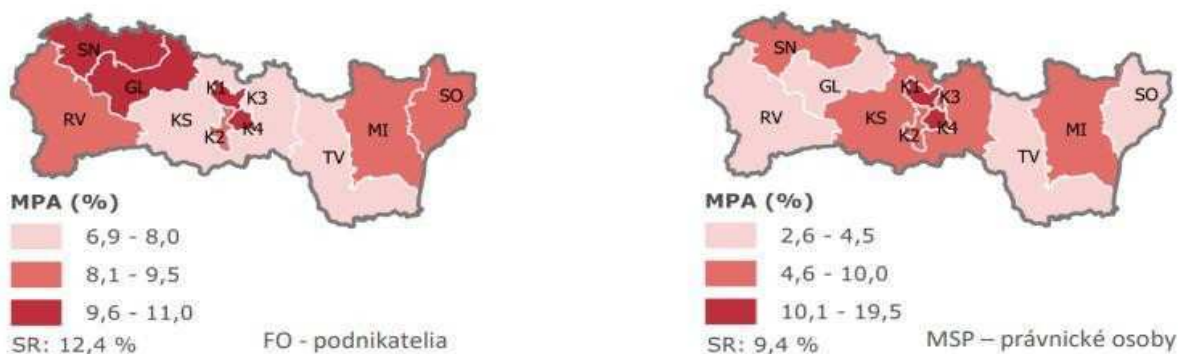

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR a Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Pre porovnanie, miera podnikateľskej aktivity v Košickom kraji za rok 2020 je 16,2%, t.j. na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov pripadá 16 aktívnych MSP, čo je v porovnaní s ukazovateľom za SR výrazne nižšia aktivita. Košický kraj je na poslednom mieste spomedzi všetkých krajov v miere podnikateľskej aktivity.

Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov nedosahuje ani v jednom okrese Košického kraja úroveň zodpovedajúcu pre celé Slovensko (12,4%). Najviac sa k tomu približuje okres Spišská Nová Ves (11,0%), Gelnica (10,5%) a Košice I (10,2%). Miera podnikateľskej aktivity MSP – právnických osôb prevyšuje celoslovenskú úroveň (9,4%) len v prípade okresov Košice IV (19,5%) a Košice I (16,5%). Uvedený stav korešponduje s výsledkami z ostatných krajských miest, resp. okresov, ktoré sa rovnako vyznačujú vyššou mierou podnikateľskej aktivity MSP podnikajúcich ako právnické osoby – podniky. (zdroj SBA, Malé a stredné podnikanie v číslach 2020, 2021)

Mapa 10 Miera podnikateľskej aktivity MSP v okresoch Košického kraja v roku 2020

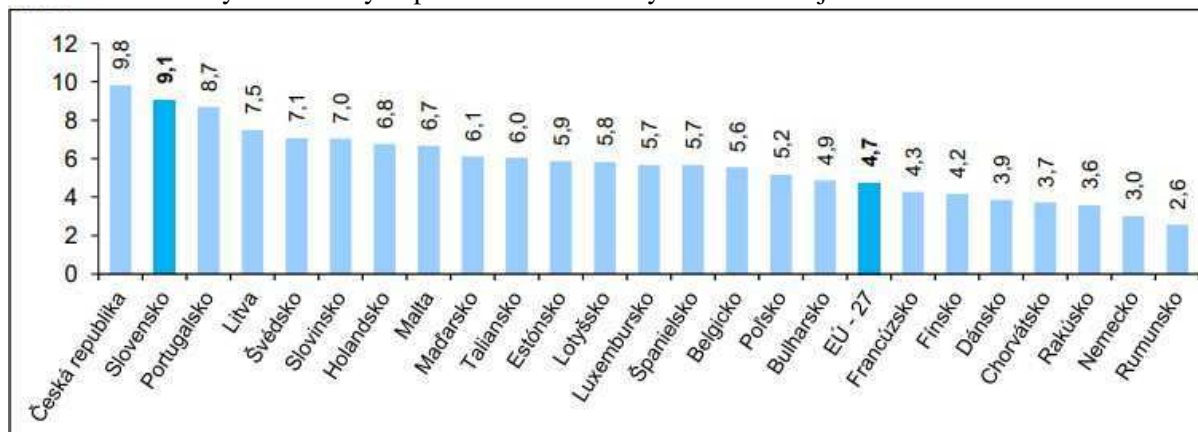

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR a Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Podľa údajov Eurostatu, v roku 2018 na Slovensku pripadalo 9,1 malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov. V krajinách EÚ-27 to bolo len 4,7. Slovensko sa v uvedenom porovnaní dlhodobo umiestňuje medzi krajinami s najvyšším počtom malých a stredných podnikov k celkovému počtu obyvateľov. Najvyšší pomer malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov bol evidovaný v Českej republike (9,8). V prípade ďalších krajín už dochádza k výraznejším rozdielom. Na opačnej strane rebríčka porovnávaných krajín sa umiestnilo Rumunsko (2,5), Nemecko (3,0).

V Košickom kraji podľa údajov z roku 2020, na 100 obyvateľov pripadá takmer 8 MSP (7,6).

Graf 24 Počet malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov v krajinách EÚ v roku 2018

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu za krajiny s dostupnými údajmi

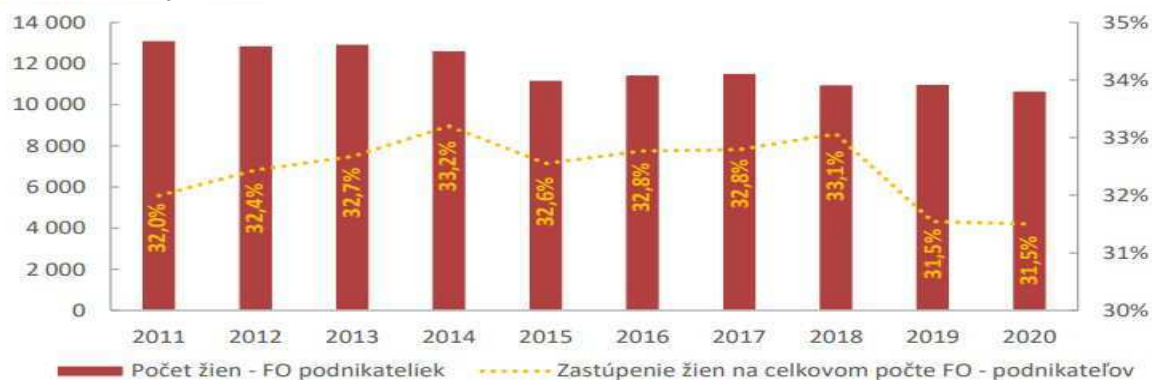
V odvetvovej štruktúre MSP na Slovensku majú najväčšie zastúpenie firmy pôsobiace v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N). V roku 2020 tvorili 27,3% (absolútne 163 099) zo všetkých aktívnych MSP. Druhým najpočetnejšie zastúpeným odvetvím je medzi MSP stavebníctvo, kde pôsobí 18,1%, resp. 108 136 aktívnych MSP. Podobne je zastúpené aj odvetvie obchodu, v ktorom vykonávalo svoju hlavnú činnosť podnikania 16,9%, resp. 101 066 MSP. V odvetví priemyslu podnikalo celkovo 81 149 MSP, čo predstavuje podiel na úrovni 13,6%. Nižšie zastúpenie (8,5%; resp. 51 000) dosahujú MSP, ktoré v roku 2020 pôsobili v sektore dopravy, informačných a komunikačných činnostiach – sekcia SK NACE H, J a tiež MSP vykonávajúce svoju hlavnú činnosť podnikania v ostatných službách – SK NACE P až S (8,2%; resp. 49 082). V odvetvovej štruktúre MSP má už dlhodobo najnižšie zastúpenie odvetvie pôdohospodárstva (4,0%), spolu s odvetvím ubytovanie a stravovanie (3,3%).

Z vyššie opísaného stavu vyplýva, že viac ako tri štvrtiny (75,9%) malých a stredných podnikateľov na Slovensku vykonávalo v roku 2020 svoju hlavnú podnikateľskú činnosť v štyroch sektoroch: obchodné služby, stavebníctvo, obchod a priemysel. Početnosť MSP v jednotlivých odvetviach sa z pohľadu medziročného porovnania vyvíjala rôzne.

Ženy a podnikanie

Košický kraj sa spolu s Bratislavským a Banskobystrickým krajom zaraďuje medzi trojicu krajov s najvyšším zastúpením žien medzi podnikateľmi. V roku 2020 tvorili ženy v Košickom kraji takmer tretinový podiel (31,5%) na celkovom počte aktívnych fyzických osôb – podnikateľov. Muži tvorili viac ako dvojtretinový podiel (68,5 %). V absolútnom vyjadrení dosiahol počet žien fyzických osôb – podnikateľiek 10,7 tisíc. V medziročnom porovnaní sa podiel žien nezmenil. Dlhodobý vývoj zastúpenia žien medzi podnikateľmi v Košickom kraji vykazuje negatívne tendencie. Aktuálne dosiahnutý podiel žien je v porovnaní s rokom 2011 nižší o 0,5 p. b. V priebehu poslednej dekády dosiahlo zastúpenie žien najvyššiu úroveň v roku 2014 (33,2%). Takmer jednu polovicu (49,5%) dosiahli ženy v Košickom kraji zastúpenie u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach. 29,8% predstavoval podiel žien v rámci živnostníkov. Najnižším zastúpením žien sa vyznačuje rodová štruktúra medzi samostatne hospodáriacimi roľníkmi (23,6%). (zdroj SBA, Malé a stredné podnikanie v číslach 2020, 2021)

Graf 25 Vývoj počtu žien FO – podnikateľiek a ich podielu na celkovom počte FO podnikateľov v Košickom kraji v rokoch 2011 a 2020

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií Štatistického úradu SR

Z pohľadu jednotlivých odvetví sa darí ženám výraznejšie presadiť predovšetkým v odvetviach služieb. Najvyššie zastúpenie žien v Košickom kraji je dosahované v odvetví ostatných služieb (sekcia SK NACE P až S). V roku 2020 tvorili ženy v danom odvetví takmer dvojtretinový podiel (65,5%) na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov. Sektor obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N) predstavuje ďalšie odvetvie s nadpolovičným zastúpením žien (51,3%). Najnižší podiel žien je naopak zaznamenaný v stavebníctve (4,4%). V rámci ostatných odvetví dosiahol podiel žien hodnoty v intervale od 12,8% v priemysle do 42,6% v ubytovaní a stravovaní.

Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v Košickom kraji sa vyznačuje najvýraznejším zastúpením vekovej kategórie 40 až 49-ročných. V uvedenej vekovej kategórii podnikala viac ako jedna štvrtina (26,7%) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov. Takmer jedna štvrtina (23,2%) podnikateľov bola vo vekovej kategórii 30 až 39 rokov. Každý piaty (21,5%) podnikateľ v kraji patril do vekovej kategórie 50 až 59-ročných.

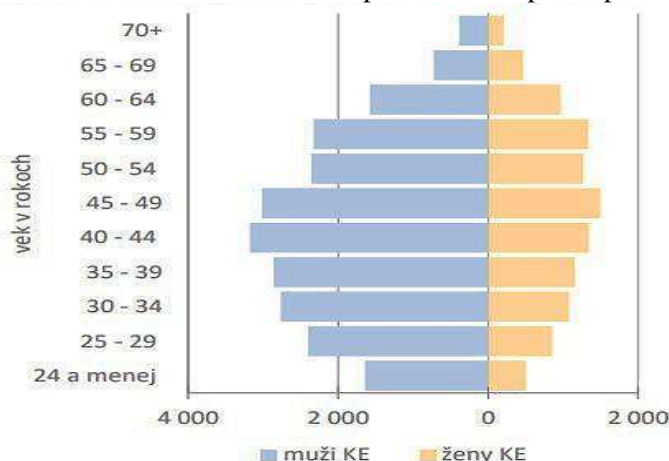
Košický kraj sa zaraďuje medzi kraje s podpriemerným zastúpením mladých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov. V roku 2020 dosiahlo zastúpenie mladých podnikateľov 15,9%. Ako pozitívnu skutočnosť možno hodnotiť nárast zastúpenia mladých podnikateľov z dlhodobého hľadiska. Zastúpenie mladých podnikateľov v jednotlivých regiónoch súvisí aj s vekovou skladbou ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Kraje s nižším podielom mladých ekonomicky aktívnych obyvateľov dosahujú taktiež najnižšie zastúpenie mladých podnikateľov. Vo vekovej kategórii 60 a viac rokov pôsobí v Košickom kraji 12,7% FO – podnikateľov. V porovnaní s ostatnými kraji sa Košický kraj zaraďuje medzi regióny s nadpriemerným zastúpením starších podnikateľov. V období predchádzajúcich piatich rokov sa zastúpenie starších zvýšilo len o 0,7 p. b. (zdroj SBA, Malé a stredné podnikanie v číslach 2020, 2021)

Graf 26 Podiel mladých a seniorov medzi FO – podnikateľmi podľa krajov SR v roku 2020

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií Štatistického úradu SR

Graf 27 Veková štruktúra FO – podnikateľov podľa pohlavia v Košickom kraji v roku 2020

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií Štatistického úradu SR

9.7 Vedecko-výskumný potenciál kraja

Košický kraj má významný inovačný potenciál, ktorý je reprezentovaný najmä početnosťou univerzít nadnárodného významu, pracovísk Slovenskej akadémie vied ako i súkromnými výskumno-vývojovými ústavmi. Košický kraj má po Bratislavskom kraji druhý najväčší výskumný potenciál vyjadrený početnosťou subjektov zúčastnených na výskume a vývoji.

Podľa údajov Štatistického úradu SR je Košický kraj z pohľadu počtu zamestnancov výskumu a vývoja na druhom mieste za Bratislavským krajom s počtom 4 778 zamestnancov v roku 2020, čo je 14,2% z celkového počtu v SR. Oproti roku 2014 vzrástol počet zamestnancov výskumu a vývoja v Košickom kraji o 903 zamestnancov, t.j. nárast o 23%. Na plný pracovný čas pracovalo v roku 2020 v oblasti výskumu a vývoja spolu 3 312 zamestnancov v Košickom kraji (15,0% zamestnancov výskumu a vývoja v SR), ich počet oproti roku 2014 vzrástol o 890 zamestnancov (36,7%).

Tabuľka 69 Vývoj počtu zamestnancov výskumu a vývoja vo fyzických osobách v krajoch a v SR v rokoch 2014 – 2020 (stav k 31.12.)

Územie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bratislavský kraj	12 925	12 538	13 671	12 983	13 892	14 291	15 127
Trnavský kraj	1 774	1 892	1 846	1 901	1 821	1 927	2 000
Trenčiansky kraj	1 489	1 217	1 471	2 396	2 347	2 385	2 350
Nitriansky kraj	2 602	2 934	2 318	2 310	2 415	2 260	2 263
Žilinský kraj	2 612	2 934	3 088	2 942	3 295	3 321	3 320
Banskobystrický kraj	2 287	2 216	2 143	2 080	2 094	2 127	2 418
Prešovský kraj	1 261	1 244	1 305	1 224	1 302	1 276	1 328
Košický kraj	3 875	3 777	3 829	3 948	4 099	4 202	4 778
Slovenská republika	28 825	28 752	29 671	29 784	31 265	31 789	33 584

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Z hľadiska štruktúry počet zamestnancov vedy a výskumu podľa vedných odborov majú v Košickom kraji najväčší potenciál technické vedy s počtom zamestnancov 2 382 v roku 2020, čo je 50% z celkového počtu zamestnancov. Druhou významnou vednou oblasťou sú prírodné vedy s počtom 727 zamestnancov v roku 2020 (15%).

Celkové výdavky na vedu a výskum v Košickom kraji dosiahli v roku 2020 objem 100 743,2 tis. Eur a na výdavkoch SR sa kraj podieľal 12,0%. Kapitálové výdavky sa na výdavkoch spolu v kraji podieľali 2,7%. V porovnaní s rokom 2014 mali výdavky na vedu a výskum rastúci trend, s maximom v roku 2015. Z celkových výdavkov v Košickom kraji smerovalo v roku 2020 najviac do technických vied (70 715,0 tis. Eur, t.j. 70%), na druhom mieste boli prírodné vedy (13,9%).

Tabuľka 70 Vývoj celkových výdavkov na výskum a vývoj v krajoch a v SR v rokoch 2014 – 2020 (v tis. Eur)

Územie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bratislavský kraj	311 169	384 880	319 931	383 071	360 836	374 848	393 853
Trnavský kraj	48 742	97 749	41 493	40 098	43 919	51 326	51 183
Trenčiansky kraj	55 639	52 151	57 001	95 895	80 615	94 105	88 865
Nitriansky kraj	52 769	88 226	36 877	37 349	66 239	36 578	44 789
Žilinský kraj	77 972	134 197	59 593	59 720	65 422	77 944	83 863
Banskobystrický kraj	34 815	44 540	37 744	37 334	41 406	43 725	49 498
Prešovský kraj	23 744	23 061	25 354	20 202	26 804	26 705	26 133
Košický kraj	64 783	102 467	62 843	75 286	65 705	71 359	100 743
Slovenská republika	669 632	927 272	640 835	748 955	750 947	776 590	838 927

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Košický kraj má silný akademický sektor a sektor výskumu a vývoja, kde univerzity zohrávajú dôležitú úlohu ako zamestnávateľa, pedagógovia, ale aj pri určovaní inovačných kapacít, a to transformáciou nových myšlienok do ekonomických aktivít. Existujú tri verejné univerzity, osem ústavov Slovenskej akadémie vied so sídlom v Košiciach a početné výskumné inštitúcie, ako napríklad centrá excelentnosti, kompetenčné centrá, vedecké parky a výskumné centrá.

Súhrnný prehľad centier excelentnosti a výskumných centier a laboratórií troch zapojených univerzít predstavuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 71 Prehľad univerzít a ich centier excelentnosti, výskumných centier a laboratórií v Košickom kraji

Univerzita	Centrá excelentnosti	Výskumné centrá a laboratóriá
Technická univerzita v Košiciach	Centrum informačných a komunikačných technológií pre znalostné systémy	Univerzitný vedecký park TECHNICOM
	Centrum excelentnosti výkonových elektronických systémov a materiálov pre ich komponenty	Vedecký park MEDIPARK
	Centrum excelentného výskumu získavania a spracovania zemských zdrojov	Start-up centrum a inkubátor TUKE
	Centrum excelentného výskumu progresívnych stavebných konštrukcií, materiálov a technológií	
	Centrum výskumu riadenia technických, environmentálnych a humánnych rizík pre trvalý rozvoj produkcie a výrobkov v strojárstve	
	Centrum excelentnosti integrovaného výskumu a využitia progresívnych materiálov a technológií v oblasti automobilovej elektroniky	
	Centrum výskumu účinnosti integrácie kombinovaných systémov obnoviteľných zdrojov energií (VUKONZE)	
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (v rámci TIP-UPJŠ)	Centrum interdisciplinárnych biovied	Vedecký park MEDIPARK
	Centrum pre biomedicínske inžinierstvo	Vedecko-výskumné centrum PROMATECH
	Centrum pre zelené technológie	Univerzitný vedecký park TECHNICOM
	Centrum translačnej medicíny	
	Centrum pre informačné technológie	
	Centrum progresívnych materiálov	
Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach	Centrum excelentnosti (CE) pre nákazy zvierat a zoonózy – INFEKTZOON (ITMS kód projektu: 26220120002) vzniklo v roku 2009.	Centrum aplikovaného výskumu
	Centrum excelentnosti biomedicínskych technológií v partnerstve s UPJŠ v Košiciach (ITMS kód projektu: 26220120066) vzniklo v roku 2010.	Centrum experimentálnej a klinickej regeneračnej medicíny
	Centrum excelentnosti pre parazitológiu v partnerstve s Parazitologickým ústavom SAV v	Laboratórium medicínskej mikrobiológie a imunológie

Univerzita	Centrá excelentnosti	Výskumné centrá a laboratóriá
	Košiciach (ITMS kód projektu: 26220120022) vzniklo v roku 2009.	
	Kompetenčné centrum pre biomodulátory a výživové doplnky (Probiotech) v partnerstve s Ústavom fyziológie hospodárskych zvierat v Košiciach (ITMS kód projektu: 26220220152) vzniklo v roku 2011.	Vedecký park MEDIPARK
	Medicínsky univerzitný vedecký park v Košiciach (MediPark Košice) v partnerstve s UPJŠ v Košiciach (ITMS kód projektu: 26220220185) vznikol v roku 2013.	Kompetenčné centrum

Zdroj: TUKE, UPJŠ, UVLF

V roku 2021 založil Košický samosprávny kraj spolu s mestom Košice a 3 univerzitami Inovačné centrum Košického kraja, ktoré predstavuje nástroj na implementáciu Regionálnej inovačnej stratégie Košického kraja.

9.8 Kreatívny priemysel

Kreatívny priemysel označuje tie časti ekonomiky, ktoré vytvárajú ekonomickú hodnotu na základe individuálneho tvorivého vkladu či umeleckého nadania. Ide o sektor postavený na zhodnocovaní duševného vlastníctva, do ktorého možno zaradiť oblasti tvorivej činnosti ako architektúra, dizajn, film, hudba, výtvarné a divadelné umenie, ale aj tvorba počítačových hier či reklama.

Definičný rámec, používaný Európskou komisiou, je uvedený v štúdií Ekonomia kultúry z roku 2006 (KEA), pričom podľa tejto definície sa celá oblasť delí na kultúrny sektor a kreatívny sektor. Do kultúrneho sektora patria oblasť tradičného umenia (výtvarné a divadelné umenie, kultúrne dedičstvo) a oblasť kultúrneho priemyslu (film, audiovizia, televízne a rozhlasové vysielanie, počítačové hry, hudba, vydavateľská činnosť). Do kreatívneho sektora patria kreatívny priemysel (dizajn, architektúra a reklama) a príbuzné oblasti (napr. vývoj softvéru).

Osobitosť kultúrneho a kreatívneho priemyslu spočíva v tom, že vytvára most medzi umením, kultúrou, podnikaním a technológiami. Kultúrny a kreatívny priemysel je navyše charakteristický tým, že vytvára pracovné miesta, ktoré nemožno presunúť do zahraničia, pretože sa viažu na špecifické kultúrne a historické zručnosti a sú späté s územím a tradíciami, ktoré ich určujú. Významná je tiež skutočnosť, že kultúrny a kreatívny priemysel prispieva viac ako akékoľvek iné odvetvie k zamestnanosti mládeže a žien. Kultúrny a kreatívny priemysel takisto preukázal po kríze v roku 2008 väčšiu odolnosť v porovnaní s ostatnými odvetviami, čo potvrdila aj jeho schopnosť naštartovať pozitívne zmeny v iných hospodárskych odvetviach, napríklad v cestovnom ruchu, maloobchode a digitálnych technológiách.

Kultúrny a kreatívny priemysel taktiež zohráva kľúčovú úlohu ako katalyzátor a šíriteľ inovácií a jeho vplyv sa neobmedzuje iba na oblasť kultúry a tvorivosti, ale zasahuje aj do mnohých odvetví hospodárstva. Odvetvia kultúrneho a kreatívneho priemyslu ako zástupcovia dynamickej a silnej Európy musia v súčasnosti čeliť mnohým výzvam prameniacim z prechodu na digitalizáciu, z globalizácie, veľkej jazykovej a kultúrnej roztrieštenosti trhov a ťažkostí v oblasti prístupu k financovaniu.

V oblasti kreatívneho priemyslu na území Košického kraja pôsobilo v roku 2020 spolu 4 032 subjektov, najviac v oblasti reklamy a módného priemyslu. Ich pôsobenie je prevažne koncentrované na územie mesta Košice, kde ich v roku 2020 pôsobilo spolu 2 376 (59%). Medzi najvýznamnejšie patrí:

- Creative Industry Košice, n.o., ktorá sa zaoberá podporou a rozvojom kultúry a kreatívneho priemyslu,
- Tabačka Kulturfabrik, n.o., kultúrne centrum a otvorená zóna pre umenie, kreativitu a spoluprácu v Košiciach.

V odvetviach spadajúcich do kreatívneho priemyslu (oblasť umenia, zábavy a rekreácie) pracovalo v Košickom kraji ku koncu roku 2020 približne 1,3% zamestnancov kraja (približne 2,5 tisíc zamestnancov), čo je tesne pod priemerom SR (1,6%).

9.9 Strieborná ekonomika

Pojem strieborná ekonomika je populárne označenie pre ekonomiku, kde vysokú časť spotreby vytvárajú seniory. Strieborná ekonomika nehovorí o zvyšovaní zamestnanosti starších osôb, ale o využití ekonomického dopytu, ktorý produkuje populácia v staršom veku (so striebornými vlasmi).

Starnutie populácie je dlhodobým trendom, ktorý začal pred niekoľkými desaťročiami. Podľa prognózy Eurostatu sa celkový počet obyvateľov Európskej únie zvýši od roku 2010 v počte 501 miliónov do roku 2040 na 526 miliónov, kedy bude najvyšší počet obyvateľov. Zatiaľ čo v roku 2010 bol podiel obyvateľov nad 65 rokov na populácii vo veku 15 – 64 rokov 17%, do roku 2060 sa má zvýšiť na viac ako 68%. Podiel osôb vo veku 80 rokov a viac sa podľa prognózy zvýši za 20 rokov od roku 2010 z 5% na 12%.

Populačné starnutie sa v plnej miere prejaví aj na krajskej úrovni. Z populačnej prognózy do roku 2040 za kraje a okresy Slovenska, spracovanej Výskumným demografickým centrom v Bratislave (INFOSTAT), Centrom spoločenských a psychologických vied SAV a Katedrou ekonomickej a sociálnej geografie, demografie a územného rozvoja Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave v roku 2019, je zjavný pokles podielu produktívnej zložky obyvateľstva vo veku 20 – 64 rokov a nárast podielu seniorov. V Košickom kraji sa podľa prognózy zvýši podiel seniorov (nad 65 rokov veku) z 15% v roku 2018 na 23% v roku 2040. S výnimkou Košického (23%) a Prešovského kraja (22%) by vo všetkých ostatných krajoch mal podiel seniorov v roku 2040 výrazne prekračovať hranicu jednej štvrtiny populácie. Najväčší podiel by mal v roku 2040 podľa výsledkov prognózy dosahovať Nitriansky (28%) a Trenčiansky kraj (29%).

K relatívnemu nárastu vyšších vekových skupín obyvateľstva výrazným spôsobom prispeli aj dosiahnuté výsledky pokroku v ekonomickej, sociálnej, ale aj v medicínskej oblasti. V súvislosti so starnutím populácie sa teda do popredia čoraz viac dostáva pojem strieborná ekonomika.

Okrem súvisiacich problémov, ktoré so sebou starnutie populácie prináša je možné túto skutočnosť vnímať aj ako výzvu, resp. príležitosť pre rozvoj nových segmentov hospodárstva – zameraných na potreby seniorov a ľudí v dôchodkovom veku. Jednou z nich sú aj príležitosti pre inovatívne firmy a ich produkty, ktoré by pomohli zlepšiť kvalitu života starších ľudí.

Starnúce obyvateľstvo vytvára početnú skupinu obyvateľstva, ktorá v podmienkach uplatňovania princípu aktívneho starnutia vytvára novú rastúcu skupinu spotrebiteľov so špecifickými požiadavkami, ako sú automobily s IKT čiastočne nahradzujúce oslabené zmyslové vnímanie, ubytovacie služby priateľské starnutiu, služby súvisiace so starostlivosťou o majetok – správa finančných portfólií, investícií do nehnuteľností a pod. Konkrétne zmeny v parametroch verejného systému služieb veľmi ťažko predvídať. Je však jasné, že úloha verejného sektora bude čoraz viac klesať a do popredia sa dostanú platené služby poskytované súkromným sektorom, a teda veľký objem platieb súkromným opatrovateľským a zdravotným službám.

9.10 Cestovný ruch

Košický kraj je veľmi bohatý na atraktivity cestovného ruchu tak z pohľadu prírodných, ako aj kultúrno-historických pamiatok. Na území kraja sa nachádza hneď sedem prírodných pamiatok zapísaných na Zozname svetového dedičstva UNESCO. Na nasledujúcej mape Slovenska sú zakreslené všetky prírodné a kultúrne pamiatky UNESCO.

Mapa 11 Prírodné a kultúrne pamiatky UNESCO v Slovenskej republike (stav v roku 2021)

Zdroj: Unesco-slovakia.sk

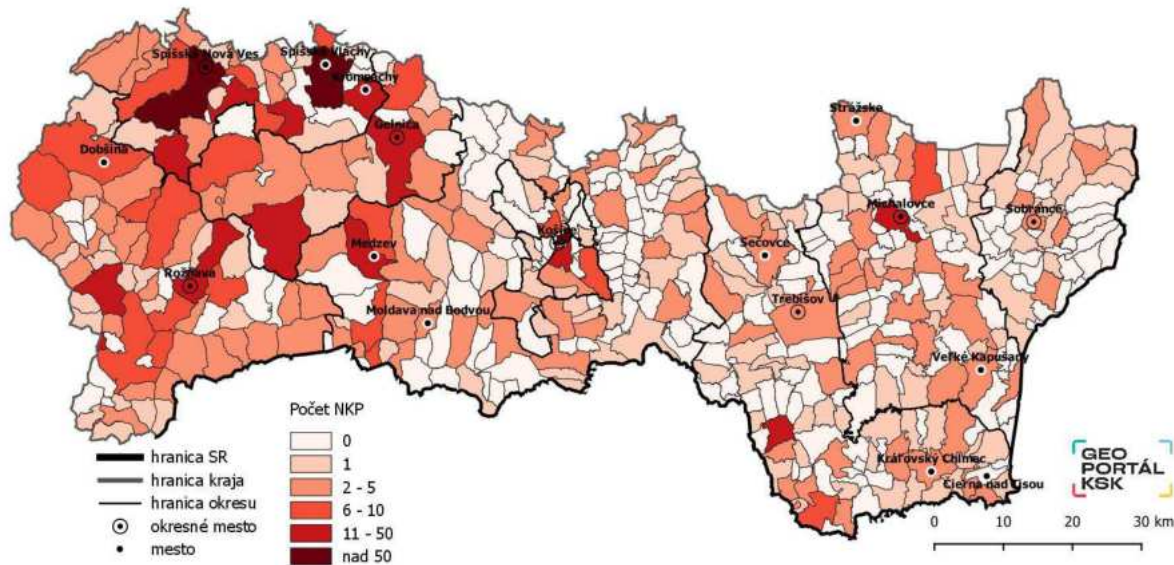
Okrem prírodných a kultúrnych pamiatok UNESCO ponúka Košický kraj množstvo ďalších zaujímavých atrakcií alebo bodov záujmu. Nasledujúca mapa ukazuje prehľad týchto a ďalších atrakcií (kategórie múzeá a pamiatky, príroda, hrady, zámky, kostoly, katedrály, jaskyne, vodné dobrodružstvá, agroturizmus a tradičná a ľudová tvorba) na území Košického kraja.

Mapa 12 Atrakcie na území Košického kraja (stav v roku 2021)

Zdroj: Košice Región Turizmus

Mapa 13 Počet národných kultúrnych pamiatok v obciach Košického kraja (stav v roku 2020)

Zdroj: www.pamiatky.sk; vlastné spracovanie

Z pohľadu návštevnosti, ktorú monitoruje krajská organizácia cestovného ruchu Košice Región Turizmu, je sledovaná návštevnosť turisticky najatraktívnejších bodov záujmu. Prehľad návštevnosti je uvedený v tabuľke nižšie.

Tabuľka 72 Vývoj návštevnosti turisticky najatraktívnejších bodov záujmu v Košickom kraji v rokoch 2015 – 2021

Názov	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2019/2020 %	2020/2021 %
Spišský hrad	150000	209104	212535	211476	211700	129693	121141	-38,7%	-8%
NP Slovenský raj	410545	410056	621115	569281	601850	590650	607396	-19,5%	+3%
Kaštieľ Betliar	56938	67707	94998	78939	77444	44185	41917	-42,9%	-5%
Mauzóleum Andrássyovcov v Krásnohorskom Podhradí	7356	9783	12019	13068	14709	6270	6407	-57,4%	+2%
Thermalpark Šírava	140000	156569	152000	150000	166700	86301	-	-48,2%	-
Dobšinská ľadová jaskyňa	69749	80313	87132	82111	82176	57018	39253	-30,6%	-31%
Domica	20527	37504	29409	29208	22485	20410	13580	-9,2%	-33%
Gombasecká jaskyňa	9815	11350	14543	13133	15193	11830	11790	-22,1%	0%
Jasovská jaskyňa	17798	17089	20621	18704	19440	12390	13580	-36,3%	-64%
Ochtinská aragonitová jaskyňa	27430	28734	35463	31321	32780	29709	23622	-9,4%	-20%
Najvyššia kostolná veža v Spišskej Novej Vsi	4392	4133	4036	4789	3643	2097	2134	-42,4%	+2%
ZOO Košice	201099	234465	208186	224471	254528	337733	229104	+32,7%	-32%
Strážna veža, Rožňava	2072	2073	1927	3007	2799	2474	2126	-12,0%	-14%
Jasovský kláštor	-	-	1534	1799	3213	4754	3530	+48,0%	-26%
Morské oko	-	-	-	41530	45279	69682	64606	+53,9%	-7%

Zdroj: Košice Región Turizmus

Väčšinu dopytu po cestovnom ruchu v Košickom kraji spoločne pokrýva len niekoľko okresov: okresy mesta Košice (Košice I-IV), okres Spišská Nová Ves a okres Michalovce dohromady ročne ubytovávajú približne 4/5 všetkých návštevníkov kraja. Podľa záujmu návštevníkov o ubytovacie služby možno rozlíšiť tri významné prírodné destinácie v kraji:

- vodná nádrž Zemplínska šírava,
- Spišský hrad a Národný park Slovenský raj
- mesto Košice.

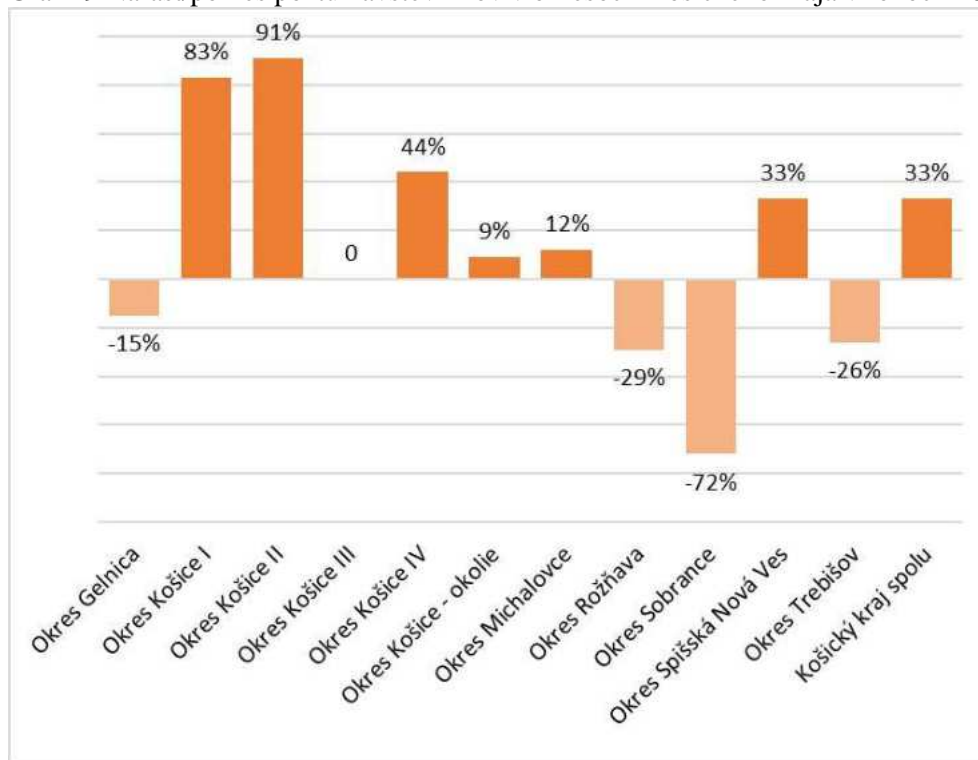
Z pohľadu návštevnosti sa najviac rozvinulo mesto Košice, ktoré sa stáva čím ďalej tým viac obľúbenou destináciou (a to aj pred konaním MS v ľadovom hokeji, ktoré návštevnosť významne zvýšili). Návštevnosť Spiša a Slovenského raja sa zvýšila na úkor návštevnosti ich južného suseda – Rožňavy, resp. oblasti Gemera. Medzi dôvody môže patriť väčšia aktivita v rozvoji cestovného ruchu severných regiónov, lepšia dopravná dostupnosť ako z iných častí Slovenska, tak k iným atraktivitám, a v neposlednom rade (dočasná) neprístupnosť hradu Krásna Hôrka. Okres Sobrance síce zaznamenáva veľký prepád, avšak ide o najmenej navštevovanú lokalitu Košického kraja. Prepád je teda v počte stoviek návštevníkov.

Graf 28 Vývoj počtu návštevníkov v Košickom kraji v rokoch 2009 – 2019

Zdroj: Košice Región Turizmus

Graf 29 Nárast/pokles počtu návštevníkov v okresoch Košického kraja v rokoch 2009 – 2018

Zdroj: Košice Regi3n Turizmus

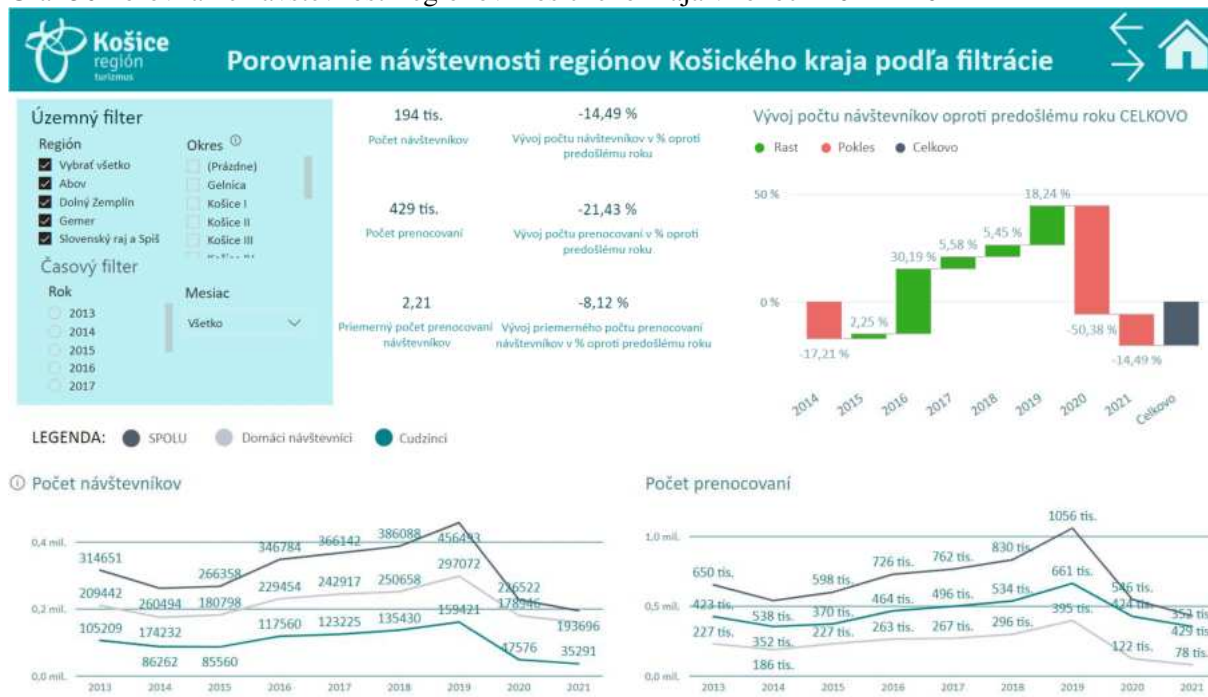
V Košickom kraji bolo v roku 2020 evidovaných 369 ubytovacích zariadení a ich počet oproti roku 2014 vzrástol o 40 zariadení. Na počte ubytovacích zariadení SR sa kraj podieľal 8,6%. Ubytovacie zariadenia v Košickom kraji navštívilo v roku 2020 spolu 226 522 návštevníkov, t.j. 7,1% z počtu návštevníkov ubytovacích zariadení v rámci SR. V ubytovacích zariadeniach Košického kraja bolo ku koncu roka 2020 spolu 17 715 lôžok, čo predstavuje 8,5% z počtu lôžok v SR. Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach bol v roku 2020 v počte 545 839 (5,6% z počtu prenocovaní v SR), čo úzko súvisí s nepriaznivou pandemickou situáciou.

Tabuľka 73 Vývoj ukazovateľov cestovného ruchu v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet ubytovacích zariadení	329	351	305	289	344	389	369
Počet lôžok v ubytovacích zariadeniach	25 707	25 989	23 188	21 893	21 586	23 223	17 715
Počet návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	260 494	266 358	347 014	366 142	386 088	456 493	226 522
Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	537 533	597 759	726 401	762 490	830 079	1 055 845	545 839

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

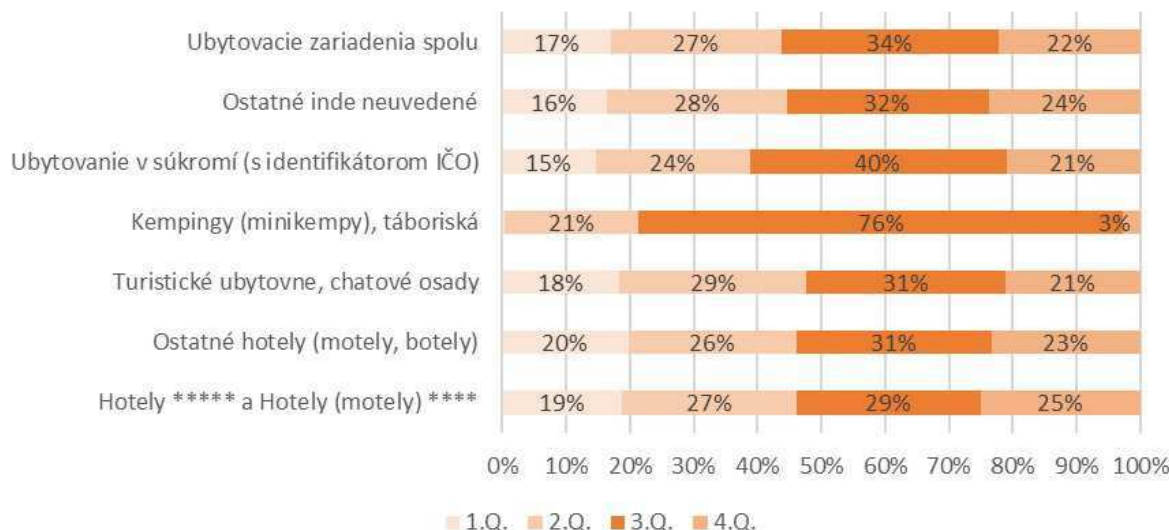
Graf 30 Porovnanie návštevnosti regiónov Košického kraja v rokoch 2014 – 2021

Zdroj: Košice Región Turizmus

Sezónnosť prenocovaní v ubytovacích zariadeniach sa líši podľa ich typu. Kempy a táboriská sú podľa očakávania obsadené prevažne v lete (júl – september), zatiaľ čo u iných typov ubytovaní je vyťaženosť viac časovo rozložená. Návštevnosť v zime (január – marec) je oproti letu (júl – september) v priemere polovičná. V nasledujúcom grafe uvádzame údaje za rok 2018 aby údaje vypovedali o obvyklom dopyte po cestovnom ruchu. Rok 2019 bol z pohľadu návštevnosti veľmi výnimočný z dôvodu konania Majstrovstiev sveta v ľadovom hokeji, v roku 2020 sa zas na sezónnosti a cestovnom ruchu prejavili dopady protiepidemiologických opatrení.

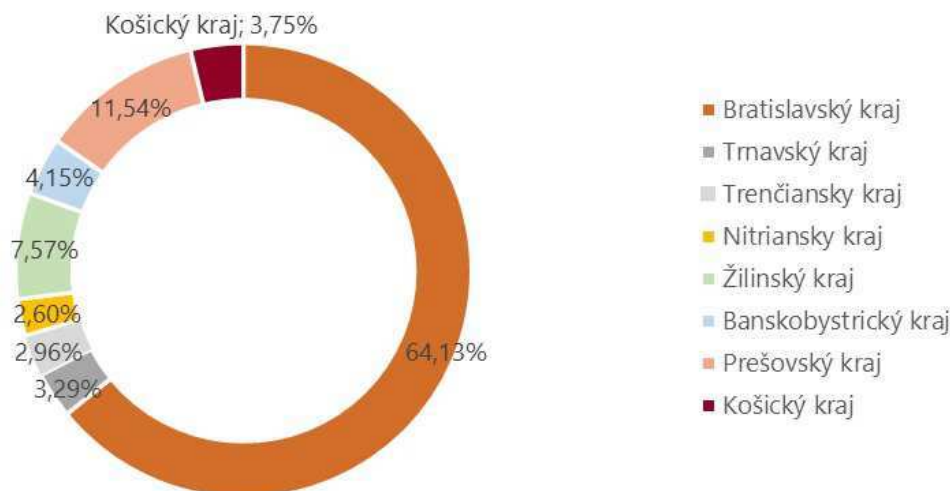
Graf 31 Počet prenocovaní v Košickom kraji podľa typu ubytovania a obdobia v roku (kvartálne) v roku 2018

Zdroj: Košice Región Turizmus

Košický kraj je atraktívny zvlášť pre domáci cestovný ruch. Na tržbách z aktívneho turizmu, konkrétne na tržbách plynúcich od zahraničných turistov, sa Košický kraj v roku 2019 podieľal čiastkou 3,8%.

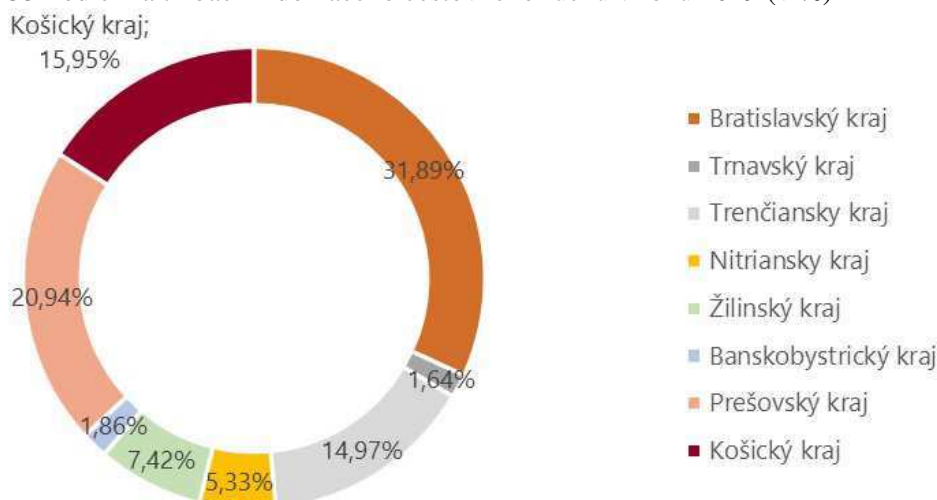
Graf 32 Podiel na tržbách z aktívneho cestovného ruchu v roku 2019 (v %)

Zdroj: Košice Regi3n Turizmus

Košický kraj pomerne silný z hľadiska tržieb plynúcich z domáceho cestovného ruchu. Slováci v Košickom kraji v roku 2019 minuli za služby a aktivity spojené s organizovaným cestovným ruchom 3 milióny EUR, čo predstavuje takmer 16% z tržieb v rámci celého Slovenska. Košický kraj sa teda umiestňuje na treťom mieste po krajoch, kde sú najväčšími atraktivitami hlavné mesto a Vysoké Tatry. Treba tiež podotknúť, že nárast turistov v Košickom kraji medzi rokmi 2018 a 2019 sa na tržbách z aktívneho ani domáceho cestovného ruchu neprejavil.

Graf 33 Podiel na tržbách z domáceho cestovného ruchu v roku 2019 (v %)

Zdroj: Košice Regi3n Turizmus

Pandémie Covid-19 významne ovplyvnila viaceré odvetvia života, tak spoločenského, ako aj hospodárskeho. Cestovný ruch, vzhľadom na jeho povahu, patrí medzi najviac paralyzované sektory ekonomiky. Pre Košický kraj znamenala pandemická situácia zásadný odli v zahraničnej klientely (ktorá pred pandémiou tvorila 35 až 40 percent všetkých ubytovaných hostí), a teda prioritnú orientáciu na domáci trh a domáceho návštevníka.

Z hľadiska priestorového rozdelenia počtu návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v Košickom kraji bolo v roku 2020 bolo až 46% v meste Košice. Rovnako počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach bol najvyšší v meste Košice s podielom 44% z celkového počtu v kraji.

V Košickom kraji je možné identifikovať územia s rôznou úrovňou potenciálu rozvoja aj už vybudovanej infraštruktúry. Ide o niekoľko veľkoplošných a maloplošných areálov, ktoré boli zo strategických dôvodov rozdelené nasledovne:

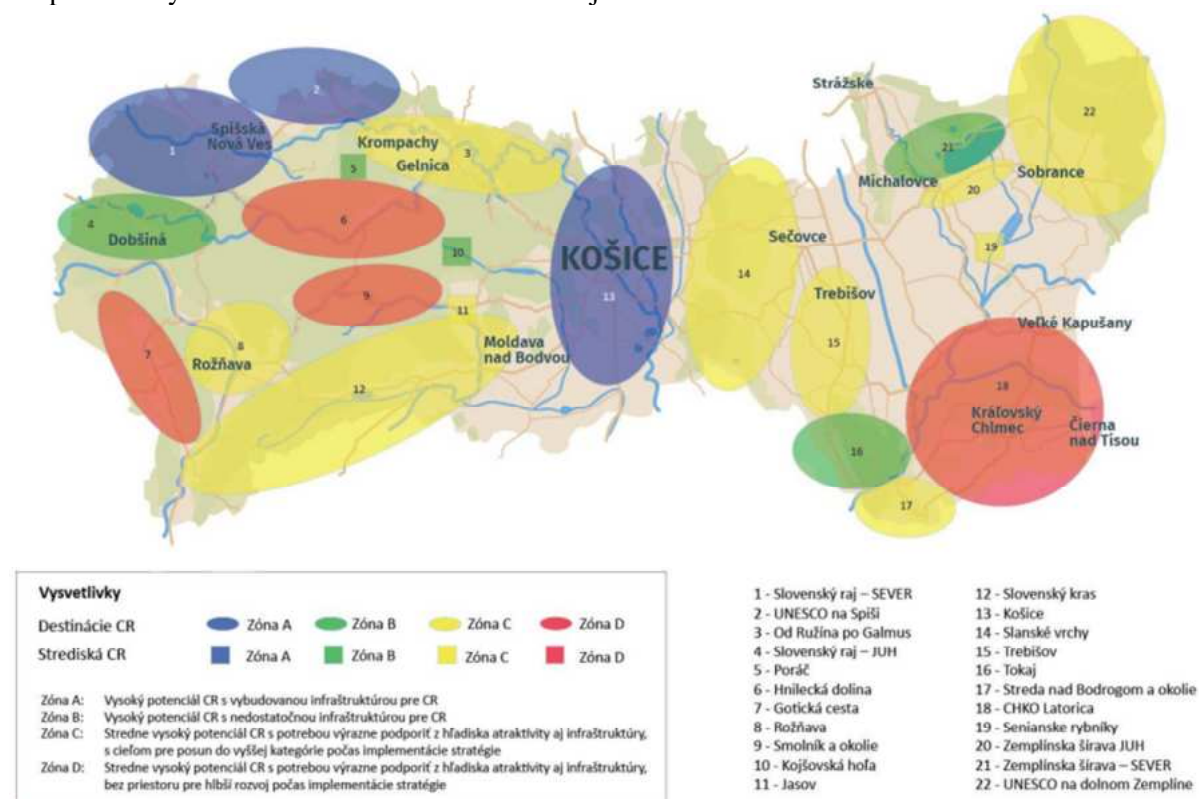
Zóna A – územia, ktoré majú vysoký potenciál pre cestovný ruch, čo znamená, že v sebe zahŕňajú turistické atraktivity a ciele, ktoré sa vyznačujú vysokou návštevnosťou alebo potenciálom vysokej návštevnosti. Zároveň je v týchto zónach vybudovaná infraštruktúra cestovného ruchu na vysokej úrovni, ktorá zodpovedá očakávaniu návštevníkov, zaisťuje im dostatočnú oporu pri doprave do miesta, v pohostinstve a v aktívnej aj odpočinkovej fáze pobytu.

Zóna B – územia, ktoré majú vysoký potenciál pre cestovný ruch, čo znamená, že v sebe zahŕňajú turistické atraktivity a ciele, ktoré sa vyznačujú vysokou návštevnosťou alebo potenciálom vysokej návštevnosti. Infraštruktúra v týchto zónach je na základnej, najviac strednej úrovni. Kapacitne úplne neodpovedá dopytu návštevníkov, je zastaraná alebo nedostatočná v kvalite alebo v rozsahu služieb.

Zóna C – územia, ktoré majú stredný potenciál pre cestovný ruch, čo znamená, že v sebe zahŕňajú turistické atraktivity a ciele, ktoré majú potenciál návštevnosti, ale zvyčajne nie sú primárnym dôvodom návštevy. Infraštruktúra v týchto zónach je na základnej, najviac strednej úrovni. Kapacitne úplne neodpovedá dopytu návštevníkov, je zastaraná alebo nedostatočná v kvalite alebo v rozsahu služieb.

Zóna D – územia, v ktorých sa nachádzajú turistické ciele, ktoré majú potenciál rozvoja, ale v súčasnosti nie sú primárnym a zvyčajne ani sekundárnym cieľom návštevy. Turistický ruch v mieste je tvorený rodinnými príslušníkmi a služobnými cestami. Turistické zaujímavosti majú nízku, skôr náhodnú návštevnosť. Infraštruktúra je veľmi základná, okrem ubytovacích zariadení sa obmedzuje na služby pre miestnych obyvateľov. Podpora zo strany organizácií cestovného ruchu spočíva v príprave možností rozvoja a strategických plánov.

Mapa 15 Zóny cestovného ruchu v Košickom kraji

Zdroj: Košice Región Turizmus

Analýza súčasného stavu cestovného ruchu v Košickom kraji je obsiahnutá v Stratégii udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027.

Ekoturizmus

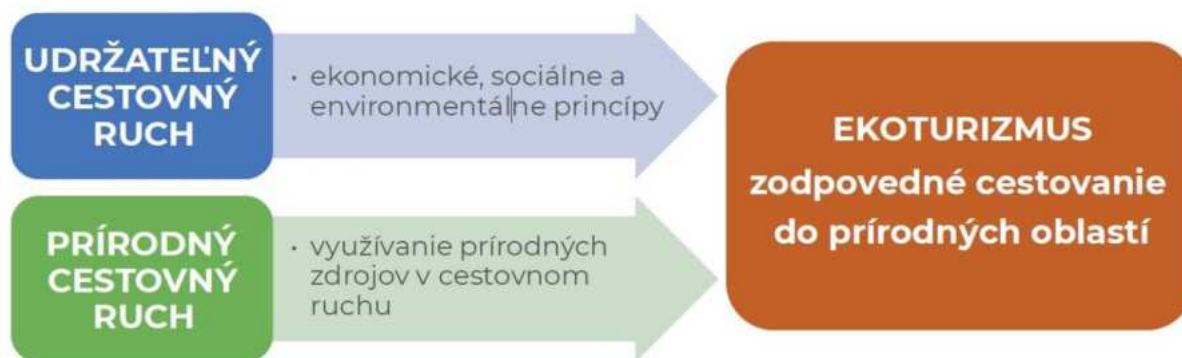
Ako uvádza Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027, ekoturizmus je možné chápať ako zodpovedné cestovanie do prírodných oblastí, ktoré zároveň dbá na životné prostredie a zlepšuje život miestnym obyvateľom. Ekoturizmus sa rozvíja v prírodnom prostredí, a preto ovplyvňuje prírodný cestovný ruch, ktorý zahŕňa všetky formy cestovného ruchu (napr. masový cestovný ruch, dobrodružný cestovný ruch, ekoturizmus), ktoré využívajú prírodné zdroje. Prírodný cestovný ruch zahŕňa teda akékoľvek cestovanie za účelom navštívenia prírodného prostredia, zatiaľ čo ekoturizmus má byť založený na nasledovných princípoch:

- minimalizuje negatívny vplyv cestovného ruchu na prostredie,
- vytvára povedomie o environmentálnych a kultúrnych hodnotách,
- poskytuje autentický zážitok pre návštevníkov a domácich obyvateľov,
- poskytuje priamu finančnú podporu pre zachovávanie hodnôt,
- podporuje miestnych obyvateľov.

Prírodné prostredie má rozličný význam pre rôznych ľudí. V mestských destináciách sú to napr. parky, ktoré predstavujú prírodné prostredie využívané na rekreáciu. Vo vidieckych oblastiach sa k nim pridávajú aj napr. lesy. Ekoturizmus sa preto dá rozvíjať všade, či už v mestách, na vidieku alebo aj v chránených územiach.

Vymedzenie vzťahov medzi udržateľným cestovným ruchom, prírodným cestovným ruchom a ekoturizmom charakterizuje nasledujúca schéma:

Obrázok 5 Vymedzenie vzťahov medzi udržateľným cestovným ruchom, prírodným cestovným ruchom a ekoturizmom

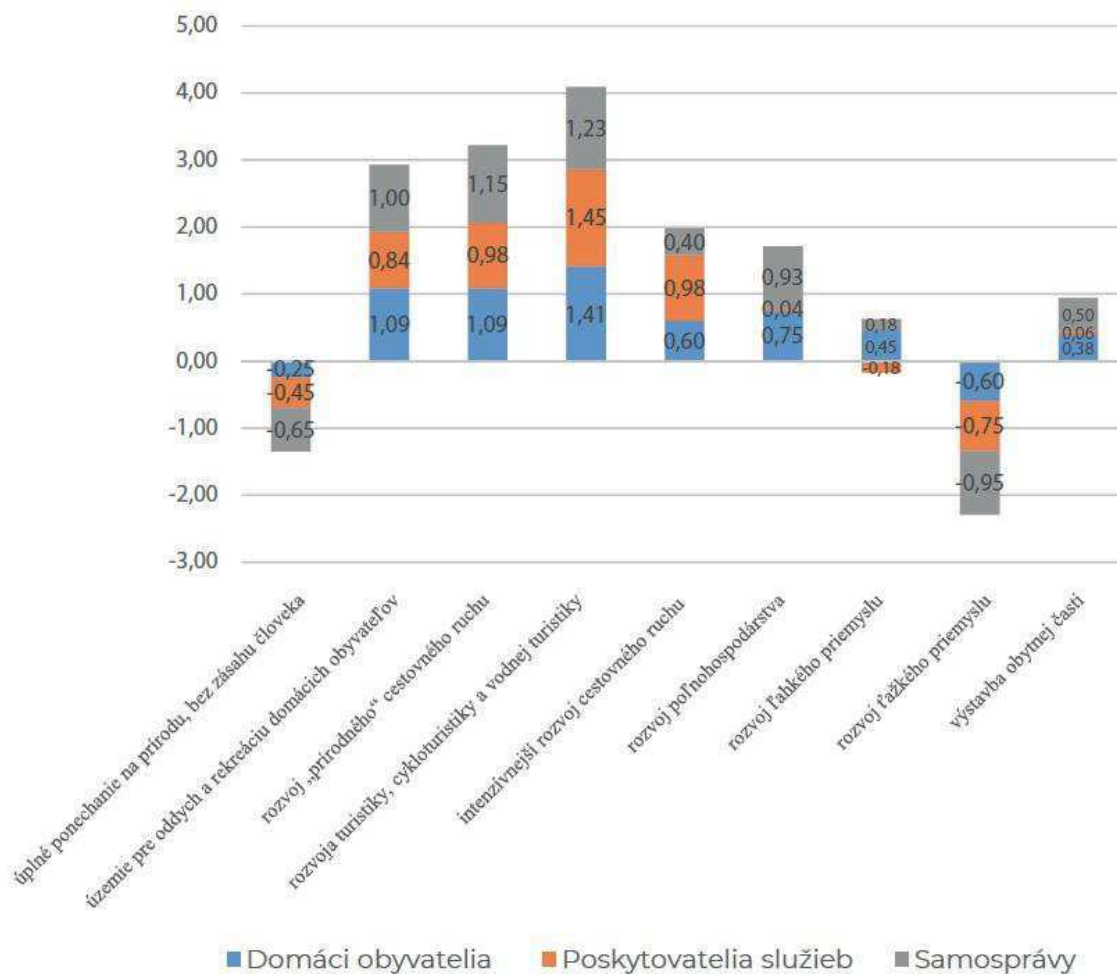

Zdroj: Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027

Ekoturizmus v podmienkach Slovenska možno vymedziť ako novú produktovú líniu, ktorá prináša nové možnosti osloviť moderný trhový segment návštevníkov. Košický kraj orientáciou na ekoturizmus získava konkurenčnú výhodu na trhu, keďže výnosy z predaja takto orientovaných produktov medziročne rastú aj tým, že spoločnosť si uvedomuje dôsledky necitlivých zásahov človeka do prírodného prostredia. Príkladom sú početné diskusie o globálnom otepľovaní a klimatických zmenách. Posolstvo týchto diskusií znie: „Je potrebné začať od každého z nás.“

V rámci Stratégie rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027 bol spracovaný prieskum možností rozvoja územia Košického kraja. Domáci obyvatelia, poskytovatelia služieb a samosprávy sa mali na stupnici -2 až 2 (-2 úplne nesúhlasím, 2 úplne súhlasím) vyjadriť k možnostiam rozvoja územia. Z hľadiska rozvoja územia z pohľadu domácich obyvateľov, poskytovateľov služieb a samospráv je možné pozorovať najvyššiu mieru súhlasu pri rozvoji turistiky, cykloturistiky a vodnej turistiky, ako aj pri rozvoji prírodného cestovného ruchu, prípadne ponechania územia pre oddych a rekreáciu domácich obyvateľov.

Graf 34 Možnosti rozvoja územia z pohľadu domácich obyvateľov, poskytovateľov služieb a samospráv

Zdroj údajov: Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027

Návštevníci prichádzajú do Košického kraja najmä z dôvodu záujmu o prírodné prostredie (49,49%), kultúrne pamiatky (34,24%), turistiku a športové aktivity (31,86%).

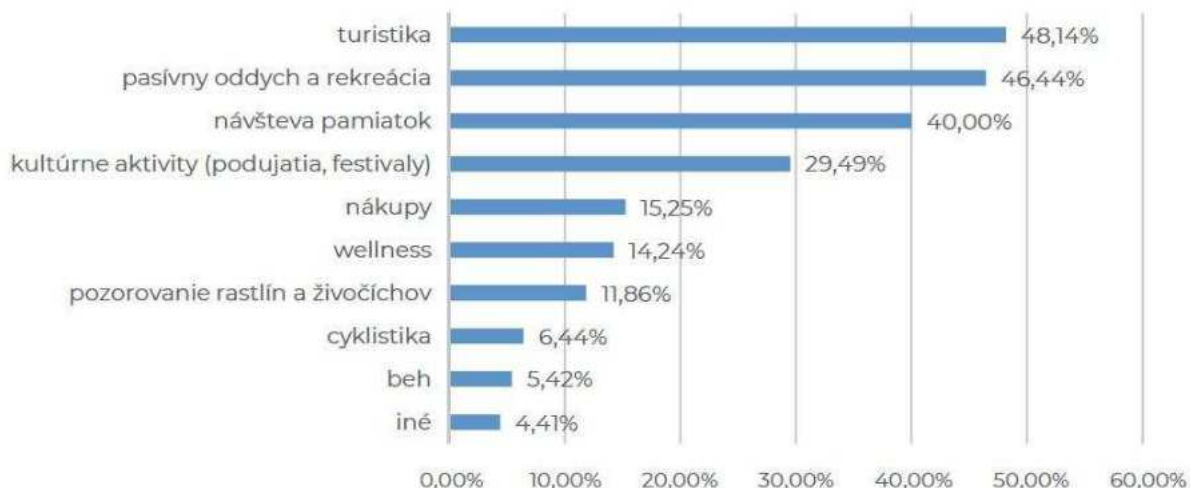
Graf 35 Dôvod návštevy destinácie návštevníkmi

Zdroj údajov: Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027

Návštevníci sa v území najčastejšie venujú turistike (48,14 %), pasívnemu oddychu a rekreácii (46,44%) , návšteve pamiatok (40,00%) a zúčastňujú sa kultúrnych aktivít (29,49%).

Graf 36 Aktivity v destinácii

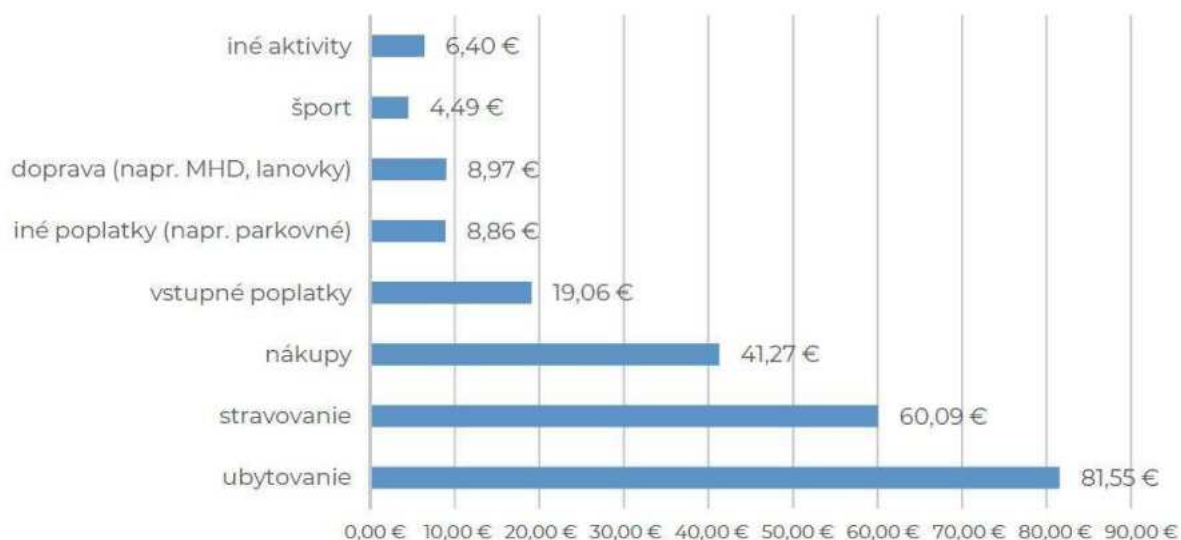
Zdroj údajov: Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027

Vzhľadom na vyjadrenia domácich obyvateľov, poskytovateľov služieb a samospráv a zároveň zohľadnením motivácie návštevníkov a ich aktivít je možné usudzovať, že práve rozvoj ekoturizmu v území je vhodnou možnosťou rozvoja územia, kde sa cestovný ruch, vzhľadom na svoje ekonomické, sociálne a environmentálne účinky, rozvíja udržateľne.

Vzhľadom na ekonomické účinky cestovného ruchu sa zisťovala priemerná dĺžka pobytu návštevníkov v Košickom kraji, ako aj ich výdavky na aktivity počas pobytu. Priemerná dĺžka pobytu návštevníka je 3,75 dňa. Priemerné výdavky návštevníka na deň sú 61,55 EUR, pričom priemerné výdavky na pobyt sú vo výške 230,70 EUR.

Návštevníci najviac finančných prostriedkov spotrebujú na ubytovanie (81,55 EUR), stravovanie (60,09 EUR) a nákupy (41,27 EUR).

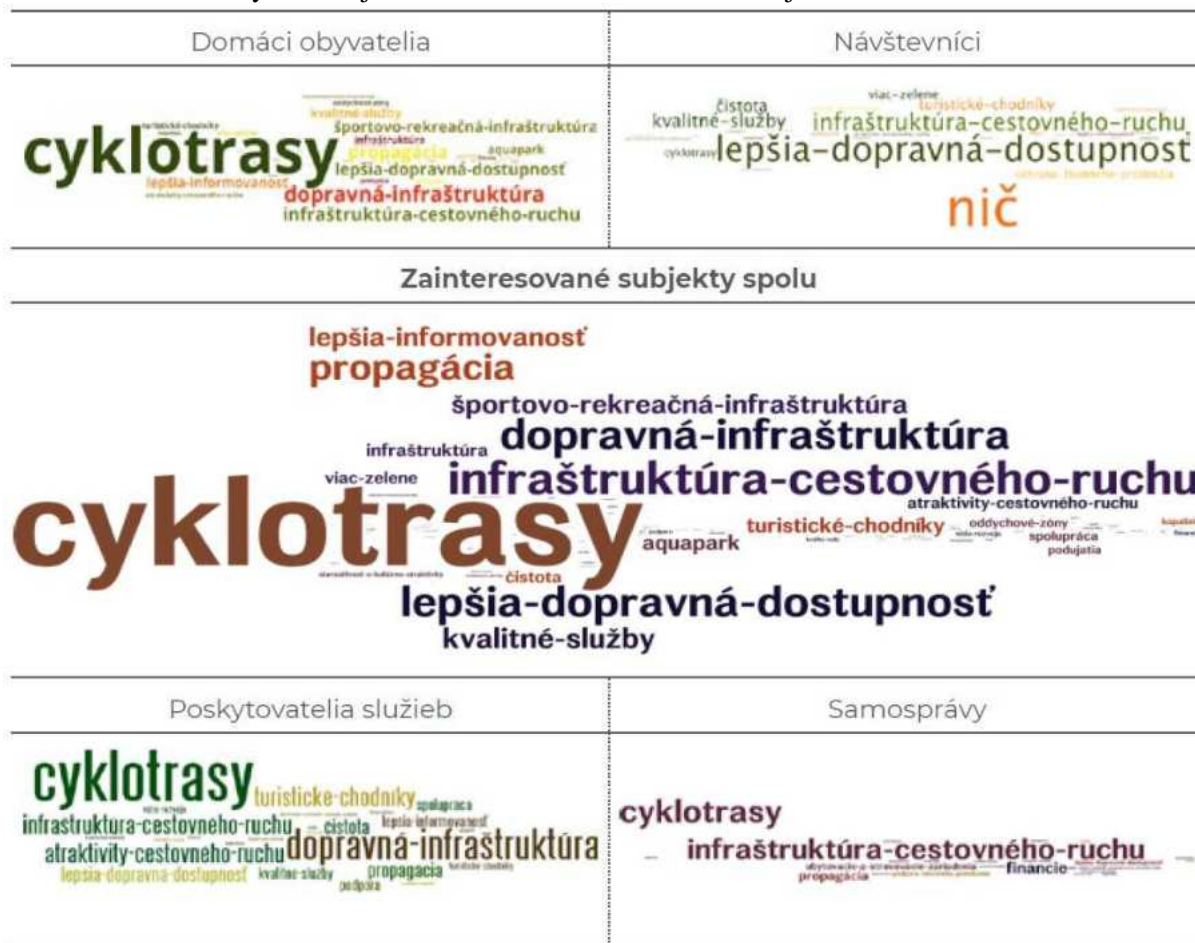
Graf 37 Priemerné výdavky návštevníkov na aktivity počas pobytu

Zdroj údajov: Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027

V rámci stratégie sa zisťovali aj nedostatky v rozvoji cestovného ruchu v Košickom kraji. Všetkým zainteresovaným subjektom chýbajú najmä cyklotrasy, dopravná infraštruktúra, infraštruktúra cestovného ruchu (ubytovacie a pohostinské zariadenia), lepšia dopravná dostupnosť, športovo-rekreačná infraštruktúra (aquapark, kúpalisko), propagácia územia, kvalitné služby, ako aj lepšia informovanosť. Z hľadiska rozvoja ekoturizmu sú to najmä cyklotrasy, dopravná dostupnosť, kvalita služieb a propagácia územia.

Obrázok 6 Nedostatky v rozvoji cestovného ruchu v Košickom kraji

Zdroj údajov: Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027

V Stratégii rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027 sú spracované podrobné karty jednotlivých destinácií cestovného ruchu v Košickom kraji.

9.11 Zhrnutie

- Hospodárstvo kraja je ovplyvnené silnou priemyselnou základňou Košickej aglomerácie a vybraných okresov Michalovce, Spišská Nová Ves a Košice – okolie, kde je aj najväčšia koncentrácia veľkých firiem a malých a stredných podnikov. Regionálny HDP vykazuje vysokú citlivosť na hospodársku situáciu najväčších zamestnávateľov, ako i na prílev významných, najmä zahraničných investícií. Košický kraj dosahuje aj napriek postupnému rastu tretí najnižší HDP na obyvateľa v rámci krajov SR a predstavuje len 80% slovenského priemeru.
- Z hľadiska tvorby hrubého domáceho produktu, hrubej pridanej hodnoty i tvorby pracovných miest sú najdôležitejšími odvetvami hutnícky a kovospracujúci priemysel, strojársky, elektrotechnický priemysel, ale aj doprava a skladovanie a IT služby.
- Rozloženie priamych zahraničných investícií na Slovensku je nerovnomerné, až takmer 70% všetkých priamych zahraničných investícií smerujúcich na Slovensko alokovaných do Bratislavského kraja, ďalších takmer 15% na územie Západného Slovenska. Košický kraj prilákal na Slovensko v roku 2019 len 4,6% všetkých priamych zahraničných investícií. V rámci okresov Košického kraja smerovalo v roku 2019 až 75% priamych zahraničných investícií kraja do okresov mesta Košice, s maximom v okrese Košice II (47%).
- Poľnohospodárstvo je zastúpené predovšetkým v okresoch Michalovce a Trebišov, ktoré dosahujú aj najvyššiu úrodnosť rastlinnej výroby v rámci kraja. Produkčnými okresmi v rámci živočíšnej produkcie patria Košice, Trebišov, Michalovce a Spišská Nová Ves.

- Z hľadiska vývoja tržieb sú najdôležitejšími odvetviami priemyselnej výroby v Košickom kraji kovovýroba a hutníctvo, automobilový priemysel, strojárstvo, informačné technológie a elektrotechnický priemysel.
- Medzi najviac ekonomicky rozvinuté okresy v Košickom kraji patria okresy mesta Košice so silnou priemyselnou, finančnou, výskumnou a vzdelávacou základňou. Priemysel sa sústreďuje najmä v okresoch Košice I – IV, Michalovce a Spišská Nová Ves a Košice – okolie a zahŕňa všetky sektory, od potravinárstva až po hutníctvo.
- V roku 2020 bolo v Košickom kraji evidovaných takmer 65 tisíc podnikateľských subjektov, z toho právnických osôb (zameraných na tvorbu zisku) bolo 31 900 (48,5%). Počet podnikateľov fyzických osôb dosiahol hodnotu 33 895. Až 54% podnikateľských subjektov právnických osôb bolo v okresoch mesta Košice.
- Počet aktívnych podnikov právnických osôb dosiahol v roku 2020 v Košickom kraji hodnotu 27 160, z čoho 57% podnikov bolo v meste Košice. Najviac aktívnych podnikov právnických osôb v Košickom kraji bolo vo veľkoobchode a maloobchode, oprave motorových vozidiel a motocyklov, v oblasti odborných, vedeckých a technických činnosti a v oblasti priemyslu. Až 86% podnikov bolo v súkromnom tuzemskom druhu vlastníctva. Podľa počtu zamestnancov bolo najviac malých podnikov s počtom do 49 zamestnancov (53% z celkového počtu podnikov).
- Malé a stredné podniky registrované na území Košického kraja tvorili 10,2% všetkých aktívnych MSP na Slovensku, Košický kraj patrí medzi štyri kraje s nižším podielom malých a stredných podnikov.
- Miera podnikateľskej aktivity v Košickom kraji za rok 2020 je 16,2%, t.j. na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov pripadá 16 aktívnych MSP, čo je v porovnaní s ukazovateľom za SR výrazne nižšia aktivita. Košický kraj je na poslednom mieste spomedzi všetkých krajov v miere podnikateľskej aktivity.
- Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov nedosahuje ani v jednom okrese Košického kraja úroveň zodpovedajúcu pre celé Slovensko (12,4%). Najviac sa k tomu približuje okres Spišská Nová Ves (11,0%), Gelnica (10,5%) a Košice I (10,2%).
- Miera podnikateľskej aktivity MSP – právnických osôb preyšuje celoslovenskú úroveň (9,4%) len v prípade okresov Košice IV (19,5%) a Košice I (16,5%).
- Košický kraj sa spolu s Bratislavským a Banskobystrickým krajom zaraďuje medzi trojicu krajov s najvyšším zastúpením žien medzi podnikateľmi. V roku 2020 tvorili ženy v Košickom kraji takmer tretinový podiel (31,5%) na celkovom počte aktívnych fyzických osôb – podnikateľov. Z pohľadu jednotlivých odvetví sa darí ženám výraznejšie presadiť predovšetkým v odvetviach služieb.
- Košický kraj má významný inovačný potenciál, ktorý je reprezentovaný najmä početnosťou univerzít nadnárodného významu, pracovísk Slovenskej akadémie vied ako i súkromnými výskumno-vývojovými ústavmi. Košický kraj má po Bratislavskom kraji druhý najväčší výskumný potenciál vyjadrený početnosťou subjektov zúčastnených na výskume a vývoji. Košický kraj je z pohľadu počtu zamestnancov výskumu a vývoja na druhom mieste za Bratislavským krajom.
- Problémovým prvkom je nízky podiel výdavkov na výskum a vývoj zo štátneho rozpočtu, kde sa Slovensko dlhodobo radí ku krajinám s najnižším podielom týchto výdavkov.
- Košický kraj má silný akademický sektor a sektor výskumu a vývoja. Existujú tri verejné univerzity, osem ústavov Slovenskej akadémie vied so sídlom v Košiciach a početné výskumné inštitúcie, ako napríklad centrá excelentnosti, kompetenčné centrá, vedecké parky a výskumné centrá.
- Kultúrny a kreatívny priemysel vytvára most medzi umením, kultúrou, podnikaním a technológiami. Zohráva kľúčovú úlohu ako katalyzátor a šíriteľ inovácií a jeho vplyv sa neobmedzuje iba na oblasť kultúry a tvorivosti, ale zasahuje aj do mnohých odvetví hospodárstva. V odvetviach spadajúcich do kreatívneho priemyslu (oblasť umenia, zábavy a rekreácie) pracovalo v Košickom kraji ku koncu roku 2020 približne 1,3% zamestnancov kraja, čo je tesne pod priemerom SR. Najviac subjektov kreatívneho priemyslu v rámci Košického kraja bolo koncentrovaných na území mesta Košice (59%).
- V súvislosti so starnutím populácie sa do popredia čoraz viac dostáva pojem strieborná ekonomika. Okrem súvisiacich problémov, ktoré so sebou starnutie populácie prináša je možné túto skutočnosť vnímať aj ako výzvu, resp. príležitosť pre rozvoj nových segmentov hospodárstva – zameraných na

- potreby seniorov a ľudí v dôchodkovom veku. Jednou z nich sú aj príležitosti pre inovatívne firmy a ich produkty, ktoré by pomohli zlepšiť kvalitu života starších ľudí.
- Košický kraj je veľmi bohatý na atraktivity cestovného ruchu tak z pohľadu prírodných, ako aj kultúrno-historických pamiatok. V kraji sa nachádza mnoho pamiatok národného a nadnárodného významu, ktoré sú súčasťou Svetového dedičstva UNESCO.
 - Počet ubytovacích zariadení, ako aj počet návštevníkov kraja postupne rastie, s výnimkou roku 2020, čo úzko súvisí s nepriaznivou pandemickou situáciou. Stále je však podiel kraja na celkovom počte návštevníkov a prenocovaní v SR na nízkej úrovni.
 - Až približne 4/5 všetkých návštevníkov kraja v priebehu roka je ubytovaných v okresoch mesta Košice a v okrese Spišská Nová Ves a Michalovce.
 - Takmer polovica počtu návštevníkov v ubytovacích zariadeniach, ako aj počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach bola evidovaná v meste Košice.
 - Návštevnosť Spiša a Slovenského raja sa zvýšila na úkor návštevnosti ich južného suseda – okresu Rožňava, resp. oblasti Gemera. Medzi dôvody môže patriť väčšia aktivita v rozvoji cestovného ruchu severných regiónov, lepšia dopravná dostupnosť ako z iných častí Slovenska, tak k iným atraktivitám, a v neposlednom rade (dočasná) neprístupnosť hradu Krásna Hôrka.
 - Pre Košický kraj znamenala pandemická situácia zásadný odlišný vplyv zahraničnej klientely (ktorá pred pandémiou tvorila 35 až 40 percent všetkých ubytovaných hostí), a teda prioritnú orientáciu na domáci trh a domáceho návštevníka.
 - Košický kraj má z pohľadu tržieb z cestovného ruchu dobrú východiskovú pozíciu, najmä čo sa týka domáceho cestovného ruchu. Vďaka svojej geografickej polohe sa ponúka zameranie na zahraničných turistov z priľahlých susedných krajín a zároveň tiež z Poľska a Česka.
 - Košický kraj má niekoľko špecifik v rámci Slovenska a susediaceho cezhraničného územia. Sú nimi napríklad národnostná diverzita a priemyselné zameranie kraja, pričom obe tieto špecifiká je možné využiť v rozvoji cestovného ruchu.
 - Rozvoj ekoturizmu v území je vhodnou možnosťou rozvoja územia, kde sa cestovný ruch, vzhľadom na svoje ekonomické, sociálne a environmentálne účinky, rozvíja udržateľne. Košický kraj orientáciou na ekoturizmus získava konkurenčnú výhodu na trhu, keďže výnosy z predaja takto orientovaných produktov medziročne rastú aj tým, že spoločnosť si uvedomuje dôsledky necitlivých zásahov človeka do prírodného prostredia.
 - V rámci zistených nedostatkov v rozvoji cestovného ruchu v Košickom kraji chýbajú všetkým zainteresovaným subjektom najmä cyklotrasy, dopravná infraštruktúra, infraštruktúra cestovného ruchu (ubytovacie a pohostinské zariadenia), lepšia dopravná dostupnosť, športovo-rekreačná infraštruktúra (aquapark, kúpalisko), propagácia územia, kvalitné služby, ako aj lepšia informovanosť. Z hľadiska rozvoja ekoturizmu sú to najmä cyklotrasy, dopravná dostupnosť, kvalita služieb a propagácia územia.

10. DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

10.1 Dopravná infraštruktúra

Územím Košického kraja sú trasované významné nadregionálne cestné, železničné a energetické ťahy v smere východ – západ a sever – juh. V oblasti cestnej dopravy sú to európske trasy E 50 (Žilina – Prešov – Košice – Michalovce – Vyšné Nemecké), E 71 Košice – Šebastovce – Milhošť) a E/58 (Zvolen – Rožňava – Košice – Vyšné Nemecké). V Košickom kraji sa nachádza diaľnica D1 v úseku Budimír – smer Prešov v dĺžke 8 km na území kraja a v období 2017 – 2020 prebehla výstavba D1 v úseku Budimír – Bidovce v dĺžke 14 km. Rýchlostná cesta R4 Košice – Milhošť je v dĺžke 14 km po hranicu s Maďarskom.

V rámci výstavby rýchlostných ciest je najlepšie pripravený úsek R2 Šaca – Košické Oľšany. Začiatok realizácie II. etapy Haniska – Košické Oľšany bol naplánovaný na máj 2022. Príprava ostatných úsekov od Šace po hranicu s Banskobystrickým krajom je v štádiu územného konania, posudzovania vplyvov na životné prostredie, posudzovania variant trasovania a posúdenia návratnosti investícií.

Mapa 16 Dopravná sieť v Košickom kraji (stav v roku 2021)

Zdroj: Slovenská správa ciest SR; vlastné spracovanie

Dĺžka cestnej siete v Košickom kraji je 2 396,22 km ciest (13,2% z celkovej dĺžky ciest v SR), z čoho v krajskom meste Košice je spolu 100,48km ciest (4,2% z celkovej dĺžky ciest v kraji). Najvyšší podiel tvoria cesty III. triedy v dĺžke 1 408,03 km (58,8%), najnižší podiel dlhodobo tvoria diaľnice R v dĺžke 15,00 km (0,6%) a diaľnice D v dĺžke 22,28 km (0,9%). Hustota cestnej siete dosiahla hodnotu 0,355km/km², resp. 2,99km na 1000 obyvateľov. V okresoch mesta Košice je najvyšší podiel ciest I. triedy (37,5%) a III. triedy (36,9%).

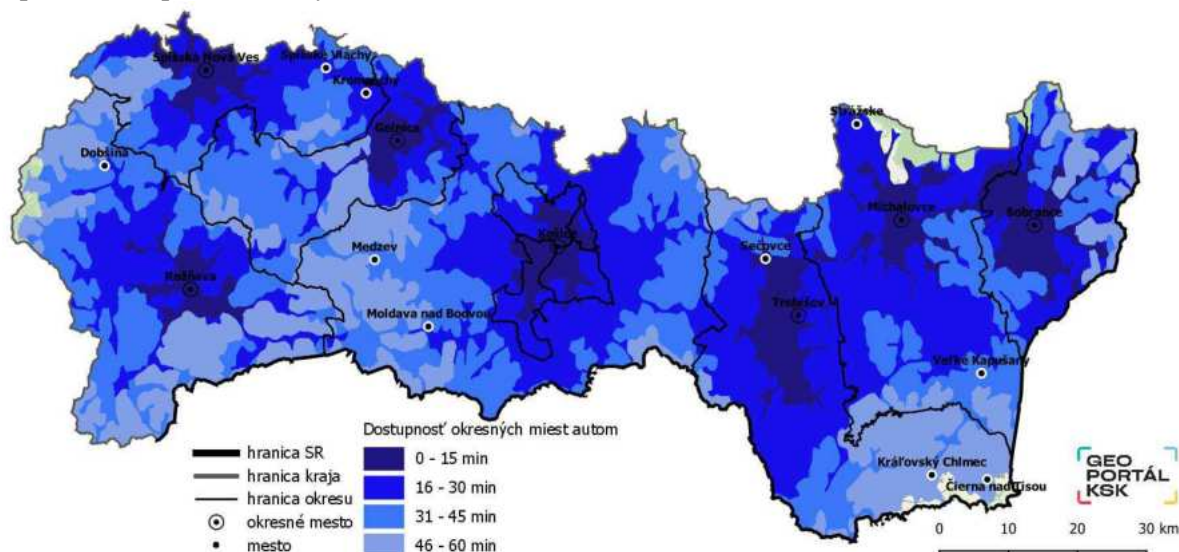
Tabuľka 74 Cestná sieť v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020 (km)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dĺžka ciest spolu	2 381,81	2 381,79	2 381,60	2 381,44	2 381,88	2 396,34	2 396,22
Cesty I. triedy	339,59	339,63	339,53	339,47	341,42	366,93	367,22
Cesty II. triedy	583,31	583,31	583,28	583,24	583,54	583,59	583,69
Cesty III. triedy	1 414,34	1 414,29	1 414,22	1 414,17	1 408,42	1 408,38	1 408,03
Diaľnice a diaľničné privádzače	5,40	5,40	5,40	5,40	9,32	22,28	22,28
Rýchlostné cesty a privádzače	39,17	39,17	39,17	39,17	39,19	15,17	15,00
Hustota cestnej siete (km/km ²)	0,353	0,353	0,353	0,353	0,353	0,355	0,355
Hustota cestnej siete (km/1 000 obyv.)	3,054	2,994	2,994	2,984	2,980	2,994	2,990

Zdroj údajov: Slovenská správa ciest SR

Na území Košického kraja je neporovnateľne najmenšia dĺžka nadradenej cestnej infraštruktúry, teda diaľnic a rýchlostných ciest (len 37,28km). V dvoch okresoch Košického kraja Gelnica a Spišská Nová Ves nie je dokonca ani 1 km cesty I. triedy. Úlohu nadradenej cestnej infraštruktúry plnia čoraz viac cesty II. triedy a dokonca niektoré cesty III. triedy. Neustále narastá intenzita cestnej dopravy, vrátane nákladnej. Často dochádza k preťažovaniu vozidiel a následnému poškodzovaniu infraštruktúry ciest, mostov a priepustov. Štátu sa nedarí plniť záväzok vyplývajúci z cieľa Európskej komisie presunúť prepravu tovaru na železniciu, ktorá je považovaná za ekologickú a udržateľnú formu dopravy. Vysoká intenzita cestnej dopravy má negatívny vplyv (najmä hluk, prašnosť a otrasy) aj na obyvateľov miest a obcí v regióne. Vzhľadom na minimálnu sieť diaľnic a rýchlostných ciest majú obyvatelia Košického kraja tiež sťažený prístup na sieť transeurópskych koridorov.

Mapa 17 Dostupnosť okresných miest autom v minútach (stav v roku 2021)

Zdroj: vlastné spracovanie

Podľa evidencie Slovenskej správy ciest sa v Košickom kraji nachádzalo v roku 2021 spolu 885 mostov, z toho 680 na cestách II. a III. triedy. Z celkového počtu mostov je 338 v zlom a veľmi zlom stavebno-technickom stave, 10 mostov je v havarijnom stave (spolu 39% z celkového počtu mostov v Košickom kraji). Najviac mostov (249, 28% z celkového počtu mostov v Košickom kraji) je v okrese Košice – okolie. Vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja je spolu 1 930,02km ciest II. a III. triedy, na ktorých je spolu 661 mostov a viac ako 3 000 priepustov. Podľa aktuálnych výsledkov hlavných prehliadok je v zlom stave 134 mostov, vo veľmi zlom 110 mostov a v havarijnom stave 7 mostov. Tento stav je alarmujúci a ďalšia degradácia môže vážne obmedziť základnú dopravnú obslužnosť územia kraja. Dôvodom tohto stavu nie je zďaleka len dlhodobá zanedbaná údržba mostov. Mnohé z týchto mostov boli postavené po druhej svetovej vojne v rámci obnovy vojnou zničenej infraštruktúry a v súčasnosti sú už na konci svojej životnosti. Ďalšie mosty boli postavené v 60-tych rokoch 20. storočia z predpäťých nosníkov (napríklad typu „Vloššák“). Táto technológia bola v období výstavby nová a dnes už vieme, že tieto nosníky vykazujú systémové chyby, môžu byť nebezpečné a vyžadujú si systémové riešenie.

Čoraz častejšie sa stretávame aj s extrémnymi prejavmi počasia, ktoré súvisia s globálnou zmenou klímy. V tejto súvislosti je nevyhnutné zvýšiť odolnosť cestnej infraštruktúry proti týmto vplyvom počasia, najmä stabilizácia cestných telies v záplavových a zosuvných územiach, modernizácia odvodňovacích systémov, ktoré by mali na jednej strane efektívne odvodňovať telesa ciest aj pri zvýšených úhrnoch zrážok a na druhej strane prispievať ku zadržiavaniu vody v krajine.

V krajskom meste Košice sa nachádza druhý najväčší železničný uzol v SR. Košický kraj má hustú sieť železničných tratí, ktoré ho spájajú s okolitými štátmi EÚ. Prostredníctvom systému Východoslovenských prekladísk a širokorozchodnej trate je napojený na Ukrajinu a Rusko.

Na území Košického kraja sa nachádzajú železničné trate v celkovej dĺžke takmer 580 km. Železničná doprava obsluhuje 75 zo 440 obcí v Košickom kraji. V 46 obciach Košického kraja sa nachádzajú železničné stanice a zastávky, ktoré nie sú obsluhované železničnou osobnou dopravou.

Celkovo je na území kraja situovaných 151 železničných staníc a zastávok, z ktorých je 95 obsluhovaných osobnou dopravou a 56 zastávok je neobsluhovaných.

Hlavnými železničnými traťami v Košickom kraji sú trať č. 160 Košice – Plešivec (Zvolen), trať č. 180 Košice – Štrba – Žilina, trať č. 190 Košice – Čierna nad Tisou. Medzi hlavné problémy železničnej dopravy patrí: nízka prepravná rýchlosť (veľké množstvo dlhotrvajúcich prechodných obmedzení rýchlosti), zastaraný vozidlový a vozňový park, nevyhovujúci stav železničných zastávok a staníc.

a výrobnými halami na druhej strane. Zakladateľmi spoločnosti GLIP KOŠICE, a.s. sa stali Košický samosprávny kraj a INTERPORT PARTNERS GROUP, a.s..

Spoločnosť GLIP KOŠICE a. s. bola založená v marci 2020, následne bola vypracovaná štúdia „Koncept riešenia globálneho industriálneho parku v Košiciach“ na získanie osvedčenia o významnej investícii pre projekt GLIP.

10.2 Verejná osobná doprava

Jedným zo základných cieľov Európskej komisie v oblasti rozvoja ekologickej dopravy je podpora verejnej osobnej dopravy a integrovanej dopravy. V rámci tohto cieľa je potrebné prijať veľké množstvo opatrení na existujúcej cestnej sieti, ako je modernizácia križovatiek, preferencia verejnej a integrovanej dopravy, budovanie a modernizácia prestupných uzlov (autobusových zastávok, staníc a terminálov) a množstvo ďalších opatrení na regionálnych cestách, ktoré sú najbližšie k občanom.

V regionálnej verejnej osobnej doprave svojim rozsahom služieb dlhodobo dominuje prímestská autobusová doprava. Prímestskú autobusovú dopravu zabezpečujú zmluvní autobusoví dopravcovia (momentálne eurobus, a.s. a ARRIVA Michalovce, a.s.) na základe zmlúv o službách vo verejnom záujme so samosprávnym krajom.

V počte prepravených osôb v prímestskej autobusovej doprave je zaznamenaný klesajúci trend, keď v roku 2006 bolo prepravených spolu 36,12 mil. osôb a do roku 2020 ich počet poklesol na 12,77 mil. osôb. Tento vývoj je možné ilustrovať aj počtom predaných cestovných lístkov (počet prepravených osôb a počet cestovných lístkov nie sú totožný údaj, rozdiel spočíva v možnosti kúpiť 1 lístok v prípade, ak autobus vykonáva tzv. pokračujúci spoj).

Tabuľka 76 Počet predaných cestovných lístkov v prímestskej autobusovej doprave

Rok	Obyčajné cestovné	Zľavnené cestovné – žiak, študent	Zľavnené cestovné – deti, ŤZP, nad 70 rokov	Spolu
2011	13 052 175	8 890 740	3 131 241	25 074 156
2012	12 783 435	8 414 122	3 107 819	24 305 376
2013	12 736 430	7 929 712	3 019 061	23 685 203
2014	12 354 866	7 543 894	2 910 291	22 809 051
2015	12 054 386	7 145 742	2 923 934	22 124 062
2016	11 569 497	6 780 320	2 874 116	21 223 933
2017	11 276 671	6 532 721	2 880 545	20 689 937
2018	10 859 137	6 290 235	3 245 098	20 394 470
2019	10 597 405	6 274 888	3 316 684	20 188 977
2020	7 773 672	2 973 840	2 025 163	12 772 675

Zdroj: KSK

Prímestská autobusová doprava je zabezpečená do 440 miest a obcí Košického kraja v zmysle požiadaviek na základnú dopravnú obsluhu. Od prevzatia kompetencií v objednávaní výkonov v prímestskej autobusovej doprave sa vozidlový park dopravcov v Košickom kraji postupne modernizoval, pričom v roku 2020 pozostával zo 456 autobusov, ktorých priemerný vek je 8,3 rokov. Počet nízkopodlažných autobusov v prímestskej autobusovej doprave u dopravcov eurobus, a.s. a ARRIVA Michalovce, a.s. bol na konci roka 2020 celkovo 61.

Tabuľka 77 Vozidlový park prímestskej autobusovej dopravy v Košickom kraji

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet autobusov	457	456	459	450	451	452	456
Priemerný vek (roky)	5,86	6,59	6,74	7,31	7,95	7,94	8,3

Zdroj: KSK

V roku 2019 došlo k zjednoteniu taríf Košického a Prešovského samosprávneho kraja v prímestskej autobusovej doprave a pribudli nové druhy cestovného pre tehotné ženy, držiteľov zlatého Janského plakety a víkendové cestovné.

Počet prepravených cestujúcich v prímestskej autobusovej doprave v roku 2020 bol výrazne ovplyvnený celosvetovou pandémiou Covid-19, čo malo negatívny vplyv na využívanie verejnej osobnej dopravy.

V závere roka 2019 bola založená spoločnosť IDS Východ, s.r.o. ako nezávislý organizátor verejnej osobnej dopravy na území východného Slovenska, a to Košickým a Prešovským samosprávnym krajom. Integrovaný dopravný systém IDS Východ pôsobí na území Košického a Prešovského kraja s cieľom organizovať dopravu na území funkčného regiónu Východné Slovensko a zároveň vytvoriť moderný, zákaznícky atraktívny systém verejnej dopravy, pozostávajúci zo všetkých druhov verejnej dopravy (železničná doprava, prímestská autobusová doprava, mestská doprava). Cieľovým stavom je fungujúci integrovaný dopravný systém IDS Východ, zahrňujúci celé územie východného Slovenska a umožňujúci cestovanie na jeden cestovný doklad (jednorazový alebo časový predplatný) bez ohľadu na prestupy či použité druhy dopravy, pri jednotných prepravných a tarifných podmienkach a vzájomne zosúladených cestovných poriadkoch, ktorých plnenie je z hľadiska organizácie dopravy prevádzkovo riadené centrálnym dopravným dispečingom.

Aktivity vedúce k zníženiu emisií CO₂ v doprave definuje Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja. Energetická politika SR definuje dopravu ako jeden z vážnych problémov budúcnosti aj z pohľadu zaťaženia ovzdušia, najmä vzhľadom na stúpajúci trend konečnej spotreby energie v oblasti automobilovej dopravy. K problematike dopravy má KSK vypracovaný strategický dokument Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja 2019 (PUM KSK). Hlavným zámerom Nízkouhlíkovej stratégie je riešenie dopravy na organizačnej, prevádzkovej a infraštruktúrnej úrovni v podobe dôrazu na verejnú osobnú a nemotorovú dopravu a na účinné využitie nových technológií, inteligentných dopravných systémov s cieľom zabezpečiť environmentálne a finančne prijateľnú dopravu rešpektujúcu základné princípy udržateľnej mobility. V rámci kraja sa Nízkouhlíková stratégia zamerala na 5 paralelných oblastí, ktoré spoločne vytvárajú komplexný systém dopravy Košického kraja.

Graf 38 Komplexný systém dopravy Košického kraja

Zdroj: Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

Graf 39 Veková štruktúra vozidiel a mechanizmov vo vlastníctve KSK

Zdroj: Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

Najväčšie investície z dôvodu vekovej štruktúry vozidiel si vyžaduje opatrenie zamerané na modernizáciu automobilového parku KSK. Do roku 2050 predstavuje táto investícia takmer 260 mil.€. Investície sú odhadnuté zo súčasných cien (bez DPH). Neinvestičné opatrenia vyžadujú obvykle vyčlenenie dočasného alebo trvalého personálneho obsadenia zodpovedného za danú úlohu a vyčleneného zo zdrojov KSK. Ďalej môžu vyžadovať len mierne zvýšené prostriedky, ktoré sú bežne vyčlenené na prevádzkové náklady (napr. vyznačenie vyhradených jazdných pruhov). Na financovanie viacerých projektov možno využiť operačné programy EÚ.

10.3 Cyklodoprava

Cyklotika patrí v súčasnej dobe k tým aktivitám, ktoré zaznamenávajú medzi obyvateľmi značný rozvoj a to nielen z hľadiska rekreačného, ale aj z hľadiska dopravnej obsluhy. Bicyklovanie je šetrné k životnému prostrediu, nehlukné, takmer bez emisií a je dostupné pre všetky sociálne skupiny. Cyklotika je najviac spájaná s aktívnym strávením voľného času, cestovným ruchom alebo rekreáciou. Najčastejšie sa používa termín cykloturistika, ktorý zastrešuje všetky uvedené súvislosti. Podľa viacerých prieskumov využívanie cyklodopravy narastá najmä v lokalitách s dobrou cykloturistickou vybavenosťou.

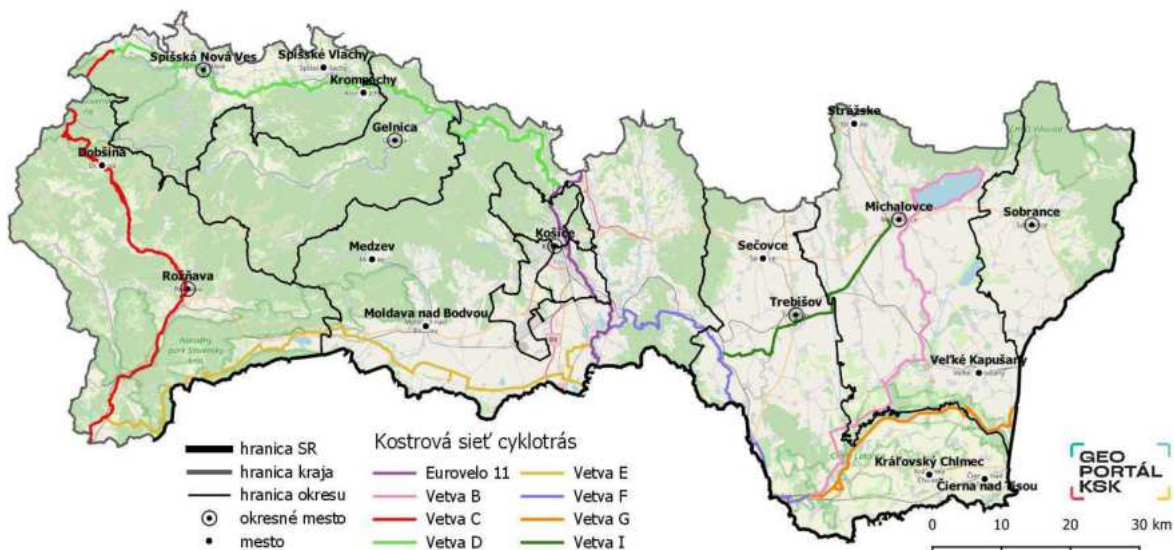
Cykloturistická infraštruktúra predstavuje súbor cykloturistických trás vedených prevažne po existujúcich účelových alebo motoristických komunikáciách, ktoré sú vyznačené orientačným cykloturistickým značením. Do tejto skupiny patrí aj doplnková cykloturistická infraštruktúra ako sú bikepointy, odpočívadlá, servisné stojany, nabíjacie stanice či požičovne bicyklov alebo verejné bicykle pre návštevníkov cykloturistických destinácií.

Prvý komplexný pasport cykloturistických trás bol zhotovený v roku 2011 na podnet Košického samosprávneho kraja v rámci medzinárodného projektu BICY. Pasport bol členený podľa štyroch hlavných subregiónov – Abov, Zemplín, Spiš a Gemer. Výsledkom bolo prvé spočítanie a vyhodnotenie cykloturistických trás na úrovni vyšších územných celkov na Slovensku, ktoré identifikovalo celkovo 1306,9km trás. V roku 2017 bol zoznam cykloturistických trás aktualizovaný. Sieť rekognoskovaných cyklotrás odhalila veľmi jasné rozdiely v jednotlivých regiónoch Košického kraja, kde výrazne prevyšovala existencia cykloturistických trás na Gemeri a Spiši, v porovnaní so Zemplínom či Abovom.

Rozvoj cykloturistických trás v zmysle ich rozsahu postupne narastá. Na základe posledného sčítania bol v roku 2021 rozsah cykloturistických trás 1 818,2km. Oproti roku 2011 však pribudli náučné cykloturistické trasy a singletraily v okolí miest Košice a Rožňava v rozsahu 118,3km. Celkový rozsah cykloturistických trás v Košickom kraji tak dosiahol dĺžku 1936,45km. Pomerne veľký nárast rozvoja cykloturistických trás nastal v období 2011 – 2017, kedy stúpila ich dĺžka o 339,3km, v období medzi rokmi 2017 – 2021 to bolo 290,3km. Údaje z roku 2017 boli získané len dopytovaním, nebol vykonaný pasport v teréne. Celkový nárast dĺžky cykloturistických trás za

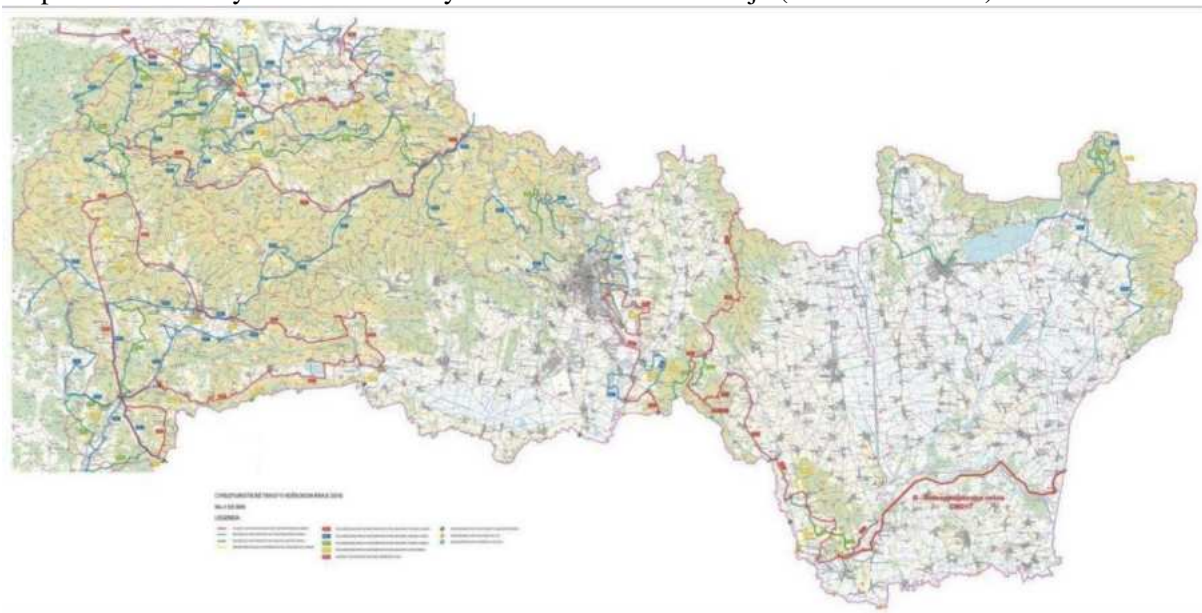
sledované obdobie 2011 – 2021 vzrástol o 32% čo predstavuje 629,55km. Tento údaj započítava aj singletraily a náučné cyklotrasy. (Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji)

Mapa 19 Kostrová sieť cyklotrás na území Košického kraja (stav v roku 2021)

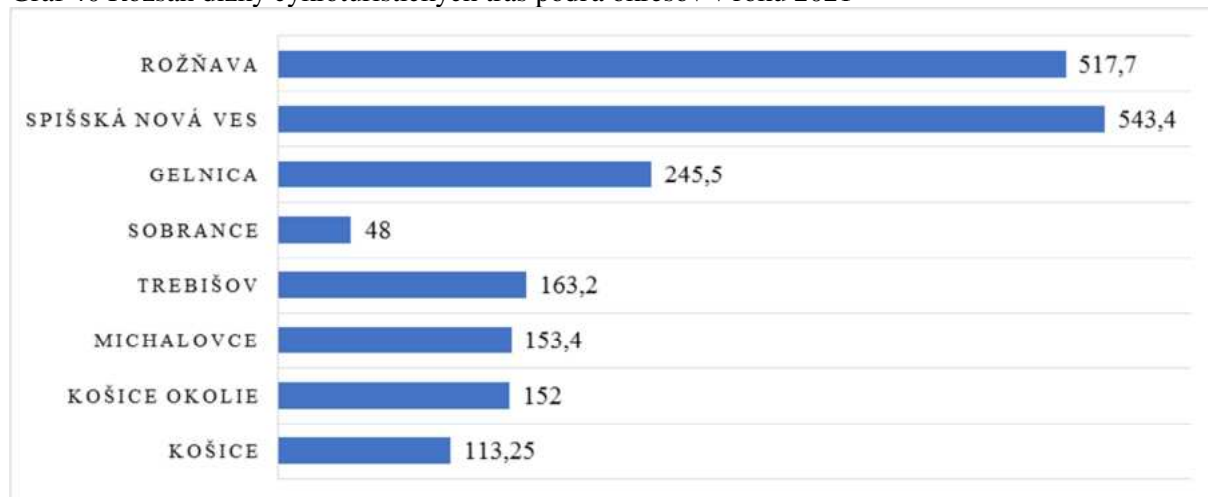
Zdroj: Pasportizácia cyklotrás KSK; vlastné spracovanie

Mapa 20 Značené cykloturistické trasy na území Košického kraja (stav v roku 2017)

Zdroj: Cycling Planning Studio s.r.o.

Graf 40 Rozsah dĺžky cykloturistických trás podľa okresov v roku 2021

Zdroj: Cycling Planning Studio s.r.o.

Medzi správcovske organizácie cykloturistických trás pôsobiacich na území Košického kraja v roku 2021 patrili Združenie Tokajská vína cesta, Prešovská bicyklová skupina Kostitras, RRA Šírava, Klub slovenských turistov Michalovce, Mestské lesy Košice, Slovenský Cykloklub, Rozvoj Spiš, Slovenský cykloklub Slovenský kras, Mikroregión Hornád, OL Smolník, Zemplínska oblasťná organizácia cestovného ruchu.

Financovanie preznačenia cykloturistických trás nie je pravidelné. V zmysle telefonických prieskumov sa jedná predovšetkým o externé zdroje uvedených organizácií. Hlavné zdroje na vyznačenie alebo preznačenie cyklotrás sú v súčasnosti nasledovné:

- krajské a oblasťné organizácie cestovného ruchu v zmysle zákona o Cestovnom ruchu z rozpočtu Ministerstva dopravy SR,
- Ministerstvo školstva – výhradný príjemca Slovenský Cykloklub,
- Košický samosprávny kraj,
- súkromné spoločnosti.

Cykloturistika patrí k jedným z najdynamickejšie sa rozvíjajúcim sa segmentom cestovného ruchu, ktorý vzhľadom na svoje priaznivé sociálne, ekonomické a environmentálne dopady má všetky predpoklady rozvíjať udržateľný cestovný ruch. Rozvoj cykloturistiky je preto podmienený vhodnou infraštruktúrou podľa jednotlivých cieľových skupín ako aj s doplnkovou infraštruktúrou a so službami pre cykloturistov.

Z tohto dôvodu v roku 2021 pristúpil Košický samosprávny kraj ku komplexnému zmapovaniu existujúcej cykloturistickej siete s cieľom zistiť reálny stav cykloturistickej ponuky, identifikovať problémy na cyklotrasách a zhodnotiť ich z hľadiska ich potenciálu v cestovnom ruchu.

Pasportizácia cykloturistických trás sa vykonávala v dvoch častiach, ktoré definujú kvalitu a stav trás predovšetkým vzhľadom na ich kvalitu vzhľadom k užívateľom. Na základe skutočností zistených priamo v teréne boli v pasporte č.1 vyhodnocované cykloturistické trasy v 3 stupňovej škále:

1. vyhovuje (1 – výborne vyznačená, dobrá orientácia v teréne, dobre zjazdový terén, 2 – vyznačená, dobrá orientácia v teréne, zjazdový terén),
2. vyhovuje s podmienkou (3 – vyznačená, slabšia orientácia v teréne, opravy terénu potrebné, 4 – nevyznačená, orientácia v teréne len gpx, opravy v teréne potrebné),
3. nevyhovuje – návrh na zrušenie (5 – nevyznačená, veľmi zlá až zavádzajúca orientácia v teréne, nezjazdový terén).

Touto metodikou bolo v roku 2021 na území KSK vyhodnotených 1778,4km značených a zlegalizovaných cykloturistických trás. Najrozsiahlejšia lokálna sieť cykloturistických trás sa nachádza v regióne Spiš.

Pre zosúladenie výsledkov pasportu č.2 (iný dodávateľ) bola zachovaná 3-stupňová škála, bolo však pridané podrobnejšie vysvetlenie k popisu navrhovanej zmeny, čím sa vytvorila 5-stupňová škála vyhodnotenia, principiálne stále vnímaná ako „semafor cyklotrasy“.

Tabuľka 78 Vyhodnotenie stavu kvality cykloturistických trás v Košickom kraji k novembru 2021

Typ cykloturistickej trasy	Kvalita cykloturistickej trasy					Počet cyklotrás
	1	2	3	4	5	
Červené cyklotrasy – Cyklomagistrály	0	3	2	1	3	9
Regionálne cyklotrasy	2	9	11	1	2	25
Zelené cyklotrasy – miestne	4	8	6	3	1	22
Žlté cyklotrasy – prepojovacie	7	12	9	5	5	38
Náučné cyklotrasy	3		1		1	5
Spolu	17	34	32	14	17	
Semafor kvality cyklotrás podľa počtu	51		46		17	

Zdroj: Pasportizácia cyklotrás KSK; Cycling Planning Studio s.r.o.

Podľa Pasportu cykloturistických trás je v Košickom kraji 51 cykloturistických trás, ktoré sú zjazdové v celom rozsahu a poskytujú dobré orientačné informácie pre cyklistov tvoria 45% z celkovej siete. 46 cyklotrás, ktoré vyžadujú opravu a zvýšenú údržbu cykloturistického značenia tvorí 40%. Cykloturistické trasy, na ktorých absentuje akékoľvek cykloturistické značenie, prípadne úseky, ktoré nie sú zjazdové, alebo úplne neprejazdové predstavujú 15% a patrí sem 17 cykloturistických trás. (Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji)

Cez územie Košického kraja vedie celkovo 9 cykloturistických magistrál (červené cyklotrasy). Prechádzajú cez územie všetkých okresov v celkovej dĺžke 530km. Predstavujú dlhšie línie spájajúce regionálne centrá, alebo len zasahujú do územia Košického kraja. Len tri z nich spĺňajú kritériá zaručujúce homogénnosť z hľadiska konzistencie povrchov – CM017, CM023 a CM021.

- CM017 Dolnozemplínska cyklomagistrála – dĺžka 41,5km,
- CM051 Zemplínska magistrála – dĺžka 15,2km,
- CM023 MTB Alžbeta – dĺžka 53km na území Košického kraja, celková dĺžka 112km,
- CM021 Hnilecká cyklomagistrála – dĺžka 68,5km,
- CM029 Cyklomagistrála Slovenský kras – dĺžka 140,6km,
- CM039 Hornádska cyklomagistrála – dĺžka 29,5km,
- CM014 Spišská cyklomagistrála – dĺžka 94,5km,
- CM034 Hornádska magistrála – dĺžka 2km, evidovaná v národnom registri cyklotrás, ale nemá správcu ani značenie,
- BEČ CM Hornád – dĺžka 32km, nie je udržiavaná a nezodpovedá ani kritériám pre označenie cyklomagistrála, nakoľko vedie len po krátkom úseku v rámci jedného okresu.

V Košickom kraji sa nachádza 24 regionálnych (modrých) cykloturistických trás v celkovej dĺžke 587km. Predstavujú kratšie paralely k hlavným cyklomagistrálam a navigujú cykloturistov ku vzdialenejším lokalitám v rámci regiónu. Najväčší počet z nich je v regióne Spiš.

V Košickom kraji bolo identifikovaných 22 zelených cykloturistických trás, ktoré navigujú cyklistu k miestnym cieľom. Ich celková dĺžka je 458km. Prevažná väčšina je určená pre horské bicykle s vyšším stupňom náročnosti. Tieto cyklotrasy sú pomerne rovnomerne zastúpené v súčasných regiónoch Zemplína, Gemera, Abova a Spiša.

Žlté cyklotrasy predstavujú krátke napojenie k cyklistickým cieľom alebo prepojenie medzi inými, dlhšími cyklotrasami. Aj keď rozsahom 203km sú najmenšie, logicky ich počet je najvyšší 36 cyklotrás. Väčšina z nich sa nachádza na území Gemera a Spiša, regiónov s najvyšším počtom cykloturistických trás v Košickom kraji.

Náučné (čierné) cyklotrasy sú zatiaľ zriedkavým javom, väčšina z nich je v Tokajskom regióne. Nie sú ale dostatočne vybavené náučnými tabuľkami, preto ich edukatívna zložka nie je dostatočne deklarovaná návštevníkovi.

Na území Košického kraja boli s podporou KSK postavené trailové bike parky v dvoch lokalitách – Košice – Bankov a Rožňava – Mine trails, ktoré zastrešujú OZ KE.CY – košické cyklotraily a OZ Feudall Racing Support Rožňava. Traily sú špeciálne, prevažne jednosmerné trasy určené pre horské bicykle, ktoré vedú prírodným prostredím. Tvoria ucelenú ponuku pre cyklistov v jednej dostupnej lokalite, kde je zrejmý potenciál rozvíjať ďalšie služby, ako sú požičovne bicyklov, predajne náhradných dielov, kaviareň, vzdelávacie centrum a pod. Príkladom plánu lokality je mapa singletrailov v Košiciach. (Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji)

Košický samosprávny kraj si pre budovanie cyklistickej a cykloturistickej infraštruktúry stanovil priority v zmysle navrhutej Kostrovej siete cyklistických trás na vetvách Eurovelo 11, Zemplínskej vetve, Hornádskej vetve. Od roku 2020 začal intenzívne pracovať na príprave projektových dokumentácií pre územné a stavebné rozhodnutie. K novembru 2021 boli rozpracované technické projektové dokumentácie pre cyklotrasy v dĺžke 44,5km s orientačným finančným odhadom 13,3 mil. Eur.

Súčasťou Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji 2022 – 2027 – 2030 je aj aktualizácia kostrovej siete cyklistických komunikácií. Jedná sa o napojenie na mestá a terminály verejnej dopravy, ktoré sú uvedené v Pláne udržateľnej mobility KSK. Novo navrhované koridory sú označené modrou čiarou.

Mapa 21 Návrh kostrovej siete cyklistických trás v Košickom kraji na rok 2022

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 79 Porovnanie rozsahu kostrovej siete v rokoch 2015, 2017 a 2022

Názov	Prepojenie	Pôvodná		Nová		
		dĺžka v km 2015	dĺžka v km 2017	Názov	dĺžka v km 2022	rozdiel v km
Vetva A	EuroVelo 11, hlavná SJ os, prepája regionálne centrá Prešov – Košice	45,08	45	EV11_KE01	42	-3
Vetva B	Zemplínska vetva – prepája rekreačné oblasti Zemplínska Šírava a Tokaj	85,91	91,17	VETVA B_KE02	93,5	2,33
Vetva C	Gemerská vetva- prepája oblasti Slovenského krasu a Slov.raja – Hrabušice – Betliar – Domica	97,86	92,133	VETVA C_KE 03	97,3	5,167
Vetva D	Hornádska vetva – prepája oblasti Spiša a horného Abova	97,05	96,349	VETVA D_KE 04	104,067	7,718
Vetva E	Abovská vetva – prepája oblasti Košíc a Slovenského krasu	97,2	99,892	VETVA E_KE 05	96,435	-3,457
Vetva F	Tokajská vetva – prepojenie Košice a vinohradníckej oblasti Tokaj	54,2	59,536	VETVA F_KE 06	61,571	2,035
Vetva G	Dolnozemplínska vetva – prepojenie Tokaj – Medzibodrožie – KráľovskoChlmecský región – Ukrajina	42,7	45,04	VETVA G_KE 07	41,724	-3,32
				VETVA H_KE 08	26,962	26,962

Pôvodná				Nová		
Názov	Prepojenie	dĺžka v km 2015	dĺžka v km 2017	Názov	dĺžka v km 2022	rozdiel v km
				VETVA I_KE 09	39,01	39,01
				VETVA J_KE 10	66,828	66,828
				VETVA K_KE 11	60,228	60,228
				MIESTNE PREPOJENIA	60,03	60,03
Celkom		520	529		789,655	261

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 80 Miestne prepojenia v rámci kostrovej siete cyklotrás v Košickom kraji

Názov	dĺžka v km	novostavba	rekonštrukcia	modernizácia	organizačné opatrenia	existujúca
Trebišov – Sečovce	12,156	7,290	2,018	0,754	0,753	0,000
MP Ondava Trebišov – Tokaj	35,038	0,771	0,000	30,214	1,133	2,920
Veľké Kapušany – Latorica	7,108	4,920	0,000	1,530	0,000	0,658
Cyklotrasa SNV – Levoča (Harichovce)	5,728	2,610	0,000	0,000	1,067	2,051
SPOLU	60,03	15,591	2,018	32,498	2,953	5,629

Zdroj: vlastné spracovanie

Navrhované koridory sa posudzovali predovšetkým z hľadiska typu stavebných konaní, ktoré majú najväčší vplyv na projektovú prípravu. Novostavby predstavujú 28% všetkých navrhovaných trás a výlučne zahŕňujú nové segregované cyklistické cestičky. Najväčší priestor má modernizácia existujúcich účelových komunikácií, predovšetkým hrádzí, lesných a poľných ciest, ktoré už existujú a pozemky pod nimi majú pomerne jednoduché vlastnícke vzťahy. Existujúce cesty a cestičky tvoria 41% s potrebou doplnenia organizačných opatrení, predovšetkým dopravného značenia na 64km.

Tabuľka 81 Rozsah Kostrovej siete cyklotrás v zmysle typu stavebných konaní v Košickom kraji

Názov	dĺžka v km	novostavba	rekonštrukcia	modernizácia	organizačné opatrenia	existujúca
Kostrová sieť cyklistických trás KSK	789,655	214,082	28,945	271,361	66,987	208,838

Zdroj: vlastné spracovanie

10.4 Elektrická energia

Slovenské elektrárne, a. s., ako dominantný výrobca elektriny na Slovensku, prevádzkuje v súčasnosti na území Košického kraja nasledovné veľké výrobné elektrickej energie:

- Tepelná elektráreň Vojany – inštalovaný výkon 220 MW – čierne uhlie a biomasa
- Prečerpávací vodná elektráreň Dobšiná – inštalovaný výkon 24 MW
- Prečerpávací vodná elektráreň Ružín – inštalovaný výkon 60 MW

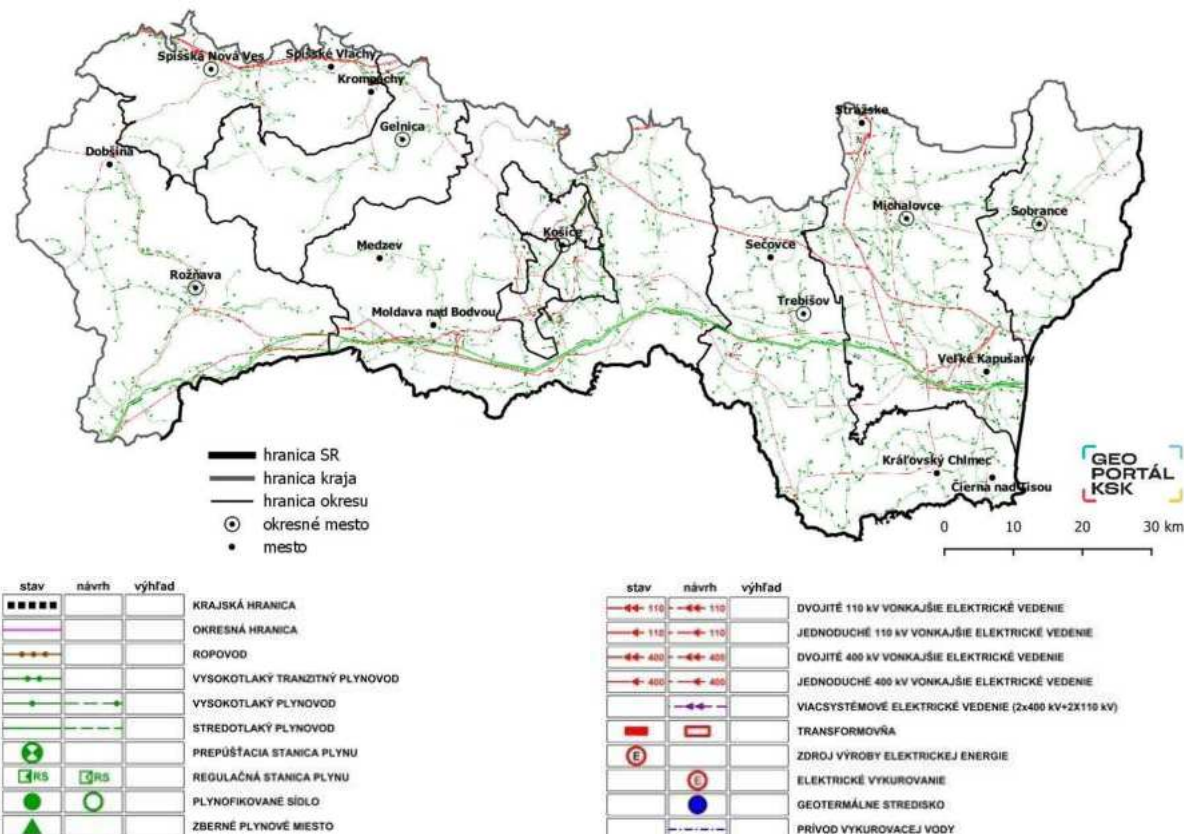
K významným zdrojom elektrickej energie patrí aj Tepláreň Košice, a. s., ktorá vykonáva kombinovanú výrobu tepla a elektriny využitím čierneho energetického uhlia a zemného plynu ako palivových zdrojov, s elektrickým inštalovaným výkonom 100,5 MW. Pri výrobe elektriny a tepla využíva technológiu KVET (kombinovaná výroba elektriny a tepla), ktorá má mimoriadne pozitívny vplyv na výrazné zníženie produkcie emisií, účinnosť celého cyklu výroby elektriny a tepla a na jeho konečnú cenu. Hlavným odberateľom elektrickej energie sú Východoslovenská distribučná, a. s. a Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s. Kondenzačná parná turbína s využiteľným výkonom 6 MW je schopná vyrobiť za rok maximálne 48 000 MWh elektrickej energie, ktorú spoločnosť predáva do rozvodnej siete. Počíta sa s odpadom v objeme 80 000t/rok, t.j. zneškodnenie v objeme 10t/h.

Ďalším zdrojom elektrickej energie je tepláreň spoločnosti U. S. Steel, s.r.o. Košice, ktorá bola koncipovaná ako priemyselná tepláreň. Na výrobu elektrickej energie je v teplárni inštalovaná kondenzačná a protitlaková turbína. Ich celkový inštalovaný výkon je 188 MW. Prevažná časť vyrobenej elektrickej energie je spotrebovaná v areáli hutníckeho kombinátu.

Výroba elektrickej energie prebieha aj v spoločnosti KOSIT a.s., kde sa spaľovaním odpadu premení 80 tisíc ton odpadu ročne na 48 tisíc MWh elektrickej energie.

Zdrojom elektriny je aj tepláreň v priemyselnom areáli Chemka Strážske, ktorá je ale v súčasnosti odstavená z prevádzky. V areáli Chemka Strážske je tiež výrobňa elektriny v s inštalovaným elektrickým výkonom 1,2 MW v spoločnosti Duslo Hnojivá s.r.o., ktorá vyrába elektrinu pre vlastnú spotrebu.

Mapa 22 Energetika Košického kraja (stav v roku 2017)

Zdroj: ÚPN VÚC Košický kraj v znení zmien a doplnkov

Na území kraja sa nachádzajú aj malé zdroje elektriny – malé vodné elektrárne prevádzkované rôznymi vlastníkmi, či kogeneračné jednotky so spaľovacími motormi na zemný plyn.

Vo Vojanoch sa v areáli existujúcej tepelnej elektrárne Vojany nachádza fotovoltaická elektráreň, kde je na pozemku s rozlohou takmer 3 ha umiestnených 3 402 panelov, každý s výkonom 280 Wp. Celkový inštalovaný výkon je 0,95 MWp. Vyrobená elektrina je dodávaná do siete Východoslovenskej distribučnej, a.s.

Dovoz, vývoz a tranzit elektrickej energie sa realizuje prostredníctvom vedení a elektrických staníc prenosovej sústavy. Na území východného Slovenska sú prenosovými vedeniami napájané 4 elektrické stanice nadradenej sústavy – Lemešany, Moldava nad Bodvou, Spišská Nová Ves a Voľa, ktoré predstavujú dôležité uzly elektrizačnej sústavy pre zásobovanie východného Slovenska.

Distribúciu elektriny na území Košického kraja prevádzkuje spoločnosť Východoslovenská distribučná, a.s. Celkový objem distribuovanej elektriny koncovým odberateľom elektriny dosiahol v roku 2020 úroveň 3 736 GWha oproti predchádzajúcemu roku klesol o 2%. Podieľalo sa na ňom viacero faktorov. Výrazný bol jarný prepád distribúcie o takmer 20% pre stredný priemysel (VN) a o takmer 5% pre veľký priemysel. Najviac ovplyvňovaní vývojom pandemickej situácie boli malí podnikatelia, čo sa prejavilo okamžitým poklesom distribúcie o viac ako 27% v 10-tich týždňoch

nasledujúcich po prvom vypnutí ekonomiky 15. marca. Naopak, spotreba domácností v tomto období medziročne prudko rástla, a to o 5%, čo bolo dôsledkom okamžitého prechodu veľkého počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva na prácu z domu, ako aj zatvorením škôl a prechodom na dištančné vzdelávanie.

V Košickom kraji sa v roku 2020 spotrebovala elektrická energia v objeme 1 930,1 tis. MWh, čím sa kraj na spotrebe elektrickej energie v SR podieľa 12,6%. Z hľadiska vývojových trendov je spotreba elektrickej energie v Košickom kraji ako aj v SR na takmer rovnakej úrovni, s miernym poklesom v roku 2020.

Tabuľka 82 Vývoj spotreby elektrickej energie v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 (MWh)

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	5 671	7 238	6 735	6 453	8 413	9 610	7 671
Košice I	141 356	110 124	99 800	102 377	102 733	100 165	78 852
Košice II	1 637 076	1 616 158	1 624 950	1 746 078	1 762 879	1 524 636	1 397 684
Košice III	-	-	-	539	865	740	507
Košice IV	106 360	95 627	101 375	103 176	110 402	112 054	114 094
Košice – okolie	85 448	64 900	100 336	100 613	104 876	95 739	100 626
Michalovce	206 065	86 702	83 420	83 189	80 399	80 883	76 096
Rožňava	89 835	90 611	94 737	97 340	98 330	93 934	71 823
Sobrance	-	-	-	3 014	2 852	2 462	1 664
Spišská Nová Ves	75 106	79 440	81 876	89 631	79 068	75 371	72 766
Trebišov	12 074	13 455	13 868	14 881	15 692	8 637	8 339
Košický kraj	2 362 906	2 167 104	2 209 544	2 347 291	2 366 509	2 104 231	1 930 122
Slovenská republika	16 834 883	17 062 629	16 751 859	17 355 687	17 307 700	16 132 568	15 372 877

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

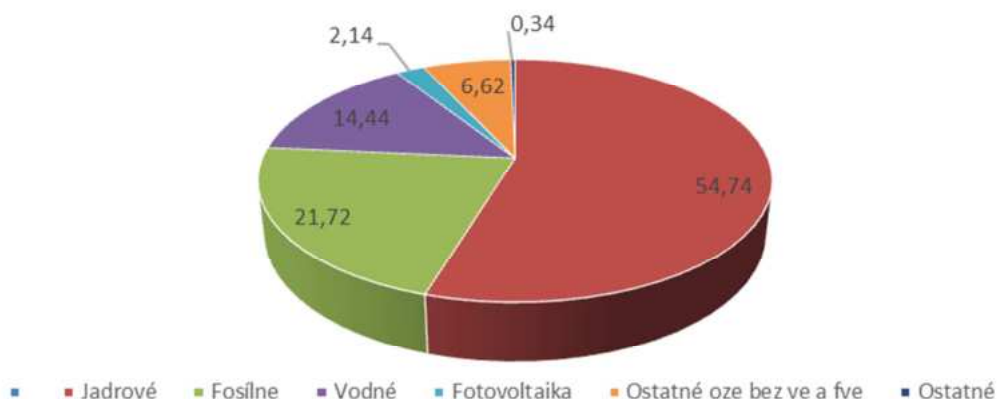
V rámci okresov je najvyššia spotreba elektrickej energie v okrese Košice II (72% z celkovej spotreby kraja), čo súvisí predovšetkým s prítomnosťou spoločnosti U.S. Steel, s.r.o. Košice. Najnižšiu spotrebu zaznamenávajú okresy Košice III a Sobrance (0,1% z celkovej spotreby kraja).

Aktivity vedúce k znižovaniu emisií CO₂ v energetike definuje Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja. Sektor energetiky svojou činnosťou ovplyvňuje všetky zložky životného prostredia a tým priamo či nepriamo aj ľudské zdravie. Jednou z vízií energetiky SR je aj významné zníženie energetickej, uhlíkovej a materiálovej náročnosti Slovenského hospodárstva a transformácia na čistú a nízkouhlíkovú energetiku, prostredníctvom jednotlivých krokov:

- implementácie novej energetickej politiky, ktorá stanoví kvantifikované ciele pre produkciu, distribúciu a spotrebu energie a pre znižovanie emisií skleníkových plynov a škodlivín vo všetkých sektoroch do roku 2030, s výhľadom do roku 2050,
- transformácie energetického sektora smerom k decentralizovanej výrobe s využitím akumulčných kapacít a inteligentného riadenia výroby a spotreby (smart grid),
- zníženia emisnej náročnosti ekonomiky podporou priemyselnej produkcie s vyššou pridanou hodnotou a nižšou materiálovou náročnosťou, podpora regionálne uzavretých cyklov (prvovýroba – spracovanie – spotreba), uzatvorenie tokov odpadov (nielen recyklácia, ale aj opakované použitie obalov a produktov),
- zahrnutia cieľov zníženia spotreby energie do všetkých relevantných stratégií a politik
- vybudovania kapacít a vytvorením kompetencií a pre kvalitné energetické plánovanie na úrovni strategicko-plánovacích regiónov, miest a obcí,
- implementácie akčných plánov rozvoja udržateľnej energetiky strategicko-plánovacích regiónov zameraných na posilnenie energetickej sebestačnosti, pri rešpektovaní zásad inteligentnej energetiky.

Percentuálny podiel zdrojov energie na výrobe elektrickej energie v SR za rok 2018 uvádza nasledujúci graf.

Graf 41 Podiel zdrojov energie na výrobe elektrickej energie v SR za rok 2018 (%)

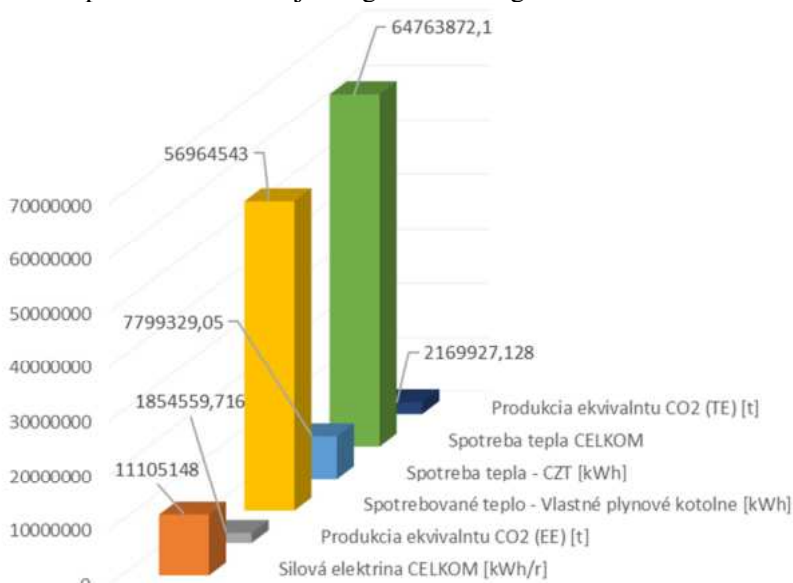
Zdroj: Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

Nízkouhlíková stratégia má za cieľ určiť smer aktivít KSK podporujúcich transformáciu na čistú a nízkouhlíkovú energetiku pre obdobie do roku 2030 s víziou do roku 2050, s nutnosťou aktualizácie každých 5 rokov z dôvodu zmien v oblasti poznania a sociálnych aspektov.

V oblasti energetiky je definovaná absencia odborných kapacít pre plánovanie nízkouhlíkovej sebestačnej energetiky regiónov (ako predpoklad lokálnej a regionálnej ekonomickej stability). Je preto dôležité vytvárať odborné regionálne kapacity pre plánovanie a koordináciu dekarbonizácie a rozvoj udržateľnej energetiky, resp. posilňovanie energetickej sebestačnosti (Regionálne centrá udržateľnej energetiky – RCUE).

Na území Košického kraja sa vyskytujú rôzne spôsoby zásobovania teplom od lokálnych zdrojov tepla až po centralizované zásobovanie teplom z verejných, alebo závodných teplární. V malých obciach prevláda decentralizované zásobovanie teplom zo samostatných zdrojov pre rodinné domy, bytové domy, objekty občianskej vybavenosti a podnikateľov. Dominantným dodávateľom tepla na území KSK sú spoločnosti TEHO, TEKO, Veolia, STEFE Rožňava, DOMSPRÁV a EMKOBEL. Primárnym zdrojom energie je v rámci Košického kraja prevažne zemný plyn. Spotreba elektrickej energie budov a spotreba tepla z centrálného zásobovania teplom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja, ako aj produkcia emisií CO₂ súvisiaca s ich výrobou za rok 2019 ilustruje nasledujúci graf.

Graf 42 Spotreba elektrickej energie budov organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja v roku 2019

Zdroj: Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

Potenciál vodíkových technológií šitých na mieru pre KSK je charakterizovaný vo Vodíkovej stratégii Košického kraja, spracovanej Technickou univerzitou v Košiciach v spolupráci s KSK. Cieľom stratégie bolo zmapovať potenciál využitia vodíkových technológií v rôznych priemyselných odvetviach od výroby energie, dopravy, skladovania, ale aj výskumu a vývoja, spolu s výzvami v oblasti vzdelávania, ktoré by spĺňali najvyššie kritériá v oblasti bezpečnosti.

Na Zemi sa vodík v prirodzenom stave vyskytuje iba vo forme zlúčenín (najbežnejšou je voda, ale nachádza sa aj v rope, zemnom plyne atď.), ktoré sú základom pre jeho priemyselné využitie. To však vedie ku skutočnosti, že na rozdiel od fosílnych palív (uhlie, zemný plyn atď.), v ktorých sa už akumuluje a z nich sa uvoľňuje energia pre každodenné činnosti, pomocou vodíkových technológií musíme vodík najskôr vyrobiť rozkladom iných zlúčenín. Pre rozsiahlejší vývoj vodíkových technológií a širšie využitie vodíka v spoločnosti je rozhodujúca cenovo dostupná a ekologická výroba spolu s bezpečnou prepravou a veľkokapacitným skladovaním.

Kľúčovou otázkou využitia vodíka v Košickom samosprávnom kraji je, kde nájdeme a vyrobíme dostatok vodíka na splnenie všetkých požiadaviek priemyslu, mobility, domácností alebo energetiky a kde zároveň bude výroba vodíka udržateľná, ekologická, s nízkym obsahom uhlíka, či dokonca zelená.

Vodík je možné vyrábať viacerými spôsobmi:

- krakovanie uhl'ovodíkov parou,
- čiastočná oxidácia uhl'ovodíkov,
- konverzia vodného syntézneho plynu,
- degradácia biomasy baktériami,
- rozklad chloridov pomocou vodnej pary,
- reformovanie benzínu,
- reformovanie koksárenského plynu,
- elektrolýza vody a kyselín,
- štiepenie fotokatalytickej vody – extrakcia vodíka z molekúl vody,
- rozklad vodnej pary železom, resp. FeO,
- rozklad vodnej pary v plazme (ionizácia),
- rozklad amoniaku alebo metanolu.

Primárnym cieľom je výroba „zeleného vodíka“ alebo vodíka vyrobeného na regionálnej úrovni nízkouhlíkovými technológiami, takže spôsoby distribúcie sa skrátiť a môžeme dosiahnuť vyššiu možnú úroveň účinnosti distribúcie vodíka. Konečným cieľom je výroba a využitie 100% vodíka, na ktorý sa použili obnoviteľné zdroje energie alebo aspoň zdroje s nízkymi emisiami.

Z dôvodu technického pokroku a ekonomických aspektov sa však vodík vyrobený z fosílnych palív – „šedý“ vodík – bude určite využívať aj v prechodnom období. Tzv. šedý vodík, ktorý je dnes najkonkurencieschopnejšou možnosťou, by mal do roku 2050 úplne zaniknúť, aby sa dosiahol cieľ 2. stupňa.

10.5 Geotermálna energia

Využívanie geotermálnej energie zohráva v súčasnosti nezanedbateľnú úlohu v ekonomike mnohých krajín sveta. Geotermálna energia je prítomná všade pod zemským povrchom. Zemské vnútro je obrovským potenciálom tepelných zásob energie, ktorá môže byť pri vhodných geologických podmienkach využitá. Územie Slovenska má na využívanie tepla z malých hĺbok optimálne podmienky. Väčší geotermický potenciál sa zistil v Podunajskej nížine, v stredoslovenských neovulkanitoch a najmä na Východoslovenskej nížine a v Košickej kotline, kde sa na niektorých miestach zistil najväčší tepelný tok a geotermálny gradient v strednej a východnej Európe.

Geotermálny výskum územia Slovenska začal v 70-tych rokoch, na základe jeho výsledkov bolo vymedzených 26 perspektívnych oblastí vhodných pre získavanie geotermálnej energie. V 90-tych rokoch začal regionálny geologický výskum a prieskum jednotlivých perspektívnych oblastí, vrátane výpočtov množstiev geotermálnych vôd a geotermálnej energie. (In: Rybár, Zdroje geotermálnej energie a možnosti ich využívania, 2007)

Sumárny tepelno-energetický potenciál geotermálnych vôd Slovenska vo všetkých perspektívnych oblastiach reprezentuje 6 653 MWt, z čoho 5 945 MWt pripadá na tepelno-energetický potenciál zásob geotermálnych vôd a 708 MWt na tepelno-energetický potenciál zdrojov geotermálnych vôd. Realizovanými geotermálnymi vrtmi overený (inštalovaný) tepelno-energetický

centra, reštaurácie by chcela spoločnosť ponúknuť spoločnosti TEKO a.s., ktorá zásobuje teplom objekty a obyvateľov mesta Košice, nakoľko je známe, že TEKO plánuje využiť kapacitu neďalekého zdroja Ďurkov a pokryť ním približne 30% zníženia svojej uhlíkovej stopy. Dodatočná kapacita Ďurkov by nezvýšila násobne náklady na prepojenie Košíc s lokalitami, no môže poskytnúť TEKU ďalšie zníženie uhlíkovej stopy (želane najmenej ďalších 10%), preto je táto investícia významným potenciálom pre využitie obnoviteľných zdrojov energie, dekarbonizáciu a tvorbu budúcich pracovných miest.

10.6 Teplo

Na území Košického kraja sa vyskytujú rôzne spôsoby zásobovania teplom, od lokálnych zdrojov tepla až po centralizované zásobovanie teplom z verejných alebo závodných teplární. V malých obciach prevláda decentralizované zásobovanie teplom zo samostatných zdrojov pre rodinné domy, bytové domy, objekty vybavenosti a podnikateľov. Vo väčších obciach a v mestách sa vyskytujú rozsiahle sústavy centrálného zásobovania teplom, z ktorých je v rozhodujúcej miere zabezpečovaná dodávka tepla pre byty a občiansku vybavenosť na ich území.

Spoločnosť Tepláreň Košice, a. s. patrí medzi najväčších výrobcov a distribútorov tepla vo forme horúcej vody a pary v sústave centralizovaného zásobovania teplom na Slovensku. Hlavným odberateľom tepla je Tepelné hospodárstvo s.r.o. Košice, prostredníctvom ktorého Tepláreň Košice, a. s. zásobuje 78 tisíc košických domácností. Z celkového ročného odberu tepla 721 469 MWh v roku 2020 tvoria 64% domácnosti a 36% ostatní odberatelia.

Ďalším zdrojom, ktorý sa podieľa na dodávke tepla do sústavy centralizovaného zásobovania teplom mesta Košice vo forme pary je zdroj tepla spoločnosti KOSIT a.s. spaľujúci komunálny odpad. Teplo zo Zariadenia na energetické využitie odpadov dodáva spoločnosť KOSIT a.s. za tretinovú cenu do sústavy centrálného zásobovania tepla mesta Košice v objeme max. 41 tisíc MWh ročne. V roku 2015 došlo k optimalizáciou prevádzky kotla K1 k spusteniu dodávky tepla novým horúcovodom pre centrálny systém zásobovania teplom a k rekonštrukcii zariadenia na čistenie spalín. Tieto opatrenia viedli k ekologickému a efektívnemu spaľovaniu odpadov a jeho energetickému využitiu. Kotel K1 vo vykurovacej sezóne zásobuje teplom mestskú vykurovaciu sieť s potencionálnym maximálnym výkonom 12 MWt.

V Košickom kraji sa v roku 2020 spotrebovalo teplo v objeme 16 616,1 tis. GJ (6,7% z celkovej spotreby v SR), oproti roku 2014 klesla spotreba tepla v Košickom kraji o 20%.

Tabuľka 83 Vývoj spotreby tepla v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 (GJ)

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	-	-	-	-	-	-	-
Košice I	127 305	102 556	124 573	106 799	100 887	95 156	69 190
Košice II	19 737 302	19 610 882	18 648 757	19 582 107	22 154 534	16 458 499	15 190 281
Košice III	-	-	-	-	-	-	-
Košice IV	335 282	328 240	353 641	304 823	809 760	822 420	850 848
Košice – okolie	18 433	22 555	26 096	26 425	38 320	17 004	22 412
Michalovce	610 239	682 479	375 581	387 747	349 598	351 490	312 346
Rožňava	96 024	88 427	106 858	108 529	101 003	96 400	100 461
Sobrance	-	-	-	-	-	-	-
Spišská Nová Ves	141 748	142 614	145 063	138 843	133 975	65 425	60 773
Trebišov	23 159	38 680	50 807	40 585	-	-	-
Košický kraj	21 091 346	21 017 974	19 845 349	20 711 268	23 742 906	17 932 395	16 616 109
Slovenská republika	258 812 364	259 206 579	255 535 663	257 851 743	261 394 402	246 415 733	247 950 748

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov je výrazne najvyššia spotreba tepla, rovnako ako pri elektrickej energii, v okrese Košice II (91% z celkovej spotreby kraja), čo rovnako súvisí najmä s prítomnosťou spoločnosti U.S. Steel, s.r.o. Košice v danom okrese. Najnižšiu spotrebu zaznamenáva okres Košice – okolie (0,1% z celkovej spotreby kraja).

10.7 Zemný plyn

Spotreba zemného plynu v Košickom kraji v roku 2020 dosiahla 278,6 mil. m³ a kraj sa na celkovej spotrebe SR podieľal 9,9%. Z hľadiska vývojových trendov bol v Košickom kraji v rokoch 2016 – 2019 zaznamenaný pokles spotreby zemného plynu, oproti rastúcemu trendu v SR.

Tabuľka 84 Vývoj spotreby zemného plynu v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 (1000m³)

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	1 078	1 151	2 135	1 116	1 697	1 536	1 423
Košice I	7 111	13 872	6 577	6 371	5 667	5 595	5 161
Košice II	163 126	148 630	141 610	155 944	147 969	137 477	135 849
Košice III	-	-	-	-	-	-	-
Košice IV	46 736	63 012	37 149	35 715	34 134	39 090	82 651
Košice – okolie	4 039	2 484	4 636	4 901	4 506	4 000	3 598
Michalovce	27 398	20 865	17 952	18 903	17 581	16 780	21 002
Rožňava	17 115	15 075	20 551	19 198	16 382	17 574	5 692
Sobrance	94	-	-	-	-	-	-
Spišská Nová Ves	18 613	16 218	18 338	24 009	21 937	22 588	21 706
Trebišov	1 226	1 172	2 651	1 358	2 945	1 112	1 364
Košický kraj	286 536	282 589	252 237	267 707	252 950	245 877	278 589
Slovenská republika	2 633 141	2 676 070	2 733 040	2 692 757	2 731 026	2 863 591	2 805 914

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov zaberá takmer polovicu z celkovej spotreby zemného plynu kraja (48,8%) okres Košice II. Najnižšiu spotrebu zaznamenávajú okresy Trebišov a Gelnica (0,5% z celkovej spotreby kraja).

Z hľadiska plynifikácie obcí v Košickom kraji je dlhodobo stabilná úroveň v napojení, v roku 2020 bolo napojených na plyn spolu 405 obcí (87,9% z celkového počtu obcí v kraji). Na úrovni okresov je plná plynifikácia v okresoch mesta Košice a v okresoch Michalovce a Trebišov. Najmenej obcí napojených na plyn je v okrese Gelnica (55,0%).

Tabuľka 85 Plynifikácia obcí v Košickom kraji v roku 2020

Územie (okres, kraj)	Počet obcí spolu	Plynifikácia – počet obcí	Plynifikácia (%)
Gelnica	20	11	55,0
Košice I – IV	22	22	100,0
Košice – okolie	114	90	78,9
Michalovce	78	78	100,0
Rožňava	62	48	77,4
Sobrance	47	41	87,2
Spišská Nová Ves	36	33	91,7
Trebišov	82	82	100,0
Košický kraj	461	405	87,9

Zdroj údajov: SPP – distribúcia, a.s.

10.8 Vodovodná a kanalizačná sieť

V Košickom kraji sú pre zásobovanie pitnou vodou rozhodujúce dve nadradené vodárenské sústavy – Východoslovenská vodárenská sústava v pôsobnosti Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. (VVS) a Spišsko-popradská vodárenská sústava v pôsobnosti Podtatranskej vodárenskej spoločnosti, a. s. (PVS).

Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. so sídlom v Košiciach je najväčšou vodárenskou spoločnosťou v Slovenskej republike. Pôsobí vo veľkej časti východoslovenského regiónu a v malej časti Banskobystrického kraja. Zabezpečuje zásobovanie pitnou vodou v 15 okresoch vrátane okresov mesta Košice, v ktorých býva 1 252,5 tis. obyvateľov. Územie v pôsobnosti VVS zaostáva v rozvoji verejných vodovodov za ostatnými regiónmi Slovenska.

Východoslovenská vodárenská sústava je najväčším vodárenským systémom na území v pôsobnosti VVS, na území Košického kraja zásobuje v súčasnosti pitnou vodou spotrebiteľov okresov mesta Košice a Košice – okolie. Na sústavu, ktorej dominantným zdrojom vody je Vodárenská nádrž (VN) Starina sú napojené mnohé skupinové vodovody využívajúce vlastné zdroje vody, ktoré dopĺňa dodávka z VN Starina. Na sústavu sú napojené aj ďalšie menšie skupinové vodovody a samostatné vodovody. Významnými zdrojmi vody týchto vodovodov sú: VN Bukovec (410 l.s-1), pramene Drienovec, Turňa nad Bodvou, Kavečany (pramene v k.ú. Kavečany slúžia len pre zásobovanie obce Kavečany), Čermeľ (skupinový vodovod Košice), studne Hrádok, Lastomír, Topoľany (skupinový vodovod Michalovce) a dopĺňajú ich ďalšie menšie zdroje vody. Ďalším zdrojom pre mesto Košice je povrchový odber v k.ú. Medzev s úpravňou vody Medzev a privádzacím potrubím DN 700 mm z úpravne vody Medzev do vodojemu Červený Rak. V súčasnosti sa využíva len potrubie DN 700 mm v úseku úpravňa vody Medzev – vodojem Moldava nad Bodvou. Na Vodárenskú sústavu Starina – Košice je napojených 200 miest a obcí, z toho len v okrese Trebišov kde je nevyhovujúca kvalita pitnej vody je napojených 80 obcí, vrátane mesta Trebišov.

Na území spravovanom VVS je vysoká rozostavanosť obecných vodovodných sietí. Mnohé z nich sú riešené v rámci projektov financovaných EÚ. Podobne veľká časť obcí bez verejného vodovodu je navrhnutá na riešenie v rámci projektov. Skorá a úspešná realizácia týchto projektov výrazne prispeje k zlepšeniu zásobovanosti regiónu pitnou vodou z verejných vodovodov.

Podtatranská vodárenská spoločnosť, a. s. so sídlom v Poprade zabezpečuje zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie obcí v oblasti Vysokých Tatier, Popradu, Spiša a Zamaguria. Do jej pôsobnosti patria v rámci Košického kraja okresy Spišská Nová Ves a Gelnica. V roku 2018 bývalo na tomto území 398,2 tis. obyvateľov, z nich bolo 86,1 % zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu. Najvyšší podiel zásobovaných obyvateľov je v okrese Poprad 97,1%. a v okrese Spišská Nová Ves sa zásobovanosť blíži celoslovenskému priemeru – 88,0 %. Ostatné okresy zaostávajú za celoslovenským priemerom, najmä Gelnica s 66,1% podielom zásobovaných obyvateľov. Vybavenosť verejnými vodovodmi na území pôsobnosti PVS dosahuje 80,9%. Z 204 obcí nemá verejný vodovod 39. V okrese Spišská Nová Ves je 86,1% a v okrese Gelnica 80% vybavenosť.

Najväčší vodárenský systém Spišsko-popradský predstavuje prepojenie hlavných spotrebísk s najdôležitejšími zdrojmi vody, využíva najmä zdroje vody v Liptovskej Tepličke, prameň v Spišskej Teplici, ktoré dopĺňajú miestne zdroje. Spišsko-popradský vodárenský systém dotuje skupinový vodovod Popradský, Kežmarský, Spišská Nová Ves – Levoča a ďalšie menšie sú vodovody a miestne vodovody po trase hlavných prívodov vody. Okrem tohto najväčšieho vodárenského systému zabezpečuje zásobovanie pitnou vodou niekoľko menších skupinových vodovodov a miestne vodovody na báze lokálnych zdrojov pitnej vody.

Nepriaznivá situácia z hľadiska zdrojov pitnej vody je v okrese Gelnica, kde prakticky neexistujú kvalitné zdroje podzemnej vody a celé zásobovanie pitnou vodou stojí na využívaní priamych odberov z povrchových tokov.

Vodovodná sieť na území Košického kraja dosahovala v roku 2020 dĺžku 4 493,6km. Na verejné vodovody bolo v roku 2020 napojených 85,8% obyvateľov, čím kraj nedosahuje priemer SR (89,8%). V porovnaní s rokom 2014 sa podiel napojených obyvateľov mierne zvýšil (+4,1%). Situácia v napojení obyvateľov Košického kraja na verejnú kanalizačnú sieť je menej priaznivá. Kanalizačná sieť v Košickom kraji dosiahla v roku 2020 dĺžku 1 873,9km a podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu bol 66,0% obyvateľov, pričom Košický kraj ani v tomto ukazovateli nedosahuje celoslovenský priemer (69,7%). V porovnaní s rokom 2014 sa podiel napojených obyvateľov v kraji zvýšil o 4,1%.

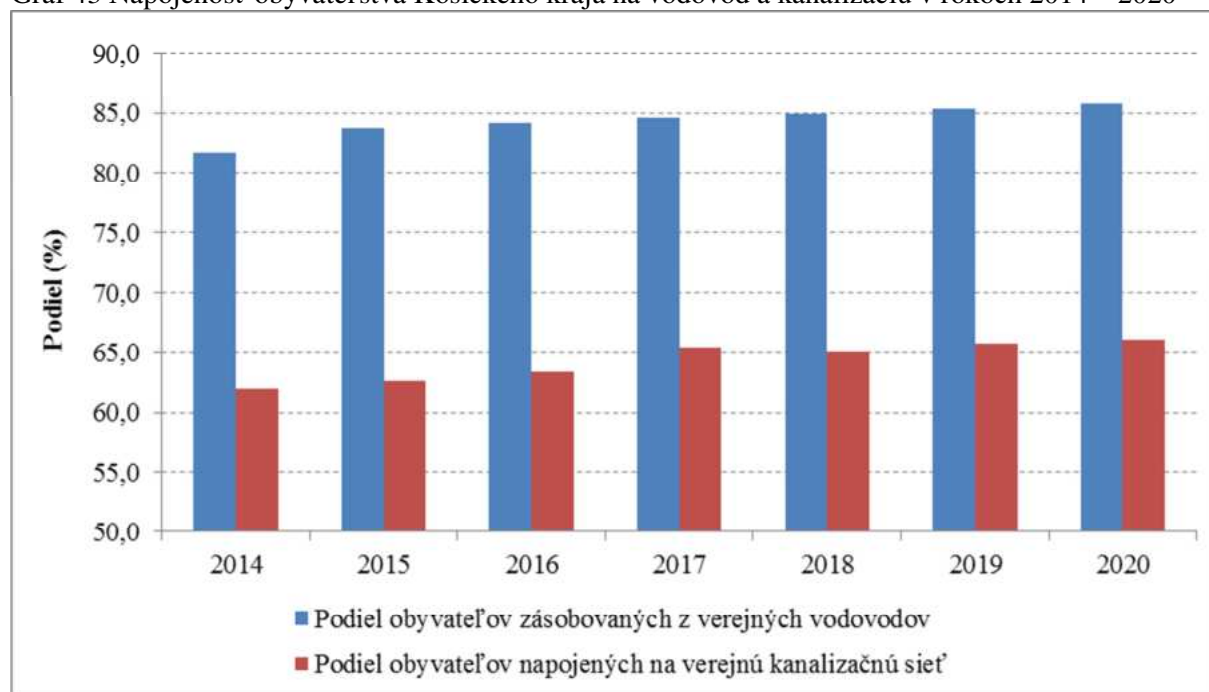
V roku 2020 bolo evidovaných v Košickom kraji 98 čistiarní odpadových vôd, ich počet sa oproti roku 2014 zvýšil o 14 čistiarní. Vývoj množstva čistených odpadových vôd v Košickom kraji má kolísavý trend, v roku 2020 bolo v kraji vyčistených 47 792 tis.m³ odpadových vôd (98,4% z celkového množstva vypúšťaných odpadových vôd). Základnou požiadavkou (environmentálne aquis) je dobudovať sieť verejných vodovodov a následne sieť verejných kanalizácií s príslušným napojením na čistiarne odpadových vôd v Košickom kraji. Základnou úlohou je zabezpečiť kvalitnú pitnú vodu pre všetkých obyvateľov i návštevníkov kraja a odvedením a následným prečistením odpadových vôd zachovať a zlepšiť stav a kvalitu povrchových i podzemných vôd regiónu.

Tabuľka 86 Vývoj vodovodnej a kanalizačnej siete v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dĺžka vodovodnej siete bez prípojok (km)	4 165	4 250	4 334	4 357	4 406	4 446	4 494
Dĺžka kanalizačnej siete bez prípojok (km)	1 497	1 567	1 679	1 783	1 802	1 827	1 874
Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov (%)	81,7	83,7	84,2	84,6	84,9	85,3	85,8
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	61,9	62,6	63,4	65,4	65,1	65,7	66,0
Počet čistiarní odpadových vôd	84	87	92	93	95	96	98
Množstvo čistených odpadových vôd (tis. m ³)	49 509	44 248	51 454	50 090	45 784	43 493	47 792
Množstvo vypúšťaných odpadových vôd (tis. m ³)	50 595	45 654	51 959	50 571	46 430	44 246	48 577

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Graf 43 Napojenosť obyvateľstva Košického kraja na vodovod a kanalizáciu v rokoch 2014 – 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Na úrovni okresov Košického kraja možno sledovať výrazné regionálne rozdiely v napojenosti obyvateľstva na vodovodnú a kanalizačnú sieť. Najnižšiu mieru napojenosti obyvateľov na verejné vodovody dosahujú okresy Gelnica (66,7% v roku 2020), Košice – okolie a Trebišov. Napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť je najnižšia v okrese Trebišov (36,5% v roku 2020), čím sa radí na posledné miesto aj v rámci SR. Nízku napojenosť na verejnú kanalizačnú sieť vykazujú aj okresy Sobrance, Gelnica a Košice – okolie. Obyvateľstvo mesta Košice je na verejnú vodovodnú a kanalizačnú sieť napojené na úrovni nad 98%. Okresy mesta Košice ako jediné v kraji presahujú celoslovenský priemer v napojenosti obyvateľstva na vodovodnú a kanalizačnú sieť.

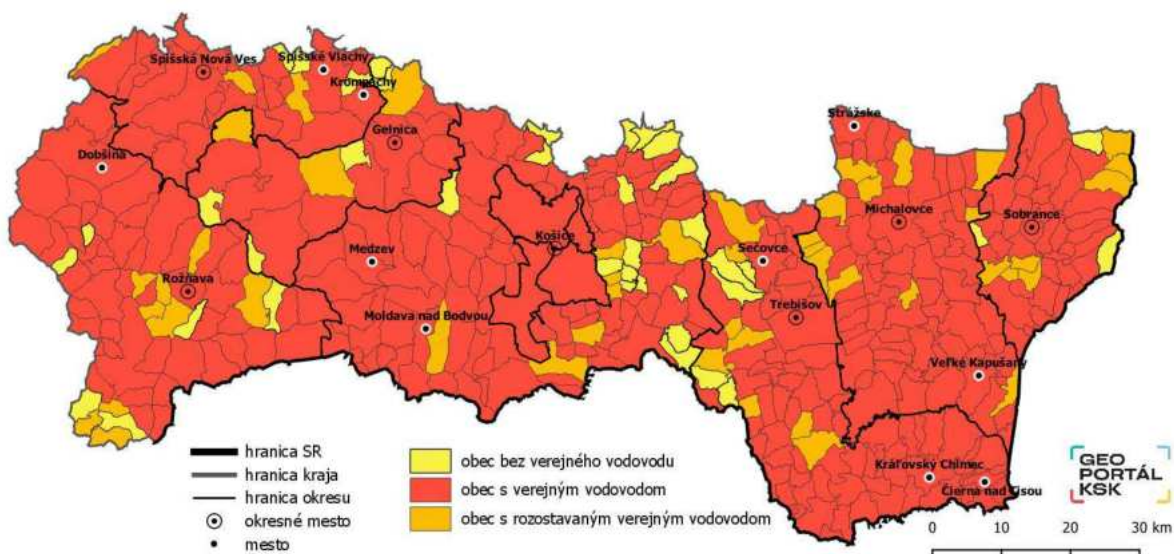
Tabuľka 87 Podiel obyvateľov napojených na vodovodnú a kanalizačnú sieť v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2015 a 2020 (%)

Územie (okres, kraj)	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov		Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť		Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Gelnica	66,0	66,7	44,0	44,2	33,6	34,0

Územie (okres, kraj)	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov		Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť		Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Košice I – IV	98,9	98,8	98,0	98,3	98,0	98,3
Košice – okolie	63,7	72,7	29,1	44,2	29,7	44,2
Michalovce	87,2	89,0	61,5	65,3	61,5	65,3
Rožňava	78,2	80,4	50,1	54,0	39,3	52,6
Sobrance	78,4	83,1	40,7	42,9	40,7	42,9
Spišská Nová Ves	87,5	87,8	69,2	69,0	67,8	66,3
Trebišov	75,4	77,3	34,2	36,5	34,2	36,5
Košický kraj	83,7	85,8	62,6	66,0	61,2	65,2
Slovenská republika	88,3	89,8	65,2	69,7	64,5	69,3

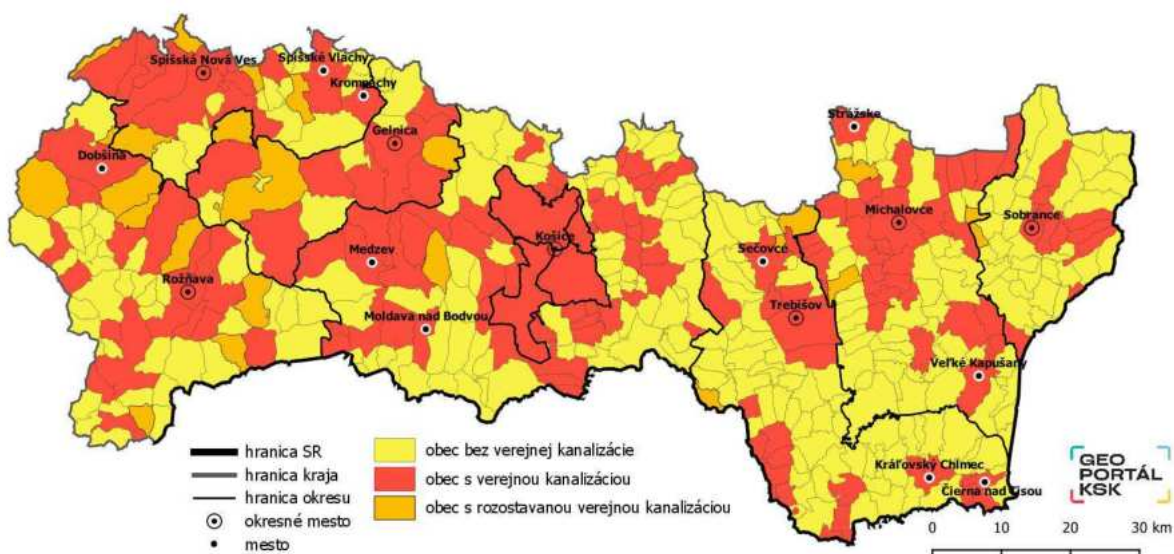
Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Mapa 24 Vybavenosť obcí Košického kraja verejným vodovodom (stav v roku 2018)

Zdroj: www.enviportal.sk; vlastné spracovanie

Mapa 25 Vybavenosť obcí Košického kraja verejnou kanalizáciou (stav v roku 2018)

Zdroj: www.enviportal.sk; vlastné spracovanie

Rozloženie aglomerácií pre vodovod a kanalizáciu

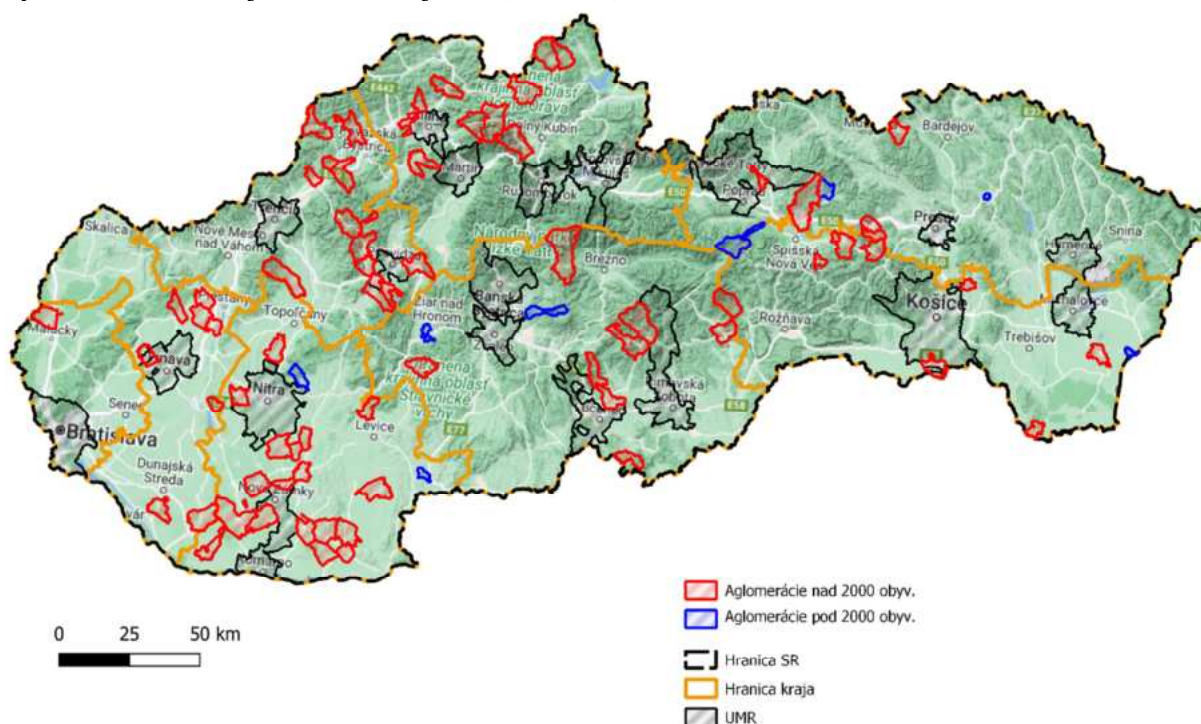
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR spracovalo analýzu priestorového rozloženia aglomerácií nad 2000 obyvateľov a aglomerácií pod 2000 obyvateľov, ktoré sú premetom zmluvy medzi SR (MŽP SR) a Európskou komisiou. Cieľom analýzy bolo preskúmanie rozloženia aglomerácií identifikovaných MŽP SR (sekcia vôd) ako prioritných pre dobudovanie vodovodnej a kanalizačnej siete na území SR za účelom predídeniu infringement-u zo strany Európskej komisie a potenciálu zaradenia alokácie pre ŠC 2.5.1, 2.5.2A, 2.5.2B, 2.5.4A, 2.5.4B Programu Slovensko prostredníctvom nástroja IÚI.

Priestorové rozloženie aglomerácií pre vodovod a kanalizáciu – distribúcia na území SR

V rámci prílohy č. 7. Zoznam oprávnených aglomerácií nad 2000 EO a prílohy č.8 Zoznam oprávnených aglomerácií do 2000 EO 69.výzvy OP KŽP (OPKZP-PO1-SC121/122-2021-69) bolo identifikovaných:

- 135 obcí zaradených do 71 aglomerácií nad 2000 EO,
- 11 obcí zaradených do 10 aglomerácií pod 2000 EO.

Mapa 26 Priestorové rozloženie aglomerácií nad 2000 EO a aglomerácií pod 2000 EO určených pre výstavbu vodovodnej a kanalizačnej siete (MŽP SR)

Zdroj: Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR

Na základe analýzy priestorového rozloženia definovaných aglomerácií je možné konštatovať:

- Prevalu počtu aglomerácií určených pre výstavbu vodovodnej a kanalizačnej siete na území západného Slovenska (Trnavský samosprávny kraj, Trenčiansky samosprávny kraj, Nitriansky samosprávny kraj) a severe stredného Slovenska (Žilinský samosprávny kraj);
- Existenciu spojitých území, ktoré sú však fragmentované do viacerých aglomerácií (napr. územie na juhu Nitrianskeho samosprávneho kraja; územie na Hornej Nitre (Trenčiansky samosprávny kraj); okres Piešťany (Trnavský samosprávny kraj) a pod.) napriek neexistencii fyzickej bariéry alebo hornatého terénu neumožňujúceho budovanie spoločnej infraštruktúry.

Vzhľadom na chýbajúce informácie o priebežnej realizácii projektov výstavby vodovodnej a kanalizačnej siete nie je jednoznačný dôvod nerovnomerného priestorového rozloženia aglomerácií, ale predpoklady sú 2:

- A. Agglomerácie pre budovanie vodovodnej a kanalizačnej siete boli na úvod definované na území SR rovnomerne, ale v programovom období 2014 – 2021 boli pre realizáciu prioritne vyberané

aglomerácie na východnom Slovensku a ku koncu obdobia zostali nezrealizované projekty prevažne na území západného Slovenska;
alebo

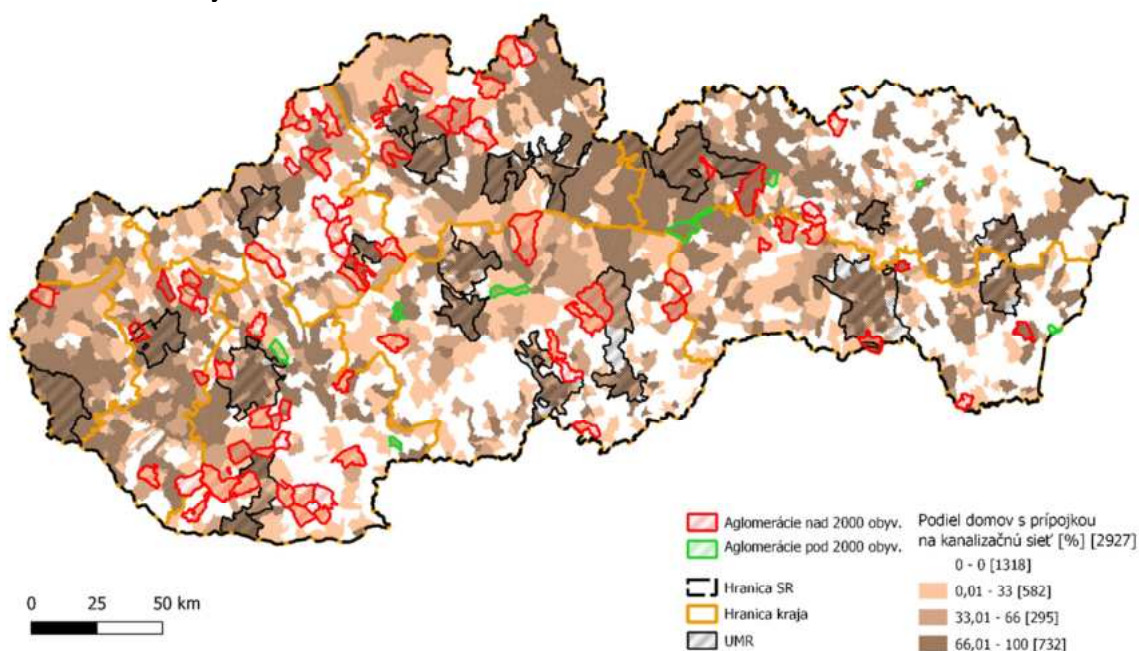
- B. aglomerácie pre budovanie vodovodnej a kanalizačnej siete boli už od začiatku vybrané s vyšším zastúpením území na západe Slovenska.

V oboch prípadoch ide o nerešpektovanie princípu územnej súdržnosti.

Priestorové rozloženie aglomerácií pre vodovod a kanalizáciu – vzťah k území UMR a vybavenosti obcí v UMR vodovodnou a kanalizačnou infraštruktúrou

Ďalší parameter priestorovej analýzy sleduje rozmiestnenie aglomerácií pre výstavbu vodovodnej a kanalizačnej siete vo vzťahu k územiám UMR a vybavenosti obcí v ťažiskách osídlenia (s vysokou koncentráciou obyvateľstva a ekonomických aktivít) vodovodnou a kanalizačnou infraštruktúrou.

Mapa 27 Priestorové rozloženie aglomerácií nad 2000 EO a aglomerácií pod 2000 EO vo vzťahu k územiám UMR a vybavenosti obcí UMR vodovodom a kanalizačnou infraštruktúrou

Zdroj: Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR

Na základe analýzy je možné skonštatovať:

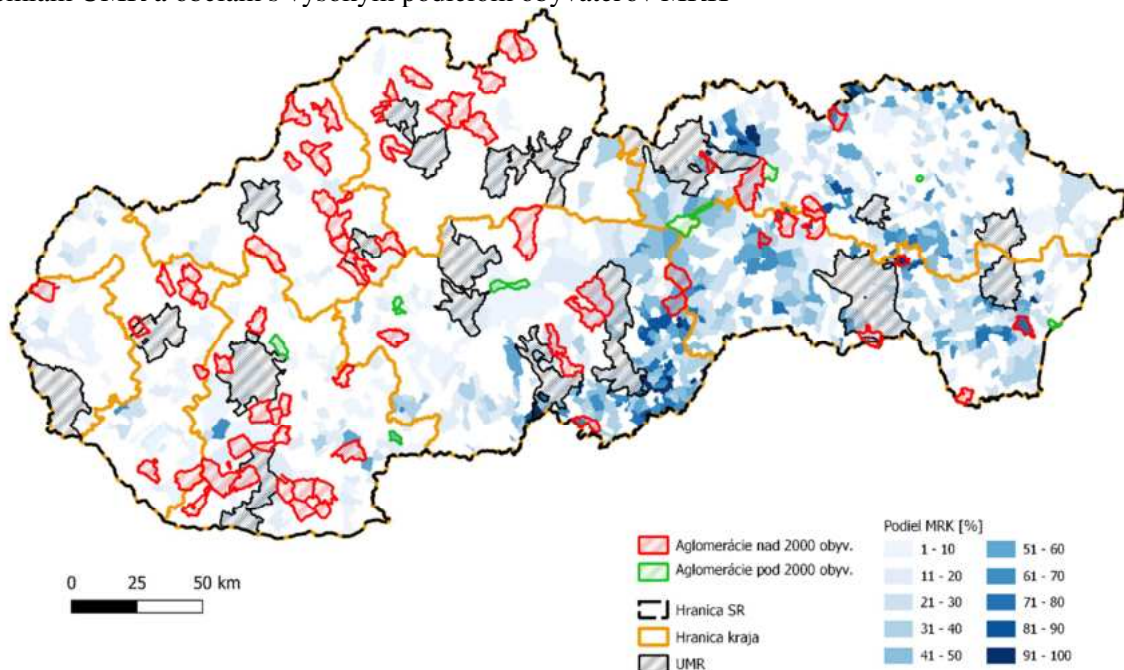
- A. Väčšina definovaných aglomerácií nad 2000 EO je v priamom alebo blízkom susedstve s obcami zaradenými do UMR.
- B. Obce v územiach UMR väčšinou vykazujú vysokú mieru podielu domov s napojením na kanalizačnú sieť avšak existujú územia UMR, kde sa nachádzajú obce, ktoré nemajú vybudovanú kanalizačnú infraštruktúru (napr. UMR Košice; UMR Michalovce; UMR Humenné; UMR Rimavská Sobota) alebo len nízky podiel napojenosti domov na kanalizačnú sieť (napr. UMR Nové Zámky – Komárno, UMR Lučenec a pod) a zároveň nie sú zaradené do predmetných aglomerácií nad a pod 2000 EO.
- a. V týchto obciach na území UMR pravdepodobne nebude možné realizovať aktivity na dobudovanie vodovodnej a kanalizačnej infraštruktúry v rámci mechanizmu implementácie IÚI napriek identifikovaným územným potrebám a ich zaradeniu do UMR.
- C. Existencia menšieho počtu obcí, ktoré sú zaradené do území UMR a zároveň sú zaradené do aglomerácií nad 2000 EO pre výstavbu vodovodnej a kanalizačnej siete (napr. UMR Trnava, UMR Žilina, UMR Prievidza – Nováky).

Priestorové rozloženie aglomerácií pre vodovod a kanalizáciu – vo vzťahu k obciam s vysokým podielom obyvateľstva MRK

Agglomerácie (nad a pod 2000 EO) definované pre výstavbu vodovodnej a kanalizačnej siete primárne nepokrývajú obce s vysokým podielom obyvateľstva MRK.

- Obce s vysokým podielom obyvateľstva MRK sú zároveň charakteristické nízkym podielom pripojenosti domov na kanalizačnú sieť.
- Vzhľadom na plánované prioritné riešenie budovania vodovodnej a kanalizačnej siete v definovaných aglomeráciách je vysoké riziko nedostatku zdrojov na riešenie budovania vodovodnej a kanalizačnej siete v obciach s vysokým podielom obyvateľov MRK.

Mapa 28 Priestorové rozloženie aglomerácií nad 2000 EO a aglomerácií pod 2000 EO vo vzťahu k územiám UMR a obciam s vysokým podielom obyvateľov MRK

Zdroj: Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR

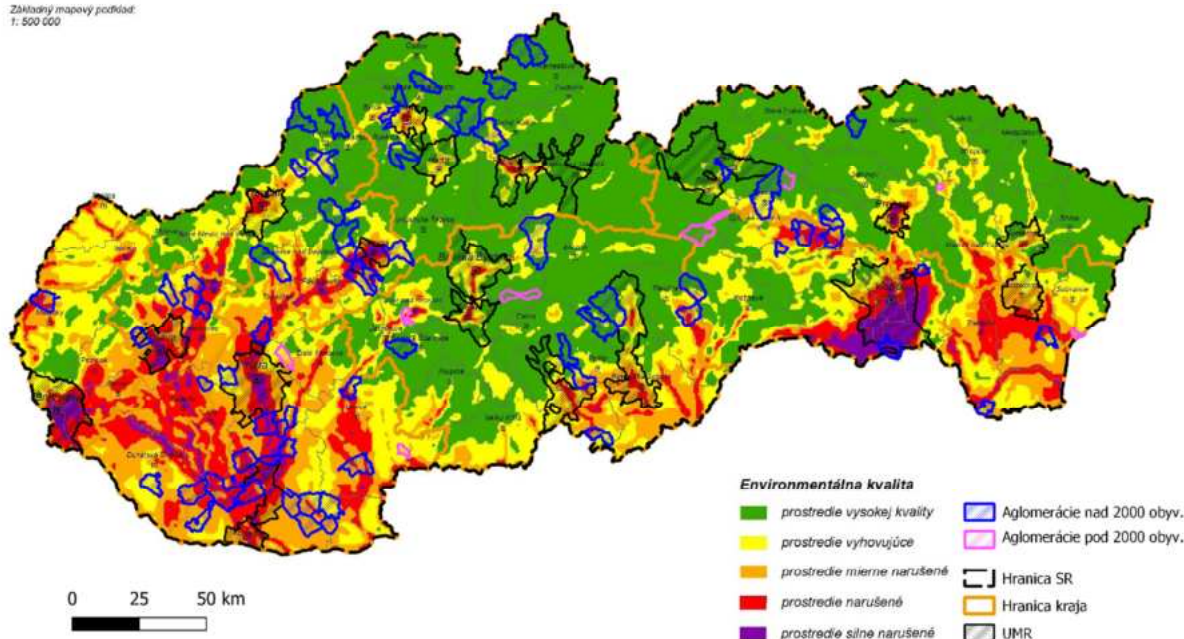
Priestorové rozloženie aglomerácií pre vodovod a kanalizáciu – vo vzťahu k územiu SR podľa stupňa environmentálnej kvality

V neposlednom rade bolo sledované priestorové rozmiestnenie aglomerácií nad a pod 2000 EO vo vzťahu k stupňu environmentálnej kvality územia.

Mapa 29 Priestorové rozloženie aglomerácií pre vodovod a kanalizáciu – vo vzťahu k územia SR podľa stupňa environmentálnej kvality

Stupeň environmentálnej kvality územia

Autori: P. Bohuš - J. Klinda a kol.
Zostavil: SAŽP - CER Košice, 2010
Základný mapový podklad:
1: 500 000

Zdroj: Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR

- Rozlohou aj mierou environmentálne narušeného územia SR (územia UMR Košice) je pokryté len aglomeráciou nad 2000 EO v okolí obce Kechnec, pričom obce vo východnej a severnej časti UMR Košice nemajú vôbec vybudovanú kanalizačnú infraštruktúru.
- Významný deficit aglomerácií v Juhoslovenskej kotline (napr. okres Veľký Krtíš a Krupina) a v okresoch východného Slovenska (okres Trebišov, okres Michalovce) zaradené do kategórie prostredia environmentálne mierne narušeného až narušeného.
- Pomerne vysoký počet aglomerácií v území kategorizovanom ako prostredie vysokej environmentálnej kvality.

Z vyššie uvedených priestorových analýz rozmiestnenia aglomerácií (nad a pod 2000 EO) pre výstavbu vodovodnej a kanalizačnej siete je možné skonštatovať, že pri zachovaní takto definovaných aglomerácií a koncentrácií zdrojov EŠIF na budovanie infraštruktúry vyplývajú nasledovné riziká:

- Nenaplnenie cieľov koncentrácie zdrojov do obcí s vysokou mierou obyvateľov MRK za účelom zvýšenia dostupnosti pitnej vody a kanalizačnej infraštruktúry v týchto obciach.
- Fragmentovanie vodovodnej a kanalizačnej siete a nebudovanie komplexných riešení vo funkčných mestských oblastiach charakteristických vysokou koncentráciou obyvateľov a ekonomických aktivít.
- Neriešenie environmentálnych dopadov v územiach s narušenou environmentálnou kvalitou.

10.9 Pokrytie internetom

V rámci Národného plánu širokopásmového pripojenia boli stanovené nasledujúce základné ciele v oblasti pripojenia na internet stanovené Európskou úniou:

- každý občan EÚ mal mať do 31.12.2020 prístup k internetu s rýchlosťou aspoň 30 Mbit/s,
- 50% všetkých domácností v EÚ mal mať do 31.12.2020 internet s rýchlosťou aspoň 100 Mbit/s
- nemocnice, školy, dopravné uzly, verejné inštitúcie majú mať do 31.12.2030 internet s rýchlosťou aspoň 1000 Mbit/s (= 1 Gbit/s).

Tieto podmienky vedia splniť len optické siete, preto je potrebná rozsiahla výstavba optických sietí. V rámci pripojenia na internet pomocou optického kábla existujú dva prípady optickej siete:

1. FTTB = Fibre to the Building – optický kábel je ukončený na vstupe do budovy, pri päte budovy alebo v spoločných priestoroch budovy – ide o domácnosti, ktoré sú pripravené na pripojenie;
2. FTTH = Fibre to the Home – optický kábel je ukončený priamo u zákazníka v jeho vnútorných priestoroch – ide o domácnosti, ktoré už sú pripojené na optický kábel.

V členení podľa rýchlosti pripojenia pomocou optického kábla sú 3 možné rýchlosti:

1. ≥ 144 kbps < 100 Mbps
2. ≥ 144 kbps < 1 Gbps
3. ≥ 1 Gbps

V Košickom kraji sú všetky obce napojené na internet pomocou vybranej technológie (na báze metalických káblov, optických káblov, koaxiálnych káblov (napr. káblová TV), technológia bezdrôtová (rádiová)).

Priemer pokrytia technológiou optických káblov FTTH v Košickom kraji bol k 30.6.2020 na úrovni 56,4% pokrytých domácností. Jedná sa o údaj o minimálnom pokrytí, nakoľko nie je možné zohľadniť prekrytie sieťami na danom území.

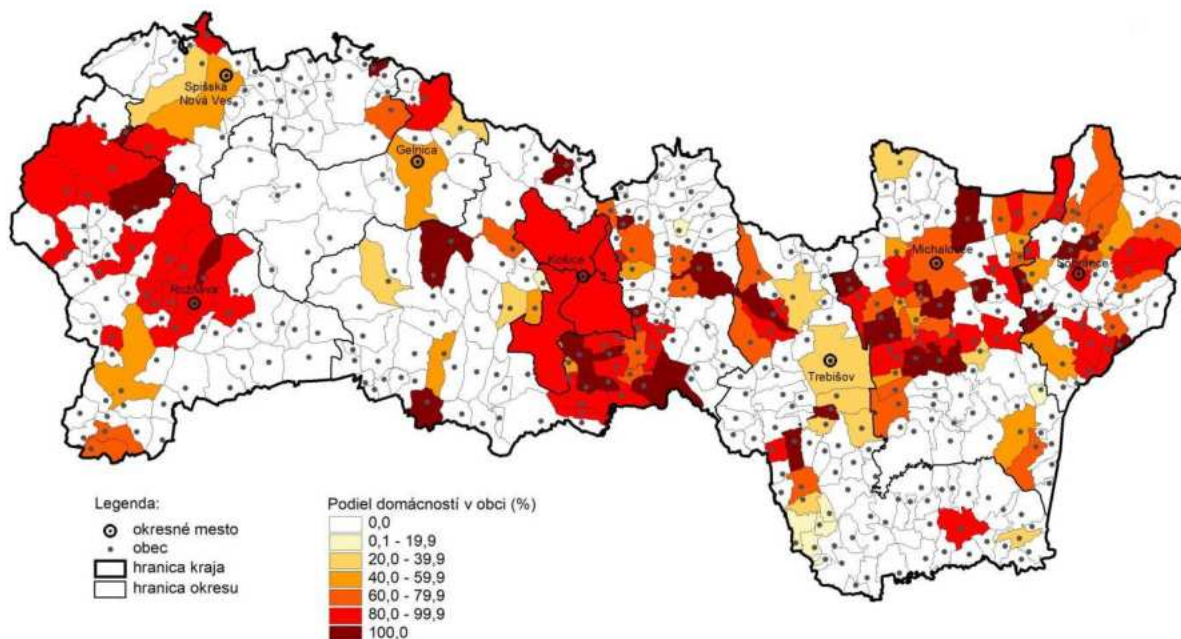
Podiel pripojených domácností na internet pomocou optického kábla FTTH v Košickom kraji dosiahol k 30.6.2020 hodnotu 18,8% domácností.

Tabuľka 88 Percentuálne pripojenie domácností na internet pomocou optického kábla technológiou FTTH v okresoch Košického kraja a v Košickom kraji (stav k 30.6.2020)

Územie (okres, kraj)	Podiel pripojených domácností (%)
Gelnica	2,2
Košice I – IV	32,4
Košice – okolie	15,7
Michalovce	21,3
Rožňava	8,1
Sobrance	24,3
Spišská Nová Ves	6,3
Trebišov	10,9
Košický kraj	18,8

Zdroj údajov: Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb

Mapa 30 Pokrytie domácností v obciach Košického kraja internetom pomocou optického kábla (FTTH) (stav k 30.6.2020)

Zdroj údajov: Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb, vlastné spracovanie

10.10 Zhrnutie

- Územím Košického kraja prebiehajú významné nadregionálne cestné, železničné a energetické ťahy. V rámci cestnej siete prevažujú cesty III. triedy, ktoré tvoria takmer 60% z celkovej dĺžky ciest v kraji. Diaľnice tvoria len 1,5% cestnej siete kraja. Kraj má hustú sieť železničných tratí, mesto Košice je druhým najväčším železničným uzlom SR. Prostredníctvom systému Východoslovenských prekladísk a širokorozchodnej trate je kraj napojený na Ukrajinu a Rusko. Dopravný potenciál kraja zvyšuje Letisko Košice – Airport Košice a.s., ktoré patrí do I. kategórie ako verejné letisko s medzinárodným významom.
- V regionálnej verejnej osobnej doprave rozsahom služieb dlhodobo dominuje prímestská autobusová doprava, ktorú zabezpečujú zmluvní autobusoví dopravcovia (eurobus, a.s. a ARRIVA Michalovce, a.s.). Vytvorenie integrovaného dopravného systému spoločného organizátora Košickým a Prešovským samosprávnym krajom IDS Východ pre región Východné Slovensko za účelom organizovania systému verejnej osobnej dopravy po dopravnej aj tarifnej stránke.
- Dopravu definuje Energetická politika SR ako jeden z vážnych problémov budúcnosti aj z pohľadu zaťaženia ovzdušia, najmä vzhľadom na stúpajúci trend konečnej spotreby energie v oblasti automobilovej dopravy.
- Na území Košického kraja je v súčasnosti celkový rozsah cykloturistických trás v dĺžke 1 936,45km, pričom najviac cyklotrás je v modrej (587km) a červenej farbe (530km) – trasy EuroVelo, cyklomagistrály a diaľkové trasy a paralelné trasy k nim.
- Najvyššia spotreba elektrickej energie, tepla i zemného plynu je v okrese Košice II (72% z celkovej spotreby elektrickej energie kraja a až 91% z celkovej spotreby tepla v kraji), čo súvisí predovšetkým s prítomnosťou spoločnosti U.S. Steel, s.r.o. Košice.
- Sektor energetiky svojou činnosťou ovplyvňuje všetky zložky životného prostredia a tým priamo či nepriamo aj ľudské zdravie. Jednou z vízií energetiky SR je aj významné zníženie energetickej, uhlíkovej a materiálnej náročnosti Slovenského hospodárstva a transformácia na čistú a nízkouhlíkovú energetiku. Znižovaniu emisií CO₂ v energetike definuje Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja.
- Košická kotlina je charakteristická prítomnosťou geotermálnych podzemných vôd s teplotou 120-160°C, a to v hĺbke menšej ako 3 000 metrov. Ukazuje sa ako najperspektívnejšia lokalita na Slovensku z hľadiska svojho potenciálu v oblasti využívania geotermálnej energie. Košický samosprávny kraj založil v roku 2019 spoločnosť GeoSurvey, s. r. o., ktorej hlavnou činnosťou je vybudovanie zdroja geotermálnej energie v prieskumnom území Čížatice na parcelách, ktoré sú vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja.
- Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov dosahuje len 85,8%, čím kraj nedosahuje priemer SR a v rámci krajov SR ide o druhú najnižšiu napojenosť obyvateľov. Na verejnú kanalizáciu je v Košickom kraji napojených len 66,0% obyvateľov, čo je tretia najnižšia hodnota v rámci krajov SR.
- V rámci okresov Košického kraja je najnižšia miera napojenosti obyvateľov na verejné vodovody v okresoch Gelnica (66,7% v roku 2020), Košice – okolie a Trebišov. Najnižšiu Napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť je najnižšia v okrese Trebišov (36,5% v roku 2020), čím sa radí na posledné miesto aj v rámci SR. Nízkou napojenosť na verejnú kanalizačnú sieť vykazujú aj okresy Sobrance, Gelnica a Košice – okolie.
- Priestorové analýzy rozmiestnenia aglomerácií (nad a pod 2000 EO) pre výstavbu vodovodnej a kanalizačnej siete poukázali, že pri zachovaní takto definovaných aglomerácií a koncentrácií zdrojov EŠIF na budovanie infraštruktúry vyplývajú nasledovné riziká:
 - Nenaplnenie cieľov koncentrácie zdrojov do obcí s vysokou mierou obyvateľov MRK za účelom zvýšenia dostupnosti pitnej vody a kanalizačnej infraštruktúry v týchto obciach.
 - Fragmentovanie vodovodnej a kanalizačnej siete a nebudovanie komplexných riešení vo funkčných mestských oblastiach charakteristických vysokou koncentráciou obyvateľov a ekonomických aktivít.
 - Neriešenie environmentálnych dopadov v územiach s narušenou environmentálnou kvalitou.
- V Košickom kraji bol priemer pokrytia technológiou optických káblov FTTH na minimálnej úrovni 56% pokrytých domácností. Podiel pripojených domácností na internet pomocou optického kábla FTTH v Košickom kraji dosiahol v roku 2020 hodnotu 18,8%.

11. INŠTITUCIONÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

11.1 Školská infraštruktúra

Materské školy

Počet materských škôl i počet žiakov v materských školách v Košickom kraji je v sledovanom období na relatívne stabilnej úrovni, s miernym nárastom počtu detí v materských školách, s čím súvisí aj rastúca potreba miest v týchto zariadeniach.

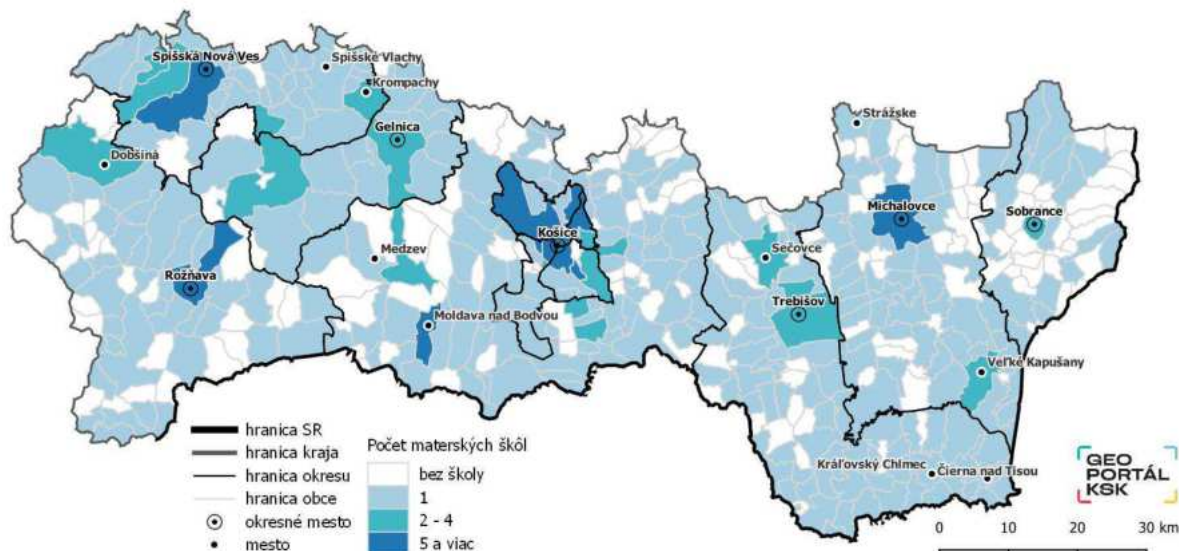
Počet materských škôl v Košickom kraji dosahuje v sledovanom období relatívne stabilnú hodnotu, v roku 2020 ich počet klesol na 439, z čoho je 394 (89,7%) štátnych, 27 súkromných a 18 cirkevných. V materských školách bolo v roku 2020 zapísaných spolu 20 640 detí, oproti roku 2014 ide o mierny nárast.

Tabuľka 89 Vývoj počtu materských škôl a počtu detí v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet materských škôl	440	447	447	454	456	455	439
Počet zapísaných detí	20 217	20 340	20 271	20 453	20 603	21 027	20 640

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

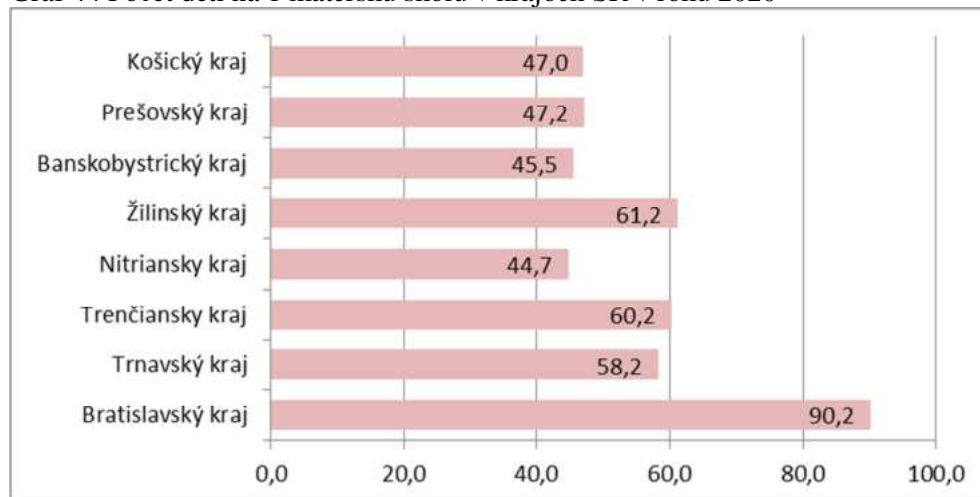
Mapa 31 Materské školy na území Košického kraja (stav v roku 2021)

Zdroj: Štatistický úrad SR; vlastné spracovanie

V rámci krajov bolo v roku 2020 najviac materských škôl v Prešovskom (529), Košickom (439) a Nitrianskom kraji (423). Najviac detí v materských školách bol však najvyšší v Bratislavskom kraji, kde bolo zapísaných až 25 803 detí. Druhý najvyšší počet detí v materských školách bol v Prešovskom kraji (24 948 detí). Počet detí na jednu materskú školu dosahuje výrazné regionálne rozdiely, s maximom v Bratislavskom kraji, kde v roku 2020 pripadalo na 1 materskú školu až 90 detí. Počet učiteľov korešponduje s počtom detí v materských školách, s najvyšším počtom v Bratislavskom a Prešovskom kraji. Priemerný počet detí na 1 učiteľa je však v jednotlivých krajoch takmer rovnaký na úrovni 9,0-9,9 detí na 1 učiteľa.

Graf 44 Počet detí na 1 materskú školu v krajoch SR v roku 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov Košického kraja bolo v roku 2020 najviac materských škôl v meste Košice (92, t.j. 21% z celkového počtu materských škôl v kraji) a v okrese Košice – okolie (81). Najviac detí v materských školách bol najvyšší v meste Košice, kde bolo zapísaných až 7 458 detí, čo je 36% detí v materských školách v Košickom kraji. Významnú úlohu tu zohráva spádovosť mesta Košice. Z ostatných okresov kraja bolo najviac detí v materských školách v okresoch Košice – okolie, Spišská Nová Ves a Michalovce. Počet detí na jednu materskú školu dosahuje maximálne hodnoty v okresoch mesta Košice, s maximom v okrese Košice II, kde v roku 2020 pripadalo na 1 materskú školu až 91 detí. Najmenej detí na 1 materskú školu bolo v okrese Sobrance, kde v roku 2020 pripadalo na 1 materskú školu len 28 detí. Počet učiteľov korešponduje s počtom detí v materských školách, s najvyšším počtom v meste Košice. Priemerný počet detí na 1 učiteľa dosahuje priemernú úroveň 9 detí na 1 učiteľa.

Tabuľka 90 Počet materských škôl, detí a učiteľov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020

Územie (okres, kraj)	Počet škôl	Počet detí	Počet učiteľov	Počet detí na 1 školu	Počet detí na 1 učiteľa
Gelnica	17	743	83	43,7	8,95
Košice I	34	2 420	277	71,2	8,74
Košice II	26	2 377	250	91,4	9,51
Košice III	12	947	105	78,9	9,02
Košice IV	20	1 714	185	85,7	9,26
<i>mesto Košice</i>	92	7 458	817	81,1	9,13
Košice – okolie	81	2 987	327	36,9	9,13
Michalovce	61	2 408	259	39,5	9,30
Rožňava	47	1 637	175	34,8	9,35
Sobrance	18	506	55	28,1	9,20
Spišská Nová Ves	56	2 573	286	45,9	9,00
Trebišov	67	2 328	269	34,7	8,65
Košický kraj	439	20 640	2 271	47,0	9,09
Slovenská republika	3 042	166 561	17 292	54,8	9,63

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Základné školy

Počet základných škôl v Košickom kraji má mierne klesajúci trend. Počet žiakov však postupne rastie, čo súvisí s aktuálnym demografickým vývojom.

Počet základných škôl v Košickom kraji zaznamenal v sledovanom období pokles z 310 v roku 2014 na 295 v roku 2020. Z celkového počtu základných škôl v Košickom kraji je 265 štátnych

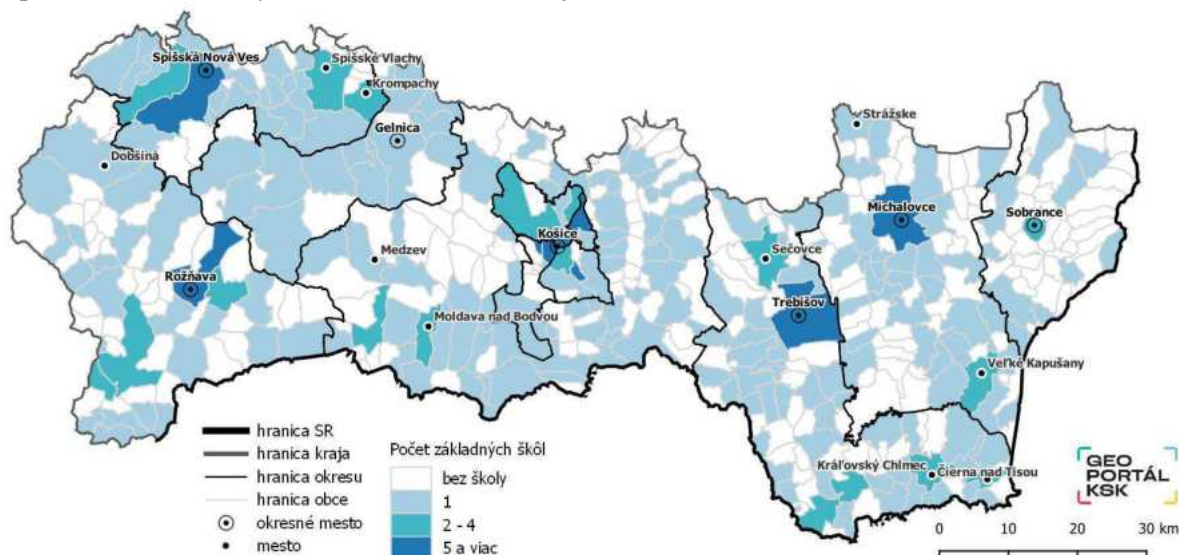
(89,3%), 11 súkromných a 19 cirkevných. Základné školy v Košickom kraji navštevovalo v roku 2020 spolu 69 727 žiakov, oproti roku 2014 ich počet narástol o 2 684 žiakov (4,0%).

Tabuľka 91 Vývoj počtu základných škôl a počtu žiakov v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet základných škôl	310	309	306	305	303	303	295
Počet žiakov v základných školách	67 043	67 290	67 834	68 627	69 337	69 770	69 727

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

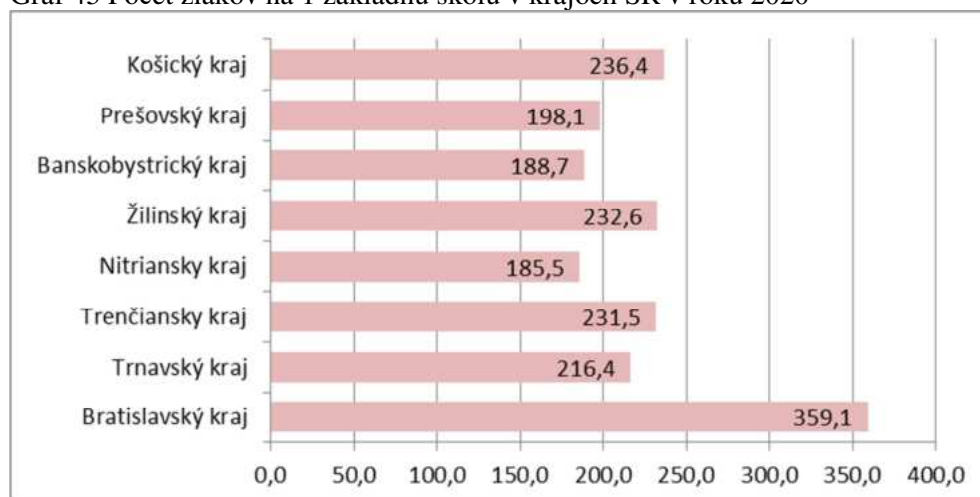
Mapa 32 Základné školy na území Košického kraja (stav v roku 2021)

Zdroj: Štatistický úrad SR; vlastné spracovanie

V rámci krajov bolo v roku 2020 najviac základných škôl v Prešovskom (385), Košickom (295) a Nitrianskom kraji (289). Najviac žiakov v základných školách bolo v Prešovskom kraji, kde bolo zapísaných až 76 284 žiakov. Vysoký počet žiakov v základných školách bol aj v Košickom (69 727 žiakov), Žilinskom (59 776 žiakov) a v Bratislavskom kraji (59 603 žiakov). Počet žiakov na jednu základnú školu dosahuje výrazné regionálne rozdiely, s maximom v Bratislavskom kraji, kde v roku 2020 pripadalo na 1 základnú školu až 359 žiakov. Počet učiteľov korešponduje s počtom žiakov v základných školách, s najvyšším počtom v Prešovskom a Košickom kraji. Priemerný počet žiakov na 1 učiteľa je v jednotlivých krajoch na úrovni 11,5-13,9 žiakov na 1 učiteľa, s maximom v Bratislavskom a Košickom kraji.

Graf 45 Počet žiakov na 1 základnú školu v krajoch SR v roku 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov Košického kraja bolo v roku 2020 najviac základných škôl v meste Košice (49) a v okresoch Košice – okolie (57) a Trebišov (53). Najviac žiakov v základných školách bolo v meste Košice, kde bolo zapísaných až 19 116 žiakov, čo je 27% žiakov základných škôl v Košickom kraji. Významnú úlohu tu zohráva spádovosť mesta Košice. Z ostatných okresov kraja bolo najviac žiakov v základných školách v okresoch Košice – okolie, Spišská Nová Ves a Michalovce. Počet žiakov na jednu základnú školu dosahuje maximálne hodnoty v okresoch mesta Košice, s maximom v okrese Košice II, kde v roku 2020 pripadalo na 1 základnú školu až 408 žiakov a v okrese Spišská Nová Ves, kde pripadalo na 1 základnú školu 312 žiakov. Najmenej žiakov na 1 základnú školu bolo v okrese Sobrance, kde v roku 2020 pripadalo na 1 základnú školu len 132 žiakov. Počet učiteľov korešponduje s počtom žiakov v základných školách, s najvyšším počtom v meste Košice a v okresoch Košice – okolie, Spišská Nová Ves a Michalovce. Priemerný počet žiakov na 1 učiteľa dosahuje v Košickom kraji úroveň 13 žiakov na 1 učiteľa, s maximom v okrese Košice III (15,3 žiakov na 1 učiteľa) a minimom v okrese Sobrance (10,5 žiakov na 1 učiteľa).

Tabuľka 92 Počet základných škôl, žiakov a učiteľov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020

Územie (okres, kraj)	Počet škôl	Počet žiakov	Počet učiteľov	Počet žiakov na 1 školu	Počet žiakov na 1 učiteľa
Gelnica	12	3 221	254	268,4	12,68
Košice I	14	5 301	402	378,6	13,19
Košice II	17	6 940	526	408,2	13,19
Košice III	6	2 207	144	367,8	15,33
Košice IV	12	4 668	343	389,0	13,61
<i>mesto Košice</i>	49	19 116	1 415	390,1	13,51
Košice – okolie	57	10 819	814	189,8	13,29
Michalovce	44	10 076	752	229,0	13,40
Rožňava	34	5 272	429	155,1	12,29
Sobrance	12	1 592	151	132,7	10,54
Spišská Nová Ves	34	10 603	722	311,9	14,69
Trebišov	53	9 028	767	170,3	11,77
Košický kraj	295	69 727	5 304	236,4	13,15
Slovenská republika	2 069	461 060	36 595	222,8	12,60

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Stredné školy

Počet stredných odborných škôl v Košickom kraji stúpol od roku 2014 o 2 školy na 61 škôl v roku 2020, z tohto počtu je 45 štátnych škôl (73,8%), 12 súkromných a 4 cirkevné. V rámci denného štúdia SOŠ v roku 2020 navštevovalo 18 314 žiakov (oproti roku 2014 pokles o 1,8 tisíc žiakov).

V Košickom kraji bolo v roku 2020 evidovaných 34 gymnázií, z toho je 22 štátnych (64,7%), 4 súkromné a 8 cirkevných. Gymnázia navštevovalo v roku 2020 v rámci denného štúdia 10 428 žiakov, oproti roku 2014 sa ich počet znížil o 1 216 žiakov.

Klesajúci trend vo vývoji počtu žiakov je aj na konzervatóriách, keď 4 konzervatória v Košickom kraji v roku 2020 navštevovalo 836 žiakov a ich počet oproti roku 2014 klesol o 126 žiakov.

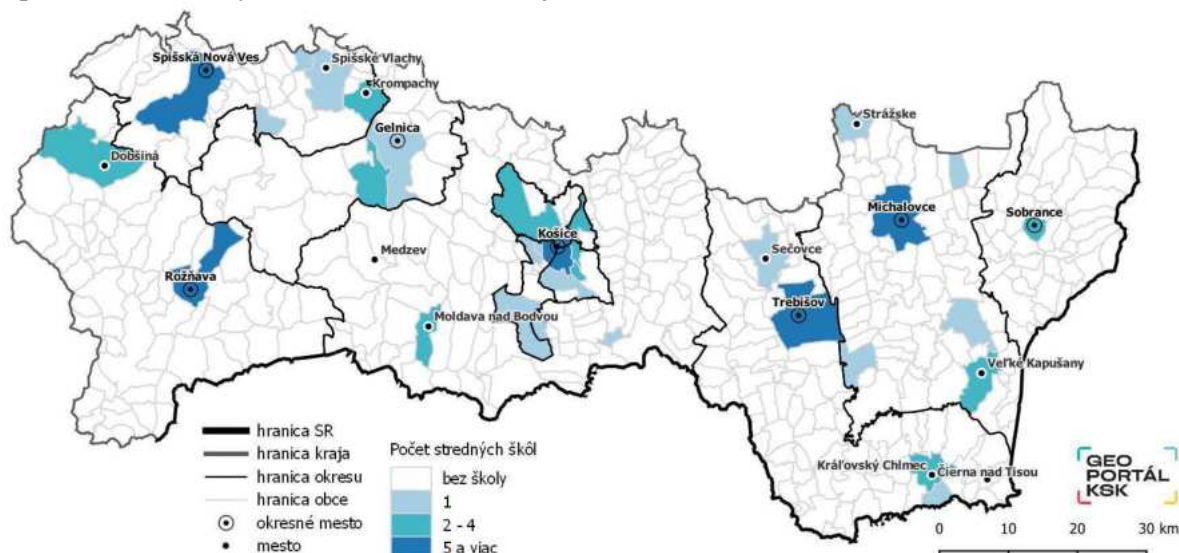
Na území krajského mesta Košice bolo v roku 2020 spolu 29 stredných odborných škôl, ktoré navštevovalo 9 477 žiakov (51,7% žiakov stredných odborných škôl v Košickom kraji), 20 gymnázií s počtom 6 429 žiakov (61,7% žiakov gymnázií v Košickom kraji) a všetky 4 konzervatória.

Tabuľka 93 Vývoj počtu stredných škôl a počtu žiakov denného štúdia v Košickom kraji a v meste Košice v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet stredných odborných škôl	59	63	61	61	61	61	61
Počet žiakov v SOŠ	20 181	20 135	19 545	18 546	17 798	18 034	18 314
Počet gymnázií	36	36	36	35	35	34	34
Počet žiakov v gymnáziách	11 644	11 449	11 243	11 418	11 118	10 574	10 428
Počet konzervatórií	4	4	4	4	4	4	4
Počet žiakov v konzervatóriách	962	870	871	844	832	835	836
z toho v meste Košice							
Počet stredných odborných škôl	29	29	29	29	29	29	29
Počet žiakov v SOŠ	11 489	10 533	10 207	9 889	9 487	9 391	9 477
Počet gymnázií	20	20	20	19	19	18	18
Počet žiakov v gymnáziách	6 384	6 289	6 219	6 410	6 404	6 390	6 429
Počet konzervatórií	4	4	4	4	4	4	4
Počet žiakov v konzervatóriách	962	870	871	844	832	835	836

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Mapa 33 Stredné školy na území Košického kraja (stav v roku 2021)

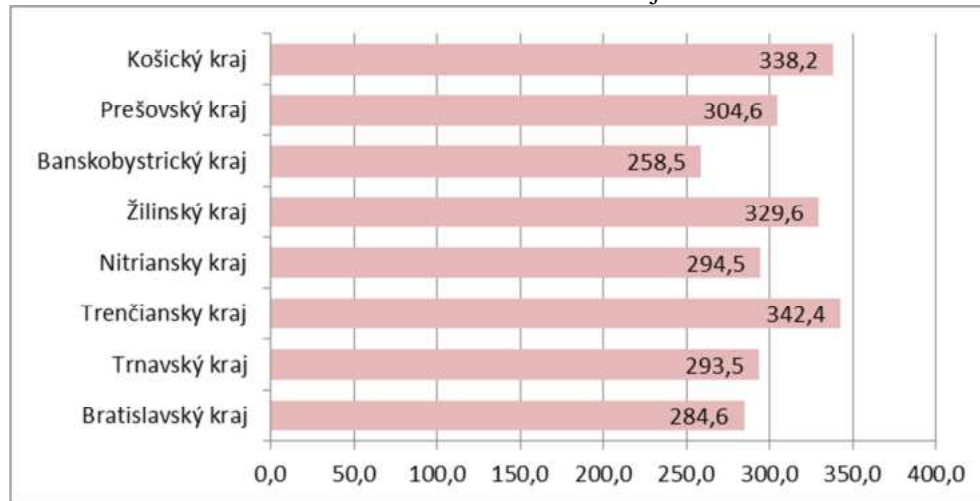

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR; vlastné spracovanie

Počet stredných odborných škôl na úrovni krajov bol v roku 2020 najvyšší v Prešovskom (67) a Košickom kraji (61), najnižší v Trenčianskom kraji (36 škôl). Najviac žiakov v stredných odborných školách bolo v Košickom kraji, kde bolo zapísaných 20 630 žiakov a v Prešovskom kraji (20 408 žiakov). Počet žiakov na jednu strednú odbornú školu dosahuje v priemere za SR hodnotu 304 žiakov,

s maximom v Trenčianskom a Košickom kraji, kde v roku 2020 pripadalo na 1 strednú odbornú školu cca 340 žiakov. Počet učiteľov v stredných odborných školách je najvyšší v Košickom a Prešovskom kraji. Priemerný počet žiakov na 1 učiteľa je v jednotlivých krajoch na úrovni 9,2-11,6 žiakov na 1 učiteľa, s maximom v Košickom a Prešovskom kraji.

Graf 46 Počet žiakov na 1 strednú odbornú školu v krajoch SR v roku 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov Košického kraja bolo v roku 2020 najviac stredných odborných škôl v meste Košice (29, čo je takmer polovica stredných odborných škôl v kraji) a v okresoch Michalovce (9), Spišská Nová Ves (8) a Trebišov (7). Najviac žiakov v stredných odborných školách bolo rovnako v meste Košice, kde bolo zapísaných až 10 576 žiakov, čo je 51% žiakov stredných odborných škôl v Košickom kraji. Významnú úlohu tu zohráva spádovosť a centrálna funkcia mesta Košice. Z ostatných okresov kraja bolo najviac žiakov v stredných odborných školách v okresoch Trebišov, Michalovce a Spišská Nová Ves. Počet žiakov na jednu strednú odbornú školu dosahuje maximálne hodnoty v okrese Trebišov, kde v roku 2020 pripadalo na 1 strednú odbornú školu až 426 žiakov a v okresoch mesta Košice, s maximom v okrese Košice IV, kde pripadalo na 1 strednú odbornú školu 377 žiakov. Počet učiteľov korešponduje s počtom žiakov v stredných odborných školách, s najvyšším počtom v meste Košice a v okresoch Michalovce, Spišská Nová Ves a Trebišov. Priemerný počet žiakov na 1 učiteľa dosahuje v Košickom kraji úroveň 11 žiakov na 1 učiteľa, s maximom v okrese Gelnica (36,6 žiakov na 1 učiteľa) a minimom v okrese Košice III (7 žiakov na 1 učiteľa).

Tabuľka 94 Počet stredných odborných škôl, žiakov a učiteľov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020

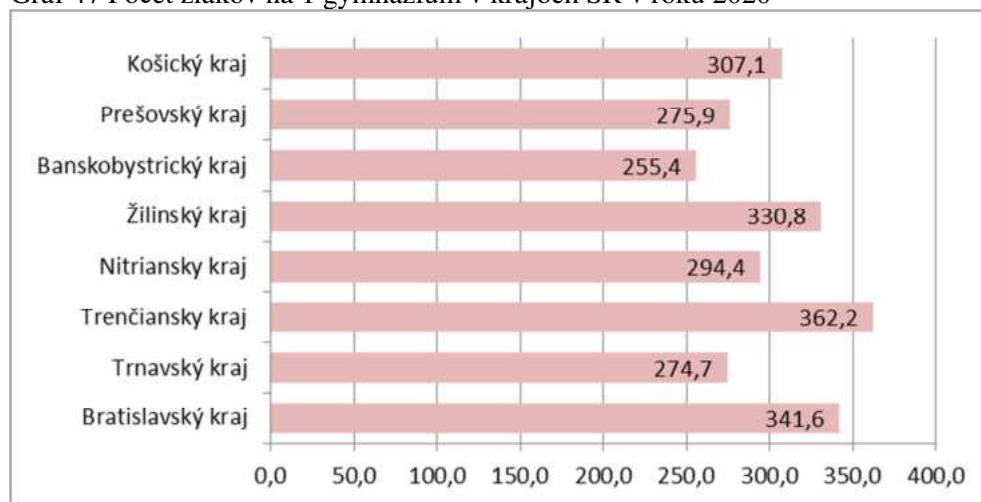
Územie (okres, kraj)	Počet škôl	Počet žiakov	Počet učiteľov	Počet žiakov na 1 školu	Počet žiakov na 1 učiteľa
Gelnica	1	293	8	293,0	36,63
Košice I	12	4 356	474	363,0	9,19
Košice II	2	660	52	330,0	12,69
Košice III	1	281	40	281,0	7,03
Košice IV	14	5 279	430	377,1	12,28
mesto Košice	29	10 576	996	364,7	10,62
Košice – okolie	1	277	21	277,0	13,19
Michalovce	9	2 618	249	290,9	10,51
Rožňava	5	1 260	129	252,0	9,77
Sobrance	1	227	21	227,0	10,81
Spišská Nová Ves	8	2 396	183	299,5	13,09
Trebišov	7	2 983	167	426,1	17,86
Košický kraj	61	20 630	1 774	338,2	11,63

Slovenská republika	437	133 030	12 356	304,4	10,77
----------------------------	------------	----------------	---------------	--------------	--------------

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Počet gymnázií bol v roku 2020 na úrovni krajov najvyšší v Bratislavskom (44), Prešovskom (38) a Košickom kraji (34). Najmenší počet gymnázií bol v Trenčianskom kraji (17). Najviac žiakov v gymnáziách bolo v Bratislavskom kraji, kde bolo zapísaných 15 031 žiakov a v Košickom a Prešovskom kraji (10 tisíc žiakov). Počet žiakov na jedno gymnázium dosahuje v priemere za SR hodnotu 305 žiakov, s maximom v Trenčianskom a Bratislavskom kraji, kde v roku 2020 pripadalo na 1 gymnázium 360, resp. 340 žiakov. Počet učiteľov korešponduje s počtom žiakov v gymnáziách, s najvyšším počtom v Bratislavskom, Košickom a Prešovskom kraji. Priemerný počet žiakov na 1 učiteľa na gymnáziách je v jednotlivých krajoch na úrovni 10-11 žiakov na 1 učiteľa, s maximom v Nitrianskom, Žilinskom a Trenčianskom kraji.

Graf 47 Počet žiakov na 1 gymnázium v krajoch SR v roku 2020

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov Košického kraja bolo v roku 2020 najviac gymnázií v meste Košice (18, čo je 53% gymnázií v kraji, z toho 9 v okrese Košice I). Rovnako v meste Košice bolo aj najviac žiakov v gymnáziách v rámci kraja, kde bolo zapísaných až 6 429 žiakov, čo je 61,6% žiakov gymnázií v Košickom kraji. Významnú úlohu tu zohráva spádovosť a centrálna funkcia mesta Košice. Z ostatných okresov kraja bolo najviac žiakov v gymnáziách v okresoch Michalovce a Spišská Nová Ves. Počet žiakov na jedno gymnázium dosahuje maximálne hodnoty v okrese Košice III, kde v roku 2020 pripadalo na 1 gymnázium až 484 žiakov a v okresoch Košice I (398 žiakov) a Michalovce (371 žiakov). Počet učiteľov korešponduje s počtom žiakov v gymnáziách, s najvyšším počtom v meste Košice (61% všetkých učiteľov gymnázií v kraji) a v okresoch Michalovce a Spišská Nová Ves. Priemerný počet žiakov na 1 učiteľa dosahuje v Košickom kraji úroveň 10,5 žiakov na 1 učiteľa, s maximom v okrese Rožňava (12,2 žiakov na 1 učiteľa) a minimom v okrese Košice – okolie (7,7 žiakov na 1 učiteľa).

Tabuľka 95 Počet gymnázií, žiakov a učiteľov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020

Územie (okres, kraj)	Počet škôl	Počet žiakov	Počet učiteľov	Počet žiakov na 1 školu	Počet žiakov na 1 učiteľa
Gelnica	1	131	13	131,0	10,08
Košice I	9	3 583	314	398,1	11,41
Košice II	4	1 141	124	285,3	9,20
Košice III	1	484	48	484,0	10,08
Košice IV	4	1 221	118	305,3	10,35
mesto Košice	18	6 429	604	357,2	10,64
Košice – okolie	2	147	19	73,5	7,74
Michalovce	3	1 115	106	371,7	10,52

Územie (okres, kraj)	Počet škôl	Počet žiakov	Počet učiteľov	Počet žiakov na 1 školu	Počet žiakov na 1 učiteľa
Rožňava	2	598	49	299,0	12,20
Sobrance	1	265	24	265,0	11,04
Spišská Nová Ves	4	996	96	249,0	10,38
Trebišov	3	761	79	253,7	9,63
Košický kraj	34	10 442	990	307,1	10,55
Slovenská republika	233	71 128	6 842	305,3	10,40

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

KSK je najväčším zriaďovateľom stredných škôl v Košickom kraji. V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK bolo v roku 2020 spolu 63 stredných škôl, čo predstavuje 64% škôl v rámci Košického kraja. V školskom roku 2020/2021 študovalo na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK celkom 23 718 žiakov, čo je 74% z celkového počtu stredoškôľakov študujúcich v Košickom kraji.

Z pohľadu zriaďovateľov je v sieti škôl a školských zariadení SR významný podiel cirkevných a súkromných škôl. Z celkového počtu 99 stredných škôl a zariadení je 69 škôl zriadených verejnými zriaďovateľmi (Košický samosprávny kraj, Prešovský samosprávny kraj, Okresný úrad Košice a Mesto Rožňava), 12 škôl zriadených štátom uznanou cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou (cirkevné školy) a 18 škôl zriadených inou fyzickou alebo právnickou osobou (súkromné školy).

Najviac (približne 22%) stredoškolských absolventov do 5 rokov od ukončenia štúdia v Košickom kraji pracovalo ako pracovníci v službách a obchode. V prvom polroku 2020 si približne 44% absolventov stredných škôl do 25 rokov v Košickom kraji našlo prácu v korešpondujúcom zamestnaní vyštudovanému odboru vzdelania. Veľká časť stredoškolsky a vysokoškolsky vzdelaných absolventov si prácu nachádzalo mimo odbor vzdelania, ktorý vyštudovali.

Najviac sa uplatnili vo vyštudovanom odbore absolventi stredných a vysokých škôl, ktorí ukončili štúdium pred menej ako 5 rokmi v oblasti zdravotníctva a technických vied. Viac ako 56% absolventov z týchto odborov sa uplatnilo v korešpondujúcom zamestnaní. V najväčšej miere pracujú vo vyštudovanom odbore absolventi odborov zdravotnícky laborant, diplomovaná všeobecná sestra, sanitár, hutník operátor, učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo, programátor obrábacích a zvracacích strojov a zariadení, zdravotnícky asistent, mechanik elektrotechnik. Naopak, najmenej sa uplatnili v odbore vzdelania absolventi z oblasti poľnohospodárstva a prírodných vied.

Duálne vzdelávanie

Zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov nastavil podmienky pre rozvoj prípravy žiakov v systéme duálneho vzdelávania (DSV) v spolupráci so zamestnávateľmi na základe uzatvorených zmlúv. Žiak sa pripravuje na výkon povolania podľa konkrétnych podmienok a požiadaviek zamestnávateľa. Zamestnávateľ, ktorý má záujem o DSV musí splniť stanovené podmienky a podať žiadosť o overenie spôsobilosti zamestnávateľa.

V Košickom kraji je do duálneho systému vzdelávania zapojených aktívne 32 stredných odborných škôl. V rokoch 2018 – 2021 došlo k významnému nárastu počtu duálnych zmlúv, učebných zmlúv a tiež ku nárastu počtu zamestnávateľov zapojených so strednými odbornými školami do systému duálneho vzdelávania. Počet zapojených stredných odborných škôl do DSV narástol zo 16 na 34, počet prevádzok stúpil zo 121 na 432 a počet uzatvorených učebných zmlúv (zmluva medzi žiakom a zamestnávateľom) stúpil zo 184 na 582.

K januáru 2022 bolo v Košickom kraji do DSV zapojených 241 zamestnávateľov so strednými odbornými školami. Najvýznamnejšími zamestnávateľmi v kraji so školou s duálnym systémom vzdelávania sú:

- U. S. Steel Košice, s.r.o. – SOŠ priemyselných technológií, Učňovská 5, Košice-Šaca – hutník operátor 2262 K, mechanik strojov a zariadení 2413 K, mechatronik 2679 K
- Embraco Slovakia s.r.o. – Spišská Nová Ves – SOŠ ekonomická, Stojan 1, Spišská Nová Ves 052 01– obchodná akadémia 6317 M
- Inžinierske stavby, a.s. – Obchodná akadémia, Watsonova 61, Košice 041 38 – obchodný pracovník 6442 K

- AGROTRADE GROUP spol. s r.o. – Obchodná akadémia, Ul. Akademika Hronca 8, Rožňava – ekonomické lýceum 6325 M
- KÚPELE ŠTÓS, a.s. – SOŠ Obchodu a služieb Jána Bocatia, Bocatiova 1, Košice – kuchár 6445 H
- T-Systems – Stredná priemyselná škola Elektrotechnická Košice – elektrotechnika 2675 M

Počet uzatvorených učebných zmlúv (t.j. zmluva zamestnávateľ – žiak) uzavretých so žiakmi dosiahol k 31.10.2021 hodnotu 1 262, k 31.03.2022 stúpol ich počet na 1 700.

Z verifikovanej potreby a prognózy DSV na roky 2023/2024 je záujem o 1 674 miest v nasledovných odboroch do DSV – strojárstvo, elektrotechnika, ekonomika, obchod a služby. Verifikovanú potrebu zisťujú stavovské a profesijné organizácie pre potreby trhu práce. (Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v Košickom samosprávnom kraji 2021 – 2025)

Neformálne vzdelávanie

Košický samosprávny kraj na základe dotazníkového prieskumu u vyše 4250 respondentov vo veku od 11 – 23 rokov a v spolupráci s 31 organizáciami pracujúcimi s mládežou participatívne vytvoril Koncepciu rozvoja práce s mládežou na území Košického kraja na roky 2021 – 2025 (2030) za účelom systematickej podpory práce s mládežou a s apelom na 6 strategických priorít:

- Podpora synergie formálneho a neformálneho vzdelávania (využívanie metód a prvkov neformálneho vzdelávania v edukačnom procese),
- Aktívne občianstvo a participácia (podpora školských parlamentov, rovesníckeho prístupu vo vzdelávaní, participatívne rozpočty na školách),
- Podpora podnikavosti a kritického myslenia (ponuka kvalitných programov zameraných na finančnú gramotnosť, podnikanie, digitálnu bezpečnosť, vytváranie debatných krúžkov),
- Posilnenie fyzickej a psychickej reziliencie (uľahčenie adaptácie novoprijatých žiakov, podpora rovesníckej poradne, pozitívnej klímy na školách a posilnenie duševného zdravia u mladých ľudí),
- Sociálna inklúzia znevýhodnenej mládeže (podpora inkluzívneho prístupu na školách),
- Prierezové témy: dobrovoľníctvo, medzinárodné mobility a environmentálna výchova.

Všetky strategické priority majú byť rozvíjané prostredníctvom formálneho i neformálneho vzdelávania s cieľom sprostredkovať mladým ľuďom v Košickom kraji čo najviac osobných skúseností, ktoré môžu mať formatívny vplyv na ich postoje a hodnotový systém.

Košický samosprávny kraj preto sieťuje viacero organizácií pracujúcich s mládežou a na základe pravidelných pracovných stretnutí vytvára aktivity, ktoré sú následne implementované do vyučovacieho procesu na školách (hlavne stredných) v Košickom kraji.

Vysoké školy

Vysoké školy poskytujú vysokoškolské vzdelávanie a realizujú tvorivé vedecké bádanie alebo umeleckú tvorivú činnosť. Na území Košického kraja majú sídlo 3 verejné vysoké školy, ktoré majú charakter univerzitných vysokých škôl a 1 súkromná vysoká škola neuniverzitného charakteru. Na vysokých školách v Košickom kraji študovalo v roku 2020 spolu 19 234 študentov, z toho bolo 17 685 v dennej forme (92%). Počet absolventov v dennom štúdiu dosiahol v roku 2020 hodnotu 4 202 osôb.

Technická univerzita v Košiciach poskytuje vzdelávanie v študijných programoch všetkých troch stupňov. Má 9 fakúlt (fakulta materiálov, metalurgie a recyklácie, strojnícka, elektrotechniky a informatiky, stavebná, ekonomická, výrobných technológií so sídlom v Prešove, umení, letecká a fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií), ktoré vzdelávajú nielen v technických disciplínach, ale aj v oblasti ekonomických vied, či umenia.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach poskytuje trojstupňové vysokoškolské vzdelávanie na základe najnovších vedeckých poznatkov na 5 fakultách (lekárska, prírodovedecká, právnická, filozofická a verejnej správy).

Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, zriadená ako Vysoká škola veterinárska, je jedinou inštitúciou svojho druhu pre univerzitné veterinárske vzdelávanie a jednou z dvoch pre farmaceutické vzdelávanie v Slovenskej republike.

Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach je súkromná vysoká škola zabezpečujúca vysokoškolské štúdium prvého stupňa zameraného na prípravu odborníkov v oblasti ochrany osôb a majetku.

V Košickom kraji pretrvávajú zlé prepojenie a slabá spolupráca medzi univerzitami, výskumnými inštitúciami a podnikmi, ako aj nízka úroveň komerčného využívania infraštruktúry výskumu a vývoja. Firmy v minimálnej miere využívajú informácie, znalosti a kapacity univerzít a výskumných inštitúcií. Tento stav sa pomaly zlepšuje a zvyšuje sa aj hustota väzieb medzi firmami a ich prepojenia na univerzity. Angažovanosť firiem priemyslu alebo klastrov pôsobiacich v Košickom kraji v oblasti vzdelávania je čoraz významnejšia. Vytvára sa tak priestor nie len na rozvoj vzdelávania a kompetencií, ale aj inovácií. Dobrý inovačný potenciál sa za posledné roky rozvinul najmä cez rozvoj a modernizáciu vedecko-výskumnej a start-upovej infraštruktúry. (Regionálna inovačná stratégia Košického kraja 2021 – 2030)

Únik mozgov

Problematike úniku mozgov sa v rámci projektu Národný konvent o EÚ venuje expertná pracovná skupina zameraná na okruh „jednotný trh“, z ktorej odporúčaní vyplynulo nasledovné:

Emigrácia z nových členských štátov EÚ je neobvykle veľká, vytrvalá a s výrazným podielom vzdelaných a mladých ľudí. Emigrácia bude pokračovať, dokiaľ a neznížia vysoké rozdiely medzi novými a pôvodnými členskými štátmi. Emigrácia môže byť pre EÚ ako celok pozitívna, na vysielajúce štáty má však negatívne dopady, ktoré sa môžu navzájom posilňovať:

- odchodom mladých zhoršuje demografické trendy,
- znižuje veľkosť pracovnej sily,
- odchodom kvalifikovaných znižuje produktivitu práce,
- znižuje príjmy a zvyšuje sociálne výdavky rozpočtu verejnej správy,
- spomaľuje hospodársky rast a konvergenciu.

Pozitívny efekt na ekonomiku EÚ je navyše znížený faktom, že mnoho vysokoškolsky vzdelaných Slovákov pracuje v zahraničí v nízko-kvalifikovaných zamestnaniach.

Emigrácia zo Slovenska je starým fenoménom. Zvlášť z východného Slovenska odchádzali za prácou státisíce obyvateľov vtedajšieho Rakúsko – Uhorska. Po roku 1989 sa emigrácia ako téma vrátila, pričom odchádzajú hlavne mladí a kvalifikovaní ľudia. To má negatívne dopady na slovenské hospodárstvo, rýchlosť konvergenzie a presadzovanie spoločenských zmien.

Negatíva emigrácie sa špeciálne prejavujú na východnom Slovensku, odkiaľ za štúdiom či prácou v zahraničí odchádza najviac ľudí. Efekt sa znásobuje vysokým podielom aj na vnútornej migrácii za prácou do iných, bohatších krajov Slovenska.

Zo Slovenska emigrovalo v rokoch 2000 – 2015 až 300 tisíc obyvateľov. Viac ako polovica z nich mala menej ako 30 rokov. Z absolventov vysokých škôl odišiel do zahraničia približne každý desiaty, najčastejšie absolventi lekárskeho a technického fakúlt. Najvyššia miera odchodu do zahraničia v rokoch 2005 – 2015 bola v okresoch na severovýchode Slovenska – v okrese Snina 6,5%, Humenné 6,3% a Medzilaborce 5,8%. Len 64% respondentov výskumu iniciatívy Východ nie je exit chcelo v nasledujúcich 5 rokoch zostať žiť na východnom Slovensku, 21% sa plánovalo presťahovať do iných regiónov a zvyšných 15% chcelo emigrovať.

Až 19% slovenských vysokoškolákov študuje v zahraničí, ide o druhý najvyšší podiel v OECD. Nízky podiel študentov sa chce po absolvovaní štúdia vrátiť pracovať na Slovensko. Rôzne výskumy uvádzajú, že len 3 z 10 študentov sa plánujú vrátiť. O návrate uvažujú kvôli rodinnému zázemiu. Naopak, odrádza ich vysoká miera korupcie, nízka kvalita verejných služieb, nízka životná úroveň, nízke platy a menej zaujímavé pracovné príležitosti. Podľa rôznych výskumov chce do zahraničia odísť 27-50% domácich absolventov.

Slovensko nemá výraznejšie nástroje na prilákanie vysokokvalifikovaných pracovníkov s výnimkou Slovenského akademického a vedeckého programu, ktorý uľahčuje príchod výskumníkov na Slovenskú akadémiu vied, Slovenskú technickú univerzitu a Univerzitu Komenského v Bratislave. Rovnako je obmedzená podpora výskumných pobytov v zahraničí.

Viacere inštitúcie si všímajú fenomén emigrácie a navrhujú potrebné politiky na jej spomalenie a kompenzáciu. V Košiciach organizuje iniciatíva Východ nie je exit spolu s miestnou podnikateľskou komunitou a univerzitami pravidelné konferencie, na ktoré prizýva aj samosprávu a centrálnu vládu. Zdá sa však, že vládne aj mimovládne aktivity trpia určitou kampaňovitosťou a nedostatkom akcieschopnosti. Napr. v roku 2017 – 2018 sa objavilo viacero výskumov a aktivít venovaných úniku mozgov, vláda prijala aj niektoré politiky podporujúce napr. návrat absolventov zo zahraničia. Nie sú to však systémové a trvajúce snahy a preto ich úspešnosť je limitovaná.

Únik mozgov vo všeobecnosti súvisí s nesúlalom medzi potrebami miestneho trhu práce a kvalifikáciami, ktoré produkuje vzdelávací systém. Na Slovensku ide zároveň o nedostatočnú možnosť podieľať sa na spoločenskom rozhodovacom procese a o nedostatočnú kvalitu verejných služieb. S ohľadom na doterajší vývoj a dôsledky pandémie, ktoré smerujú globálnu ekonomiku do krízy, a závermi Európskeho výboru regiónov z roku 2020, navrhuje pracovná skupina v rámci problematiky úniku mozgov:

- *Vzdelávanie* – Zabezpečiť podporu zriaďovateľom základných a stredných škôl tak, aby mohli v rámci miestneho partnerstva s podnikateľským sektorom výrazne zvýšiť kvalitu vzdelávania a prístup k vzdelávaniu aj znevýhodneným skupinám. V rámci duálneho vzdelávania prepájať odborné školy predovšetkým s malými a strednými podnikmi. Finančne motivovať vysoké školy, aby spolupracovali s miestnym priemyslom a výskumom na podpore zvyšovania konkurencieschopnosti miestnej ekonomiky. Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie a zvýšiť kvalitu ľudských zdrojov samospráv.
- *Kvalita života* – Samosprávy musia mať rozhodovacie právomoci a financie na to, aby zlepšili prístup obyvateľov k verejným službám, vrátane zdravotníctva a dopravy, znižovali investičný dlh a vedeli zabezpečiť dostupné bývanie. Bez možnosti samospráv reálne ovplyvňovať rozvoj miestnej ekonomiky a kvality života nie je možné spomaliť či otočiť súčasný trend emigrácie vysoko aj menej kvalifikovanej pracovnej sily.

11.2 Zdravotná a všeobecná ambulantná starostlivosť

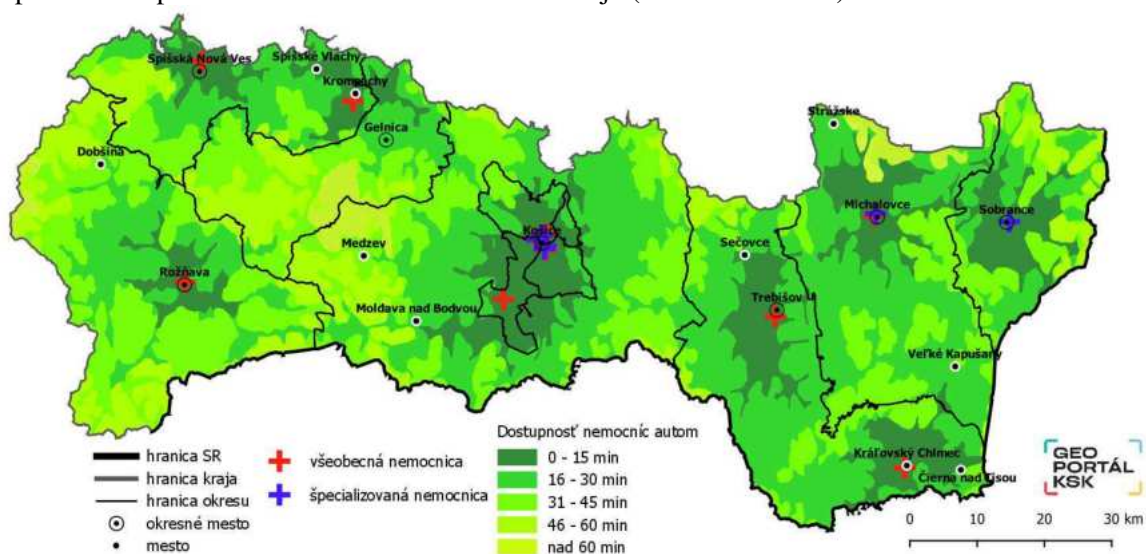
V kraji bolo ku koncu roka 2020 evidovaných 17 nemocníc, z toho je 7 nemocníc v meste Košice s krajskou pôsobnosťou. V súlade s celoslovenským trendom sa postupne znižuje počet lôžok, v roku 2020 bolo v kraji evidovaných 5 536 lôžok.

Tabuľka 96 Vývoj počtu zdravotníckych zariadení a ich kapacity v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet nemocníc	19	18	18	18	17	17	17
Počet lôžok	6	7	7	7	7	8	11
Počet kúpeľov	1	1	1	1	1	1	1
Počet lôžok spolu	5 794	5 381	5 604	5 599	5 485	5 510	5 536

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Mapa 34 Dostupnosť nemocníc z obcí Košického kraja (stav v roku 2021)

Zdroj: www.evuc.sk; vlastné spracovanie

Sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v Košickom kraji tvoria poskytovatelia ambulantnej zdravotnej starostlivosti, poskytovatelia ústavnej zdravotnej starostlivosti a poskytovatelia lekárenskej starostlivosti. Vzhľadom na rozsah poskytovanej lekárenskej

starostlivosti rozlišujeme v Košickom kraji poskytovateľov verejných lekární, pobočiek verejných lekární, výdajní zdravotníckych pomôcok, výdajní audio-protetických zdravotníckych pomôcok, výdajní ortopedicko-protetických zdravotníckych pomôcok.

Ambulantná zdravotná starostlivosť sa poskytuje osobe, ktorej zdravotný stav nevyžaduje nepretržité poskytovanie zdravotnej starostlivosti dlhšie ako 24 hodín. Poskytuje sa v mieste prevádzky poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, ako aj v domácom prostredí alebo inom prirodzenom prostredí osoby, ktorej sa ambulantná starostlivosť poskytuje. Kompletný register poskytovateľov ambulantnej zdravotnej starostlivosti v Košickom kraji vykonávajúcich činnosť ako fyzické, resp. právnické osoby je mimoriadne rozsiahly, obsahuje všetky potrebné informácie o jednotlivých poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti v zmysle legislatívnych požiadaviek a je zverejnený a dostupný na webovom sídle www.vucke.sk v sekcii zdravotníctvo.

Najvýraznejším problémom v oblasti poskytovanie zdravotnej starostlivosti je vek lekárov, odchod mladých lekárov za prácou do zahraničia a ich celkový nedostatok. V roku 2021 bolo v Košickom kraji 320 všeobecných lekárov pre dospelých a ich priemerný vek bol 57 rokov. Potreba všeobecných lekárov pre dospelých v kraji predstavuje 30 až 35 lekárov. Počet všeobecných lekárov pre deti a dorast dosiahol v roku 2021 v Košickom kraji hodnotu 179 a ich priemerný vek bol 59 rokov. Potreba všeobecných lekárov pre deti a dorast v kraji predstavuje 15 až 20 lekárov.

V zmysle aktuálnych údajov (2021) je významný vysoký vek poskytovateľov všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Vyše 65,5% všeobecných lekárov pre dospelých je vo veku 50 a viac rokov, dokonca 23% týchto poskytovateľov je vo veku nad 65 rokov. Všeobecní lekári pre deti a dorast vo veku nad 50 rokov tvoria až 82,7% všetkých poskytovateľov s touto špecializáciou a nad 65 rokov dosahujú 36,4% z celkového počtu. Pri nezmenenej situácii je nutné upozorniť na skutočnosť, že v krátkej budúcnosti môžu nastať veľké problémy až kolaps systému poskytovania všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Platí to aj pre niektoré odbornosti v rámci inej špecializovanej ambulantnej starostlivosti.

Špecializovanú ambulantnú starostlivosť poskytuje lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodnictvo a zubný lekár alebo zdravotnícky pracovník s príslušnou odbornou spôsobilosťou. Počet pacientov pripadajúcich na jedného poskytovateľa v odbore gynekológia a pôrodnictvo rapídne stúpa. Sú regióny, kde tento stav začína byť alarmujúci. Navyše je v tomto špecializačnom odbore vyše 74% poskytovateľov vo veku nad 50 rokov a 29% vo veku nad 65 rokov. V špecializačnom odbore zubný lekár takýto nedostatok v súčasnosti nevnímame napriek tomu, že vyše 52% poskytovateľov je vo veku nad 50 rokov a 21% nad 65 rokov. Problémom je najmä ich rozmiestnenie nerešpektujúce regionálne potreby.

Pri riešení požiadaviek pacientov a ďalšej agendy na úseku zdravotníctva je najväčší nedostatok lekárov v nasledovných špecializačných odboroch:

- endokrinológia,
- pediatričná neurológia,
- diabetológia, poruchy látkovej premeny a výživy,
- vnútorné lekárstvo,
- klinická onkológia,
- pneumológia a ftizeológia,
- klinická logopédia,
- všeobecné lekárstvo,
- všeobecná starostlivosť o deti a dorast.

Inú špecializovanú ambulantnú starostlivosť poskytujú lekári so špecializáciou v ostatných špecializačných odboroch (t.j. okrem špecializačného odboru gynekológia a pôrodnictvo, zubný lekár) alebo zdravotnícky pracovník s príslušnou odbornou spôsobilosťou. Počty poskytovateľov v rámci inej špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti sú zhrnuté nižšie v sumárnej tabuľke zastúpenia špecializačných odborov.

Verejná minimálna sieť poskytovateľov ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti, ktorú upravuje Nariadenie vlády č. 640/2008 o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, je zastaraná a nerešpektuje regionálne špecifiká, v niektorých odbornostiach je rozvrhnutá len na oblasť kraja (nie na okresy), čo v praxi prináša množstvo problémov najmä pri pohľade na diverzifikáciu poskytovateľov v rámci územia kraja.

V celom Košickom kraji úplne absentujú paliatívne hospicové lôžka, na celý kraj pripadá 10 lôžok v Košiciach.

V nasledujúcej tabuľke sú zhrnuté počty ambulancií v jednotlivých okresoch Košického kraja, ktoré KSK vedie v registri povolení, resp. registri poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

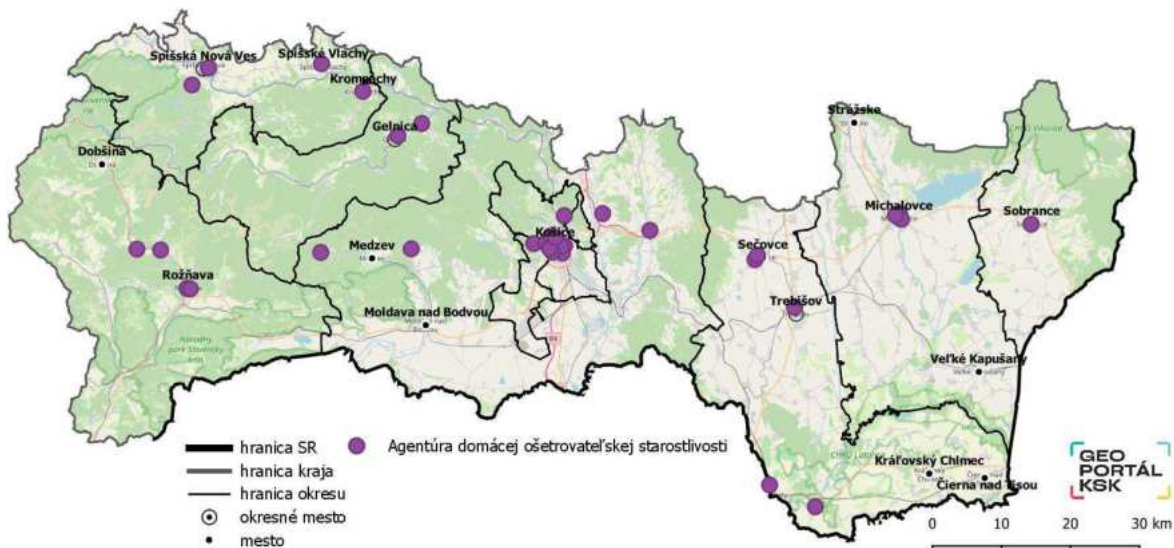
Tabuľka 97 Zastúpenie špecializačných odborov v rámci ambulantnej sféry v Košickom kraji (2021)

Odborné zameranie	Gelnica	Košice I	Košice II	Košice III	Košice IV	Košice – okolie	Michalovce	Rožňava	Sobrance	Spíšská Nová Ves	Trebišov	Košický kraj
algeziológia		1	5		2		1			2	2	13
anestéziológia a intenzívna medicína		3	3		3		1	1		2	2	15
angiológia	1	11	4		3		3	1			1	24
chirurgia	2	12	16	2	10	1	10	3	1	8	10	75
dermatovenerológia		16	15	1	10	2	6	2	1	4	7	64
diabetológia, poruchy látkovej premeny a výživy	1	11	11	1	7	2	8	3	1	4	6	55
endokrinológia		2	7		7	1	4			6	5	32
fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia	1	13	15	2	9	6	7	2	2	6	8	71
gastroenterológia	2	5	10	1	8	1	5	2		3	4	41
geriatria	1	2	1	1	3		1	2		2		13
gynekológia a pôrodnictvo	2	25	27	5	24	7	16	9	4	16	17	152
hematológia a transfuziológia		5	8		4		1	1		1	2	22
kardiológia		15	20	1	3	2	8	3	1	4	7	64
klinická imunológia a alergológia	1	6	8	2	8	1	4	2		5	4	41
klinická logopédia		1	2	1	2		4			2	1	13
klinická onkológia	1	4	10		13		2	1		1	6	38
klinická psychológia	1	23	12		8	1	6	4	1	3	6	65
nefrológia		4	4		3	1	4	1		6	2	25
neuroológia	2	14	20	1	11	1	13	5	3	12	10	92
oftalmológia	2	17	17	2	10	1	10	3	1	5	11	79
ortopédia	1	12	13	3	18	4	7	3	1	6	6	74
otorinolaryngológia	1	11	14	1	9	2	6	3	1	4	6	58
pediatrická endokrinológia a diabetológia, poruchy látkovej premeny a výživy		1	4				1			1	2	9
pediatrická gastroenterológia, hepatológia a výživa			6		1		1	1		1		10
pediatrická kardiológia		3	5			1	1	2		1	2	15
pediatrická neuroológia		1	7		1		4	1				14
pneumológia a ftizeológia	2	3	3		14	1	9	2	2	6	3	45
psychiatria	1	18	11	1	11	2	7	5	1	6	7	70
reumatológia		5	8		4	1	4	2	1	3	3	31
urológia	1	8	11	2	9	1	6	2	1	3	6	50
všeobecná starostlivosť o deti a dorast	6	19	23	7	12	22	25	14	6	21	26	181
všeobecné lekárstvo	13	67	45	6	28	34	58	26	8	36	46	367
zubné lekárstvo	10	111	65	12	60	37	60	23	10	39	44	471
vnútorné lekárstvo	2	44	27	3	27	7	28	6	4	19	21	188
Spolu	54	493	457	55	342	139	331	135	50	238	283	2577

Zdroj: KSK

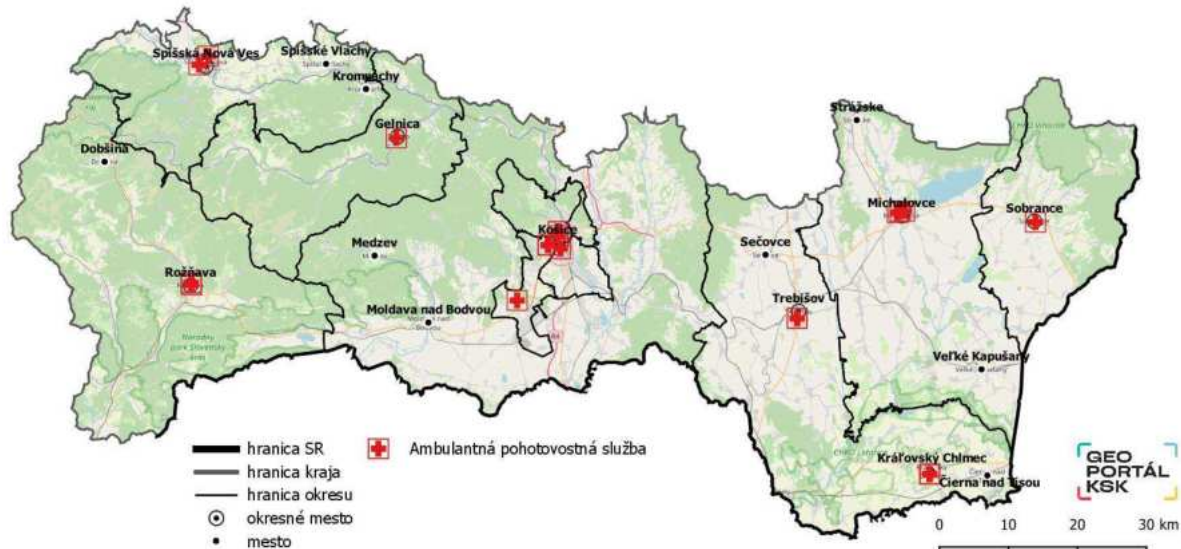
Lokalizácia agentúr ošetrovateľskej starostlivosti, ambulantných pohotovostných služieb a výdajne zdravotníckych pomôcok je sústredená predovšetkým do väčších miest kraja. Lekárne sú v okresoch Košického kraja zastúpené viac priestorovo, s minimálnym pokrytím v okrese Sobrance.

Mapa 35 Agentúry ošetrovateľskej starostlivosti v Košickom kraji (stav v roku 2021)

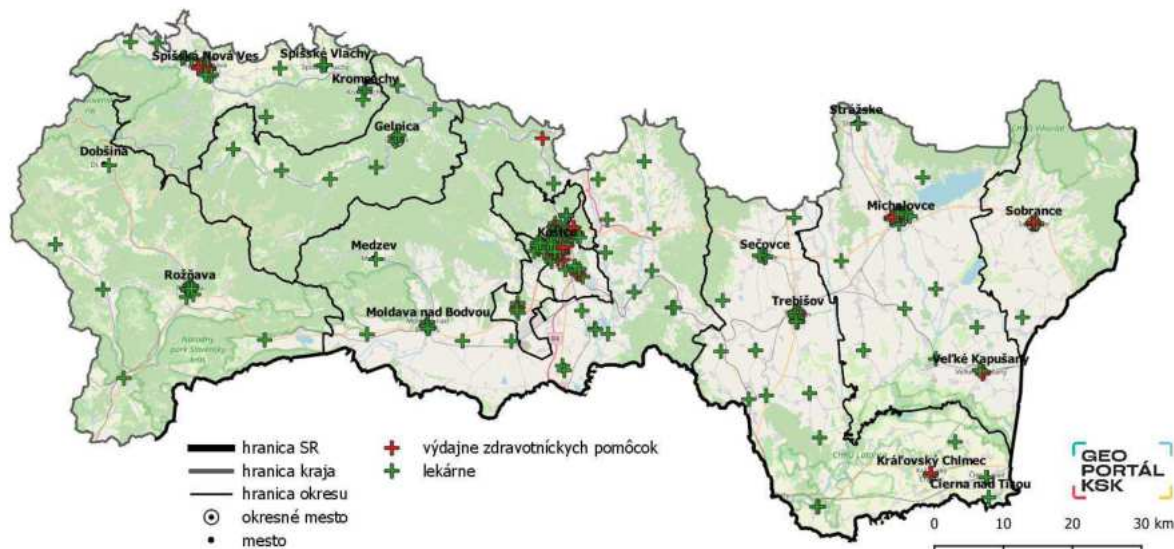
Zdroj: www.evuc.sk; vlastné spracovanie

Mapa 36 Ambulantné pohotovostné služby v Košickom kraji (stav v roku 2021)

Zdroj: www.evuc.sk; vlastné spracovanie

Mapa 37 Lekárne a výdajne zdravotníckych pomôcok v Košickom kraji (stav v roku 2021)

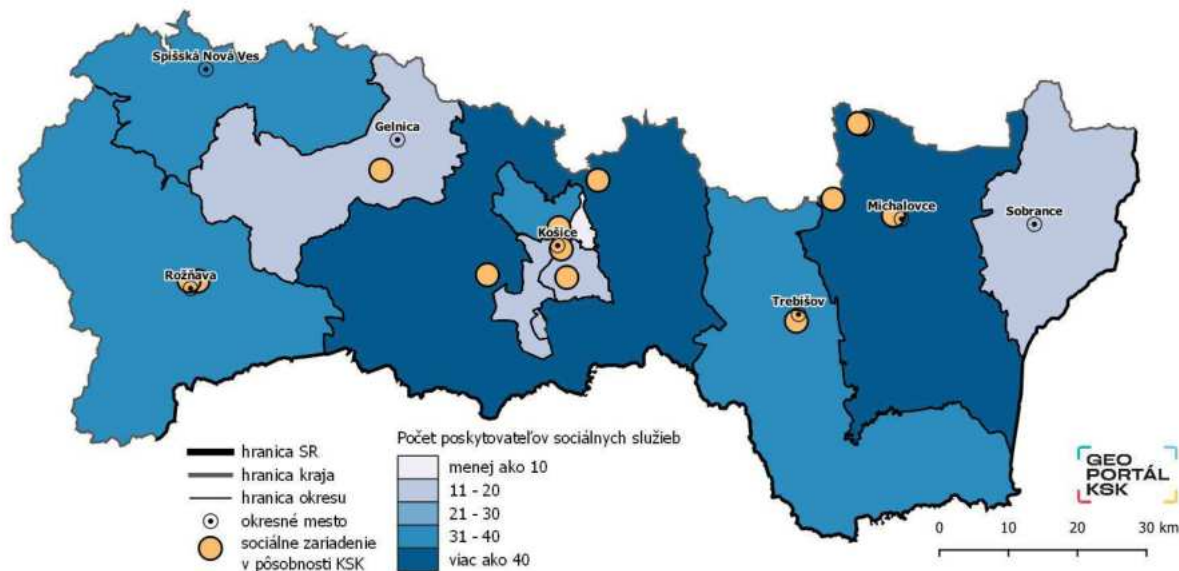

Zdroj: www.evuc.sk; vlastné spracovanie

11.3 Zariadenia sociálnych služieb

V oblasti sociálnej starostlivosti v Košickom kraji je v priebehu rokov 2014 – 2020 zaznamenaný rast tak v počte zariadení, ako aj v počte miest v týchto zariadeniach. V roku 2020 bolo v Košickom kraji 202 zariadení sociálnych služieb, v ktorých bolo celkovo 7 046 miest. Oproti roku 2014 ide o nárast počtu zariadení sociálnych služieb v kraji o 47%.

Mapa 38 Počet zariadení sociálnych služieb v okresoch Košického kraja a zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (stav v roku 2021)

Zdroj: Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb, Register poskytovateľov KSK; vlastné spracovanie

Tabuľka 98 Vývoj počtu zariadení sociálnych služieb a ich kapacity v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

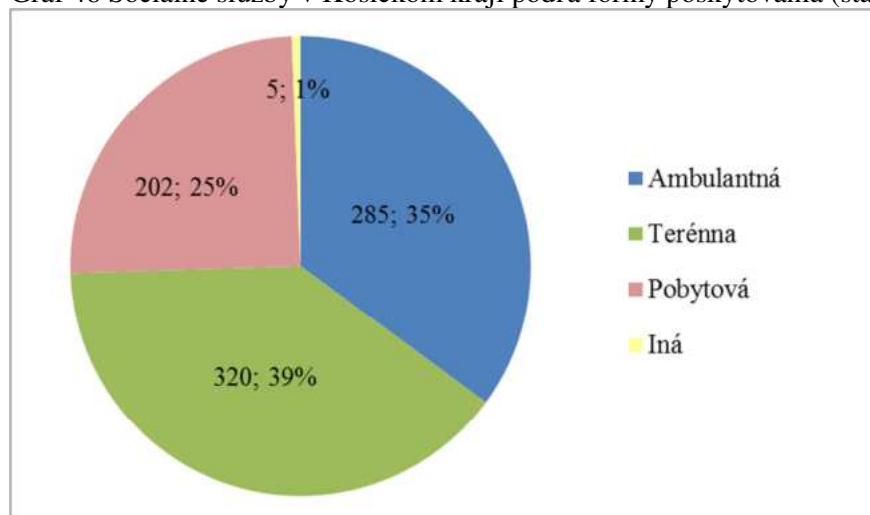
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet zariadení sociálnych služieb	137	151	160	150	151	177	202
Počet miest v zariadeniach soc. služieb (k 31.12.)	6 049	6 530	7 019	5802	6 036	6 369	7 046
Počet miest v zariadeniach pre seniorov	1 780	1 863	1 974	1922	1 970	2 236	2 283

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet miest v domovoch sociálnych služieb pre postihnutých dospelých	1 854	2 196	2 488	2664	2 626	2 996	2 999
Počet miest v domovoch soc. služieb pre postihnuté deti	169	136	114	72	55	79	57

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

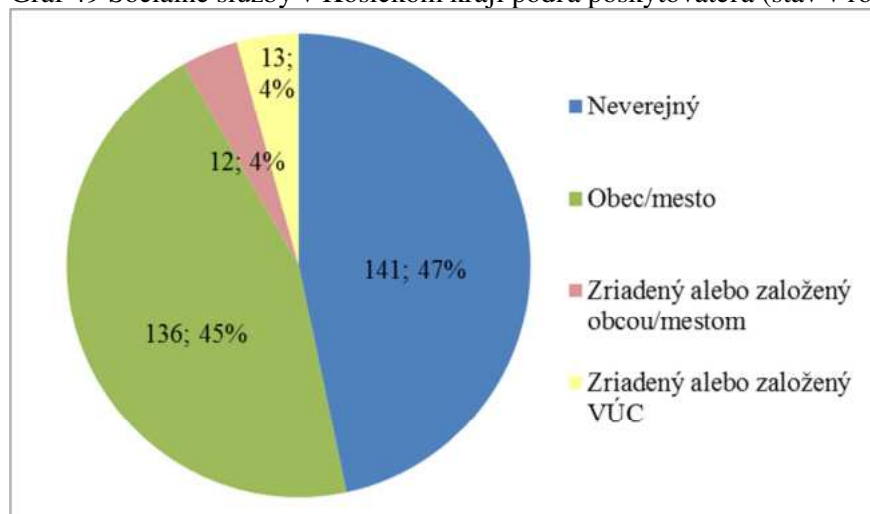
Na základe Registra poskytovateľov sociálnych služieb bolo v Košickom kraji ku koncu februára 2022 evidovaných 320 poskytovateľov sociálnych služieb, z čoho najvyšší podiel sú poskytovatelia sociálnych služieb pre cieľovú skupinu seniorov (45,8%) a občanov s nepriaznivým zdravotným stavom (34,9%). Z hľadiska druhu poskytovanej služby je najviac poskytovateľov opatrovateľskej služby (187, t.j. 58,4%). Väčšina poskytovateľov sociálnej služby (53,3%) sú verejní poskytovatelia (obce a mestá Košického kraja, samosprávny kraj), neverejní poskytovatelia v Košickom kraji poskytujú 46,7% sociálnych služieb. V rámci zariadení služieb krízovej intervencie (útulky, zariadenia núdzového bývania, domovy na pol ceste) je v Košickom kraji evidovaných 20 zariadení s celkovým počtom 569 miest. Ku koncu roka 2021 bolo v evidencii čakateľov na zabezpečenie sociálnej služby 295 žiadateľov.

Graf 48 Sociálne služby v Košickom kraji podľa formy poskytovania (stav v roku 2021)

Zdroj údajov: Register poskytovateľov sociálnych služieb pre Košický región

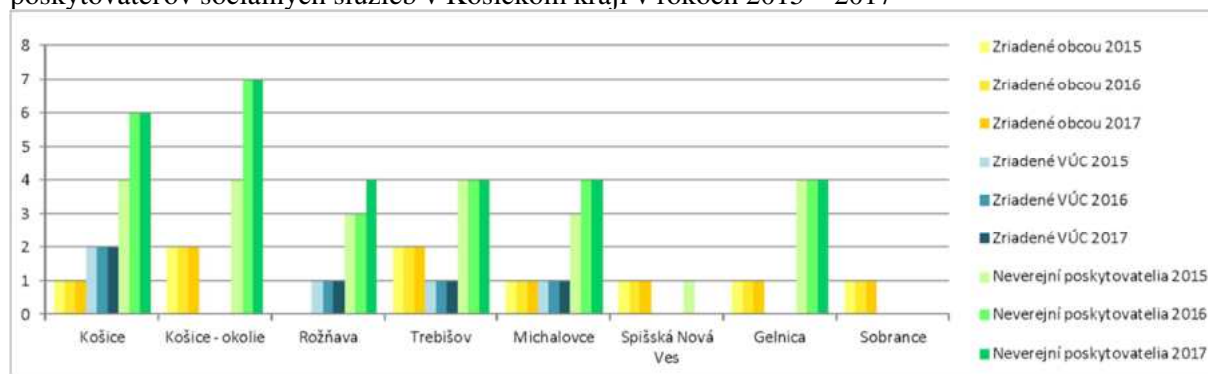
Graf 49 Sociálne služby v Košickom kraji podľa poskytovateľa (stav v roku 2022)

Zdroj údajov: Register poskytovateľov sociálnych služieb pre Košický región

Súhrnný pohľad na vývoj počtu zariadení sociálnych služieb určených pre seniorov je možné sledovať v nasledujúcom grafe, kde je pri pohľade na okresy vidieť výrazné regionálne rozdiely. V rámci verejných poskytovateľov (zriaďovateľ je obec alebo VÚC) sa nezvýšil počet zariadení ani v jednom okrese. Nárast počtu zariadení sa v rokoch 2015 – 2017 týkal iba neverejných poskytovateľov, pričom ich väčší prírastok bol zaznamenaný v roku 2016 (okresy mesta Košice, okres Košice – okolie, Rožňava, Michalovce). V okrese Spišská Nová Ves zaniklo zariadenie neverejného poskytovateľa služieb pre seniorov v roku 2015.

Graf 50 Vývoj počtu zariadení sociálnych služieb pre seniorov podľa zriaďovateľa Register poskytovateľov sociálnych služieb v Košickom kraji v rokoch 2015 – 2017

Zdroj údajov: Register poskytovateľov sociálnych služieb pre Košický región

Z hľadiska čakacej doby na umiestnenie do zariadenia sociálnych služieb sú v niektorých zariadeniach dostupné voľné miesta, takže žiadateľa dokážu umiestniť ihneď, v niektorých prijímajú občanov na priebežne sa uvoľňujúce miesta, v iných vedú evidenciu čakateľov na voľné miesto. Občan, ktorý v súlade so zákonom o sociálnych službách vyžaduje sociálnu službu bezodkladne, je umiestnený ihneď, prípadne čaká na prvé voľné miesto. Čakacia doba na umiestnenie do zariadení sociálnych služieb je rôzna. Vysoký dopyt je najmä po sociálnej službe v špecializovanom zariadení, v domove sociálnych služieb a zariadení podporovaného bývania, pobytovou ročnou formou. V týchto zariadeniach je priemerná čakacia doba 1 rok. Vyšší záujem o sociálnu službu v špecializovaných zariadeniach pretrváva predovšetkým u poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja na území mesta Košice (ide o zariadenia Arcus a ViaLux). Tento dopyt je vytvorený aj z dôvodu akceptácie nároku občana vybrať si slobodne poskytovateľa sociálnej služby.

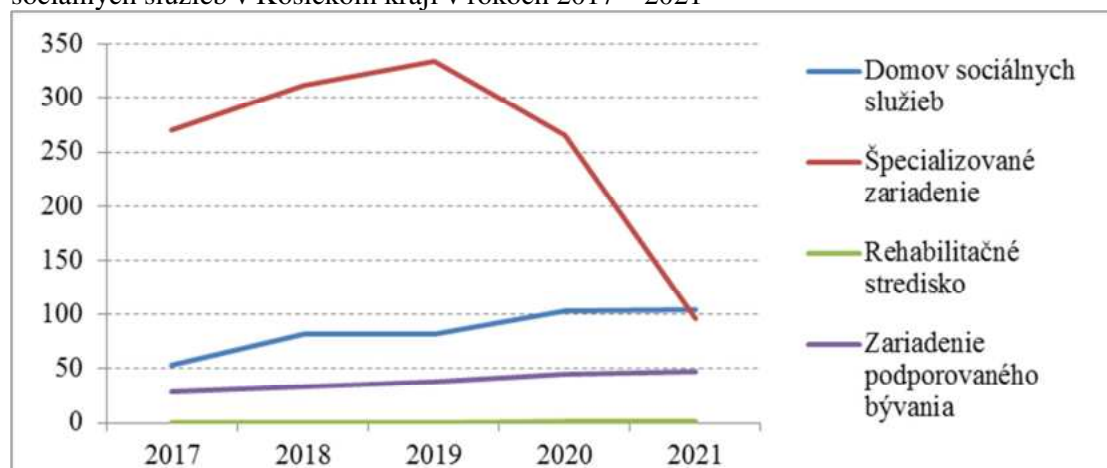
Ku koncu roka 2021 bolo najviac čakateľov na umiestnenie do zariadenia sociálnych služieb v domovoch sociálnych služieb (105 čakateľov, z toho 92 pobytová ročná forma) a v špecializovanom zariadení (96 čakateľov, z toho 86 pobytová ročná forma). Rast počtu čakateľov možno sledovať v zariadeniach podporovaného bývania, kde vzrástol ich počet z 29 v roku 2017 na 48 v roku 2021 (nárast o 65%). Na poklese počtu čakateľov o umiestnenie do špecializovaného zariadenia v roku 2021 (86 čakateľov) oproti roku 2020 (256 čakateľov) sa podpísalo ochorenie Covid-19, ktoré bolo treťou najčastejšou príčinou úmrtia v SR v roku 2021.

Tabuľka 99 Vývoj počtu žiadostí zaradených do evidencie čakateľov na umiestnenie do zariadenia sociálnych služieb podľa druhu a formy sociálnej služby v Košickom kraji v rokoch 2017 – 2021

	Domov sociálnych služieb			Špecializované zariadenie		Rehabilitačné stredisko	Zariadenie podporovaného bývania
	ambulantná	pobytová ročná	pobytová týždenná	ambulantná	pobytová ročná	ambulantná	pobytová ročná
2017	14	34	6	0	270	0	29
2018	9	68	5	3	309	0	33
2019	8	70	4	6	328	0	38
2020	8	93	2	9	256	1	45
2021	11	92	2	10	86	1	48

Zdroj údajov: Register poskytovateľov sociálnych služieb pre Košický región

Graf 51 Vývoj počtu žiadostí zaradených do evidencie čakaťov na umiestnenie do zariadenia sociálnych služieb v Košickom kraji v rokoch 2017 – 2021

Zdroj údajov: Register poskytovateľov sociálnych služieb pre Košický región

Z hľadiska druhu sociálnej služby bolo k 31.3.2022 evidovaných spolu 1 137 čakaťov na umiestnenie do zariadenia sociálnych služieb, z toho najviac čakaťov bolo do zariadení pre seniorov, kde bolo evidovaných 833 čakaťov, t.j. 73% zo všetkých čakaťov.

Tabuľka 100 Počet čakaťov na umiestnenie do zariadenia sociálnych služieb podľa druhu sociálnej služby v Košickom kraji (stav k 31.3.2022)

Druh sociálnej služby	Registrovaná kapacita	Počet čakaťov
Denné centrum	75	0
Denný stacionár	131	3
Domov na pol ceste	6	2
Domov sociálnych služieb	1 166	69
Jedáleň	28	0
Nocľaháreň	116	0
Opatrovateľská služba	23	64
Prepravná služba	0	0
Rehabilitačné stredisko	10	0
Sociálne poradenstvo – špecializované		0
Služba včasnej intervencie	0	0
Špecializované zariadenie	612	73
Útulok	321	5
Zariadenie núdzového bývania	37	7
Zariadenie opatrovateľskej služby	244	55
Zariadenie podporovaného bývania	81	26
Zariadenie pre seniorov	1 816	833
Spolu	4 666	1 137

Zdroj údajov: Register poskytovateľov sociálnych služieb pre Košický región

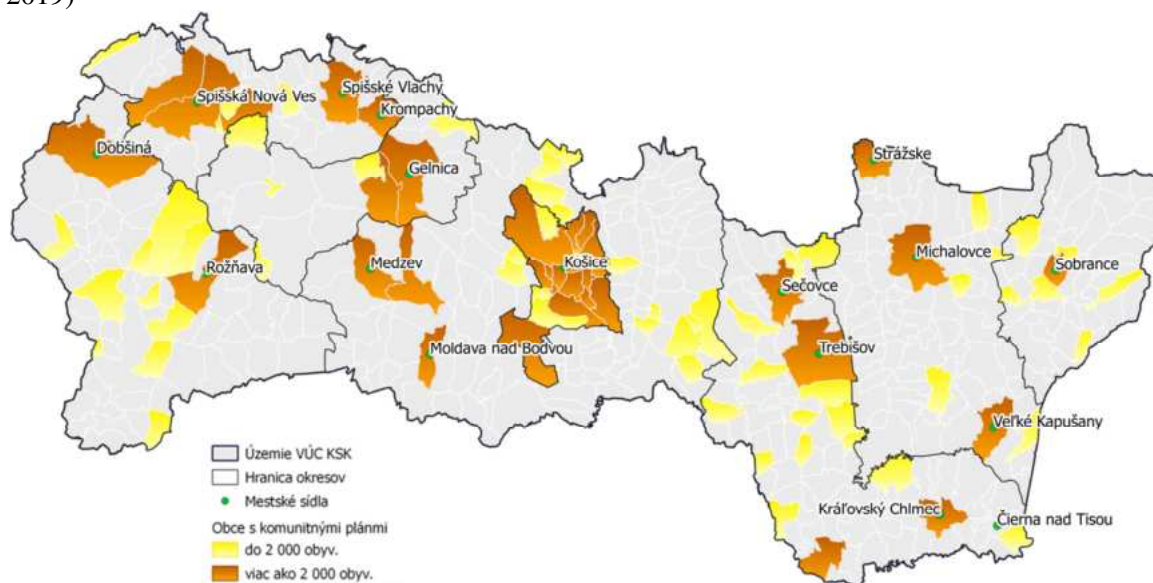
Najvýznamnejšie identifikované problémy spojené so starnutím obyvateľstva sú nedostatočná kapacita poskytovaných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb, preferencia sociálnych služieb pobytovou formou pred terénnou a ambulantnou formou, nedostatok sociálnych služieb pre osoby so zdravotným postihnutím, hlavne v oblasti duševného zdravia, nízka ponuka služieb, nerovnomerné rozloženie sociálnych služieb a ich koncentrácia do miest, nedokonalý systém evidencie žiadateľov odkázaných na sociálnu službu v zariadeniach poskytujúcich sociálne služby pobytovou formou v duplicitnej evidencii žiadateľov, neexistujúca prepojenosť informácií medzi poskytovateľmi sociálnych služieb a nedostatok odborných pracovníkov v sociálnych službách – nízka motivácia pracovať v sociálnych službách, podpora aktívneho starnutia a podporu neformálnych opatrovateľov, chýbajúca dlhodobá zdravotno-sociálna starostlivosť.

Komunitné plány obcí v Košickom kraji

Komunitné plány rozvoja sociálnych služieb obcí predstavujú hierarchicky najnižšiu úroveň strategického plánovania zabezpečovania sociálnych služieb miestnym obyvateľom. Verejná moc (miestna samospráva) má na tejto úrovni najbližší kontakt s populáciou, žijúcou na jej území a pozná najdetailnejšie každodennú realitu a potreby aktuálnych aj potenciálnych klientov.

Na mape 29 sú znázornené všetky obce a mestá (spolu 76 obcí), ktoré mali v roku 2019 vypracovaný komunitný plán a zverejnený na svojom webovom sídle. Mesto Košice má vypracovaný spoločný komunitný plán pre všetky mestské časti. Obce sú rozdelené podľa veľkostného kritéria na skupinu s menej ako 2 000 obyvateľmi a skupinu s viac ako 2 000 obyvateľmi. Obciam zo zákona o sociálnych službách č.448/2008 §8 nevyplýva povinnosť zasielať svoje komunitné plány na vyšší územný celok, ktorý tak nedisponuje jeho kompletným registrom a nekoordinuje ich prípravu a obsah.

Mapa 39 Obce v Košickom kraji so zverejnenými komunitnými plánmi sociálnych služieb (stav v roku 2019)

Zdroj: Stratégia aktívneho starnutia Košického kraja na roky 2019 – 2023

Z hľadiska priestorovej analýzy zariadení sociálnych služieb pre seniorov možno zhrnúť nasledovné:

- verejné zariadenia denných centier sú koncentrované na území mesta Košice, s výnimkou miest Dobšiná, Krompachy, Trebišov a Moldava nad Bodvou,
- verejné zariadenia denných stacionárov sú koncentrované v okrese Rožňava, zariadenia neverejných poskytovateľov sú rozmiestnené rovnomernejšie,
- verejné zariadenia opatrovateľskej služby sú lokalizované v Spišskej Novej Vsi a obci Prakovce (susediace s mestom Gelnica), neverejné sa nachádzajú na území mesta Košíc, v okrese Košice – okolie a 2 zariadenia sú v okrese Trebišov,
- verejné zariadenia pre seniorov sú lokalizované v okrese Gelnica, Košice – okolie a dve v okrese Trebišov, neverejné sú lokalizované rovnomernejšie; v okrese Spišská Nová Ves a Sobrance sa nenachádza žiadne zariadenie pre seniorov.

Množstvo obcí, ktoré prevádzkujú opatrovateľskú službu terénnou formou nemajú zverejnené komunitné plány sociálnych služieb, poskytujú ich ad hoc.

Sociálno-právna ochrana detí a sociálna kuratela

K zariadeniam sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately patria centrá pre deti a rodiny (niekdajšie detské domovy). V roku 2020 bolo v Košickom kraji 20 centier pre deti a rodiny, z toho 14 v zriaďovateľskej pôsobnosti len ÚPSVaR SR a 6 v zriaďovateľskej pôsobnosti akreditovaných subjektov. Celková kapacita centier pre deti a rodiny bola ku koncu roka 2020 spolu 1 301 miest

(z toho 1 177 miest v štátnych zariadeniach), oproti roku 2014 ide o nárast o 201 miest. Na území mesta Košice sa nachádza 5 centier pre deti a rodiny, z čoho tri sú štátne a v roku 2020 mali celkovú kapacitu 283 miest (22% z celkovej kapacity kraja).

Počet miest v profesionálnych rodinách je v sledovanom období na stabilnej úrovni, s miernym rastom v rokoch 2019 a 2020. V roku 2020 bolo z celkovej kapacity 1 301 miest vyčlenených 320 miest v profesionálnych rodinách, čo predstavovalo 24,6%.

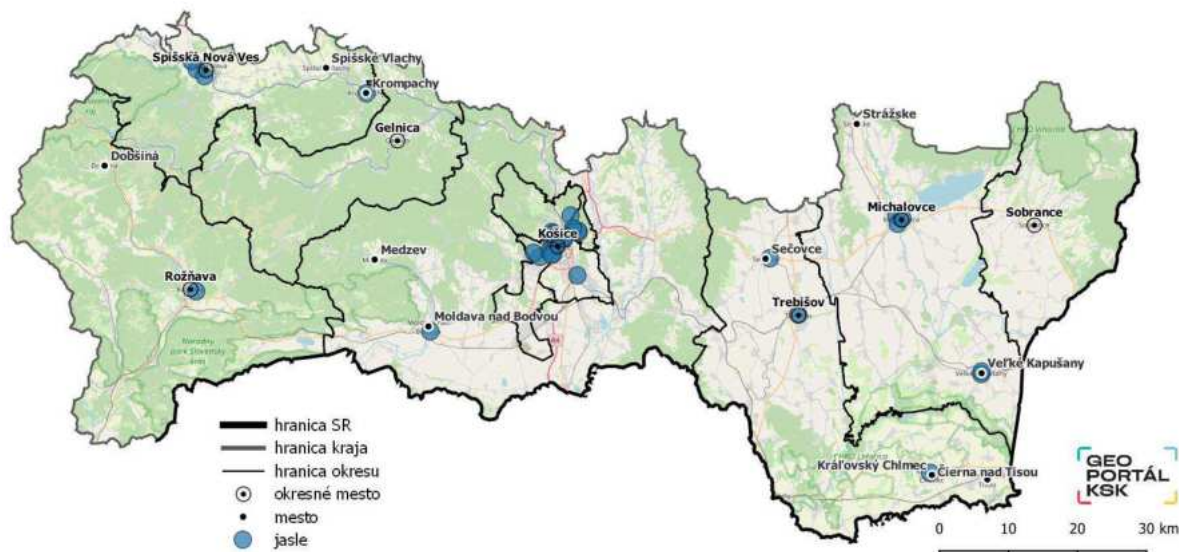
Tabuľka 101 Vývoj počtu centier pre rodiny a deti a ich kapacita v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet centier pre rodiny a deti spolu	16	16	17	17	17	20	20
- z toho štátne	14	14	14	14	14	14	14
- z toho neštátne	2	2	3	3	3	6	6
Kapacita centier pre rodiny a deti spolu	1100	1103	1106	1115	1186	1291	1301
- z toho štátne	1085	1085	1072	1077	1136	1177	1177
- z toho neštátne	15	18	34	38	50	114	124
Počet miest v profesionálnych rodinách	294	294	288	288	288	324	320
Využitelnosť kapacity (%)	96%	98%	104%	100%	97%	94%	95%

Zdroj údajov: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Starostlivosť o deti mladšie ako 3 roky na území Košického kraja je poskytovaná spolu v 32 zariadeniach s celkovou kapacitou 499 miest, z čoho viac ako polovica je na území mesta Košice.

Mapa 40 Zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa v Košickom kraji (stav v roku 2021)

Zdroj: Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb; vlastné spracovanie

Tabuľka 102 Zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa v Košickom kraji (stav v roku 2021)

Územie (okres, kraj)	Počet zariadení	Celková kapacita
Mesto Košice	18	264
Košice – okolie	2	30
Michalovce	5	85
Rožňava	1	20
Spišská Nová Ves	4	65
Trebišov	2	35
Košický kraj	32	499

Zdroj údajov: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Starostlivosť o deti od 2 rokov na území Košického kraja poskytujú všetky materské školy, pokiaľ im to dovoľuje stanovená kapacita. V materských školách v Košickom kraji bolo v septembri 2020 zapísaných spolu 1 185 detí vo veku do troch rokov, čo predstavuje 5,6% z celkového počtu zapísaných detí v materských školách.

Tabuľka 103 Počet detí v mladších ako 3 roky v materských školách v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet zapísaných detí mladších ako 3 roky	1101	1170	1214	1290	1336	1337	1 185
Počet zapísaných detí	20098	20235	20271	20453	20124	21027	21 033

Zdroj údajov: Centrum vedecko-technických informácií SR

Celkový počet poberateľov sociálnych dávok v Košickom kraji má v sledovanom období klesajúcu tendenciu. Vzhľadom na druh sociálnej dávky je najviac poberateľov prídavku na dieťa, ich počet je v celom sledovanom období stabilný, v roku 2020 bolo v Košickom kraji spolu 90 tisíc poberateľov prídavku na dieťa. Výraznejšími skupinami sú aj poberatelia peňažných príspevkov na kompenzáciu pre ťažko zdravotne postihnutých občanov, ktorých bolo v Košickom kraji v roku 2020 spolu 36,8 tisíc a ich počet je na stabilnej úrovni, poberatelia rodičovského príspevku, ktorých bolo v roku 2020 spolu 23,5 tisíc a ich počet je na takmer stabilnej úrovni, s miernym nárastom v roku 2020 a poberatelia dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, ktorých bolo v roku 2020 celkom 16,7 tisíc v Košickom kraji (oproti roku 2014 pokles o 51%).

Tabuľka 104 Vývoj počtu poberateľov sociálnych dávok v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke	34 374	29 065	25 045	20 981	18 227	16 798	16 668
Pomoc v hmotnej núdzi - dávka a príspevky pre uchádzačov o zamestnanie	25 668	22 211	18 759	14 816	12 530	10 860	11 418
Prídavok na dieťa	91 879	91 048	90 450	89 689	89 371	89 821	90 158
Rodičovský príspevok	21 201	21 032	21 025	21 267	21 190	21 627	23 561
Peňažné príspevky na kompenzáciu pre ťažko zdravotne postihnutých občanov	-	35 727	35 584	35 464	35 557	36 397	36 783
Peňažné príspevky na opatrovanie	9 651	9 287	9 030	9 067	9 508	10 718	11 548

Zdroj údajov: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

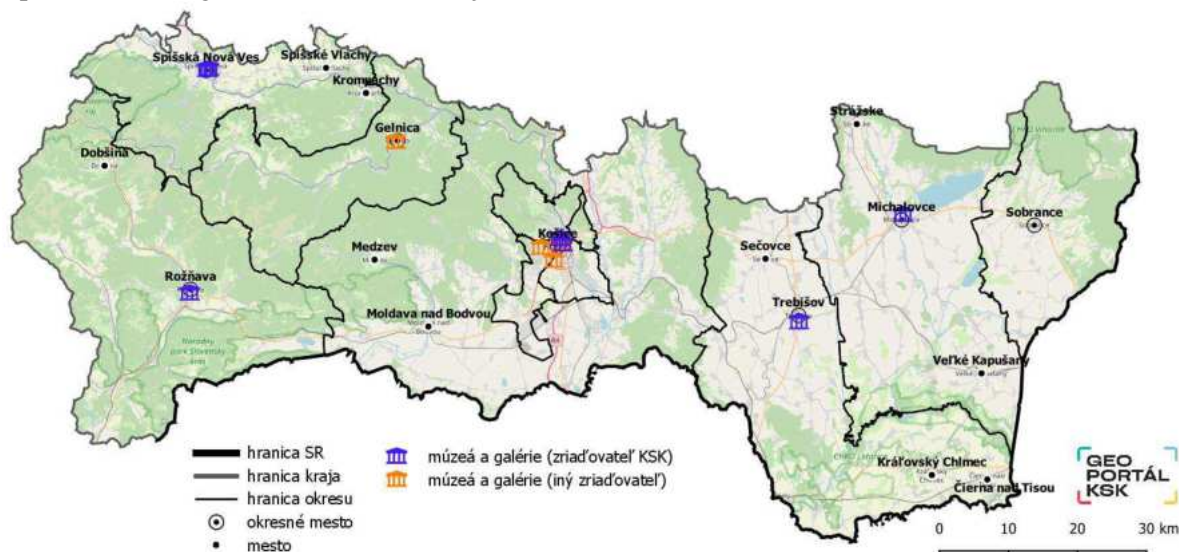
11.4 Kultúra

V Košickom kraji bolo v roku 2020 spolu 11 divadiel, v ktorých bolo v prevádzke 16 stálych scén. Divadelných súborov bolo 15. Celkový počet návštevníkov na predstaveniach v divadlách v Košickom kraji má mierne klesajúcu tendenciu, v roku 2020 dosiahol kvôli pandémie Covid-19 hodnotu 58,9 tisíc osôb, z toho najviac návštevníkov mali činohry (35 538, t.j. 60%).

V Košickom kraji bolo v roku 2020 spolu 30 múzeí (vrátane pobočiek a vysunutých expozícií múzeí), v ktorých sa realizovalo 75 tematických expozícií a 83 výstav. V roku 2020 navštívilo výstavy a expozície múzeí spolu 293,6 tisíc návštevníkov, čo predstavuje oproti roku 2014 pokles, je však spojený s pandemickou situáciou na Slovensku.

V Košickom kraji boli v roku 2020 spolu 3 galérie, v ktorých sa realizovalo 7 tematických expozícií. Je v nich 11,8 tis. zbierkových predmetov a ich počet sa postupne dopĺňa. V roku 2020 sa v nich realizovalo 32 vlastných výstav. V roku 2020 galérie navštívilo 34,5 tisíc návštevníkov.

Mapa 41 Múzeá a galérie v Košickom kraji (stav v roku 2021)

Zdroj: KSK, Ministerstvo kultúry SR; vlastné spracovanie

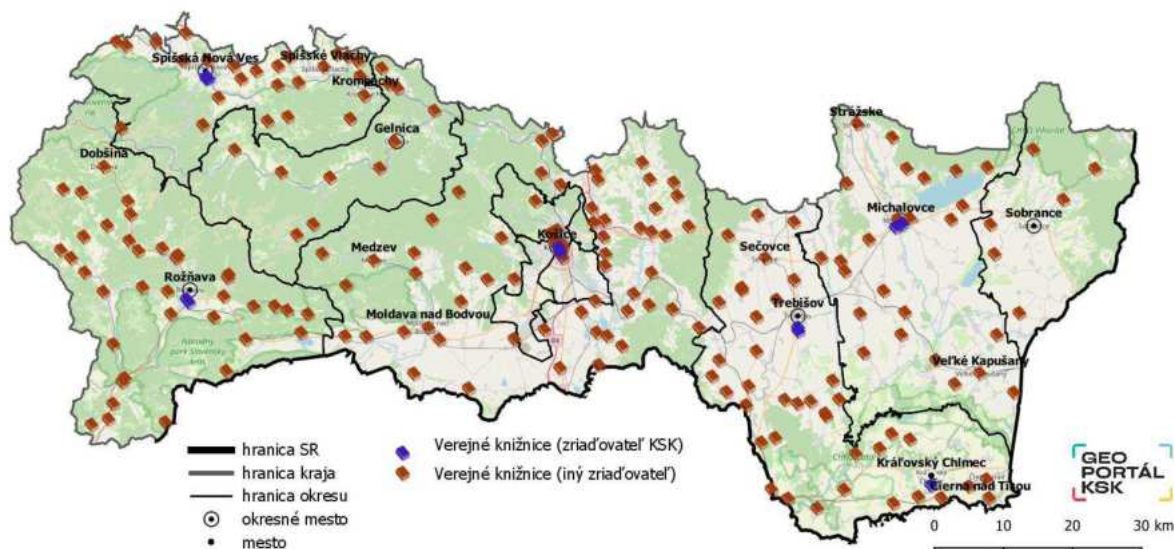
Počet fungujúcich knižníc sa každoročne znižuje, v roku 2020 ich počet klesol na 141. V porovnaní s rokom 2014 sa počet knižníc znížil až o 80. Počet aktívnych používateľov knižníc dosiahol v roku 2020 spolu 46,0 tisíc osôb a oproti roku 2014 poklesol o viac ako 25%. Z aktívnych používateľov je viac ako 40% vo veku do 15 rokov. V roku 2020 bolo evidovaných spolu 464 tisíc návštevníkov knižníc, ich počet od roku 2014 neustále klesá. Pokles návštevnosti knižníc ovplyvňuje demografický vývoj, technologický vývoj, internet, možnosť kopírovania kníh, ako aj znižovanie prostriedkov na nákup a dopĺňanie knižničného fondu o nové knižné tituly, čo má vplyv na návštevnosť.

Tabuľka 105 Vývoj ukazovateľov kultúry v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet divadiel (počet stálych scén, od roku 2009 spolu štátne a neštátne)	14	19	13	13	16	17	16
Počet návštevníkov na divadelných predstaveniach	276 145	258 905	223 266	229 064	222 087	221 385	58 898
Počet múzeí	34	30	33	25	28	30	30
Počet návštevníkov na výstavách a expozíciách (múzeá)	335 122	354 772	596 475	712 485	585 836	585 692	293 646
Počet galérií	3	3	3	3	3	3	3
Počet návštevníkov na výstavách a expozíciách (galérie)	53 392	62 623	62 351	50 474	75 355	72 001	34 502
Počet fungujúcich knižníc	221	202	188	181	172	162	141
Aktívni používatelia knižníc	62 542	59 605	59 150	58 446	58 249	59 039	46 005

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Mapa 42 Verejné knižnice v Košickom kraji (stav v roku 2021)

Zdroj: KSK, Slovenská národná knižnica; vlastné spracovanie

V zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja bolo v roku 2020 spolu 23 kultúrnych organizácií, z toho bolo 5 múzeí, 5 knižníc, 4 divadlá, 2 galérie, 6 kultúrnych centier a osvetových stredísk a 1 hviezdáreň. Spolu v nich pracovalo 553 zamestnancov, ich stav v priebehu rokov mierne klesol. Počet podujatí, ako aj počet návštevníkov v kultúrnych organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v priebehu rokov 2016 – 2019 rástol. V roku 2020 v dôsledku pandemickej situácie došlo k poklesu všetkých sledovaných ukazovateľov, došlo však k rozšíreniu virtuálnych služieb.

Tabuľka 106 Vývoj návštevnosti kultúrnych organizácií (vrátane festivalov) a aktivita kultúrnych organizácií v Košickom kraji v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v rokoch 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Celková návštevnosť	829 352	818 248	877 538	898 345	400 184
Celkový počet zrealizovaných aktivít a podujatí kultúrnych organizácií KSK (okrem premiér a predstavení divadiel KSK)	2295	2695	2563	2474	1117
Celkový počet zrealizovaných premiér v divadlách KSK	11	11	19	18	19
Celkový počet zrealizovaných predstavení v divadlách KSK	496	499	713	741	198
Počet zrealizovaných domácich a vypožičaných výstav múzeí a galérií KSK	134	154	138	135	80
Celkový počet registrovaných čitateľov v knižniciach KSK	25 255	25 263	25 320	26 489	19 125
Celkový počet vypožičaných titulov v knižniciach KSK	857 208	846 334	855 102	900 739	560 597

Zdroj údajov: KSK

Prioritné smery rozvoja kultúry v Košickom kraji sú definované v strategickom dokumente Konceptia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030) – Tradície inšpirujú inovácie.

11.5 Zhrnutie

- Koncentrácia občianskej vybavenosti je predovšetkým v meste Košice a okresných mestách kraja.
- V súvislosti s aktuálnym demografickým vývojom rastie potreba počtu miest v materských a základných školách v kraji.
- Najmenej materských a základných škôl, ako aj podiel detí na 1 školu je v okrese Sobrance.

- Počet stredných odborných škôl, ako aj počet žiakov na 1 strednú odbornú školu v Košickom kraji je druhý najvyšší na Slovensku. Takmer polovica stredných odborných škôl je v meste Košice.
- Polovica gymnázií je v meste Košice (18, z toho 9 v okrese Košice I), v roku 2020 na nich študovalo 61,6% žiakov všetkých gymnázií v Košickom kraji. Významnú úlohu tu zohráva spádovosť a centrálna funkcia mesta Košice.
- KSK je najväčším zriaďovateľom stredných škôl v Košickom kraji. V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK bolo v roku 2020 spolu 63 stredných škôl, čo predstavuje 64% škôl v rámci Košického kraja.
- V rámci systému duálneho vzdelávania sa žiak pripravuje na výkon povolania podľa konkrétnych podmienok a požiadaviek zamestnávateľa. V rokoch 2018 – 2021 došlo v Košickom kraji k významnému nárastu počtu duálnych zmlúv, učebných zmlúv a tiež k nárastu počtu zamestnávateľov zapojených so strednými odbornými školami do systému duálneho vzdelávania. Počet zapojených stredných odborných škôl do DSV v Košickom kraji narástol zo 16 na 34, počet prevádzok stúpol zo 121 na 432 a počet uzatvorených učebných zmlúv (zmluva medzi žiakom a zamestnávateľom) stúpol zo 184 na 582. Do DSV bolo v Košickom kraji k začiatku roka 2022 zapojených 241 zamestnávateľov so strednými odbornými školami. Počet uzatvorených učebných zmlúv (t.j. zmluva zamestnávateľ – žiak) uzavretých so žiakmi dosiahol k marcu 2022 hodnotu 1 700 zmlúv.
- Na území Košického kraja majú sídlo 3 verejné vysoké školy, ktoré majú charakter univerzitných vysokých škôl a 1 súkromná vysoká škola neuniverzitného charakteru.
- Významným problémom je únik mozgov, ktorý vo všeobecnosti súvisí s nesúladosťou medzi potrebami miestneho trhu práce a kvalifikáciami, ktoré produkuje vzdelávací systém. Zo Slovenska emigrovalo v rokoch 2000 – 2015 až 300 tisíc obyvateľov, pričom viac ako polovica z nich mala menej ako 30 rokov.
- Vysoký priemerný vek poskytovateľov všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti, kde až 23% týchto poskytovateľov je vo veku nad 65 rokov. Všeobecní lekári pre deti a dorast vo veku nad 65 rokov dosahujú 36,4% z celkového počtu.
- Rozmiestnenie zubných lekárov nerešpektuje regionálne potreby.
- Počet zariadení sociálnych služieb v kraji, ako aj počet miest v týchto zariadeniach postupne narastá. Ich rozmiestnenie v kraji je však nerovnomerné
- Na území kraja pôsobí spolu viac ako 300 poskytovateľov sociálnych služieb, z čoho najvyšší podiel sú poskytovatelia sociálnych služieb pre cieľovú skupinu seniorov (45,8%) a občanov s nepriaznivým zdravotným stavom (34,9%). Väčšinu (53%) predstavujú verejní poskytovatelia. Sociálne služby sú poskytované najmä terénou (39%) a ambulantnou formou (35%).
- Čakacia doba na umiestnenie do zariadení sociálnych služieb v Košickom kraji je rôzna. Vysoký dopyt je najmä po sociálnej službe v špecializovanom zariadení, v domove sociálnych služieb a zariadení podporovaného bývania, pobytovou ročnou formou, kde je priemerná čakacia doba 1 rok. Vyšší záujem o sociálnu službu v špecializovaných zariadeniach pretrváva predovšetkým u poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja na území mesta Košice (ide o zariadenia Arcus a ViaLux).
- Ku koncu roka 2021 bolo najviac čakateľov na umiestnenie do zariadenia sociálnych služieb v domovoch sociálnych služieb a v špecializovanom zariadení. Rast počtu čakateľov možno sledovať aj v zariadeniach podporovaného bývania.
- Významným faktorom, ktorý bude aj v ďalšom období ovplyvňovať potrebu rozvoja poskytovaných sociálnych služieb je starnutie obyvateľstva a nárast počtu osôb v seniorskom veku, ako ukázala analýza ľudských zdrojov a demografická prognóza.
- Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela sa vykonáva viacerými spôsobmi: v prirodzenom rodinnom prostredí, v náhradnom rodinnom prostredí, v otvorenom prostredí alebo v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V Košickom kraji je 20 centier pre deti a rodiny, z toho 5 je na území mesta Košice.
- Starostlivosť o deti mladšie ako 3 roky na území Košického kraja je poskytovaná spolu v 32 zariadeniach, z čoho viac ako polovica (18) je na území mesta Košice.

12. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

12.1 Ovzdušie

Monitorovanie kvality ovzdušia v Košickom kraji prebieha na ôsmich automatických monitorovacích staniciach, ktoré patria do Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia. Okrem týchto staníc, ktoré prevádzkuje SHMÚ, sú znečisťujúce látky monitorované na štyroch ďalších staniciach pod správou iných prevádzkovateľov.

V Košickom kraji boli na rok 2020 vymedzené 2 oblasti riadenia kvality ovzdušia: územia mesta Košice a obcí Bočiar, Haniska, Sokolany a Veľká Ida a územie mesta Krompachy. V oboch prípadoch sú oblasti riadenia kvality ovzdušia vyhlásené z dôvodu vyššej koncentrácie znečisťujúcich látok PM₁₀ a benzo(a)pyrén. Monitorovacia sieť kvality ovzdušia bola rozšírená v roku 2020 o monitorovaciu stanicu v Trebišove. Počet veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia v prevádzke stúpol o 1 a počet aktívnych stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia v prevádzke klesol o 10 oproti poslednému hodnoteniu. K prekročeniu limitnej hodnoty na ochranu zdravia ľudí pre SO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, benzén ani CO v Košickom kraji nedošlo, na rozdiel od roku 2019. Meracia stanica v Krompachoch zaznamenala prekročenie cieľovej hodnoty pre benzo(a)pyrén rovnako ako v predchádzajúcom roku. Príčinou je kombinácia viacerých faktorov ako doprava, domáce vykurovanie a priemysel.

V roku 2019 priemerné denné koncentrácie PM₁₀ prekročili limitnú hodnotu na dvoch automatických monitorovacích staniciach (AMS) – Košice, Štefánikova a Veľká Ida, Letná. Na prvej menovanej AMS tento stav pripisujeme hustej doprave v centre mesta Košice a sťaženým rozptylovým podmienkam. Vo Veľkej Ide spôsobuje prekračovanie limitných hodnôt znečistenie z priemyselných zdrojov. Koncentrácie SO₂, NO₂, PM_{2,5}, CO ani benzénu neprekročili v Košickom kraji limitné hodnoty. Pozitívom je, že každým rokom je počet prekročení limitných hodnôt nižší. Na žiadnej zo sledovaných staníc neboli prekročené hodnoty prízemného ozónu (O₃) z hľadiska vplyvu na zdravie obyvateľstva či ekosystémy.

V Košickom kraji nebola v rokoch 2017 – 2019 prekročená limitná hodnota olova (Pb), ani cieľové hodnoty arzénu, kadmia a niklu (As, Cd, Ni). Na staniciach Veľká Ida, Letná a Krompachy, SNP je však pravidelne prekračovaná cieľová hodnota benzo(a)pyrénu (BaP). V tomto smere je okolie Veľkej Idy výrazne ovplyvnené priemyselným zdrojom, výrobou koksu, čiastočne tiež vykurovaním domácností. Výrazne zvýšené hodnoty BaP bývajú merané najmä v chladnejších mesiacoch. Súvisí to s vykurovacou sezónou a častejším výskytom nepriaznivých rozptylových podmienok.

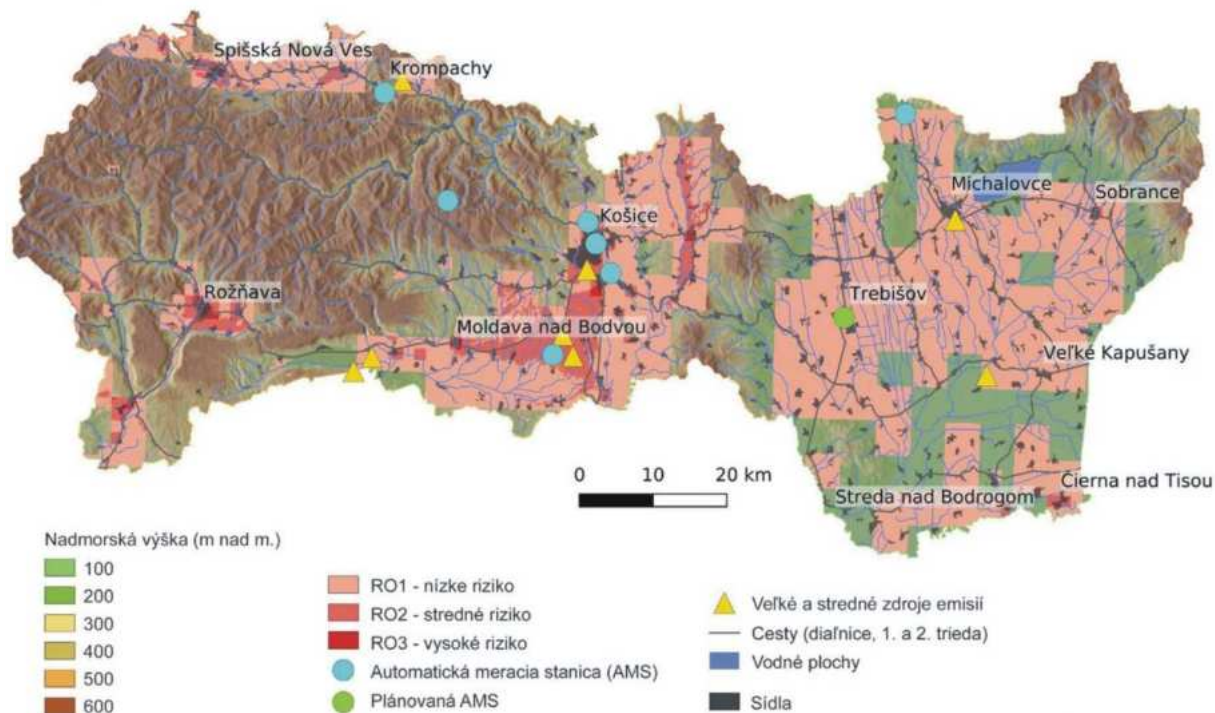
Najviac smogových situácií bolo v období 2018 – 2020 vyhlásených na stanici Veľká Ida, Letná (5 smogových situácií). Všetky vyhlásené smogové situácie v kraji sa týkali prekročenia prahu koncentrácie prachových častíc PM₁₀ a boli zaznamenané v chladnom polroku. Súvisí to s nárastom emisií z vykurovania a so zvýšenými emisiami z dopravy (studený štart motorov, zvrátený zimný posyp ciest, atď.). Úzke doliny a kotliny sú oblasťami, kde sa vyskytujú najsilnejšie a najdlhšie inverzie. Často sú charakteristické vysokým podielom vykurovania pevnými palivami. Tieto oblasti majú vysoký potenciál výskytu smogovej situácie.

V celoslovenskom meradle predstavuje Košický kraj zónu kde je kvalita ovzdušia komplikovanejší problém ako v niektorých ostatných krajoch. Dôvody môžeme hľadať už v diverzite zemského reliéfu Košického kraja a socioekonomickej situácii jeho obyvateľov. Úzke doliny v menej ekonomicky vyspelých oblastiach predstavujú riziko pri vykurovaní domácností, no tento problém sa šíri aj do ostatných častí kraja skrz nedostatočnú edukáciu v oblasti domácich kúrenísk a ich užívania. K potrebe riešenia kvality ovzdušia prispieva aj priemysel. Prevádzkovatelia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa vo veľkej miere stavajú k tejto problematike zodpovedne a využívaním BAT sa snažia plniť limity ktoré boli pre dané zdroje určené. Keďže ide o kraj s druhým najvyšším počtom obyvateľov a rozvinutým priemyslom, riziko pre kvalitu ovzdušia predstavuje nákladná a osobná cestná doprava.

Kvalitu ovzdušia v Košickom kraji, ako aj v meste Košice, ovplyvňuje dominantný priemyselný zdroj znečistenia. Dopravná situácia je z dôvodu nízkeho počtu diaľničných úsekov a obchvatov miest komplikovaná, keďže cez Košický kraj prechádzajú cesty medzinárodného významu. V meste Košice je najviac dopravne zaťažený obchvat centra mesta. Väčšina domácností v mestách kraja je napojená na centrálné zdroje tepla, no v menších obciach a ekonomicky menej

vyspelých lokalitách pozorujeme trend prechodu na tuhé palivo, čo v dôsledku horšej technickej vybavenosti lokálnych kúrenísk, nedostatočných znalostí správneho spôsobu vykurovania v nich a komplikovanej orografickej situácie vedie k zhoršenej kvalite ovzdušia.

Mapa 43 Rizikové oblasti z pohľadu kvality ovzdušia v Košickom kraji (stav v roku 2020)

*Ako rizikové boli určené oblasti sídiel s vysokou produkciou emisií PM_{10} z lokálneho vykurovania (viac ako 5 t za rok) a s nízkou priemernou rýchlosťou vetra (menej ako 3 m/s v zimnom období), ktoré sa nachádzajú v úzkych údoliach a dolinách (index drsnosti terénu menší než 14, nadmorská výška nad 200m). Výsledky boli porovnané a analyzované spolu s výsledkami modelov kvality ovzdušia CMAQ (chemicko-transportný model) a RIO (interpolačný model)

RO1 – nízke riziko (oblasti identifikované iba jednou metódou)

RO2 – stredné riziko (oblasti identifikované ako prekryv dvoch metód – napr. RIO × CMAQ, RIO × rizikové oblasti, CMAQ × rizikové oblasti)

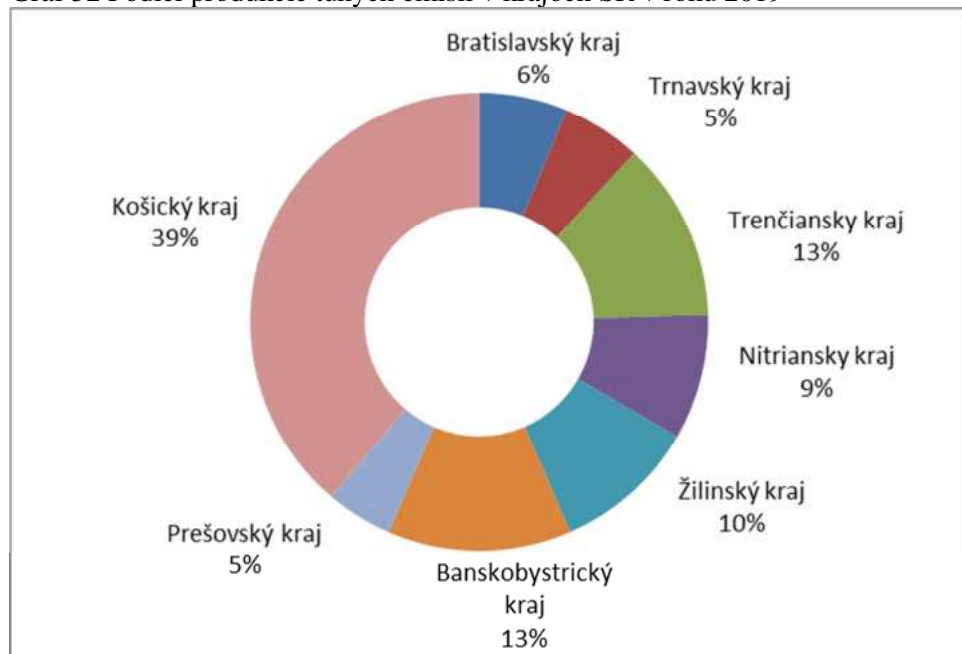
RO3 – vysoké riziko (oblasti identifikované všetkými tromi metódami – RIO, CMAQ, rizikové oblasti)

**V mape rizikových oblastí sú zobrazené najvýznamnejšie veľké a stredné zdroje znečistenia (vždy prvých 5), ktoré vykazujú najvyššie emisie v rámci 4 základných znečisťujúcich látok (PM, SO_x , NO_x , CO).

Zdroj: Slovenský hydrometeorologický ústav

Produkcia tuhých emisií v Košickom kraji v roku 2019 dosiahla 1 374 ton, čo predstavuje až 38,8% z objemu tuhých emisií v SR. V sledovanom období od roku 2014 produkcia tuhých emisií v Košickom kraji rovnako ako v SR postupne klesá, s prudším poklesom v roku 2019. V prepočte na km^2 boli v Košickom kraji v roku 2019 vyprodukované tuhé emisie v objeme 0,2 ton na km^2 , čo je viac oproti priemeru SR o 0,13 t/km^2 . Produkcia oxidu siričitého aj oxidu dusíka mali v Košickom kraji priaznivý vývoj. Produkcia oxidu uhoľnatého v Košickom kraji v roku 2019 dosiahla 68,6 tis. ton, čo predstavuje až 67% z produkcie oxidu uhoľnatého v SR. Na km^2 bolo v Košickom kraji v roku 2019 vyprodukovaných 10,2 ton oxidu uhoľnatého, čo je podstatne viac oproti priemeru SR (2,1 t/km^2).

Graf 52 Podiel produkcie tuhých emisií v krajoch SR v roku 2019

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR – NEIS

Tabuľka 107 Vývoj produkcie emisií v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2019 (tony)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé znečisťujúce látky	3 680,3	3 157,9	2 965,6	2 907,0	2 587,4	1 374,5
Oxid siričitý	8 375,5	9 126,4	7 346,4	9 068,0	6 949,5	4 277,6
Oxid dusíka	9 856,1	9 109,0	8 239,0	8 541,3	8 939,3	6 288,6
Oxid uhoľnatý	115 921,0	115 677,0	113 138,7	116 696,7	105 103,8	68 579,7

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR – NEIS

Tabuľka 108 Emisie z najvýznamnejších veľkých a stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia v Košickom kraji v roku 2019 (tony a podiel za kraj v %)

Prevádzkovateľ	Okres	Tuhé znečisťujúce látky		Oxidy síry		Oxidy dusíka		Oxid uhoľnatý	
		t	%	t	%	t	%	t	%
Carmeuse Slovakia, s. r. o	Košice – okolie	21,88	0,85	x	x	x	x	x	x
CRH (Slovensko) a.s.	Košice – okolie	18,16	0,70	25,64	0,37	733,78	8,21	400,11	0,38
Ferroenergy, s.r.o.	Košice II	42,31	1,64	1329,40	19,13	1689,45	18,90	234,54	0,22
Kovohuty, a.s.	Spišská Nová Ves	x	x	20,93	0,30	x	x	972,70	0,93
Slovenské elektrárne, a.s.	Michalovce	40,59	1,57	473,66	6,82	186,98	2,09	509,11	0,48
Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava – divízia Bočiar	Košice II	x	x	70,19	1,01	x	x	285,03	0,27
Syráreň Bel Slovensko, a.s.	Michalovce	21,17	0,82	x	x	x	x	x	x
Tepláreň Košice, a.s.	Košice IV	x	x	193,87	2,79	254,68	2,85	x	x
U. S. Steel Košice, s.r.o.	Košice II	2319,01	89,63	4681,02	67,36	4922,22	55,06	101877,0	96,93
SPOLU *		2463,12	95,21	6794,71	97,78	7787,11	87,11	104278,5	99,21

V tabuľke sú v abecednom poradí zobrazené veľké a stredné zdroje znečistenia (vždy prvých 5), ktoré vykazujú najvyššie emisie v rámci 4 základných znečisťujúcich látok (PM, SO_x, NO_x, CO)

V tabuľke nie sú zahrnuté emisie z vykurovania domácností a dopravy

x – uvedený zdroj nepatrí v rámci danej znečisťujúcej látky medzi najvýznamnejších znečisťovateľov

* Súčet emisií najvýznamnejších prevádzkovateľov uvedených v tabuľke, súčet ich podielov za kraj

Zdroj údajov: Slovenský hydrometeorologický ústav, Správa o kvalite ovzdušia v SR (2019)

V Košickom kraji je situovaný najväčší priemyselný zdroj znečisťovania ovzdušia v krajine – oceliarne. Priemysel je rozvinutý aj v iných lokalitách kraja, ako napr. Krompachy, Strážske, Dvorníky – Včeláre, Spišská Nová Ves alebo Michalovce. Hovoríme o cementárňach, chemickom, ťažobnom a iných priemyselných odvetviach, vrátane energetiky. K zhoršenej kvalite ovzdušia, ktorá je výsledkom priemyselnej činnosti, prispievajú aj prevádzky, ktoré sú na hraniciach so susednými krajinami. Netreba však zabúdať na snahy niektorých prevádzok pristupovať ku kvalite ovzdušia zodpovedne – implementujú BAT a znižujú množstvo emisií vypúšťaných do ovzdušia.

Aktivity vedúce k znižovaniu emisií CO₂ definuje Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja. Cieľom stratégie bolo vytvoriť plán krokov vedúcich k zníženiu emisií, ktoré generujú svojou činnosťou organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja o 10% do roku 2030 a o ďalších 10% do roku 2050. Parciálne tiež stanoviť míľniky/špecifické ciele pre vytýčené oblasti osobitne, tak aby bola zabezpečená implementácia opatrení a dosiahnutie celkového cieľa. V stratégii sú spomenuté všetky sektory, na ktoré má samosprávny kraj dosah a v ktorých môže vykonávať účinné kroky pre dosiahnutie stanoveného cieľa:

- budovy – budovy v majetku samosprávneho kraja na základe obhliadok a na základe poskytnutých energetických auditov z roku 2006,
- doprava – inventarizácia emisií od zmluvných dopravcov, emisie od vozového parku v majetku KSK,
- energetika – inventarizácia emisií, stav využívania obnoviteľných zdrojov energie organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK,
- odpady – inventarizácia emisií na základe plánu odpadového hospodárstva, určenie špecifických cieľov a návrhy opatrení ako tieto ciele dosiahnuť, sumarizácia množstva znížených emisií,
- Smart City,
- komunikačná politika stratégie – popis územného plánu, rešerš projektov a ich výsledkov v oblasti environmentálneho vzdelávania.

12.2 Zmeny klímy

Košický kraj je geograficky značne členitý a pestrý s nadmorskou výškou od 94 m n. m. na Východoslovenskej nížine až po 1 456 m n. m. v Slovenskom Rudohorí. Táto pestrosť reliéfu vplýva na klimatické pomery jednotlivých častí kraja.

Ako uvádza Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, spracovaná Agentúrou na podporu regionálneho rozvoja Košice v roku 2020, za obdobie 1881 – 2018 sa na Slovensku pozoroval rast priemernej ročnej teploty vzduchu takmer o 2,0 °C a nevýznamný trend poklesu ročných úhrnov atmosférických zrážok asi o 0,5% v priemere. Na juhu SR bol pokles miestami aj viac ako 10%, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3%. Zaznamenaný bol aj výrazný pokles relatívnej vlhkosti vzduchu. Posledné obdobie bolo typické aj poklesom snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m. takmer na celom území. Podobne, charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje vplyvom rastúceho potenciálneho výparu a znižujúcej sa vlhkosti pôdy. Mení sa variabilita klímy, najmä zrážkových úhrnov. Príkladom sú za sebou v krátkom časovom intervale idúce extrémne suchý rok 2003, extrémne vlhký rok 2010 a mimoriadne suchý rok 2011. Po roku 1990 došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2018 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho.

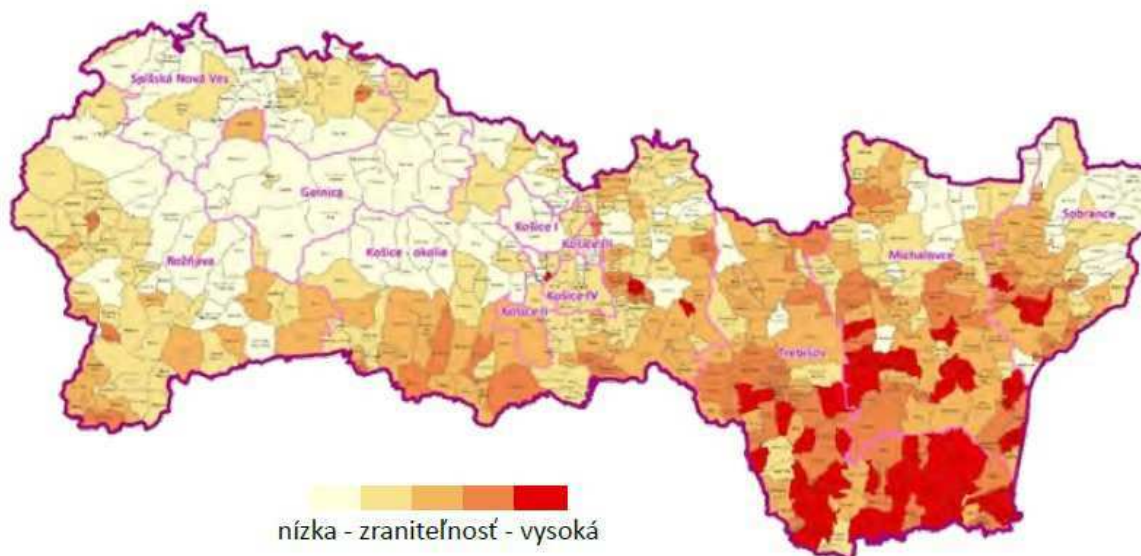
V Košickom kraji sa už v súčasnosti ukazuje trend zvyšovania priemernej teploty vzduchu, počtu letných dní, častosti sucha, znižovania počtu mrazových dní a pod. Tieto trendy budú pokračovať aj v najbližších rokoch a desaťročiach.

Vplyvy zmeny klímy ohrozujú konkrétne sídla a dotýkajú sa života obyvateľov konkrétnych obcí a miest.

Zraniteľnosť obcí Košického kraja na klimatickú zmenu je definovaná ako stupeň, do ktorého je systém schopný zvládnuť, resp. vysporiadať sa s dôsledkami klimatickej zmeny. Najvyššia zraniteľnosť územia Košického kraja na zmenu klímy do roku 2030 sa očakáva v južnej časti

Zemplína, najmä na Medzibodroží. Dôvodom je, že vysoký dopad klimatickej zmeny nie je kompenzovaný vyššou adaptačnou kapacitou (napr. ako je to pri meste Košice a jeho okolí).

Mapa 44 Mapa zraniteľnosti obcí Košického kraja na klimatickú zmenu

Zdroj: Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, 2020

Očakávaná zmena klímy do roku 2030:

- + 1,15°C až 1,25°C nárast priemernej ročnej teploty vzduchu
- - 12 až 14 dní pokles priemerného počtu mrazových dní v roku (dni pod 0°C)
- + 8 až 20 dní nárast priemerného počtu letných dní v roku ($\geq 25^{\circ}\text{C}$)
- + 4 až 10 dní nárast priemerného počtu tropických dní v roku ($\geq 30^{\circ}\text{C}$)
- + 15 – 20% zrážok viac v zime a menej zrážok v lete (viac v horách)
- + 30% dní ročne so zrážkou nad 20 mm (častejšie príválové dažde)
- - 15% dní so sneh. pokrývkou nad 1 cm
- + 12% potenciálnej evapotranspirácie najmä v nížinách (nedostatok vody)
- + 25% častejšie sucha najmä v nížinách

Analýza citlivosti územia na očakávanú zmenu klímy do 2030:

Fyzická citlivosť územia (infraštruktúra)

- Záplavové územia – ohrozené cesty a železnice pri riekach
- Zosuvné územia – citlivé na príválové a dlhodobé dažde
- Oslabená štruktúra krajinno-tvorných prvkov – znížená vodozadržná schopnosť

Environmentálna citlivosť

- Pôdy náchylné na eróziu – dôsledok neprimeraného využitia územia
- Znížená ekologická stabilita
 - ohrozenie pôvodných druhov rastlín a rozširovanie invázných druhov
 - nízke zastúpenie plôch zelene
- Zraniteľnosť na vlny horúčav – najmä sídla
- Ohrozené vodné zdroje – pitná voda

Sociálna citlivosť

- Obyvatelia citliví na vlny horúčav – najmä seniori v mestách a malé deti do 3 rokov
- Obyvatelia citliví na extrémne zrážky a povodne

Ekonomická citlivosť

- Poľnohospodárstvo
 - nárast erózných procesov na väčšej ploche

- častejšie a dlhšie trvajúce obdobia sucha
- častejšie povodne a záplavy
- Lesníctvo
 - zvýšená citlivosť v dôsledku sucha
 - zhoršenie zdravotného stavu lesov
- Energetika – zvýšený dopyt po energiách a nedostatok vodných zdrojov na výrobu
- Zimný cestovný ruch bude trpieť nedostatkom snehu
- Urbanizácia a dopravná infraštruktúra sa podieľa na povodniach a suchu viac ako 16%, ale zaberá iba 8%

Teplota

Charakteristický je postupne rastúci trend zvyšovania teploty, ktorého výsledkom je prognózovaný nárast priemernej ročnej teploty vzduchu o 2°C do polovice tohto storočia a až do 4°C do konca storočia. Vzrast priemerných teplôt vzduchu znamená aj nárast maximálnych teplôt vzduchu, ktoré sú vyjadrené v počte letných a tropických dní. Tento teplotný indikátor expozície je dôležitým ukazovateľom výskytu teplotných extrémov v teplom polroku. Letný deň je deň, v ktorom je dosiahnutá najvyššia denná teplota vzduchu ≥ 25 °C. Napríklad v Košiciach je ich počet v roku v súčasnosti okolo 65 (v extrémne teplých rokoch až vyše 90) a v časovom horizonte 2030 je prognózovaný nárast letných dní až o 20 dní. Tropickým dňom nazývame deň, v ktorom je dosiahnutá najvyššia denná teplota vzduchu ≥ 30 °C. V Košiciach je takýchto dní do roka v priemere okolo 15, vyskytujú sa od mája do septembra. Prognóza nárastu tropických dní je o 10 dní (nárast o 70%).

Zrážky

Projekcie zrážkových úhrnov majú vyššiu mieru neistoty. Predpokladá sa pomalý nárast ročných úhrnov, no pri zachovaní veľkej premenlivosti. V letnom období sa zrážkové úhrny celkovo znížia, no pokles bude len nevýznamný. Prognóza do roku 2030 naznačuje pokles zrážok až o 14,5% na Východoslovenskej nížine a ich nárast až o 3,5 % v horách. V ďalších ročných obdobiach, najmä v zime, bude predpokladaný nárast zrážok vyšší.

Uvedené zmeny nám naznačujú, že dôjde k zmene režimu odtoku v povodiach kraja. V zime sa očakáva zvýšená hrozba zimných povodní z tekutých zrážok a topenia snehu pri občasných otepleniach. V jeseni bude častejší výskyt hydrologického sucha. Uvedené scenáre vývoja zrážok taktiež predpokladajú zvýšenie extrémnosti zrážkových udalostí. Zrážky v lete by mali byť viac v podobe lejakov (sprievodný jav pri búrkach) ako trvalých zrážok. Priemerný počet dní s búrkou za rok je v Košickom kraji okolo 25 dní, pričom sú najčastejšie v období od mája do augusta. Silné lejaky v krátkom časovom úseku spôsobujú bleskové (prívalové) povodne, ktoré vedú k značným majetkovým škodám. V blízkej budúcnosti sa nepredpokladá nárast počtu prívalových povodní, no vzhľadom na predpokladaný vývoj oteplenia a vzrast intenzity a množstva zrážok pri lejakoch, sa môže potenciál prívalových povodní zväčšiť.

V rokoch 2001 až 2017 sa povodeň v Košickom kraji vyskytla 17-krát. Za uvedené obdobie boli škody v Košickom kraji vyčíslené na sumu 21 851 888€. Povodňami je najčastejšie ohrozená infraštruktúra.

Ďalšou pomerne významnou zmenou v zrážkach bude očakávaný nárast výskytu a trvanie bezzrážkových období medzi zrážkovými udalosťami. Takto sa deficit zrážok zvýši a vlhová zabezpečenosť zníži, najmä na nížine a v južnej časti kraja.

Protipovodňové opatrenia

Cieľom Programu obnovy krajiny Košického kraja je zmeniť prístup pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodársky využívanej krajiny, ako aj urbánnej krajiny a umožniť vznik vodozádržných opatrení tak, aby podstatná časť dažďovej vody mohla byť zadržaná v krajine. Realizáciou týchto opatrení chce Košický kraj v spolupráci s partnermi prispieť k obnoveniu procesov biodiverzity, k zvýšeniu pôdnej úrodnosti, k zvýšeniu zásoby vodných zdrojov a k ozdraveniu klímy.

V Košickom kraji bolo zriadených 6 vodných rád: Vodná rada okresov Košice a Košice – okolie (Región Abov), Vodná rada okresu Rožňava (Región Gemer), Vodná rada okresov Spišská Nová Ves a Gelnica (Región Spiš), Vodná rada okresu Trebišov (Región Zemplín I), Vodná rada

mikroregiónu Poondavie (Región Zemplín II) a Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance (Región Zemplín III).

Zásoby vodných zdrojov v Košickom kraji sú limitované a z hľadiska dlhodobých potrieb kraja sú nedostatočné. Spravovaním krajiny a zmenou štruktúry krajiny došlo k poškodzovaniu hydrickej funkcie ekosystémov. Hlavne na Východoslovenskej nížine, v Above, na Spiši i na Gemeri došlo k časovej i priestorovej zmene rozdelenia zrážok, k nárastu prudkých dažďov, predĺženiu období bez dažďa, vzniku rozsiahlych tepelných ostrovov. Lokálne intenzívne dažde, z toho vyplývajúce lokálne záplavy i sucho, spôsobené obdobím bez dažďa. Kým sucho sa už bežne vyskytuje v jarnom a jesennom období, extrémne privalové dažde sa zvyknú vyskytovať od mája do neskorého leta a aj niekoľkokrát za sezónu.

To znamená, že raz je nedostatok vody v krajine, inokedy menej. Toto je vhodné riešiť spôsobom, že ak viac prší, je potrebné vodu zo zrážok zadržať a spomaliť jej odtok. Tým sa zvýši aj zásoba vody v krajine. Výzvou pre Košický kraj je flexibilne reagovať na klimatickú zmenu optimálnym využitím krajiny, čo zabezpečí v kraji dostatok vody pre ľudí, prírodu, a tým aj dostatok potravín. Najefektívnejším riešením je ekosystémová obnova vody v poškodenej krajine.

12.3 Odpady

V roku 2019 bol v Košickom kraji vyprodukovaný celkový odpad v objeme 1 461 950,9 ton, nebezpečný odpad tvoril 2,58%. Z celkového objemu vyprodukovaného odpadu v kraji bolo 46,1% zhodnocovaného odpadu, 35,6% bol zneškodňovaný odpad a 18,3% tvorilo iné nakladanie s odpadmi.

V Košickom kraji bol v roku 2020 vyprodukovaný komunálny odpad v objeme 290,7 tis. ton a na produkcii odpadu SR sa kraj podieľal 11,9%. V porovnaní s rokom 2014 sa množstvo komunálneho odpadu v kraji zvýšilo o 32,2%. Na 1 obyvateľa sa v kraji vyprodukoval komunálny odpad v objeme 362,6 kg, čo je menej ako priemer SR (445,8 kg). Množstvo vyprodukovaného odpadu na 1 obyvateľa sa každoročne zvyšuje, oproti roku 2014 vzrástlo o 86 kg, t.j. o 31,1%. Z celkového objemu komunálneho odpadu sa v Košickom kraji v roku 2020 zhodnotilo 242,11 kg/obyv., čo je viac ako v priemere za SR (229,3 kg/obyv.). Z celkového objemu komunálneho odpadu sa v Košickom kraji v 2020 zhodnotilo 66,8% odpadu, čo je podstatne viac ako v priemere za SR (51,4%).

Tabuľka 109 Vývoj ukazovateľov komunálneho odpadu v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Množstvo komunálneho odpadu (spolu za kraj, t)	219 898	234 406	227 199	255 824	263 211	272 051	290 727
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa kraja (kg/obyv.)	276,6	294,6	285,0	320,4	329,2	339,8	362,6
Množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu na obyvateľa kraja (kg/obyv.)	131,7	146,2	147,7	177,8	202,8	218,4	242,1
Množstvo zneškodneného komunálneho odpadu na obyvateľa kraja (kg/obyv.)	144,0	146,6	136,4	142,6	126,4	121,5	120,5
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	47,6	49,6	51,8	55,5	61,6	64,3	66,8
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%)	8,2	15,0	10,7	12,4	10,5	9,9	10,1
Miera recyklácie komunálneho odpadu (%)	12,0	16,9	22,0	25,4	33,8	35,2	39,4
Miera skládkovania komunálneho odpadu (%)	49,4	49,8	47,9	44,5	38,4	35,7	33,2

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Najväčšie množstvo komunálneho odpadu na jedného obyvateľa vyprodukovali v roku 2020 obyvatelia mesta Košice (441,6 kg/obyv.) a okresu Spišská Nová Ves (393,4 kg/obyv.). Najmenšie

množstvo komunálneho odpadu na jedného obyvateľa bolo v okresoch Sobrance (161,2 kg/obyv.) a Gelnica (295,3 kg/obyv.).

Tabuľka 110 Vývoj množstva komunálneho odpadu na obyvateľa v okresoch Košického kraja v rokoch 2014 – 2020 (kg/obyvateľ)

Územie (okres, kraj)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	178,4	186,5	196,6	199,6	238,5	341,0	295,3
Košice I – IV	364,6	382,2	346,4	410,9	377,6	394,5	441,6
Košice – okolie	233,2	233,0	217,7	238,6	244,6	264,5	317,4
Michalovce	230,7	229,2	238,3	297,8	330,3	337,5	330,5
Rožňava	316,2	281,6	299,4	373,1	361,4	333,9	335,6
Sobrance	134,1	114,0	113,9	126,3	133,4	156,5	161,2
Spišská Nová Ves	255,1	287,4	367,3	370,9	394,3	386,7	393,4
Trebišov	232,0	322,5	252,4	236,8	310,4	309,3	324,4
Košický kraj	276,6	294,6	285,0	320,4	329,2	339,8	362,6

Zdroj: Štatistický úrad SR

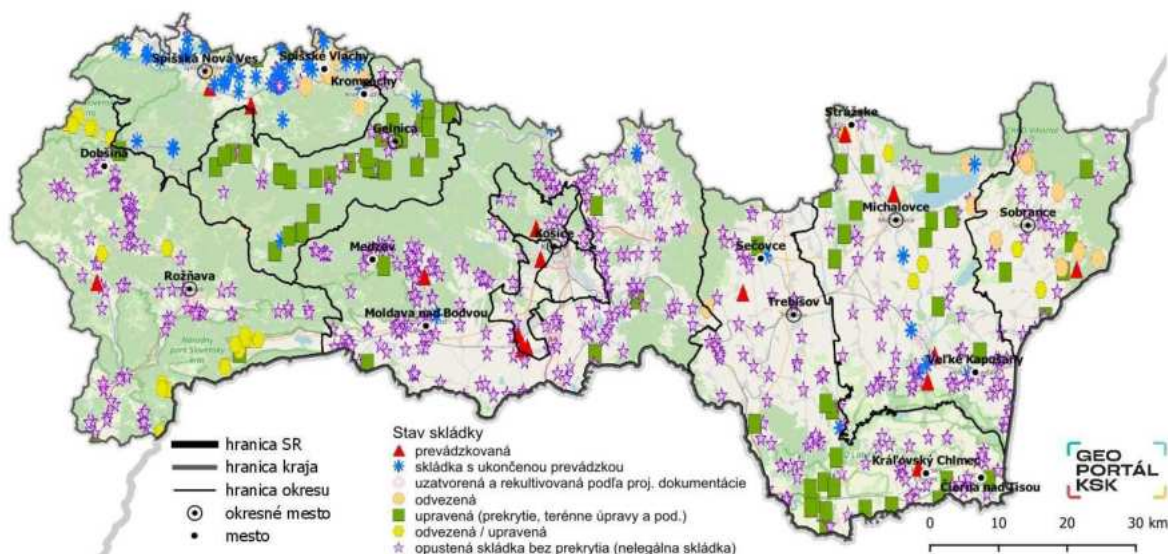
Zhodnocovanie komunálnych odpadov medziročne rastie v závislosti od dopytu po komoditách materiálového zhodnocovania odpadu (kovy, papier, sklo, plasty, pneumatiky, elektroodpad). Zároveň rastie aj miera energetického zhodnotenia komunálnych odpadov. Vďaka výstavbe zberných dvorov v jednotlivých sídlach dochádza k vysokej miere separácie odpadu a následnému zhodnoteniu. V rámci zberných dvorov sú vytvárané aj kompostoviská, kde sú spracovávané, zhodnocované biologicky rozložiteľné odpady hlavne z komunálnej sféry a ich objem je každoročne vyšší.

V rámci okresov bol v roku 2020 najväčší objem zhodnocovaných komunálnych odpadov v okresoch mesta Košice (98,7% z celkového množstva komunálneho odpadu) a v okrese Košice – okolie (75,6%). Najmenej zhodnocovaného komunálneho odpadu je v okresoch Sobrance (23,4%) a Rožňava (28,5%).

V Košickom kraji je spolu 17 skládok, z toho 10 skládok odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, 4 skládky odpadov na inertný odpad a 3 skládky odpadov na nebezpečný odpad. Väčšia časť skládok, ktoré sú v súčasnosti v prevádzke, má platné povolenia maximálne do roku 2035, ich plánovaná kapacita by mala byť v danom čase naplnená. Skládky na odpad, ktorý nie je nebezpečný a skládky na nebezpečný odpad majú v súčasnosti vydané integrované povolenia a dozor nad nimi vykonávajú inšpektori inšpektorátu životného prostredia.

Celková kapacita skládok v Košickom kraji bola v roku 2019 spolu 375 090m³, voľná kapacita dosiahla hodnotu 95 795m³. Celkovo bolo v roku 2019 na skládkach v Košickom kraji uložených 10 350 ton odpadu.

Mapa 45 Schematické znázornenie priestorového usporiadanie skládok odpadov na území Košického kraja (stav v roku 2020)

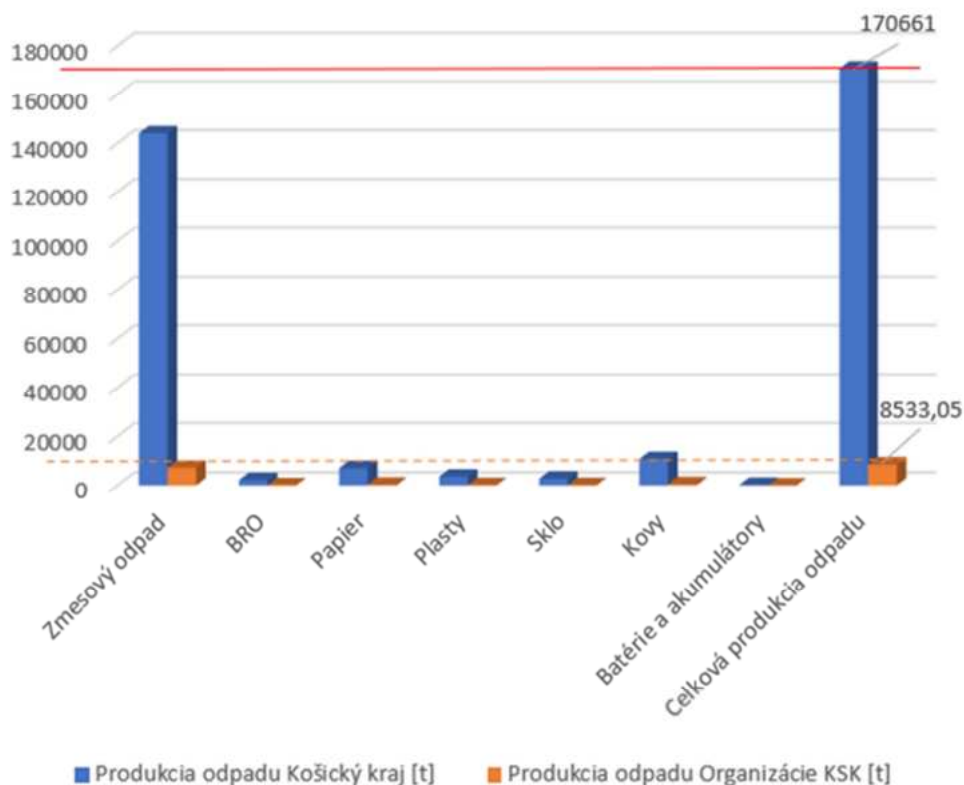
Zdroj: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra; vlastné spracovanie

Aktivity vedúce k znižovaniu emisií CO₂ v sektore odpadov definuje Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja. Cieľom je minimalizácia negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie, ako aj obmedzenie tvorby emisií pri nakladaní a spracovaní odpadu a uprednostňovať praktické uplatňovanie hierarchie odpadového hospodárstva:

- predchádzanie vzniku odpadu,
- príprava na opätovné použitie, recyklácia,
- iné zhodnocovanie, napr. energetické zneškodňovanie (skládkovanie, spaľovanie bez energetického využitia).

Najviac odpadu vzniká v okrese Košice II, najmenej v okresoch Košice III a Sobrance. Podiel organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK na produkcii komunálneho odpadu predstavuje približne 5% z celkového množstva odpadov, ktoré sú vyprodukované Košickým krajom. Množstvá odpadov kategorizované podľa druhu odpadu uvádza nasledujúci graf.

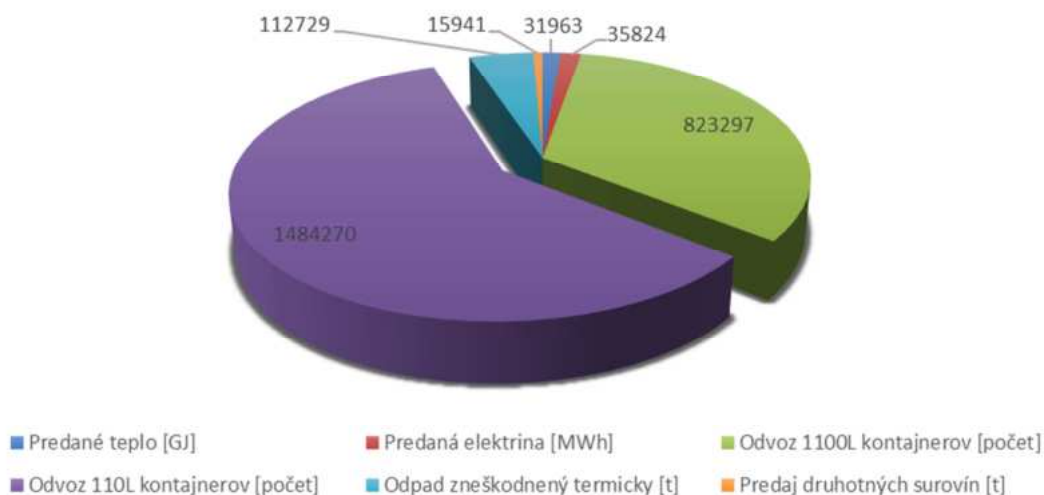
Graf 53 Inventarizácia odpadov pre organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v porovnaní s celkovou produkciou odpadov v Košickom kraji

Zdroj: Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

Najvýznamnejším spracovateľom odpadu v Košickom kraji je spoločnosť KOSIT a.s., ktorá je zameraná na zber a zneškodnenie komunálneho odpadu. Podieľa sa na dodávke tepla do centrálného zásobovania teplom mesta Košice vo forme pary do parného napájača TEKO na sídlisku Nad Jazerom. Zhodnotí 195 000 ton odpadu ročne, vyprodukuje max. 48 000 MWh elektrickej energie pre 20 000 domácností, v čase zimného obdobia zabezpečí vykurovanie pre 2 400 domácností. Bilanciu údajov za spoločnosť KOSIT a.s. za rok 2019 prezentuje nasledujúci graf.

Graf 54 Bilancia údajov KOSIT a.s. za rok 2019

Zdroj: Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

12.4 Ochrana prírody

Na území Košického kraja boli na konci roka 2020 dve chránené krajinné oblasti (CHKO Vihorlat a CHKO Latorica) s celkovou rozlohou 40 683,7 ha a dva národné parky (NP Slovenský kras a NP Slovenský raj) s celkovou rozlohou 54 024,8 ha, v rámci ktorých je 127 maloplošných chránených území:

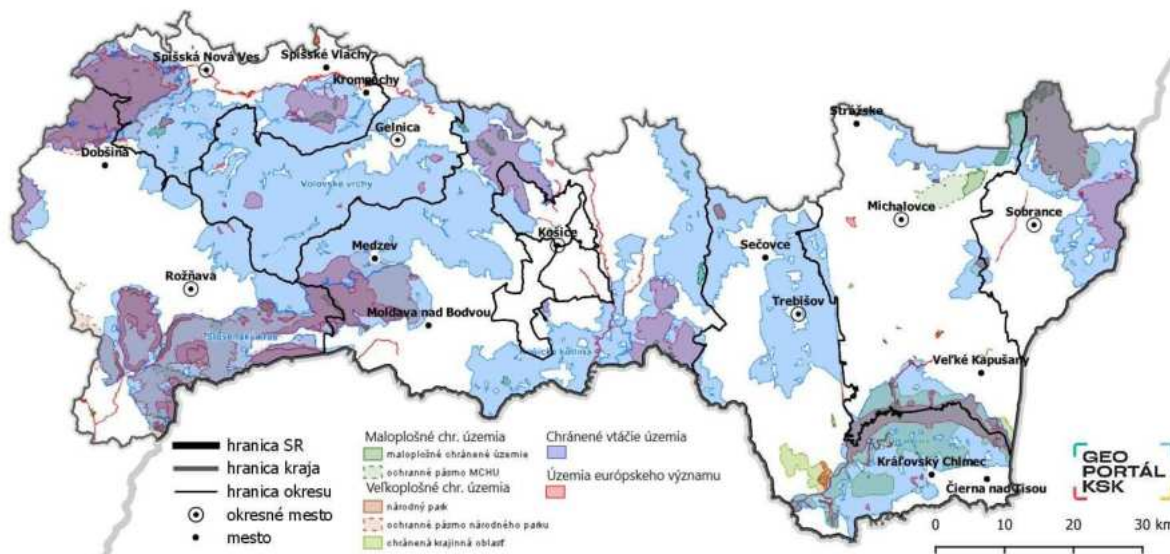
- 40 prírodných rezervácií,
- 29 národných prírodných rezervácií,
- 23 národných prírodných pamiatok,
- 24 prírodných pamiatok,
- 11 chránených areálov.

V roku 2020 bolo v Košickom kraji spolu 30 jaskýň, z nich bolo 10 verejnosti voľne prístupných. Do svetového prírodného dedičstva UNESCO sú zaradené jaskyne Domica, Dobšinská ľadová jaskyňa, Gombasecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa a Ochtinská aragonitová jaskyňa, ktoré sú v správe Štátnej ochrany prírody SR.

V rámci európskej siete chránených území (NATURA 2000) sa v Košickom kraji nachádza 10 chránených vtáčích území s celkovou rozlohou 394 537,07 ha a 47 území európskeho významu. Na území kraja sú situované tri chránené vodohospodárske oblasti (Horné povodie rieky Hnilec, Slovenský kras (Plešivská planina a Horný vrch), Vihorlat) s rozlohou 532,3 km², kde sa prirodzeným spôsobom tvoria významné zásoby vôd.

Podiel chránených území v rámci Košického kraja je dlhodobo na úrovni 15,5% rozlohy kraja.

Mapa 46 Chránené územia v Košickom kraji (stav v roku 2020)

Zdroj: Štátna ochrana prírody SR; vlastné spracovanie

Tabuľka 111 Podiel rozlohy chránených území v rámci krajov v roku 2020

Územie	Národná sústava chránených území	Územia sústavy Natura 2000		Spolu všetky CHKÚ
		chránené vtáčie územia	územia európskeho významu	
Bratislavský kraj	30,59	31,86	15,13	39,28
Trnavský kraj	12,38	16,10	4,25	23,20
Trenčiansky kraj	23,34	12,67	13,02	31,13
Nitriansky kraj	5,67	10,78	3,59	15,06
Žilinský kraj	52,62	40,42	23,95	59,63
Banskobystrický kraj	26,42	14,89	12,70	31,03
Prešovský kraj	20,21	34,90	14,49	43,44
Košický kraj	15,47	47,81	10,55	49,29
Slovenská republika	23,42	26,71	12,53	37,41

Zdroj údajov: Štátna ochrana prírody SR

V kraji sú vytypované územia ohrozené povodňami a Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik spracoval mapy povodňového ohrozenia a povodňového rizika v povodí Hornádu, Bodrogu, Bodvy a v povodí Slanej. Prioritne je riešená protipovodňová ochrana mesta Košice, rekonštrukcie ochranných hrádzi Ondavy a zvýšenie prietokovej kapacity korýt tokov Laborec, Uh a Bodrog. Bola spracovaná aj mapa povodňového rizika pre územie toku Hornád od VN Ružín po štátnu hranicu s Maďarskou republikou.

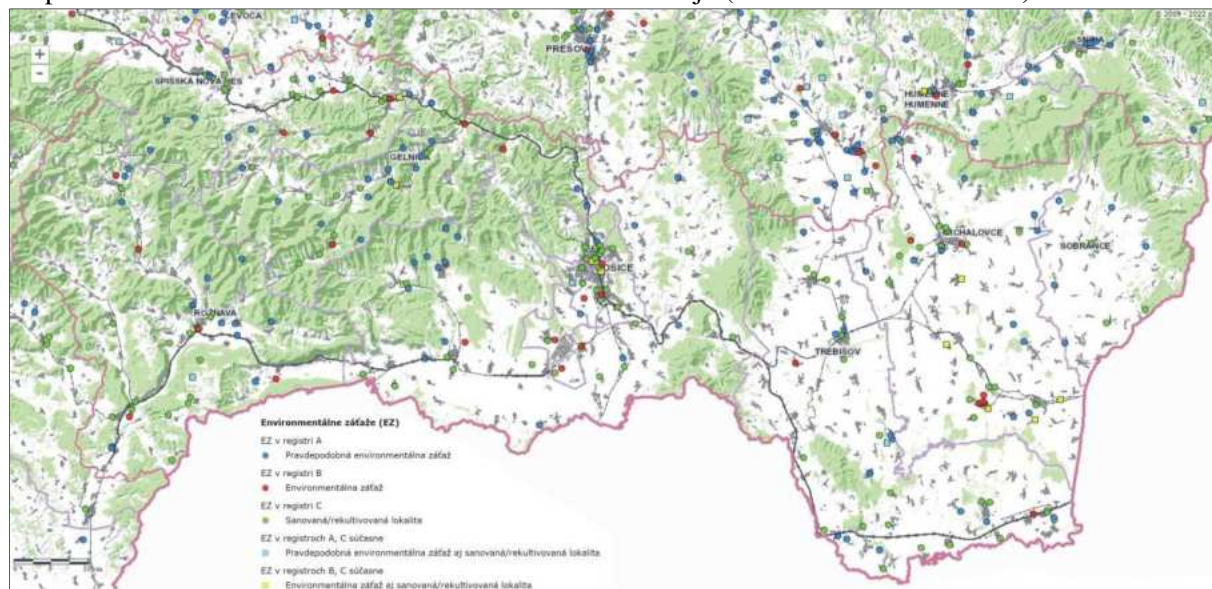
Podľa Informačného systému o environmentálnych záťažach MŽP SR sa v roku 2020 na území Košického kraja nachádzalo 247 environmentálnych záťaží, z toho 96 pravdepodobných, 36 potvrdených a 115 sanovaných / rekultivovaných environmentálnych záťaží. Silne až extrémne narušené životné prostredie je v Rudniansko – gelnickej, Košicko –prešovskej a Zemplínskej oblasti.

Tabuľka 112 Počet environmentálnych záťaží v Košickom kraji v rokoch 2015 – 2020

Územie (okres, kraj)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gelnica	20	20	20	20	30	30
Košice I	10	10	10	10	10	10
Košice II	8	8	8	8	8	8
Košice III	1	1	1	1	1	1
Košice IV	9	10	10	10	10	10
Košice – okolie	30	30	30	30	34	34
Michalovce	43	43	43	44	45	45
Rožňava	32	32	32	32	35	35
Sobrance	8	8	8	8	8	8
Spišská Nová Ves	25	26	26	26	30	30
Trebišov	36	36	36	36	36	36
Košický kraj	222	224	224	225	247	247

Zdroj údajov: Informačný systém environmentálnych záťaží MŽP SR

Mapa 47 Environmentálne záťaže na území Košického kraja (stav ku koncu roka 2021)

Zdroj: Informačný systém environmentálnych záťaží MŽP SR, www.enviroportal.sk

Množstvo znečisťujúcich látok emitovaných do ovzdušia v rámci Košického kraja je najvyššie v oblasti mesta Košice a v jeho zázemí. Tu sa dlhodobo produkuje v rámci ostatných oblastí SR najviac emisií základných znečisťujúcich látok, skupiny plyných anorganických znečisťujúcich látok a ťažkých kovov. V oblasti Zemplína okrem základných znečisťujúcich látok zostávajú závažné emisie sírovodíka, chlóru, merkaptánov, organických látok a ďalších látok vplyvom zdrojov situovaných v okrese Michalovce. Rizikové sú aj lokality kde sa na vykurovanie domácností používa nevhodné palivo, poprípade oblasti s veľkým dopravným zaťažením. Na základe meraní SHMÚ sú

každoročne vyhlasované oblasti riadenia kvality ovzdušia, pre ktoré sú vypracované a schválené Programy na zlepšenie kvality ovzdušia, ktoré pravidelne odpočítované a aktualizované. V Košickom kraji sú aktuálne vyhlásené dve oblasti riadenia kvality ovzdušia. Ide o aglomeráciu Košice, ktorá zahŕňa územie mesta Košice a obcí Bočiar, Haniska, Sokolany a Veľká Ida a oblasť riadenia kvality ovzdušia, ktorou je územie mesta Krompachy.

12.5 Brownfieldy

Brownfield je nehnuteľnosť v už urbanizovanom území, ktorá nie je efektívne využívaná, zanedbaná, prípadne kontaminovaná, efektívne ju možno využívať až po revitalizácii. Vzniká obvykle ako pozostatok priemyselnej, poľnohospodárskej, rezidenčnej či inej aktivity. Hlavnou príčinou vzniku býva reštrukturalizácia ekonomiky štátu aj jednotlivých regiónov.

Existencia brownfieldov v mestskom prostredí má negatívny dopad na životné prostredie miest, ako aj na ich obyvateľstvo, zároveň ale predstavujú potenciál pre opätovný urbánny rozvoj bez záberu okolitých prírodných a poloprírodných ekosystémov, čím sa môžu znížiť negatívne dopady urbanizácie na prírodné a poloprírodné ekosystémy.

Problematika brownfieldov sa na Slovensku riešila iba okrajovo, v rámci iných projektov, a na lokálnej úrovni. Z medzinárodných skúseností však vyplýva, že najvhodnejším riešením je komplexné riešenie na celoštátnej úrovni. Výsledkom slovenského projektu je vyhodnotenie ich mapovania a zostavenie databázy, aby mohli byť zrevitalizované aj pomocou finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ a znovu využívané. Tento krok značne posilní nielen mestá a obce, ale zároveň eliminuje tlak na zaberanie poľnohospodárskej pôdy a výstavbu na „zelených lúkach“.

Pracovníci SARIO začali s mapovaním brownfieldov začiatkom roku 2008 cez rozposlané dotazníky jednotlivým mestám a obciam. Tie slúžia k získaniu základných informácií a údajov o brownfieldoch, ale aj o konkrétnej obci, resp. meste, kde sa nachádza. Následná analýza evidovaných údajov umožnila reálne posúdiť možnosti obce (mesta), identifikovať priority udržateľného rozvoja, navrhnúť adekvátne riešenia ich revitalizácie a znovuvyužitia a následne implementovať zistené možnosti do územného plánovania obce (mesta).

Zisťované údaje sú zamerané predovšetkým na jeho súčasný stav a predchádzajúce využívanie, kvalitatívne vyhodnocovanie postihnutej lokality a dostupné informácie o jeho environmentálnom zaťažení.

V Košickom kraji bolo oslovených 460 miest a obcí, na výzvu reagovalo iba 55. Veľmi aktívne sa v kraji zapojili obce Nálepkovo, Pavlovce nad Uhom, Háj, Sírnik, Staré, Brzotín a Nový Salaš. Na základe vyplnených dotazníkov regionálni zástupcovia SARIO osobne navštívili zaevidované brownfieldy, uskutočnili recalling, k objektom doplnili fotodokumentáciu, v daných obciach zisťovali ich aktuálny stav a od jednotlivých predstaviteľov miest a obcí odozvu záujmu o spoluprácu na danom projekte. Tí boli následne informovaní o projekte mapovania brownfieldov, skúsenostiach z Čiech, ako aj o úspechoch, ktoré tam v danom projekte dosiahli v rámci mapovania. Práve skúsenosti z Čiech sú pre nás veľkým vzorom a veľkou výzvou. Pri rokovaní so zástupcami miest a obcí, či podnikateľov, ktorí vlastnia brownfieldy, sa regionálni zástupcovia často stretávajú s nevládou vyplňať dotazník, ako i s celkovou nedôverou pre projekt, ktorá pramení z nedostatku informácií. Táto skutočnosť značne predlžuje celkové mapovanie brownfieldov na Slovensku, a tým aj oddŕaľuje možnosti čerpania finančných prostriedkov na revitalizáciu z fondov EÚ.

Na základe výsledkov a informácií z vytvorenej databázy brownfieldov od agentúry SARIO i zo skúseností zahraničných agentúr a organizácií s realizovanými projektmi bude potrebné vypracovať „Národnú stratégiu revitalizácie brownfieldov“.

Aktualizácia databázy Brownfieldov v rámci Košického kraja

Predmetné mapovanie, resp. zber dát o stave Brownfieldov v Košickom kraji prebiehalo od 31.08.2021 do 05.10.2021. Dotazník pokrýval nasledovné oblasti skríningu:

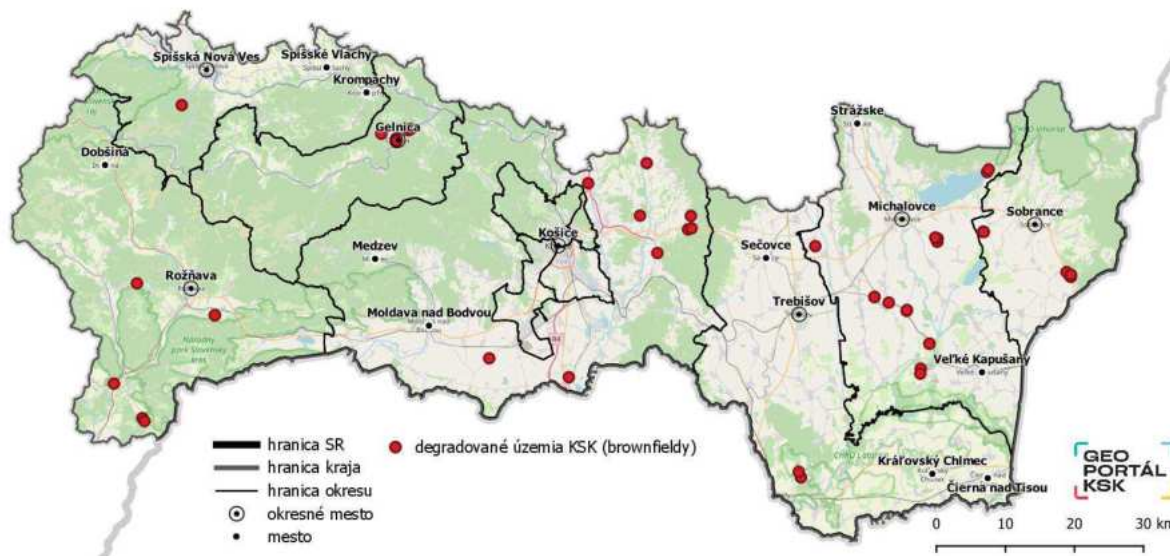
- základné identifikačné údaje – lokalita, mesto/obec, presná adresa podľa ZGBIS, veľkosť lokality,
- typ a stav objektu,
- prístupové komunikácie,
- dostupnosť inžinierskych sietí,
- predchádzajúce využitie danej lokality,

- doba nevyužívania územia,
- ekologická záťaž,
- vlastnícke vzťahy.

Cieľom predmetných výziev bola snaha o získanie čo najväčšieho počtu dát, ktoré by nám poskytli komplexnejší prehľad o stave Brownfieldov na území kraja a to z pohľadu vytvorenia aktualizovanej databázy Brownfieldov a ich novej budúcej revitalizácii aj prostredníctvom finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ v rámci nového programového obdobia na roky 2021 – 2027. Na predmetné výzvy (3 výzvy) reagovalo doteraz viac ako 53,7% miest a obcí kraja.

Na území Košického kraja bolo identifikovaných 341 Brownfieldov, ktorých celková rozloha predstavovala približne 913,32ha (0,14% z rozlohy kraja). Z ich rozlohy bolo súkromných 337,55ha, verejných 72,48ha, kombinovaných 411,25ha, nevysporiadaných 91,45ha a neuvedených 0,59ha.

Mapa 48 Brownfieldy na území Košického kraja (stav v roku 2021)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Na základe údajov z GIS máp bude možné:

- identifikovať Brownfieldy v rámci Košického kraja a ich celkovú rozlohu,
- špecifikovať primárne a sekundárne vplyvy na životné prostredie (pod čím sa dá predstaviť napr. prekrývanie máp/ chráneného územia a zelenej a modrej infraštruktúry),
- definovať potenciál ich využitia:
 - účel na základe dostupných inžinierskych sietí a dopravnej dostupnosti, prípadne napojenie na diaľnice a cesty I. triedy,
 - účel ako taký – či sa jedná o ďalšie využitie ako služby, priemysel, kultúra, cestovný ruch, poľnohospodárstvo, prípadne iné,
 - iné, napr. obnoviteľné zdroje energie, v tomto prípade inštalácia fotovoltanických panelov na strechy priemyselných areálov/alebo v rámci degradovaného územia, ktoré nemá potenciál na využitie na poľnohospodárske účely, čo je v súlade s partnerskou dohodou na roky 2021 – 2027.

Predmetná databáza je významná predovšetkým z pohľadu regionálneho rozvoja a investičných aktivít v Košickom kraji tak zo strany domácich, ako aj zahraničných investorov (aktívna spolupráca so Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu SR – SARIO).

Samotná problematika je súčasťou strategického dokumentu a teda Partnerskej dohody na roky 2021 – 2027. Konkrétne politický cieľ CP2 - Zelenšia nízkouhlíková Európa, ktorá pojednáva o eliminácii fragmentácie krajiny rozrastania zastavaných plôch prostredníctvom revitalizácie zanedbaných a nevyužívaných území v intravilánoch sídiel.

Tieto kroky by mali viesť k eliminácii tlaku na zaberanie ďalšej poľnohospodárskej pôdy a k obmedzeniu výstavby na greenfieldoch.

12.6 Zhrnutie

- V Košickom kraji boli na rok 2020 vymedzené 2 oblasti riadenia kvality ovzdušia: územia mesta Košice a obcí Bočiar, Haniska, Sokoľany a Veľká Ida a územie mesta Krompachy. V oboch prípadoch sú oblasti riadenia kvality ovzdušia vyhlásené z dôvodu vyššej koncentrácie znečisťujúcich látok PM₁₀ a benzo(a)pyrén. Monitorovacia sieť kvality ovzdušia bola rozšírená v roku 2020 o monitorovaciu stanicu v Trebišove. Košický kraj predstavuje v celoslovenskom meradle zónu kde je kvalita ovzdušia komplikovanejší problém ako v niektorých ostatných krajoch.
- Kvalitu ovzdušia v Košickom kraji, ako aj v meste Košice, ovplyvňuje dominantný priemyselný zdroj znečistenia.
- V Košickom kraji sú dlhodobo nadpriemerné hodnoty produkcie emisií v rámci SR. Produkcia tuhých emisií v Košickom kraji predstavuje až takmer 40% z objemu tuhých emisií v SR. Produkcia oxidu uhoľnatého v Košickom kraji na 1km² je 5-násobne vyššia ako je celoslovenský priemer.
- Aktivity vedúce k zníženiu emisií CO₂ definuje Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja. Cieľom stratégie bolo vytvoriť plán krokov vedúcich k zníženiu emisií, ktoré generujú svojou činnosťou organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja o 10% do roku 2030 a o ďalších 10% do roku 2050.
- V Košickom kraji sa už v súčasnosti ukazuje trend zvyšovania priemernej teploty vzduchu, počtu letných dní, častosti sucha, znížovania počtu mrazových dní a pod. Pomerne významnou zmenou v zrážkach bude očakávaný nárast výskytu a trvanie bezzrážkových období medzi zrážkovými udalosťami. Takto sa deficit zrážok zvýši a vlhová zabezpečenosť zníži, najmä na nízine a v južnej časti kraja.
- Objem komunálneho odpadu ako aj vyprodukovaný komunálny odpad na 1 obyvateľa v Košickom kraji sa každoročne zvyšuje, v rámci krajov SR však Košický kraj dosahuje druhé najnižšie množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa. Najväčšie množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa produkujú obyvatelia mesta Košice a okresu Spišská Nová Ves, najmenej v okrese Sobrance.
- Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu z celkového komunálneho odpadu dosahuje druhý najvyšší podiel v rámci krajov SR a presahuje priemer SR o 15%. Najväčší objem zhodnocovaných komunálnych odpadov je v meste Košice, kde dosahuje hodnotu až 98,7% z celkového množstva komunálneho odpadu.
- Aktivity vedúce k zníženiu emisií CO₂ v sektore odpadov definuje Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja. Cieľom je minimalizácia negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie, ako aj obmedzenie tvorby emisií pri nakladaní a spracovaní odpadu a uprednostňovať praktické uplatňovanie hierarchie odpadového hospodárstva.
- V Košickom kraji je hustá sieť chránených území národného a európskeho významu (NATURA 2000). Podiel chránených území v rámci Košického kraja dosahuje 15,5% rozlohy kraja.
- Na území Košického kraja sa nachádza 247 environmentálnych záťaží. Silne až extrémne narušené životné prostredie je v Rudniansko–gelnickej, Košicko–prešovskej a Zemplínskej oblasti. Množstvo znečisťujúcich látok emitovaných do ovzdušia v rámci Košického kraja je najvyššie v oblasti mesta Košice a v jeho zázemí. V oblasti Zemplína okrem základných znečisťujúcich látok zostávajú závažné emisie sírovodíka, chlóru, merkaptánov, organických látok a ďalších látok vplyvom zdrojov situovaných v okrese Michalovce.
- V rámci mapovania brownfieldov v Košickom kraji v roku 2021 bolo identifikovaných 341 Brownfieldov s celkovou rozlohou približne 913,32ha.

C. SWOT ANALÝZA

13. SWOT ANALÝZA KOŠICKÉHO KRAJA

SWOT analýza predstavuje prehľad kľúčových silných, slabých stránok, príležitostí a rizík z pohľadu jednotlivých skúmaných tematických oblastí. Jednotlivé zistenia vychádzajú z výsledkov predchádzajúcich analytických kapitol. SWOT analýza je rozdelená podľa tematických oblastí a podľa jednotlivých území.

Silné stránky	Slabé stránky
<p><u>ĽUDSKÉ ZDROJE A TRH PRÁCE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – priaznivá veková a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva – významný vzdelávací, inovačný a výskumný potenciál <p><u>HOSPODÁRSTVO</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – existujúce klastre v oblasti IKT technológií, robotiky a automatizácie a v oblasti cestovného ruchu, potenciál vzniku nových klastrov – rozvinutý IKT sektor a klaster v oblasti IKT – Košice IT Valley – multifunkčné kultúrno-kreatívne a inovačné centrá – prítomnosť priemyselných parkov <p><u>CESTOVNÝ RUCH</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – mimoriadny prírodný potenciál, zachovala a atraktívna príroda, vysoká koncentrácia prírodných daností na malom území vhodná na ekoturizmus – unikátne kultúrno-historické dedičstvo vrátane pamiatok UNESCO – výhodná geografická poloha (blízkosť trhov Maďarska, Ukrajiny a Poľska, existujúce medzinárodné vzťahy, spolupráca s Prešovským krajom) – dopravná dostupnosť kraja zo zahraničia (blízkosť 3 letísk – Košice, Poprad, Budapešť, napojenosť na medzinárodné cestné koridory) – dostatok ubytovacích kapacít v najviac navštevovaných turistických lokalitách – existujúca sieť destinačných organizácií aktívnych v rozvoji cestovného ruchu (organizácie cestovného ruchu, združenia) na regionálnej a krajskej úrovni – silnejšie zázemie kreatívnych odvetví kultúry v meste Košice – dotačný program Terra Incognita ako finančný nástroj na podporu rozvoja cestovného ruchu – najlepšie podmienky na rozvoj ekoturizmu 	<p><u>ĽUDSKÉ ZDROJE A TRH PRÁCE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – vysoká nezamestnanosť, predovšetkým dlhodobá nezamestnanosť – porovnateľne nižšie mzdy, vysoká miera chudoby a sociálnej exklúzie – 6 okresov spadajúcich do kategórie najmenej rozvinutých okresov – nezáujem o profesie, ktoré sú žiadané trhom práce – slabé prepojenie systému vzdelávania s potrebami trhu práce – únik mozgov <p><u>SOCIÁLNA INKLÚZIA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – vysoký podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach v regióne – rastúci počet žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia <p><u>HOSPODÁRSTVO</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – 6 okresov spadajúcich do kategórie najmenej rozvinutých okresov – porovnateľne nižšia intenzita podnikateľskej aktivity a nižšia dynamika vzniku nových podnikov všetkého druhu (obchodných spoločností, družstiev i fyzických osôb) – nízka miera digitalizácie MSP – deformácia poľnohospodárskej výroby priamymi dotáciami na pôdu <p><u>CESTOVNÝ RUCH</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatočne využitý potenciál regionálnych kultúrnych špecifik – nízka obsadenosť ubytovacích kapacít – chýbajúce ubytovacie kapacity v destinačne zaujímavých lokalitách – málo rozvinuté služby cestovného ruchu v malých no turisticky atraktívnych lokalitách, chýbajúca doplnková infraštruktúra, služby v rozvinutejších turistických destináciách – náročnejšia dopravná dostupnosť stredísk cestovného ruchu verejnou dopravou najmä počas víkendov, sviatkov a prázdnin – nízka diverzifikácia ponuky, nedostatok balíkov – produktov cestovného ruchu mimo hlavnej turistickej sezóny a so špecifikáciou pre cieľové skupiny

<p><u>DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozvinutý dopravný systém z hľadiska plošného pokrytia – vytvorenie spoločného organizátora Košickým a Prešovským samosprávnym krajom – IDS Východ pre región Východné Slovensko – hustá sieť železničných tratí, mesto Košice je druhým najväčším železničným uzlom SR – širokorozchodná trať – medzinárodné letisko v Košiciach – využívanie obnoviteľných zdrojov energie v rozumnej miere a v oblastiach kde majú opodstatnenie <p><u>INŠTITUCIONÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – dostupná sieť škôl v regióne – mesto Košice ako vzdelávacie, vedecké a inštitucionálne centrum regiónu – komplexná komunitná infraštruktúra – odborný potenciál poskytovateľov všeobecnej, špecializovanej a inej špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti – primeraná sieť ústavných zdravotníckych zariadení <p><u>ŽIVOTNÉ PROSTREDIE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – optimálne rozmiestnenie subjektov nakladajúcich s odpadom v rámci kraja – výstavba a prevádzkovanie zberných dvorov a zariadení na zber, triedenie a znovuzhodnotenie odpadov, postupný prechod na obehové hospodárstvo – využívanie miestnych zdrojov (pramene, vrty) pre zásobovanie obcí a miest pitnou vodou – lesnatosť Košického kraja, hustá sieť chránených území národného aj európskeho významu (NATURA 2000) – zabezpečená povodňová ochrana intravilánov sídiel na vodohospodársky významných tokoch 	<ul style="list-style-type: none"> – nevyužitý potenciál geotermálnej energie pre priemyselné využitie a cestovný ruch – nízka zapojenosť miestneho obyvateľstva do tvorby ponuky a služieb cestovného ruchu <p><u>DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatočné napojenie územia na nadradenú cestnú infraštruktúru, nedobudovaná sieť diaľnic, rýchlostných ciest a diaľničných privádzačov – kritický stav mostov – nedostatočná sieť cyklociest, turistických cyklotrás a cyklistickej infraštruktúry – absencia odborných kapacít pre plánovanie nízkouhlíkovej sebestačnej energetiky regiónov – nízka úroveň pokrytia optickým (vysokorýchlostným) internetom – nedobudovaná sieť verejných vodovodov a kanalizácií <p><u>INŠTITUCIONÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatočný záujem o regionálne stredné odborné školstvo – absencia nízkoprahových sociálnych služieb krízovej intervencie – nedostatok sociálneho bývania – zastaraná infraštruktúra zdravotníckych zariadení – nedostatok poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte – absencia komplexného prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti s dôrazom na princíp dlhodobej zdravotnej starostlivosti – nedostatočná dostupnosť zdravotnej starostlivosti vo vybraných špecializáciách – vysoký priemerný vek lekárov najmä primárnej zdravotnej starostlivosti – chýbajúce komunitné centrá, integrované zdravotné strediská, jasle, predškolské zariadenia, denné stacionáre, sociálne služby krízovej intervencie a pobytové sociálne služby podmienené odkázanosťou a zariadenia pre seniorov – chýbajúce hospicové lôžka <p><u>ŽIVOTNÉ PROSTREDIE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – nadpriemerná produkcia emisií – zanedbané čistenie melioračných kanálov a prívodných drenážnych rúr, ktoré sú zanesené, tým neplnia svoju funkciu odvádzania vôd z pôdy a poľnohospodárska krajina sa nevysušuje – chaotické a nerozumné využívanie obnoviteľných zdrojov energie v oblastiach kde na to nie sú podmienky: fotovoltické elektrárne na ornej pôde, malé vodné
--	---

	elektrárne, ktoré negatívne ovplyvnili faunu aj vodnatosť tokov, prechod na vykurovanie biomasou – zhoršená kvalita ovzdušia vo vykurovacom období
Príležitosti	Ohrozenia
<p><u>ĽUDSKÉ ZDROJE A TRH PRÁCE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – vyššia podpora tvorby nových pracovných miest v prioritných oblastiach – prepojenosť vzdelávacích inštitúcií na zamestnávateľov a spolupráca so stavovskými a profesijnými organizáciami <p><u>HOSPODÁRSTVO</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – vyššia a efektívnejšia podpora rozvoja lokálnej ekonomiky a ekonomiky Košicko-Prešovskej aglomerácie – efektívnejšie využívanie endogénneho potenciálu Košicko – Prešovskej aglomerácie – vyššia podpora pri riešení problémov a potrieb malých obcí a miest – ďalší rozvoj inovačných ekosystémov a hodnotových reťazcov v kraji – implementácia integrovaného prístupu k regionálnemu a územnému rozvoju – rozvoj ekosystému kreatívnej ekonomiky a podpory inovácií – podpora miestnych podnikateľov – rast priamych zahraničných investícií do regiónu – rozvoj striebornej ekonomiky – podpora lokálnych produktov pomocou vytvárania regionálnych značiek a regionálnych ochranných známok – prechod na ekologické poľnohospodárstvo a agroturistiku – podpora elektromobility – možnosť využitia znalostného potenciálu významných univerzít v Košiciach – rozvoj zeleného priemyslu a cirkulárnej ekonomiky – možnosť využitia potenciálu vodíkových technológií v priemysle a doprave <p><u>CESTOVNÝ RUCH</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – vytváranie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj infraštruktúry a rozvoj cestovného ruchu – zachovanie prírodného bohatstva a kultúrneho dedičstva a ich využívanie pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu – podpora dostupnosti turistických atrakcií, budovanie cyklotrás vo väzbe na existujúce cyklistické komunikácie a prepojenosť s turistickými cieľmi – podpora regionálnej prepojenosti posilnením regionálnej kyvadlovej dopravy (skibusy, 	<p><u>ĽUDSKÉ ZDROJE A TRH PRÁCE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – pokles počtu detí a obyvateľov v predproduktívnom veku – starnutie obyvateľstva – nízke a stagnujúce príjmy obyvateľov <p><u>SOCIÁLNA INKLÚZIA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – prehlbovanie chudoby a sociálneho vylúčenia v obciach s MRK – nárast cien bytov a energií a s tým súvisiace prehlbovanie chudoby a rast nedostupnosti bývania <p><u>HOSPODÁRSTVO</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – málo pracovných príležitostí na vidieku – nedostatočná podpora miestnych producentov a poskytovateľov služieb v oblasti poľnohospodárstva – nevysporiadané vlastnícke vzťahy k nehnuteľnostiam <p><u>CESTOVNÝ RUCH</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – pandémia COVID-19 je vnímaná ako príležitosť a zároveň hrozba, cestovný ruch sa musí vysporiadať s novými východiskami a s novými požiadavkami návštevníkov – nedostatočná spolupráca aktérov na lokálnej úrovni a nízka koordinácia aktivít medzi lokálnymi záujmovými subjektmi a krajom môže viesť k oslabovaniu potenciálu cestovného ruchu – budovanie dopravnej infraštruktúry a siete cyklotrás je závislé na mnohých faktoroch, ktoré sú mimo kompetencie aktérov v cestovnom ruchu <p><u>DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – nárast individuálnej automobilovej dopravy – stagnujúca výstavba nadradenej cestnej infraštruktúry – zanedbávanie technickej a dopravnej infraštruktúry <p><u>INŠTITUCIONÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – pokračujúca izolácia škôl od reálnych potrieb trhu práce v niektorých odvetviach – narastajúci počet čakateľov na umiestnenie v zariadení sociálnych služieb – narastajúci počet ľudí bez domova, s psychiatrickými diagnózami <p><u>ŽIVOTNÉ PROSTREDIE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – klimatická zmena a z nej vyplývajúce ohrozenie povodňami a suchom – ohrozenie poľnohospodárskej pôdy eróziou

<p>cyklobusy, sezónne vlaky)</p> <ul style="list-style-type: none"> – podpora vytvárania produktov ekoturizmu – rozvoj kúpeľníctva a súvisiacich služieb vo vyššom kvalitatívnom segmente – možnosť vybudovania akvaparkov pri existujúcich vrtoch geotermálnej energie <p><u>DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zvyšovanie mobility pracovníkov a podpora dochádzania za prácou prostredníctvom výstavby cyklociest a zavádzaním integrovaných dopravných systémov – efektívnejšie využívanie malých lokálnych zdrojov na výrobu energie a obnoviteľných zdrojov energie – vytváranie Regionálnych centier udržateľnej energetiky (RCUE) – dosiahnuť v maximálnej možnej miere čistenie odpadových vôd <p><u>INŠTITUCIONÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – sledovanie potrieb trhu práce cez plánovanie výkonov na stredných odborných školách – vytvorenie centier aktívneho starnutia a komunitných centier – zvýšenie energetickej úspory zdravotníckych zariadení a tým zníženie prevádzkových nákladov zdravotníckych zariadení – zlepšenie kvality a komplexnosti zdravotnej starostlivosti – posilnenie primárnej zdravotnej starostlivosti pri trende zvyšujúcej sa prevalencie chronických ochorení – integrované služby zdravotnej starostlivosti, služby podpory zdravia a služby sociálnej starostlivosti vo vymedzenej spádovej oblasti <p><u>ŽIVOTNÉ PROSTREDIE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – možnosť alternatívneho spôsobu čistenia odpadových vôd – povinné zavádzanie BAT technológií (najlepšie dostupné technológie) vo všetkých oblastiach hospodárstva – postupný prechod na cirkulárnu ekonomiku (odpady) – implementácia opatrení na udržanie vody v regióne – využívanie zadržanej dažďovej vody v domácnostiach a verejných budovách 	<ul style="list-style-type: none"> – časová a finančná náročnosť projektov zameraných na životné prostredie z pohľadu legislatívy – zanedbávanie environmentálnych záťaží – nezaujem obyvateľstva o ochranu životného prostredia – lokálne ohrozenie zdrojov pitnej vody nelegálnym vypúšťaním odpadových vôd
---	--

Súvisiace koncepcné dokumenty kraja (abecedne)

- Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o., Košický samosprávny kraj, 2020
- Koncepcia podpory pohybových aktivít obyvateľov KSK 2020-2025, Košický samosprávny kraj, 2020
- Koncepcia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030) – Tradície inšpirujú inovácie, Košický samosprávny kraj, 2019
- Koncepcia rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030), Košický samosprávny kraj, 2021
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016 – 2020 (2022), Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o., Košický samosprávny kraj, 2016
- Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, Košický samosprávny kraj, 2022
- Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja, Košický samosprávny kraj, 2020
- Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016 - 2020, Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o., Košický samosprávny kraj, 2016
- Program obnovy krajiny Košického kraja, Košický samosprávny kraj, 2018
- Regionálna inovačná stratégia Košického kraja 2021 – 2030, Košický samosprávny kraj, 2021
- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v Košickom samosprávnom kraji 2021 – 2025, Košický samosprávny kraj, 2021
- Stratégia aktívneho starnutia Košického kraja na roky 2019 – 2023, Európske zoskupenie územnej spolupráce Via Carpatia, 2018
- Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji na obdobie 2022 – 2027 – 2030, Cycling Planning Studio s.r.o., 2022
- Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027, Košice región turizmu, 2022
- Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027, Košice región turizmu, 2022
- Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Košický kraj v znení zmien a doplnkov, 2017
- Vodíková stratégia Košického kraja, Technická univerzita v Košiciach a Košický samosprávny kraj, 2021

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Prehľad kľúčových dokumentov

Tabuľka 2 Priemerný evidenčný počet zamestnancov v Košickom kraji v rokoch 2016 – 2020

Tabuľka 3 Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2016 – 2020

Tabuľka 4 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v oblasti dopravy

Tabuľka 5 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v zmysle zákona 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja

Tabuľka 6 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v zmysle zákona 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu

Tabuľka 7 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v oblasti kultúry

Tabuľka 8 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v zmysle zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

Tabuľka 9 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele

Tabuľka 10 Pôsobnosť vyššieho územného celku a obce v zmysle zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Tabuľka 11 Vývoj počtu obyvateľov v okresoch Košického kraja v rokoch 2005 – 2020

Tabuľka 12 Vývoj počtu, pohybu a vekovej skladby obyvateľstva v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020

Tabuľka 13 Pohyb obyvateľstva v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2014 a 2020 (promile, ‰)

- Tabuľka 14 Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020
- Tabuľka 15 Štruktúra obyvateľstva podľa hlavných vekových skupín (0-14, 15-64, 65+ rokov) v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020
- Tabuľka 16 Podiel obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2021 (SODB, v %)
- Tabuľka 17 Index vzdelanosti v krajoch a v Slovenskej republike v rokoch 2011 a 2021 (SODB)
- Tabuľka 18 Podiel obyvateľstva podľa národnosti v okresoch Košického kraja a v Slovenskej republike v roku 2021 (SODB, v %)
- Tabuľka 19 Podiel obyvateľstva podľa náboženského vyznania v okresoch Košického kraja a v Slovenskej republike v roku 2021 (SODB, v %)
- Tabuľka 20 Prognóza obyvateľstva Slovenskej republiky do roku 2060
- Tabuľka 21 Prognóza obyvateľstva v okresoch Košického kraja do roku 2040
- Tabuľka 22 Prognózovaný priemerný vek obyvateľov v okresoch Košického kraja do roku 2040
- Tabuľka 23 Vývoj strednej dĺžky života pri narodení v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 24 Vývoj hrubej miery úmrtnosti v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 (‰)
- Tabuľka 25 Miery úmrtnosti v okresoch Košického kraja a v Slovenskej republike v roku 2020 (‰)
- Tabuľka 26 Vývoj počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 27 Vývoj počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 28 Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 29 Vývoj podielu dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 30 Vývoj priemernej hrubej nominálnej mesačnej mzdy v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 (Eur)
- Tabuľka 31 Vývoj miery rizika chudoby – 60% mediánu v krajoch a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 32 Obyvateľstvo rómskej národnosti (2021) a počet Rómov (2013, 2019) v okresoch Košického kraja a v Slovenskej republike
- Tabuľka 33 Počet platných pobytov cudzincov na území SR v rámci okresoch Košického kraja, v Košickom kraji v rokoch 2015 – 2020
- Tabuľka 34 Zamestnávanie občanov krajín EÚ/EHP s informačnou kartou na území Slovenskej republiky v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v SR v rokoch 2015 – 2020
- Tabuľka 35 Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín s platným povolením na zamestnanie na území Slovenskej republiky v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v SR v rokoch 2015 – 2020
- Tabuľka 36 Vývoj bytovej výstavby v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 37 Počet rozostavaných bytov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 38 Počet dokončených bytov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 39 Počet dokončených bytov na 1000 obyvateľov a priemerná obytná plocha bytov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020
- Tabuľka 40 Cena za 1m² obytnej plochy v krajoch Slovenskej republiky (Eur)
- Tabuľka 41 Vývoj počtu trestných činov v krajoch a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 42 Počet trestných činov podľa druhu kriminality v Košickom kraji v roku 2020
- Tabuľka 43 Počet trestných činov a ich objasnenosť za celkovú kriminalitu v Košickom kraji v roku 2015 a 2020
- Tabuľka 44 Počet trestných činov a ich objasnenosť za násilnú kriminalitu v Košickom kraji v roku 2015 a 2020

- Tabuľka 45 Počet trestných činov a ich objasnenosť za majetkovú kriminalitu v Košickom kraji v roku 2015 a 2020
- Tabuľka 46 Počet trestných činov a ich objasnenosť za ekonomickú kriminalitu v Košickom kraji v roku 2015 a 2020
- Tabuľka 47 Počet samovrážd na 100 000 obyvateľov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 48 Počet dopravných nehôd v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2015 – 2020
- Tabuľka 49 Vývoj regionálneho HDP a HDP na obyvateľa v krajoch a v SR v PKS v rokoch 2014 – 2019
- Tabuľka 50 Hrubá pridaná hodnota v bežných cenách v krajoch a v SR v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 51 Hrubá pridaná hodnota v bežných cenách podľa ekonomických činností (SK NACE) v Košickom kraji a SR v rokoch 2014 a 2020
- Tabuľka 52 Vývoj priamych zahraničných investícií v krajoch a v SR v rokoch 2014 – 2019 (tis. Eur)
- Tabuľka 53 Výmera územia Košického kraja a využitie pôdy v rokoch 2014 – 2020 (km²)
- Tabuľka 54 Výmera územia a využitie pôdy v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020 (km²)
- Tabuľka 55 Hrubá poľnohospodárska produkcia z hrubého obratu v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020 (tisíc Eur, bežné ceny)
- Tabuľka 56 Hektárové úrody vybraných poľnohospodárskych plodín v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2014 a 2020 (v tonách na hektár)
- Tabuľka 57 Stav hospodárskych zvierat v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 58 Stav hospodárskych zvierat v okresoch Košického kraja a v Košickom kraji v roku 2020 (počet a podiel z kraja)
- Tabuľka 59 Intenzita chovu hospodárskych zvierat v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020 (počet a podiel oproti hodnote kraja)
- Tabuľka 60 Top firmy v Košickom kraji podľa výšky tržieb v roku 2020
- Tabuľka 61 Priemyselné parky na území Košického kraja (stav k 30.6.2021)
- Tabuľka 62 Vývoj počtu podnikateľských subjektov v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 63 Vývoj počtu podnikateľských subjektov právnických osôb v okresoch Košického kraja v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 64 Vývoj počtu podnikateľských subjektov fyzických osôb v okresoch Košického kraja v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 65 Počet aktívnych podnikov podľa ekonomických činností (SK NACE) v Košickom kraji v roku 2020
- Tabuľka 66 Počet aktívnych podnikov podľa druhu vlastníctva v Košickom kraji v roku 2020
- Tabuľka 67 Počet aktívnych podnikov podľa počtu pracovníkov v Košickom kraji v roku 2020
- Tabuľka 68 Počet podnikov, pridaná hodnota a zamestnanosť v EÚ-27 NFBS podľa počtu zamestnancov v roku 2020
- Tabuľka 69 Vývoj počtu zamestnancov výskumu a vývoja vo fyzických osobách v krajoch a v SR v rokoch 2014 – 2020 (stav k 31.12.)
- Tabuľka 70 Vývoj celkových výdavkov na výskum a vývoj v krajoch a v SR v rokoch 2014 – 2020 (v tis. Eur)
- Tabuľka 71 Prehľad univerzít a ich centier excelentnosti, výskumných centier a laboratórií v Košickom kraji
- Tabuľka 72 Vývoj návštevnosti turisticky najatraktívnejších bodov záujmu v Košickom kraji v rokoch 2015 – 2021
- Tabuľka 73 Vývoj ukazovateľov cestovného ruchu v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 74 Cestná sieť v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020 (km)
- Tabuľka 75 Zoznam železničných tratí na území Košického kraja (stav v roku 2021)
- Tabuľka 76 Počet predaných cestovných lístkov v prímestskej autobusovej doprave
- Tabuľka 77 Vozidlový park prímestskej autobusovej dopravy v Košickom kraji
- Tabuľka 78 Vyhodnotenie stavu kvality cykloturistických trás v Košickom kraji k novembru 2021
- Tabuľka 79 Porovnanie rozsahu kostrovej siete v rokoch 2015, 2017 a 2022

- Tabuľka 80 Miestne prepojenia v rámci kostrovej siete cyklotrás v Košickom kraji
- Tabuľka 81 Rozsah Kostrovej siete cyklotrás v zmysle typu stavebných konaní v Košickom kraji
- Tabuľka 82 Vývoj spotreby elektrickej energie v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 (MWh)
- Tabuľka 83 Vývoj spotreby tepla v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 (GJ)
- Tabuľka 84 Vývoj spotreby zemného plynu v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020 (1000m³)
- Tabuľka 85 Plynofikácia obcí v Košickom kraji v roku 2020
- Tabuľka 86 Vývoj vodovodnej a kanalizačnej siete v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 87 Podiel obyvateľov napojených na vodovodnú a kanalizačnú sieť v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2015 a 2020 (%)
- Tabuľka 88 Percentuálne pripojenie domácností na internet pomocou optického kábla technológiou FTTH v okresoch Košického kraja a v Košickom kraji (stav k 30.6.2020)
- Tabuľka 89 Vývoj počtu materských škôl a počtu detí v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 90 Počet materských škôl, detí a učiteľov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020
- Tabuľka 91 Vývoj počtu základných škôl a počtu žiakov v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 92 Počet základných škôl, žiakov a učiteľov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020
- Tabuľka 93 Vývoj počtu stredných škôl a počtu žiakov denného štúdia v Košickom kraji a v meste Košice v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 94 Počet stredných odborných škôl, žiakov a učiteľov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020
- Tabuľka 95 Počet gymnázií, žiakov a učiteľov v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020
- Tabuľka 96 Vývoj počtu zdravotníckych zariadení a ich kapacity v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 97 Zastúpenie špecializačných odborov v rámci ambulantnej sféry v Košickom kraji (2021)
- Tabuľka 98 Vývoj počtu zariadení sociálnych služieb a ich kapacity v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 99 Vývoj počtu žiadostí zaradených do evidencie čakaťelov na umiestnenie do zariadenia sociálnych služieb podľa druhu a formy sociálnej služby v Košickom kraji v rokoch 2017 – 2021
- Tabuľka 100 Počet čakaťelov na umiestnenie do zariadenia sociálnych služieb podľa druhu sociálnej služby v Košickom kraji (stav k 31.3.2022)
- Tabuľka 101 Vývoj počtu centier pre rodiny a deti a ich kapacita v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 102 Zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa v Košickom kraji (stav v roku 2021)
- Tabuľka 103 Počet detí v mladších ako 3 roky v materských školách v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 104 Vývoj počtu poberateľov sociálnych dávok v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 105 Vývoj ukazovateľov kultúry v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 106 Vývoj návštevnosti kultúrnych organizácií (vrátane festivalov) a aktivita kultúrnych organizácií v Košickom kraji v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v rokoch 2016 – 2020
- Tabuľka 107 Vývoj produkcie emisií v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2019 (tony)
- Tabuľka 108 Emisie z najvýznamnejších veľkých a stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia v Košickom kraji v roku 2019 (tony a podiel za kraj v %)
- Tabuľka 109 Vývoj ukazovateľov komunálneho odpadu v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Tabuľka 110 Vývoj množstva komunálneho odpadu na obyvateľa v okresoch Košického kraja v rokoch 2014 – 2020 (kg/obyvateľ)
- Tabuľka 111 Podiel rozlohy chránených území v rámci krajov v roku 2020
- Tabuľka 112 Počet environmentálnych záťažů v Košickom kraji v rokoch 2015 – 2020

Zoznam grafov

- Graf 1 Vývoj priemerného evidenčného počtu zamestnancov v Košickom kraji v rokoch 2016 – 2020
- Graf 2 Vývoj hodnôt indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2016 – 2020
- Graf 3 Vývoj počtu obyvateľov v Košickom kraji v rokoch 2005 – 2020
- Graf 4 Vývoj pohybu obyvateľstva v Košickom kraji v rokoch 2005 – 2020
- Graf 5 Veková štruktúra obyvateľstva Košického kraja a Slovenskej republiky v roku 2020
- Graf 6 Podiel obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania v okresoch Košického kraja, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2021 (SODB, v %)
- Graf 7 Podiel zomrelých podľa príčin smrti a pohlavia v Košickom kraji v roku 2020
- Graf 8 Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020
- Graf 9 Miera ekonomickej aktivity v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (%)
- Graf 10 Miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (%)
- Graf 11 Štruktúra zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji v roku 2020
- Graf 12 Miera evidovanej nezamestnanosti v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (%)
- Graf 13 Vývoj počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie a miery evidovanej nezamestnanosti v Košickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2020
- Graf 14 Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (EUR)
- Graf 15 Vývoj počtu osôb pod hranicou chudoby a miery rizika chudoby (60% mediánu) v Košickom kraji v rokoch 2014 – 2020
- Graf 16 Dokončené byty v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (podiel v %)
- Graf 17 Začaté byty v krajoch Slovenska ku koncu roka 2020 (podiel v %)
- Graf 18 Podiel dokončených obecných nájomných bytov na celkovom počte dokončených bytov v SR a v ČR v rokoch 2009 – 2016 (%)
- Graf 19 Podiel priamych zahraničných investícií v krajoch SR v roku 2019 (%)
- Graf 20 Podiel priamych zahraničných investícií v okresoch Košického kraja v roku 2019 (%)
- Graf 21 Vývoj počtu vybraných subjektov z organizačnej štruktúry hospodárstva v Košickom kraji v rokoch 2014, 2017 a 2020
- Graf 22 Vývoj počtu podnikov a živnostníkov v okresoch Košického kraja v rokoch 2014 a 2020
- Graf 23 Vývoj miery podnikateľskej aktivity MSP v Slovenskej republike v rokoch 1996 – 2020
- Graf 24 Počet malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov v krajinách EÚ v roku 2018
- Graf 25 Vývoj počtu žien FO – podnikateľiek a ich podielu na celkovom počte FO podnikateľov v Košickom kraji v rokoch 2011 a 2020
- Graf 26 Podiel mladých a seniorov medzi FO – podnikateľmi podľa krajov SR v roku 2020
- Graf 27 Veková štruktúra FO – podnikateľov podľa pohlavia v Košickom kraji v roku 2020
- Graf 28 Vývoj počtu návštevníkov v Košickom kraji v rokoch 2009 – 2019
- Graf 29 Nárast/pokles počtu návštevníkov v okresoch Košického kraja v rokoch 2009 – 2018
- Graf 30 Porovnanie návštevnosti regiónov Košického kraja v rokoch 2014 – 2021
- Graf 31 Počet prenocovaní v Košickom kraji podľa typu ubytovania a obdobia v roku (kvartálne) v roku 2018
- Graf 32 Podiel na tržbách z aktívneho cestovného ruchu v roku 2019 (v %)
- Graf 33 Podiel na tržbách z domáceho cestovného ruchu v roku 2019 (v %)
- Graf 34 Možnosti rozvoja územia z pohľadu domácich obyvateľov, poskytovateľov služieb a samospráv
- Graf 35 Dôvod návštevy destinácie návštevníkmi
- Graf 36 Aktivity v destinácii
- Graf 37 Priemerné výdavky návštevníkov na aktivity počas pobytu
- Graf 38 Komplexný systém dopravy Košického kraja
- Graf 39 Veková štruktúra vozidiel a mechanizmov vo vlastníctve KSK
- Graf 40 Rozsah dĺžky cykloturistických trás podľa okresov v roku 2021
- Graf 41 Podiel zdrojov energie na výrobe elektrickej energie v SR za rok 2018 (%)
- Graf 42 Spotreba elektrickej energie budov organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja v roku 2019
- Graf 43 Napojenosť obyvateľstva Košického kraja na vodovod a kanalizáciu v rokoch 2014 – 2020
- Graf 44 Počet detí na 1 materskú školu v krajoch SR v roku 2020
- Graf 45 Počet žiakov na 1 základnú školu v krajoch SR v roku 2020
- Graf 46 Počet žiakov na 1 strednú odbornú školu v krajoch SR v roku 2020

- Graf 47 Počet žiakov na 1 gymnázium v krajoch SR v roku 2020
- Graf 48 Sociálne služby v Košickom kraji podľa formy poskytovania (stav v roku 2021)
- Graf 49 Sociálne služby v Košickom kraji podľa poskytovateľa (stav v roku 2021)
- Graf 50 Vývoj počtu zariadení sociálnych služieb pre seniorov podľa zriaďovateľa Register poskytovateľov sociálnych služieb v Košickom kraji v rokoch 2015 – 2017
- Graf 51 Vývoj počtu žiadostí zaradených do evidencie čakateľov na umiestnenie do zariadenia sociálnych služieb v Košickom kraji v rokoch 2017 – 2021
- Graf 52 Podiel produkcie tuhých emisií v krajoch SR v roku 2019
- Graf 53 Inventarizácia odpadov pre organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v porovnaní s celkovou produkciou odpadov v Košickom kraji
- Graf 54 Bilancia údajov KOSIT a.s. za rok 2019

Zoznam obrázkov

- Obrázok 1 Ciele udržateľného rozvoja Agendy 2030
- Obrázok 2 Ciele Partnerskej dohody na obdobie 2021 – 2027
- Obrázok 3 Diagram strategickej časti Stratégie udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027
- Obrázok 4 Prepojenie cieľov Stratégie udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027 a rozvojových programov
- Obrázok 5 Vymedzenie vzťahov medzi udržateľným cestovným ruchom, prírodným cestovným ruchom a ekoturizmom
- Obrázok 6 Nedostatky v rozvoji cestovného ruchu v Košickom kraji

Zoznam máp

- Mapa 1 Lokalizácia a administratívne členenie Košického kraja
- Mapa 2 Okresy, strategicko-plánovacie regióny a regióny udržateľného mestského rozvoja v Košickom kraji
- Mapa 3 Index rastu obyvateľov v obciach Košického kraja v rokoch 2020/2014
- Mapa 4 Priemerný vek obyvateľstva v okresoch Košického kraja v roku 2014
- Mapa 5 Priemerný vek obyvateľstva v okresoch Košického kraja v roku 2020
- Mapa 6 Index starnutia obyvateľstva v obciach Košického kraja v roku 2014
- Mapa 7 Index starnutia obyvateľstva v obciach Košického kraja v roku 2020
- Mapa 8 Podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach v obciach Košického kraja v roku 2019
- Mapa 9 Kategórie lesa na území Košického kraja (stav v roku 2021)
- Mapa 10 Miera podnikateľskej aktivity MSP v okresoch Košického kraja v roku 2020
- Mapa 11 Prírodné a kultúrne pamiatky UNESCO v Slovenskej republike (stav v roku 2021)
- Mapa 12 Atrakcie na území Košického kraja (stav v roku 2021)
- Mapa 13 Počet národných kultúrnych pamiatok v obciach Košického kraja (stav v roku 2020)
- Mapa 14 Distribúcia ubytovacích kapacít a pamiatok v Košickom kraji (stav v roku 2021)
- Mapa 15 Zóny cestovného ruchu v Košickom kraji
- Mapa 16 Dopravná sieť v Košickom kraji (stav v roku 2021)
- Mapa 17 Dostupnosť okresných miest autom v minútach (stav v roku 2021)
- Mapa 18 Číslovanie železničných tratí na území Košického kraja (stav v roku 2021)
- Mapa 19 Kostrová sieť cyklotrás na území Košického kraja (stav v roku 2021)
- Mapa 20 Značené cykloturistické trasy na území Košického kraja (stav v roku 2017)
- Mapa 21 Návrh kostrovej siete cyklistických trás v Košickom kraji na rok 2022
- Mapa 22 Energetika Košického kraja (stav v roku 2017)
- Mapa 23 Mapa vymedzených geotermálnych oblastí na Slovensku
- Mapa 24 Vybavenosť obcí Košického kraja verejným vodovodom (stav v roku 2018)
- Mapa 25 Vybavenosť obcí Košického kraja verejnou kanalizáciou (stav v roku 2018)
- Mapa 26 Priestorové rozloženie aglomerácií nad 2000 EO a aglomerácií pod 2000 EO určených pre výstavbu vodovodnej a kanalizačnej siete (MŽP SR)
- Mapa 27 Priestorové rozloženie aglomerácií nad 2000 EO a aglomerácií pod 2000 EO vo vzťahu k územiám UMR a vybavenosti obcí UMR vodovodom a kanalizačnou infraštruktúrou

- Mapa 28 Priestorové rozloženie aglomerácií nad 2000 EO a aglomerácií pod 2000 EO vo vzťahu k územiám UMR a obciam s vysokým podielom obyvateľov MRK
- Mapa 29 Priestorové rozloženie aglomerácií pre vodovod a kanalizáciu – vo vzťahu k územiu SR podľa stupňa environmentálnej kvality
- Mapa 30 Pokrytie domácností v obciach Košického kraja internetom pomocou optického kábla (FTTH) (stav k 30.6.2020)
- Mapa 31 Materské školy na území Košického kraja (stav v roku 2021)
- Mapa 32 Základné školy na území Košického kraja (stav v roku 2021)
- Mapa 33 Stredné školy na území Košického kraja (stav v roku 2021)
- Mapa 34 Dostupnosť nemocníc z obcí Košického kraja (stav v roku 2021)
- Mapa 35 Agentúry ošetrovateľskej starostlivosti v Košickom kraji (stav v roku 2021)
- Mapa 36 Ambulantné pohotovostné služby v Košickom kraji (stav v roku 2021)
- Mapa 37 Lekárne a výdajne zdravotníckych pomôcok v Košickom kraji (stav v roku 2021)
- Mapa 38 Počet zariadení sociálnych služieb v okresoch Košického kraja a zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (stav v roku 2021)
- Mapa 39 Obce v Košickom kraji so zverejnenými komunitnými plánmi sociálnych služieb (stav v roku 2019)
- Mapa 40 Zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa v Košickom kraji (stav v roku 2021)
- Mapa 41 Múzeá a galérie v Košickom kraji (stav v roku 2021)
- Mapa 42 Verejné knižnice v Košickom kraji (stav v roku 2021)
- Mapa 43 Rizikové oblasti z pohľadu kvality ovzdušia v Košickom kraji (stav v roku 2020)
- Mapa 44 Mapa zraniteľnosti obcí Košického kraja na klimatickú zmenu
- Mapa 45 Schematické znázornenie priestorového usporiadania skládok odpadov na území Košického kraja (stav v roku 2020)
- Mapa 46 Chránené územia v Košickom kraji (stav v roku 2020)
- Mapa 47 Environmentálne záťaže na území Košického kraja (stav ku koncu roka 2021)
- Mapa 48 Brownfieldy na území Košického kraja (stav v roku 2021)

Zoznam skratiek

CR	Cestovný ruch
ČR	Česká republika
DSV	Duálny systém vzdelávania
EHP	Európsky hospodársky priestor
EK	Európska komisia
EO	Ekvivalentný obyvateľ
ES	Európska smernica
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
EÚ-SILC	Štatistika príjmov a životných podmienok domácností
FO	Fyzická osoba
HDP	Hrubý domáci produkt
CHKO	Chránená krajinná oblasť
ICKK	Inovačné centrum Košického kraja
IDS	Integrovaný dopravný systém
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IRI	Index regionálnej identity
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IT	Informačné technológie
IÚI	Integrované územné investície
KSK	Košický samosprávny kraj
k.ú.	Katastrálne územie
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MRK	Marginalizované rómske komunity
MSP	Malé a stredné podniky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NKÚ	Najvyšší kontrolný úrad SR
NP	Národný park
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP	Operačný program
OP II	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP VaI	Operačný program Výskum a inovácie
OSN	Organizácia Spojených národov
PKS	Parita kúpnej sily
PUM	Plán udržateľnej mobility
PVS	Podtatranská vodárenská spoločnosť, a. s.
RRA	Regionálna rozvojová agentúra
SARIO	Slovenska agentúra pre rozvoj investícií a obchodu SR
SAV	Slovenská akadémia vied
SBA	Slovak Business Agency
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SK NACE	Štatistická klasifikácia ekonomických činností
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SOŠ	Stredná odborná škola
SPR	Strategicko-plánovací región
SR	Slovenská republika
TUKE	Technická univerzita v Košiciach
UK	Univerzita Komenského
UMR	Udržateľný mestský rozvoj
UPJŠ	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

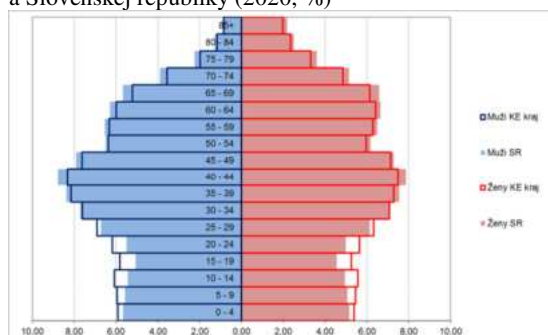
ÚPN VÚC	Územný plán veľkého územného celku
ÚPSVaR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR
UVLF	Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach
VN	Vodárenská nádrž
VÚC	Vyšší územný celok
VVS	Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s.
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
ŽSR	Železnice Slovenskej republiky

Košický kraj

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	802 092
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	118,8
Podiel mestského obyvateľstva (%)	54,3
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	0,65
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	0,14
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	0,79
Priemerný vek obyvateľa (rok)	39,98
Index starnutia (%)	91,94
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	73,51
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	80,18

Veková štruktúra obyvateľstva Košického kraja a Slovenskej republiky (2020, %)

Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	377 686
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	47,1
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	10,55
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	45,70
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 238

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

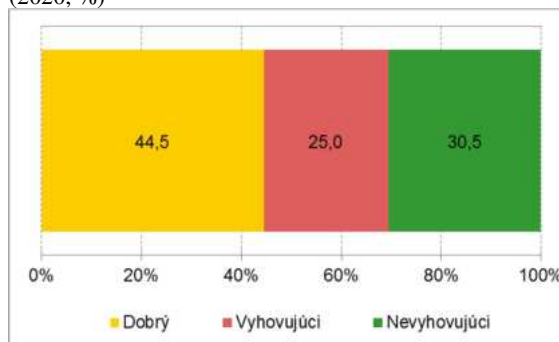
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
U. S. Steel Košice, s.r.o.	8 638
Embraco Slovakia s.r.o.	2000-2999
Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	2000-2999
Deutsche Telekom Systems Solutions Slovakia s.r.o.	2000-2999
Východoslovenská distribučná, a. s.	1000-1999

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	85,8
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	66,0
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	362,6
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	66,8
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	2,99
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	49,3
Podiel lesných pozemkov (%)	39,9

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Košický kraj sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenska. Na severe hraničí s Prešovským krajom a na západe s Banskobystrickým krajom. Južnú a východnú hranicu tvoria štátne hranice s Maďarskom a Ukrajinou.

Obyvateľstvo

- počtom obyvateľov je druhým najväčším krajom a rozlohou štvrtým najväčším krajom SR
- tvorí ho 11 okresov, z toho 4 okresy sú v meste Košice a 440 obcí, z toho 17 má štatút mesta
- takmer tretina obyvateľov žije v krajskom meste Košice (238 tis. obyvateľov, 30%), ktoré je druhým najväčším mestom na Slovensku
- hustota zaľudnenia presahuje celoslovenský priemer, na 1 km² tu žije 118,7 obyvateľov, čo je o 7,4 obyvateľov viac než v priemere za SR
- najhustejšie osídlené sú štyri okresy ležiace na území mesta Košice, podstatne redšie je osídlenie v okrese Sobrance, Gelnica a Rožňava
- druhé najmladšie obyvateľstvo v rámci krajov SR – nižší priemerný vek, index starnutia pod úrovňou 100 bodov
- stredná dĺžka života pri narodení u mužov a žien na úrovni priemeru SR
- priaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva, na ktorej regionálne rozdiely má výrazný vplyv stupeň urbanizácie
- najvyšší podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach v rámci krajov (16,7%)

Trh práce

- podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov v kraji je o 3% nižší ako celoslovenský priemer
- najvyšší podiel zamestnancov pracuje v oblasti priemyselnej výroby (22,3%), veľkoobchodu a maloobchodu (11,8%) a v oblasti vzdelávania (11,3%)
- vysoká miera nezamestnanosti prevyšujúca priemer SR o 3%
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) na úrovni 45%
- hlavné hospodárske odvetvia sú priemysel, stavebníctvo a poľnohospodárstvo
- medzi dominantné odvetvia priemyselnej výroby patria kovovýroba a hutníctvo, automobilový priemysel, strojárstvo, informačné technológie a elektrotechnika
- ekonomiku kraja ovplyvňuje silná priemyselná základňa košickej aglomerácie a okresov Michalovce a Spišská Nová Ves
- nerovnomerné rozloženie priamych zahraničných investícií na Slovensku – Košický kraj prilákal na Slovensko v roku 2019 len 4,6 % všetkých priamych zahraničných investícií

Infraštruktúra

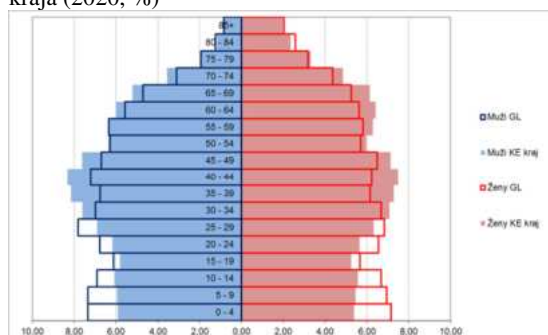
- najnižší podiel ciest I. triedy v nevyhovujúcom stave z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) v rámci krajov SR (11,8%, o 10% menej ako priemer SR)
- kraj má hustú sieť železničných tratí, mesto Košice je druhým najväčším železničným uzlom SR
- Letisko Košice – Airport Košice a.s. patrí do I. kategórie ako verejné letisko s medzinárodným významom
- podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov dosahuje len 85,8%, v rámci krajov SR ide o druhú najnižšiu napojenosť obyvateľov
- podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu je tretí najnižší v rámci krajov SR (66,0%)
- hustá sieť chránených území národného a európskeho významu (NATURA 2000)

Gelnica

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	31 923
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	54,6
Podiel mestského obyvateľstva (%)	18,8
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	3,26
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	-2,35
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	0,91
Priemerný vek obyvateľa (rok)	37,81
Index starnutia (%)	69,24
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	70,38
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	78,67

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Gelnica a Košického kraja (2020, %)

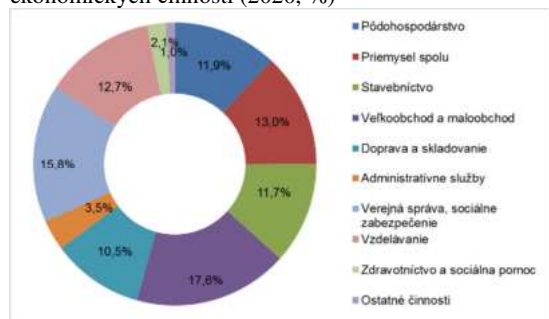
Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	13 717
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	43,0
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	12,04
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	49,47
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	948

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

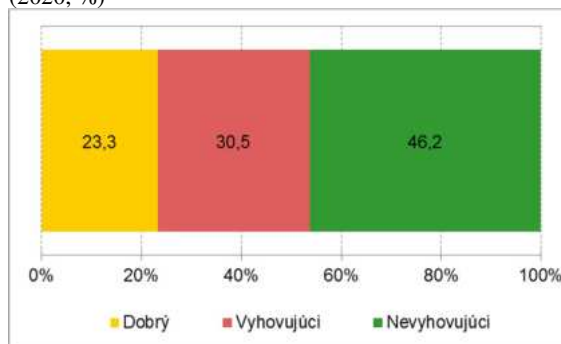
TOP 5 zamestnávateľov (2020)

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
TREVA s.r.o.	100-149
PRO VITAE n.o.	100-149
PRAKON spol. s r.o.	50-99
SIRAIL s. r. o. /	50-99
BRIDGE - EU, s.r.o.	25-49

Infraštruktúra 2020

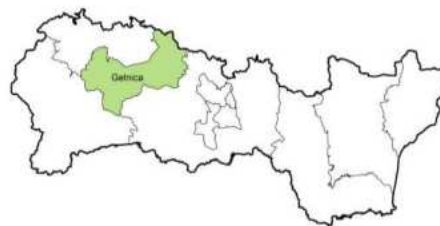
Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	66,7
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	44,2
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	295,3
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	41,4
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	4,14
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	18,5
Podiel lesných pozemkov (%)	75,9

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Okres Gelnica sa nachádza v severozápadnej časti Košického kraja. Susedí s okresmi Spišská Nová Ves, Rožňava a Košice – okolie a s okresom Prešov z Prešovského kraja.

Obyvateľstvo

- patrí medzi najmenšie okresy na Slovensku z hľadiska počtu obyvateľov, 4,0% obyvateľstva Košického kraja
- hustota zaľudnenia nedosahuje ani polovičnú hodnotu krajského priemeru, na 1 km² tu žije len 55 obyvateľov
- vysoká miera prirodzeného prírastku obyvateľstva
- vysoký podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku (21,2%), ktorý prevyšuje o 4% krajský a o viac ako 5% celoslovenský priemer
- najmladšie obyvateľstvo v rámci kraja – nízky priemerný vek, nízky index starnutia
- najnižšia stredná dĺžka života pri narodení u mužov a žien v rámci SR (u mužov o viac ako o 3 roky menej ako priemer kraja)
- najvyšší podiel obyvateľov so základným vzdelaním, najnižší podiel vysokoškolsky vzdelaných
- najvyšší podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach (30%), čo má výrazný vplyv na štruktúru obyvateľstva a trh práce v okrese

Trh práce

- najnižší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov v kraji (o 4% menej ako priemer kraja)
- miera evidovanej nezamestnanosti mierne nad krajským priemerom
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) na úrovni takmer 50%
- od roku 2017 zaradený medzi najmenej rozvinuté okresy
- najnižšia priemerná nominálna mesačná mzda v rámci kraja pod úrovňou 1000 Eur (76% úrovne kraja a 71,6% úrovne SR)
- najvyšší podiel zamestnancov pracuje v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu (17,6%), verejnej správy a sociálneho zabezpečenia (15,8%) a v oblasti priemyslu (13,0%)
- medzi dominantné odvetvia priemyselnej výroby patria kovovýroba a hutníctvo a elektrotechnika

Infraštruktúra

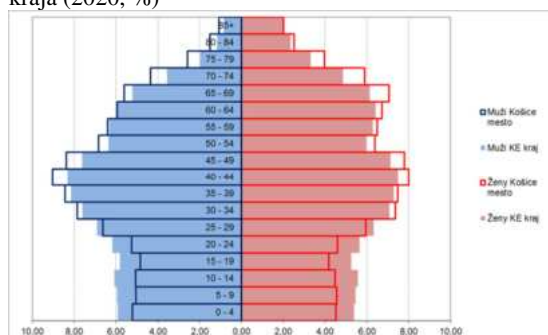
- najlesnatejší okres v rámci SR s takmer 76% lesnatosťou
- podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov dosahuje len 66,7%, čím sa radí na posledné miesto nielen v rámci kraja, ale aj v rámci SR
- najnižší podiel obcí napojených na zemný plyn
- najvyšší podiel ciest I. a II. triedy v nevyhovujúcom stave z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) v rámci kraja (46,2%, t.j. takmer o 16% viac ako krajský priemer)
- priehrada Ružín s nadregionálnym významom

Košice

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	238 138
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	977,0
Podiel mestského obyvateľstva (%)	100,0
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	-0,62
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	-1,29
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	-1,91
Priemerný vek obyvateľa (rok)	42,39
Index starnutia (%)	127,99
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	76,00
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	81,50

Veková štruktúra obyvateľstva mesta Košice a Košického kraja (2020, %)

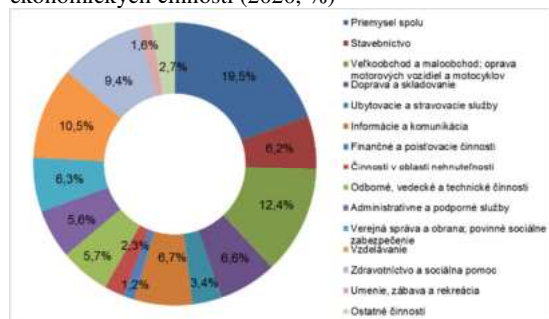
Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	121 224
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	50,9
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	6,34
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	31,26
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

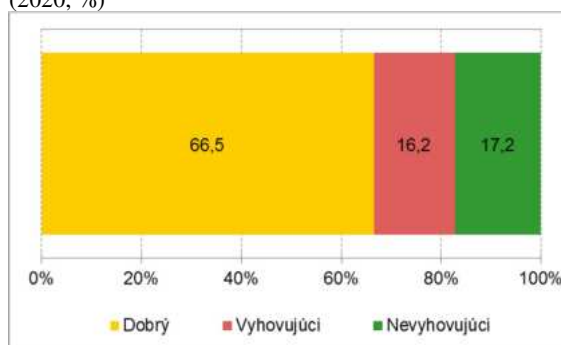
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
U. S. Steel Košice, s.r.o.	8 638
Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	2000-2999
Deutsche Telekom Systems Solutions Slovakia s.r.o.	2000-2999
Východoslovenská distribučná, a. s.	1000-1999
LABAŠ s.r.o.	1000-1999

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	98,8
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	98,3
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	441,6
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	98,7
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	0,42
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	37,0
Podiel lesných pozemkov (%)	30,8

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Mesto Košice pozostáva zo 4 mestských okresov Košice I, Košice II, Košice III a Košice IV a nachádza sa v centrálnej časti Košického kraja. Mesto Košice je obklopené okresom Košice – okolie.

Obyvateľstvo

- mesto Košice je druhé najväčšie mesto na Slovensku (238 tis. obyvateľov, 30% kraja), tvorí ho 22 obcí (mestských častí) s vlastnou samosprávou
- administratívne, priemyselné, obchodné, hospodárske, vzdelávacie a kultúrno-historické centrum celého regiónu
- na úrovni okresov žije najviac obyvateľov v okrese Košice II (82 116 obyvateľov, t.j. 10,2% obyvateľstva Košického kraja)
- hustota zaľudnenia vysoko prevyšuje hodnotu krajského i celoslovenského priemeru, na 1 km² tu žije 977 obyvateľov, s maximom v okrese Košice III (1 695 obyvateľov na 1 km²)
- vysoké negatívne migračné saldo obyvateľstva, najmä v okrese Košice III
- mesto Košice je charakteristické vyšším podielom obyvateľstva v poproduktívnom veku (18,4%), ktorý prevyšuje o 2,6% krajský priemer
- index starnutia (podiel poproduktívnej a predproduktívnej zložky obyvateľstva) dosahuje úroveň 128,0 bodu a vysoko prevyšuje krajský priemer (91,9), najvyšší je v okrese Košice IV (158,1)
- priemerný vek obyvateľov (42,13 rokov), ako aj stredná dĺžka života pri narodení u mužov a žien dosahuje v meste Košice maximálne hodnoty v rámci kraja i v rámci SR (s maximom v okrese Košice I)
- najvyšší index vzdelanosti v rámci kraja, s maximom v okrese Košice I

Trh práce

- podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov dosahuje hodnotu 50,9%, čím prevyšuje priemer kraja o 3,8%
- najvyšší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov je v okrese Košice III, kde dosahuje hodnotu až na úrovni 59,6%
- miera evidovanej nezamestnanosti a dlhodobá nezamestnanosť dosahujú minimálne hodnoty v rámci kraja, s minimom v okrese Košice III a Košice IV
- priemerná nominálna mesačná mzda presahuje v troch okresoch výšku krajského (1 238 Eur) i celoslovenského (1 324 Eur) priemeru, najvyššia je v okrese Košice II
- najviac zamestnaných cudzincov v rámci kraja
- najvyšší podiel zamestnancov pracuje v oblasti priemyslu (19,5%), veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov (12,4%) a v oblasti vzdelávania (10,5%)
- medzi dominantné odvetvia priemyselnej výroby patria kovovýroba a hutníctvo a automobilový priemysel
- významnými odvetviami sú aj energetika a ťažba nerastných surovín a informačné technológie

Infraštruktúra

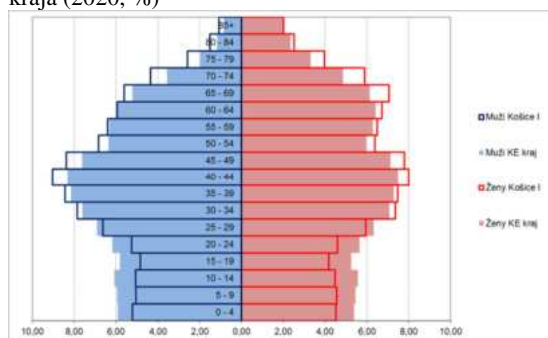
- najvyšší podiel ciest I. a II. triedy v dobrom stave z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) v rámci kraja, s maximom v okresoch Košice II a Košice III, kde ich podiel dosahuje hranicu 80%, čo je 2-násobok priemeru SR
- mesto Košice je druhým najväčším železničným uzlom SR
- verejné letisko s medzinárodným významom Letisko Košice – Airport Košice a.s.
- najvyššie množstvom komunálneho odpadu na obyvateľa v rámci kraja
- podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu dosahuje v meste Košice hodnotu 98,7%
- najvýraznejšia spotreba elektrickej energie, tepla a zemného plynu v okrese Košice II

Košice I

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	67 421
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	788,9
Podiel mestského obyvateľstva (%)	100,0
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	-0,72
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	-0,21
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	-0,93
Priemerný vek obyvateľa (rok)	42,61
Index starnutia (%)	128,03
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	76,94
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	82,65

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Košice I a Košického kraja (2020, %)

Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	34 699
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	51,5
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	6,04
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	33,05
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 326

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

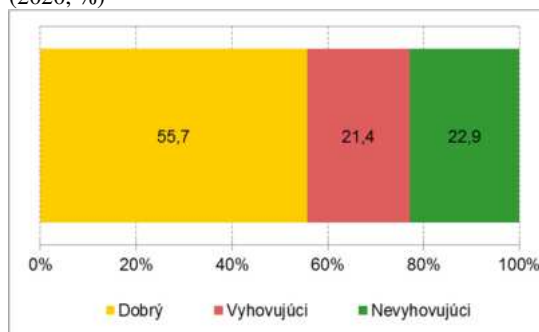
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	2000-2999
Deutsche Telekom Systems Solutions Slovakia s.r.o.	2000-2999
Východoslovenská distribučná, a. s.	1000-1999
LABAŠ s.r.o.	1000-1999
Deutsche Telekom IT & Telecommunications Slovakia s.r.o.	1000-1999

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (% , mesto)	98,8
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (% , mesto)	98,3
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv., mesto)	441,6
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (% , mesto)	98,7
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	0,51
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	17,6
Podiel lesných pozemkov (%)	60,3

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

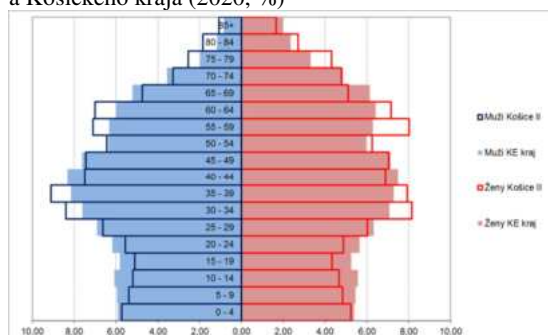
Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Košice II

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	82 115
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	1019,5
Podiel mestského obyvateľstva (%)	100,0
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	0,97
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	-2,96
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	-1,98
Priemerný vek obyvateľa (rok)	41,41
Index starnutia (%)	104,28
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	75,17
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	81,55

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Košice II a Košického kraja (2020, %)

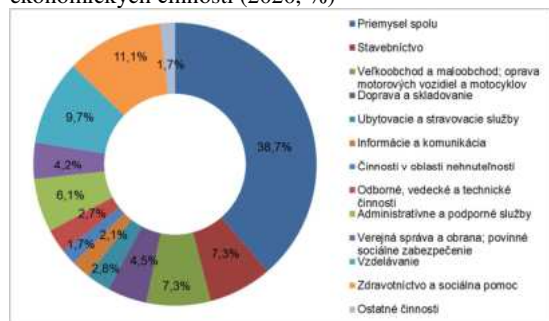
Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	41 238
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	50,2
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	6,72
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	34,10
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 359

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

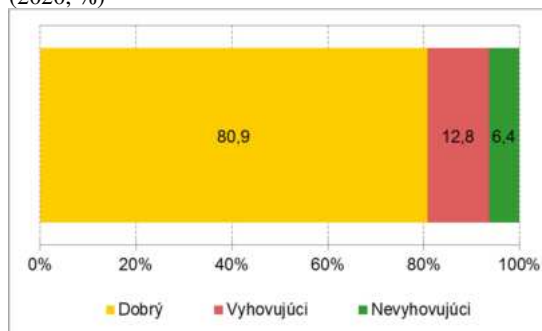
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
U. S. Steel Košice, s.r.o.	8 638
EUROCAST Košice, s.r.o.	250-499
RMS Košice s.r.o.	250-499
Ferroenergy s.r.o.	200-249
Refrako s.r.o.	200-249

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (% , mesto)	98,8
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (% , mesto)	98,3
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv., mesto)	441,6
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (% , mesto)	98,7
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	0,45
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	47,8
Podiel lesných pozemkov (%)	14,2

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

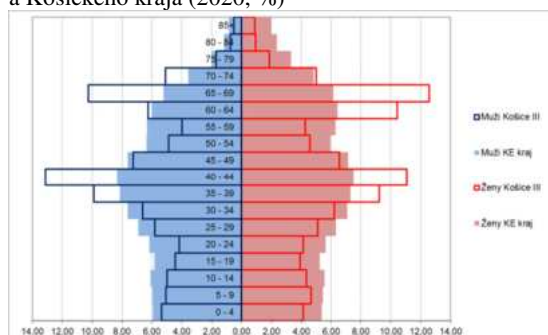
Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Košice III

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	28 535
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	1695,3
Podiel mestského obyvateľstva (%)	100,0
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	0,63
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	-5,93
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	-5,31
Priemerný vek obyvateľa (rok)	42,5
Index starnutia (%)	139,45
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	75,50
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	80,81

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Košice III a Košického kraja (2020, %)

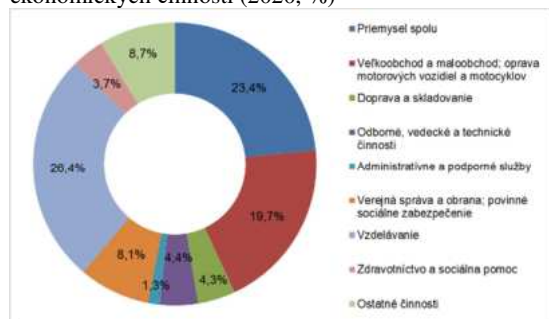
Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	17 012
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	59,6
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	4,49
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	27,69
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 231

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

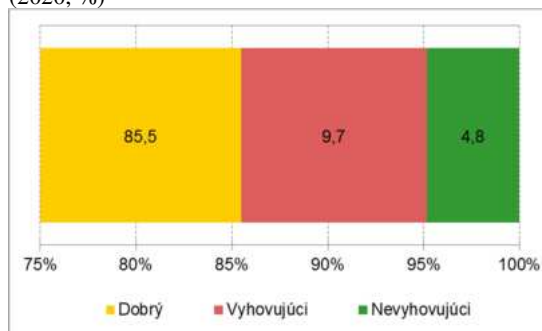
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
TRIXI, s.r.o.	10-19
ADVICE - MD, s.r.o.	10-19
COCINA s. r. o.	10-19
THterm, s.r.o.	10-19
Waleon s.r.o.	5-9

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (% , mesto)	98,8
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (% , mesto)	98,3
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv., mesto)	441,6
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (% , mesto)	98,7
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	0,28
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	22,2
Podiel lesných pozemkov (%)	54,9

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

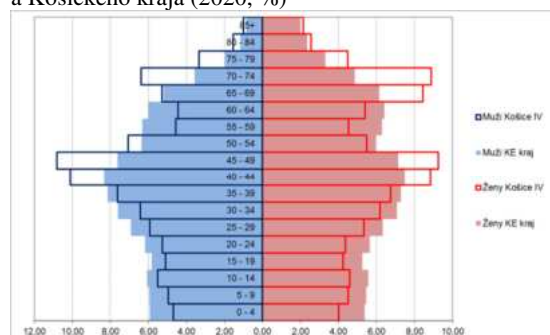
Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Košice IV

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	60 067
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	986,3
Podiel mestského obyvateľstva (%)	100,0
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	-3,26
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	1,98
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	-1,28
Priemerný vek obyvateľa (rok)	43,45
Index starnutia (%)	158,06
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	75,79
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	80,69

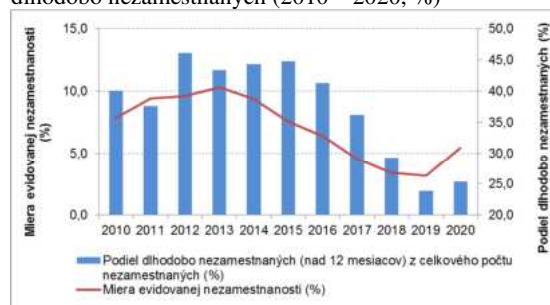
Veková štruktúra obyvateľstva okresu Košice IV a Košického kraja (2020, %)

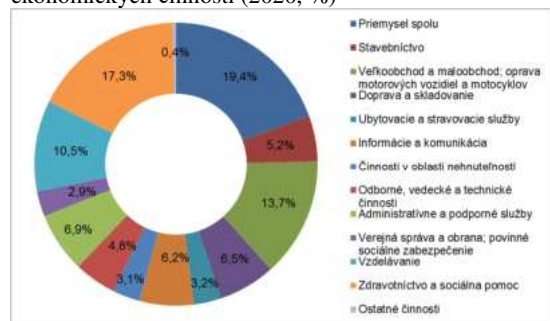
Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	28 275
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	47,1
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	5,43
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	25,39
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 347

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

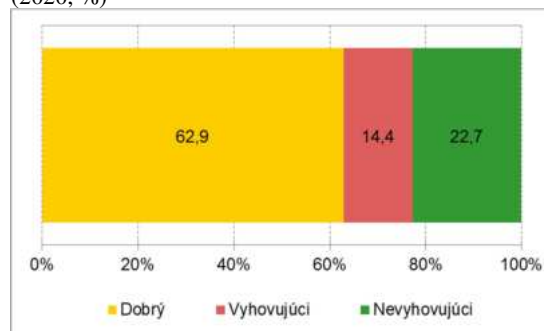
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
Minebea Slovakia s.r.o.	500-999
EUROVIA SK, a.s.	500-999
Windsor Machine & Stamping, s.r.o.	250-499
Handtmann Slovakia, s.r.o.	200-249
PANDA - KOŠICE s.r.o.	150-199

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (% , mesto)	98,8
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (% , mesto)	98,3
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv., mesto)	441,6
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (% , mesto)	98,7
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	0,38
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	54,1
Podiel lesných pozemkov (%)	4,7

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

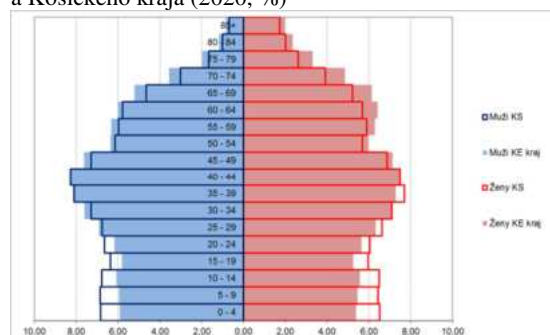
Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Košice – okolie

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	131 305
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	85,6
Podiel mestského obyvateľstva (%)	12,0
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	2,86
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	6,13
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	8,98
Priemerný vek obyvateľa (rok)	37,74
Index starnutia (%)	66,38
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	72,76
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	79,72

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Košice – okolie a Košického kraja (2020, %)

Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	57 315
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	43,7
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	12,26
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	46,02
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 167

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

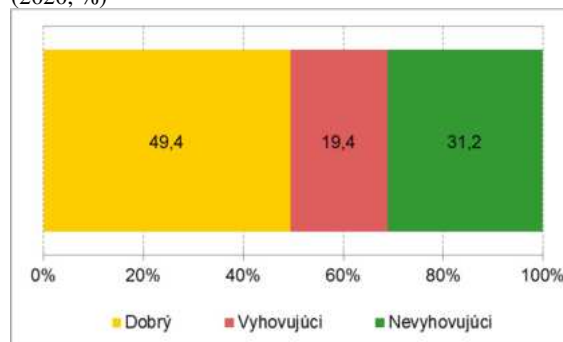
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
Marelli Kechnec Slovakia s.r.o.	500-999
ČaSS, spol. s r.o.	500-999
Magna PT s.r.o.	500-999
IEE Sensing Slovakia s.r.o.	500-999
SWEP Slovakia s.r.o.	250-499

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	72,7
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	44,2
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	317,4
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	75,6
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	4,59
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	48,8
Podiel lesných pozemkov (%)	42,7

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Okres Košice – okolie sa nachádza v centrálnej časti Košického kraja. Susedí s okresmi Gelnica a Rožňava v západnej časti, s okresom Trebišov na východe a s okresmi Prešovského kraja Prešov a Vranov nad Topľou na severe. Na juhu hraničí s Maďarskom.

Obyvateľstvo

- najväčší okres Košického kraja z hľadiska počtu obyvateľov, ku koncu roka 2020 tu žilo 131 305 obyvateľov (16,4% obyvateľstva Košického kraja)
- hustota zaľudnenia dosahuje hodnotu 84,8 obyvateľov na 1 km², čo je o 34 obyvateľov menej oproti krajskej úrovni (118,7 obyvateľov na 1 km²)
- typický vidiecky okres, len 12% obyvateľov okresu žije v mestách
- vysoký podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku (20,0%), ktorý prevyšuje o takmer 3% krajský a o 4% celoslovenský priemer
- najmladšie obyvateľstvo v rámci kraja – nízky priemerný vek, nízky index starnutia
- vďaka vekovej skladbe obyvateľstva a svojej polohe (suburbánný priestor krajského mesta Košice) dosahuje okres vysoké hodnoty prirodzeného aj migračného prírastku obyvateľstva
- tretí najvyšší podiel obyvateľov so základným vzdelaním
- vysoký podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach (21,6%), čo má výrazný vplyv na štruktúru obyvateľstva a trh práce v okrese

Trh práce

- druhý najnižší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov v kraji (o 3,4% menej ako priemer kraja)
- miera evidovanej nezamestnanosti mierne nad krajským priemerom
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) na úrovni 46%
- od roku 2018 zaradený medzi najmenej rozvinuté okresy
- priemerná nominálna mesačná mzda je tesne pod krajským priemerom, v roku 2020 dosiahla výšku 1 167 Eur
- najvyšší podiel zamestnancov pracuje v oblasti priemyslu (26,1%), verejnej správy a obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (14,8%) a v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov (14,2%).
- medzi dominantné odvetvia priemyselnej výroby patria automobilový priemysel a kovovýroba a hutníctvo

Infraštruktúra

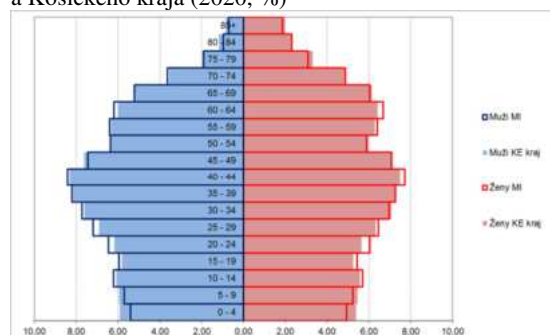
- podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov, ako aj podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť dosahuje najnižšie hodnoty v rámci kraja a radí sa aj na posledné miesta v rámci SR
- najvyšší podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu v kraji (76%), čo je nad krajským aj celoslovenským priemerom
- plynifikácia obcí je tesne pod hodnotou 79%
- vysoký podiel ciest I. a II. triedy v dobrom stave z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) v rámci kraja (takmer 50%)
- okres s vyšším podielom poľnohospodárskej pôdy, ktorá tvorí takmer 49% rozlohy okresu

Michalovce

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	110 670
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	108,6
Podiel mestského obyvateľstva (%)	46,5
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	-0,89
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	0,18
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	-0,70
Priemerný vek obyvateľa (rok)	39,96
Index starnutia (%)	92,61
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	72,77
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	79,11

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Michalovce a Košického kraja (2020, %)

Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	51 652
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	46,7
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	12,22
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	48,86
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 137

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

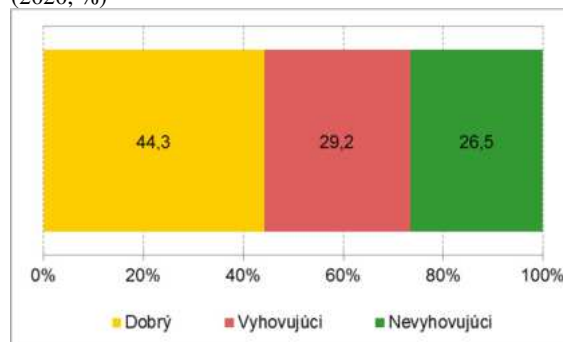
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
Unomedical s.r.o.	500-999
SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO a.s.	500-999
BSH Drives and Pumps s.r.o.	500-999
ARRIVA Michalovce, a.s.	250-499
Yazaki Wiring Technologies Slovakia s.r.o.	250-499

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	89,0
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	65,3
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	330,5
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	42,6
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	3,49
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	70,8
Podiel lesných pozemkov (%)	12,7

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Okres Michalovce sa nachádza vo východnej časti Košického kraja. Susedí s okresmi Trebišov a Sobrance a na severe s okresom Humenné z Prešovského kraja. Na východe hraničí s Ukrajinou.

Obyvateľstvo

- patrí z hľadiska počtu obyvateľov medzi najväčšie okresy na Slovensku (13,8% obyvateľstva Košického kraja)
- hustota zaľudnenia je tesne pod úrovňou krajského priemeru, na 1 km² tu žije 108,7 obyvateľov, čo je o 10 obyvateľov menej oproti krajskej úrovni
- veková štruktúra obyvateľstva okresu Michalovce je podobná s krajským priemerom, s prevahou predproduktívnej zložky oproti poproduktívnej (index starnutia na úrovni 92,6)
- vyšší podiel obyvateľov s úplným stredným a vysokoškolským vzdelaním
- vysoký podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach (20,2%), čo má výrazný vplyv na štruktúru obyvateľstva a trh práce v okrese

Trh práce

- podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov dosahuje 47,9%, čo je takmer na úrovni priemeru kraja
- miera evidovanej nezamestnanosti mierne 1,7% nad krajským priemerom
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) na úrovni 49%
- od roku 2018 zaradený medzi najmenej rozvinuté okresy
- priemerná nominálna mesačná mzda dosahuje výšku 1 137 Eur, čo je o 101 Eur menej ako krajský a o 187 Eur menej ako celoslovenský priemer
- najviac zamestnaných cudzincov v rámci kraja po meste Košice
- najvyšší podiel zamestnancov pracuje v oblasti priemyslu (30,6%), verejnej správy a obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (15,6%) a v oblasti vzdelávania (12,7%)
- medzi dominantné odvetvia priemyselnej výroby patria elektrotechnika, chemický priemysel, potravinárstvo a automobilový priemysel

Infraštruktúra

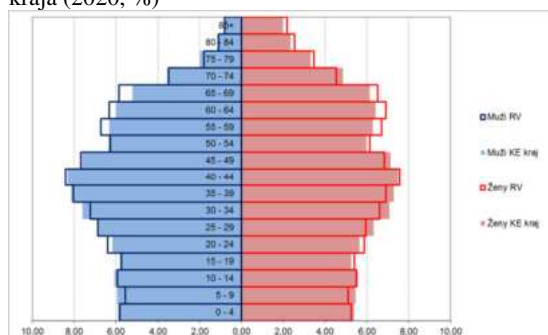
- podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov dosahuje 89%, čím sa radí na druhé miesto v rámci kraja za mesto Košice
- plynofikácia obcí na úrovni 100%
- 71% rozlohy okresu Michalovce tvorí poľnohospodárska pôda, čím sa radí po okrese Trebišov na druhé miesto
- vodná nádrž Zemplínska Šírava s nadregionálnym významom

Rožňava

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	61 944
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	52,8
Podiel mestského obyvateľstva (%)	39,8
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	0,00
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	-3,02
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	-3,02
Priemerný vek obyvateľa (rok)	40,49
Index starnutia (%)	97,86
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	71,90
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	79,57

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Rožňava a Košického kraja (2020, %)

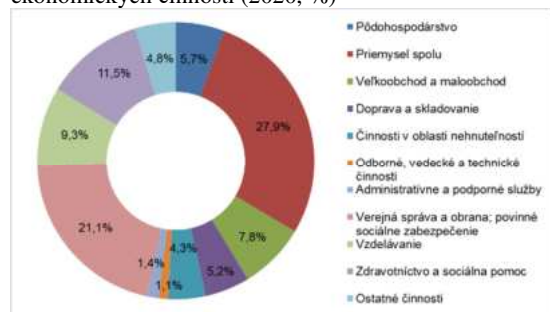
Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	29 322
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	47,3
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	15,87
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	52,81
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 165

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

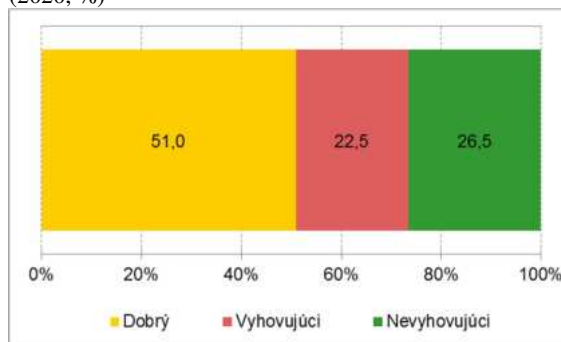
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
Essity Slovakia s.r.o.	882
AGROTRADE GROUP spol.s r.o.	200-249
SHP SLAVOŠOVCE, a.s.	200-249
GEMTEX, a.s.	150-199
EUROTALC s.r.o.	100-149

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	80,4
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	54,0
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	335,6
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	28,4
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	5,17
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	31,1
Podiel lesných pozemkov (%)	61,8

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Okres Rožňava sa nachádza v juhozápadnej časti Košického kraja. Susedí s okresmi Spišská Nová Ves, Gelnica a Košice – okolie a s okresmi Banskobystrického kraja – Brezno a Revúca. Na juhu hraničí s Maďarskom.

Obyvateľstvo

- stredne veľký okres z hľadiska počtu obyvateľov, 7,7% obyvateľstva Košického kraja
- hustota zaľudnenia dosahuje menej ako polovicu hodnoty krajského priemeru, na 1 km² tu žije len 53 obyvateľov
- veková štruktúra obyvateľstva okresu je porovnateľná s krajským priemerom, s miernou prevahou predproduktívnej zložky oproti poproduktívnej (index starnutia na úrovni 97,9)
- priemerný vek obyvateľstva presahuje priemer kraja o pol roka
- vysoké negatívne migračné a celkové saldo obyvateľstva
- stredná dĺžka života pri narodení u mužov a žien pod priemerom kraja
- nízky podiel vysokoškolsky vzdelaných
- vysoký podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach (23,5%), čo má výrazný vplyv na štruktúru obyvateľstva a trh práce v okrese

Trh práce

- podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov na úrovni priemeru kraja
- najvyššia miera evidovanej nezamestnanosti v rámci Košického kraja, až 5,3% nad krajským priemerom
- najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) v rámci okresov kraja (52,8%)
- od roku 2015 zaradený medzi najmenej rozvinuté okresy
- najvyšší podiel zamestnancov pracuje v oblasti priemyslu (27,9%), verejnej správy a obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (21,1%) a v oblasti vzdelávania (9,3%)
- medzi dominantné odvetvia priemyselnej výroby patria kovovýroba a hutníctvo, strojárstvo a papierenská výroba

Infraštruktúra

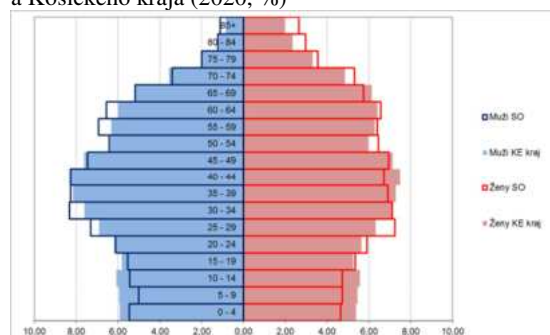
- druhý najnižší podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu v kraji (28,4%), čo je čo je výrazne pod krajským aj celoslovenským priemerom
- plynifikácia obcí dosahuje hodnotou len 77%
- najvyšší podiel ciest I. a II. triedy v dobrom stave z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) v rámci kraja (51%)
- druhý najlesnatejší okres v rámci kraja s takmer 62% lesnatosťou

Sobrance

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	22 775
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	42,3
Podiel mestského obyvateľstva (%)	27,7
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	-1,80
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	1,19
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	-0,62
Priemerný vek obyvateľa (rok)	41,11
Index starnutia (%)	110,53
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	72,45
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	78,89

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Sobrance a Košického kraja (2020, %)

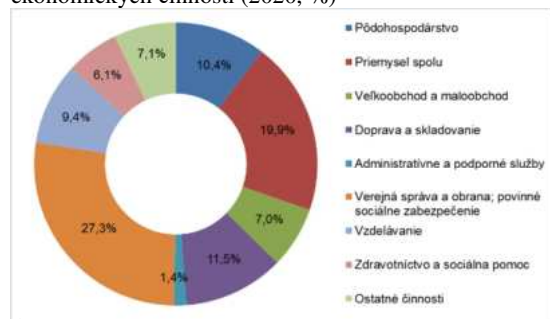
Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	10 360
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	45,5
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	15,19
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	50,39
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 154

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

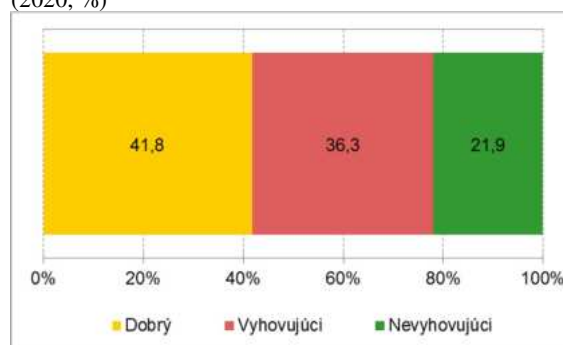
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
SLOVAKIA TREND EXPORT - IMPORT, s.r.o.	150-199
Poľnohospodárske družstvo VINOHRADY Choňkovce	100-149
INGEMA s.r.o.	100-149
FIPEK s.r.o.	50-99
DONA, s. r. o. Veľké Revišťa	50-99

Infraštruktúra 2020

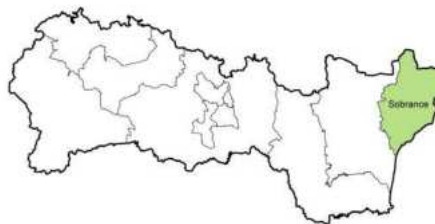
Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	83,1
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	42,9
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	161,2
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	23,4
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	7,89
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	56,0
Podiel lesných pozemkov (%)	35,5

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Okres Sobrance sa nachádza vo východnej časti Košického kraja. V západnej časti susedí s okresom Michalovce, na severe s okresmi Humenné a Snina z Prešovského kraja. Na východe hraničí s Ukrajinou.

Obyvateľstvo

- patrí medzi najmenšie okresy na Slovensku z hľadiska počtu obyvateľov, 2,8% obyvateľstva Košického kraja
- hustota zaľudnenia dosahuje takmer tretinovú hodnotu krajského priemeru, na 1 km² tu žije 42 obyvateľov
- vyšší podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku oproti predproduktívnemu veku, index starnutia tu presahuje úroveň 100 bodov (110,5)
- po meste Košice druhé najstaršie obyvateľstvo v rámci kraja – vyšší priemerný vek obyvateľstva (o 1 rok viac ako priemer kraja)
- stredná dĺžka života pri narodení u mužov a žien pod priemerom kraja
- najvyšší podiel obyvateľov s učňovským vzdelaním, krajský priemer prevyšuje o 5%
- podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach dosiahol hodnotu 13%

Trh práce

- podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov nedosahuje priemer kraja (o 1,6% menej ako priemer kraja)
- miera evidovanej nezamestnanosti dosahuje druhú najvyššiu hodnotu v kraji, o 4,6% viac ako krajský priemer
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) na úrovni 50%
- od roku 2015 zaradený medzi najmenej rozvinuté okresy
- najvyšší podiel zamestnancov pracuje v oblasti verejnej správy a obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (27,3%), priemyslu (19,9%) a v oblasti dopravy a skladovania (11,5%)
- dominantným odvetvím priemyselnej výroby je potravinárstvo

Infraštruktúra

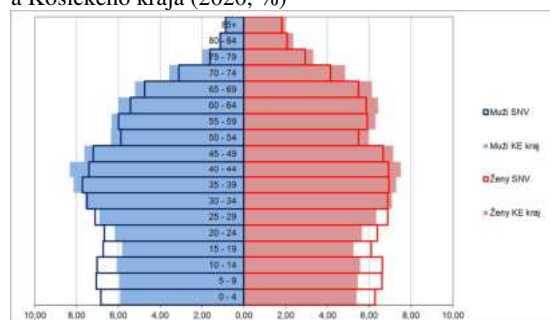
- podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť dosahuje druhú najnižšiu hodnotu v rámci kraja a radí sa aj na posledné miesta v rámci SR
- najmenšie množstvo komunálneho odpadu na jedného obyvateľa v kraji (161,2 kg/obyv.)
- najnižší podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu v kraji (23,4%), čo je čo je výrazne pod krajským aj celoslovenským priemerom
- najvyšší podiel ciest I. a II. triedy vo vyhovujúcom stave z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) v rámci kraja (36,3%, t.j. o 10% viac ako krajský a celoslovenský priemer)
- vysoký podiel poľnohospodárskej pôdy, ktorá tvorí 56% rozlohy okresu

Spišská Nová Ves

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	100 201
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	170,6
Podiel mestského obyvateľstva (%)	48,7
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	3,90
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	-0,67
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	3,23
Priemerný vek obyvateľa (rok)	37,74
Index starnutia (%)	69,19
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	73,71
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	81,26

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Spišská Nová Ves a Košického kraja (2020, %)

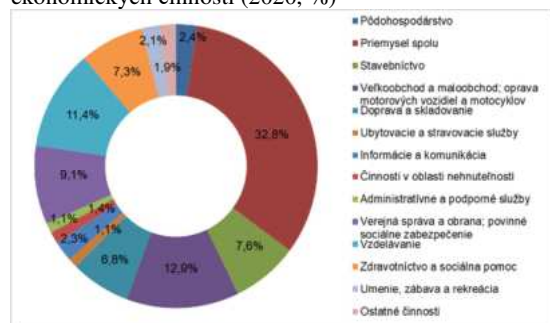
Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	44 634
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	44,5
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	10,01
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	41,27
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 158

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

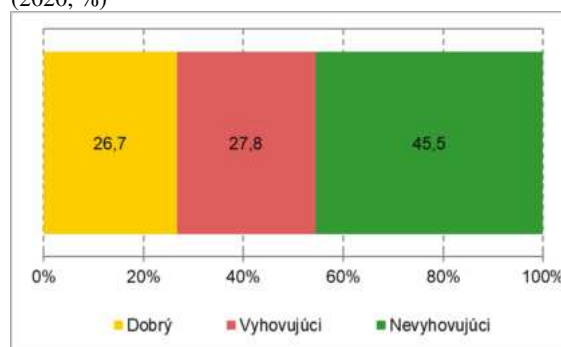
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
Embraco Slovakia s.r.o.	2 000-2 999
SEZ Kropachy a.s.	250-499
PASS – SK, s.r.o.	250-499
STI, spol. s r.o.	250-499
TRIPLUS SK, s.r.o.	200-249

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	87,8
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	69,0
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	393,4
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	44,5
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	2,13
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	35,2
Podiel lesných pozemkov (%)	56,3

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Okres Spišská Nová Ves sa nachádza v severozápadnej časti Košického kraja. Na juhu susedí s okresmi Rožňava a Gelnica, na severe s okresmi Prešovského kraja Poprad a Levoča.

Obyvateľstvo

- patrí z hľadiska počtu obyvateľov medzi väčšie okresy na Slovensku (12,5% obyvateľstva Košického kraja)
- hustota zaľudnenia vysoko prevyšuje hodnotu krajského priemeru, je to najhustejšie obývaný okres kraja po okresoch mesta Košice, na 1 km² tu žije 170 obyvateľov
- vysoká miera prirodzeného a celkového prírastku obyvateľstva
- vysoký podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku (20,2%), ktorý prevyšuje o 3% krajský a o viac ako 4% celoslovenský priemer
- najmladšie obyvateľstvo v rámci kraja – nízky priemerný vek, nízky index starnutia
- stredná dĺžka života pri narodení u mužov a žien dosahuje priemer kraja, po meste Košice ide o najvyššie hodnoty v rámci okresov kraja
- druhý najvyšší podiel obyvateľov so základným vzdelaním, zároveň druhý najvyšší podiel vysokoškolsky vzdelaných po okresoch mesta Košice
- vysoký podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach (23,5%), čo má výrazný vplyv na štruktúru obyvateľstva a trh práce v okrese

Trh práce

- nižší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov (o 2,6% menej ako priemer kraja)
- miera evidovanej nezamestnanosti tesne pod krajským priemerom
- podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) je najnižší v rámci okresov kraja (mimo okresov mesta Košice), na úrovni 41% (4,4% menej ako priemer kraja)
- priemerná nominálna mesačná mzda dosahuje výšku 1 158 Eur, čo je o 80 Eur menej ako krajský a o 166 Eur menej ako celoslovenský priemer
- najvyšší podiel zamestnancov pracuje v oblasti priemyslu (32,8%) a v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov (12,9%)
- medzi dominantné odvetvia priemyselnej výroby patria kovovýroba a hutníctvo, strojárstvo a chemický priemysel

Infraštruktúra

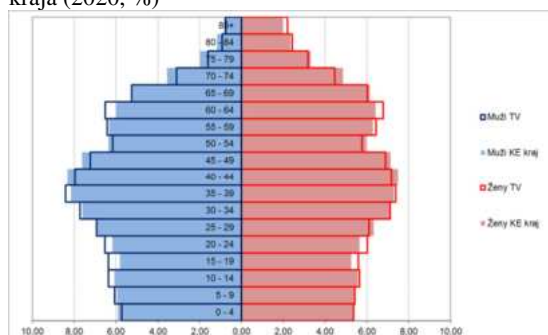
- podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov dosahuje 88%, čím sa radí na tretie miesto v rámci kraja za mesto Košice
- podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť dosahuje 69%, čo je druhá najvyššia hodnota v rámci kraja za mestom Košice
- okres s najvyšším množstvom komunálneho odpadu na obyvateľa v rámci kraja po meste Košice
- druhý najvyšší podiel ciest I. a II. triedy v nevyhovujúcom stave z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) v rámci kraja (45%, t.j. o viac ako 15% viac ako krajský priemer)
- tretí najlesnatejší okres v rámci kraja s 56% lesnatosťou

Trebišov

Obyvateľstvo 2020

Počet obyvateľov	105 136
Hustota zaľudnenia (obyv./km ²)	97,9
Podiel mestského obyvateľstva (%)	41,9
Prírodný prírastok obyvateľov (‰)	-0,54
Migračný prírastok obyvateľov (‰)	-0,97
Celkový prírastok obyvateľov (‰)	-1,51
Priemerný vek obyvateľa (rok)	39,61
Index starnutia (%)	87,05
Stredná dĺžka života pri narodení – muži	70,96
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy	78,59

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Trebišov a Košického kraja (2020, %)

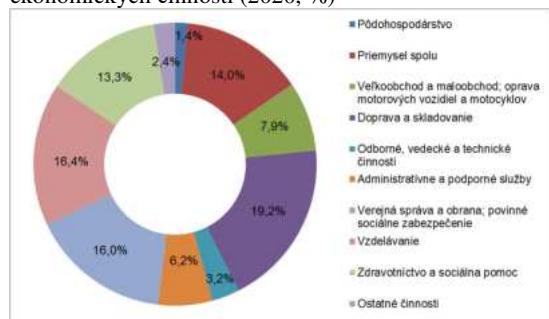
Trh práce 2020

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	49 462
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%)	47,0
Miera evidovanej nezamestnanosti (%)	14,11
Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) z celkového počtu nezamestnaných (%)	52,84
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)	1 069

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti a podielu dlhodobo nezamestnaných (2010 – 2020, %)

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa hlavných ekonomických činností (2020, %)

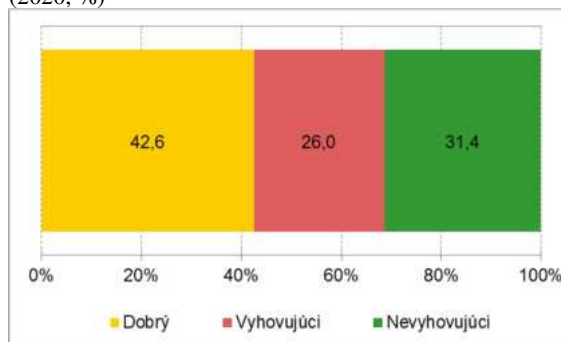
TOP 5 zamestnávateľov

Názov spoločnosti	Počet zamestnancov
ELEKTROCONNECT, s.r.o.	250-499
ERFOLG s.r.o.	150-199
ChocoSuc Partner, s.r.o.	100-149
Technické služby mesta Trebišov	100-149
BULK TRANSSHIPMENT SLOVAKIA, a. s.	100-149

Infraštruktúra 2020

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	77,3
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	36,5
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	324,4
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	44,2
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	4,41
Podiel poľnohospodárskej pôdy (%)	73,3
Podiel lesných pozemkov (%)	13,6

Stav ciest I. a II. triedy z hľadiska pozdĺžnej nerovnosti (IRI) (2020, %)

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Slovenská správa ciest

Okres Trebišov sa nachádza v juhovýchodnej časti Košického kraja. Susedí s okresmi Košice – okolie a Michalovce a s okresom Vranov nad Topľou v Prešovskom kraji. Na juhu hraničí s Maďarskom.

Obyvateľstvo

- z hľadiska počtu obyvateľov tretí najväčší okres Košického kraja, 13,1% obyvateľstva Košického kraja
- hustota zaľudnenia je pod krajským priemerom, na 1 km² tu žije 98 obyvateľov, čo je o 20 obyvateľov menej oproti krajskej úrovni
- veková štruktúra obyvateľstva okresu je podobná s krajským priemerom, s prevahou predproduktívnej zložky oproti poproduktívnej (index starnutia tesne pod krajským priemerom)
- najnižšia stredná dĺžka života pri narodení u mužov a žien v rámci SR (u mužov o 2,5 rokov menej, u žien o 1,6 roka menej ako priemer kraja)
- druhý najnižší podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov v rámci kraja
- vysoký podiel obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach (20,6%), čo má výrazný vplyv na štruktúru obyvateľstva a trh práce v okrese

Trh práce

- podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov dosahuje priemernú krajskú hodnotu 47%
- miera evidovanej nezamestnanosti dosahuje tretiu najvyššiu hodnotu v kraji, čo je o 3,5% viac ako krajský priemer
- najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) v rámci okresov kraja (52,8%)
- od roku 2015 zaradený medzi najmenej rozvinuté okresy
- druhá najnižšia priemerná nominálna mesačná mzda v rámci kraja
- najvyšší podiel zamestnancov pracuje v oblasti dopravy a skladovania (19,2%), vzdelávania (16,4%) a v oblasti verejnej správy a obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (16,0%)
- dominantným odvetvím priemyselnej výroby je potravinárstvo

Infraštruktúra

- podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť dosahuje len 36,5%, čím sa radí na posledné miesto nie len v rámci kraja, ale aj v rámci SR
- plynifikácia obcí na úrovni 100%
- najvyšší podiel poľnohospodárskej pôdy v Košickom kraji, tá tvorí 73% rozlohy okresu

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja

Košického samosprávneho kraja

na roky 2023 – 2027

(s výhľadom do roku 2030)

D. Metodika tvorby PHRSR

E. Vízia rozvoja

F. Ciele rozvoja

G. Realizačno-finančná časť

December 2023

Kolektív spracovateľov za Úrad Košického samosprávneho kraja

Odbor regionálneho rozvoja:

Ing. Matej Ovčiarka
Ing. Barbora Kováčová
Ing. Tünde Erényi
PhDr. Ing. Marcela Jokel'ová
Ing. Jozef Junák
Ing. Dominika Kováčová
PhDr. Matúš Lopatník
Mgr. Mária Lopatníková
Ing. Marcela Ondová, PhD.
Mgr. Katarína Rosičová, PhD.
Mgr. Ján Rudy
RNDr. Jozef Sekerák, PhD.
RNDr. Katarína Sisáková
Ing. Angelika Theinerová
Mgr. Kristína Tobiašová
Mgr. Iveta Urbanová

Oddelenie dopravy

Oddelenie energetiky

Oddelenie pre rozvoj spolupráce s obcami

Oddelenie zdravotníctva

Odbor financií

Odbor kultúry

Odbor projektov a investícií

Odbor sociálnych vecí a zdravotníctva

Odbor školstva

Európske zoskupenie územnej spolupráce Via Carpatia

IDS Východ, s.r.o.

Košice Región Turizmus

OBSAH

D. Metodika tvorby PHRSR.....	4
1. Proces spracovania PHRSR.....	5
E. Vízia rozvoja	8
F. Ciele rozvoja.....	9
2. Nevyhnutné predpoklady pre implementáciu PHRSR Košického kraja	10
3. Intervenčná logika strategicko-programovej časti	11
4. Priority rozvoja.....	12
Priorita 1 Udržateľná mobilita	13
Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie	18
Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie	24
Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby	29
Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť'	32
Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť'	35
Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov	38
Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu	40
G. Realizačno-finančná časť	42
5. Rada partnerstva pre Integrovaný územný rozvoj Košického kraja.....	42
6. Zásobník projektov.....	45
7. Finančná alokácia	49
8. Inštitucionálne zabezpečenie implementácie PHRSR	53
9. Monitorovanie a hodnotenie	53
10. Akčné plány	57
Zoznam príloh.....	63
Zoznam obrázkov	63
Zoznam tabuliek	63
Zoznam skratiek.....	64

D. METODIKA TVORBY PHRSR

Spracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) je v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov podmienkou pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty obce, resp. vyššieho územného celku (VÚC). Zároveň by malo byť jeho spracovanie motivované predovšetkým potrebou koncepčného cieľavedomého a transparentného riadenia a rozhodovania samosprávnych orgánov v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja regiónu.

Zlepšenie kvality verejnej správy patrí k prioritám rozvoja krajiny a je aj verejnosťou vnímanou záležitosťou. Základnou výzvou v tejto oblasti je potreba lepšej koordinácie a zosúladovania a synergického pôsobenia prierezových politík pod vedením kľúčových inštitúcií verejnej správy, čo pomôže zlepšiť prepojenie politík a strategických rozhodnutí s plánovanými výdavkami, identifikovať nedostatky, odstrániť rozpočtovú fragmentáciu (roztrieštenosť) a zbytočné duplicity na národnej aj regionálnej úrovni.

Viaceré dokumenty Európskej komisie a OECD odporúčajú spracovanie rozvojových stratégií na úrovni tzv. strategicko-plánovacích regiónov (ako čiastkových územných jednotiek pre plánovanie na subregionálnej úrovni), ktoré môžu byť chápané ako skupiny obcí pre potreby podpory regionálneho rozvoja. Na Slovensku strategicko-plánovací región (SPR) je možné zároveň chápať aj ako územie v rozsahu okresu alebo skupiny okresov, ktoré sú územne blízke a majú spoločné špecifické danosti a potenciál (napr. zdroje, kultúru a históriu), záujmy, výzvy, problémy, či podmienky rozvoja. Takto chápané strategicko-plánovacie regióny sú vhodné aj pre definovanie integrovaných územných stratégií v kontexte prípravy investičných stratégií a projektov s podporou štrukturálnych fondov.

V zmysle zákona je **PHRSR VÚC** strednodobým rozvojovým dokumentom (pre obdobie 5-10 rokov), ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu. Skladá sa z:

- **úvodnej časti**, ktorá obsahuje základné východiská procesu tvorby a obsahu,
- **analytickej časti** založenej na databáze informácií a ukazovateľov, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie VÚC, odhad jeho budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie (napríklad v oblasti odpadového hospodárstva, vodného hospodárstva, adaptácie na klimatické zmeny a pod.) a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja územia VÚC,
- **strategickej časti**, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja VÚC pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik. Určí hlavné ciele a priority rozvoja VÚC pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- **programovej časti**, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja VÚC,
- **realizačnej časti**, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja VÚC, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja VÚC s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja VÚC formou akčných plánov,
- **finančnej časti**, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja VÚC.

Aj na základe kritického zhodnotenia skúsenosti z podpory najmenej rozvinutých okresov sa ukazuje, že rozhodujúcimi faktormi pre zvyšovanie kvality života sú inovácie v manažmente regionálneho rozvoja, integrovaný strategický prístup, synergie jednotlivých opatrení v území a aktivita kooperačných štruktúr aspoň na okresnej alebo subregionálnej úrovni za aktívneho zapojenia súkromného sektora a občianskej spoločnosti do tvorby a napĺňania strategických rozvojových dokumentov. Je nutné rešpektovať nielen súlad medzi Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ale aj PHRSR príslušného samosprávneho kraja v prípade PHRSR obce, aby sa zabezpečila vzájomná synergia pri plnení stanovených cieľov. K týmto dôležitým strategickým dokumentom prispievajúcim k plneniu cieľov PHRSR sa priradujú aj medzinárodné dohody ako je

Agenda 2030, Urbaact III, akčné plány iniciované zo strany subjektov územnej spolupráce v špecifických prípadoch schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv, najmä v podobe akčných plánov najmenej rozvinutých okresov, Integrovaná stratégia územného a miestneho rozvoja na roky 2021-2027.

1. PROCES SPRACOVANIA PHRSR

Pri tvorbe dokumentu boli rešpektované aktuálne metodické dokumenty pre tvorbu PHRSR VÚC. Pri príprave PHRSR KSK sa postupovalo v súlade s Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, spracovanej Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, schválenej vo februári 2022. Cieľom týchto nových metodických pokynov bolo zakomponovanie integrovaného prístupu k regionálnej politike a regionálnemu rozvoju v rámci tvorby strategického dokumentu a spresnenie jednotlivých krokov tohto procesu. Zároveň sa posilnil princíp participatívneho plánovania.

Proces tvorby dokumentu

Proces prípravy PHRSR je v metodike rozdelený do jednotlivých základných fáz obsahujúcich kroky ich tvorby, vrátane opisu úloh aktérov s využitím špecifických nástrojov a techník:

Fáza 1 – Identifikácia potreby a impulzov vypracovania PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác,

Fáza 2 – Prípravné práce, spracovanie a schválenie vstupnej správy vrátane predbežnej vízie,

Fáza 3 – Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania PHRSR,

Fáza 4 – Stanovenie vízie, strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHRSR,

Fáza 5 – Návrh vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov,

Fáza 6 – Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR,

Fáza 7 – Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHRSR.

Spracovanie tohto strategického dokumentu sa realizovalo v mimoriadne ťažkom období bezprecedentnej zdravotnej a ekonomickej krízy, ktorej čelí nielen Slovensko, ale aj celý svet. Zároveň to je obdobie, ktoré so sebou prináša jedinečné výzvy. Na úrovni Európskej únie bolo predstavených niekoľko podporných finančných mechanizmov, ktoré majú za cieľ sa efektívnejšie a rýchlejšie vyrovnáť so súčasným obdobím.

Impulzom pre spracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030) je: zefektívniť systém strategického riadenia rozvoja, zaviesť riadenie bližšieho občanom, ako aj zaviesť nové inovatívne prístupy za účelom zlepšenia kvality života občanov a podmienok pre ekonomické aktivity v regióne.

Proces tvorby PHRSR KSK prebiehal od roku 2020, kedy bola spracovaná Vstupná správa Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja / Integrovanej územnej stratégie Košického kraja, ktorá bola v decembri 2020 schválená Radou partnerstva na jej ustanovujúcom zasadnutí. V roku 2021 bola odoslaná na pripomienkovanie na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a následne bola v júni 2021 schválená Zastupiteľstvom Košického samosprávneho kraja (Uznesenie č. 555/2021).

V roku 2021 začali prípravy úvodnej a analytickej časti, vrátane SWOT analýz územia, v roku 2022 bola táto časť dokumentu dokončená a prerokovaná.

V druhej polovici roka 2022 začala príprava návrhovej (strategicko-programovej) a implementačnej (realizačno-finančnej) časti dokumentu, ktorá bola dokončená a prerokovaná v priebehu roka 2023.

Koncom roka 2022 bol zahájený proces posudzovania vplyvov na životné prostredie a zdravie.

Obrázok 1 Časový harmonogram procesu tvorby PHRSR KSK

	2020				2021				2022				2023															
	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
Spracovanie Vstupnej správy PHRSR KSK / IÚS	■	■	■	■																								
Schválenie Vstupnej správy Radou partnerstva																												
Pripomienkovanie Vstupnej správy na MIRI SR																												
Schválenie Vstupnej správy Zastupiteľstvom KSK																												
Vypracovanie úvodnej, analytickej a SWOT časti																												
Prerokovanie úvodnej, analytickej a SWOT časti																												
Vypracovanie a prerokovanie návrhovej časti																												
Vypracovanie a prerokovanie implementačnej časti																												
Posudzovanie vplyvov na životné prostredie a zdravie																												

Zdroj: vlastné spracovanie

Do procesu tvorby dokumentu boli počas všetkých fáz príprav zapojení zástupcovia miest a obcí na území kraja, široká skupina sociálno-ekonomických partnerov a zástupcov akademického sektora a výskumu, ako aj predstavitelia súkromného sektora (najväčší zamestnávateľia na území kraja, zástupcovia obchodnej komory a zväzov podnikateľských subjektov). Zo strany mimovládneho sektora boli zapojení zástupcovia cirkví, neziskových organizácií pôsobiacich v rôznych oblastiach (najmä životné prostredie, vzdelávanie, sociálna oblasť, zdravotná starostlivosť, turizmus a kultúra). Individuálne tematické rokovania boli realizované so zástupcami štátnej správy.

Prostredníctvom verejného pripomienkovania bol dokument k dispozícii na webovej stránke KSK aj pre širokú verejnosť.

Jednotliví aktéri boli do procesu tvorby dokumentu zapojení rôznymi spôsobmi, či už prostredníctvom tematických pracovných skupín, individuálnej komunikácie, dotazníkového prieskumu, ako aj osobných moderovaných rozhovorov.

Dôležitou súčasťou bolo aj identifikovanie konkrétnych projektových zámerov zo strany jednotlivých obcí na území kraja a rôznych aktérov, ktorí touto formou aktívne prispeli do procesu tvorby dokumentu prostredníctvom identifikácie svojich potrieb v regióne.

Proces tvorby strategického dokumentu bol počas spracovania jednotlivých etáp konzultovaný so zástupcami gestora zodpovedného za regionálnu politiku Slovenska (Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, predtým Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu).

Integrovaný rozvoj

Viacere problémy, ktorým spoločnosť v Európe čelí v ekonomickej, environmentálnej a sociálnej oblasti, poukazujú na potrebu integrovaného a územného miestneho prístupu, ktorý zabezpečí efektívnu odozvu.

Integrovaný a územný prístup ponúka viacero rozmerov a je šitý na mieru špecifickým miestnym podmienkam a výsledkom. To môže znamenať prekročenie hraníc tradičnej administratívy a môže vyžadovať väčšiu ochotu zo strany rôznych vládnych úrovní spolupracovať a koordinovať činnosti na dosiahnutie spoločných cieľov. Toto všetko je v súlade s novým cieľom územnej súdržnosti, ktorý priniesla Lisabonská zmluva potvrdzujúca, že ekonomickú a sociálnu súdržnosť na európskej úrovni nemožno dosiahnuť bez hlbšieho zamerania sa na územný vplyv politiky EÚ.

Medzi kľúčové prvky nástroja Integrovaná územná investícia (IÚI) patrí:

- stanovené územie a integrovaná stratégia územného rozvoja (spoločné plánovacie regióny),
- balík činností naplánovaných na implementáciu,
- riadiace štruktúry, ktoré budú nástroj IÚI spravovať (Rada partnerstva).

V rámci Košického kraja boli pre potreby spracovania Integrovannej územnej stratégie Košického kraja stanovené nasledujúce strategicko-plánovacie regióny (SPR) a regióny udržateľného mestského rozvoja (UMR):

- Strategicko-plánovacie regióny (SPR): územie okresu Rožňava (SPR Gemer), územie okresu Spišská Nová Ves (SPR Spiš), územie okresu Gelnica (SPR Hnilec), územie okresov Košice I – IV a Košice – okolie (SPR Abov), územie okresu Trebišov (SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko) a územie okresov Sobrance a Michalovce (SPR Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko);
- Udržateľný mestský rozvoj (UMR): funkčná oblasť mesta Košice – územie mesta Košice a priľahlých obcí (UMR Košice) a funkčná oblasť mesta Michalovce – územie mesta Michalovce a priľahlých obcí (UMR Michalovce).

Činnosti, ktoré sa majú implementovať prostredníctvom nástroja IÚI, prispievajú k plneniu strategických cieľov relevantných prioritných osí, ako aj rozvojových cieľov územnej stratégie. Integrovaný prístup si vyžaduje prepojenie investícií v tzv. mäkkej a v tvrdej infraštruktúre. Toto je dôležité najmä v prípade udržateľného rozvoja miest.

Nástrojom pre implementáciu IÚI je Rada partnerstva Košického kraja, ktorá predstavuje inštitucionálny mechanizmus pre definovanie územných cieľov prostredníctvom Integrovannej územnej stratégie a ich realizáciu v programovom období EÚ 2021 až 2027. Jej autonómnou súčasťou je Komora UMR. Rada partnerstva Košického kraja pre integrovaný územný rozvoj je flexibilná komunikačná a rozhodovacia platforma pre trvalú spoluprácu sociálno-ekonomických partnerov v danom území Košického kraja. Rada partnerstva koordinuje prípravu a implementáciu Integrovannej územnej stratégie Košického kraja a slúži na zabezpečenie participatívneho riadenia integrovaného územného rozvoja v Košickom kraji, predovšetkým na prípravu, schvaľovanie, riadenie realizácie, monitorovanie a hodnotenie implementácie Integrovannej územnej stratégie.

E. VÍZIA ROZVOJA

Významnými faktormi rozvoja regiónov sú ekonomická výkonnosť a regionálna konkurencieschopnosť. Košický kraj patrí k najvýznamnejším hospodárskym priestorom Slovenska, ktorého ťažiskovými ekonomickými odvetviami sú priemysel, stavebníctvo a poľnohospodárstvo. Z priemyselných odvetví sú to hlavne výroba kovov, strojársky, ťažobný priemysel, priemysel palív a energetiky, potravinársky a intenzívne sa rozvíjajúci IT sektor. Priemyselne najrozvinutejšie je krajské mesto Košice, ktoré je administratívnym, priemyselným, obchodným, ekonomickým, vzdelávacím, inovačným i kultúrno-historickým centrom celého regiónu.

K najväčším konkurenčným výhodám Košického kraja patrí významný inovačný a výskumný potenciál regiónu a intenzívne sa rozvíjajúci IT sektor, diverzifikovaná hospodárska základňa podporená početnosťou malých a stredných podnikov, perspektívne zásoby obnoviteľných zdrojov energie, vytvorený integrovaný dopravný systém pre región východného Slovenska, ako aj významné kultúrne a prírodné bohatstvo pre rozvoj cestovného ruchu.

Z pohľadu sociálneho rozvoja meraného prostredníctvom indexu sociálneho pokroku, ktorý hovorí o naplnení základných ľudských potrieb, blahobytu a príležitostí, je dôležitý postupný rast spokojnosti a kvality života obyvateľstva a vyrovnávanie regionálnych disparít.

Vízia rozvoja Košického kraja:

**Do roku 2030 chceme byť sociálnejší, zelenší, dostupnejší,
inteligentnejší a pracovne atraktívnejší kraj**

F. CIELE ROZVOJA

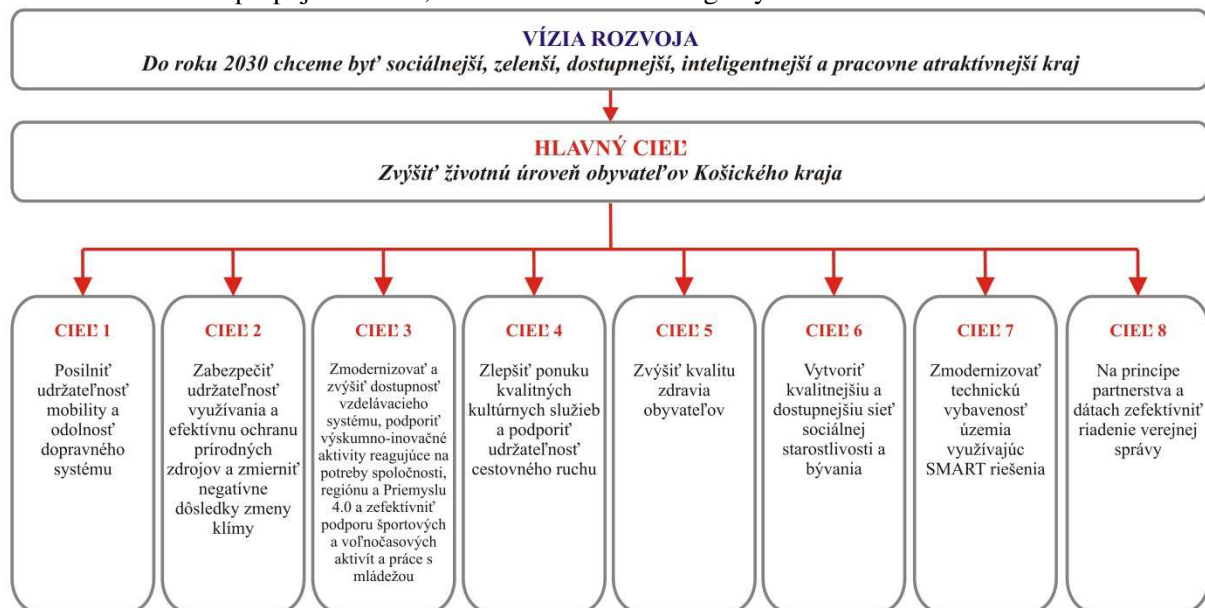
Za účelom naplnenia stanovenej vízie bola definovaná štruktúra cieľov skladajúca sa z hlavného cieľa a strategických cieľov, ktoré majú prispieť k jeho naplneniu. Hlavný cieľ je zameraný na samotného prijímateľa benefitu v podobe obyvateľa kraja. Košický samosprávny kraj má za to, že hlavnou myšlienkou zriadenia regionálnej a miestnej samosprávy je práve zlepšenie identifikácie potrieb a problémov na lokálnej úrovni a zabezpečenie ich efektívnejšieho riešenia z pozície samosprávy.

Z tohto dôvodu bol hlavný cieľ stanovený nasledovne:

Zvýšiť životnú úroveň obyvateľov Košického kraja

Hlavný cieľ plánuje Košický samosprávny kraj spolu s partnermi dosiahnuť prostredníctvom 7+1 špecifických cieľov, ktoré odrážajú kompetencie vyššieho územného celku, ako aj kompetencie obcí a miest s cieľom rešpektovať princípy regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. 7+1 špecifických cieľov plne zohľadňuje výsledky analýz súčasného stavu územia, analýzu potrieb kľúčových aktérov, ako aj spoločné východiská európskych a národných politík, zároveň poukazujú na komplexný rozvoj územia a definujú nevyhnutné predpoklady a intervencie pre naplnenie stanovených špecifických cieľov.

Obrázok 2 Schéma prepojenia vízie, hlavného cieľa a strategických cieľov

Zdroj: vlastné spracovanie

Pri tvorbe strategickej časti Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického kraja sme sa zamerali na 3 kľúčové oblasti:

- kompetencie,
- práca s existujúcimi strategickými dokumentmi,
- monitoring a hodnotenie.

Kompetencie

Pri tvorbe strategických cieľov sme sa v prvom rade pozreli na kompetencie vyššieho územného celku ako aj kompetencie jednotlivých miest a obcí vyplývajúcich zo zákonov Slovenskej

republiky, za účelom zabezpečenie prirodzeného súladu so strategickými dokumentmi nižšej (obecnej) úrovne. Predmetné kompetencie sú spísané v časti A bod 3. Kompetencie samosprávy Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického kraja. Kompetencie Vyššieho územného celku predstavujú nosný ukazovateľ pri definovaní strategických cieľov – oblasti, ktoré vieme priamo ovplyvniť zmeniť z pozície VÚC.

Vzhľadom na pôsobnosť ústredných a miestnych orgánov štátnej správy na území Košického kraja, bol z úrovne VÚC a partnerov identifikovaný jasný zoznam intervencií, ktoré je potrebné na území riešiť ale orgány regionálnej a miestnej samosprávy v nich nemajú kompetencie.

Práca s existujúcimi strategickými dokumentmi VÚC

Jednotlivé odbory/oddelenie/referáty na ÚKSK spracovávajú vlastné strategické dokumenty v rozsahu ich pôsobností a kompetencií ich zvereným. Predmetné materiály sú konzultované s príslušnými stakeholdermi v území a na ich tvorbe sa podieľali skupiny expertov. Predmetné strategické dokumenty sú každoročne vyhodnocované a v prípade potreby aktualizované. Na základe konzultácií s vecne príslušnými vedúcimi odborov/oddelení/referátov sme sa snažili, reflektovať príslušné strategické dokumenty, ich vízie, ciele a ukazovatele v čo najväčšej možnej miere za účelom zefektívnenie prác na Úrade Košického samosprávneho kraja. Predmetné strategické dokumenty sú viazané na rozpočet VÚC čím plánujeme zabezpečiť prirodzený súlad implementácie nového PHRSR s rozpočtom Košického kraja.

Zlepšiť systém monitoringu a hodnotenia

Skúseností z monitoringu a vyhodnocovania PHSR 2014-2022 si vyžiadali lepšie definovanie ukazovateľov a indikátorov, ktoré plánujeme z úrovne VÚC hodnotiť za účelom zlepšenie monitoringu pokroku v definovaných oblastiach. Jednotlivé ukazovatele boli navrhnuté tak aby z úrovne vyššieho územného celku boli dosiahnuteľné a aby sme vedeli jasne identifikovať úroveň pokroku.

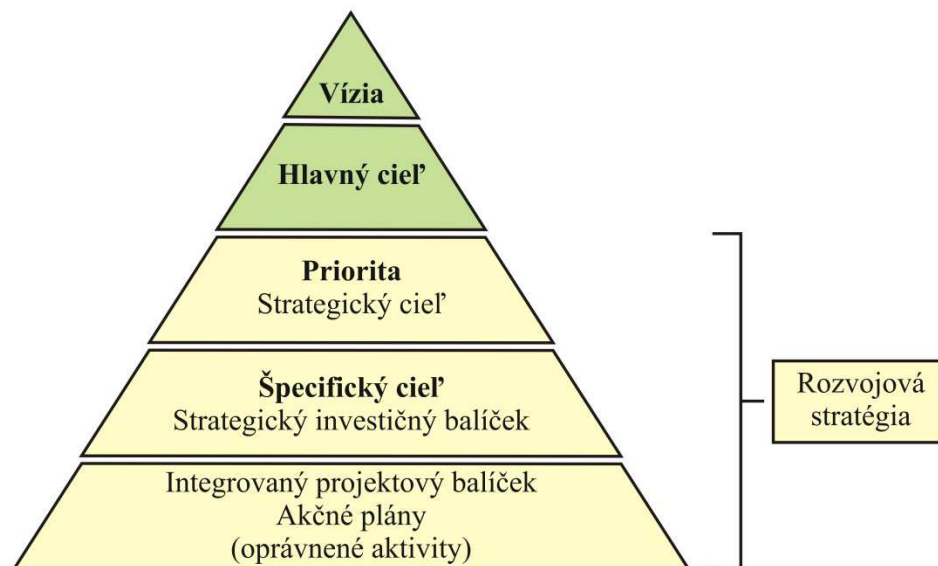
2. NEVYHNUTNÉ PREDPOKLADY PRE IMPLEMENTÁCIU PHRSR KOŠICKÉHO KRAJA

Košický samosprávny kraj pri tvorbe strategického dokumentu aktívne komunikoval z územím za účelom zistenia bariér, ktoré bránia miestnym a regionálnym autoritám v rozvoji. Spoločne bolo identifikovaných niekoľko nevyhnutných podmienok respektíve systémových zmien, ktoré je potrebné implementovať za účelom zabezpečenia strategickejšieho, efektívnejšieho a udržateľnejšieho rozvoja územia. K predmetným oblastiam patria:

- Zjednodušenie procesov vysporiadania vlastníckych vzťahov a procesov získania stavebného povolenia,
- Zmena financovania kompetencií územnej samosprávy,
- Zjednodušenie procesov administratívnej náročnosti prípravy a implementácie projektov financovaných z Európskych štrukturálnych a Investičných fondov,
- Zjednodušenie postupov verejného obstarávania,
- Systematické zmeny v problematike MRK,
- Systematické zmeny v problematike vodovodov a kanalizácií,
- Využitie princípov verejno-súkromného partnerstva pri realizácii významných projektov,
- Rýchlejší a konzistentnejší prístup od štátnych inštitúcií, ako sú Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Slovenský pozemkový fond či Lesy SR, š.p. alebo ŽSR, za účelom spoločného rozvoja územia.

3. INTERVENČNÁ LOGIKA STRATEGICKO-PROGRAMOVEJ ČASTI

Obrázok 3 Schematické znázornenie cieľov a intervenčnej logiky strategicko-programovej časti

Zdroj: vlastné spracovanie

Základné pojmy:

Priorita – hlavná oblasť spájajúca tematicky prepojené naplňajúce spoločný „strategický cieľ“, ide o oblasť kde je potrebné smerovať investície a opatrenia, ktoré povedú k eliminácii identifikovaných nedostatkov/problémov, pomôžu zlepšiť situáciu a prinesú rozvoj danej oblasti.

Špecifický cieľ – naplňajú ho tematicky prepojené strategické investičné balíčky, ktoré predstavujú konkrétne opatrenie (súbor aktivít a projektov) na zlepšenie východiskovej situácie.

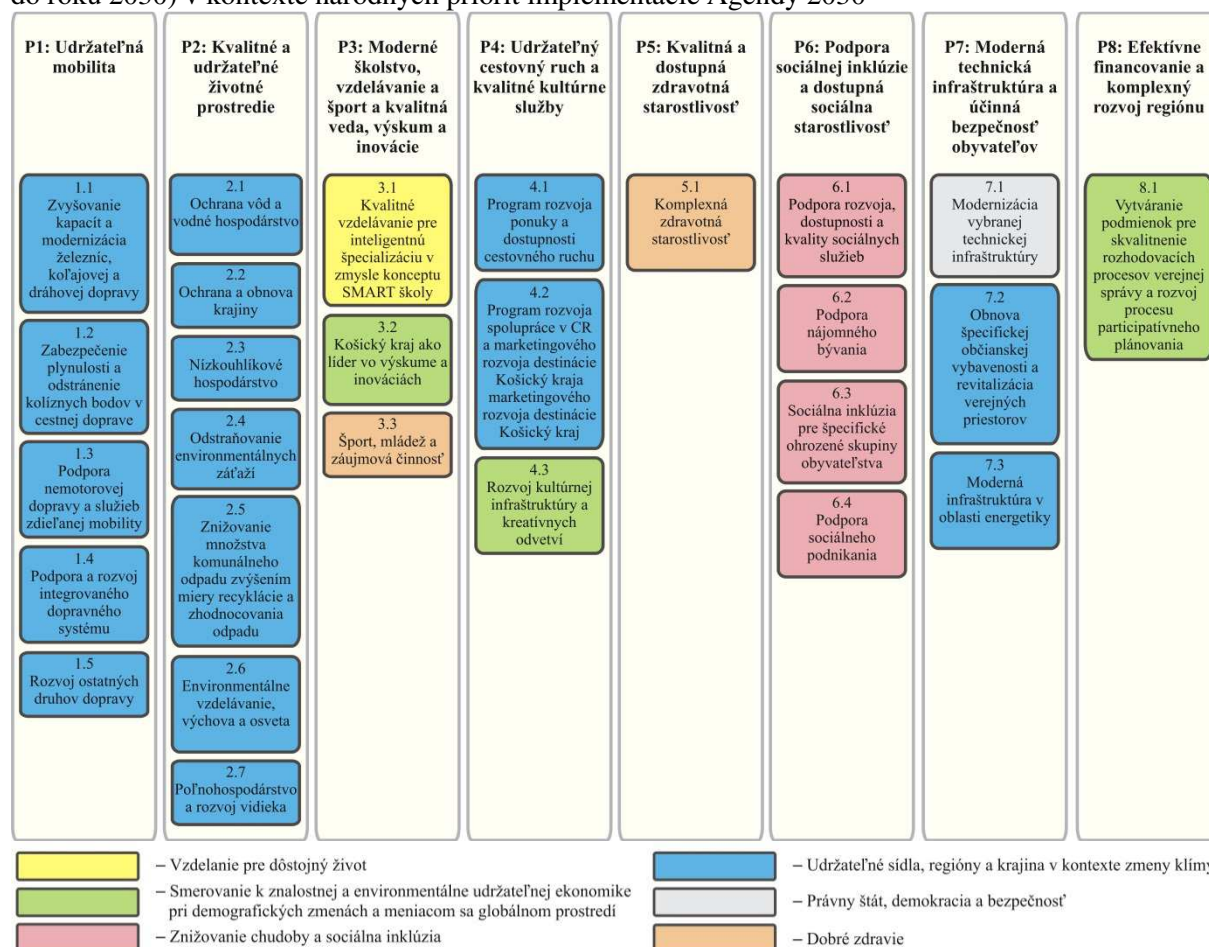
Integrovaný projektový balíček – prepojenie investícií v tzv. mäkkej a v tvrdej infraštruktúre rovnakého zamerania, ktoré by sa mali realizovať pre naplnenie „špecifického cieľa“ daného strategického investičného balíčka, integrovaný projektový balíček predstavuje zoznam konkrétnejších rozvojových aktivít v nadväznosti na súvisiaci strategický investičný balíček

4. PRIORITY ROZVOJA

Priority rozvoja a ciele PHRSR KSK na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) boli stanovené v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj (OSN 2015), ktorá je kľúčovou agendou pre zabezpečenie globálneho udržateľného rozvoja. Jej transformačný charakter je vyjadrený v 17-ich cieľoch udržateľného rozvoja. Slovensko si v roku 2018 zvolilo taký prístup k národnej implementácii Agendy 2030, ktorý 17 cieľov udržateľného rozvoja premietol na národnú úroveň prostredníctvom šiestich Národných priorít implementácie Agendy 2030, schválených vládou v roku 2018:

- Vzdelanie pre dôstojný život,
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- Dobré zdravie.

Obrazok 4 Schéma priorít a strategických investičných balíčkov PHRSR KSK 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030) v kontexte národných priorít implementácie Agendy 2030

Zdroj: vlastné spracovanie

Priorita 1 Udržateľná mobilita

Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému

Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility

Strategický investičný balíček 1.1 Zvyšovanie kapacít a modernizácia železníc, koľajovej a dráhovej dopravy

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, dopravcovia, ŽSR, IDS Východ, s.r.o.

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

1.1.1. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj železničnej infraštruktúry, vrátane budovania prestupných terminálov

Oprávnené aktivity:

- rekonštrukcia a modernizácia železničných tratí (vrátane mimoúrovňových priechodov),
- modernizácia železničného uzla Košice, elektrifikácia trate Slovenské Nové Mesto – Satorajauhély, obnovenie dopravnej infraštruktúry,
- vybudovanie nových úsekov,
- rekonštrukcia a budovanie železničných staníc (vrátane podchodov),
- modernizácia hlavnej železničnej stanice,
- budovanie terminálov integrovanej osobnej prepravy (tzv. TIOP) vybavených informačnými systémami IDS Východ,
- budovanie záchytných parkovísk, významné prestupové uzly na železničnú dopravu Kysak, Michal'any, Margecany, Krompachy, Spišská Nová Ves, Michal'any, Streda nad Bodrogom, Pribeník, Strážske, Gelnica, Prakovce, Čierna nad Tisou,
- skvalitnenie zázemia pre cestujúcich (obnova staničných budov a predstaničných priestorov),
- úprava staničných, predstaničných, zastávkových a predzastávkových priestorov,
- obnovenie osobnej dopravy na trati Veľké Kapušany – Bánovce nad Ondavou,
- vytvoriť možnosť železničnej dopravy medzi Košicami, Maťovcami a Užhorodom.

1.1.2. Integrovaný projektový balíček – Budovanie, rekonštrukcia a modernizácia električkových tratí

Oprávnené aktivity:

- modernizácia existujúcich električkových tratí (radiál),
- modernizácia električkových tratí v Košiciach – 2. etapa – 2. časť, projektová dokumentácia – trasa pozdĺž Južnej triedy až do Barce a trasa od ulice Alejová na sídlisko Nad Jazerom
- predĺženie existujúcich tratí,
- budovanie a modernizácia súvisiacej infraštruktúry.

1.1.3. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj mestskej a prímestskej dopravy

Oprávnené aktivity:

- infraštruktúra pre elektrobuses, vrátane dobíjajúcich staníc, najmä v prestupných bodoch verejnej dopravy,
- infraštruktúra pre vodíkové autobusy, vrátane dobíjajúcich staníc,
- nákup elektrobusev, duobusev, autobusov s alternatívnymi palivami pre dopravcov vykonávajúcich pravidelnú prímestskú autobusovú dopravu vo verejnom záujme, prestupných termináloch a záchytných parkoviskách,
- budovanie záchytných parkovísk: Zelený dvor, pred Košickou Novou Vsou, Hrašovík, Heringeš, Krásna nad Hornádom (križovatka R2 s II/552), Terminál Košice – Juh (TIOP Barca), Šebastovce, Vstupný areál U.S.Steel, Šaca, Valcovne U.S.Steel, Pereš, Moskovská, Čermeľ, Terminál Košice – Sever, parkoviská pri hlavných križovatkách s vyriešením nadväznej dopravy: križovatka D1 s R2

- Hrašovík, (smer zo Sečoviec, Prešova), križovatka R2 s II/552 Krásna (smer Slanec), križovatka I/17 s R4 pri Šebastovciach (smer Seňa, Kechnec), križovatka R2/Vstupný areál U.S.Steel, Šaca alebo rozšírenie parkovísk pri zastávke Valcovne U.S.Steel (smer Moldava nad Bodvou, Rešica),
- budovanie a modernizácia prestupných terminálov vlak/bus/auto/bicykel: terminál Kráľovský Chlmec, Rožňava, Štítnik, Sečovce, Sobrance, Plešivec a Spišské Vlachy, Haniska,
 - informačný a vybavovací systém pre verejnú osobnú dopravu,
 - prepojenie autobusovej dopravy s ostatnými druhmi dopravy.

Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií

Strategický investičný balíček 1.2 Zabezpečenie plynulosti a odstránenie kolíznych bodov v cestnej doprave

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK (Správa ciest KSK), SSC, NDS

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

1.2.1. Integrovaný projektový balíček – Rozširovanie infraštruktúry diaľnic a ciest I. triedy

Oprávnené aktivity:

- budovanie nových úsekov diaľnic (rýchlostných ciest) a ciest I. triedy,
- skapacitnenie (rozšírenie) úsekov diaľnic a ciest I. triedy,
- budovanie nových diaľničných križovatiek,
- rýchlostná cesta R2 Šaca – Košické Olšany, I. etapa, Diaľnica D1 v úsekoch Bidovce – Dargov – Pozdišovce – Michalovce – Sobrance – štátna hranica SK/UA, rýchlostná cesta R2 Moldava nad Bodvou – Košice – Šaca, rýchlostná cesta R2 Rožňava – Jablonov nad Turňou, a. I/18 Nižný Hrabovec – Petrovce nad Laborcom, I/79 Hriadky – Trebišov, preložka c. I/79 Čierna – Solomonovo.

1.2.2. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a výstavba infraštruktúry ciest II. a III. triedy, mostov a priepustov

Oprávnené aktivity:

- modernizácia a rekonštrukcia úsekov ciest II. a III. triedy, ktorých stav a parametre nezodpovedajú súčasným a prognózovaným intenzitám dopravy a potrebám rozvoja hospodárstva, s cieľom podpory integrovanej hromadnej dopravy a bezpečnosti,
- modernizácia regionálnych ciest II. a III. triedy zabezpečujúcich dopravné napojenie regiónu na nadradenú cestnú infraštruktúru,
- výstavba nových úsekov ciest II. a III. triedy,
- zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky,
- eliminácia negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie,
- podpora verejnej osobnej dopravy,
- ochrana ciest pred povodňami,
- zvýšenie kapacity odvodňovacích systémov ciest,
- stabilizácia svahov, oporných a zárubných múrov,
- nepriama podpora verejnej osobnej dopravy,
- rekonštrukcia, budovanie a úprava mostov,
- budovanie obchvatov a preložiek,
- digitalizácia ciest,
- modernizácia a výstavba mostov a priepustov ako ochrana pred vplyvmi klimatických zmien a podpora verejnej osobnej dopravy,
- zlepšenie systému diagnostiky a monitorovania stavu mostov a priepustov,
- zlepšenie systému zberu dát o doprave a mobilite,
- obnova vozidlového parku pre správcu cestnej siete,
- inštalácia GPS sledovania polohy a výkonu vozidiel údržby spolu s podpornou infraštruktúrou,
- diagnostika a monitoring mostov.

1.2.3. Integrovaný projektový balíček – Bezpečnostné úpravy cestnej infraštruktúry a odstraňovanie nehodových lokalít

Oprávnené aktivity:

- budovanie bezpečných priechodov pre chodcov, osvetlenia priechodov, spomaľovacích ostrovčekov,
- inštalácia meteorologických staníc s kamerovým dohľadom,
- úprava nehodových križovatiek,
- odstránenie vizuálneho smogu (odstránenie billboardov, reklamných tabúľ).

1.2.4. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a výstavba miestnych ciest, mostov a priepustov, autobusových zastávok, riešenia statickej dopravy

Oprávnené aktivity:

- rekonštrukcia, modernizácia, rozširovanie a výstavba nových miestnych komunikácií,
- zavedenie systému parkovacej politiky,
- budovanie záchytných parkovísk a parkovacích/garážových domov,
- modernizácia autobusových zastávok,
- modernizácia a výstavba mostov a priepustov ako ochrana pred vplyvmi klimatických zmien a podpora verejnej osobnej dopravy,
- zlepšenie systému diagnostiky a monitorovania stavu mostov a priepustov.

Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy

Strategický investičný balíček 1.3 Podpora nemotorovej dopravy a služieb zdieľanej mobility

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, združenia obcí, KSK, dopravcovia, SSC, ŽSR, IDS Východ, s.r.o., občianske združenia, neziskové organizácie, mimovládne organizácie

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

1.3.1. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj cyklistickej infraštruktúry a služieb zdieľanej mobility

Oprávnené aktivity:

- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba líniovej infraštruktúry pre cyklistickú dopravu,
- budovanie a rekonštrukcia prvkov upokojujúcej dopravy,
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba doplnkovej cyklistickej infraštruktúry,
- zvyšovanie povedomia o cyklotopre, kampane na informovanie verejnosti o prínosoch cyklotopre – kampane na informovanie verejnosti o prínosoch cyklotopre, realizácia webových portálov, mobilných aplikácií za účelom propagácie cyklistickej dopravy,
- rekonštrukcia a výstavba rekreačných cyklotrás (oddychové miesta, značenie, cyklistické stojany, nabíjacie stanice a p.) slúžiacej pre verejnosť v súlade s PUM,
- prepojenie regionálnych aktív cestovného ruchu na existujúce alebo pripravované cykloturistické trasy, sprístupnenie aktív cykloturistickými a inými trasami, ktoré umožňujú udržateľné športovo-rekreačné využívanie územia a rozvoj tematických kultúrnych trás regionálneho a nadregionálneho významu
- podpora aktivít vychádzajúcich z iniciatívy Catching-up Regions,
- dobudovanie siete hlavných cyklotoprných trás (radiál, okruhov) prioritne v intravilánoch miest a ich priamom spojení s okolitými obcami v súlade s prijatými strategickými dokumentmi,
- budovanie kostrovej siete cyklistických trás označených v Stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji na obdobie 2022 – 2027 – 2030 kategóriou A (cyklotiaľnice) a B (kostrová sieť cyklistických trás),
- budovanie miestnych cyklotrás kategórie C a D.

1.3.2. Integrovaný projektový balíček – Preferencia verejnej a pešej dopravy

Oprávnené aktivity:

- projekty zamerané na usmernenie dopravy a dopravnej premávky s cieľom skrátiť dobu dopravných kongescií a zmeniť pomer počtu cestujúcich v prospech verejnej dopravy,
- modernizácia a rekonštrukcia chodníkov pre peších prioritne vedúcich k zastávkam verejnej dopravy,
- revitalizácia peších zón,
- výstavba chodníkov pre peších,
- tvorba nízkoemisných a bezemisných zón,
- zriadenie vyhradených jazdných pruhov,
- prvky pre upokojenie dopravy,
- zvyšovanie bezpečnosti peších.

Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy

Strategický investičný balíček 1.4 Podpora a rozvoj integrovaného dopravného systému

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, dopravcovia, IDS Východ, s.r.o.

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

1.4.1. Integrovaný projektový balíček – Zlepšenie infraštruktúry a prevádzkovej vybavenosti zariadení integrovaného dopravného systému a modernizácia vozidlového parku

Oprávnené aktivity:

- výstavba a modernizácia tratí dráhovej MHD vrátane prvkov preferencie,
- obnova a modernizácia mobilných prostriedkov dráhovej MHD a vozidiel zabezpečujúcich MHD a prímestskú dopravu (autobusy na alternatívny pohon vrátane súvisiacej plniacej a nabíjacej infraštruktúry),
- výstavba a modernizácia infraštruktúry verejnej osobnej dopravy (napr. prestupných terminálov, zastávok a záchytných parkovísk, zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy),
- vybudovanie a modernizácia technickej základne na správu vozidiel MHD,
- predinvestičná a projektová príprava,
- projekty zamerané na rozvoj infraštruktúry s ohľadom na bezbariérovosť,
- modernizácia prestupných uzlov, vrátane záchytných parkovísk,
- zlepšenie informovania cestujúcich priamo na zastávkach prostredníctvom elektronických informačných panelov (zastávkových tabúľ),
- vybavovacie systémy do vozidiel verejnej osobnej dopravy, príp. na zastávky a terminály.
- projekty zamerané na posilnenie dopravnej autority,
- zabezpečenie tarifných, informačných a dispečerských systémov,
- rozvoj tarifného systému IDS Východ,
- centrálny dopravný dispečing IDS Východ,
- zlepšenie nadväznosti spojov, skrátenie intervalu spojov,
- preferencia verejnej osobnej prepravy,
- propagácia,
- rozšírenie IDS Východ, vrátane rozšírenia na územie okolitých regiónov,
- zosúladenie cestovných poriadkov mestskej hromadnej dopravy, železničnej dopravy a prímestskej dopravy s prihliadnutím na potreby turizmu a pravidelnú dochádzkou za prácou a službami,
- zriadenie centrálného dispečingu za účelom sledovania a vyhodnocovania vytvorených nadväzností,
- softvérová podpora pre tarifné zabezpečenie IDS.

Špecifický cieľ 1.5: Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky

Strategický investičný balíček 1.5 Rozvoj ostatných druhov dopravy

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK (Správa ciest KSK), dopravcovia, ŽSR, IDS Východ, s.r.o.

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

1.5.1. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj ostatných druhov dopravy

Oprávnené aktivity:

- nákup prostriedkov nemotorovej dopravy a elektromobility (elektrobicykle, bicykle, vodíkové bicykle, kolobežky, elektrokolobežky a iné) a doplnkovej infraštruktúry za účelom ich obslužnosti,
- rozvoj nákladnej dopravy,
- investície do nákladných terminálov,
- vznik a modernizácia terminálov kombinovanej prepravy,
- GLIP,
- rozvoj letiska Košice.

Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy

Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou

Strategický investičný balíček 2.1 Ochrana vôd a vodné hospodárstvo

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, vodárenské spoločnosti

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

2.1.1. Integrovaný projektový balíček – Ochrana podzemných a povrchových vôd

Oprávnené aktivity:

- zisťovanie množstva, kvality a režimu povrchových vôd a sledovanie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu povrchových vôd,
- hodnotenie stavu, množstva, režimu, kvality povrchových vôd a hodnotenie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu povrchových vôd,
- zisťovanie výskytu, množstva, režimu a kvality podzemných vôd a sledovanie vplyvov pôsobiacich na kvalitu podzemných vôd,
- hodnotenie stavu podzemných vôd a hodnotenie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu podzemných vôd,
- komplexné a spoľahlivé monitorovanie povrchových a podzemných vôd,
- technické opatrenia zamerané na šetrenie pitnou vodou (polievanie využitím akumulovanej dažďovej vody; využívanie sivej, prípadne dažďovej vody v budovách),
- ochrana vodných zdrojov a minimalizácia strát (technické opatrenia v rámci vodovodných sietí; eliminácia nelegálneho vypúšťania odpadových vôd, z priemyslu, aj z domácností, ochrana vodárenských tokov, ktoré sa využívajú ako zdroj pitnej vody),
- prevencia znečisťovania tokov odpadom; čistenie už znečistených vodných tokov,
- prevencia znečisťovania vodných tokov a plôch vrátane priľahlých brehov, čistenie už znečistených vodných tokov a plôch vrátane priľahlých brehov.

2.1.2. Integrovaný projektový balíček – Výstavba a obnova verejnej kanalizačnej siete a ČOV

Oprávnené aktivity:

- výstavba stokovej siete v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions,
- výstavba čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions,
- dostavba existujúcej stokovej siete v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions,
- dostavba čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions,
- podpora budovania decentralizovaných čistiarní (napr. koreňové čistiarne),
- výstavba verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd s ohľadom na minimalizáciu odvádzania dažďovej vody do kanalizácie,
- dobudovanie verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd s ohľadom na minimalizáciu odvádzania dažďovej vody do kanalizácie,
- podpora infraštruktúry v oblasti nakladania s odpadovými vodami,
- zabezpečenie prístupu k nakladaniu s komunálnymi odpadovými vodami,
- výstavba, intenzifikácia alebo modernizácia úpravní vôd,
- modernizácia verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd.

2.1.3. Integrovaný projektový balíček – Výstavba a obnova verejných vodovodov

Oprávnené aktivity:

- výstavba vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027, vrátane projektov implementovaných prostredníctvom integrovaných územných stratégií v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch krajoch Catching-up Regions,
- modernizácia vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027, vrátane projektov implementovaných prostredníctvom integrovaných územných stratégií v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch krajoch Catching-up Regions,
- výstavba chýbajúcej vodovodnej siete a súvisiacej infraštruktúry, výstavba verejných vodovodov,
- modernizácia existujúcej vodovodnej siete, vodojemov a súvisiacej infraštruktúry,
- zabezpečenie prístupu k pitnej vode,
- obnova verejných vodovodov s možnosťou súbežnej výstavby vodovodnej a kanalizačnej siete.

Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy

Strategický investičný balíček 2.2 Ochrana a obnova krajiny

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

2.2.1. Integrovaný projektový balíček – Ochrana a efektívne využívanie krajiny

Oprávnené aktivity:

Prírode blízke protipovodňové, protierózne a vodozádržné opatrenia na vodných tokoch a mimo toku:

- pozdĺžne vegetačné spevnenie brehov vodných tokov,
- udržiavanie a rozširovanie sprievodnej vegetácie vodných tokov – stabilizácia brehov toku, zlepšenie kvality vody v toku, spomalenie prietoku a vytváranie priaznivých podmienok pre život živočíchov,
- vytváranie umelých mokradí, meandrov, budovanie poldrov (voda sa tak vyleje mimo intravilánu),
- priečne objekty na vodnom toku (prah, stupeň, sklz, prehrádzka),
- vodozádržné opatrenia v zastavaných územiach (napr. vytváranie bioretenčných systémov na zachytávanie zrážkovej vody – dažďové záhrady, zberné jazierka, podzemné nádrže a pod., zvyšovanie podielu priepustných povrchov, zelené strechy a steny, zvyšovanie podielu zelene),
- vodozádržné a protierózne opatrenia v poľnohospodárskej krajine (vaskovacie pásy, zvyšovanie podielu vegetácie, rozširovanie inundačných území hradených tokov, protierózne rozmiestnenie kultúr, agrotechnické, biologické a technické protierózne opatrenia).

Opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v sídlach a v krajine a/alebo ochranu pred povodňami:

- opatrenia podporujúce biodiverzitu (obnova prírodných lesov, mokradí, podpora biodiverzity v poľnohospodárskej krajine, prvky zelenej infraštruktúry, agrolesnícke ekosystémy),
- protierózne opatrenia v lesoch (napr. sanácia povrchu lesných ciest, budovanie odrážok, úprava povrchu vytŕažených plôch, zatrávenie nepožívaných ciest, zachytávanie sedimentov v retenčných nádržiach, vodozádržné opatrenia, ďalšie protierózne opatrenia),
- aktivity zamerané na zvyšovanie podielu organického uhlíka v pôde (napr. zapracovanie pozberových zvyškov, využívanie organických hnojív, optimalizácia osevných postupov),
- technické opatrenia proti prehrievaniu interiérov a verejných priestorov (napr. tieniace prvky, chladenie),
- hydrogeologický prieskum zameraný na overenie možností využívania podzemnej vody v oblastiach ohrozených jej deficitom,
- preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok a mimo toku,
- vytváranie koncepčných východísk pre realizáciu adaptačných opatrení na miestnej úrovni.

2.2.2. Integrovaný projektový balíček – Protipovodňová ochrana a hospodárenie s vodou

Oprávnené aktivity:

- budovanie komplexného systému protipovodňovej ochrany,
- zberné nádrže na opätovné využívanie dažďovej vody,
- podpora prevencie a manažmentu povodňového rizika a príprava povodňových plánov,
- podpora prevencie a manažmentu zosuvných rizík súvisiacich s nadmernou zrážkovou činnosťou,
- povodňové prehliadky,
- zaisťovanie povodňových rezerv,
- rozvíjanie varovného informačného systému,
- školenia pracovníkov povodňovej služby,
- zamedzenie výstavby v inundácií,

Technické vodozádržné opatrenia:

- výstavba vodohospodárskych objektov na určitý stupeň ochrany – úpravy tokov, úprava smerových pomerov a prítokov (len v intravilánoch v prípade ohrozenia/ ochrany stavebných objektov),
- budovanie haťových zdrží,
- budovanie ochranných stien a ochranných hrádzi, ohradzovanie,
- odvodňovacie kanály,
- čerpace stanice.

2.2.3. Integrovaný projektový balíček – Zníženie potenciálu škôd spôsobených zosuvmi

Oprávnené aktivity:

- obmedzenie výstavby v územiach citlivých na vznik a rozvoj zosuvov; v uvedených územiach je dôležité dodržiavať opatrenia, ktorými je možné zabrániť ich vzniku a minimalizovať potenciálne ohrozenie životov a majetku obyvateľov,
- sanačné opatrenia na stabilizáciu svahov – sanačné opatrenia sa realizujú v miestach, kde je to rentabilné, resp. neexistuje iná možnosť.

Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší

Strategický investičný balíček 2.3 Nízkouhlíkové hospodárstvo

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, štát, FO, PO

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

2.3.1. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov

Oprávnené aktivity:

- vypracovanie energetických auditov,
- vypracovanie projektovej dokumentácie,
- zateplenie obvodového plášťa,
- zateplenie strešného plášťa,
- výmena otvorových konštrukcií,
- rekonštrukcia / modernizácia vykurovacej sústavy,
- rekonštrukcia / modernizácia systémov prípravy teplej vody,
- rekonštrukcia / modernizácia osvetlenia,
- inštalácia systémov merania a riadenia,
- inštalácia debarierizačných opatrení,
- inštalácia infraštruktúry pre elektromobilitu,
- zavádzanie energetického manažmentu,
- zavádzanie monitoringu prevádzkových údajov,
- zavádzanie prvkov na ochranu biodiverzity,
- zelené opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie,
- iné opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie
- zníženie energetickej náročnosti prevádzky budov,

- zateplenie zvislého obvodového plášťa a striech objektov, zateplenie budov, úprava fasády budov,
- výmena otvorových výplní obvodového plášťa objektov,
- výmena okien a dverí,
- rekonštrukcia ústredného kúrenia, výmena kotla, tepelného čerpadla, výmena radiátorov, gamatiek,
- vetranie a klimatizácia,
- modernizácia a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry interiérového a verejného osvetlenia (s využitím "smart" riešení),
- využívanie smart technológií na riadenie spotreby a zmena správania užívateľov,
- zavádzanie energetického managementu budov.

2.3.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie a energetická transformácia

Oprávnené aktivity:

- podpora zariadení využívajúcich OZE,
- podpora uskladňovania energie z OZE,
- zavádzanie systémov monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie,
- podpora systému zásobovania energiou verejných budov (prípojka centrálného zásobovania teplom do budovy vrátane vnútorných zariadení systému centrálného zásobovania teplom),
- využívanie lokálnych obnoviteľných zdrojov energie a podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie (slnko, vietor, voda, biomasa, geotermálna voda),
- podpora využívania OZE v domácnostiach formou priamych dotácií (napríklad Zelená v domácnostiach),
- transformácia energeticky náročných odvetví,
- výskumno-aplikačné projekty v oblasti vodíka, batérií a skladovania elektriny,
- koordinácia a budovanie kapacít pre rozvoj regionálnej a lokálnej udržateľnej energetiky,
- budovanie nových bodov (sústav) úsporného verejného osvetlenia.

2.3.3. Integrovaný projektový balíček – Obnova a modernizácia zariadení tepelného hospodárstva

Oprávnené aktivity:

- modernizácia zariadení tepelného hospodárstva a súvisiacej infraštruktúry,
- modernizácia a rekonštrukcia rozvodov tepla a teplej vody.

2.3.4. Integrovaný projektový balíček – Ochrana ovzdušia

Oprávnené aktivity:

- znižovanie emisií znečisťujúcich látok v ovzduší,
- monitorovanie kvality ovzdušia na lokálnej úrovni.

Špecifický cieľ 2.4: Sanácia environmentálnych zátŕaží

Strategický investičný balíček 2.4 Odstraňovanie environmentálnych zátŕaží

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, štát, FO, PO

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

2.4.1. Integrovaný projektový balíček – Dekontaminácia a odstraňovanie environmentálnych zátŕaží a environmentálnych katastrof

Oprávnené aktivity:

- dekontaminácia a odstraňovanie environmentálnych zátŕaží na území Košického kraja,
- odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu,
- monitoring povrchových a podzemných vôd v súvislosti s environmentálnymi zátŕažami,
- sanácia environmentálnych zátŕaží.

Špecifický cieľ 2.5: Podpora odpadového a obehového hospodárstva

Strategický investičný balíček 2.5 Znižovanie množstva komunálneho odpadu zvýšením miery recyklácie a zhodnocovania odpadu

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, FO, PO

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

2.5.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora prechodu na obehové hospodárstvo

Oprávnené aktivity:

Podpora vybraných aktivít v oblasti predchádzania vzniku odpadov:

- podpora opätovného využívania odpadov,
- podpora a budovanie kompostární aj regionálnych pre viacero obcí (najmä pre kuchynský a biologicky rozložiteľný komunálny odpad) s ohľadom na jeho ďalšie využitie v regionálnom poľnohospodárstve.

Podpora zberu a dobudovania, intenzifikácie a rozšírenia systémov triedeného zberu:

- nákup separačných nádob,
- výstavba a modernizácia zberných dvorov,
- modernizácia a rozširovanie kontajnerových stojísk a podpora výstavby polopodzemných kontajnerísk vrátane "smart" systémov monitoringu naplnenosti kontajnerov a váženia odpadu,
- organizovaný zber nebezpečného odpadu a podpora vytvárania zariadení na dočasné uloženie nebezpečného odpadu,
- budovanie a modernizácia dotriedňovacích liniek a podpora ďalšej infraštruktúry pre alternatívne druhotné spracovanie odpadov,
- výstavba parkovísk pre autovraky,
- modernizácia vozidlového parku pre nakladanie a zvoz 3:16 (s ohľadom na nízkouhlíkové vozidlá),
- podpora separácie a recyklácie odpadov.

Energetické zhodnocovanie odpadov:

- výstavba a modernizácia infraštruktúry na energetické zhodnocovanie odpadu.

Špecifický cieľ 2.6: Osveta a environmentálna výchova

Strategický investičný balíček 2.6 Environmentálne vzdelávanie, výchova a osвета

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, stredné školy, občianske združenia, mimovládne organizácie

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

2.6.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetu

Oprávnené aktivity:

Podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania detí, mládeže i dospelých:

- budovanie environmentálnych edukačných centier,
- podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania smerom k obehovému hospodárstvu,
- informačné aktivity pre žiakov, študentov a učiteľov zamerané na klimatickú zmenu a adaptáciu na zmeny klímy,
- obohacovanie mládežníckych aktivít (táborov) o aktivity súvisiace s témou zmeny klímy a adaptácie na zmeny klímy,
- využitie online nástrojov na šírenie relevantných informácií o zmene klímy a o adaptačných opatreniach.

Podpora prevencie, manažmentu rizík a odstraňovania dôsledkov vyplývajúcich z porušovania legislatívnych predpisov v životnom prostredí.

Podpora (optimalizácia) spracovania dát a informovanosti pre efektívnejšiu vodnú politiku.

Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov

Strategický investičný balíček 2.7 Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, MSP, FO, PO

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

2.7.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a zachovanie tradičných poľnohospodárskych kultúr regiónu a rozvoj vidieka

Oprávnené aktivity:

- podpora materiálo-technického vybavenia a doplnkovej infraštruktúry v poľnohospodárstve,
- budovanie a rozširovanie skladových priestorov pre skladovanie poľnohospodárskej produkcie (s ohľadom na malých farmárov),
- podpora menších produkčných plôch (malí farmári, vyššia rozmanitosť produkcie),
- podpora sociálneho poľnohospodárstva,
- podpora rodinných fariem a podnikov,
- osвета a podpora vzniku odbytových stredísk/priestorov, ktoré budú nakladať s produkciou malých producentov a môžu ich zastupovať pri vyjednávaní lepších výkupných cien,
- podpora krátkych odberateľsko-dodávateľských vzťahov – prepájanie aktivít malých a stredných poľnohospodárov (lokálnych producentov) a aktérov v oblasti turizmu,
- podpora tradičnej a regionálnej potravinárskej a poľnohospodárskej výroby neproduktívnych krajinných prvkov, lesného hospodárstva a rybného hospodárstva,
- podpora biodiverzity – výsadba krajnotvorných prvkov, remízok, vetrolamov, znižovanie výmery poľnohospodárskych lánov,
- podpora regionálnych produktov a značiek,
- aktivity v oblasti marketingovej komunikácie a propagácie,
- organizovanie tematických medzinárodných výstav a konferencií, osвета a podpora aktivít v oblasti zníženia používania chémie, hnojív a pesticídov v poľnohospodárstve,
- podpora odborného vzdelávania v oblasti poľnohospodárskej produkcie,
- podpora prechodu na ekologické poľnohospodárstvo,
- podpora chovu hospodárskych zvierat, zavádzanie inovácií a inteligentných riešení v oblasti poľnohospodárskej činnosti (vrátane digitalizácie),
- podpora fungovania a rozvoj miestnych akčných skupín (MAS),
- podpora tradičného a ekologického hospodárenia a zavedenie postupov zvyšujúcich odolnosť lesných porastov, resp. ochranu lesnej pôdy,
- obnova a zachovanie vinogradov (Tokajskej vinohradníckej oblasti) a tradičných odrôd ovocných stromov, podpora tvorby neproduktívnych krajinných prvkov, lesného hospodárstva a rybného hospodárstva,
- podpora biodiverzity – výsadba krajnotvorných prvkov, remízok, vetrolamov, znižovanie výmery poľnohospodárskych lánov,
- podpora regionálnych produktov a značiek, aktivity v oblasti marketingovej komunikácie a propagácie,
- organizovanie tematických medzinárodných výstav a konferencií,
- osвета a podpora aktivít v oblasti zníženia používania chémie, hnojív a pesticídov v poľnohospodárstve,
- podpora odborného vzdelávania v oblasti poľnohospodárskej produkcie, podpora prechodu na ekologické poľnohospodárstvo.

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou

Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)

Strategický investičný balíček 3.1 Kvalitné vzdelávanie pre inteligentnú špecializáciu v zmysle konceptu SMART školy

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, zriaďovatelia škôl, štát, neziskové organizácie

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí, miest a mestských častí, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

3.1.1. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality a dostupnosti predprimárneho vzdelávania

Oprávnené aktivity:

- budovanie nových a rozširovanie a modernizácia existujúcich kapacít MŠ,
- budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení MŠ (najmä jedálne, kuchyne a areály),
- podpora vzdelávania pedagogických zamestnancov v oblasti výchovy a vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP), podpora konferencií tohto typu na území kraja,
- zabezpečenie vzdelávania pre pedagogických zamestnancov v oblasti včasnej diagnostiky, šírenie osvedy v dôležitosti včasnej diagnostiky dieťaťa už v materskej škole, jeho následné nasmerovanie k odborníkom,
- zvyšovanie atraktivity učiteľského povolania,
- vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl,
- spolupráca medzi materskými školami v regióne a SOŠ a fakultami VŠ pripravujúcimi učiteľov,
- aktívna náborová politika,
- zabezpečenie asistentov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces a modernizácia priestorov pre inkluzívne vzdelávanie (triedy, učebne, spoločné priestory),
- podpora centier a organizácií zaoberajúcich sa výchovou a vzdelávaním detí a žiakov so ŠVVP,
- zriadenie outdoorových tried.

3.1.2. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality a dostupnosti výchovy a vzdelávania na základných školách

Oprávnené aktivity:

- podpora desegregácie výchovy a vzdelávania,
- debarierizácia škôl a školských zariadení,
- materiálne vybavenie a technické zabezpečenie škôl a školských zariadení,
- budovanie/modernizácia učební vrátane vonkajších,
- budovanie nových a rozširovanie a modernizácia existujúcich kapacít ZŠ,
- budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení ZŠ (najmä jedálne, kuchyne, telocvične, ŠKD a areály),

- vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov,
- dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl,
- zriadenie outdoorových tried.

3.1.3. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality výchovy a vzdelávania na stredných školách

Oprávnené aktivity:

- modernizácia stredných škôl a súvisiacej infraštruktúry (najmä odborné učebne a ich vybavenie, outdoorové triedy, telocvične, jedálne, internáty),
- budovanie centier odborného vzdelávania a prípravy (COVP), zvyšovanie ich kvality,
- optimalizácia a modernizácia štruktúry študijných odborov,
- budovanie integrovaných špecializovaných vzdelávacích centier – “kampusov”,
- podpora zavádzania študijných a učebných odborov zameraných na odvetvia RIS3, príp. iné odvetvia žiadané na regionálnom trhu práce,
- podpora duálneho vzdelávania,
- podpora užšej spolupráce SŠ so zamestnávateľmi,
- regionálna koordinácia exkurzií a workshop pre žiakov stredných škôl u zamestnávateľov,
- vzdelávacie aktivity zamerané na transversálne a mäkké zručnosti,
- vytvorenie platformy na pravidelnú výmenu informácií o potrebe zručností a vzdelávania,
- podpora projektov realizovaných študentmi SŠ,
- podpora neformálneho vzdelávania zameraného na profesie, ktoré sú žiadané na trhu práce,
- propagačné aktivity na podporu stredoškolského vzdelávania,
- vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl,
- spolupráca medzi fakultami pripravujúcimi učiteľov a školami v regióne,
- budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení SŠ (najmä internáty, jedálne, športoviská),
- aktívna náborová politika,
- zabezpečenie asistentov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces a modernizácia priestorov pre inkluzívne vzdelávanie (triedy, učebne, spoločné priestory),
- podpora zavádzania medzinárodných programov vzdelávania.

3.1.4. Integrovaný projektový balíček – Podpora formálneho a neformálneho vzdelávania a budovanie pozitívnej klímy na školách

Oprávnené aktivity:

- rozšírenie už existujúcej pracovnej skupiny pre podporu neformálneho vzdelávania (NFV) o ďalších aktérov,
- realizovanie pravidelných stretnutí pracovnej skupiny za účelom výmeny skúseností a podpory pri plánovaní a plnení opatrení Koncepcie,
- priebežná aktualizácia digitálnej platformy združujúcej ponuku neformálnych aktivít/podujatí pre mládež,
- realizácia krajskej konferencie na podporu uznávania prínosu neformálneho vzdelávania,
- podpora participácie a aktívneho občianstva u mladých ľudí na stredných školách,
- podpora budovania pozitívnej klímy na školách.

Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ

Strategický investičný balíček 3.2 Košický kraj ako líder vo výskume a inováciách

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, vysoké školy a univerzity, SAV, CVTI, MSP, SBA, súkromný sektor, štát

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí, miest a mestských častí, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

3.2.1. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a propagácia vysokého školstva a výskumu

Oprávnené aktivity:

- budovanie novej a modernizácia existujúcej infraštruktúry vysokých škôl a výskumných inštitúcií, vrátane súvisiacej infraštruktúry (najmä internáty, športoviská, jedálne),
- nové prístrojové a materiálno-technologické vybavenie,
- podpora výskumných aktivít v oblastiach RIS3, doménach inteligentnej špecializácie a v ďalších oblastiach,
- zabezpečenie elektronických prístupov do medzinárodných vedeckých databáz,
- podpora účasti subjektov v európskom výskume,
- popularizácia vedy, výskumu a umenia,
- podpora platforiem propagujúcich využívanie moderných technológií,
- sieťovanie Slovákov žijúcich v zahraničí,
- riešenie aktuálnych problémov a výziev samosprávy (mesto, kraj) v spolupráci so študentmi,
- zabezpečenie adekvátneho bývania pre zahraničných študentov a hosťujúcich vedeckých a pedagogických pracovníkov,
- prezentácia kraja ako inovačného a výskumného lídra v zahraničí,
- podpora a vytvorenie grantových programov zameraných na prilákanie a udržanie výskumníkov zo zahraničia,
- vytvorenie “international welcome” centra,
- štipendijný fond pre špičkových študentov,
- minigranty na riešenie výskumných úloh pre študentov,
- prilákanie medzinárodných konferencií,
- vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie, pedagogických a iných zručností a ponuka dostupnejšieho bývania (nájomné bývanie) pre vysokoškolských učiteľov a výskumných a vedeckých pracovníkov vysokých škôl,
- podpora a rozvoj materských škôl pre zamestnancov vysokých škôl („univerzitné škôlky“),
- prepojenie fakúlt pripravujúcich budúcich učiteľov s regionálnym školstvom najmä pri realizácii praxí,
- výmena know-how v cezhraničnom priestore,
- podpora tvorby vzdelávacích príležitostí pre dospelých a seniorov (digitalizácia vzdelávania online vzdelávanie, online kurzy),
- aktivity podporujúce internacionalizáciu výskumu.

3.2.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora transferu technológií a sieťovania medzi univerzitami, vedeckými ústavmi a inovatívnymi podnikmi

Oprávnené aktivity:

- zriadenie centra špičkového výskumu pokrývajúce základný aj aplikovaný výskum (napr. Košický klaster nového priemyslu),
- vybudovanie inovačného hubu,
- podpora investícií podnikov do výskumu a inovácií (modernizácia technológií, procesov a postupov),
- podpora inovačných kapacít podnikov, IT vzdelávanie, digitalizácia podnikania (tvorba a modernizácia eshopov, podpora samoprezentácie v online prostredí),
- podpora podnikateľských zručností,

- podpora účasti vedecko-výskumných inštitúcií a MSP v schémach Európskej rady pre inovácie (EIC), programu Horizont Európa, vrátane programu Digitálna Európa,
- budovanie a prepojenie regionálnych inovačných ekosystémov,
- podpora tvorby a implementácie regionálnej inovačnej stratégie,
- mapovanie a benchmarking regionálneho inovačného ekosystému,
- vytváranie sietí a schémy výmeny zamestnancov,
- living labs.

3.2.3. Integrovaný projektový balíček – Podpora mikropodnikov, malých a stredných podnikateľov

Oprávnené aktivity:

- vzdelávacie podujatia,
- zriadenie krajskej banky,
- regionálne centrá na podporu podnikateľov,
- Inovačné centrum Košického kraja ako líder podporných programov pre začínajúcich aj existujúcich podnikateľov,
- podnikateľský inkubátor,
- internacionalizácia MSP,
- revitalizácia nevyužívaných objektov na nový účel pre podnikateľov,
- vznik „co-workingových“ priestorov,
- vytváranie a podpora dodávateľsko-odberateľských vzťahov v rámci mikroregiónov,
- propagácia,
- podpora účasti na podujatiach,
- realizácia špecializovaných podujatí,
- podpora pri zvyšovaní kvalifikácie a zručností,
- podpora začínajúcich podnikateľov – podpora start-upov a spin-offov.

Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)

Strategický investičný balíček 3.3 Šport, mládež a záujmová činnosť

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, zriaďovatelia škôl, vysoké školy a univerzity, CVC, športové kluby, súkromný sektor, neziskové organizácie, štát

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí, miest a mestských častí, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

3.3.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora športových aktivít

Oprávnené aktivity:

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia prvkov športovej infraštruktúry,
- rekonštrukcia a výstavba ihrísk, viacúčelových športových areálov a športových a telovýchovných objektov,
- rekonštrukcia a tvorba športovo oddychových zón,
- výstavba a rekonštrukcia školských športovísk,
- projektové a investičné zámery založené na zhodnotení potrieb pre športovú infraštruktúru, reflektujúce spoločenské potreby a nárast počtu športujúcich osôb,
- školský šport na školách a školských zariadeniach,
- podpora športových podujatí všetkých úrovní od lokálnych po medzinárodné,
- rozšírenie aktivít, športových podujatí a centier vhodných pre hendikepované deti, žiakov a mládež v Košickom kraji,
- zvýšiť pohybovú aktivitu obyvateľov KSK zameranú na zdravý životný štýl organizáciou telovýchovných a športových aktivít a podujatí pre širokú verejnosť,
- vytvárať podmienky pre sociálnu inklúziu športovcov zo znevýhodnených skupín obyvateľov do spoločnosti.

3.3.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora voľnočasových, záujmových aktivít a práca s mládežou

Oprávnené aktivity:

- revitalizácia regionálnej športovej infraštruktúry a rekreačných cyklotrás s cieľom aktívneho trávenia voľného času, vrátane tvorby architektonických štúdií,
- rozširovanie využívania škôl a školských zariadení pre záujmovú činnosť a voľný čas mládeže mimo vyučovacieho procesu (rekonštrukcia a modernizácia priestorov vrátane nevyhnutného materiálovo technického zabezpečenia),
- rozširovanie využívania zariadení organizácií, ktoré sa venujú mládeži a dobrovoľníctvu (rekonštrukcia a modernizácia priestorov vrátane nevyhnutného materiálovo technického zabezpečenia),
- podpora mobility mládeže a rozvoj spolupráce škôl (vrátane medzinárodnej),
- výmenné programy zamerané na prácu s mládežou (vrátane medzinárodných),
- vzdelávanie v oblasti zdravia,
- podpora voľnočasových aktivít a záujmových činností mládeže (ZUŠ a CVČ a iné inštitúcie),
- podpora činnosti subjektov zameraných na mládež v regióne,
- podpora činnosti organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou,
- podpora záujmovo – prospešných programov pre rôzne vekové skupiny (ZUŠ a CVČ a iné inštitúcie),
- rozšírenie aktivít, športových podujatí a centier vhodných pre hendikepované deti, žiakov a mládež v Košickom kraji,
- realizácia programov pre mladých ľudí pri príprave na ich spoločenský i pracovný život,
- revitalizácia sídliskových športovísk a plôch určených na rekreačný šport.

Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby

Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu

Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie

Strategický investičný balíček 4.1 Program rozvoja ponuky a dostupnosti cestovného ruchu

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, MSP, OOCR, KOCR, MAS, podnikateľské subjekty v odvetví CR, občianske združenia, neziskové organizácie, vysoké školy a univerzity

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

4.1.1. Integrovaný projektový balíček – Vytváranie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj infraštruktúry a zlepšenie kvality služieb cestovného ruchu

Oprávnené aktivity:

- obnova národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov, existujúcich kultúrnych inštitúcií a zariadení, pamäťových a fondových inštitúcií, expozícií a zbierok, knižničného fondu a depozitárov ostatnej kultúrnej infraštruktúry, vrátane sakrálnych objektov,
- obnova a budovanie infraštruktúry v okolí národných kultúrnych pamiatok, pamäťových a fondových inštitúcií a ostatnej kultúrnej infraštruktúry, zázemia pre udržateľný rozvoj prírodných lokalít (okolia vodných plôch a tokov určených na rekreačné účely ako camping, karavaning.),
- rozvoj kúpeľníctva v podobe obnovy a revitalizácie kúpeľov v Sobranciach a areálu v okolí jazera Turzov pri meste Gelnica,
- revitalizácia a rozvoj kúpeľníctva v kraji,
- vytváranie podmienok na rozvoj nových turistických lokalít s udržateľnou turistickou infraštruktúrou v okolí kúpeľných areálov,
- podpora aktivít Catching-up Regions, ktoré sú zamerané na rozvoj udržateľného cestovného ruchu,
- vytvoriť atraktívne podmienky a metodickú podporu podnikateľského prostredia v cestovnom ruchu s cieľom rozvíjať cestovný ruch v kraji,
- podporovať a prezentovať trvalo udržateľné formy CR, najmä ekoturizmus, agroturizmus, ekologické farmy, miestnych poľnohospodárov, miestnu výrobu a certifikované miestne produkty,
- pokračovať v podpore existujúcich služieb a podporovať posilňovanie siete služieb v okolí turistických atrakcií, najmä v oblasti pohostinstva a napr. požičiavania športového vybavenia,
- iniciovať vybudovanie a vybudovať základnú relaxačnú infraštruktúru okolo vybraných potenciálnych lokalít,
- budovať a spravovať infraštruktúru cestovného ruchu okolo atrakcií a zvyšovať ich kvalitu.

4.1.2. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj kvality informačných služieb v kraji a podpora dostupnosti turistických atrakcií

Komplementárne projekty:

- vybudovať infraštruktúru v oblasti statických dopravných riešení (parkovanie na atraktívnych miestach), cyklistických staníc, bikepoint, multimodálnych terminálov Bike&Ride, infraštruktúry vodnej turistiky,
- iniciovať výstavbu moderných náučných chodníkov, cyklotrás a atraktívnych turistických trás v menej exponovaných oblastiach kraja v súvislosti s ich napojením na významné turistické destinácie (atrakcie) v okolí,
- podporovať regionálnu prepojenosť posilnením sezónnej kyvadlovej dopravy (skibusy, cyklobusy, sezónne vlaky),
- spolupracovať s poskytovateľmi dopravných služieb pri koordinácii dopravných spojení,
- podporovať rozvoj nových strategických leteckých trás pre prichádzajúcich návštevníkov,
- definovať produktové témy ekoturizmu pre destinácie Košického kraja,
- podporovať udržateľnú mobility návštevníkov,

- doplnenie/zlepšenie konkrétnej drobnej návštevníckej infraštruktúry potrebnej pre skvalitnenie dostupnosti zážitku,
- obnoviť turistické značenie, osadenie informačných tabúl' za účelom zvýšenia informovanosti v oblastiach s výskytom prírodných a turistických atraktivít,
- vybudovať jednotný informačný a navigačný systém pre orientáciu návštevníka,
- obnoviť turistické značenie.

4.1.3. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj kvality cestovného ruchu v menej exponovaných oblastiach

Oprávnené aktivity:

- na základe Zonácie CR v Košickom kraji, zadefinovanej v Stratégii udržateľného rozvoja CR v KSK do roku 2027, identifikovať konkrétne lokality rozvoja v zónach kategórie C.

Špecifický cieľ 4.2: Marketing a propagácia destinácie Košického kraja

Strategický investičný balíček 4.2 Program rozvoja spolupráce v CR a marketingového rozvoja destinácie Košický kraj

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, MSP, OOCR, KOOCR, MAS, podnikateľské subjekty v odvetví CR, občianske združenia, neziskové organizácie, vysoké školy a univerzity

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

4.2.1. Integrovaný projektový balíček – Posilnenie spolupráce medzi aktérmi a zvyšovanie povedomia o Košickom kraji ako dovolenkovej destinácii prostredníctvom aktívnej marketingovej propagácie

Oprávnené aktivity:

- realizovať ročné kampane,
- podporovať podujatia,
- cielene propagovať na Slovensku i priamo v Košickom kraji,
- cielene propagovať na perspektívnych zdrojových trhoch,
- zabezpečiť zber a analýzu dát,
- spolupracovať s univerzitami a strednými školami, ktoré ponúkajú štúdium cestovného ruchu (stáže/súťaže/komunikácia/podpora pri písaní školských prác),
- zdieľať know-how a informácie,
- plánovať propagáciu kraja prostredníctvom udržateľného cestovného ruchu,
- vybudovať jednotný positioning kraja, v ktorom má každá oblasť svoje miesto,
- podporovať cezhraničnú, medziregionálnu a nadregionálnu spoluprácu v oblasti cestovného ruchu.

Špecifický cieľ 4.3: Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu

Strategický investičný balíček 4.3 Rozvoj kultúrnej infraštruktúry a kreatívnych odvetví

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá a ich založené alebo zriadené organizácie, KSK a jeho založené a zriadené organizácie, vysoké školy a univerzity, MSP, SBA, KOOCR, neziskový sektor, štát a jeho založené alebo zriadené organizácie

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje, rozpočet iných štátov EÚ a iné

4.3.1. Integrovaný projektový balíček – Kvalitné kultúrne služby odrážajúce regionálne špecifiká

Oprávnené aktivity:

- rekonštrukcia, budovanie a rozvoj fyzickej kultúrnej infraštruktúry pre rozvoj regionálnej a miestnej kultúry (komunitné kultúrne body, rezidenčné centrá, divadlá, koncertné sály, knižnice,

- kultúrne domy, hudobné kluby, amfiteátre, multikultúrne priestory a pod.),
- aktivity pre rozvoj miestnej a regionálnej kultúry založené na autentických kultúrnych prvkoch s prepojením na moderné formy a inovácie,
 - podpora všetkých prejavov tradičnej ľudovej kultúry a kultúry národnostných menšín,
 - rozvoj kultúry mestských a vidieckych oblastí cez moderné typy múzeí, múzeá v prírode, in situ múzeá, tematické múzeá,
 - inovatívne expozície a výstavy so „smart“ riešeniami v múzeách a galériách založené na regionálnych špecifikách,
 - aktivity na podporu ekumény, duchovného a sakrálneho umenia s prepojením na náboženský cestovný ruch,
 - kultúrne aktivity ako nástroj pre sociálny dialóg, integrované a dlhodobé udržateľné riešenia, vrátane kultúrnych služieb pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva,
 - aktivity na zlepšenie informovanosti o kultúrnej ponuke v regióne,
 - vzdelávanie v kultúre a vytváranie podmienok na podporu talentovaných umelcov, popularizačné aktivity o kultúre a umení,
 - podpora a spolupráca s nezriaďovanou kultúrou, nezávislou kultúrnou scénou,
 - aktivity umožňujúce a prehĺbujúce participáciu na umení a kultúre,
 - rozvoj medzinárodnej kultúrnej spolupráce, kultúrne výmeny,
 - optimalizácia správy a prevádzky kultúrnych zariadení,
 - podpora kvalitného umenia vo verejnom priestore,
 - aktivity rozvíjajúce súčasné umenie,
 - kultúrne iniciatívy reflektujúce globálne výzvy, digitalizáciu a inovatívne formy tvorby a prezentácie kultúrnych služieb.

4.3.2. Integrovaný projektový balíček – Generovanie ekonomických benefitov z kultúry cez podporu kultúrneho turizmu a kreatívneho priemyslu

Oprávnené aktivity:

- tvorba komplexných produktových balíkov kultúrneho cestovného ruchu,
- medzisektorové partnerstvá pre inováciu a skvalitňovanie služieb v kultúrnom cestovnom ruchu,
- tvorba podmienok pre kreatívny priemysel – v podobe projektu Krajského kreatívneho centra a v oblasti samostatných programov pre konkrétne odvetvia (napr. ľudovo-umelecké remeslá a pod.),
- realizovať koncept Film Friendly Region,
- spolupracovať s kreatívnymi odvetviami pri tvorbe a ponuke kultúrnych služieb, zavádzať inovácie, „smart riešenia“ v kultúre vrátane digitalizácie, prieniku nových médií do umeleckej tvorby a pod.

4.3.3. Integrovaný projektový balíček – Ekologicky udržateľná a "SMART" obnova kultúrneho dedičstva

Oprávnené aktivity:

- obnova národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov, existujúcich kultúrnych inštitúcií a zariadení, pamäťových a fondových inštitúcií, expozícií a zbierok, knižničného fondu a depozitárov, ostatnej kultúrnej infraštruktúry, vrátane sakrálnych objektov v súlade s environmentálnymi princípmi,
- obnova a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry so zapracovaním smart a inovatívnych riešení,
- tvorba podmienok pre uchovávanie, ochranu, skúmanie a prezentáciu objektov kultúrneho dedičstva (hnutelných aj nehnuteľných, hmotných aj nehmotných) prostredníctvom podpory digitalizačných centier a depozitárov.

Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Strategický investičný balíček 5.1 Komplexná zdravotná starostlivosť

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, združenia lekárov, EZÚS Via Carpatia, poskytovatelia lekárenskej a zdravotnej starostlivosti, stavovské organizácie v zdravotníctve

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

5.1.1. Integrovaný projektový balíček – Komplexná ústavná starostlivosť

Oprávnené aktivity:

- výstavba nových budov,
- modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov,
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov,
- zabezpečenie materiálno – technického vybavenia,
- dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia,
- budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia,
- budovanie bezbariérových prístupov,
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.
- vybudovanie zariadení poskytujúcich ústavnú paliatívnu starostlivosť,
- vybudovanie systému starostlivosti pre ľudí bez domova,
- podpora zdravotníckych zariadení na prijatie pacienta s ťažkým zdravotným postihnutím,
- zriadenie pobytovej služby pre klientov, ktorí sú v domácej ošetrovateľskej starostlivosti a vyžadujú vysoko odborný prístup (ľudia na umelej pľúcnej ventilácii, ALS a pod.),
- cezhraničná spolupráca v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti,
- zvýšenie kvality fungovania sociálneho poradenstva v nemocnici, intervencie zamerané na dobudovanie špecializovaných centier (poskytujúcich priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu),
- intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, definovaním nároku pacienta a rozsahu zdravotných služieb hradených z verejných zdrojov,
- vytvorenie dátovej a komunikačnej platformy medzi nemocnicami, poliklinikami a poisťovňami,
- dobudovanie infraštruktúry akútnej, neodkladnej a dlhodobej zdravotnej starostlivosti,
- vytvorenie dátového portálu pre porovnanie kvality lekárov a nemocníc,
- finančná podpora tvorby pracovných miest pre vytvorenie multiprofesionálnych tímov vrátane interdisciplinárneho vzdelávania, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí,
- finančná podpora vytvorenia pracovných miest verejných zdravotníkov na riešenie infekčných ako aj chronických neinfekčných ochorení,
- vytvoriť a naplánovať potrebné preventívne kapacity a pracovné miesta psychológov, liečebných pedagógov a verejných zdravotníkov.

5.1.2. Integrovaný projektový balíček – Komplexná ambulantná starostlivosť

Oprávnené aktivity:

- výstavba nových budov,
- modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov,
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov,
- zabezpečenie materiálno – technického vybavenia,
- dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia,

- budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia,
- budovanie bezbariérových prístupov,
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.
- finančná podpora pre zriaďovanie ambulancií, organizačná podpora pre zriaďovanie ambulancií,
- vytvorenie centrálného objednávkového systému pacientov,
- definovanie nových výkonov a zavedenie finančných motivácií (primárne cez poisťovne) na podporu zavádzania inovácií v ambulanciách (telemedicína, videokonzultácie, apod.),
- informačné, propagačné a rezidenčné programy pre absolventov na zdravotníckych školách a univerzitách,
- projekty zamerané na poskytovanie domácej ošetrovateľskej služby a služieb ADOS (odborné ošetrovanie a liečebná rehabilitácia),
- vybudovanie siete zariadení poskytujúcich paliatívnu starostlivosť ambulantnou formou (napr. mobilné hospice),
- zriadenie záchytných izieb (záchytky),
- podpora psychologického poradenstva, podpora zriaďovania psychiatrických ambulancií pre dospelých,
- intervencie zamerané na dobudovanie špecializovaných centier (poskytujúcich priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu),
- intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení,
- finančná podpora vzniku pracovných miest pre primárnu ambulantnú zdravotnú starostlivosť,
- finančná podpora vzniku pracovných miest pre multiprofesionálne tímy špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí,
- finančná podpora vytvorenia pracovných miest verejných zdravotníkov na riešenie infekčných ako aj chronických neinfekčných ochorení,
- vytvoriť a naplánovať potrebné preventívne kapacity a pracovné miesta pre mladých lekárov v nedostatkových špecializačných oboroch.

5.1.3. Integrovaný projektový balíček – Komplexná lekárenská starostlivosť

Oprávnené aktivity:

- refundácia nákladov na modernizáciu a rekonštrukciu existujúcich budov,
- refundácia stavebných úprav a rekonštrukcie vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov,
- refundácia materiálo – technického vybavenia a certifikovaného nábytku,
- refundácia prvého návozu liekov,
- refundácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia,
- refundácia bezbariérových prístupov,
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov,
- projektová, organizačná a aplikačná podpora pre zriaďovanie lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekárni a v pobočke verejnej lekárni,
- komplexná podpora aktivít zameriavajúcich sa na práva pacientov,
- aktivity spojené s prevenciou pred ochoreniami,
- refundácia nákladov na kolky a poplatky spojených so vstupnými inšpekciami a vydaním rozhodnutí autorít ako RÚVZ, ŠÚKL, VÚC, MZ SR a pod.,
- refundácia platieb za ADC číselník,
- refundácia nákladov na branding, označenie lekárne vrátane návestných tabúl,
- podpora pre existujúcich poskytovateľov lekárenskej starostlivosti, vo verejnej lekárni a v pobočke verejnej lekárne v obciach s počtom obyvateľov do 4000, pozn.: pokiaľ pod jedným IČO sú vedené dve miesta výkonu práce v rôznych obciach, podpora sa vzťahuje pre obidve miesta výkonu práce,
- refundácia nákladov na vyššie uvedené aktivity sa vzťahuje len na tých držiteľov rozhodnutí na prevádzkovanie verejnej lekárne a pobočky verejnej lekárne, ktorí boli založení v OR SR po 1.1.2021,

- výnimku z vyššie uvedených pravidiel tvoria ústavné, ambulantné a kúpeľné zariadenia s počtom lôžok max. 120, ktoré sú umiestnené v mestách/obciach s počtom obyvateľov do 10000, ktoré môžu požiadať o finančnú podporu aj pre zriadenie novej verejnej lekárne a pobočky verejnej lekárne, príp. na odkúpenie existujúcej lekárne.

5.1.4. Integrovaný projektový balíček – Komplexná kúpeľná starostlivosť

Oprávnené aktivity:

- výstavba nových budov,
- modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov,
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov,
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov,
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov zdrojov minerálnej vody,
- výstavba a rekonštrukcia cestných komunikácií, inžiniersko-technických sietí,
- zabezpečenie materiálno – technického vybavenia,
- dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia,
- budovanie bezbariérových prístupov,
- budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia,
- vytvorenie dátovej a komunikačnej platformy medzi nemocnicami, poliklinikami a poisťovňami,
- vytvorenie dátového portálu pre porovnanie kvality lekárov a nemocníc,
- intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, definovaním nároku pacienta a rozsahu zdravotných služieb hradených z verejných zdrojov,
- finančná podpora tvorby pracovných miest pre vytvorenie multiprofesionálnych tímov vrátane interdisciplinárneho vzdelávania, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí,
- vytvorenie a financovanie pracoviska telerehabilitácie na podporu domáceho pohybového režimu na úrovni primárnej až terciálnej prevencie,
- vytvoriť a naplánovať preventívne potrebné kapacity a pracovné miesta pre lekárov a zdravotnícky personál v špecializačnom odbore Fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia,
- vytvoriť priestorové, materiálne a personálne podmienky pre preventívnu, pracovnú a sociálnu rehabilitáciu,
- vytvoriť podmienky pre cezhraničnú spoluprácu v oblasti poskytovania rehabilitačnej a kúpeľnej starostlivosti,
- zriadenie pobytovej služby pre klientov, ktorí sú v domácej ošetrovateľskej starostlivosti a vyžadujú vysoko odborný prístup (po náhlych cievnych mozgových príhodách, ALS, ťažkom postihu pohybového aparátu a pod.),
- finančná podpora hydrogeologického, klimatologického a medicínskeho výskumu zdrojov minerálnej vody pre uznanie prírodných minerálnych liečivých zdrojov.

Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania

Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji

Strategický investičný balíček 6.1 Podpora rozvoja, dostupnosti a kvality sociálnych služieb

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, poskytovatelia sociálnych služieb, cirkvi

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

6.1.1. Integrovaný projektový balíček – Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb

Oprávnené aktivity:

- realizácia deinštitucionalizácie a transformácie zariadení sociálnych služieb (nákup nehnuteľností, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov, zabezpečenie materiálno-technického vybavenia),
- podpora pre ďalšie využitie objektov zariadení sociálnych služieb, ktoré prešli deinštitucionalizáciou a transformáciou, prevádzka zariadení, podpora rozvoja ľudských zdrojov.

6.1.2. Integrovaný projektový balíček – Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

Oprávnené aktivity:

- poskytovanie integrovanej sociálno-ošetrovateľskej starostlivosti u osobitných cieľových skupín – napr. u starších osôb s pridruženými duševnými poruchami, či u osôb s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom podmieneným kombináciou rozličných funkčných porúch,
- zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti u cieľových skupín krízovej intervencie, napr. u osôb bez domova, s ohľadom na ich starnutie a zvyšujúcu sa incidenciu zdravotného postihnutia.

6.1.3. Integrovaný projektový balíček – Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasť systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby

Oprávnené aktivity:

- podpora neformálnych opatrovateľov v oblasti podporných a odľahčovacích programov (služieb), zosúladovania starostlivosti a práce, ochrany v oblasti pracovno-právnej, dodatkovej zdravotnej starostlivosti, v oblasti zvyšovania kompetencií v oblasti neformálnej starostlivosti (vzdelávania, tréningov, kurzov), technickej vybavenosti a pod., pre jej kvalitné zabezpečovanie,
- posilnenie reálnych podmienok pre uplatňovanie práva osôb odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby vybrať si druh a formu podpory/pomoci, prostredie a poskytovateľa starostlivosti/sociálnej služby prostredníctvom zavedenia príspevku na starostlivosť podľa stupňa odkázanosti.

6.1.4. Integrovaný projektový balíček – Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb

Oprávnené aktivity:

- výstavba, rekonštrukcia a obnova zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov,
- budovanie nových, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení sociálnych služieb na komunitnej úrovni (najmä špecializované zariadenia, zariadenia pre seniorov, zariadenia podporovaného bývania, zariadenia opatrovateľskej služby), vrátane služieb krízovej intervencie (zariadenie núdzového bývania, nízkoprahové denné centrá, útulky, komunitné centrá, integračné centrá),
- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti v prirodzenom rodinnom prostredí,

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov existujúcich a nových zariadení sociálnych služieb poskytujúcich ubytovanie formou prístrešia na účel prenocovania (§ 25 Nocľaháreň), ubytovanie na určitý čas (§ 26 Útulok, § 27 Domov na polceste, § 29 Zariadenie núdzového bývania), t.j. investície v tejto oblasti zabezpečia lepšiu dostupnosť v zariadeniach sociálnych služieb krízovej intervencie a to rozšírením kapacít pre prijímateľov uvedených sociálnych služieb, nevyhnutné materiálno-technické vybavenie,
- dobudovanie komunitných centier a zlepšenie ich vybavenosti – nákup materiálno technického vybavenia, najmä zamerané na nákup IKT, nevyhnutné drobné stavebné úpravy súvisiace s inštaláciou IKT a bezpečnosťou objektu,
- podporné služby ako prevencia straty bývania, získavanie presnejších informácií o počte a potrebách ľudí bez domova,
- vytváranie podmienok pre vznik a podporu ambulantných a terénnych sociálnych služieb (opatrovateľská služba, domov sociálnych služieb, rehabilitačné stredisko, centrá včasnej intervencie) vrátane služieb pre ohrozené skupiny (nízkopříjmoví, drogovovo závislí, ľudia bez domova, obeť násillia/sexbiznisu, ľudia z vylúčených komunít, atď.),
- vzdelávanie odborných pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb vrátane supervízie a intervízie, a zároveň zvyšovanie finančného ohodnotenia,
- tvorba pracovných miest a benefitov (finančné a nefinančné) pre zamestnancov pracujúcich v sociálnych službách, zvýšenie dôrazu na personálnu politiku v zariadeniach sociálnych služieb,
- alternatívne formy podpory (ako napr. osobná asistancia); inovatívne formy podpory nezávislého a aktívneho života (napr. prostredníctvom e-mobility, zdokonaľovaním kompenzačných pomôcok, rozvojom robotizácie, a pod.),
- podpora pilotných projektov sociálnych inovácií, a zároveň rozvoj sociálnych služieb s použitím telekomunikačných technológií.

Špecifický cieľ 6.2: Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania

Strategický investičný balíček 6.2 Podpora nájomného bývania

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, sociálne podniky, štát, podnikateľské subjekty (FO, PO)

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

6.2.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora nájomného bývania

Oprávnené aktivity:

- nákup nehnuteľností, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov za účelom tvorby nájomného bývania,
- podpora nájomného bývania pre zamestnancov mestských podnikov, zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC a pre iných zamestnancov (napr. učítelia, zdravotnícki pracovníci, a pod.) ako súčasť personálnych politík), ľudí v neistom bývaní, ľudí bez domova, príp. iné zraniteľné skupiny,
- podpora iniciatív výstavby sociálnych a nájomných bytov na území kraja (napr. koordinačné a metodické zastrešenie zo strany VÚC).

Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny

Strategický investičný balíček 6.3 Sociálna inklúzia pre špecifické ohrozené skupiny obyvateľstva

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, poskytovatelia sociálnych služieb, cirkvi, neziskové organizácie, nadácie, občianske iniciatívy, EZÚS Via Carpatia

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

6.3.1. Integrovaný projektový balíček – Zabezpečenie dostupných sociálnych služieb a rozvoja komunitných aktivít pre špecifické skupiny obyvateľstva

Oprávnené aktivity:

- zmapovanie sociálne vylúčených lokalít a lokalít ohrozených sociálnym vylúčením na území KSK,
- podpora analýz na mapovanie potrieb ohrozených domácností a sociálneho začleňovania,
- príprava manuálu pre samosprávy a mentoring pri zavádzaní postupov do praxe pre podporu samostatného bývania MRK,
- podpora dostupného právneho poradenstva pre obyvateľov (pre oblasti dlhov, bývania, pracovno-právnych vzťahov a pod.) a podpora advokátskych organizácií venujúcich sa témam pracujúcich chudobných, nedostupného bývania a pod.,
- programová a osvetová podpora dospelých ohrozených sociálnym vylúčením,
- podpora materských/rodinných/komunitných centier (vzdelávanie, trávenie voľného času a iných komunitných aktivít),
- programová podpora detí a mládeže, opatrenia na elimináciu nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodiny,
- podpora poskytovania ranej starostlivosti a včasnej intervencie deťom vo veku 0 až 6 rokov z prostredia marginalizovaných rómskych komunít,
- edukačné aktivity spojené s prevenciou pred ochoreniami a sociálnym vylúčením osôb v seniorskom veku a/alebo osôb so zdravotným postihnutím, podpora aktivít aktívneho starnutia,
- vytvorenie informačného centra pre cudzincov, zvýšenie dostupnosti inštitucionálnej pomoci pre cudzincov, odstraňovanie jazykovej bariéry cudzincov (poskytovanie informácií vo viacerých jazykoch, výučba slovenčiny a reálií, kariérové poradenstvo k získaniu potrebných zručností),
- príprava analýz, zber údajov na získanie presnejších informácií o obyvateľoch MRK s cieľom zabezpečenia postupnej integrácie do majoritnej spoločnosti a následného zlepšenia ich kvality života,
- podpora pilotných projektov sociálnych inovácií,
- podpora nadácie KSK,
- podpora dobrovoľníctva v Košickom kraji,
- podpora integračného centra Košického kraja.

Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania

Strategický investičný balíček 6.4 Podpora sociálneho podnikania

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, cirkvi, neziskové organizácie, sociálne podniky, podnikateľské subjekty (FO, PO)

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí a miest, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

6.4.1. Integrovaný projektový balíček – Sociálne podnikanie

Oprávnené aktivity:

- modernizácia objektov a nákup materiálovo-technického vybavenia pre fungovanie sociálnych podnikov a chránených dielní,
- podpora vzniku sociálnych podnikov,
- podpora vytvárania detašovaných pracovísk Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja, s.r.o., r.s.p. v okresných mestách s cieľom zvyšovania zamestnanosti miestneho obyvateľstva, koordinácie programov sociálnej pomoci pre obce s osobitným zreteľom na obce spadajúce do potravinových púští a na jednorodičov,
- podpora edukačnej a osvetovej činnosti o výhodách spolupráce so sociálnymi podnikmi,
- podpora udržateľnosti sociálnych podnikov v spolupráci s MPSVaR SR.

Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia

Špecifický cieľ 7.1: Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúr a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)

Strategický investičný balíček 7.1 Modernizácia vybranej technickej infraštruktúry

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, štát, FO, PO, MSP, občianske združenia, subjekty neziskového a súkromného sektora

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí, miest a mestských častí, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

7.1.1. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia kamerového systému, rozvoj a rozširovanie informačno-komunikačných technológií a zabezpečenie digitálnej bezpečnosti

Oprávnené aktivity:

- prevencia kriminality (kamerové systémy, inštalácia nových svetelných bodov verejného osvetlenia, ich rekonštrukcia v rizikových lokalitách ako súčasť integrovaného projektu, posilnenie pomáhajúcich profesií, adresná podpora aktivít zameraných na primárnu prevenciu, osveta a scitlivovanie bezpečnostných zložiek),
- terénna a dobrovoľnícka práca s rizikovými skupinami,
- modernizácia existujúceho kamerového systému, rozširovanie kamerového systému,
- budovanie a rozširovanie verejných WiFi sietí,
- modernizácia a budovanie optických sietí,
- informačné tabule,
- vzdelávanie a školiace aktivity pre obyvateľov v oblasti digitálnych zručností a digitálnej bezpečnosti,
- digitalizácia technických budov a tratí.

Špecifický cieľ 7.2: Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti

Strategický investičný balíček 7.2 Obnova špecifickej občianskej vybavenosti a revitalizácia verejných priestorov

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, štát, FO, PO, MSP, občianske združenia, subjekty neziskového a súkromného sektora

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí, miest a mestských častí, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

7.2.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a modernizácia špecifických objektov pre nekomerčné využitie a obnova a modernizácia zariadení civilnej ochrany a ďalších zariadení pre účely ochrany zdravia, životov a majetku

Oprávnené aktivity:

- rekonštrukcia špecifických objektov nekomerčnej vybavenosti (najmä obecný úrad, hasičská zbrojnica, obecná polícia) a ich okolia,
- rozširovanie existujúcich areálov cintorínov,
- výstavba urnových hájov,
- budovanie a obnova súvisiacej infraštruktúry,
- obnova CO krytov,

- zabezpečenie vybavenia potrebného pre zabezpečovacie a záchranné práce pri záplavách, zosuvoch pôdy a iných haváriách, ktoré ohrozujú obyvateľstvo,
- nová komunikačná bezpečnostná infraštruktúra technických a logistických kapacít pre komunikáciu a krízové riadenie, včasné varovanie a vyrozumievanie (IMOS).

Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia

Strategický investičný balíček 7.3 Moderná infraštruktúra v oblasti energetiky

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK, štát, FO, PO, MSP, občianske združenia, subjekty neziskového a súkromného sektora

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí, miest a mestských častí, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

7.3.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a modernizácia zariadení pre distribúciu elektriny, plynu, vodíka, ropovodov a produktovodov

Oprávnené aktivity:

- modernizácia a budovanie infraštruktúry pre distribúciu elektriny, plynu, vodíka, ropovodov a produktovodov.

7.3.2. Integrovaný projektový balíček – Vodíkové údolie Košického kraja

Oprávnené aktivity:

- zapožičanie autobusov na vodíkový pohon a k tomu prislúchajúcu infraštruktúru s cieľom zbierať dôležité dáta pre správnu implementáciu vodíkových autobusov. Zapožičiavanie iných typov vozidiel (napr. smetiarske auto, kamión, dodávka a pod.) na alternatívny (bezemisný) pohon (napr. vodík) s cieľom zozbierať dáta pre ich správnu implementáciu a teda dekarbonizáciu sektora dopravy,
- vytvorenie energeticky sebestačných budov (selfsufficient off grid) s využitím vodíkových technológií a obnoviteľných zdrojov,
- budovanie obnoviteľných zdrojov za účelom ich využitia na výrobu zeleného resp. obnoviteľného vodíka,
- budovanie a modernizácia súvisiacej infraštruktúry v nadväznosti na budúci rozvoj elektromobility, vodíkového pohonu a iných alternatívnych pohonov (mimo pohonov na báze fosílnych palív), budovanie čerpacej staníc na vodík ako aj doplnenie mobilnej čerpacej stanice na vodík,
- investičné aktivity súvisiace s vybudovaním výroby zeleného resp. obnoviteľného vodíka a jeho skladovania v spolupráci s Kosit a.s. a spoločnosťou W2H2 KSK,s.r.o. (vrátane projektovej dokumentácie, štúdie realizovateľnosti a ďalších aktivít potrebných pre spustenie prevádzky),
- príprava akčného plánu Vodíkovej stratégie Košického kraja, príprava stratégie vodíkovej mobility v Košickom kraji,
- príprava štúdií so zaradením vodíkovej infraštruktúry v rámci dopravy, investičné aktivity súvisiace s nákupom vodíkových autobusov, vodíkovej infraštruktúry ako aj nákladmi potrebnými na prípravu a realizáciu ďalších aktivít v súvislosti s vytvorením Vodíkového údolia v Košickom kraji.
- príprava štúdie rozvoja letectva v regióne, ktorej súčasťou je využitie dronov na vodíkový pohon,
- investičné akcie súvisiace s vytvorením digitálneho dvojčata Vodíkového údolia s využitím smart technológií,
- investičné aktivity súvisiace s vývojom a výrobou vodíkovej lode (vrátane štúdií, projektovej dokumentácie, realizovateľnosti, výskumu a vývoja technologického riešenie vodíkového pohonu) a spotrebou vodíka,
- organizovanie workshopov a propagovanie vodíkových technológií s cieľom zvyšovať povedomie o vodíku a spolupracovať s existujúcimi zahraničnými vodíkovými údoliami.
- úprava existujúcej plynovej infraštruktúry za účelom využitia potrubia pre transport vodíka z Ukrajiny,
- podpora využívania zeleného vodíka v priemysle.

Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

Strategický cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy

Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy

Strategický investičný balíček 8.1 Vytváranie podmienok pre skvalitnenie rozhodovacích procesov verejnej správy a rozvoj procesu participatívneho plánovania

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, KSK

Predpokladané finančné zdroje: rozpočty obcí, miest a mestských častí, štátny rozpočet, rozpočet KSK, Európske štrukturálne a investičné fondy, súkromné zdroje a iné

8.1.1. Integrovaný projektový balíček – Vytváranie a udržiavanie analyticko-strategických kapacít

Oprávnené aktivity:

- tvorba, implementácia a vyhodnocovanie plnenia analytických, strategických a koncepčných dokumentov (v oblasti zdravotníctva, civilnej ochrany, „smart“ riešení, športu, kultúry, turizmu, nízkouhlíkového hospodárstva a pod.),
- investície do rozvoja administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych samospráv a mimovládnych neziskových organizácií pôsobiacich v komunite alebo partnerov pôsobiacich v komunite,
- analyticko-strategické činnosti, tvorba, implementácia, hodnotenie a monitorovanie strategických dokumentov v oblasti bezpečnosti a predchádzania vzniku, prehlbovania sociálno-patologických javov,
- monitorovanie a hodnotenie PHRSR,
- podpora pri zvyšovaní kvalifikácie a zručností,
- personálne posilnenie sektorových špecialistov na úrovni regionálnej a miestnej samosprávy a štátnej správy,
- tvorba analytických podkladov ako podklad pre volených zástupcov, aby prijímali kvalifikované rozhodnutia založené na objektívnych faktoch (evidence-based politiky).

8.1.2. Integrovaný projektový balíček – Posilnenie procesu participatívneho plánovania a sieťovanie aktérov z verejného, občianskeho a súkromného sektora za účelom rozvoja ekonomických, sociálnych a vzdelávacích aktivít

Oprávnené aktivity:

- vytvorenie platformy na pravidelnú výmenu informácií (formou webinárov, info mailov a pod.),
- realizácia podujatí a stretnutí,
- správne nastavenie procesov vo verejných politikách,
- investície zvyšujúce kvalitu verejných politík a odolnosť demokracie prostredníctvom projektov spolupráce v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy, prípadne intervenčné projekty v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy na zvýšenie kvality verejných politík a odolnosť demokracie,
- podpora vzniku a fungovania MAS, KOOCR, OOCR, klastrov, výskumných, kreatívnych a inovačných centier a partnerstiev vrátane medzinárodnej spolupráce,
- zapojenie verejnosti do príprav zadania a prerokovania následných návrhov dokumentov územného plánovania.

8.1.3. Integrovaný projektový balíček – Elektronizácia a digitalizácia verejných služieb a podpora v oblasti získavania a zverejňovania „big data“

Oprávnené aktivity:

- podpora rozvoja tvorby, spracovania, využívania a prepájania dát v rámci verejnej správy, najmä rozvoja dátových platforiem a súvisiacich nástrojov s pridanou hodnotou pre inteligentné rozhodovanie, plánovanie a správu,

- elektronické služby miest, obcí a VÚC,
- digitalizácia územného plánu,
- tvorba špecializovaných portálov určených na publikáciu dát, vrátane geografických údajov a územnoplánovacích dokumentov založených na GIS,
- manažment dát a analýz spracovaných s geografickým priemetom a otvorených pre verejnosť a tretie strany.

G. REALIZAČNO-FINANČNÁ ČASŤ

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je PHRSR VÚC strednodobým rozvojovým dokumentom (pre obdobie 5 až 10 rokov), ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu.

Realizačná časť PHRSR VÚC je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja vyššieho územného celku, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja vyššieho územného celku s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja vyššieho územného celku formou akčných plánov.

Finančná časť PHRSR VÚC obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja vyššieho územného celku.

Na základe skúseností z podpory najmenej rozvinutých okresov sa ukazuje, že medzi rozhodujúce faktory kvality života patrí integrovaný strategický prístup, inovácie v manažmente regionálneho rozvoja, synergie jednotlivých opatrení v území a aktivita kooperačných štruktúr aspoň na okresnej alebo subregionálnej úrovni za aktívneho zapojenia súkromného sektora a občianskej spoločnosti do tvorby a naplňania strategických rozvojových dokumentov.

Je potrebné rešpektovať nielen súlad medzi Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ale aj PHRSR príslušného samosprávneho kraja v prípade PHRSR obce, aby sa zabezpečila vzájomná synergia pri plnení stanovených cieľov. K týmto dôležitým strategickým dokumentom prispievajúcim k plneniu cieľov PHRSR sa priradujú aj medzinárodné dohody, ako je Agenda 2030, Urbaact III, akčné plány iniciované zo strany subjektov územnej spolupráce v špecifických prípadoch schvaľované uznesením Vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv, najmä v podobe akčných plánov najmenej rozvinutých okresov, Integrovaná stratégia územného a miestneho rozvoja na roky 2021-2027.

5. RADA PARTNERSTVA PRE INTEGROVANÝ ÚZEMNÝ ROZVOJ KOŠICKÉHO KRAJA

Viacere problémy, ktorým spoločnosť v Európe čelí v ekonomickej, environmentálnej a sociálnej oblasti, poukazujú na potrebu integrovaného a územného miestneho prístupu, ktorý zabezpečí efektívnu odozvu.

Integrovaný a územný prístup ponúka viacero rozmerov a je šitý na mieru špecifickým miestnym podmienkam a výsledkom. To môže znamenať prekročenie hraníc tradičnej administratívy a môže vyžadovať väčšiu ochotu zo strany rôznych vládnych úrovní spolupracovať a koordinovať činnosti na dosiahnutie spoločných cieľov.

Pilotne bol integrovaný prístup použitý prostredníctvom Regionálnych integrovaných územných stratégií v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP) v programovom období 2014 – 2020, kde tvoril východiskový strategický dokument pre realizáciu integrovaných územných investícií (IÚI) na regionálnej úrovni s dopadom na miestnu úroveň. Zároveň stratégia predstavovala záväzný akčný plán konkrétnych plánovaných aktivít IROP v Košickom kraji, definujúci konkrétne plánované opatrenia s dôrazom na integrovaný prístup pre rozvoj územia.

Medzi kľúčové prvky nástroja IÚI patrí:

- stanovené územie a integrovaná stratégia územného rozvoja (spoločné plánovacie regióny),
- balík činností naplánovaných na implementáciu,
- riadiace štruktúry, ktoré budú nástroj IÚI spravovať (Rada partnerstva).

Nové úlohy regionálnych partnerov v programovom období 2021 – 2027 sú vykonávané v rámci novovytvorených Rád partnerstva na území krajov (úroveň NUTS 3) a Kooperačných rád udržateľného mestského rozvoja (UMR), ako riadiacich štruktúr koordinujúcich procesy plánovania, implementácie a monitorovania.

V novom období sú vyššie rozhodovacie právomoci samospráv pri rozhodovaní o alokáciách a využívaní fondov EÚ pri posilnení partnerskej spolupráce, a tým sa kladú zvýšené nároky na kvalitu

ich riadiacich kapacít, ktoré budú podporené prostredníctvom alokácie vyčlenenej na zriadenie a výkon technických sekretariátov Rád partnerstiev a administratívnych kapacít pre UMR.

Rada partnerstva tvorí kľúčový inštitucionálny mechanizmus na stanovenie územných cieľov na regionálnej úrovni prostredníctvom integrovanej územnej stratégie (IÚS) a ich implementáciu v rámci Programu Slovensko. Obdobne ako Kooperačné rady UMR pre rozvoj územia udržateľného mestského rozvoja. Rada partnerstva má územnú pôsobnosť na území Košického kraja. Zároveň zohráva v novom programovom období 2021 – 2027 kľúčovú úlohu pri implementácii PHRSR KSK. Preto je potrebné vnímať ju ako regionálnu platformu, ktorá sa skladá z členov zastupujúcich jednak samosprávny kraj, miestnu územnú samosprávu (mestá, obce a združenia obcí) a štát, ale aj podnikateľský a akademický sektor, školstvo a občiansku spoločnosť v danom území. Zriadenie Rady partnerstva bolo iniciované zo strany Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Pôsobnosť, zloženie, úlohy a ďalšie pravidlá upravuje Štatút Rady partnerstva Košického kraja pre integrovaný územný rozvoj, ktorý je doplnený o procedurálne otázky Rokovacím poriadkom.

KSK zabezpečuje funkciu sekretariátu Rady partnerstva, ktorý je zodpovedný za organizačné, vecné a administratívne úlohy spojené s činnosťou Rady partnerstva a jej orgánov. Hlavným cieľom sekretariátu je zabezpečiť efektívne využitie prostriedkov pre dosiahnutie cieľov IÚS – dôležitá je znalosť územia a dopytu v území tak, aby bolo na dopyt možné pružne reagovať v rámci programovania a prípravy výziev. V zmysle tejto kompetencie bude preto hlavnou úlohou prostredníctvom programovania Integrovanej územnej stratégie a prislúchajúcich projektových zásobníkov zabezpečiť výber tých projektových zámerov (PZ) a IÚI, ktoré najviac prispievajú k dosiahnutiu cieľov IÚS.

Technický sekretariát Rady partnerstva bude tiež pôsobiť ako kontaktný bod a implementačno-technická jednotka, ktorá bude žiadateľom poskytovať poradenstvo a sprevádzať ich prípravou a realizáciou projektov pre plnenie IÚS v konkrétnom území. Úlohou sekretariátu je zabezpečiť pre budúcich prijímateľov maximálnu mieru podpory pre úspešný proces prípravy, predloženia a implementácie projektov schválených na úrovni Rady partnerstva.

Obrázok 5 Schéma Rady partnerstva Košického kraja

Zdroj: vlastné spracovanie

Orgánmi Rady partnerstva sú predsedníctvo a komory. Tematické komisie Rady partnerstva tvoria pracovný a organizačný rámec práce Rady partnerstva. Komory tvoria organizačný rámec systému rozhodovania v Rade partnerstva. Sú vytvorené na základe príslušnosti členov Rady partnerstva k skupinám sociálno-ekonomických partnerov, resp. ich územnej príslušnosti. V komorách Rady partnerstva sa realizujú rozhodovacie právomoci Rady partnerstva v zmysle Štatútu s cieľom zabezpečiť efektívnu spoluprácu, partnerstvo, kompetentnosť a transparentnosť procesov pri príprave, schvaľovaní, implementácii, monitorovaní a hodnotení implementácie IÚS. Konkrétne úlohy komôr a tematických komisií upravuje Štatút Rady partnerstva Košického kraja pre integrovaný územný rozvoj.

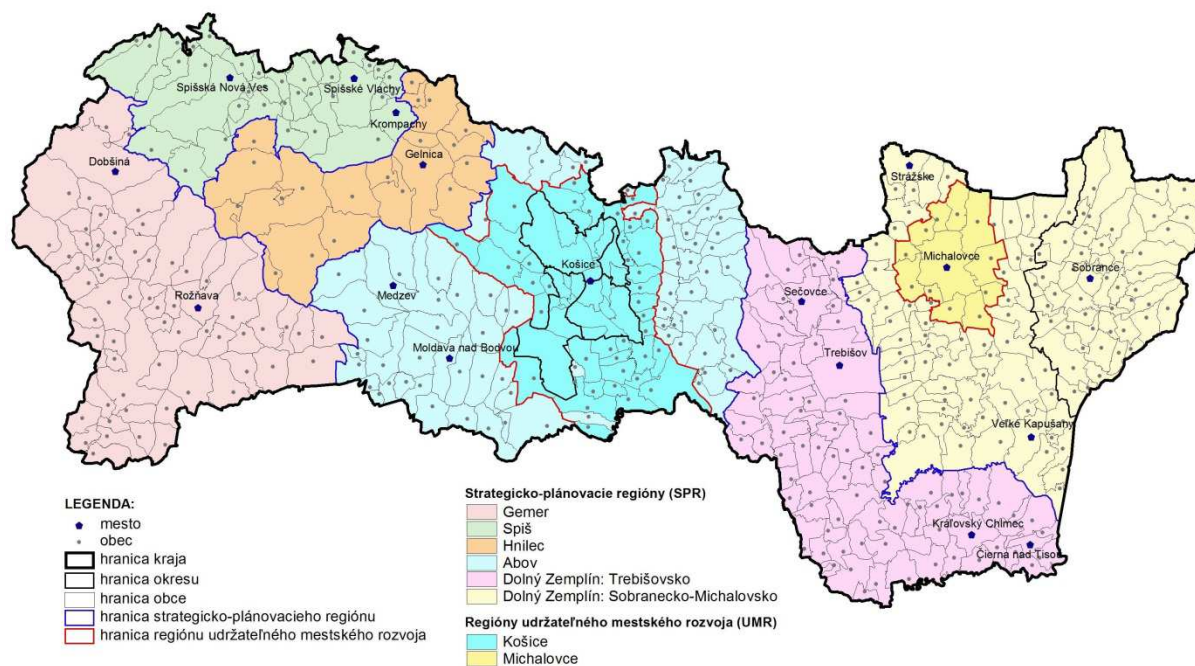
Rada partnerstva prostredníctvom svojich orgánov:

- a) iniciuje a koordinuje tvorbu návrhu IÚS,
- b) zodpovedá za prípravu IÚS v rozsahu vízie, cieľov, priorít, aktivít a merateľných ukazovateľov pre jednotlivé ciele,
- c) rokuje o návrhu IÚS, resp. jej aktualizácie, formuluje pripomienky a spolupracuje so sociálno-ekonomickými partnermi, za účelom vyriešenia vznesených pripomienok a za účelom dosiahnutia dohody o znení návrhu IÚS,
- d) schvaľuje návrh IÚS,
- e) koordinuje a iniciuje tvorbu, zostavuje a aktualizuje zoznam aktivít pre IÚS v súlade s víziou, cieľmi a merateľnými ukazovateľmi IÚS,
- f) posudzuje PZ IÚI z hľadiska ich súladu a miery ich príspevku k naplneniu schválených priorít a cieľov IÚS,
- g) schvaľuje alebo zamieta PZ IÚI pre aktivity v implementačnej kompetencii územnej samosprávy, ak boli kompletne PZ IÚI predložené najmenej do 45 pracovných dní pred rokovaním RP,
- h) schvaľuje žiadateľa, ktorý je poverený vypracovaním ŽoNFP z Programu Slovensko 2021 – 2027 pre aktivity územnej samosprávy,
- i) iniciuje aktualizáciu IÚS,
- j) vydáva odporúčania pre zlepšenie implementácie IÚS pre RO,
- k) spolupodieľa sa na monitorovaní a hodnotení realizácie IÚS z pohľadu dosahovania cieľov rozvoja, vrátane návrhu a schválenia zmien v súlade s výsledkami hodnotenia,
- l) berie na vedomie správy o príprave a implementácii IÚS predkladané RO,
- m) poskytuje súčinnosť RO pri priebežnom, ako aj konečnom monitorovaní a hodnotení implementácie IÚS,
- n) vykonáva ďalšie činnosti vyplývajúce z tohto štatútu na základe požiadavky členov RP,
- o) vypracúva štatút a rokovací poriadok RP, vrátane jeho zmien a doplnení,
- p) zriaďuje tematické komisie, ktoré plnia úlohy podľa čl. 12 štatútu RP Košického kraja.

V rámci Košického kraja boli pre potreby spracovania Integrovannej územnej stratégie Košického kraja stanovené nasledujúce strategicko-plánovacie regióny (SPR) a regióny udržateľného mestského rozvoja (UMR):

- Strategicko-plánovacie regióny (SPR): územie okresu Rožňava (SPR Gemer), územie okresu Spišská Nová Ves (SPR Spiš), územie okresu Gelnica (SPR Hnilec), územie okresu Košice – okolie (SPR Abov), územie okresu Trebišov (SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko) a územie okresov Sobrance a Michalovce (SPR Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko);
- Udržateľný mestský rozvoj (UMR): funkčná oblasť mesta Košice – územie mesta Košice a príľahlých obcí (UMR Košice) a funkčná oblasť mesta Michalovce – územie mesta Michalovce a príľahlých obcí (UMR Michalovce).

Obrázok 6 Strategicko-plánovacie regióny a regióny udržateľného mestského rozvoja v Košickom kraji

Zdroj: vlastné spracovanie

6. ZÁSOBNÍK PROJEKTOV

Zber projektových zámerov v území prebiehal v období od júla 2021 do novembra 2023. Na území Košického kraja bolo ku koncu novembra 2023 zozbieraných spolu 4 076 projektových zámerov, z čoho bolo pre ďalšie spracovanie v území relevantných 2 914 projektových zámerov (71,5% z celkového počtu zozbieraných projektových zámerov).

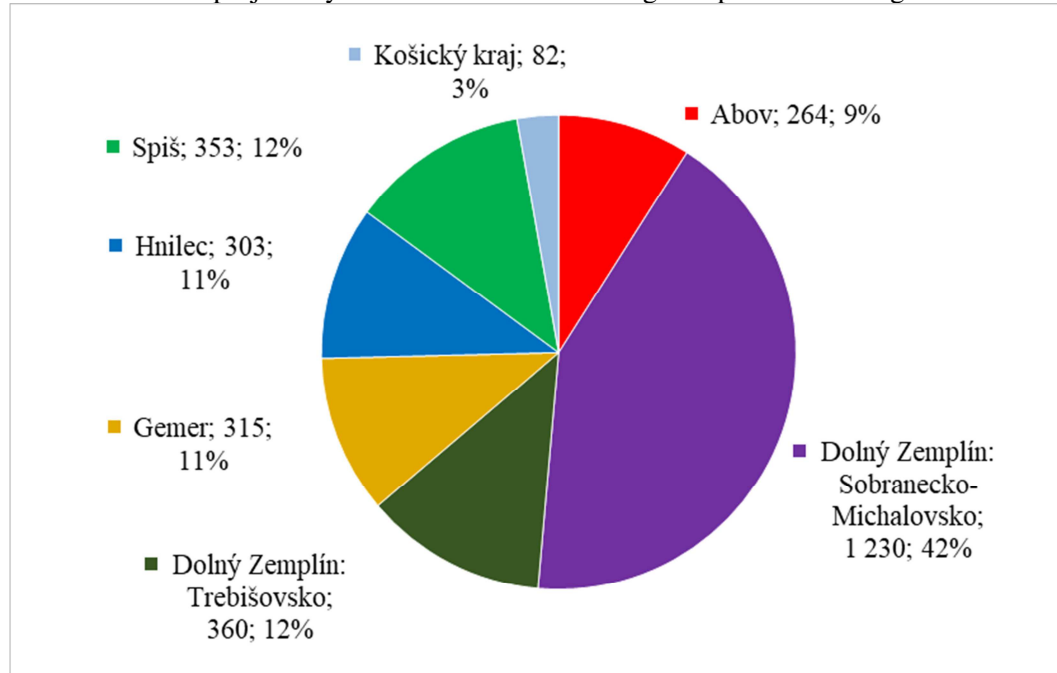
Tabuľka 1 Prehľad počtu projektových zámerov a požadovanej výšky alokácie v rámci strategicko-plánovacích regiónov Košického kraja k 30.11.2023

Strategicko-plánovací región	Počet projektových zámerov	Požadovaná výška alokácie
Abov	264	876 870 738 €
Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko	1 230	409 211 456 €
Dolný Zemplín: Trebišovsko	360	179 728 409 €
Gemer	315	126 404 604 €
Hnilec	303	166 274 579 €
Spiš	353	231 075 922 €
Košický kraj	82	3 692 661 137 €
SPOLU	2 914	5 701 591 845 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Z územného hľadiska na úrovni strategicko-plánovacích regiónov (SPR) bolo najviac projektových zámerov v SPR Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko (1 230 projektových zámerov, t.j. 42,2%).

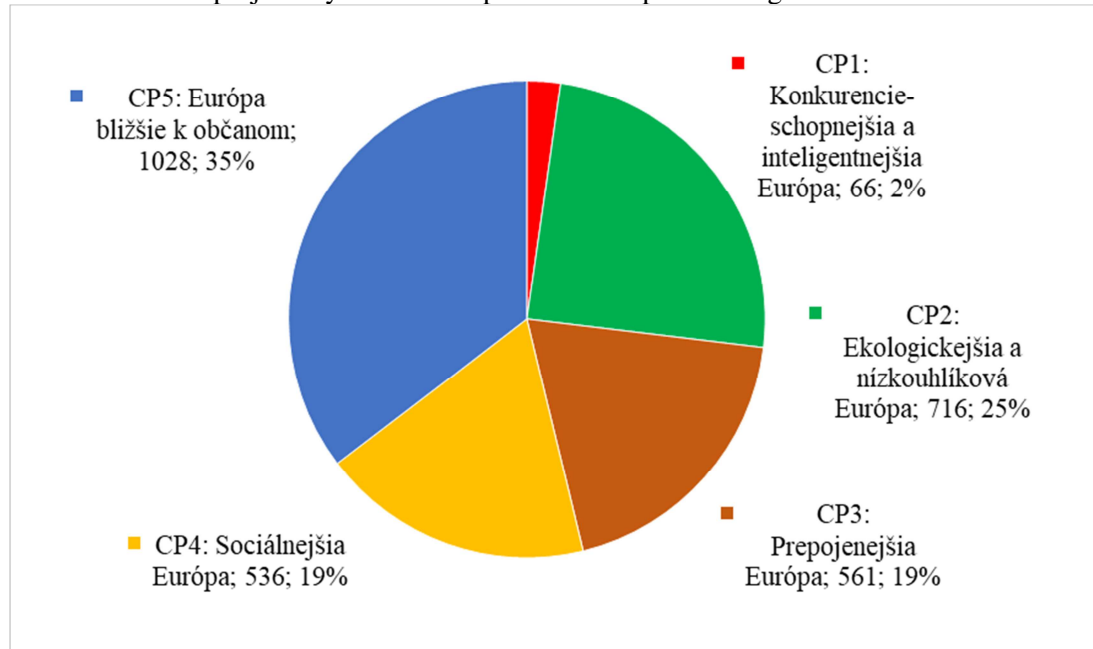
Obrázok 7 Počet projektových zámernov v rámci strategicko-plánovacích regiónov Košického kraja

Zdroj: vlastné spracovanie

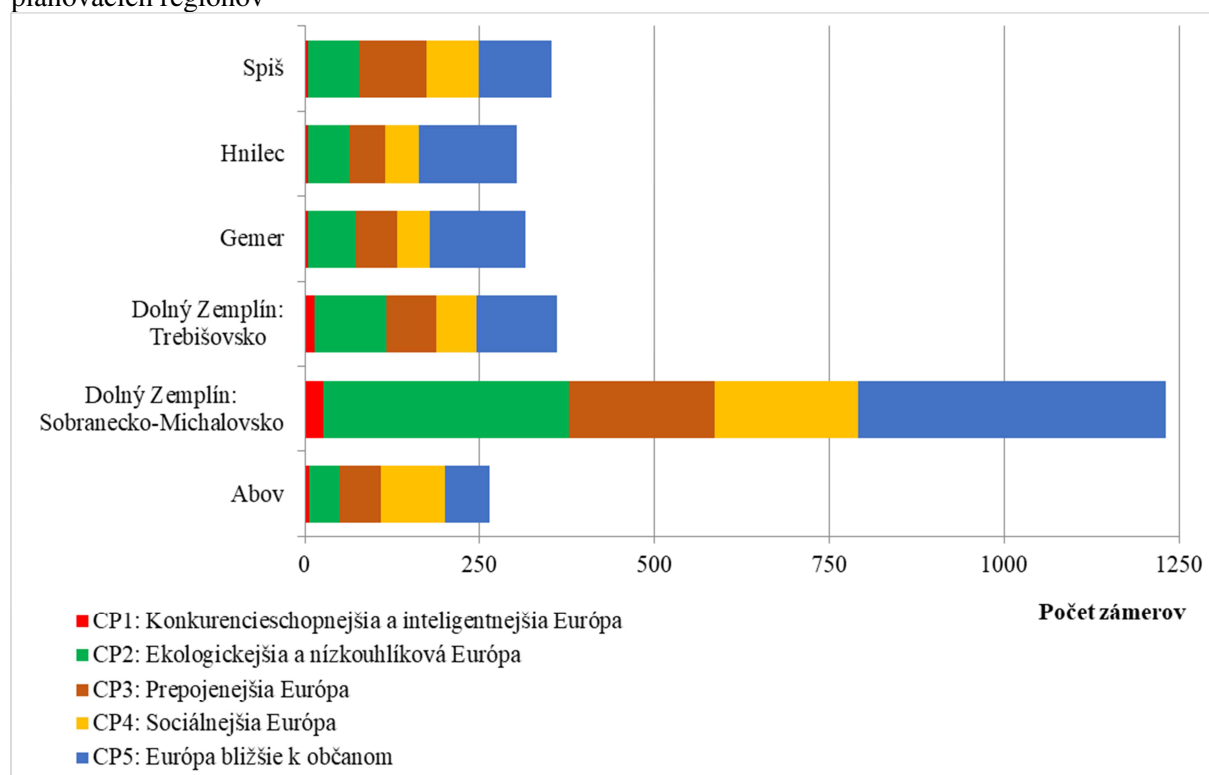
V rámci cieľov politik (CP) Programu Slovensko je najviac zámernov v CP5: Európa bližšie k občanom (1 028 projektových zámernov, t.j. 35,3%) a v CP2: Ekologickejšia a nízkouhlíková Európa (716 projektových zámernov, 24,6%). Z hľadiska rozpočtu je najvyššia alokácia v CP3: Prepojenejšia Európa (1 872 mil. €, 32,8%) a v CP5: Európa bližšie k občanom (1 809 mil. €, 31,7%).

Obrázok 8 Počet projektových zámernov podľa cieľov politik Programu Slovensko v Košickom kraji

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok 9 Počet projektových zámern podľa cieľov politik Programu Slovensko v rámci strategicko-plánovacích regiónov

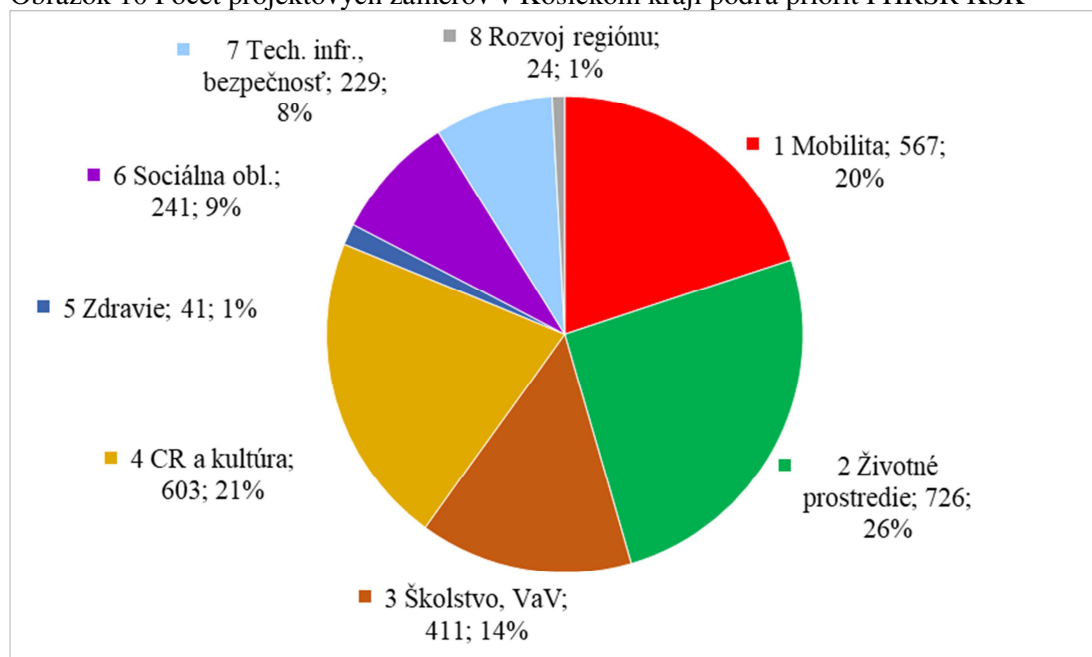

Zdroj: vlastné spracovanie

Na úrovni stanovených priorít a cieľov PHRSR KSK bolo na území Košického kraja identifikovaných celkom 2 842 projektových zámern.

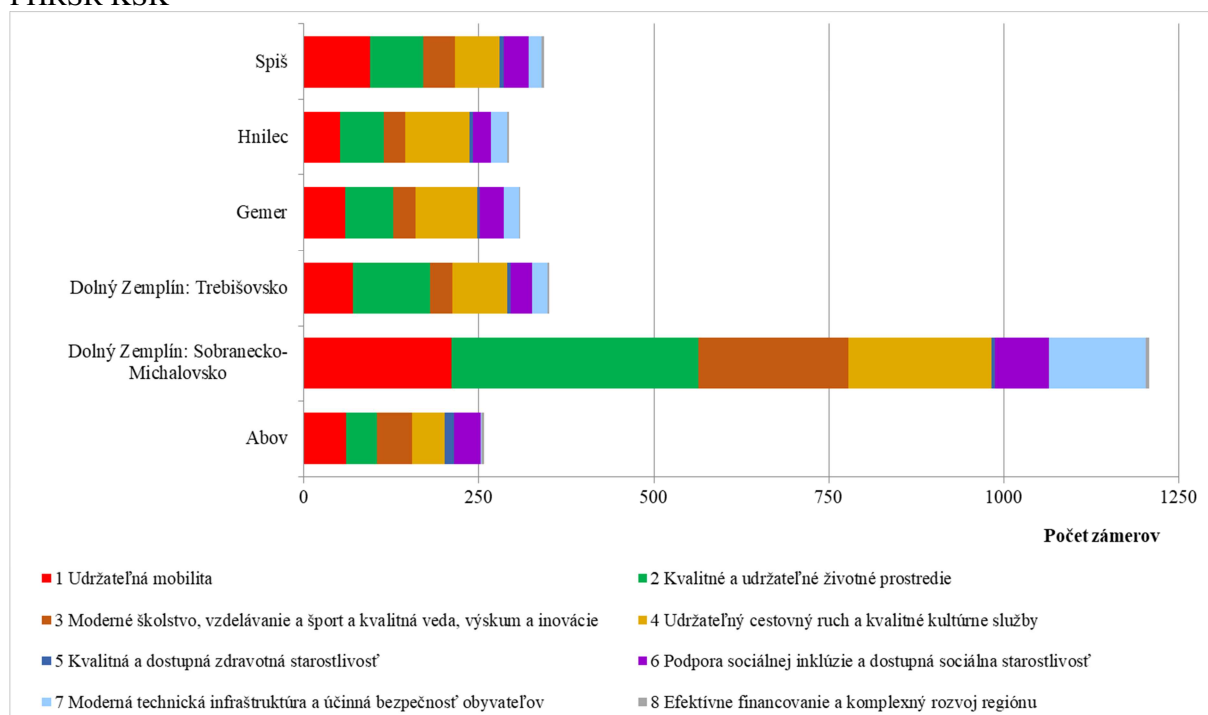
V rámci priorít PHRSR KSK je najviac projektových zámern v Priorite 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie (726 projektových zámern, t.j. 25,5%), v Priorite 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby (603 projektových zámern, t.j. 21,2%) a v Priorite 1 Udržateľná mobilita (567 projektových zámern, 20,0%). Z hľadiska rozpočtu je najvyššia alokácia v Priorite 1 Udržateľná mobilita (2 005 mil. €, 35,3%).

Obrázok 10 Počet projektových zámerov v Košickom kraji podľa priorit PHRSR KSK

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok 11 Počet projektových zámerov v rámci strategicko-plánovacích regiónov podľa priorit PHRSR KSK

Zdroj: vlastné spracovanie

Metodika výberu projektových zámerov

Metodika výberu projektových zámerov pre PHRSR KSK 2023 – 2027 a IÚS KSK pozostáva z ôsmich procesných krokov:

1. Tvorba projektového zásobníka
2. Zber projektových zámerov
3. Administratívna kontrola I. – Komplexnosť projektových zámerov
4. Administratívna kontrola II. – Pripravenosť projektových zámerov
5. Proces hodnotenia projektových zámerov

6. Proces schvaľovania projektových zámerov
 - 6.1 Schvaľovanie projektových zámerov pre PHRSR KSK
 - 6.2 Schvaľovanie projektových zámerov pre IÚS KSK
 7. Koordinácia implementácie PHRSR KSK/IÚS KSK
 8. Monitorovanie a hodnotenie implementácie projektových zámerov.
- Procesné kroky sú založené na nasledujúcich princípoch:

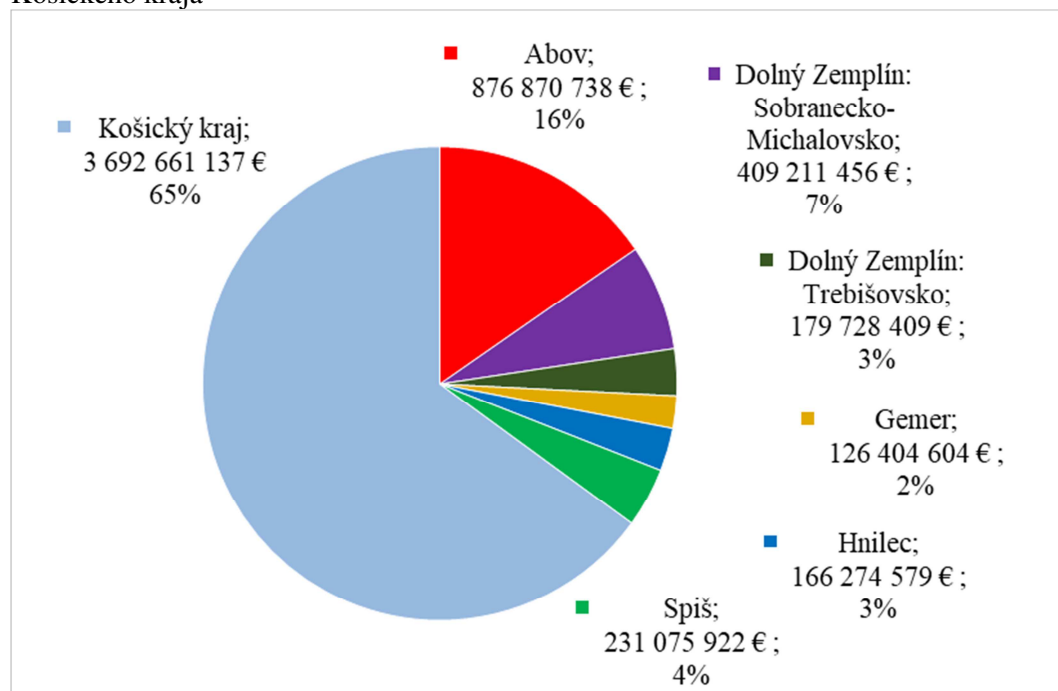
- regionálna prislunost,
- potenciál rozvoja regiónov,
- potreby rozvoja regiónov,
- komplexnosť a
- transparentnosť.

7. FINANČNÁ ALOKÁCIA

V rámci Košického kraja bolo zozbieraných 2 914 projektových zámerov relevantných pre dalsie spracovanie v celkovej výške alokácie 5 701,6 mil. .

Z uzemneho hľadiska na urovni strategicko-plánovacích regiónov (SPR) (mimo projektových zámerov pre cele uzemie Košického kraja) bola najvyia alokácia v SPR Abov (876 mil. , 15,4%) a v SPR Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko (409 mil. , 7,2%).

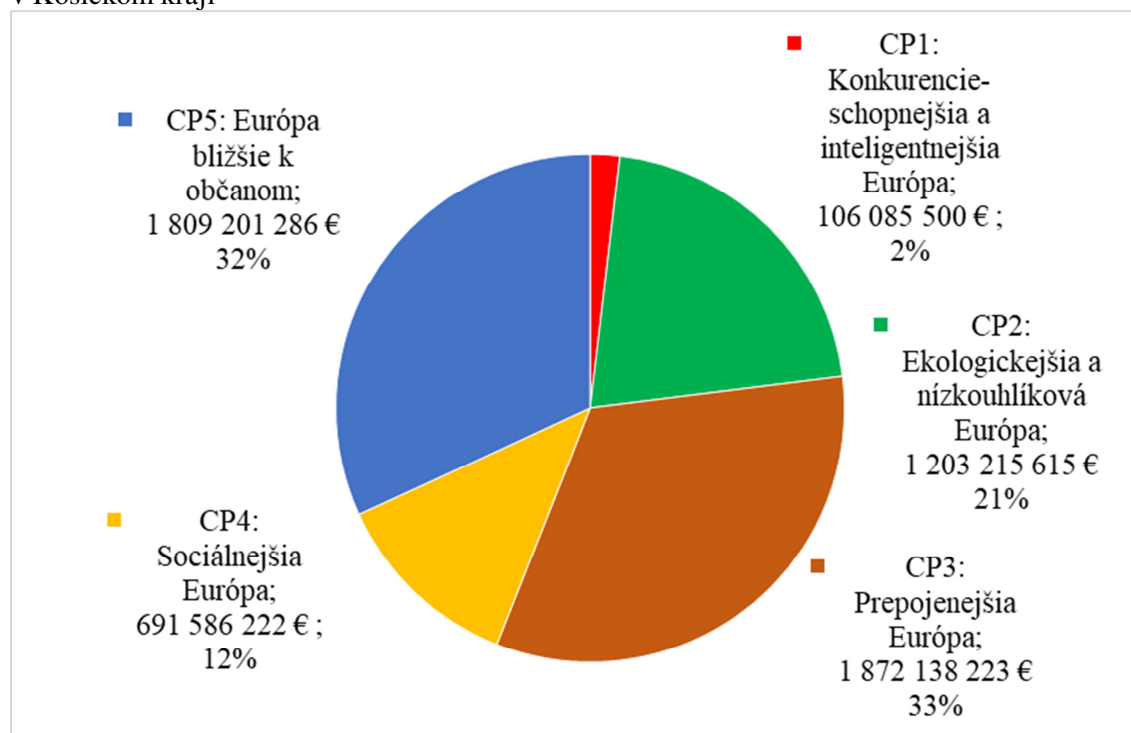
Obrázok 12 Finančná alokácia projektových zámerov v rámci strategicko-plánovacích regiónov Košického kraja

Zdroj: vlastné spracovanie

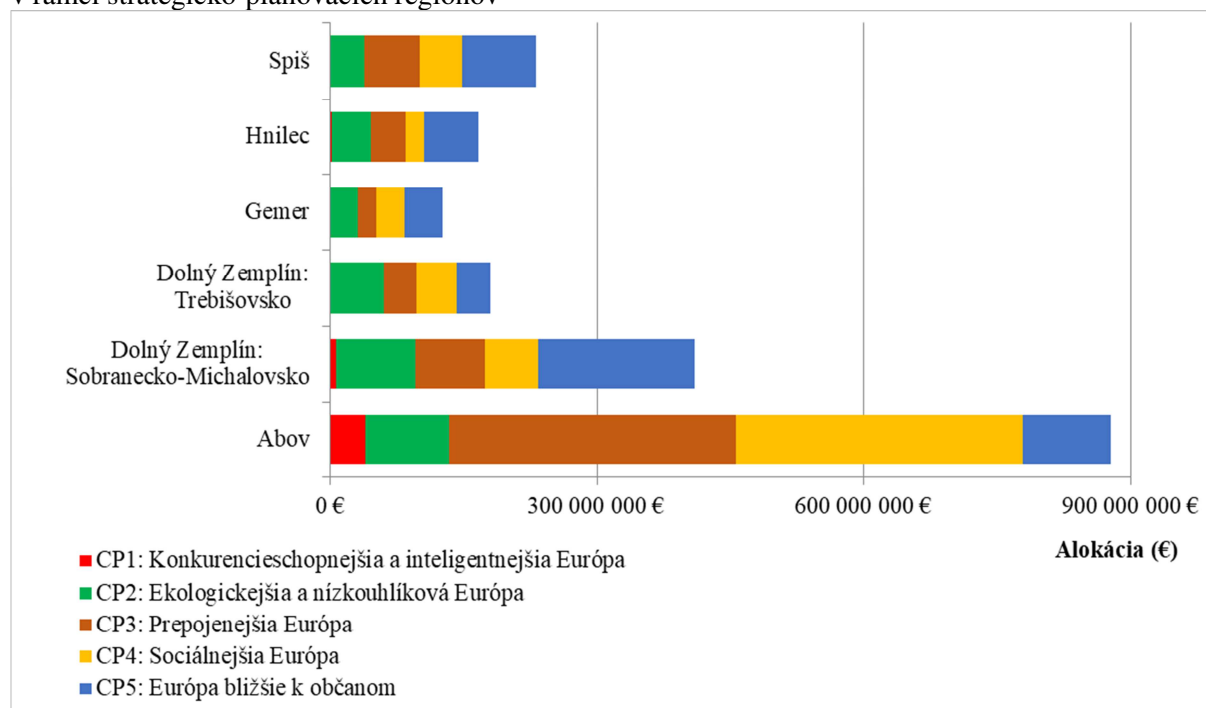
V rámci CP Programu Slovensko bola najvyia alokácia v CP3: Prepojenejšia Európa (1 872 mil. , 32,8%) a v CP5: Európa bliie k občanom (1 809 mil. , 31,7%).

Obrázok 13 Finančná alokácia projektových zámerov podľa cieľov politík Programu Slovensko v Košickom kraji

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok 14 Finančná alokácia projektových zámerov podľa cieľov politík Programu Slovensko v rámci strategicko-plánovacích regiónov

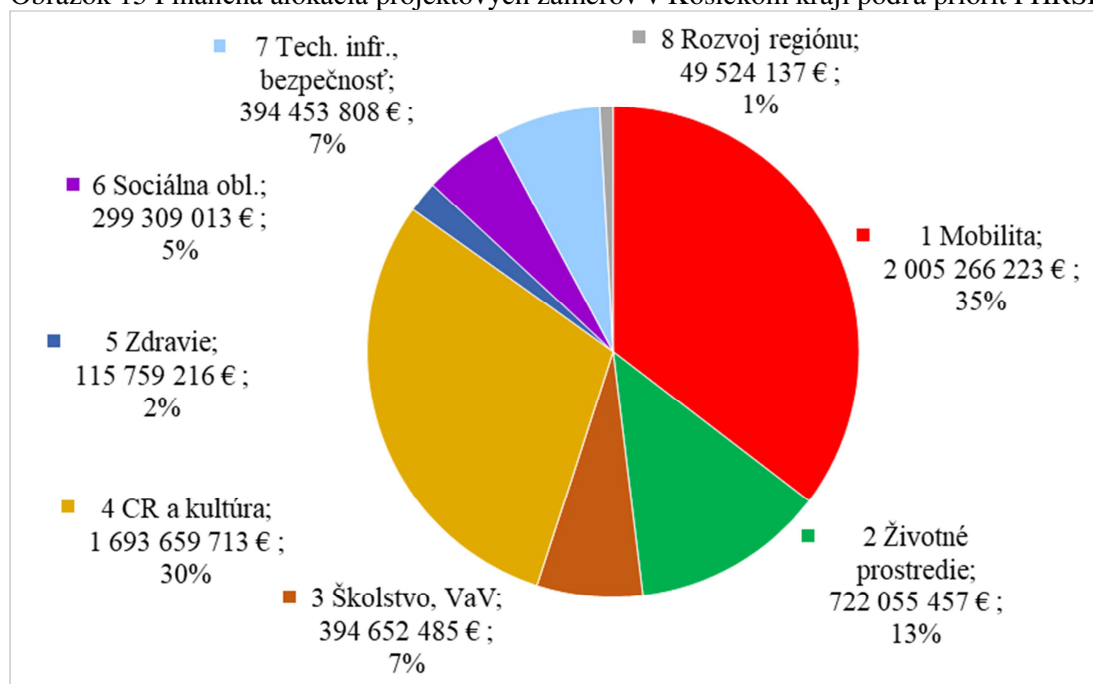

Zdroj: vlastné spracovanie

Na úrovni stanovených priorít a cieľov PHRSR KSK bolo na území Košického kraja identifikovaných celkom 2 842 projektových zámerov v celkovej výške alokácie 5 674,7 mil. €.

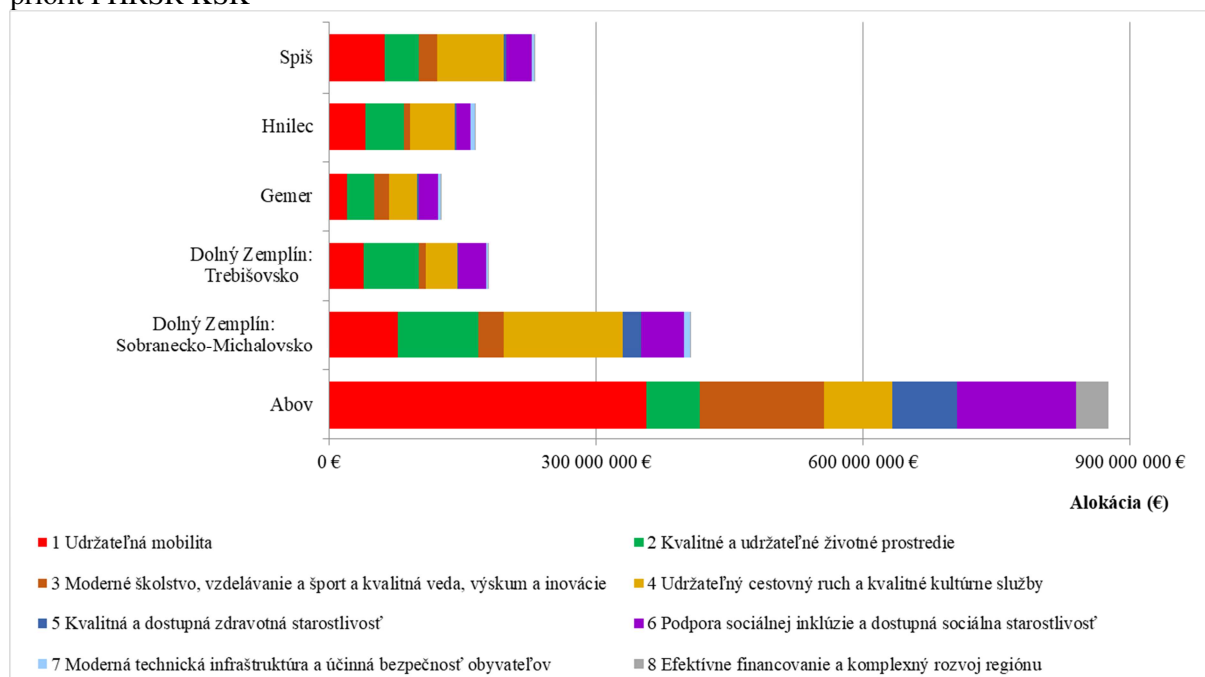
V rámci stanovených priorít PHRSR KSK bola najvyššia alokácia v Priorite 1 Udržateľná mobilita (2 005 mil. €, 35,3%) a v Priorite 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby (1 694 mil. €, 29,8%).

Obrázok 15 Finančná alokácia projektových zámernov v Košickom kraji podľa priorit PHRSR KSK

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok 16 Finančná alokácia projektových zámernov v rámci strategicko-plánovacích regiónov podľa priorit PHRSR KSK

Zdroj: vlastné spracovanie

Komplexný prehľad počtu projektových zámernov a ich predpokladaného rozpočtu na úrovni stanovených priorit a cieľov PHRSR KSK je v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2 Prehľad počtu projektových zámerov (PZ) a ich predpokladaného rozpočtu podľa priorít a špecifických cieľov PHRSR KSK v rámci Košického kraja

Priorita / Cieľ	Počet PZ	Predpokladaný rozpočet PZ
Priorita 1 Udržateľná mobilita	567	2 005 266 222,57 €
1.1 Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility	7	381 900 000,00 €
1.2 Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií	427	406 769 093,22 €
1.3 Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy	122	48 812 129,35 €
1.4 Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy	9	99 870 000,00 €
1.5 Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky	2	1 067 915 000,00 €
Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie	726	722 055 456,75 €
2.1 Udržateľné hospodárenie s vodou	42	84 602 685,86 €
2.2 Adaptačné opatrenia na zmenu klímy	166	88 653 437,01 €
2.3 Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší	381	358 557 508,09 €
2.4 Sanácia environmentálnych záťaží	2	153 000 000,00 €
2.5 Podpora odpadového a obehového hospodárstva	125	34 335 425,79 €
2.6 Osveta a environmentálna výchova	2	421 400,00 €
2.7 Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov	8	2 485 000,00 €
Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie	411	394 652 484,77 €
3.1 Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)	157	204 298 838,72 €
3.2 Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ	20	55 753 500,00 €
3.3 Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)	234	134 600 146,05 €
Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby	603	1 693 659 712,66 €
4.1 Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie	312	1 352 364 333,43 €
4.2 Marketing a propagácia destinácie Košického kraja	7	200 755 000,00 €
4.3 Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu	284	140 540 379,23 €
Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť	41	115 759 216,00 €
5.1 Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov	41	115 759 216,00 €
Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť	241	299 309 013,05 €
6.1 Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji	165	229 532 640,92 €
6.2 Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania	34	57 790 090,00 €
6.3 Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny	20	4 771 074,13 €
6.4 Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania	22	7 215 208,00 €
Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov	229	394 453 807,97 €
7.1 Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúry a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)	112	10 388 290,22 €
7.2 Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti	115	9 030 517,75 €
7.3 Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia	2	375 035 000,00 €
Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu	24	49 524 137,06 €
8.1 Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy	24	49 524 137,06 €
SPOLU	2 842	5 674 680 050,83 €

Zdroj: vlastné spracovanie

8. INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE IMPLEMENTÁCIE PHRSR

Košický samosprávny kraj vystupuje v tomto prípade ako subjekt koordinujúci proces regionálneho rozvoja celého územia kraja naprieč jednotlivými tematickými oblasťami, ktoré zahŕňajú najmä dopravu, životné prostredie, školstvo, kultúru, šport, turizmus, zdravotníctvo, sociálnu starostlivosť a ďalšie súvisiace činnosti. Úlohou samosprávneho kraja je, okrem iného, koordinácia aktivít v nadväznosti na implementáciu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030), komunikácia a koordinácia jednotlivých relevantných aktérov a v neposlednom rade aj monitorovanie a hodnotenie pokroku v plnení stanovených cieľov prostredníctvom akčných plánov a stanovených indikátorov.

PHRSR KSK predstavuje podklad VÚC a ďalších relevantných aktérov pôsobiacich na území kraja pre komunikáciu so štátnymi orgánmi v rámci jednotlivých sektorových politík. Zároveň vytvára rámec pre tvorbu strategických dokumentov na nižšej úrovni (pre mestá a obce na území kraja).

Na PHRSR KSK nadväzujú niektoré ďalšie strategické dokumenty, ako napríklad Integrovaná územná stratégia (IÚS) kraja, ktorá predstavuje podklad pre implementáciu časti zdrojov EÚ na Slovensku (Program Slovensko).

PHRSR predstavuje integrovaný prístup k regionálnemu rozvoju na území kraja a to tým, že zastrešuje požiadavky jednotlivých aktérov rôznych systémových úrovní (štát – samospráva – súkromný sektor – tretí sektor) a zároveň vytvára podmienky pre plnenie týchto požiadaviek z viacerých zdrojov (zdroje EÚ – štátne zdroje – zdroje samospráv – súkromné zdroje).

Košický samosprávny kraj plní úlohu gestora prípravy a implementácie IÚS.

Mesto Košice plní úlohu gestora vo veciach týkajúcich sa UMR Košice a spolupracujúcich obcí, mesto Michalovce plní úlohu gestora vo veciach týkajúcich sa UMR Michalovce a spolupracujúcich obcí.

9. MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Systém monitorovania a hodnotenia slúži pre účely hodnotenia implementácie PHRSR, a to na základe vyhodnotenia zvolených ukazovateľov plnenia priorít a cieľov stratégie. Využíva sa pri tom systém zadaných ukazovateľov k jednotlivým cieľom, ktoré majú určené cieľové hodnoty a kritérium času na dosiahnutie očakávaných cieľových hodnôt. Predmetom monitorovania sú najmä ukazovatele pokroku implementácie stratégie. Proces monitoringu sa opiera o systém zberu a spracovania dát, ktorý bol základom aj pre analytickú fázu tvorby PHRSR a výber ukazovateľov.

V procese monitoringu sa uplatňuje princíp participácie partnerov. Za proces monitorovania zodpovedá Zastupiteľstvo VÚC, ktoré reprezentuje Monitorovací výbor. Úlohy monitorovacieho výboru:

- preskúmava vykonávanie PHRSR KSK a pokrok dosiahnutý pri plnení cieľov PHRSR KSK, pričom zohľadňuje ukazovatele PHRSR KSK, vrátane zmien v hodnotách ukazovateľov a podľa potreby výsledky kvalitatívnych analýz s cieľom vyhodnotiť, či tieto ciele boli dosiahnuté a predkladá riadiacemu orgánu (Úrad KSK) pripomienky týkajúce sa vykonávania hodnotenia programu,
- schvaľuje správy z hodnotenia PHRSR KSK,
- v prípade potreby navrhuje revíziu PHRSR KSK.

Hodnotenie plnenia priorít a cieľov PHRSR je previazané s monitorovaním a hodnotením plnenia nadradených dokumentov ako je Národná stratégia regionálneho rozvoja schválený uznesením vlády SR č. 273 z 13. júna 2018 a Partnerskej dohody, ako aj ďalších programových dokumentov pre čerpanie EŠIF na programové obdobie 2021 – 2027.

Úrad KSK ako riadiaci orgán pre PHRSR KSK vykonáva hodnotenie v zmysle § 11 Zákona o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, časová verzia predpisu účinná od 01.07.2020).

Správa z hodnotenia PHRSR KSK

Monitorovanie napĺňania PHRSR KSK sa vykonáva na základe vypracovania výročných

Správ o hodnotení PHRSR KSK na roky 2023 – 2027 za jednotlivé monitorovacie obdobia (spravidla za kalendárny rok). Prvá hodnotiaca správa musí byť spracovaná najneskôr za tretie ukončené monitorovacie obdobie (t. j. za rok 2025).

Predmetom výročných správ je najmä sledovanie vývoja jednotlivých ukazovateľov podľa prioritných oblastí, resp. strategických cieľov.

Predmetom pravidelného hodnotenia bude priebežné každoročné hodnotenie PHRSR KSK, ktorého cieľom bude vyhodnotiť dosahovanie cieľov PHRSR KSK, identifikovať riziká ovplyvňujúce implementáciu PHRSR KSK a navrhovať prípadné zmeny a opatrenia.

Obsahovo sa hodnotenie PHRSR KSK zameriava na plnenie stanovených aktivít a dosahovanie merateľných ukazovateľov v jednotlivých cieľoch.

Medzi hlavné potreby hodnotenia patria:

- efektívnejšia implementácia PHRSR KSK na roky 2023 – 2027,
- prípadný návrh revízie PHRSR KSK na roky 2023 – 2027,
- podklad pre výročnú a záverečnú správu o vykonávaní PHRSR KSK na roky 2023 – 2027,
- podklad pre Správu o stave implementácie stratégie na národnej úrovni,
- podklad pre výročnú správu Úradu KSK..

Systém hodnotenia je nápomocný pri vyhodnotení výsledkov a vplyvov stratégie po skončení realizácie PHRSR KSK.

Monitorovanie dlhodobého cieľa rozvoja

Meranie naplnenosti dlhodobého cieľa rozvoja môže byť realizované prostredníctvom hodnotenia pokroku v sociálnom rozvoji. Takýmto ukazovateľom je napríklad Index sociálneho pokroku. V roku 2020 dosiahol index sociálneho pokroku hodnoty v rozpätí 42,13 bodu v okrese Gelnica až 70,49 bodov v okrese Košice I. Cieľom je nárast hodnôt indexu v jednotlivých okresoch nad úroveň 55 bodov a zníženie regionálnych rozdielov.

Prehľad monitorovacích ukazovateľov pre jednotlivé priority je uvedený v nasledujúcej Tabuľke č.3.

Tabuľka 3 Prehľad sledovaných ukazovateľov na úrovni Košického kraja

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Zdroj údajov	Východisková hodnota (2021)	Cieľová hodnota (2030)
Priorita 1 Udržateľná mobilita				
Počet prepravených cestujúcich vo verejnej osobnej doprave na území kraja (MHD, PAD, ZSSK)	počet	KSK, IDS Východ	65 462 093	72 008 302
Počet osobokilometrov	oskm	KSK, IDS Východ	667 868 963	734 655 859
Počet vlakokilometrov	vlkm	ZSSK	4 780 000	6 113 560
Dĺžka vybudovaných, resp. zmodernizovaných železničných tratí	km	ŽSR	-	45
Počet vybudovaných terminálov integrovanej osobnej prepravy (TIOP)	počet	KSK, IDS Východ	2	6
Celkový počet autobusových zastávok PAD	počet	KSK, IDS Východ	1 719	1 760
Celková dĺžka diaľnic a rýchlostných ciest na území kraja	km	NDS	37,3	60
Dĺžka ciest I. triedy na území Košického kraja	km	SSC	367	380
Dĺžka ciest II. a III. triedy vo vlastníctve KSK	km	SC KSK	1 934,4	1 950
Stavebný stav ciest II. a III. triedy vo vlastníctve KSK – veľmi dobrý, dobrý, vyhovujúci	%	SC KSK	80,2	90,0

Stavebný stav ciest II. a III. triedy vo vlastníctve KSK – nevyhovujúci	%	SC KSK	17,8	10,0
Stavebný stav ciest II. a III. triedy vo vlastníctve KSK – havarijný	%	SC KSK	2,0	0,0
Stavebný stav mostov na cestách II. a III. triedy vo vlastníctve KSK – bezchybný, veľmi dobrý, dobrý, uspokojivý	%	SC KSK	51,8	60,0
Stavebný stav mostov na cestách II. a III. triedy vo vlastníctve KSK – zlý, veľmi zlý	%	SC KSK	47,1	40,0
Stavebný stav mostov na cestách II. a III. triedy vo vlastníctve KSK – havarijný	%	SC KSK	1,2	0,0
Počet nehôd s následkom na živote a zdraví na 100 000 obyvateľov	podiel na 100 tisíc obyv.	MV SR	77,66	50
Počet dopravných nehôd	počet	MV SR	1 441	1 000
Dĺžka novovybudovaných cyklistických komunikácií	km	KSK	-	70
Celková dĺžka cykloturistických trás	km	KSK/ SCK	1936	2250
Počet bikepointov (odpočívadlo, nabíjačka, servisné zázemie)	počet	KSK/ SCK	4	25
Počet novovybudovaných tréningových a vzdelávacích center pre cyklistov (pumptracky, singletraily, dopravné ihriská)	počet	KSK/ SCK	-	5
Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie				
Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	%	ŠÚ SR	86,3	90,0
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť	%	ŠÚ SR	67,5	75,0
Objem imisí PM ₁₀ *	µg.m ⁻³	SHMÚ	29,0 (2018)	25,0
Objem tuhých emisií*	t/km ²	SHMÚ/NEIS	0,38 (2018)	0,30
Objem emisií oxidu siričitého*	t/km ²	SHMÚ/NEIS	1,03 (2018)	0,90
Objem emisií oxidu dusíka*	t/km ²	SHMÚ/NEIS	1,32 (2018)	1,10
Objem emisií oxidu uhľnatého*	t/km ²	SHMÚ/NEIS	15,56 (2018)	12,00
Počet environmentálnych záťaží typu AC, C	počet	SAŽP	120	130
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa	kg/byv.	ŠÚ SR	374,7	400,0
Množstvo separovaných zložiek komunálneho odpadu na obyvateľa	kg/byv.	ŠÚ SR	128,9	200,0
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu	%	ŠÚ SR	68,14	75,0
Podiel komunálneho odpadu zneškodňovaného skládkovaním	%	ŠÚ SR	31,0	20,0
Množstvo zmesového komunálneho odpadu na obyvateľa	kg/byv.	ŠÚ SR	180,0	120,0
Počet žiakov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zúčastnených na envirovzdelávaní	počet	KSK	-	3000
Podiel zamestnancov v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu	%	ŠÚ SR	2,3	3,0
Počet FO podnikateľov – samostatne hospodáriacich roľníkov	počet	ŠÚ SR	979	1000

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie				
Zaškolenosť 5-ročných detí v materských školách	%	ŠÚ SR, CVTI	79,3	85,0
Odchýlka kraja od celoslovenského priemeru v testovaní deviatkov zo slovenského jazyka	%	NÚCEM	-4% (2022)	max -2%
Odchýlka kraja od celoslovenského priemeru v testovaní deviatkov z matematiky	%	NÚCEM	-5% (2022)	max -3%
Podiel študentov SOŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zapojených do procesu duálneho vzdelávania (duálne zmluvy)	%	KSK	8	11
Podiel študentov na SOŠ	%	CVTI, ŠÚ SR	61,3	63,5
Odchýlka kraja od celoslovenského priemeru v úspešnosti maturít zo slovenského jazyka	%	NÚCEM	-1,6% (2022)	max -1%
Odchýlka kraja od celoslovenského priemeru v úspešnosti maturít z anglického jazyka úroveň B1	%	NÚCEM	+1% (2022)	max -1%
Odchýlka kraja od celoslovenského priemeru v úspešnosti maturít z anglického jazyka úroveň B2	%	NÚCEM	-0,8% (2022)	max -1%
Tvorba klastrov a vedeckých centier	počet	SIEA	4	8
Podiel mikro, malých a stredných podnikov	%	ŠÚ SR	55,4	57,0
Počet nových partnerov KSK (zmluvných strán) participujúcich na príprave, organizácii a realizácii podujatí športovo-pohybového charakteru	počet	KSK	1	10
Počet nových a zrekonštruovaných športových zariadení (haly, areály, štadióny, plavárne)	počet	KSK	-	5
Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby				
Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	počet	ŠÚ SR	441 058	1 100 000
Počet návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	počet	ŠÚ SR	199 168	430 000
Priemerný počet prenocovaní	počet	ŠÚ SR	2,21	2,3
Podiel zahraničných návštevníkov na celkovom počte návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	%	ŠÚ SR	18	40
Celkové tržby cestovného ruchu v kraji	Eur	ŠÚ SR	7 921 042	37 000 000
Počet používateľov destinačného webu	počet	KOCR	60 535	90 000
Implementácia projektu Krajského kreatívneho centra	počet	KSK	0	1
Obnovené a zrekonštruované kultúrne pamiatky	počet	KSK	10	15
Kultúrne služby so „smart“ riešeniami	počet	KSK	3	10

Vytváranie ponuky kultúrnych produktov	počet	KSK	5	15
Systém autentických regionálnych špecifik – regionálna značka	počet	KSK	0	1
Aktivity na rozvoj ľudského potenciálu v kultúre	počet	KSK	30	60
Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť				
Stredná dĺžka života pri narodení u mužov	roky	ŠÚ SR	72,09	73,00
Stredná dĺžka života pri narodení u žien	roky	ŠÚ SR	79,32	81,00
Počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	počet	NCZI	6,8	6,0
Priemerný vek všeobecných lekárov	roky	KSK	57	54
Priemerný vek pediatrov	roky	KSK	59	55
Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť				
Miera rizika chudoby - 60% medián	%	ŠÚ SR	16,2	14,0
Počet miest v sociálnych zariadeniach (pobytová forma) na 1000 obyvateľov	počet	ŠÚ SR	7,60	8,00
Počet nízkokapacitných zariadení sociálnych služieb komunitného typu do 12 miest	počet	KSK	47	52
Počet nízkokapacitných zariadení sociálnych služieb komunitného typu od 13 do 40 miest	počet	KSK	80	90
Podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme	%	ŠÚ SR	3,4	10,0
Počet sociálnych podnikov bývania	počet	MPSVR SR	0	1
Podiel obcí zapojených do sociálneho podnikania	%	MPSVR SR	4,5	10,0
Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov				
Počet trestných činov na 1000 obyvateľov	počet na 1000 obyvateľov	MV SR	10,0	8,0
Objasnenosť trestných činov	%	MV SR	60	65
Pokrytie územia optickým internetom (FTTx)	%	RÚ	78	90
Napojenosť domácností na optický internet (FTTx)	%	RÚ	39	70
Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu				
Vytvorenie datovej platformy	počet	KSK	-	1
Počet zavedených participatívnych politík	počet	KSK	-	5
Počet vytvorených analytických inštitútov	počet	KSK	-	1

Zdroj: vlastné spracovanie

10. AKČNÉ PLÁNY

Kompletný zoznam akčných plánov a kľúčových krokov implementácie podľa prioritných oblastí je zverejnený v prílohe č.2.

Prehľad monitorovacích ukazovateľov pre jednotlivé akčné plány je uvedený v tabuľke č.4.

Tabuľka 4 Prehľad sledovaných ukazovateľov v rámci akčných plánov na úrovni Košického kraja

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Zdroj údajov	Východisková hodnota (2021)	Cieľová hodnota (2030)
Oblasť cestovného ruchu				
Počet vyhlásených výziev v programe Terra Incognita na podporu turistickej infraštruktúry	počet	KOCR	1	7
Počet vyhlásených výziev v programe Terra Incognita na podporu podujatí	počet	KOCR	1	7
Počet lokalít v destináciách Košického kraja s vybudovaným jednotným informačným a navigačným systémom pre orientáciu návštevníkov	počet	KOCR	0	12
Počet podporených prvkov dopravnej dostupnosti v destináciách Košického kraja vo všetkých dopravných módoch (vlakové a autobusové spoje, cyklobusy a skibusy, cyklotrasy, pešie trasy, P+R, splavy, lanovky, odpočívadlá, požičovne a servisné prevádzky rekreačných dopravných zariadení a náradia, ...)	počet	KOCR	7	50
Počet komunikačných kampaní destinácie Košický kraj, jej produktových línií a/alebo produktov	počet	KOCR	3	25
Počet použitých analytických nástrojov pre vyhodnocovanie dátových zberov	počet	KOCR	2	12
Počet implementovaných stratégií udržateľného rozvoja destinácie Košický kraj	počet	KOCR	1	2
Odbor dopravy				
Vypracovanie podporných podkladov za účelom urýchlenia realizácie D1	počet	DI KSK	0	1
Počet mostov vo vlastníctve KSK v stavebnom stave I Bezchybný, II Veľmi dobrý, III Dobrý a IV Uspokojivý	počet	SC KSK	341	370
Dĺžka ciest vo vlastníctve KSK v stavebnom stave I, II a III	km	SC KSK	1 433,123	1 540
Počet meteorologických staníc	počet	SC KSK	30	60
Počet prepravených cestujúcich vo verejnej osobnej doprave na území kraja (PAD + MHD + ZSSK)	počet osôb	IDS Východ	65 462 093	72 008 302
Počet modernizovaných bodov verejnej dopravy	počet	obce, AD KSK	2	6
Počet autobusových zastávok	počet	Obce	1 719	1 760
Vybudovanie integrované dopravného systému zahŕňajúci centrálny dispečing a tarifné zabezpečenie	počet	IDS Východ	0	1
OD_5 – Rozvoj cyklistickej infraštruktúry				
Dĺžka novovybudovaných cyklistických komunikácií	km	KSK	0	44,5

Celková dĺžka cykloturistických trás	km	KSK	1 936	2 250
Realizácia doplnkovej cykloturistickej vybavenosti (Bike Pointy)	počet	KSK	3	10
Realizácia/príprava projektovej dokumentácie	počet	KSK	3	16
Vypracovanie koncepcií cyklodestinácií	počet	KSK	0	10
Osadenie cyklosčítačov	počet	KSK	4	50
Odbor kultúry				
Kvalitné produkty a služby odrážajúce regionálne špecifiká	počet	KSK	0	12
Rekonštruované a revitalizované objekty kultúrneho dedičstva	počet	KSK	0	15
Nové alebo zrekonštruované depozitáre	počet	KSK	0	2
"SMART" riešenia v kultúrnych produktoch a službách	počet	KSK	0	2
Podporené podnikateľské aktivity v kultúrnych produktoch a službách	počet	KSK	0	20
Odbor regionálneho rozvoja				
ORR_1 – Digitalizácia územného plánu Košického kraja				
Digitalizácia výkresov	počet	KSK	0	30
ORR_1 – Geoportál Košického kraja				
Dataseť	počet	KSK	0	300
Mapová tematická aplikácia	počet	KSK	0	30
ORR_1 – Living Lab				
Living Lab	počet	KSK	0	1
počet návštev investorov	počet	ICKK	0	35
počet integrácií s externými aplikáciami/webovými stránkami	počet	ICKK	0	14
počet zorganizovaných workshopov	počet	ICKK	0	28
práca na use caseoch, ktorých zadávateľom je KSK	počet	ICKK	0	14
ORR_1 – Digitálne dvojča				
Aplikácia	počet	KSK	0	1
ORR_1 – Referát stratégií a analýz na ÚKSK				
Odborné kapacity (TPP)	počet	KSK	0	10
Dátová politika KSK	počet	KSK	0	1
Štúdie a dátové analýzy	počet	KSK	0	19
Vzdelávanie	počet	KSK	0	10
ORR_2 – Program obnovy krajiny				
Realizácia info aktivít (konferencie, workshopy, súťaže)	počet	KSK	0	5
Realizované projekty	počet	KSK	5	8
Zapojenie KSK do výziev v oblasti životného prostredia	počet	KSK	2	5
ORR_2 – Klimapark Kysak				
Zapojenie osôb do informačných aktivít	počet	KSK	0	15 000
ORR_2 – Vytvorenie centier regionálnej udržateľnej energetiky				
Vytvorenie Regionálnych centier udržateľnej energetiky	počet	KSK	0	3
ORR_2 – Pilotné projekty v oblasti znižovania environmentálnych záťaží/ katastrof				
Projektový zámer	počet	KSK	1	4
ORR_2 – Vytvorenie vodíkového údolia Košického kraja				

Vzdelávacie aktivity	počet	KSK, TUKE	0	6
Správa nového regionálneho autobusového dopravcu – Autobusová doprava KSK,s.r.o. (AD KSK)	počet	KSK, AD KSK	0	5
Monitoring produkcie spoločnosti W2H2 KSK,s.r.o.	počet	KSK, W2H2 KSK	0	5
Online aplikácia – Digitálne dvojča	počet	KSK	0	1
ORR_2 – Biodiverzita				
Plocha biotopov podporených s cieľom dosiahnuť lepší stav ich ochrany	ha	KSK	0	2 530
ORR_2 – Spustenie krajského systému energetického riadenia				
Znižovanie uhlíkovej stopy	t/ CO ₂ EKV	Nízkouhlíková stratégia organizácií KSK	36 651	13 357
ORR_3 – Kúpele Turzov				
Výpočet a projekt výstavby inžinierskych sietí	počet	KSK	0	1
Projektová dokumentácia na obnovu kúpeľov	počet	KSK	0	1
Stavebné povolenie	počet	KSK	0	1
ORR_3 – Kúpele Sobrance				
Certifikácia prameňa minerálnej vody	počet	KSK	0	1
Uznanie kúpeľného miesta Sobrance	počet	KSK	0	1
Architektonicko-urbanistická súťaž návrhov	počet	KSK	0	1
Projektová dokumentácia na výstavbu kúpeľov	počet	KSK	0	1
ORR_4 – GLIP				
Priemyselné územie s pripravenou projektovou dokumentáciou a vybudovanou infraštruktúrou	počet	GLIP Košice, a.s.	0	1
ORR_4 – Vybudovanie krajskej značky				
Vytvorenie krajskej značky	počet	KSK	0	1
ORR_4 – Geosurway				
Realizácia reinjektážneho vrtu	počet	Goesurway	0	1
ORR_4 – Regionálne rozvojové centrá				
Regionálne rozvojové centrum	počet	KSK	0	1
ORR_5 – Podpora budovanie cyklistickej a cykloturistickej infraštruktúry				
Dĺžka novovybudovaných cyklistických komunikácií	km	KSK	0	44,5
Celková dĺžka cykloturistických trás	km	KSK	1 936	2 250
Realizácia doplnkovej cykloturistickej vybavenosti (Bike Pointy)	počet	KSK	3	10
Realizácia/príprava projektovej dokumentácie	počet	KSK	3	16
Vypracovanie koncepcií cyklodestínácií	počet	KSK	0	10

Odbor sociálnych vecí				
Počet novovzniknutých miest pre prijímateľov v nízkokapacitných zariadeniach komunitného typu do 12 miest	počet	KSK	0	60
Počet novozrekonštruovaných objektov v areáloch OvZP KSK	počet	KSK	0	7
Výstavba súboru nájomných bytov	počet	KSK	0	1
Odbor školstva				
Počet zrekonštruovaných / zmodernizovaných stredných škôl	počet	KSK	0	20
Počet zrekonštruovaných športových zariadení na stredných školách (ihriská, haly, telocvične, atletické dráhy a pod.)	počet	KSK	0	10
Počet nových športových zariadení na stredných školách (ihriská, haly, telocvične, atletické dráhy a pod.)	počet	KSK	0	8
Počet spracovaných strategických dokumentov	počet	KSK	0	3
Počet stredných škôl so zníženou energetickou náročnosťou	počet	KSK	0	19
Počet školských zaradení so zníženou energetickou náročnosťou	počet	KSK	0	4
Počet vybudovaných materských škôl	počet	KSK	0	1
Počet vytvorených nových outdoorových učební na školách	počet	KSK	0	15
Počet stredných škôl so zavedeným participatívnym rozpočtom	počet	KSK	0	60
Počet stredných škôl s vytvorenou digitálnou platformou na účely podpory neformálneho vzdelávania	počet	KSK	0	15
OSK_4 – Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu				
Počet škôl zapojených do programu na podporu podnikania a inovácií - Aplikovaná ekonómia a inovačné vzdelávanie	počet	ICKK	7	20
Počet študentov zapojených do formálneho vzdelania na predmete Aplikovaná ekonómia - Inovačné vzdelávanie	počet	ICKK	70	4 500
Počet vzdelávacích programov v oblasti podnikania, kreativity a inovácií zorganizovaných pre širokú verejnosť za rok	počet	ICKK	0	4
Počet zorganizovaných stredoškolských súťaží	počet	ICKK	0	7
Počet členov Inovačnej komunity Košického kraja	počet	ICKK	20	50
Realizácia merania kvality vzdelávania v oblasti inovácií a podnikania v Košickom kraji	počet	ICKK	0	7

Realizácia programu na propagácie univerzít - spustenie uceleného marketingového plánu a podpory v dĺžke trvania minimálne 2 mesiace/rok	počet	ICKK	0	7
Organizácia prezentácie univerzitných projektov, spin-offov pred investormi a biznisovými aktérmi - 1x ročne minimálne 5 univerzitných projektov	počet	ICKK	0	6
Vytvorenie inovačnej a podnikateľskej krajskej ročenky založenej na zbere dát	počet	ICKK	0	6
Organizácia koordináčnych stretnutí v spolupráci s inovačným trojuholníkom. Stretnutia v rámci aktivity Kraj30.	počet	ICKK	0	12
Organizácia podujatí (konferencií, meetupov, marketingových akcií)	počet	ICKK	8	30
Organizácia akceleračných / inkubačných programov	počet	ICKK	1	12
Oddelenie zdravotníctva				
Krajská zdravotnícka agentúra	počet	KSK	0	1
Centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)	počet	KSK	10	20
Centrum pre podporu zdravia (CPPZ)	počet	KSK	0	8
Vybudovanie Krajského centra hojenia rán	počet	KSK	0	1
Vybudovanie Krajského centra intenzívnej starostlivosti	počet	KSK	0	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Zoznam príloh

- Príloha č.1 Zoznam projektových zámerov
- Príloha č.2 Zoznam akčných plánov a kľúčových krokov implementácie podľa prioritných oblastí
- Príloha č.3 Integrovaná územná stratégia Košického kraja 2022 – 2030
- Príloha č.4 Index sociálneho pokroku pre okresy Košického kraja
- Príloha č.5 Dotazníkový prieskum v obciach Košického kraja
- Príloha č.6 Hĺbkové rozhovory v strategicko-plánovacích regiónoch Košického kraja

Zoznam obrázkov

- Obrázok 1 Časový harmonogram procesu tvorby PHRSR KSK
- Obrázok 2 Schéma prepojenia vízie, hlavného cieľa a strategických cieľov
- Obrázok 3 Schematické znázornenie cieľov a intervenčnej logiky strategicko-programovej časti
- Obrázok 4 Schéma priorit a strategických investičných balíčkov PHRSR KSK 2023-2027
(s výhľadom do roku 2030) v kontexte národných priorit implementácie Agendy 2030
- Obrázok 5 Schéma Rady partnerstva Košického kraja
- Obrázok 6 Strategicko-plánovacie regióny a regióny udržateľného mestského rozvoja v Košickom kraji
- Obrázok 7 Počet projektových zámerov v rámci strategicko-plánovacích regiónov Košického kraja
- Obrázok 8 Počet projektových zámerov podľa cieľov politík Programu Slovensko v Košickom kraji
- Obrázok 9 Počet projektových zámerov podľa cieľov politík Programu Slovensko v rámci strategicko-plánovacích regiónov
- Obrázok 10 Počet projektových zámerov v Košickom kraji podľa priorit PHRSR KSK
- Obrázok 11 Počet projektových zámerov v rámci strategicko-plánovacích regiónov podľa priorit PHRSR KSK
- Obrázok 12 Finančná alokácia projektových zámerov v rámci strategicko-plánovacích regiónov Košického kraja
- Obrázok 13 Finančná alokácia projektových zámerov podľa cieľov politík Programu Slovensko v Košickom kraji
- Obrázok 14 Finančná alokácia projektových zámerov podľa cieľov politík Programu Slovensko v rámci strategicko-plánovacích regiónov
- Obrázok 15 Finančná alokácia projektových zámerov v Košickom kraji podľa priorit PHRSR KSK
- Obrázok 16 Finančná alokácia projektových zámerov v rámci strategicko-plánovacích regiónov podľa priorit PHRSR KSK

Zoznam tabuliek

- Tabuľka 1 Prehľad počtu projektových zámerov a požadovanej výšky alokácie v rámci strategicko-plánovacích regiónov Košického kraja k 30.6.2023
- Tabuľka 2 Prehľad počtu projektových zámerov (PZ) a ich predpokladaného rozpočtu podľa priorit a špecifických cieľov PHRSR KSK v rámci Košického kraja
- Tabuľka 3 Prehľad sledovaných ukazovateľov na úrovni Košického kraja
- Tabuľka 4 Prehľad sledovaných ukazovateľov v rámci akčných plánov na úrovni Košického kraja

Zoznam skratiek

AD KSK	Autobusová doprava Košického samosprávneho kraja
COVP	Centrum odborného vzdelávania a prípravy
CP	Cieľ politiky Programu Slovensko
CR	Cestovný ruch
CVČ	Centrum voľného času
CVTI	Centrum vedecko-technických informácií SR
ČOV	Čistička odpadových vôd
DI KSK	
EHP	Európsky hospodársky priestor
EO	Ekvivalentný obyvateľ
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce
FO	Fyzická osoba
GLIP	Globálny logistický industriálny park
HDP	Hrubý domáci produkt
ICKK	Inovačné centrum Košického kraja
IDS	Integrovaný dopravný systém
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IT	Informačné technológie
IÚI	Integrované územné investície
IÚS	Integrovaná územná stratégia
KOCR	Krajská organizácia cestovného ruchu
KSK	Košický samosprávny kraj
MAS	Miestna akčná skupina
MHD	Mestská hromadná doprava
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MRK	Marginalizované rómske komunity
MSP	Malé a stredné podniky
MŠ	Materská škola
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NDS	Národná diaľničná spoločnosť
NEIS	Národný emisný informačný systém
NFV	Neformálne vzdelávanie
NUCEM	Národný inštitút vzdelávania a mládeže
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
OSN	Organizácia spojených národov
OvZP	Organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PAD	Prímestská autobusová doprava
PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
PO	Právnická osoba
PZ	Projektový zámer
RO	Riadiaci orgán
RU	Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb
SAV	Slovenská akadémia vied
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SBA	Slovak Business Agency
SC KSK	Správa ciest Košického samosprávneho kraja
SCK	Slovenský cykloklub
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav

SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
SOŠ	Stredná odborná škola
SPR	Strategicko-plánovací región
SŠ	Stredná škola
SR	Slovenská republika
SSC	Slovenská správa ciest
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
ŠKD	Školský klub detí
ŠVVP	Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby
TUKE	Technická Univerzita v Košiciach
UMR	Udržateľný mestský rozvoj
VŠ	Vysoká škola
VÚC	Vyšší územný celok
ZSSK	Železničná spoločnosť Slovensko
ZŠ	Základná škola
ZUŠ	Základná umelecká škola
ŽSR	Železnice Slovenskej republiky

Príloha č.1:

Naplnenie požiadaviek rozsahu hodnotenia

Zo stanovísk doručených k Oznámeniu o strategickom dokumente: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“, (Úrad Košického samosprávneho kraja, 12/2023), vyplynula potreba rozpracovať v správe o hodnotení príslušné požiadavky súvisiace s navrhovaným strategickým dokumentom.

Naplnenie týchto požiadaviek je obsahom príslušných kapitol tejto správy o hodnotení, podľa Rozsahu hodnotenia, ktorý vydal Okresný úrad Košice, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023), ako aj predmetnej prílohy č.1 správy o hodnotení strategického dokumentu.

Vyhodnotenie požiadaviek rozsahu hodnotenia je prehľadne uvádzané v nasledujúcej tabuľke:

	Požiadavka (bod 2.2 špecifické požiadavky rozsahu hodnotenia)	Odkaz
2.2.1.	Dôkladne vyhodnotiť možné vplyvy na životné prostredie, ktoré môžu nastať v dôsledku realizácie strategického dokumentu, najmä vo vzťahu k chráneným územiám národnej i európskej sústavy, územného systému ekologickej stability a ostatným záujmom ochrany prírody, zhodnotiť rozsah navrhovaných aktivít, popísať a vyhodnotiť strety s ochranou prírody a krajiny.	- Požiadavka je riešená v rámci: kap. IV./1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie kap. 1.2. Hodnotenie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na zložky, faktory životného prostredia a zdravie obyvateľstva.
2.2.2.	Pri posudzovaní vplyvov strategického dokumentu a pri vypracovaní správy o hodnotení strategického dokumentu zohľadniť relevantné požiadavky, vyplývajúce zo stanovísk doručených k oznámeniu, prípadne k určenému rozsahu hodnotenia strategického dokumentu.	- Požiadavka bola zohľadnená pri vypracovaní správy o hodnotení strategického dokumentu. - viď. príloha č. 2: predkladanej správy o hodnotení strategického dokumentu.
2.2.3.	V samostatnej prílohe správy o hodnotení vyhodnotiť všetky stanoviská a požiadavky v nich obsiahnuté (ich akceptovanie, resp. neakceptovanie), ktoré boli doručené k oznámeniu, resp., ktoré budú doručené k určenému rozsahu hodnotenia strategického dokumentu.	- Požiadavka je splnená, viď. príloha č. 2 predkladanej správy o hodnotení strategického dokumentu.
2.2.4.	V samostatnej prílohe vyhodnotiť aj splnenie jednotlivých bodov tohto rozsahu hodnotenia strategického dokumentu.	Požiadavka je splnená, riešené v rámci predkladanej prílohy č.1 správy o hodnotení strategického dokumentu
2.2.5.	Ak sa počas vypracovania správy o hodnotení vyskytnú nové skutočnosti, súvisiace s predmetom posudzovania, je potrebné ich uviesť v správe o hodnotení strategického dokumentu.	- Požiadavka sa berie na vedomie. Žiadne nové skutočnosti súvisiace s predmetom posudzovania sa pri vypracovávaní správy o hodnotení strategického dokumentu nevyskytli.

Obstarávateľ:
Úrad Košického samosprávneho kraja
Nám. Maratónu Mieru 1
042 66 Košice

„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 - 2037 (s výhľadom do roku 2030)“

Primerané hodnotenie vplyvov plánu na územia Natura 2000

Apríl 2024

Spracovateľ dokumentácie:

EKOJET, s.r.o.
priemyselná a krajinná ekológia

Staré Grunty 9A, 841 04 Bratislava, Slovenská republika
Tel.: (+421 2) 45 69 05 68
e-mail: info@ekojet.sk
www.ekojet.sk

Obsah

1. Úvod	1
2. Vyhodnotenie podkladov pre primerané hodnotenie (kvalita, dostupnosť, úplnosť a podrobnosť podkladov)	3
3. Postup vypracovania primeraného hodnotenia.....	4
4. Informácie o pláne, programe alebo projekte (rozsah, lokalizácia, technické a technologické riešenie, varianty, termín realizácie a prípadne aj ukončenia prevádzky)	5
5. Identifikácia dotknutých území sústavy Natura 2000 (uviesť a zdôvodniť výber)	8
6. Hodnotenie vplyvov na dotknuté územia sústavy Natura 2000.....	10
6.1. Identifikácia dotknutých predmetov ochrany	44
6.2. Vyhodnotenie vplyvov na predmety a ciele ochrany (predovšetkým významnosti identifikovaných vplyvov na dotknuté predmety ochrany ako významný negatívny vplyv, mierne negatívny vplyv, žiadny vplyv, významný pozitívny vplyv, mierne pozitívny vplyv, pre plány a programy aj nevyhodnotiteľný vplyv)	44
6.3. Vyhodnotenie kumulatívnych vplyvov (kumulatívne účinky spolu s účinkami realizovaných a pripravovaných plánov, programov a projektov)	44
7. Vyhodnotenie vplyvov plánu, programu alebo projektu na integritu území sústavy Natura 2000.....	45
8. Návrh zmierňujúcich opatrení.....	45
9. Záver	46
10. Použité zdroje údajov	47

1. Úvod

Primerané hodnotenie vplyvov strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ na dotknuté územia sústavy Natura 2000 je vypracované na základe špecifickej požiadavky vyplývajúcej z vydaného rozsahu hodnotenia (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708, zo dňa 24.05.2023):

2.2.1. Dôkladne vyhodnotiť možné vplyvy na životné prostredie, ktoré môžu nastať v dôsledku realizácie strategického dokumentu, najmä vo vzťahu k chráneným územiám národnej i európskej sústavy, územného systému ekologickej stability a ostatným záujmom ochrany prírody, zhodnotiť rozsah navrhovaných aktivít, popísať a vyhodnotiť strety s ochranou prírody a krajiny.

Cieľom predloženého primeraného hodnotenia je potvrdiť alebo vylúčiť, že plán, jeho aktivity a projekty môžu mať nepriaznivý vplyv na integritu území sústavy Natura 2000 z hľadiska cieľov jeho ochrany a v prípade konštatovania nevyhodnotiteľného vplyvu opísať možné budúce riziká a povinnosti investorov viažuce sa najmä k potrebe podrobného hodnotenia už s konkretizáciou rozsahu a lokalizácie činnosti. Všetky budúce aktivity vyplývajúce z napĺňania cieľov a opatrení tohto strategického dokumentu by v prípade umiestnenia v územiach sústavy Natura 2000 alebo v ich blízkosti mali byť po upresnení ich parametrov, lokalizácie a rozsahu prekonzultované a odsúhlasené Štátnou ochranou prírody SR.

Natura 2000 predstavuje sústavu chránených území členských krajín Európskej únie (ďalej len „EÚ“). Jej hlavným cieľom je zachovať prírodné dedičstvo, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najzväčnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov EÚ a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej EÚ.

Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ:

- 1) Smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako Smernica o vtákoch – Birds Directive), ktorou sa vyhlasujú osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA), v národnej legislatíve ide o chránené vtáčie územia (CHVÚ).
- 2) Smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (známa tiež ako Smernica o biotopoch – Habitats Directive), ktorou sa vyhlasujú osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC). V národnej legislatíve ide o územia európskeho významu (ÚEV), ktoré sa následne vyhlasujú v príslušnej národnej kategórii chránených území.

Potreba a postup hodnotenia vplyvov plánov na územia sústavy Natura 2000 vyplýva zo Smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, konkrétne z článku 6 ods. 3) a 6 ods. 4).

Článok 6 ods. 3) – Akýkoľvek plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí s určitou lokalitou alebo nie je pre starostlivosť o ňu nevyhnutný, ale pravdepodobne bude mať na túto lokalitu významný vplyv buď samostatne alebo v kombinácii s inými plánmi a projektmi, bude predmetom primeraného hodnotenia jeho dopadov na lokalitu z hľadiska cieľov ochrany lokality. Z hľadiska záverov hodnotenia dopadov na lokalitu a s ohľadom na ustanovenia v článku 6 ods. 4 príslušné národné

orgány schvália tento plán alebo projekt len vtedy, keď zistia, že nebude mať nepriaznivý vplyv na integritu príslušnej lokality a v prípade, že je to vhodné, prihliadnu tiež na stanovisko verejnosti.

Článok 6 ods. 4) – Ak sa aj napriek negatívne hodnoteniu dopadov na lokalitu a neexistenciu alternatívnych riešení musí plán alebo projekt realizovať z naliehavých dôvodov prvoradého verejného záujmu vrátane sociálnych a ekonomických dôvodov, členský štát prijme všetky kompenzačné opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie ochrany celkovej spojitosti sústavy Natura 2000. O prijatých kompenzačných opatreniach bude informovať Európsku komisiu (ďalej len „EK“). Ak sa na príslušnej lokalite vyskytujú prioritné typy biotopov a / alebo prioritné druhy, jediné dôvody, na ktoré je možné prihliadať sú tie, ktoré sa týkajú ľudského zdravia alebo verejnej bezpečnosti, priaznivých dôsledkov prvoradého významu z hľadiska životného prostredia alebo podľa stanoviska EK iných naliehavých dôvodoch prevažujúceho verejného záujmu.

Hodnotenie vplyvov plánu na územia sústavy Natura 2000 je vypracované v zmysle § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a v zmysle článku 6.3 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín. Primerané hodnotenie rieši vplyvy na územia Natura 2000 – chránené vtáčie územia a územia európskeho významu.

2. Vyhodnotenie podkladov pre primerané hodnotenie (kvalita, dostupnosť, úplnosť a podrobnosť podkladov)

Strategický dokument predstavuje plán všeobecného charakteru. Strategický dokument neopisuje žiadne činnosti, ktoré by bolo možné presne lokalizovať ani neobsahuje opisy technických riešení a rozsah činnosti.

Podkladom pre vypracovanie primeraného hodnotenia bol predovšetkým samotný strategický dokument a koncept správy o hodnotení strategického dokumentu, legislatívne dokumenty a metodické materiály:

- „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“, Košický samosprávny kraj, 12/2023,
- Metodika primeraného hodnotenia vplyvov plánov, programov a projektov na územia sústavy Natura 2000, SAŽP, 2023,
- Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov,
- Starostlivosť o územia Natura 2000 (Ustanovenia článku 6 smernice 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín), MŽP SR 2002,
- Komplexný monitorovací systém ŠOP SR (<http://www.biomonitoring.sk/>),
- Mapový portál <http://maps.sopsr.sk/>,
- Natura 2000 – Sústava chránených území členských krajín EÚ, <http://www.sopsr.sk/natura/>,
- <https://natura2000.eea.europa.eu/>.

Vzhľadom k charakteru posudzovaného strategického dokumentu nie sú súčasťou tohto hodnotenia rozsiahle údaje o navrhovanej činnosti, technický a technologický popis stavieb, aktivít, údaje o vstupoch, výstupoch ani o dotknutých územia sústavy Natura 2000. Cieľom hodnotenia je zistiť, či môžu mať jednotlivé aktivity vyplývajúce zo strategického dokumentu vplyvy na predmety, ciele ochrany a integritu území Natura 2000 a v prípade zistenia možného ovplyvnenia, resp. nemožnosti vylúčiť ovplyvnenie, navrhnúť potrebné opatrenia, prípadne primerané hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.

3. Postup vypracovania primeraného hodnotenia

Vzhľadom k všeobecnému charakteru strategického dokumentu bez lokalizovateľných aktivít a činností, zahŕňajúci celý Košický samosprávny kraj, nebol v rámci predloženého primeraného hodnotenia spracovaný terénny prieskum ani neboli realizované konzultácie s odborníkmi na jednotlivé predmety ochrany.

Spôsob spracovania primeraného hodnotenia zodpovedá charakteru hodnoteného dokumentu (ide o koncepčný materiál vytvárajúci rámec pre budúce projekty a výzvy pre samosprávy, fyzické osoby a ďalšie subjekty na území KSK) a je preto len akýmsi prípravným hodnotením s cieľom popísať riziká ďalších aktivít a činností vyplývajúcich z priorit a cieľov strategického dokumentu vo vzťahu k územiám sústavy Natura 2000 a ich predmetom ochrany.

V zmysle platnej metodiky primeraného hodnotenia vplyvov plánov, programov a projektov na územia sústavy Natura 2000 (SAŽP, 2023), *podrobnosť možného vyhodnotenia vplyvov plánov na územia sústavy Natura 2000 úzko súvisí s úrovňou podrobnosti spracovania samotných plánov. Plány je z tohto pohľadu, možné rozdeliť do troch skupín:*

- plány všeobecného charakteru (málo konkrétne, bez územného priemetu, napr. všeobecné koncepcie či politiky, napr. Koncepcia ochrany ovzdušia),
- *sektorové/rezortné plány alebo programy (plánované projekty je možné v plánoch identifikovať, majú územný priemet, napr. rezortné koncepcie: Stratégia rozvoja dopravy, Koncepcia využitia hydroenergetického potenciálu),*
- *územnoplánovacej dokumentácie (ÚPN VÚC, ÚPN O, Zmeny a doplnky ÚPD)*

Pri tomto type plánu je možné, že vplyvy bude možné vyhodnotiť vplyvy len pre niektoré jeho časti. V takomto prípade sa pre ostatné časti plánu (projekty, aktivity) uvedie vplyv ako „nevyhodnotiteľný“ a odkáže na nevyhnutnosť hodnotiť tieto projekty/aktivity na nižšej (spravidla projektovej) úrovni. Tento spôsob hodnotenia by však nemal byť dôvodom na absenciu hodnotenia významnosti plánu ako celku.

V prípade strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ ide o prvý z trojice uvedených typov plánov, pri žiadnej z činností popisovaných v pláne nie je známy územný priemet, ide o koncepčný dokument, ktorého niektoré aktivity však s vysokou pravdepodobnosťou budú mať vplyv na územia sústavy Natura 2000 a ich predmety ochrany.

Nosná časť spracovávaného primeraného hodnotenia predstavovala štúdium a analýzu textov hodnoteného strategického dokumentu spolu so štúdiom ostatných a metodických podkladových materiálov a následné zhodnotenie predpokladaného vplyvu aktivít vyplývajúcich zo strategického dokumentu na územia sústavy Natura 2000.

4. Informácie o pláne, programe alebo projekte (rozsah, lokalizácia, technické a technologické riešenie, varianty, termín realizácie a prípadne aj ukončenia prevádzky)

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) (ďalej len „PHRSR KSK“) je spracovaný v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Ide o strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030). PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepčné dokumenty (ako je najmä Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility KSK a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja.

PHRSR KSK spĺňa požiadavky na spracovanie integrovanej územnej stratégie v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu, Európskej Rady a odporúčaní Európskeho výboru regiónov. Je základom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EÚ, vrátane integrovaných územných investícií. Participácia sociálno-ekonomických partnerov na procese tvorby PHRSR KSK je predpokladom širokej akceptácie stratégie a nástrojom dosiahnutia konsenzu a je podmienkou účasti sociálno-ekonomických partnerov na jej implementácii. PHRSR KSK je spracovaný tak, aby jeho implementácia bola realistická, viazaná na rozpočtové programovanie verejného sektora a reálnu dostupnosť zdrojov.

Rozvojová stratégia PHRSR je inovačnou, integrovanou a integrujúcou SMART stratégiou, keďže hľadá rozumné, efektívne a udržateľné rozvojové riešenia a prístupy pre rozvoj kraja.

Za účelom naplnenia stanovenej vízie bola definovaná štruktúra cieľov skladajúca sa z hlavného cieľa a strategických cieľov, ktoré majú prispieť k jeho naplneniu. Hlavný cieľ je zameraný na samotného prijímateľa benefitu v podobe obyvateľa kraja. Košický samosprávny kraj má za to, že hlavnou myšlienkou zriadenia regionálnej a miestnej samosprávy je práve zlepšenie identifikácie potrieb a problémov na lokálnej úrovni a zabezpečenie ich efektívnejšieho riešenia z pozície samosprávy. Z tohto dôvodu bol hlavný cieľ strategického dokumentu stanovený nasledovne: Zvýšiť životnú úroveň obyvateľov Košického kraja.

Hlavný cieľ plánuje Košický samosprávny kraj spolu s partnermi dosiahnuť prostredníctvom 7+1 cieľov, ktoré odrážajú kompetencie vyššieho územného celku, ako aj kompetencie obcí a miest s cieľom rešpektovať princípy regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. 7+1 špecifických cieľov plne zohľadňuje výsledky analýz súčasného stavu územia, analýzu potrieb kľúčových aktérov, ako aj spoločné východiská európskych a národných politík, zároveň poukazujú na komplexný rozvoj územia a definujú nevyhnutné predpoklady a intervencie pre naplnenie stanovených špecifických cieľov.

Priority, strategické a špecifické ciele PHRSR KSK:

Priorita 1 Udržateľná mobilita

Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému

- *Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility*
- *Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií*
- *Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy*
- *Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy*

Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy

- *Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou*
- *Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy*
- *Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší*
- *Špecifický cieľ 2.4: Sanácia environmentálnych záťaží*
- *Špecifický cieľ 2.5: Podpora odpadového a obehového hospodárstva*
- *Špecifický cieľ 2.6: Osveta a environmentálna výchova*
- *Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov*

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou

- *Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)*
- *Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ*
- *Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)*

Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby

Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu

- *Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie*
- *Špecifický cieľ 4.2: Marketing a propagácia destinácie Košického kraja*
- *Špecifický cieľ 4.3: Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu*

Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

- *Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov*

Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania

- *Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji*
- *Špecifický cieľ 6.2: Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania*
- *Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny*
- *Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania*

Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia

- *Špecifický cieľ 7.1: Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúry a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)*
- *Špecifický cieľ 7.2: Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti*
- *Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia*

Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

Strategický cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy

- *Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy*

Zo štúdia podkladového materiálu vyplynulo, že ide o strategický dokument všeobecného charakteru bez konkretizácie technického riešenia alebo presného umiestnenia v území.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) predstavuje koncepčný dokument a východisko pre ďalšie plánovanie a konkretizáciu aktivít a projektov, ktoré je potrebné následne hodnotiť individuálne v zmysle § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

5. Identifikácia dotknutých území sústavy Natura 2000 (uviesť a zdôvodniť výber)

Vzhľadom k všeobecnému charakteru strategického dokumentu nie je možné vylúčiť ani potvrdiť ovplyvnenie konkrétnych území sústavy Natura 2000. Zároveň je isté, že viaceré aktivity vyplývajúce z hodnoteného strategického dokumentu ovplyvnia územia sústavy Natura 2000.

V rámci územia KSK sa nachádzajú, resp. do neho zasahujú nasledovné vyhlásené chránené vtáčie územia (CHVÚ):

- SKCHVU009 Košická kotlina
- SKCHVU015 Medzibodrožie
- SKCHVU017 Muránska planina-Stolica
- SKCHVU024 Senianske rybníky
- SKCHVU025 Slanské vrchy
- SKCHVU027 Slovenský kras
- SKCHVU035 Vihorlatské vrchy
- SKCHVU036 Volovské vrchy
- SKCHVU037 Ondavská rovina
- SKCHVU053 Slovenský raj

Vzhľadom k veľkej ploche jednotlivých CHVÚ sa dá predpokladať, že bude aktivitami vyplývajúcimi z hodnoteného strategického dokumentu vo menšej alebo väčšej miere ovplyvnená väčšina týchto území. V rámci územia KSK sa v súčasnosti nachádza, resp. do neho zasahuje 85 území európskeho významu. Predpokladáme, že aktivitami vyplývajúcimi z hodnoteného strategického dokumentu môže byť ovplyvnený značný počet týchto území.

Dotknuté územia Natura 2000

Územia Natura 2000 sú vyhodnotenú ako dotknuté v nasledujúcich prípadoch:

- 1) lokality priamo dotknuté projektom (navrhovaný projekt zasahuje priamo do území sústavy Natura 2000).
- 2) nepriamo dotknuté (navrhovaný projekt sa nachádza v ich bezprostrednej blízkosti a vplyv sa dá predpokladať):
 - a) sú ovplyvnené v súvislosti so vstupmi (ťažba surovín, odbery vody, pripojenie inžinierskych sietí, doprava materiálu a technológií) počas prípravy, realizácie, prípadne likvidácie projektu,
 - b) sú ovplyvnené výstupmi (odpady, odpadové vody, emisie, hluk) počas prípravy, realizácie, prípadne likvidácie projektu,
 - c) aspoň jeden z predmetov ich ochrany môže byť dotknutý výstavbou, prevádzkou alebo likvidáciou projektu.

Predpokladané ovplyvnenie územia sústavy Natura 2000 je potrebné analyzovať prostredníctvom viacerých faktorov:

- typ, rozsah a dosahy projektu počas výstavby a prevádzky,
- citlivosť predmetov ochrany na vplyvy projektu (napr. väzba na hydrológiu, citlivosť na fragmentáciu biotopov, prašnosť, hlučnosť),

- veľkosť domovských okrskov (tzn. *home range*), lokomočná a migračná schopnosť každého predmetu ochrany ÚEV a CHVÚ.

Prítomnosť dotknutých alebo potenciálne dotknutých území sústavy Natura 2000 bola priestorovo analyzovaná vo vzťahu k plošnému rozsahu realizovanej činnosti a následne vyhodnotená nasledovne:

- navrhovaná činnosť je v priamom strete s dvomi územiaми sústavy Natura 2000, t. j. realizovaná činnosť priestorovo priamo zasahuje do území sústavy Natura 2000,
- ovplyvňuje územie sústavy Natura 2000 v súvislosti so vstupmi (fáza realizácie stavebných prác – hluk, prašnosť, vyrušovanie, svetelný smog a pod.),
- ovplyvňuje územie sústavy Natura 2000 v súvislosti s výstupmi (prevádzka plánovanej činnosti – synantropizácia okolia, zvýšenie návštevnosti, hlučnosť a pod.).

Na základe vyššie uvedených kritérií posudzovania, kedy je územie plánom dotknuté alebo nie, je možné predpokladať, že vplyvom viacerých aktivít priamo vyplývajúcich z hodnoteného strategického dokumentu môže byť ovplyvnená časť území európskeho významu a chránených vtáčích území v KSK. V ďalšej kapitole poukážeme akými spôsobmi môže dôjsť k ovplyvneniu jednotlivých území.

6. Hodnotenie vplyvov na dotknuté územia sústavy Natura 2000

Po preštudovaní strategického dokumentu a jeho príloh môžeme konštatovať, že pri samotnom hodnotení vplyvov na územia sústavy Natura 2000 je pre potreby hodnotenia zásadná časť *F. Ciele rozvoja*, kde sú popisované v kap. *F.4 Priority rozvoja* jednotlivé ciele a projektové balíčky s aktivitami potrebnými pre ich naplnenie. Príliš všeobecný charakter plánu neumožňuje presnú identifikáciu dotknutých území sústavy Natura 2000. Vo všeobecnosti sa dá povedať, že vplyv strategického dokumentu na územia sústavy Natura 2000 je „nevyhodnotiteľný“. Avšak môžeme poukázať na možné negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 pri niektorých navrhovaných aktivitách a potrebu ich zhodnotenia vo fáze projektovej prípravy konkrétnych projektov a tiež môžeme pri viacerých aktivitách vylúčiť ovplyvnenie území sústavy Natura 2000. Mnohé z navrhovaných aktivít majú len organizačný charakter bez záberu nového územia, resp. zásahov do území sústavy Natura 2000. Pri opatreniach tohto typu uvádzame „0“ - žiadne vplyvy. Pri ostatných aktivitách uvádzame „0 / ?“ - tzn. v závislosti od umiestnenia a technického prevedenia konkrétneho projektu môžu byť vplyvy nulové, mierne negatívne alebo významne negatívne, ale v súčasnosti to nie je možné vyhodnotiť presnejšie. V nasledujúcej tabuľke je prehľadný zoznam cieľov strategického dokumentu a navrhovaných aktivít, vyhodnotenie ich možných vplyvov na územia sústavy Natura 2000 a zdôvodnenie hodnotenia.

Špecifické ciele a aktivity navrhované v strategickom dokumente a ich predpokladané vplyvy na územia sústavy Natura 2000:

Špecifické ciele	Opatrenie a jeho aktivity	Vplyvy	Zdôvodnenie
Priorita 1 Udržateľná mobilita			
Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému			
Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility	1.1.1. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj železničnej infraštruktúry, vrátane budovania prestupných terminálov – rekonštrukcia a modernizácia železničných tratí (vrátane mimoúrovňových priechodov), – modernizácia železničného uzla Košice, elektrifikácia trate Slovenské Nové Mesto – Satorajauhély, obnovenie dopravnej infraštruktúry, – vybudovanie nových úsekov, – rekonštrukcia a budovanie železničných staníc (vrátane podchodov), – modernizácia hlavnej železničnej stanice, – budovanie terminálov integrovanej osobnej prepravy (tzv. TIOP) vybavených informačnými systémami IDS Východ, – budovanie záchytných parkovísk, významné prestupové uzly na železničnú dopravu Kysak, Michalany, Margecany, Krompachy, Spišská Nová Ves, Michalany, Streda nad Bodrogom, Pribeník, Strážske, Gelnica, Prakovce, Čierna nad Tisou,	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Realizácia nových železničných tratí môže významne ovplyvniť viaceré územia priamo aj nepriamo (napr. migračná bariéra). V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.

	<ul style="list-style-type: none"> – skvalitnenie zázemia pre cestujúcich (obnova staničných budov a predstaničných priestorov), – úprava staničných, predstaničných, zastávkových a predzastávkových priestorov, – obnovenie osobnej dopravy na trati Veľké Kapušany – Bánovce nad Ondavou, – vytvoriť možnosť železničnej dopravy medzi Košicami, Maťovcami a Užhorodom. 		
	<p>1.1.2. Integrovaný projektový balíček – Budovanie, rekonštrukcia a modernizácia električkových tratí</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizácia existujúcich električkových tratí (radiál), – modernizácia električkových tratí v Košiciach – 2. etapa – 2. časť, projektová dokumentácia – trasa pozdĺž Južnej triedy až do Barce a trasa od ulice Alejová na sídlisko Nad Jazerom – predĺženie existujúcich tratí, – budovanie a modernizácia súvisiacej infraštruktúry. 	0 / ?	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Vzhľadom k tomu, že aktivity spojené s rozvojom električkových tratí sa týkajú mestského prostredia Košíc, nepredpokladáme významný negatívny vplyv. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>
	<p>1.1.3. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj mestskej a prímestskej dopravy</p> <ul style="list-style-type: none"> – infraštruktúra pre elektobusy, vrátane dobíjajúcich staníc, najmä v prestupných bodoch verejnej dopravy, – infraštruktúra pre vodíkové autobusy, vrátane dobíjajúcich staníc, – nákup elektobusov, duobusov, autobusov s alternatívnymi palivami pre dopravcov vykonávajúcich pravidelnú prímestskú autobusovú dopravu vo verejnom záujme, prestupných termináloch a záchytných parkoviskách, – budovanie záchytných parkovísk: Zelený dvor, pred Košickou Novou Vsou, Hrašovík, Heringeš, Krásna nad Hornádom (križovatka R2 s II/552), Terminál Košice – Juh (TIOP Barca), Šebastovce, Vstupný areál U.S.Steel, Šaca, Valcovne U.S.Steel, Pereš, Moskovská, Čermeľ, Terminál Košice – Sever, parkoviská pri hlavných križovatkách s vyriešením nadväznej dopravy: križovatka D1 s R2 Hrašovík, (smer zo Sečoviec, Prešova), križovatka R2 s II/552 Krásna (smer Slanec), križovatka I/17 s R4 pri Šebastovciach (smer Seňa, Kechnec), križovatka R2/Vstupný areál U.S.Steel, Šaca alebo rozšírenie parkovísk pri zastávke Valcovne U.S.Steel (smer Moldava nad Bodvou, Rešica), – budovanie a modernizácia prestupných terminálov vlak/bus/auto/bicykel: terminál Kráľovský Chlmec, Rožňava, Štítnik, Sečovce, Sobrance, Plešivec a Spišské Vlachy, Haniska, 	0 / ?	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Vzhľadom k tomu, že aktivity spojené s rozvojom mestskej a prímestskej dopravy sa týkajú predovšetkým urbanizovaného prostredia, nepredpokladáme významný negatívny vplyv. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – informačný a vybavovací systém pre verejnú osobnú dopravu, – prepojenie autobusovej dopravy s ostatnými druhmi dopravy. 		
Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií	1.2.1. Integrovaný projektový balíček – Rozširovanie infraštruktúry diaľnic a ciest I. triedy <ul style="list-style-type: none"> – budovanie nových úsekov diaľnic (rýchlostných ciest) a ciest I. triedy, – skapacitnenie (rozšírenie) úsekov diaľnic a ciest I. triedy, – budovanie nových diaľničných križovatiek, – rýchlostná cesta R2 Šaca – Košické Olšany, I. etapa, Diaľnica D1 v úsekoch Bidovce – Dargov – Pozdišovce – Michalovce – Sobrance – štátna hranica SK/UA, rýchlostná cesta R2 Moldava nad Bodvou – Košice – Šaca, rýchlostná cesta R2 Rožňava – Jablonov nad Turňou, a. I/18 Nižný Hrabovec – Petrovce nad Laborcom, I/79 Hriadky – Trebišov, preložka c. I/79 Čierna – Solomonovo. 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Realizácia novej cestnej infraštruktúry môže významne ovplyvniť viaceré územia priamo aj nepriamo (napr. migračná bariéra). V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.
	1.2.2. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a výstavba infraštruktúry ciest II. a III. triedy, mostov a priepustov <ul style="list-style-type: none"> – modernizácia a rekonštrukcia úsekov ciest II. a III. triedy, ktorých stav a parametre nezodpovedajú súčasným a prognózovaným intenzitám dopravy a potrebám rozvoja hospodárstva, s cieľom podpory integrovanej hromadnej dopravy a bezpečnosti, – modernizácia regionálnych ciest II. a III. triedy zabezpečujúcich dopravné napojenie regiónu na nadradenú cestnú infraštruktúru, – výstavba nových úsekov ciest II. a III. triedy, – zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky, – eliminácia negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie, – podpora verejnej osobnej dopravy, – ochrana ciest pred povodňami, – zvýšenie kapacity odvodňovacích systémov ciest, – stabilizácia svahov, oporných a zárubných múrov, – nepriama podpora verejnej osobnej dopravy, – rekonštrukcia, budovanie a úprava mostov, – budovanie obchvatov a preložiek, – digitalizácia ciest, – modernizácia a výstavba mostov a priepustov ako ochrana pred vplyvmi klimatických zmien a podpora verejnej osobnej dopravy, – zlepšenie systému diagnostiky a monitorovania stavu mostov a priepustov, – zlepšenie systému zberu dát o doprave a mobilite, – obnova vozidlového parku pre správcu cestnej siete, 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Realizácia novej cestnej infraštruktúry môže významne ovplyvniť viaceré územia priamo aj nepriamo (napr. migračná bariéra). V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.

	<ul style="list-style-type: none"> – inštalácia GPS sledovania polohy a výkonu vozidiel údržby spolu s podpornou infraštruktúrou, – diagnostika a monitoring mostov. 		
	<p>1.2.3. Integrovaný projektový balíček – Bezpečnostné úpravy cestnej infraštruktúry a odstraňovanie nehodových lokalít</p> <ul style="list-style-type: none"> – budovanie bezpečných priechodov pre chodcov, osvetlenia priechodov, spomaľovacích ostrovčekov, – inštalácia meteorologických staníc s kamerovým dohľadom, – úprava nehodových križovatiek, – odstránenie vizuálneho smogu (odstránenie billboardov, reklamných tabúľ). 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, ide len o technické úpravy na existujúcej cestnej infraštruktúre, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
	<p>1.2.4. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a výstavba miestnych ciest, mostov a priepustov, autobusových zastávok, riešenia statickej dopravy</p> <ul style="list-style-type: none"> – rekonštrukcia, modernizácia, rozširovanie a výstavba nových miestnych komunikácií, – zavedenie systému parkovacej politiky, – budovanie záchytných parkovísk a parkovacích/garážových domov, – modernizácia autobusových zastávok, – modernizácia a výstavba mostov a priepustov ako ochrana pred vplyvmi klimatických zmien a podpora verejnej osobnej dopravy, – zlepšenie systému diagnostiky a monitorovania stavu mostov a priepustov. 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Realizácia novej cestnej infraštruktúry môže významne ovplyvniť viaceré územia priamo aj nepriamo (napr. migračná bariéra). V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.
<p>Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy</p>	<p>1.3.1. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj cyklistickej infraštruktúry a služieb zdieľanej mobility</p> <ul style="list-style-type: none"> – rekonštrukcia, modernizácia a výstavba líniovej infraštruktúry pre cyklistickú dopravu, – budovanie a rekonštrukcia prvkov upokojujúcej dopravy, – rekonštrukcia, modernizácia a výstavba doplnkovej cyklistickej infraštruktúry, – zvyšovanie povedomia o cyklotopre, kampane na informovanie verejnosti o prínosoch cyklotopre – kampane na informovanie verejnosti o prínosoch cyklotopre, realizácia webových portálov, mobilných aplikácií za účelom propagácie cyklistickej dopravy, – rekonštrukcia a výstavba rekreačných cyklotrás (oddychové miesta, značenie, cyklistické stojany, nabíjacie stanice a p.) slúžiacej pre verejnosť v súlade s PUM, – prepojenie regionálnych aktív cestovného ruchu na existujúce alebo pripravované cykloturistické trasy, sprístupnenie aktív cykloturistickými a inými trasami, ktoré umožňujú udržateľné športovorekreačné využívanie územia a rozvoj tematických kultúrnych trás regionálneho a nadregionálneho významu 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Realizácia novej dopravnej infraštruktúry môže významne ovplyvniť viaceré územia priamo aj nepriamo. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.

	<ul style="list-style-type: none"> – podpora aktivít vychádzajúcich z iniciatívy Catching-up Regions, – dobudovanie siete hlavných cyklo dopravných trás (radiál, okruhov) prioritne v intravilánoch miest a ich priamom spojení s okolitými obcami v súlade s prijatými strategickými dokumentmi, – budovanie kostrovej siete cyklistických trás označených v Stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji na obdobie 2022 – 2027 – 2030 kategóriou A (cyklo diaľnice) a B (kostrová sieť cyklistických trás), – budovanie miestnych cyklotrás kategórie C a D. 		
	<p>1.3.2. Integrovaný projektový balíček – Preferencia verejnej a pešej dopravy</p> <ul style="list-style-type: none"> – projekty zamerané na usmernenie dopravy a dopravnej premávky s cieľom skrátiť dobu dopravných kongescií a zmeniť pomer počtu cestujúcich v prospech verejnej dopravy, – modernizácia a rekonštrukcia chodníkov pre peších prioritne vedúcich k zastávkam verejnej dopravy, – revitalizácia peších zón, – výstavba chodníkov pre peších, – tvorba nízkoemisných a bezemisných zón, – zriadenie vyhradených jazdných pruhov, – prvky pre upokojenie dopravy, – zvyšovanie bezpečnosti peších. 	0 / ?	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré môžu byť spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Vzhľadom k tomu, že aktivity sa týkajú predovšetkým urbanizovaného prostredia, nepredpokladáme významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>
<p>Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy</p>	<p>1.4.1. Integrovaný projektový balíček – Zlepšenie infraštruktúry a prevádzkovej vybavenosti zariadení integrovaného dopravného systému a modernizácia vozidlového parku</p> <ul style="list-style-type: none"> – výstavba a modernizácia tratí dráhovej MHD vrátane prvkov preferencie, – obnova a modernizácia mobilných prostriedkov dráhovej MHD a vozidiel zabezpečujúcich MHD a prímestskú dopravu (autobusy na alternatívny pohon vrátane súvisiacej plniacej a nabíjacej infraštruktúry), – výstavba a modernizácia infraštruktúry verejnej osobnej dopravy (napr. prestupných terminálov, zastávok a záchytných parkovísk, zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy), – vybudovanie a modernizácia technickej základne na správu vozidiel MHD, – predinvestičná a projektová príprava, – projekty zamerané na rozvoj infraštruktúry s ohľadom na bezbariérovosť, – modernizácia prestupných uzlov, vrátane záchytných parkovísk, – zlepšenie informovania cestujúcich priamo na zastávkach prostredníctvom elektronických informačných panelov (zastávkových tabúl), 	0 / ?	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré môžu byť spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Vzhľadom k tomu, že aktivity sa týkajú predovšetkým urbanizovaného prostredia, nepredpokladáme významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – vybavovacie systémy do vozidiel verejnej osobnej dopravy, príp. na zastávky a terminály. – projekty zamerané na posilnenie dopravnej autority, – zabezpečenie tarifných, informačných a dispečerských systémov, – rozvoj tarifného systému IDS Východ, – centrálny dopravný dispečing IDS Východ, – zlepšenie nadväznosti spojov, skrátenie intervalu spojov, – preferencia verejnej osobnej prepravy, – propagácia, – rozšírenie IDS Východ, vrátane rozšírenia na územie okolitých regiónov, – zosúladenie cestovných poriadkov mestskej hromadnej dopravy, železničnej dopravy a prímestskej dopravy s prihliadnutím na potreby turizmu a pravidelnú dochádzkou za prácou a službami, – zriadenie centrálného dispečingu za účelom sledovania a vyhodnocovania vytvorených nadväzností, – softvérová podpora pre tarifné zabezpečenie IDS. 		
Špecifický cieľ 1.5: Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky	1.5.1. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj ostatných druhov dopravy <ul style="list-style-type: none"> – nákup prostriedkov nemotorovej dopravy a elektromobility (elektrobicykle, bicykle, vodíkové bicykle, kolobežky, elektrokolobežky a iné) a doplnkovej infraštruktúry za účelom ich obslužnosti, – rozvoj nákladnej dopravy, – investície do nákladných terminálov, – vznik a modernizácia terminálov kombinovanej prepravy, – GLIP, – rozvoj letiska Košice. 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Budovanie nových nákladných terminálov a terminálov kombinovanej prepravy môže v závislosti od rozsahu a lokalizácie významne ovplyvniť viaceré územia priamo aj nepriamo. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.
Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie			
Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy			
Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou	2.1.1. Integrovaný projektový balíček – Ochrana podzemných a povrchových vôd <ul style="list-style-type: none"> – zisťovanie množstva, kvality a režimu povrchových vôd a sledovanie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu povrchových vôd, – hodnotenie stavu, množstva, režimu, kvality povrchových vôd a hodnotenie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu povrchových vôd, 	0 / ?	Projektový balíček neobsahuje aktivity spojené s novou výstavbou a novými zábermi pôdy. Viaceré aktivity môžu prispieť ku zvýšeniu kvality vôd, čo môže predstavovať aj pozitívne vplyvy na viaceré územia sústavy Natura 2000.

	<ul style="list-style-type: none"> – zisťovanie výskytu, množstva, režimu a kvality podzemných vôd a sledovanie vplyvov pôsobiacich na kvalitu podzemných vôd, – hodnotenie stavu podzemných vôd a hodnotenie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu podzemných vôd, – komplexné a spoľahlivé monitorovanie povrchových a podzemných vôd, – technické opatrenia zamerané na šetrenie pitnou vodou (polievanie využitím akumulovanej dažďovej vody; využívanie sivej, prípadne dažďovej vody v budovách), – ochrana vodných zdrojov a minimalizácia strát (technické opatrenia v rámci vodovodných sietí; eliminácia nelegálneho vypúšťania odpadových vôd, z priemyslu, aj z domácností, ochrana vodárenských tokov, ktoré sa využívajú ako zdroj pitnej vody), – prevencia znečisťovania tokov odpadom; čistenie už znečistených vodných tokov, – prevencia znečisťovania vodných tokov a plôch vrátane priľahlých brehov, čistenie už znečistených vodných tokov a plôch vrátane priľahlých brehov. 		
	<p>2.1.2. Integrovaný projektový balíček – Výstavba a obnova verejnej kanalizačnej siete a ČOV</p> <ul style="list-style-type: none"> – výstavba stokovej siete v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, – výstavba čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, – dostavba existujúcej stokovej siete v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, – dostavba čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, – podpora budovania decentralizovaných čistiarní (napr. koreňové čistiarne), – výstavba verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd s ohľadom na minimalizáciu odvádzania dažďovej vody do kanalizácie, – dobudovanie verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd s ohľadom na minimalizáciu odvádzania dažďovej vody do kanalizácie, – podpora infraštruktúry v oblasti nakladania s odpadovými vodami, – zabezpečenie prístupu k nakladaniu s komunálnymi odpadovými vodami, – výstavba, intenzifikácia alebo modernizácia úpravní vôd, – modernizácia verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd. 	0 / ?	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Zároveň viaceré aktivity môžu prispieť ku zvýšeniu kvality vôd, čo môže predstavovať aj pozitívne vplyvy na viaceré územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>
	<p>2.1.3. Integrovaný projektový balíček – Výstavba a obnova verejných vodovodov</p>	0 / ?	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – výstavba vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027, vrátane projektov implementovaných prostredníctvom integrovaných územných stratégií v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch krajoch Catching-up Regions, – modernizácia vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027, vrátane projektov implementovaných prostredníctvom integrovaných územných stratégií v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch krajoch Catching-up Regions, – výstavba chýbajúcej vodovodnej siete a súvisiacej infraštruktúry, výstavba verejných vodovodov, – modernizácia existujúcej vodovodnej siete, vodojemov a súvisiacej infraštruktúry, – zabezpečenie prístupu k pitnej vode, – obnova verejných vodovodov s možnosťou súbežnej výstavby vodovodnej a kanalizačnej siete. 		<p>území sústavy Natura 2000. Budovanie nových vodovodov môže ovplyvniť viaceré územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>
<p>Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy</p>	<p>2.2.1. Integrovaný projektový balíček – Ochrana a efektívne využívanie krajiny Prírode blízke protipovodňové, protierózne a vodozádržné opatrenia na vodných tokoch a mimo toku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozdĺžne vegetačné spevnenie brehov vodných tokov, – udržiavanie a rozširovanie sprievodnej vegetácie vodných tokov – stabilizácia brehov toku, zlepšenie kvality vody v toku, spomalenie prietoku a vytváranie priaznivých podmienok pre život živočíchov, – vytváranie umelých mokradí, meandrov, budovanie poldrov (voda sa tak vyleje mimo intravilánu), – priečne objekty na vodnom toku (prah, stupeň, sklz, prehrádzka), – vodozádržné opatrenia v zastavaných územiach (napr. vytváranie bioretenčných systémov na zachytávanie zrážkovej vody – dažďové záhrady, zberné jazierka, podzemné nádrže a pod., zvyšovanie podielu priepustných povrchov, zelené strechy a steny, zvyšovanie podielu zelene), – vodozádržné a protierózne opatrenia v poľnohospodárskej krajine (vsakovacie pásy, zvyšovanie podielu vegetácie, rozširovanie inundačných území hradených tokov, protierózne rozmiestnenie kultúr, agrotechnické, biologické a technické protierózne opatrenia). 	<p>0 / ?</p>	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Zároveň viaceré aktivity môžu prispieť ku zvýšeniu kvality brehových porastov, čo môže predstavovať aj pozitívne vplyvy na viaceré územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>

	<p>Opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v sídlach a v krajine a/alebo ochranu pred povodňami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opatrenia podporujúce biodiverzitu (obnova prírodných lesov, mokradí, podpora biodiverzity v poľnohospodárskej krajine, prvky zelenej infraštruktúry, agrolesnícke ekosystémy), – protierózne opatrenia v lesoch (napr. sanácia povrchu lesných ciest, budovanie odrážok, úprava povrchu vyťažených plôch, zatravnenie nepožívaných ciest, zachytávanie sedimentov v retenčných nádržiach, vodozádržné opatrenia, ďalšie protierózne opatrenia), – aktivity zamerané na zvyšovanie podielu organického uhlíka v pôde (napr. zapracovanie pozberových zvyškov, využívanie organických hnojív, optimalizácia oševných postupov), – technické opatrenia proti prehrievaniu interiérov a verejných priestorov (napr. tieniace prvky, chladenie), – hydrogeologický prieskum zameraný na overenie možností využívania podzemnej vody v oblastiach ohrozených jej deficitom, – preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok a mimo toku, – vytváranie koncepčných východísk pre realizáciu adaptačných opatrení na miestnej úrovni. 		
	<p>2.2.2. Integrovaný projektový balíček – Protipovodňová ochrana a hospodárenie s vodou</p> <ul style="list-style-type: none"> – budovanie komplexného systému protipovodňovej ochrany, – zberné nádrže na opätovné využívanie dažďovej vody, – podpora prevencie a manažmentu povodňového rizika a príprava povodňových plánov, – podpora prevencie a manažmentu zosuvných rizík súvisiacich s nadmernou zrážkovou činnosťou, – povodňové prehliadky, – zaistovanie povodňových rezerv, – rozvíjanie varovného informačného systému, – školenia pracovníkov povodňovej služby, – zamedzenie výstavby v inundácií, <p>Technické vodozádržné opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – výstavba vodohospodárskych objektov na určitý stupeň ochrany – úpravy tokov, úprava smerových pomerov a prítokov (len v intravilánoch v prípade ohrozenia/ ochrany stavebných objektov), 	<p>0 / ?</p>	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Výstavba protipovodňových zariadení môže v závislosti od lokalizácie a rozsahu predstavovať aj významné vplyvy na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – budovanie haťových zdrží, – budovanie ochranných stien a ochranných hrádzi, ohradzovanie, – odvodňovacie kanály, – čerpace stanice. 		
	<p>2.2.3. Integrovaný projektový balíček – Zníženie potenciálu škôd spôsobených zosuvmi</p> <ul style="list-style-type: none"> – obmedzenie výstavby v územiach citlivých na vznik a rozvoj zosuvov; v uvedených územiach je dôležité dodržiavať opatrenia, ktorými je možné zabrániť ich vzniku a minimalizovať potenciálne ohrozenie životov a majetku obyvateľov, – sanačné opatrenia na stabilizáciu svahov – sanačné opatrenia sa realizujú v miestach, kde je to rentabilné, resp. neexistuje iná možnosť. 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
<p>Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší</p>	<p>2.3.1. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov</p> <ul style="list-style-type: none"> – vypracovanie energetických auditov, – vypracovanie projektovej dokumentácie, – zateplenie obvodového plášťa, – zateplenie strešného plášťa, – výmena otvorových konštrukcií, – rekonštrukcia / modernizácia vykurovacej sústavy, – rekonštrukcia / modernizácia systémov prípravy teplej vody, – rekonštrukcia / modernizácia osvetlenia, – inštalácia systémov merania a riadenia, – inštalácia debarierizačných opatrení, – inštalácia infraštruktúry pre elektromobilitu, – zavádzanie energetického manažmentu, – zavádzanie monitoringu prevádzkových údajov, – zavádzanie prvkov na ochranu biodiverzity, – zelené opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie, – iné opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie – zníženie energetickej náročnosti prevádzky budov, – zateplenie zvislého obvodového plášťa a striech objektov, zateplenie budov, úprava fasády budov, – výmena otvorových výplní obvodového plášťa objektov, – výmena okien a dverí, – rekonštrukcia ústredného kúrenia, výmena kotla, tepelného čerpadla, výmena radiátorov, gamatiek, – vetranie a klimatizácia, 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.

	<ul style="list-style-type: none"> – modernizácia a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry interiérového a verejného osvetlenia (s využitím "smart" riešení), – využívanie smart technológií na riadenie spotreby a zmena správania užívateľov, – zavádzanie energetického managementu budov. 		
	<p>2.3.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie a energetická transformácia</p> <ul style="list-style-type: none"> – podpora zariadení využívajúcich OZE, – podpora uskladňovania energie z OZE, – zavádzanie systémov monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie, – podpora systému zásobovania energiou verejných budov (prípojka centrálného zásobovania teplom do budovy vrátane vnútorných zariadení systému centrálného zásobovania teplom), – využívanie lokálnych obnoviteľných zdrojov energie a podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie (slnko, vietor, voda, biomasa, geotermálna voda), – podpora využívania OZE v domácnostiach formou priamych dotácií (napríklad Zelená v domácnostiach), – transformácia energeticky náročných odvetví, – výskumno-aplikačné projekty v oblasti vodíka, batérií a skladovania elektriny, – koordinácia a budovanie kapacít pre rozvoj regionálnej a lokálnej udržateľnej energetiky, – budovanie nových bodov (sústav) úsporného verejného osvetlenia. 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Realizácia zariadení na využívanie OZE môže mať v závislosti od rozsahu a lokalizácie významné vplyvy na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.
	<p>2.3.3. Integrovaný projektový balíček – Obnova a modernizácia zariadení tepelného hospodárstva</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizácia zariadení tepelného hospodárstva a súvisiacej infraštruktúry, – modernizácia a rekonštrukcia rozvodov tepla a teplej vody. 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
	<p>2.3.4. Integrovaný projektový balíček – Ochrana ovzdušia</p> <ul style="list-style-type: none"> – znižovanie emisií znečisťujúcich látok v ovzduší, – monitorovanie kvality ovzdušia na lokálnej úrovni. 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
Špecifický cieľ 2.4: Sanácia environmentálnych zátiaží	<p>2.4.1. Integrovaný projektový balíček – Dekontaminácia a odstraňovanie environmentálnych zátiaží a environmentálnych katastrof</p> <ul style="list-style-type: none"> – dekontaminácia a odstraňovanie environmentálnych zátiaží na území Košického kraja, – odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu, 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré môžu zlepšiť podmienky v prípade viacerých území sústavy Natura 2000 v závislosti od lokalizácie konkrétnych projektov.

	<ul style="list-style-type: none"> – monitoring povrchových a podzemných vôd v súvislosti s environmentálnymi záťažami, – sanácia environmentálnych záťaží. 		
<p>Špecifický cieľ 2.5: Podpora odpadového a obehového hospodárstva</p>	<p>2.5.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora prechodu na obehové hospodárstvo</p> <p>Podpora vybraných aktivít v oblasti predchádzania vzniku odpadov:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podpora opätovného využívania odpadov, – podpora a budovanie kompostární aj regionálnych pre viacero obcí (najmä pre kuchynský a biologicky rozložiteľný komunálny odpad) s ohľadom na jeho ďalšie využitie v regionálnom poľnohospodárstve. <p>Podpora zberu a dobudovania, intenzifikácie a rozšírenia systémov triedeného zberu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nákup separačných nádob, – výstavba a modernizácia zberných dvorov, – modernizácia a rozširovanie kontajnerových stojísk a podpora výstavby polopodzemných kontajnerísk vrátane "smart" systémov monitoringu naplnenosti kontajnerov a váženia odpadu, – organizovaný zber nebezpečného odpadu a podpora vytvárania zariadení na dočasné uloženie nebezpečného odpadu, – budovanie a modernizácia dotriedňovacích liniek a podpora ďalšej infraštruktúry pre alternatívne druhotné spracovanie odpadov, – výstavba parkovísk pre autovraky, – modernizácia vozidlového parku pre nakladanie a zvoz 3:16 (s ohľadom na nízkouhlíkové vozidlá), – podpora separácie a recyklácie odpadov. <p>Energetické zhodnocovanie odpadov:</p> <ul style="list-style-type: none"> – výstavba a modernizácia infraštruktúry na energetické zhodnocovanie odpadu. 	0 / ?	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Skvalitnenie odpadového hospodárstva môže prispieť v niektorých prípadoch aj k zlepšeniu kvality prostredia v územiach sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>
<p>Špecifický cieľ 2.6: Osveta a environmentálna výchova</p>	<p>2.6.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetu</p> <p>Podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania detí, mládeže i dospelých:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budovanie environmentálnych edukačných centier, – podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania smerom k obehovému hospodárstvu, – informačné aktivity pre žiakov, študentov a učiteľov zamerané na klimatickú zmenu a adaptáciu na zmeny klímy, 	0	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – obohacovanie mládežníckych aktivít (táborov) o aktivity súvisiace s témou zmeny klímy a adaptácie na zmeny klímy, – využitie online nástrojov na šírenie relevantných informácií o zmene klímy a o adaptačných opatreniach. <p>Podpora prevencie, manažmentu rizík a odstraňovania dôsledkov vyplývajúcich z porušovania legislatívnych predpisov v životnom prostredí.</p> <p>Podpora (optimalizácia) spracovania dát a informovanosti pre efektívnejšiu vodnú politiku.</p>		
<p>Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov</p>	<p>2.7.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a zachovanie tradičných poľnohospodárskych kultúr regiónu a rozvoj vidieka</p> <ul style="list-style-type: none"> – podpora materiálno-technického vybavenia a doplnkovej infraštruktúry v poľnohospodárstve, – budovanie a rozširovanie skladových priestorov pre skladovanie poľnohospodárskej produkcie (s ohľadom na malých farmárov), – podpora menších produkčných plôch (malí farmári, vyššia rozmanitosť produkcie), – podpora sociálneho poľnohospodárstva, – podpora rodinných fariem a podnikov, – osвета a podpora vzniku odbytových stredísk/priestorov, ktoré budú nakladať s produkciou malých producentov a môžu ich zastupovať pri vyjednávaní lepších výkupných cien, – podpora krátkych odberateľsko-dodávateľských vzťahov – prepájanie aktivít malých a stredných poľnohospodárov (lokálnych producentov) a aktérov v oblasti turizmu, – podpora tradičnej a regionálnej potravinárskej a poľnohospodárskej výroby neprodukčných krajinných prvkov, lesného hospodárstva a rybného hospodárstva, – podpora biodiverzity – výsadba krajínovotvorných prvkov, remízok, vetrolamov, znižovanie výmery poľnohospodárskych lánov, – podpora regionálnych produktov a značiek, – aktivity v oblasti marketingovej komunikácie a propagácie, – organizovanie tematických medzinárodných výstav a konferencií, osвета a podpora aktivít v oblasti zníženia používania chémie, hnojív a pesticídov v poľnohospodárstve, – podpora odborného vzdelávania v oblasti poľnohospodárskej produkcie, – podpora prechodu na ekologické poľnohospodárstvo, 	<p>0 / ?</p>	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Podpora biodiverzity – výsadba krajínovotvorných prvkov, remízok, vetrolamov, znižovanie výmery poľnohospodárskych lánov môže prispieť v niektorých prípadoch aj k zlepšeniu kvality prostredia v niektorých územiach sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – podpora chovu hospodárskych zvierat, zavádzanie inovácií a inteligentných riešení v oblasti poľnohospodárskej činnosti (vrátane digitalizácie), – podpora fungovania a rozvoj miestnych akčných skupín (MAS), – podpora tradičného a ekologického hospodárenia a zavedenie postupov zvyšujúcich odolnosť lesných porastov, resp. ochranu lesnej pôdy, – obnova a zachovanie vinogradov (Tokajskej vinohradníckej oblasti) a tradičných odrôd ovocných stromov 		
<p>Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p>			
<p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	<p>3.1.1. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality a dostupnosti predprimárneho vzdelávania</p> <ul style="list-style-type: none"> – budovanie nových a rozširovanie a modernizácia existujúcich kapacít MŠ, – budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení MŠ (najmä jedálne, kuchyne a areály), – podpora vzdelávania pedagogických zamestnancov v oblasti výchovy a vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP), podpora konferencií tohto typu na území kraja, – zabezpečenie vzdelávania pre pedagogických zamestnancov v oblasti včasnej diagnostiky, šírenie osvetu v dôležitosti včasnej diagnostiky dieťaťa už v materskej škole, jeho následné nasmerovanie k odborníkom, – zvyšovanie atraktivity učiteľského povolania, – vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, – spolupráca medzi materskými školami v regióne a SOŠ a fakultami VŠ pripravujúcimi učiteľov, – aktívna náborová politika, – zabezpečenie asistentov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces a modernizácia priestorov pre inkluzívne vzdelávanie (triedy, učebne, spoločné priestory), – podpora centier a organizácií zaoberajúcich sa výchovou a vzdelávaním detí a žiakov so ŠVVP, – zriadenie outdoorových tried. 	0	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá. Výstavba materských škôl sa týka výlučne urbanizovaného prostredia.</p>
	<p>3.1.2. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality a dostupnosti výchovy a vzdelávania na základných školách</p> <ul style="list-style-type: none"> – podpora desegregácie výchovy a vzdelávania, 	0	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – debarierizácia škôl a školských zariadení, – materiálne vybavenie a technické zabezpečenie škôl a školských zariadení, – budovanie/modernizácia učební vrátane vonkajších, – budovanie nových a rozširovanie a modernizácia existujúcich kapacít ZŠ, – budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení ZŠ (najmä jedálne, kuchyne, telocvične, ŠKD a areály), – vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov, – dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, – zriadenie outdoorových tried. 		<p>Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá. Výstavba základných škôl sa týka výlučne urbanizovaného prostredia.</p>
	<p>3.1.3. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality výchovy a vzdelávania na stredných školách</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizácia stredných škôl a súvisiacej infraštruktúry (najmä odborné učebne a ich vybavenie, outdoorové triedy, telocvične, jedálne, internáty), – budovanie centier odborného vzdelávania a prípravy (COVP), zvyšovanie ich kvality, – optimalizácia a modernizácia štruktúry študijných odborov, – budovanie integrovaných špecializovaných vzdelávacích centier – “kampusov”, – podpora zavádzania študijných a učebných odborov zameraných na odvetvia RIS3, príp. iné odvetvia žiadané na regionálnom trhu práce, – podpora duálneho vzdelávania, – podpora užšej spolupráce SŠ so zamestnávateľmi, – regionálna koordinácia exkurzií a workshop pre žiakov stredných škôl u zamestnávateľov, – vzdelávacie aktivity zamerané na transverzálne a mäkké zručnosti, – vytvorenie platformy na pravidelnú výmenu informácií o potrebe zručností a vzdelávania, – podpora projektov realizovaných študentmi SŠ, – podpora neformálneho vzdelávania zameraného na profesie, ktoré sú žiadané na trhu práce, – propagačné aktivity na podporu stredoškolského vzdelávania, – vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, – spolupráca medzi fakultami pripravujúcimi učiteľov a školami v regióne, 	0	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá. Výstavba stredných škôl sa týka výlučne urbanizovaného prostredia.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení SŠ (najmä internáty, jedálne, športoviská), – aktívna náborová politika, – zabezpečenie asistentov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces a modernizácia priestorov pre inkluzívne vzdelávanie (triedy, učebne, spoločné priestory), – podpora zavádzania medzinárodných programov vzdelávania. 		
	<p>3.1.4. Integrovaný projektový balíček – Podpora formálneho a neformálneho vzdelávania a budovanie pozitívnej klímy na školách</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozšírenie už existujúcej pracovnej skupiny pre podporu neformálneho vzdelávania (NFV) o ďalších aktérov, – realizovanie pravidelných stretnutí pracovnej skupiny za účelom výmeny skúseností a podpory pri plánovaní a plnení opatrení Koncepcie, – priebežná aktualizácia digitálnej platformy združujúcej ponuku neformálnych aktivít/podujatí pre mládež, – realizácia krajskej konferencie na podporu uznávania prínosu neformálneho vzdelávania, – podpora participácie a aktívneho občianstva u mladých ľudí na stredných školách, – podpora budovania pozitívnej klímy na školách. 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
<p>3.2.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora transferu technológií a sieťovania medzi univerzitami, vedeckými ústavmi a inovatívnymi podnikmi</p>	<p>3.2.1. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a propagácia vysokého školstva a výskumu</p> <ul style="list-style-type: none"> – budovanie novej a modernizácia existujúcej infraštruktúry vysokých škôl a výskumných inštitúcií, vrátane súvisiacej infraštruktúry (najmä internáty, športoviská, jedálne), – nové prístrojové a materiálno-technologické vybavenie, – podpora výskumných aktivít v oblastiach RIS3, doménach inteligentnej špecializácie a v ďalších oblastiach, – zabezpečenie elektronických prístupov do medzinárodných vedeckých databáz, – podpora účasti subjektov v európskom výskume, – popularizácia vedy, výskumu a umenia, – podpora platforiem propagujúcich využívanie moderných technológií, – sieťovanie Slovákov žijúcich v zahraničí, – riešenie aktuálnych problémov a výziev samosprávy (mesto, kraj) v spolupráci so študentmi, – zabezpečenie adekvátneho bývania pre zahraničných študentov a hosťujúcich vedeckých a pedagogických pracovníkov, 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá. Výstavba infraštruktúry vysokých škôl a výskumných inštitúcií sa týka takmer výlučne urbanizovaného prostredia.

	<ul style="list-style-type: none"> – prezentácia kraja ako inovačného a výskumného lídra v zahraničí, – podpora a vytvorenie grantových programov zameraných na prilákanie a udržanie výskumníkov zo zahraničia, – vytvorenie “international welcome” centra, – štipendijný fond pre špičkových študentov, – minigranty na riešenie výskumných úloh pre študentov, – prilákanie medzinárodných konferencií, – vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie, pedagogických a iných zručností a ponuka dostupnejšieho bývania (nájomné bývanie) pre vysokoškolských učiteľov a výskumných a vedeckých pracovníkov vysokých škôl, – podpora a rozvoj materských škôl pre zamestnancov vysokých škôl („univerzitné škôlky“), – prepojenie fakúlt pripravujúcich budúcich učiteľov s regionálnym školstvom najmä pri realizácii praxí, – výmena know-how v cezhraničnom priestore, – podpora tvorby vzdelávacích príležitostí pre dospelých a seniorov (digitalizácia vzdelávania online vzdelávanie, online kurzy), – aktivity podporujúce internacionalizáciu výskumu. 		
	<p>3.2.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora transferu technológií a sieťovania medzi univerzitami, vedeckými ústavmi a inovátívnymi podnikmi</p> <ul style="list-style-type: none"> – zriadenie centra špičkového výskumu pokrývajúc základný aj aplikovaný výskum (napr. Košický klaster nového priemyslu), – vybudovanie inovačného hubu, – podpora investícií podnikov do výskumu a inovácií (modernizácia technológií, procesov a postupov), – podpora inovačných kapacít podnikov, IT vzdelávanie, digitalizácia podnikania (tvorba a modernizácia eshopov, podpora samoprezentácie v online prostredí), – podpora podnikateľských zručností, – podpora účasti vedecko-výskumných inštitúcií a MSP v schémach Európskej rady pre inovácie (EIC), programu Horizont Európa, vrátane programu Digitálna Európa, – budovanie a prepojenie regionálnych inovačných ekosystémov, – podpora tvorby a implementácie regionálnej inovačnej stratégie, – mapovanie a benchmarking regionálneho inovačného ekosystému, – vytváranie sietí a schémy výmeny zamestnancov, – living labs. 	0	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.</p>

	<p>3.2.3. Integrovaný projektový balíček – Podpora mikropodnikov, malých a stredných podnikateľov</p> <ul style="list-style-type: none"> – vzdelávacie podujatia, – zriadenie krajskej banky, – regionálne centrá na podporu podnikateľov, – Inovačné centrum Košického kraja ako líder podporných programov pre začínajúcich aj existujúcich podnikateľov, – podnikateľský inkubátor, – internacionalizácia MSP, – revitalizácia nevyužívaných objektov na nový účel pre podnikateľov, – vznik „co-workingových“ priestorov, – vytváranie a podpora dodávateľsko-odberateľských vzťahov v rámci mikroregiónov, – propagácia, – podpora účasti na podujatiach, – realizácia špecializovaných podujatí, – podpora pri zvyšovaní kvalifikácie a zručností, – podpora začínajúcich podnikateľov – podpora start-upov a spin-offov. 	0	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.</p>
<p>Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)</p>	<p>3.3.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora športových aktivít</p> <ul style="list-style-type: none"> – výstavba, rekonštrukcia a modernizácia prvkov športovej infraštruktúry, – rekonštrukcia a výstavba ihrísk, viacúčelových športových areálov a športových a telovýchovných objektov, – rekonštrukcia a tvorba športovo oddychových zón, – výstavba a rekonštrukcia školských športovísk, – projektové a investičné zámery založené na zhodnotení potrieb pre športovú infraštruktúru, reflektujúce spoločenské potreby a nárast počtu športujúcich osôb, – školský šport na školách a školských zariadeniach, – podpora športových podujatí všetkých úrovní od lokálnych po medzinárodné, – rozšírenie aktivít, športových podujatí a centier vhodných pre hendikepované deti, žiakov a mládež v Košickom kraji, – zvýšiť pohybovú aktivitu obyvateľov KSK zameranú na zdravý životný štýl organizáciou telovýchovných a športových aktivít a podujatí pre širokú verejnosť, – vytvárať podmienky pre sociálnu inklúziu športovcov zo znevýhodnených skupín obyvateľov do spoločnosti. 	0 / ?	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré môžu byť spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Vzhľadom k tomu, že aktivity sa týkajú predovšetkým urbanizovaného prostredia, nepredpokladáme významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>
	<p>3.3.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora voľnočasových, záujmových aktivít a práca s mládežou</p>	0	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – revitalizácia regionálnej športovej infraštruktúry a rekreačných cyklotrás s cieľom aktívneho trávenia voľného času, vrátane tvorby architektonických štúdií, – rozširovanie využívania škôl a školských zariadení pre záujmovú činnosť a voľný čas mládeže mimo vyučovacieho procesu (rekonštrukcia a modernizácia priestorov vrátane nevyhnutného materiálovo technického zabezpečenia), – rozširovanie využívania zariadení organizácií, ktoré sa venujú mládeži a dobrovoľníctvu (rekonštrukcia a modernizácia priestorov vrátane nevyhnutného materiálovo technického zabezpečenia), – podpora mobility mládeže a rozvoj spolupráce škôl (vrátane medzinárodnej), – výmenné programy zamerané na prácu s mládežou (vrátane medzinárodných), – vzdelávanie v oblasti zdravia, – podpora voľnočasových aktivít a záujmových činností mládeže (ZUŠ a CVČ a iné inštitúcie), – podpora činnosti subjektov zameraných na mládež v regióne, – podpora činnosti organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou, – podpora záujmovo-prospešných programov pre rôzne vekové skupiny (ZUŠ a CVČ a iné inštitúcie), – rozšírenie aktivít, športových podujatí a centier vhodných pre hendikepované deti, žiakov a mládež v Košickom kraji, – realizácia programov pre mladých ľudí pri príprave na ich spoločenský i pracovný život, – revitalizácia sídliskových športovísk a plôch určených na rekreačný šport. 		<p>zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.</p>
<p>Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p>			
<p>Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie</p>	<p>4.1.1. Integrovaný projektový balíček – Vytváranie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj infraštruktúry a zlepšenie kvality služieb cestovného ruchu</p> <ul style="list-style-type: none"> – obnova národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov, existujúcich kultúrnych inštitúcií a zariadení, pamäťových a fondových inštitúcií, expozícií a zbierok, knižničného fondu a depozitárov ostatnej kultúrnej infraštruktúry, vrátane sakrálnych objektov, – obnova a budovanie infraštruktúry v okolí národných kultúrnych pamiatok, pamäťových a fondových inštitúcií a ostatnej kultúrnej infraštruktúry, zázemia pre udržateľný rozvoj prírodných lokalít (okolía vodných plôch a tokov určených na rekreačné účely ako camping, karavanning,) 	<p>0 / ?</p>	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Budovanie infraštruktúry v okolí národných kultúrnych pamiatok môže v závislosti od lokalizácie a rozsahu predstavovať významný vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – rozvoj kúpeľníctva v podobe obnovy a revitalizácie kúpeľov v Sobranciach a areálu v okolí jazera Turzov pri meste Gelnica, – revitalizácia a rozvoj kúpeľníctva v kraji, – vytváranie podmienok na rozvoj nových turistických lokalít s udržateľnou turistickou infraštruktúrou v okolí kúpeľných areálov, – podpora aktivít Catching-up Regions, ktoré sú zamerané na rozvoj udržateľného cestovného ruchu, – vytvoriť atraktívne podmienky a metodickú podporu podnikateľského prostredia v cestovnom ruchu s cieľom rozvíjať cestovný ruch v kraji, – podporovať a prezentovať trvalo udržateľné formy CR, najmä ekoturizmus, agroturizmus, ekologické farmy, miestnych poľnohospodárov, miestnu výrobu a certifikované miestne produkty, – pokračovať v podpore existujúcich služieb a podporovať posilňovanie siete služieb v okolí turistických atrakcií, najmä v oblasti pohostinstva a napr. požičiavania športového vybavenia, – iniciovať vybudovanie a vybudovať základnú relaxačnú infraštruktúru okolo vybraných potenciálnych lokalít, – budovať a spravovať infraštruktúru cestovného ruchu okolo atraktivít a zvyšovať ich kvalitu. 		
	<p>4.1.2. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj kvality informačných služieb v kraji a podpora dostupnosti turistických atrakcií</p> <ul style="list-style-type: none"> – vybudovať infraštruktúru v oblasti statických dopravných riešení (parkovanie na atraktívnych miestach), cyklistických staníc, bikepoint, multimodálnych terminálov Bike&Ride, infraštruktúry vodnej turistiky, – iniciovať výstavbu moderných náučných chodníkov, cyklotrás a atraktívnych turistických trás v menej exponovaných oblastiach kraja v súvislosti s ich napojením na významné turistické destinácie (atrakcie) v okolí, – podporovať regionálnu prepojenosť posilnením sezónnej kyvadlovej dopravy (skibusy, cyklobusy, sezónne vlaky), – spolupracovať s poskytovateľmi dopravných služieb pri koordinácii dopravných spojení, – podporovať rozvoj nových strategických leteckých trás pre prichádzajúcich návštevníkov, – definovať produktové témy ekoturizmu pre destinácie Košického kraja, – podporovať udržateľnú mobility návštevníkov, – doplnenie/zlepšenie konkrétnej drobnej návštevníckej infraštruktúry potrebnej pre skvalitnenie dostupnosti zážitku, 	<p>0 / ?</p>	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Výstavba náučných chodníkov, cyklotrás a turistických trás v menej exponovaných oblastiach kraja môže v závislosti od lokalizácie a rozsahu predstavovať významný vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – obnoviť turistické značenie, osadenie informačných tabúl' za účelom zvýšenia informovanosti v oblastiach s výskytom prírodných a turistických atraktivít, – vybudovať jednotný informačný a navigačný systém pre orientáciu návštevníka, – obnoviť turistické značenie. 		
	<p>4.1.3. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj kvality cestovného ruchu v menej exponovaných oblastiach</p> <ul style="list-style-type: none"> – na základe Zonácie CR v Košickom kraji, zadefinovanej v Stratégii udržateľného rozvoja CR v KSK do roku 2027, identifikovať konkrétne lokality rozvoja v zónach kategórie C. 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
<p>Špecifický cieľ 4.2: Marketing a propagácia destinácie Košického kraja</p>	<p>4.2.1. Integrovaný projektový balíček – Posilnenie spolupráce medzi aktérmi a zvyšovanie povedomia o Košickom kraji ako dovolenkovej destinácii prostredníctvom aktívnej marketingovej propagácie</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizovať ročné kampane, – podporovať podujatia, – cielene propagovať na Slovensku i priamo v Košickom kraji, – cielene propagovať na perspektívnych zdrojových trhoch, – zabezpečiť zber a analýzu dát, – spolupracovať s univerzitami a strednými školami, ktoré ponúkajú štúdium cestovného ruchu (stáže/súťaže/komunikácia/podpora pri písaní školských prác), – zdieľať know-how a informácie, – plánovať propagáciu kraja prostredníctvom udržateľného cestovného ruchu, – vybudovať jednotný positioning kraja, v ktorom má každá oblasť svoje miesto, – podporovať cezhraničnú, medziregionálnu a nadregionálnu spoluprácu v oblasti cestovného ruchu. 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
<p>Špecifický cieľ 4.3: Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu</p>	<p>4.3.1. Integrovaný projektový balíček – Kvalitné kultúrne služby odrážajúce regionálne špecifiká</p> <ul style="list-style-type: none"> – rekonštrukcia, budovanie a rozvoj fyzickej kultúrnej infraštruktúry pre rozvoj regionálnej a miestnej kultúry (komunitné kultúrne body, rezidenčné centrá, divadlá, koncertné sály, knižnice, kultúrne domy, hudobné kluby, amfiteátre, multikultúrne priestory a pod.), – aktivity pre rozvoj miestnej a regionálnej kultúry založené na autentických kultúrnych prvkoch s prepojením na moderné formy a inovácie, – podpora všetkých prejavov tradičnej ľudovej kultúry a kultúry národnostných menšín, – rozvoj kultúry mestských a vidieckych oblastí cez moderné typy múzeí, múzeá v prírode, in situ múzeá, tematické múzeá, 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou a novými zábermi pôdy. Vzhľadom k tomu, že aktivity sú spojené takmer výlučne s urbanizovaným prostredím, nepredpokladáme významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.

	<ul style="list-style-type: none"> – inovatívne expozície a výstavy so „smart“ riešeniami v múzeách a galériách založené na regionálnych špecifikách, – aktivity na podporu ekumény, duchovného a sakrálneho umenia s prepojením na náboženský cestovný ruch, – kultúrne aktivity ako nástroj pre sociálny dialóg, integrované a dlhodobou udržateľné riešenia, vrátane kultúrnych služieb pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva, – aktivity na zlepšenie informovanosti o kultúrnej ponuke v regióne, – vzdelávanie v kultúre a vytváranie podmienok na podporu talentovaných umelcov, popularizačné aktivity o kultúre a umení, – podpora a spolupráca s nezaradovanou kultúrou, nezávislou kultúrnou scénou, – aktivity umožňujúce a prehľbujúce participáciu na umení a kultúre, – rozvoj medzinárodnej kultúrnej spolupráce, kultúrne výmeny, – optimalizácia správy a prevádzky kultúrnych zariadení, – podpora kvalitného umenia vo verejnom priestore, – aktivity rozvíjajúce súčasné umenie, – kultúrne iniciatívy reflektujúce globálne výzvy, digitalizáciu a inovatívne formy tvorby a prezentácie kultúrnych služieb. 		
	<p>4.3.2. Integrovaný projektový balíček – Generovanie ekonomických benefitov z kultúry cez podporu kultúrneho turizmu a kreatívneho priemyslu</p> <ul style="list-style-type: none"> – tvorba komplexných produktových balíkov kultúrneho cestovného ruchu, – medzisektorové partnerstvá pre inováciu a skvalitňovanie služieb v kultúrnom cestovnom ruchu, – tvorba podmienok pre kreatívny priemysel – v podobe projektu Krajského kreatívneho centra a v oblasti samostatných programov pre konkrétne odvetvia (napr. ľudovo-umelecké remeslá a pod.), – realizovať koncept Film Friendly Region, – spolupracovať s kreatívnymi odvetviami pri tvorbe a ponuke kultúrnych služieb, zavádzať inovácie, „smart riešenia“ v kultúre vrátane digitalizácie, prieniku nových médií do umeleckej tvorby a pod. 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
	<p>4.3.3. Integrovaný projektový balíček – Ekologicky udržateľná a "SMART" obnova kultúrneho dedičstva</p> <ul style="list-style-type: none"> – obnova národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov, existujúcich kultúrnych inštitúcií a zariadení, pamäťových a fondových inštitúcií, expozícií a zbierok, knižničného fondu a depozitárov, ostatnej kultúrnej infraštruktúry, vrátane sakrálnych objektov v súlade s environmentálnymi princípmi, 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.

	<ul style="list-style-type: none"> – obnova a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry so zapracovaním smart a inovatívnych riešení, – tvorba podmienok pre uchovávanie, ochranu, skúmanie a prezentáciu objektov kultúrneho dedičstva (hnutelných aj nehnuteľných, hmotných aj nehmotných) prostredníctvom podpory digitalizačných centier a depozitárov. 		
<p>Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>			
<p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	<p>5.1.1. Integrovaný projektový balíček – Komplexná ústavná starostlivosť</p> <ul style="list-style-type: none"> – výstavba nových budov, – modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, – prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, – zabezpečenie materiálno – technického vybavenia, – dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, – budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, – budovanie bezbariérových prístupov, – opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov. – vybudovanie zariadení poskytujúcich ústavnú paliatívnu starostlivosť, – vybudovanie systému starostlivosti pre ľudí bez domova, – podpora zdravotníckych zariadení na prijatie pacienta s ťažkým zdravotným postihnutím, – zriadenie pobytovej služby pre klientov, ktorí sú v domácej ošetrovateľskej starostlivosti a vyžadujú vysoko odborný prístup (ľudia na umelej pľúcnej ventilácii, ALS a pod.), – cezhraničná spolupráca v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti, – zvýšenie kvality fungovania sociálneho poradenstva v nemocnici, intervencie zamerané na dobudovanie špecializovaných centier (poskytujúcich priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu), – intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, definovaním nároku pacienta a rozsahu zdravotných služieb hradených z verejných zdrojov, – vytvorenie dátovej a komunikačnej platformy medzi nemocnicami, poliklinikami a poisťovňami, – dobudovanie infraštruktúry akútnej, neodkladnej a dlhodobej zdravotnej starostlivosti, – vytvorenie dátového portálu pre porovnanie kvality lekárov a nemocníc, 	<p>0 / ?</p>	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou a novými zábermi pôdy. Vzhľadom k tomu, že aktivity sú spojené takmer výlučne s urbanizovaným prostredím, nepredpokladáme významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – finančná podpora tvorby pracovných miest pre vytvorenie multiprofesionálnych tímov vrátane interdisciplinárneho vzdelávania, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí, – finančná podpora vytvorenia pracovných miest verejných zdravotníkov na riešenie infekčných ako aj chronických neinfekčných ochorení, – vytvoriť a naplánovať potrebné preventívne kapacity a pracovné miesta psychológov, liečebných pedagógov a verejných zdravotníkov. 		
	<p>5.1.2. Integrovaný projektový balíček – Komplexná ambulantná starostlivosť</p> <ul style="list-style-type: none"> – výstavba nových budov, – modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, – prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, – zabezpečenie materiálno – technického vybavenia, – dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, – budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, – budovanie bezbariérových prístupov, – opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov. – finančná podpora pre zriaďovanie ambulancií, organizačná podpora pre zriaďovanie ambulancií, – vytvorenie centrálného objednávkového systému pacientov, – definovanie nových výkonov a zavedenie finančných motivácií (primárne cez poisťovne) na podporu zavádzania inovácií v ambulanciách (telemedicina, videokonzultácie, apod.), – informačné, propagačné a rezidenčné programy pre absolventov na zdravotníckych školách a univerzitách, – projekty zamerané na poskytovanie domácej ošetrovateľskej služby a služieb ADOS (odborné ošetrovanie a liečebná rehabilitácia), – vybudovanie siete zariadení poskytujúcich paliatívnu starostlivosť ambulantnou formou (napr. mobilné hospice), – zriadenie záchytných izieb (záchytka), – podpora psychologického poradenstva, podpora zriaďovania psychiatrických ambulancií pre dospelých, – intervencie zamerané na dobudovanie špecializovaných centier (poskytujúcich priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu), – intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, 	<p>0 / ?</p>	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou a novými zábermi pôdy. Vzhľadom k tomu, že aktivity sú spojené takmer výlučne s urbanizovaným prostredím, nepredpokladáme významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – finančná podpora vzniku pracovných miest pre primárnu ambulantnú zdravotnú starostlivosť, – finančná podpora vzniku pracovných miest pre multiprofesionálne tímy špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí, – finančná podpora vytvorenia pracovných miest verejných zdravotníkov na riešenie infekčných ako aj chronických neinfekčných ochorení, – vytvoriť a naplánovať potrebné preventívne kapacity a pracovné miesta pre mladých lekárov v nedostatkových špecializačných oboroch. 		
	<p>5.1.3. Integrovaný projektový balíček – Komplexná lekárenská starostlivosť</p> <ul style="list-style-type: none"> – refundácia nákladov na modernizáciu a rekonštrukciu existujúcich budov, – refundácia stavebných úprav a rekonštrukcie vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, – refundácia materiálno – technického vybavenia a certifikovaného nábytku, – refundácia prvého návozu liekov, – refundácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, – refundácia bezbariérových prístupov, – opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov, – projektová, organizačná a aplikačná podpora pre zriaďovanie lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekární a v pobočke verejnej lekární, – komplexná podpora aktivít zameriavajúcich sa na práva pacientov, – aktivity spojené s prevenciou pred ochoreniami, – refundácia nákladov na kolký a poplatky spojených so vstupnými inšpekciami a vydaním rozhodnutí autorít ako RÚVZ, ŠÚKL, VÚC, MZ SR a pod., – refundácia platieb za ADC číselník, – refundácia nákladov na branding, označenie lekárne vrátane návestných tabúľ, – podpora pre existujúcich poskytovateľov lekárenskej starostlivosti, vo verejnej lekární a v pobočke verejnej lekární v obciach s počtom obyvateľov do 4000, pozn.: pokiaľ pod jedným IČO sú vedené dve miesta výkonu práce v rôznych obciach, podpora sa vzťahuje pre obidve miesta výkonu práce, – refundácia nákladov na vyššie uvedené aktivity sa vzťahuje len na tých držiteľov rozhodnutí na prevádzkovanie verejnej lekární a pobočky verejnej lekární, ktorí boli založení v OR SR po 1.1.2021, – výnimku z vyššie uvedených pravidiel tvoria ústavné, ambulantné a kúpeľné zariadenia s počtom lôžok max. 120, ktoré sú umiestnené v mestách/obciach s 	0	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.</p>

	<p>počtom obyvateľov do 10000, ktoré môžu požiadať o finančnú podporu aj pre zriadenie novej verejnej lekárne a pobočky verejnej lekárne, príp. na odkúpenie existujúcej lekárne.</p>		
	<p>5.1.4. Integrovaný projektový balíček – Komplexná kúpeľná starostlivosť</p> <ul style="list-style-type: none"> – výstavba nových budov, – modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, – prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, – opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov, – výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov zdrojov minerálnej vody, – výstavba a rekonštrukcia cestných komunikácií, inžiniersko-technických sietí, – zabezpečenie materiálno – technického vybavenia, – dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, – budovanie bezbariérových prístupov, – budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, – vytvorenie dátovej a komunikačnej platformy medzi nemocnicami, poliklinikami a poisťovňami, – vytvorenie dátového portálu pre porovnanie kvality lekárov a nemocníc, – intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, definovaním nároku pacienta a rozsahu zdravotných služieb hradených z verejných zdrojov, – finančná podpora tvorby pracovných miest pre vytvorenie multiprofesionálnych tímov vrátane interdisciplinárneho vzdelávania, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí, – vytvorenie a financovanie pracoviska telerehabilitácie na podporu domáceho pohybového režimu na úrovni primárnej až terciálnej prevencie, – vytvoriť a naplánovať preventívne potrebné kapacity a pracovné miesta pre lekárov a zdravotnícky personál v špecializačnom odbore Fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia, – vytvoriť priestorové, materiálne a personálne podmienky pre preventívnu, pracovnú a sociálnu rehabilitáciu, – vytvoriť podmienky pre cezhraničnú spoluprácu v oblasti poskytovania rehabilitačnej a kúpeľnej starostlivosti, – zriadenie pobytovej služby pre klientov, ktorí sú v domácej ošetrovateľskej starostlivosti a vyžadujú vysoko odborný prístup (po náhlych cievnych mozgových príhodách, ALS, ťažkom postihu pohybového aparátu a pod.), 	<p>0 / ?</p>	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou a novými zábermi pôdy. Vzhľadom k tomu, že aktivity sú spojené takmer výlučne s urbanizovaným prostredím, nepredpokladáme významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>

	– finančná podpora hydrogeologického, klimatologického a medicínskeho výskumu zdrojov minerálnej vody pre uznanie prírodných minerálnych liečivých zdrojov.		
Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť			
Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania			
Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji	6.1.1. Integrovaný projektový balíček – Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb – realizácia deinštitucionalizácie a transformácie zariadení sociálnych služieb (nákup nehnuteľností, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov, zabezpečenie materiálno-technického vybavenia), – podpora pre ďalšie využitie objektov zariadení sociálnych služieb, ktoré prešli deinštitucionalizáciou a transformáciou, prevádzka zariadení, podpora rozvoja ľudských zdrojov.	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
	6.1.2. Integrovaný projektový balíček – Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti – poskytovanie integrovanej sociálno-ošetrovateľskej starostlivosti u osobitných cieľových skupín – napr. u starších osôb s pridruženými duševnými poruchami, či u osôb s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom podmieneným kombináciou rozličných funkčných porúch, – zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti u cieľových skupín krízovej intervencie, napr. u osôb bez domova, s ohľadom na ich starnutie a zvyšujúcu sa incidenciu zdravotného postihnutia.	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
	6.1.3. Integrovaný projektový balíček – Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasť systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby – podpora neformálnych opatrovateľov v oblasti podporných a odľahčovacích programov (služieb), zosúladovania starostlivosti a práce, ochrany v oblasti pracovno-právnej, dodatkovej zdravotnej starostlivosti, v oblasti zvyšovania kompetencií v oblasti neformálnej starostlivosti (vzdelávania, tréningov, kurzov), technickej vybavenosti a pod., pre jej kvalitné zabezpečovanie, – posilnenie reálnych podmienok pre uplatňovanie práva osôb odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby vybrať si druh a formu podpory/pomoci, prostredie a poskytovateľa starostlivosti/sociálnej služby prostredníctvom zavedenia príspevku na starostlivosť podľa stupňa odkázanosti.	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.

	<p>6.1.4. Integrovaný projektový balíček – Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb</p> <ul style="list-style-type: none">– výstavba, rekonštrukcia a obnova zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov,– budovanie nových, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení sociálnych služieb na komunitnej úrovni (najmä špecializované zariadenia, zariadenia pre seniorov, zariadenia podporovaného bývania, zariadenia opatrovateľskej služby), vrátane služieb krízovej intervencie (zariadenie núdzového bývania, nízkoprahové denné centrá, útulky, komunitné centrá, integračné centrá),– zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti v prirodzenom rodinnom prostredí,– výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov existujúcich a nových zariadení sociálnych služieb poskytujúcich ubytovanie formou prístrešia na účel prenocovania (§ 25 Nocľaháreň), ubytovanie na určitý čas (§ 26 Útulok, § 27 Domov na polceste, § 29 Zariadenie núdzového bývania), t.j. investície v tejto oblasti zabezpečia lepšiu dostupnosť v zariadeniach sociálnych služieb krízovej intervencie a to rozšírením kapacít pre prijímateľov uvedených sociálnych služieb, nevyhnutné materiálno-technické vybavenie,– dobudovanie komunitných centier a zlepšenie ich vybavenosti – nákup materiálno technického vybavenia, najmä zamerané na nákup IKT, nevyhnutné drobné stavebné úpravy súvisiace s inštaláciou IKT a bezpečnosťou objektu,– podporné služby ako prevencia straty bývania, získavanie presnejších informácií o počte a potrebách ľudí bez domova,– vytváranie podmienok pre vznik a podporu ambulantných a terénnych sociálnych služieb (opatrovateľská služba, domov sociálnych služieb, rehabilitačné stredisko, centrá včasnej intervencie) vrátane služieb pre ohrozené skupiny (nízkopříjmoví, drogový závislí, ľudia bez domova, obeť násillia/sexbiznisu, ľudia z vylúčených komunit, atď.),– vzdelávanie odborných pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb vrátane supervízie a intervízie, a zároveň zvyšovanie finančného ohodnotenia,– tvorba pracovných miest a benefitov (finančné a nefinančné) pre zamestnancov pracujúcich v sociálnych službách, zvýšenie dôrazu na personálnu politiku v zariadeniach sociálnych služieb,– alternatívne formy podpory (ako napr. osobná asistencia); inovatívne formy podpory nezávislého a aktívneho života (napr. prostredníctvom e-mobility, zdokonaľovaním kompenzačných pomôcok, rozvojom robotizácie, a pod.),	<p>0 / ?</p>	<p>Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou a novými zábermi pôdy. Vzhľadom k tomu, že aktivity sú spojené takmer výlučne s urbanizovaným prostredím, nepredpokladáme významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>
--	--	--------------	--

	– podpora pilotných projektov sociálnych inovácií, a zároveň rozvoj sociálnych služieb s použitím telekomunikačných technológií.		
Špecifický cieľ 6.2: Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania	<p>6.2.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora nájomného bývania</p> <p>Oprávnené aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nákup nehnuteľností, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov za účelom tvorby nájomného bývania, – podpora nájomného bývania pre zamestnancov mestských podnikov, zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC a pre iných zamestnancov (napr. učitelia, zdravotnícki pracovníci, a pod.) ako súčasť personálnych politík), ľudí v neistom bývaní, ľudí bez domova, príp. iné zraniteľné skupiny, – podpora iniciatív výstavby sociálnych a nájomných bytov na území kraja (napr. koordinačné a metodické zastrešenie zo strany VÚC). 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou a novými zábermi pôdy. Vzhľadom k tomu, že aktivity sú spojené takmer výlučne s urbanizovaným prostredím, nepredpokladáme významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.
Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny	<p>6.3.1. Integrovaný projektový balíček – Zabezpečenie dostupných sociálnych služieb a rozvoja komunitných aktivít pre špecifické skupiny obyvateľstva</p> <ul style="list-style-type: none"> – zmapovanie sociálne vylúčených lokalít a lokalít ohrozených sociálnym vylúčením na území KSK, – podpora analýz na mapovanie potrieb ohrozených domácností a sociálneho začleňovania, – príprava manuálu pre samosprávy a mentoring pri zavádzaní postupov do praxe pre podporu samostatného bývania MRK, – podpora dostupného právneho poradenstva pre obyvateľov (pre oblasti dlhov, bývania, pracovnoprávných vzťahov a pod.) a podpora advokátskych organizácií venujúcich sa témam pracujúcich chudobných, nedostupného bývania a pod., – programová a osvetová podpora dospelých ohrozených sociálnym vylúčením, – podpora materských/rodinných/komunitných centier (vzdelávanie, trávenie voľného času a iných komunitných aktivít), – programová podpora detí a mládeže, opatrenia na elimináciu nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodiny, – podpora poskytovania ranej starostlivosti a včasnej intervencie deťom vo veku 0 až 6 rokov z prostredia marginalizovaných rómskych komunit, – edukačné aktivity spojené s prevenciou pred ochoreniami a sociálnym vylúčením osôb v seniorskom veku a/alebo osôb so zdravotným postihnutím, – podpora aktivít aktívneho starnutia, – vytvorenie informačného centra pre cudzincov, zvýšenie dostupnosti inštitucionálnej pomoci pre cudzincov, odstraňovanie jazykovej bariéry 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.

	<p>cudzincov (poskytovanie informácií vo viacerých jazykoch, výučba slovenčiny a reálí, kariérové poradenstvo k získaniu potrebných zručností),</p> <ul style="list-style-type: none"> – príprava analýz, zber údajov na získanie presnejších informácií o obyvateľoch MRK s cieľom zabezpečenia postupnej integrácie do majoritnej spoločnosti a následného zlepšenia ich kvality života, – podpora pilotných projektov sociálnych inovácií, – podpora nadácie KSK, – podpora dobrovoľníctva v Košickom kraji, – podpora integračného centra Košického kraja. 		
<p>Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania</p>	<p>6.4.1. Integrovaný projektový balíček – Sociálne podnikanie</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizácia objektov a nákup materiálovo-technického vybavenia pre fungovanie sociálnych podnikov a chránených dielní, – podpora vzniku sociálnych podnikov, – podpora vytvárania detašovaných pracovísk Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja, s.r.o., r.s.p. v okresných mestách s cieľom zvyšovania zamestnanosti miestneho obyvateľstva, koordinácie programov sociálnej pomoci pre obce s osobitným zreteľom na obce spadajúce do potravinových púští a na jednorodičov, – podpora edukačnej a osvetovej činnosti o výhodách spolupráce so sociálnymi podnikmi, – podpora udržateľnosti sociálnych podnikov v spolupráci s MPSVaR SR. 	0	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.</p>
<p><u>Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov</u></p> <p>Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia</p>			
<p>Špecifický cieľ 7.1: Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúry a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)</p>	<p>7.1.1. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia kamerového systému, rozvoj a rozširovanie informačno-komunikačných technológií a zabezpečenie digitálnej bezpečnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – prevencia kriminality (kamerové systémy, inštalácia nových svetelných bodov verejného osvetlenia, ich rekonštrukcia v rizikových lokalitách ako súčasť integrovaného projektu, posilnenie pomáhajúcich profesií, adresná podpora aktivít zameraných na primárnu prevenciu, osвета a scitlivovanie bezpečnostných zložiek), – terénna a dobrovoľnícka práca s rizikovými skupinami, – modernizácia existujúceho kamerového systému, rozširovanie kamerového systému, – budovanie a rozširovanie verejných WiFi sietí, – modernizácia a budovanie optických sietí, – informačné tabule, 	0	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – vzdelávanie a školiace aktivity pre obyvateľov v oblasti digitálnych zručností a digitálnej bezpečnosti, – digitalizácia technických budov a tratí. 		
<p>Špecifický cieľ 7.2: Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti</p>	<p>7.2.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a modernizácia špecifických objektov pre nekomerčné využitie a obnova a modernizácia zariadení civilnej ochrany a ďalších zariadení pre účely ochrany zdravia, životov a majetku</p> <ul style="list-style-type: none"> – rekonštrukcia špecifických objektov nekomerčnej vybavenosti (najmä obecný úrad, hasičská zbrojnica, obecná polícia) a ich okolia, – rozširovanie existujúcich areálov cintorínov, – výstavba urnových hájov, – budovanie a obnova súvisiacej infraštruktúry, – obnova CO krytov, – zabezpečenie vybavenia potrebného pre zabezpečovacie a záchranné práce pri záplavách, zosuvoch pôdy a iných haváriách, ktoré ohrozujú obyvateľstvo, – nová komunikačná bezpečnostná infraštruktúra technických a logistických kapacít pre komunikáciu a krízové riadenie, včasné varovanie a vyzušovanie (IMOS). 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou a novými zábermi pôdy. Vzhľadom k tomu, že aktivity sú spojené takmer výlučne s urbanizovaným prostredím, nepredpokladáme významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.
<p>Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia</p>	<p>7.3.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a modernizácia zariadení pre distribúciu elektriny, plynu, vodíka, ropovodov a produktovodov</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizácia a budovanie infraštruktúry pre distribúciu elektriny, plynu, vodíka, ropovodov a produktovodov. 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Budovanie infraštruktúry pre distribúciu elektriny, plynu, vodíka, ropovodov a produktovodov môže v závislosti od lokalizácie a rozsahu predstavovať významný vplyv na územia sústavy Natura 2000. V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.
	<p>7.3.2. Integrovaný projektový balíček – Vodíkové údolie Košického kraja</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapožičanie autobusov na vodíkový pohon a k tomu prislúchajúcu infraštruktúru s cieľom zbierať dôležité dáta pre správnu implementáciu vodíkových autobusov. Zapožičiavanie iných typov vozidiel (napr. smetiarske auto, kamión, dodávka a pod.) na alternatívny (bezemisný) pohon (napr. vodík) s cieľom zozbierať dáta pre ich správnu implementáciu a teda dekarbonizáciu sektora dopravy, 	0 / ?	Projektový balíček obsahuje aktivity, ktoré sú spojené s novou výstavbou, novými zábermi pôdy a tým pádom aj s možnými zásahmi do území sústavy Natura 2000. Budovanie energetickej infraštruktúry môže v závislosti od lokalizácie a rozsahu predstavovať významný vplyv na územia sústavy Natura 2000.

	<ul style="list-style-type: none"> – vytvorenie energeticky sebestačných budov (selfsufficient off grid) s využitím vodíkových technológií a obnoviteľných zdrojov, – budovanie obnoviteľných zdrojov za účelom ich využitia na výrobu zeleného resp. obnoviteľného vodíka, – budovanie a modernizácia súvisiacej infraštruktúry v nadväznosti na budúci rozvoj elektromobility, vodíkoveho pohonu a iných alternatívnych pohonov (mimo pohonov na báze fosílnych palív), budovanie čerpacích staníc na vodík ako aj doplnenie mobilnej čerpacej stanice na vodík, – investičné aktivity súvisiace s vybudovaním výroby zeleného resp. obnoviteľného vodíka a jeho skladovania v spolupráci s Kosit a.s. a spoločnosťou W2H2 KSK,s.r.o. (vrátane projektovej dokumentácie, štúdie realizovateľnosti a ďalších aktivít potrebných pre spustenie prevádzky), – príprava akčného plánu Vodíkovej stratégie Košického kraja, príprava stratégie vodíkovej mobility v Košickom kraji, – príprava štúdií so zaradením vodíkovej infraštruktúry v rámci dopravy, investičné aktivity súvisiace s nákupom vodíkových autobusov, vodíkovej infraštruktúry ako aj nákladmi potrebnými na prípravu a realizáciu ďalších aktivít v súvislosti s vytvorením Vodíkoveho údolia v Košickom kraji. – príprava štúdie rozvoja letectva v regióne, ktorej súčasťou je využitie dronov na vodíkový pohon, – investičné akcie súvisiace s vytvorením digitálneho dvojčata Vodíkoveho údolia s využitím smart technológií, – investičné aktivity súvisiace s vývojom a výrobou vodíkovej lode (vrátane štúdií, projektovej dokumentácie, realizovateľnosti, výskumu a vývoja technologického riešenie vodíkoveho pohonu) a spotrebou vodíka, – organizovanie workshopov a propagovanie vodíkových technológií s cieľom zvyšovať povedomie o vodíku a spolupracovať s existujúcimi zahraničnými vodíkovými údoliami. – úprava existujúcej plynovej infraštruktúry za účelom využitia potrubia pre transport vodíka z Ukrajiny, – podpora využívania zeleného vodíka v priemysle. 		<p>V prípade realizácie aktivít spojených so zásahmi do území sústavy Natura 2000 a do ich tesnej blízkosti bude potrebné vykonať hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov.</p>
<p>Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu</p>			
<p>Strategický cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy</p>			
<p>Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy</p>	<p>8.1.1. Integrovaný projektový balíček – Vytváranie a udržiavanie analyticko-strategických kapacít</p>	<p>0</p>	<p>Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – tvorba, implementácia a vyhodnocovanie plnenia analytických, strategických a koncepcných dokumentov (v oblasti zdravotníctva, civilnej ochrany, „smart“ riešení, športu, kultúry, turizmu, nízkouhlíkového hospodárstva a pod.), – investície do rozvoja administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych samospráv a mimovládnych neziskových organizácií pôsobiacich v komunite alebo partnerov pôsobiacich v komunite, – analyticko-strategické činnosti, tvorba, implementácia, hodnotenie a monitorovanie strategických dokumentov v oblasti bezpečnosti a predchádzania vzniku, prehlbovania sociálno-patologických javov, – monitorovanie a hodnotenie PHRSR, – podpora pri zvyšovaní kvalifikácie a zručností, – personálne posilnenie sektorových špecialistov na úrovni regionálnej a miestnej samosprávy a štátnej správy, – tvorba analytických podkladov ako podklad pre volených zástupcov, aby prijímali kvalifikované rozhodnutia založené na objektívnych faktoch (evidence-based politiky). 		Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
	<p>8.1.2. Integrovaný projektový balíček – Posilnenie procesu participatívneho plánovania a sieťovanie aktérov z verejného, občianskeho a súkromného sektora za účelom rozvoja ekonomických, sociálnych a vzdelávacích aktivít</p> <ul style="list-style-type: none"> – vytvorenie platformy na pravidelnú výmenu informácií (formou webinárov, info mailov a pod.), – realizácia podujatí a stretnutí, – správne nastavenie procesov vo verejných politikách, – investície zvyšujúce kvalitu verejných politík a odolnosť demokracie prostredníctvom projektov spolupráce v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy, prípadne intervenčné projekty v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy na zvýšenie kvality verejných politík a odolnosť demokracie, – podpora vzniku a fungovania MAS, KOOCR, OOCR, klastrov, výskumných, kreatívnych a inovačných centier a partnerstiev vrátane medzinárodnej spolupráce, – zapojenie verejnosti do príprav zadania a prerokovania následných návrhov dokumentov územného plánovania. 	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
	<p>8.1.3. Integrovaný projektový balíček – Elektronizácia a digitalizácia verejných služieb a podpora v oblasti získavania a zverejňovania „big data“</p>	0	Projektový balíček neobsahuje aktivity, ktoré by mohli byť spojené s novými významnými zábermi pôdy a zásahmi do území sústavy

	<ul style="list-style-type: none">– podpora rozvoja tvorby, spracovania, využívania a prepájania dát v rámci verejnej správy, najmä rozvoja dátových platforiem a súvisiacich nástrojov s pridanou hodnotou pre inteligentné rozhodovanie, plánovanie a správu,– elektronické služby miest, obcí a VÚC,– digitalizácia územného plánu,– tvorba špecializovaných portálov určených na publikáciu dát, vrátane geografických údajov a územnoplánovacích dokumentov založených na GIS,– manažment dát a analýz spracovaných s geografickým priemetom a otvorených pre verejnosť a tretie strany.		Natura 2000, preto sa negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000 nepredpokladá.
--	---	--	--

Vysvetlivky:

0 - nepredpokladá sa žiadne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000,

0 / ? – opatrenie môže mať negatívny vplyv (v niektorých prípadoch aj pozitívny vplyv), ale nemusí mať žiadne v závislosti od umiestnenia konkrétnej činnosti a jej technického prevedenia.

6.1. Identifikácia dotknutých predmetov ochrany

Žiadnu z aktivít nie je možné v súčasnosti presne lokalizovať a identifikovať konkrétne dotknuté územia sústavy Natura 2000 a rozsah ovplyvnenia predmetov ochrany, preto nie je možné identifikovať ani jednotlivé dotknuté predmety ochrany. Identifikáciu dotknutých predmetov ochrany bude nutné vykonať na úrovni konkrétnych projektov a činností, kde budú doplnené informácie o lokalizácii a technickom riešení. Primerané hodnotenie konkrétnych projektov / činností bude potrebné vypracovať pri všetkých projektoch priamo zasahujúcich do území sústavy Natura 2000, pri projektoch lokalizovaných v tesnej blízkosti týchto území, kde nie je možné jednoznačne vylúčiť ich ovplyvnenie a tiež pri projektoch zasahujúcich do migračných koridorov druhov európskeho významu.

Predchádzajúca kapitola poukázala na fakt, že pri viacerých aktivitách navrhovaných v hodnotenom strategickom dokumente sa dá očakávať mierne až významne negatívny, ale aj pozitívny vplyv na územia sústavy Natura 2000, čo bude možné presne definovať až na úrovni konkrétnych projektov.

6.2. Vyhodnotenie vplyvov na predmety a ciele ochrany (predovšetkým významnosti identifikovaných vplyvov na dotknuté predmety ochrany ako významný negatívny vplyv, mierne negatívny vplyv, žiadny vplyv, významný pozitívny vplyv, mierne pozitívny vplyv, pre plány a programy aj nevyhodnotiteľný vplyv)

Z všeobecného hodnotenia vplyvov v kap. 6. Hodnotenie vplyvov na dotknuté územia sústavy Natura 2000, kde boli tabuľkovou formou vyhodnotenú potenciálne vplyvy jednotlivých aktivít navrhovaných v hodnotenom strategickom dokumente vyplýva, že žiadnu z aktivít nie je možné v súčasnosti lokalizovať. Z toho vyplýva, že vplyvy strategického dokumentu na územia sústavy Natura 2000 a tiež ich predmety a ciele ochrany nie sú pri väčšine aktivít vyhodnotiteľné a bude nutné vykonať primerané hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov a činností, kde budú doplnené informácie o lokalizácii a technickom riešení.

6.3. Vyhodnotenie kumulatívnych vplyvov (kumulatívne účinky spolu s účinkami realizovaných a pripravovaných plánov, programov a projektov)

Vzhľadom k tomu, že nie je možné jednoznačne vyhodnotiť vplyvy na konkrétne územia kvôli všeobecnému charakteru hodnoteného strategického dokumentu, nie je možné vyhodnotiť ani kumulatívne vplyvy. Je veľmi pravdepodobné, že ak budú viaceré opatrenia aplikované v rovnakom priestore alebo v tesnej blízkosti, ich vplyv na územia sústavy Natura 2000 sa bude kumulovať (napr. kumulatívny vplyv aktivít v oblasti poľnohospodárstva a pod.). Vyhodnotenie kumulatívnych vplyvov bude preto predmetom ďalšieho spodrobnenia v prípade jednotlivých aktivít / projektov.

Vyhodnotenie kumulatívnych vplyvov s inými projektmi a činnosťami, ktoré nesúvisia s hodnoteným strategickým dokumentom musí byť predmetom posudzovania v prípade konkrétnych projektov.

7. Vyhodnotenie vplyvov plánu, programu alebo projektu na integritu území sústavy Natura 2000

Z hodnotenia vplyvov strategického dokumentu vyplynulo, že vplyvy strategického dokumentu a aktivít, ktoré sú v ňom navrhované, na územia sústavy Natura 2000 a tiež na ich predmety a ciele ochrany nie sú v mnohých jednoznačne vyhodnotiteľné a bude nutné vykonať primerané hodnotenie na úrovni konkrétnych projektov a činností, kde budú doplnené informácie o lokalizácii a technickom riešení v prípade všetkých projektov, kde nebude možné jednoznačne vylúčiť ovplyvnenie území sústavy Natura 2000. Preto nie je možné vyhodnotiť ani vplyvy strategického dokumentu na integritu území sústavy Natura 2000.

Zároveň nie je možné v tejto fáze vylúčiť možnosť negatívneho ovplyvnenia integrity území sústavy Natura 2000, nakoľko niektoré z aktivít vyplývajúcich s hodnoteného strategického dokumentu môžu v prípade nevhodnej lokalizácie predstavovať negatívne ovplyvnenie integrity území sústavy Natura 2000.

8. Návrh zmierňujúcich opatrení

Obsahom hodnoteného strategického dokumentu je návrh stratégie hospodárskeho rozvoja Košického samosprávneho kraja. Aktivity vyplývajúce z hodnoteného strategického dokumentu na dosiahnutie hospodárskeho rozvoja kraja zasahujú všetky zložky životného prostredia rôznych spôsobom a preto budú v mnohých prípadoch ovplyvňovať územia sústavy Natura 2000.

Pri návrhu opatrení vo fáze projektovej prípravy konkrétnych projektov / činností je potrebné sa zamerať hlavne na ich zmierňujúci vplyv na konkrétne predmety ochrany dotknutých územiach Natura 2000. V tejto fáze hodnotenia vplyvov strategického dokumentu na územia sústavy Natura 2000 majú navrhované opatrenia všeobecný charakter a odkazujú na potrebu ďalšieho hodnotenia konkrétnych projektov počas ich prípravy:

- V prípade zásahov do území sústavy Natura 2000 vykonať primerané hodnotenie vplyvu na dotknuté územia sústavy Natura 2000 pre konkrétny projekt / plán.
- Realizovať primerané hodnotenie vplyvu plánu na dotknuté územia sústavy Natura 2000 pre konkrétny projekt / plán v prípade zasahovania do území sústavy Natura 2000, do domovských okrskov predmetov ochrany CHVÚ a ÚEV a vyhodnotiť zábery potravných biotopov a migračných podmienok.
- Pri zásahoch do vodných tokov, ktoré sú súčasťou ÚEV alebo ich časť je súčasťou ÚEV a predmety ochrany sú priamo závislé od tohto vodného toku, odporúčame vykonať primerané hodnotenie vplyvu na dotknuté územia sústavy Natura 2000 pre konkrétny projekt / plán bez ohľadu na vzdialenosť od hranice od ÚEV, hlavne ak je aktivita spojená s rizikom havárie a únikom znečisťujúcich látok do vodného prostredia.
- Pri realizácii činností ovplyvňujúcich hydrologické pomery detailne a odborne zhodnotiť a štúdiami podložiť ovplyvnenie hydrologických pomerov v najbližšie sa nachádzajúcich územiach sústavy Natura 2000,
- Zvláštnu pozornosť pri ďalšom hodnotení aktivít, resp. projektov z nich vyplývajúcich venovať tým projektom, ktoré budú lokalizované mimo zastavané územia obcí a budú predstavovať narušenie biotopov európskeho a národného významu.

9. Záver

Z hodnotenia vplyvov strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ na dotknuté územia sústavy Natura 2000 vyplynulo, že vplyvy na územia sústavy Natura 2000 vrátane kumulatívnych vplyvov, vplyvov na ich predmety ochrany a ciele ochrany a vplyvy na ich integritu nie sú jednoznačne vyhodnotiteľné z dôvodu absencie presných údajov o lokalizácii konkrétnych aktivít a ich technickom riešení. Na základe podrobnosti a informácií uvedených v hodnotenom strategickom dokumente nie je možné potvrdiť ani vyvrátiť významné negatívne ovplyvnenie území sústavy Natura 2000. Toto hodnotenie však poukazuje na aktivity (resp. projektové balíčky), pri ktorých je riziko negatívneho ovplyvnenia území sústavy Natura 2000 v prípade nevhodnej lokalizácie.

Hodnotenie poukázalo na potrebu ďalšieho hodnotenia, resp. na nulové vplyvy pri jednotlivých aktivitách navrhovaných v hodnotenom strategickom dokumente a tiež navrhuje všeobecné opatrenia na zmiernenie a predchádzanie negatívnych vplyvov. V prípade identifikácie území sústavy Natura 2000 dotknutých realizáciou opatrení / aktivít navrhovaných v hodnotenom strategickom dokumente vo fáze prípravy konkrétnych projektov bude potrebné tieto vplyvy vyhodnotiť v samostatnom hodnotení. Všetky budúce aktivity vyplývajúce z napĺňania cieľov a opatrení tohto strategického dokumentu by v prípade umiestnenia v územiach sústavy Natura 2000 alebo v ich blízkosti mali byť po upresnení ich parametrov, lokalizácie a rozsahu prekonzultované a odsúhlasené Štátnou ochranou prírody SR.

Vzhľadom k týmto zisteniam nie je v tejto fáze potrebné žiadne z navrhovaných opatrení / aktivít popisované v strategickom dokumente vylúčiť z dôvodu prítomnosti jednoznačne identifikovaného významného negatívneho vplyvu. Na základe hodnotenia strategického dokumentu ako celku, hodnotenia jeho cieľov a opatrení **nebol identifikovaný významný negatívny vplyv na územia sústavy Natura 2000.** Zároveň je potrebné dodať, že toto hodnotenie predloženého strategického dokumentu nenahrádza posúdenie jednotlivých investičných projektov z neho vyplývajúcich, a preto **jednotlivé konkrétne plány a projekty vyplývajúce z predloženého PHRSR KSK bude potrebné dôsledne posudzovať v samostatných konaniach.**

Zodpovedný riešiteľ: Mgr. Juraj Nechaj

autorizovaná osoba podľa § 28a zák. NR SR č. 543/2002 Z. z., o ochrane prírody a krajiny,
v znení neskorších predpisov číslo osvedčenia: 03/2022 (platnosť do 21.04.2027)

10. Použité zdroje údajov

- „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“, Košický samosprávny kraj, 12/2023,

Legislatívne dokumenty a schválené metodiky:

- Metodika primeraného hodnotenia vplyvov plánov, programov a projektov na územia sústavy Natura 2000, SAŽP, 2023,
- Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov,
- Vyhláška MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.
- Nariadenie vlády č. 451/2023 Z. z., ktorým sa ustanovuje národný zoznam území európskeho významu
- Hodnotenie plánov a projektov významne ovplyvňujúcich lokality sústavy Natura 2000 (Metodická príručka k ustanoveniam článkov 6(3) a 6(4) smernice 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín), MŽP SR 2002,

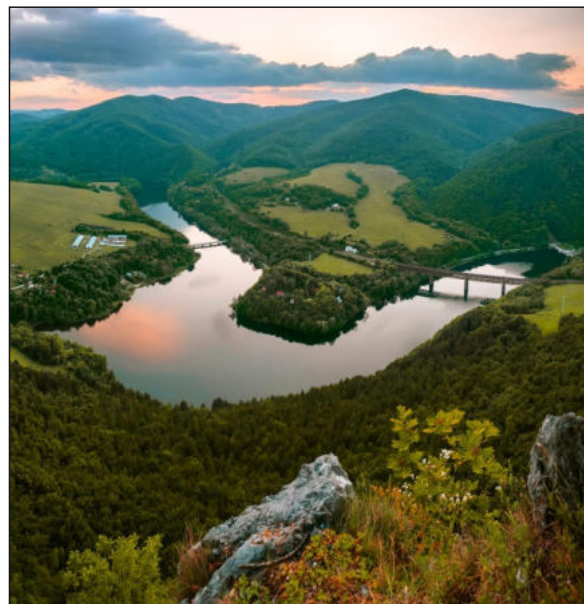
Použitá literatúra a internetové zdroje:

- Komplexný monitorovací systém ŠOP SR (<http://www.biomonitoring.sk/>),
- Mapový portál <http://maps.sopsr.sk/>,
- Natura 2000 – Sústava chránených území členských krajín EÚ, <http://www.sopsr.sk/natura/>,
- <https://natura2000.eea.europa.eu/>.

Obstarávateľ:

Úrad Košického samosprávneho kraja

Nám. Maratónu Mieru 1
042 66 Košice

**„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027
(s výhľadom do roku 2030)“**

Správa o hodnotení strategického dokumentu

Apríl 2024

Spracovateľ dokumentácie:

EKOJET, s.r.o.
priemyselná a krajinná ekológia

Staré Grunty 9A, 841 04 Bratislava, Slovenská republika
Tel.: (+421 2) 45 69 05 68
e-mail: info@ekojet.sk
www.ekojet.sk

Obsah

ÚVOD	1
ČASŤ A	2
ZÁKLADNÉ ÚDAJE	2
I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI	2
II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O STRATEGICKOM DOKUMENTE	2
1. NÁZOV	2
2. ÚZEMIE (SR, KRAJ, OKRES, OBEC)	2
3. DOTKNUTÉ OBCE	3
4. DOTKNUTÉ ORGÁNY	3
5. SCHVAĽOVACÍ ORGÁN	4
6. OBSAH A HLAVNÉ CIELE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A JEHO VZŤAH K INÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTOM	4
III. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	15
1. INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA A JEHO PRAVDEPODOBNÝ VÝVOJ, AK SA STRATEGICKÝ DOKUMENT NEBUDE REALIZOVAŤ	16
2. INFORMÁCIA VO VZŤAHU K ENVIRONMENTÁLNE OBZVLÁŠŤ DÔLEŽITÝM OBLASTIAM, AKÝMI SÚ NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU, EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000), CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI A POD.....	48
3. CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA V OBLASTIACH, KTORÉ BUDÚ PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNE OVPLYVNENÉ	55
4. ENVIRONMENTÁLNE PROBLÉMY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH PROBLÉMOV, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	55
5. ENVIRONMENTÁLNE ASPEKTY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH ASPEKTOV ZISTENÝCH NA MEDZINÁRODNEJ, NÁRODNEJ A INEJ ÚROVNI, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU, AKO AJ TO, AKO SA ZOHĽADNILI POČAS PRÍPRAVY STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	59
IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV STRATEGICKÉHO DOKUMENTU VRÁTANE ZDRAVIA.....	60
1. PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A VPLYVY NA ZDRAVIE (PRIMÁRNE, SEKUNDÁRNE, KUMULATÍVNE, SYNERGICKÉ, KRÁTKODOBÉ, STREDNODOBÉ, DLHODOBÉ, TRVALÉ, DOČASNÉ, POZITÍVNE AJ NEGATÍVNE)	60
V. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁ-CIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE.....	136
1. OPATRENIA NA ODVRÁTENIE, ZNÍŽENIE ALEBO ZMIERNENIE PRÍPADNÝCH VÝZNAMNÝCH NEGATÍVNYCH VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA, KTORÉ BY MOHLI VYPLYNÚŤ Z REALIZÁCIE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	136
VI. DÔVODY VÝBERU ZVAŽOVANÝCH ALTERNATÍV ZOHĽADŇUJÚCICH CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A OPIS TOHO, AKO BOLO	

VYKONANÉ VYHODNOTENIE VRÁTANE ŤAŽKOSTÍ S POSKYTOVANÍM POTREBNÝCH INFORMÁCIÍ, AKO NAPR. TECHNICKÉ NEDOSTATKY ALEBO NEURČITOSTI.....	140
1. UVAŽOVANÉ VARIANTNÉ RIEŠENIA ZOHľadŇUJÚCE CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU.....	140
2. NEDOSTATKY A NEURČITOSTI V POZNATKOCH, KTORÉ SA VYSKYTLI PRI VYPRACÚVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ.....	144
VII. NÁVRH MONITOROVANIA ENVIRONMENTÁLNYCH VPLYVOV VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE.....	145
VIII. PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ CEZHRANIČNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE.....	147
IX. NETECHNICKÉ ZHRNUTIE POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÍ.....	148
1. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O STRATEGICKOM DOKUMENTE.....	148
2. NAPLNENIE POŽIADAVIEK ROZSAHU HODNOTENIA.....	152
X. INFORMÁCIA O EKONOMICKEJ NÁROČNOSTI (AK TO CHARAKTER A ROZSAH STRATEGICKÉHO DOKUMENTU UMOŽŇUJE).....	153
ZOZNAM RIEŠITEĽOV A ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA NA VYPRACOVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU PODIEĽALI, ICH PODPIS (PEČIATKA).....	155
DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM (PEČIATKOU) OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA.....	156
PRÍLOHY.....	158

Použité skratky

CHA	Chránený areál
CHKP	Chránený krajinný prvok
CHÚ	Chránené územie
CHVO	Chránená vodohospodárska oblasť
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
EIA	Posudzovanie vplyvov na životné prostredie
EK	Európska komisia
EP	Európske spoločenstvo
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
EZ	Environmentálna záťaž
GNÚSES	Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability
IDS / IS	Integrovaný dopravný systém / integrovaný systém
IÚS	Integrovaná územná stratégia
KSK	Košický samosprávny kraj
MCHÚ	Maloplošné chránené územia
MPŽPaRR SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MÚSES	Miestny územný systém ekologickej stability
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Natura 2000	Sústava chránených území členských štátov Európskej únie
NPP	Národná prírodná pamiatka
NPR	Národná prírodná rezervácia
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OP	Ochranné pásma
OZE	Obnoviteľný zdroj energie
PHRSR KSK	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)
PP	Prírodná pamiatka
PSK	Prešovský samosprávny kraj
KSK	Košický samosprávny kraj
PR	Prírodná rezervácia
RO	Riadiaci orgán
RÚSES	Regionálny územný systém ekologickej stability
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SPR	Strategický plánovací región
SR	Slovenská republika
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
STN	Slovenská technická norma
UNESCO	Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
VÚC	Vyšší územný celok
VÚPOP	Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy
Z. z.	Zbierka zákonov Slovenskej republiky
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj
ŽSR	Železnice Slovenskej republiky

Úvod

Predmetom tejto Správy o hodnotení je posúdenie strategického dokumentu s dosahom na Košický samosprávny kraj: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ (ďalej len „PHRSR KSK“).

Správa o hodnotení strategického dokumentu je vypracovaná podľa rozsahu hodnotenia vydaného Okresným úradom Košice, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023).

„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja).

PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepcné dokumenty (ako je najmä Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja (napr. Iniciatíva Catching-up Regions).

PHRSR KSK spĺňa požiadavky na spracovanie integrovanej územnej stratégie v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu, Európskej Rady a odporúčaní Európskeho výboru regiónov. Je základom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EÚ, vrátane integrovaných územných investícií. Spracovaný je tak, aby jeho implementácia bola realistická, viazaná na rozpočtové programovanie verejného sektora a reálnu dostupnosť zdrojov.

PHRSR KSK predstavuje podklad VÚC a ďalších relevantných aktérov pôsobiacich na území kraja pre komunikáciu so štátnymi orgánmi v rámci jednotlivých sektorových politík. Zároveň vytvára rámec pre tvorbu strategických dokumentov na nižšej úrovni (pre mestá a obce na území kraja).

ČASŤ A

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie:	Košický samosprávny kraj
2. Identifikačné číslo:	IČO: 35 541 016
3. Sídlo:	Nám. Maratónu Mieru 68/1, 042 66 Košice
4. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, od ktorého možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie:	JUDr. Boris Bilčak – riaditeľ Úradu KSK
Úrad Košického samosprávneho kraja
Nám. Maratónu Mieru 1
042 66 Košice
email: riaditel@vucke.sk
Tel. číslo: 055 / 7268 141
5. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje kontaktnej osoby, od ktorej možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie:	Ing. Matej Ovčiarka – vedúci odboru regionálneho rozvoja
Úrad Košického samosprávneho kraja
Nám. Maratónu Mieru 1, 042 66 Košice
email: matej.ovciarka@vucke.sk
Tel. číslo: 055 / 6196 650

Ing. Angelika Theinerová – vedúca referátu sekretariátu Rady Partnerstva
Úrad Košického samosprávneho kraja
Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice
email: angelika.theinerova@vucke.sk
Tel. číslo: 055 / 6196 692 |

II. Základné údaje o strategickom dokumente

1. Názov

„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“

2. Územie (SR, kraj, okres, obec)

Navrhovaný strategický dokument (PHRSR KSK) rieši otázky a problémy na úrovni dotknutého Košického samosprávneho kraja:

- **Štát:** Slovenská republika
- **Kraj:** Košický
- **Okres:** Spišská Nová Ves, Rožňava, Gelnica, Košice-okolie, Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Trebišov, Michalovce a Sobrance
- **Obec:** Všetky mestá a obce na území Košického kraja

3. Dotknuté obce

Dotknutými obcami sú jednotlivé obce nachádzajúce sa na území Košického samosprávneho kraja v počte 440 obcí.

4. Dotknuté orgány

Dotknutými orgánmi sú všetky orgány verejnej správy, ktorých vyjadrenie sa vyžaduje pred prijatím alebo schválením strategického dokumentu.

Zoznam dotknutých orgánov:

- Ministerstvo životného prostredia SR, Námestie Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava,
- Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Štefánikova 15, 811 05 Bratislava
- Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky, Námestie slobody č. 6, 811 06 Bratislava
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava,
- Ministerstvo hospodárstva SR, Mlynské nivy 44/a, 827 15 Bratislava,
- Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky, Námestie Slobody 6, 810 05 Bratislava,
- Ministerstvo zdravotníctva SR, Limbová 2, 837 52 Bratislava 37
- Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky, Stromová 1 813 30 Bratislava
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Špitálska 4, 6, 8, 816 43 Bratislava,
- Štátna ochrana prírody SR, Tajovského 28B, 974 09 Banská Bystrica,
- Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Radničné námestie 8, 969 01 Banská Štiavnica,
- Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 5043/2, 080 01 Prešov
- Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica,
- Krajský pamiatkový úrad Košice, Hlavná 25, 040 01 Košice
- Okresný úrad Košice, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja,
- Okresný úrad Košice, Komenského 52, 041 26 Košice,
- Okresný úrad Košice - okolie, Hroncova 13, 040 01 Košice,
- Okresný úrad Michalovce, Námestie slobody 988/1, 071 01 Michalovce,
- Okresný úrad Sobrance, Tyršova 295, 073 01 Sobrance,
- Okresný úrad Rožňava, Špitálska 2212/3, 048 01 Rožňava,
- Okresný úrad Spišská Nová Ves, Markušovská cesta 1, 052 01 Spišská Nová Ves,
- Okresný úrad Trebišov, M. R. Štefánika 1161, 075 01 Trebišov,
- Okresný úrad Gelnica, Hlavná 102/1, 056 01 Gelnica,
- Mestá a obce Košického samosprávneho kraja.
- Okresný úrad Vranov nad Topľou, Námestie slobody 5, 093 01 Vranov nad Topľou,
- Mestá a obce Košického samosprávneho kraja,
- Dopravný úrad, Referát ochranných pásiem, Letisko M. R. Štefánika, 823 05 Bratislava,
- Železnice Slovenskej republiky, Generálne riaditeľstvo, Klemensova 8, 813 61 Bratislava,
- Správa a údržba ciest KSK, Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice.

Vymedzenie zainteresovanej verejnosti vrátane jej združení:

Zainteresovanou verejnosťou sú predovšetkým obyvatelia KSK a každý kto prejaví záujem o strategický dokument. Ďalej sem patria občianske iniciatívy, občianske združenia a mimovládne organizácie, podporujúce ochranu životného prostredia, ktoré prejavia záujem na postupoch environmentálneho rozhodovania v zmysle ustanovení §24 a §25 zákona č. 24/2006 Z. z.

5. Schvaľovací orgán

Orgánom kompetentným na prijatie strategického dokumentu je Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja.

6. Obsah a hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom

„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ – ďalej ako „PHRSR KSK“ predstavuje podklad VÚC a ďalších relevantných aktérov pôsobiacich na území kraja pre komunikáciu so štátnymi orgánmi v rámci jednotlivých sektorových politík. Zároveň vytvára rámec pre tvorbu strategických dokumentov na nižšej úrovni (pre mestá a obce na území kraja). Na PHRSR KSK nadväzujú niektoré ďalšie strategické dokumenty, ako napríklad Integrovaná územná stratégia (IÚS) kraja, ktorá predstavuje podklad pre implementáciu časti zdrojov EÚ na Slovensku (Program Slovensko). PHRSR predstavuje integrovaný prístup k regionálnemu rozvoju na území kraja a to tým, že zastrešuje požiadavky jednotlivých aktérov rôznych systémových úrovní (štát – samospráva – súkromný sektor – tretí sektor) a zároveň vytvára podmienky pre plnenie týchto požiadaviek z viacerých zdrojov (zdroje EÚ – štátne zdroje – zdroje samospráv – súkromné zdroje).

PHRSR KSK je spracovaný v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Ide o strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja). Na regionálnej a miestnej úrovni vznikla potreba zosúladenia rozvojových cieľov a programov s investičnými prioritami EÚ pre kohéznú politiku na roky 2021 – 2027 a zároveň s cieľmi stanovenými vo Vízii a stratégii rozvoja Slovenska do roku 2030. PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepcné dokumenty (ako je najmä Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja, Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 – 2030, a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja.

Schválenie PHRSR vyššieho územného celku (a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie vyššieho územného celku) je podmienkou na predloženie žiadosti vyššieho územného celku o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov (doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov).

Dokument, najmä spracovanie strategicko-programovej časti a následných častí, bolo realizované v súlade s Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja (z januára 2020) a s Jednotným metodickým rámcom pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027 (z augusta 2020) a na základe konzultácií so zástupcami gestora pre regionálny rozvoj (MIRRI SR).

PHRSR KSK je spracovaný tak, aby jeho implementácia bola realistická, viazaná na rozpočtové programovanie verejného sektora a reálnu dostupnosť zdrojov.

Rozvojová stratégia PHRSR KSK je **inovačnou, integrovanou a integrujúcou SMART stratégiou**, keďže hľadá rozumné, efektívne a udržateľné rozvojové riešenia a prístupy pre rozvoj kraja.

6.1. Obsah strategického dokumentu

V zmysle zákona je PHRSR VÚC strednodobým rozvojovým dokumentom (pre obdobie 5-10 rokov), ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu. Skladá sa z:

- úvodnej časti, ktorá obsahuje základné východiská procesu tvorby a obsahu,
- analytickej časti založenej na databáze informácií a ukazovateľov, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie VÚC, odhad jeho budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie (napríklad v oblasti odpadového hospodárstva, vodného hospodárstva, adaptácie na klimatické zmeny a pod.) a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja územia VÚC,
- strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja VÚC pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik. Určí hlavné ciele a priority rozvoja VÚC pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja VÚC,
- realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja VÚC, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja VÚC s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja VÚC formou akčných plánov,
- finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja VÚC.

Štruktúra obsahu:

A Úvod

1. Metodické a legislatívne východiská
2. Relevantné vstupy z programových a strategických dokumentov
 - 1.1 Nadnárodné dokumenty
 - 2.2 Národné dokumenty
 - 2.3 Regionálne dokumenty
3. Kompetencie samosprávy
 - 3.1 Obec (mesto)
 - 3.2 Samosprávny kraj
 - 3.3 Kompetencie vyššieho územného celku v jednotlivých oblastiach

B Analytická časť

4. Identifikácia územia
5. Demografia a zdravotný stav obyvateľstva
 - 5.1 Stav a vývoj obyvateľstva
 - 5.2 Štruktúry obyvateľstva
 - 5.3 Prognóza populačného vývoja
 - 5.4 Stredná dĺžka života pri narodení
 - 5.5 Úmrtnosť obyvateľstva
 - 5.6 Zhrnutie
6. Ľudské zdroje a trh práce
 - 6.1 Ekonomická aktivita
 - 6.2 Zamestnanosť
 - 6.3 Nezamestnanosť
 - 6.4 Priemerná mzda
 - 6.5 Zhrnutie

7. Sociálna inklúzia

- 7.1 Riziko chudoby
- 7.2 Marginalizované rómske komunity
- 7.3 Seniori a sociálne vylúčenie
- 7.4 Cudzinci
- 7.5 Sociálna inklúzia a bývanie
- 7.6 Sociálne podnikanie
- 7.7 Index sociálneho pokroku (SPI)
- 7.8 Zhrnutie

8. Osobná bezpečnosť

- 8.1 Trestné činy
- 8.2 Samovraždy
- 8.3 Dopravné nehody
- 8.4 Zhrnutie

9. Hospodárstvo

- 9.1 Vývoj HDP v Košickom kraji
- 9.2 Priame zahraničné investície
- 9.3 Pôdohospodárstvo
- 9.4 Štruktúra priemyslu a perspektívne odvetvia
- 9.5 Priemyselné parky
- 9.6 Podnikateľské subjekty
- 9.7 Vedecko-výskumný potenciál kraja
- 9.8 Kreatívny priemysel
- 9.9 Strieborná ekonomika
- 9.10 Cestovný ruch
- 9.11 Zhrnutie

10. Dopravná a technická infraštruktúra

- 10.1 Dopravná infraštruktúra
- 10.2 Verejná osobná doprava
- 10.3 Cyklodoprava
- 10.4 Elektrická energia
- 10.5 Geotermálna energia
- 10.6 Teplo
- 10.7 Zemný plyn
- 10.8 Vodovodná a kanalizačná sieť
- 10.9 Pokrytie internetom
- 10.10 Zhrnutie

11. Inštitucionálna infraštruktúra

- 11.1 Školská infraštruktúra
- 11.2 Zdravotná a všeobecná ambulantná starostlivosť
- 11.3 Zariadenia sociálnych služieb
- 11.4 Kultúra
- 11.5 Zhrnutie

12. Životné prostredie

- 12.1 Ovzdušie

- 12.2 Zmeny klímy
- 12.3 Odpady
- 12.4 Ochrana prírody
- 12.5 Brownfieldy
- 12.6 Zhrnutie

C SWOT analýza

13. SWOT analýza Košického kraja

Súvisiace koncepcné dokumenty kraja (abecedne)

Zoznam tabuliek

Zoznam grafov

Zoznam obrázkov

Zoznam máp

Zoznam skratiek

Analytické listy Košického kraja a jednotlivých okresov

D Metodika tvorby PHRSR

1. Proces spracovania PHRSR

E Vízia rozvoja

F Ciele rozvoja

2. Nevyhnutné predpoklady pre implementáciu PHRSR Košického kraja

3. Intervenčná logika strategicko-programovej časti

4. Priority rozvoja

Priorita 1 Udržateľná mobilita

Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby

Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

G Realizačno-finančná časť

5. Rada partnerstva pre Integrovaný územný rozvoj Košického kraja

6. Zásobník projektov

7. Finančná alokácia

8. Inštitucionálne zabezpečenie implementácie PHRSR

9. Monitorovanie a hodnotenie

10. Akčné

Zoznam príloh

Zoznam obrázkov

Zoznam tabuliek

Zoznam skratiek

6.2. Hlavné ciele strategického dokumentu

Hlavný cieľ PHRSR KSK:

Na základe vízie rozvoja: „Do roku 2030 chceme byť sociálnejší, zelenší, dostupnejší, inteligentnejší a pracovne atraktívnejší kraj“, bol stanovený **hlavný cieľ strategického dokumentu: zvýšiť životnú úroveň obyvateľov Košického kraja.**

Hlavnou myšlienkou zriadenia regionálnej a miestnej samosprávy je práve zlepšenie identifikácie potrieb a problémov na lokálnej úrovni a zabezpečenie ich efektívnejšieho riešenia z pozície samosprávy. Košický samosprávny kraj v rámci výkonu činnosti samosprávy podľa zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov smeruje všetko úsilie do všestranného rozvoja svojho územia, zvlášť reflektuje potreby svojich obyvateľov.

Toto poslanie KSK sa v svojej komplexnosti premieta do hlavného cieľa PHRSR, ktorý vytvára základ systému priorít, strategických a špecifických cieľov. Hlavný cieľ tak agreguje všetky úrovne stratégie a všetky oblasti územného rozvoja kraja (inovatívna a konkurencieschopná ekonomika, trh práce, zamestnanosť, cestovný ruch, sociálna oblasť, školstvo, kultúra, šport, zdravotníctvo, udržateľná doprava a energetika, životné prostredie a zmena klímy, dekarbonizácia, strategické rozhodovanie a plánovanie územia) s dopadom na kvalitu života jeho obyvateľov.

Hlavný cieľ plánuje Košický samosprávny kraj dosiahnuť spolu s partnermi prostredníctvom 8 strategických cieľov, ktoré odrážajú kompetencie vyššieho územného celku, ako aj kompetencie obcí a miest s cieľom rešpektovať princípy regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. Navrhovaných 8 strategických cieľov plne zohľadňuje výsledky analýz súčasného stavu územia, analýzu potrieb kľúčových aktérov, ako aj spoločné východiská európskych a národných politík, zároveň poukazujú na komplexný rozvoj územia a definujú nevyhnutné predpoklady a intervencie pre naplnenie stanovených špecifických cieľov.

Priorita je vnímaná ako oblasť, do ktorej je potrebné smerovať investície a opatrenia, ktoré povedú k eliminácii identifikovaných nedostatkov/problémov, pomôžu zlepšiť situáciu a prinesú rozvoj danej oblasti. Priority rozvoja a ciele PHRSR KSK na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) boli stanovené v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj (OSN 2015), ktorá je kľúčovou agendou pre zabezpečenie globálneho udržateľného rozvoja. Jej transformačný charakter je vyjadrený v 17-ich cieľoch udržateľného rozvoja. Slovensko si v roku 2018 zvolilo taký prístup k národnej implementácii Agendy 2030, ktorý 17 cieľov udržateľného rozvoja premietol na národnú úroveň prostredníctvom šiestich Národných priorít implementácie Agendy 2030, schválených vládou v roku 2018:

- Vzdelanie pre dôstojný život,
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- Dobré zdravie.

Priority a strategické ciele PHRSR KSK:

Priorita 1 Udržateľná mobilita

Strategický cieľ 1

- Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému

Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility

Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií

Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy

Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy

Špecifický cieľ 1.5: Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky

Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Strategický cieľ 2

- Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy

Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou

Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy

Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší

Špecifický cieľ 2.4: Sanácia environmentálnych záťaží

Špecifický cieľ 2.5: Podpora odpadového a obehového hospodárstva

Špecifický cieľ 2.6: Osveta a environmentálna výchova

Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

Strategický cieľ 3

- Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou

Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)

Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ

Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)

Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby

Strategický cieľ 4

- Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu

Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie

Špecifický cieľ 4.2: Marketing a propagácia destinácie Košického kraja

Špecifický cieľ 4.3: Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu

Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

Strategický cieľ 5

- Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov
- Špecifický cieľ 5.1:** Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

Strategický cieľ 6

- Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania

Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji

Špecifický cieľ 6.2: Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania

Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny

Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania

Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

Strategický cieľ 7

- Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia

Špecifický cieľ 7.1: Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúr a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)

Špecifický cieľ 7.2: Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti

Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia

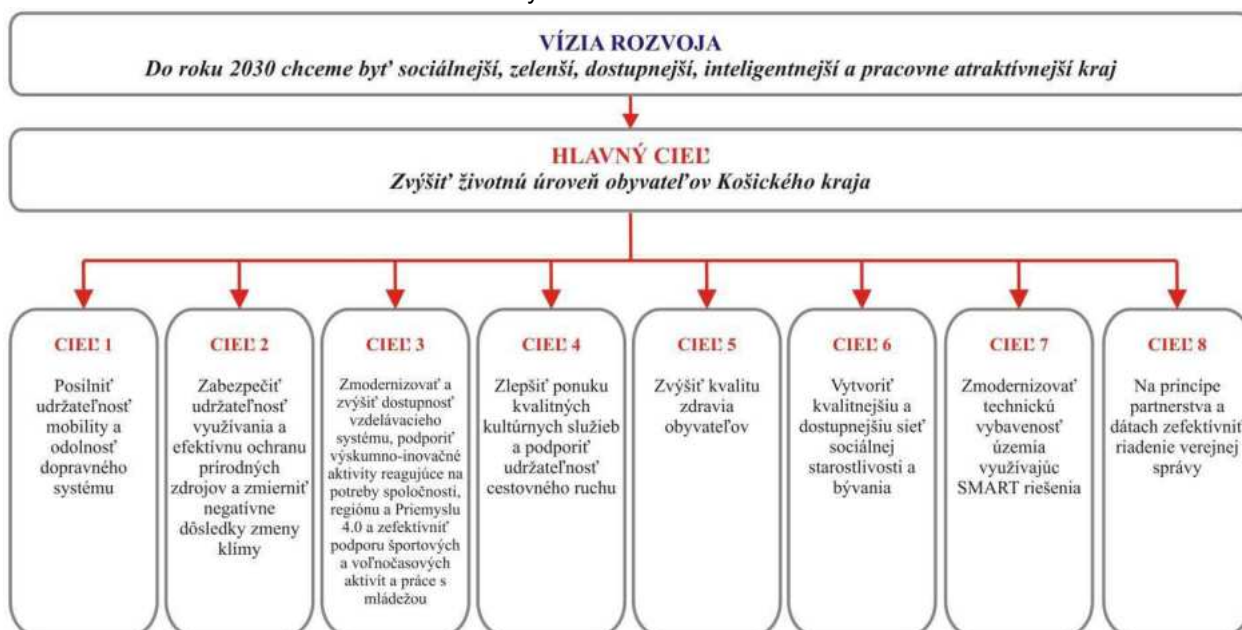
Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

Strategický cieľ 8

- Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy

Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy

Obr.: Schematické znázornenie zadaných cieľov PHRSR KSK

(Zdroj: PHRSR KSK)

Zásobník projektov

Zber projektových zámerov v území prebiehal v období od júla 2021 do novembra 2023. Na území Košického kraja bolo ku koncu novembra 2023 zozbieraných spolu 4 076 projektových zámerov, z čoho bolo pre ďalšie spracovanie v území relevantných 2 914 projektových zámerov (71,5% z celkového počtu zozbieraných projektových zámerov).

Tab.: Prehľad počtu projektových zámerov a požadovanej výšky alokácie v rámci strategicko - plánovacích regiónov Košického kraja k 30.11.2023

Strategicko-plánovací región	Počet zozbieraných projektových zámerov	Požadovaná výška alokácie
Abov	264	876 870 738 €
Dolný Zemplín: Sobrancecko-Michalovsko	1 230	409 211 456 €
Dolný Zemplín: Trebišovsko	360	179 728 409 €
Gemer	315	126 404 604 €
Hnilec	303	166 274 579 €
Spiš	353	231 075 922 €
Košický kraj	82	3 692 661 137 €
SPOLU	2 914	5 701 591 845 €

(Zdroj: PHRSR KSK, 2023)

Na úrovni stanovených priorít a cieľov PHRSR KSK bolo na území Košického kraja identifikovaných celkom 2 842 projektových zámerov. V rámci priorít PHRSR KSK je najviac projektových zámerov v Priorite 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie (726 projektových zámerov, t.j. 25,5%), v Priorite 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby (603 projektových zámerov, t.j. 21,2%) a v Priorite 1 Udržateľná mobilita (567 projektových zámerov, 20,0%). Z hľadiska rozpočtu je najvyššia alokácia v Priorite 1 Udržateľná mobilita (2 005 mil. €, 35,3%).

Metodika výberu projektových zámerov

Metodika výberu projektových zámerov pre PHRSR KSK 2023 – 2027 a IÚS KSK pozostávala z ôsmich procesných krokov:

1. Tvorba projektového zásobníka
2. Zber projektových zámerov
3. Administratívna kontrola I. – Komplexnosť projektových zámerov
4. Administratívna kontrola II. – Pripravenosť projektových zámerov
5. Proces hodnotenia projektových zámerov
6. Proces schvaľovania projektových zámerov
- 6.1 Schvaľovanie projektových zámerov pre PHRSR KSK
- 6.2 Schvaľovanie projektových zámerov pre IÚS KSK
7. Koordinácia implementácie PHRSR KSK/IÚS KSK
8. Monitorovanie a hodnotenie implementácie projektových zámerov.

Procesné kroky sú založené na princípoch:

- regionálna príslušnosť,
- potenciál rozvoja regiónov,
- potreby rozvoja regiónov,
- komplexnosť a
- transparentnosť.

Finančná alokácia

V rámci Košického kraja bolo zozbieraných 2 914 projektových zámerov relevantných pre ďalšie spracovanie v celkovej výške alokácie 5 701,6 mil. €. Z územného hľadiska na úrovni strategicko-

plánovacích regiónov (SPR) (mimo projektových zámerov pre celé územie Košického kraja) bola najvyššia alokácia v SPR Abov (876 mil. €, 15,4%) a v SPR Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko (409 mil. €, 7,2%).

Na úrovni stanovených priorít a cieľov PHRSR KSK bolo na území Košického kraja identifikovaných celkom 2 842 projektových zámerov v celkovej výške alokácie 5 674,7 mil. €. V rámci stanovených priorít PHRSR KSK bola najvyššia alokácia v Priorite 1 Udržateľná mobilita (2 005 mil. €, 35,3%) a v Priorite 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby (1 694 mil. €, 29,8%).

Komplexný prehľad počtu projektových zámerov a ich predpokladaného rozpočtu na úrovni stanovených priorít a cieľov PHRSR KSK je súčasťou predmetného strategického dokumentu.

6.3. Vzťah k iným strategickým dokumentom

PHRSR KSK vychádza z rámcov nadradených plánovacích dokumentov a plánov a zámerov rozvoja aktérov regionálneho rozvoja v zmysle princípu subsidiarity.

Nadnárodné dokumenty

Multisektorové

- Agenda OSN pre udržateľný rozvoj 2030 (Agenda 2030)

Životné prostredie

- Parížska dohoda o zmene klímy
- Kjótsky protokol
- Európska zelená dohoda
- Protokol o vode a zdraví
- Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja
- Dohovor o ochrane a využívaní hraničných tokov a medzinárodných jazier
- Rámcová smernica o vode
- Bazilejský dohovor
- Dohovor o biologickej diverzite
- Dohovor o mokradiach

Sociálne veci

- Európska sociálna charta
- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím
- Všeobecná deklarácia ľudských práv
- Charta základných práv Európskej únie
- Dohovor o právach dieťaťa
- Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Európsky dohovor o ľudských právach)
- Európsky pilier sociálnych práv

Vzdelávanie

- OECD Skills Strategy for Slovakia

Dokumenty SR

Multisektorové

- Národné priority implementácie Agendy 2030

- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- Východisková pozícia Slovenskej republiky k politike súdržnosti Európskej únie po roku 2020
- Národný investičný plán SR na roky 2018 – 2030 (návrh)
- Koncepcie mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030
- Analýza regiónov na úrovni VÚC a na úrovni subregiónov
- Stratégia hospodárskej politiky SR do roku 2030

Ľudské zdroje

- Prognóza obyvateľstva Slovenska do roku 2060 – Revízia poznatkov a predpokladov v kontexte pokračujúcej transformácie
- Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch Slovenskej republiky do roku 2035

Energetika

- Koncepcia energetickej efektívnosti SR
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030

Inovácie, výskum

- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS3) vrátane príslušného Implementačného plánu
- Podpora inovatívnych riešení v slovenských mestách
- Sprievodca inteligentným rozvojom miest a regiónov

Digitalizácia

- Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030

Elektromobilita

- Stratégia rozvoja elektromobility v Slovenskej republike a jej vplyv na národné hospodárstvo Slovenskej republiky
- Návrh akčného plánu rozvoja elektromobility v Slovenskej republike

Doprava a mobilita

- Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030
- Návrh priorít vo výstavbe cestnej infraštruktúry (2020)
- Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest
- Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (MDV SR)

Sociálne veci

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020

Regionálne dokumenty

Multisektorové

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022

- Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Košický kraj v znení zmien a doplnkov
- Regionálna integrovaná územná stratégia (RIÚS) Košického samosprávneho kraja 2014-2020
- Vodíková stratégia Košického kraja

Inovácie, výskum

- Regionálna inovačná stratégia (RIS) Košického kraja 2021 – 2030

Cestovný ruch

- Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027
- Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027

Kultúra

- Konceptia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020 – 2025 (2030) – Tradície inšpirujú inovácie
- Sociálna starostlivosť
- Konceptia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016 – 2020
- (2022)
- Stratégia aktívneho starnutia Košického kraja na roky 2019 – 2023

Zdravotníctvo

- Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016 – 2020

Vzdelávanie

- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v Košickom samosprávnom kraji 2021 – 2025
- Konceptia podpory pohybových aktivít obyvateľov Košického samosprávneho kraja 2020 – 2025
- Konceptia rozvoja práce z mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030)

Doprava a mobilita

- Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja (PUM)
- Plán dopravnej obslužnosti KSK
- Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 – 2030

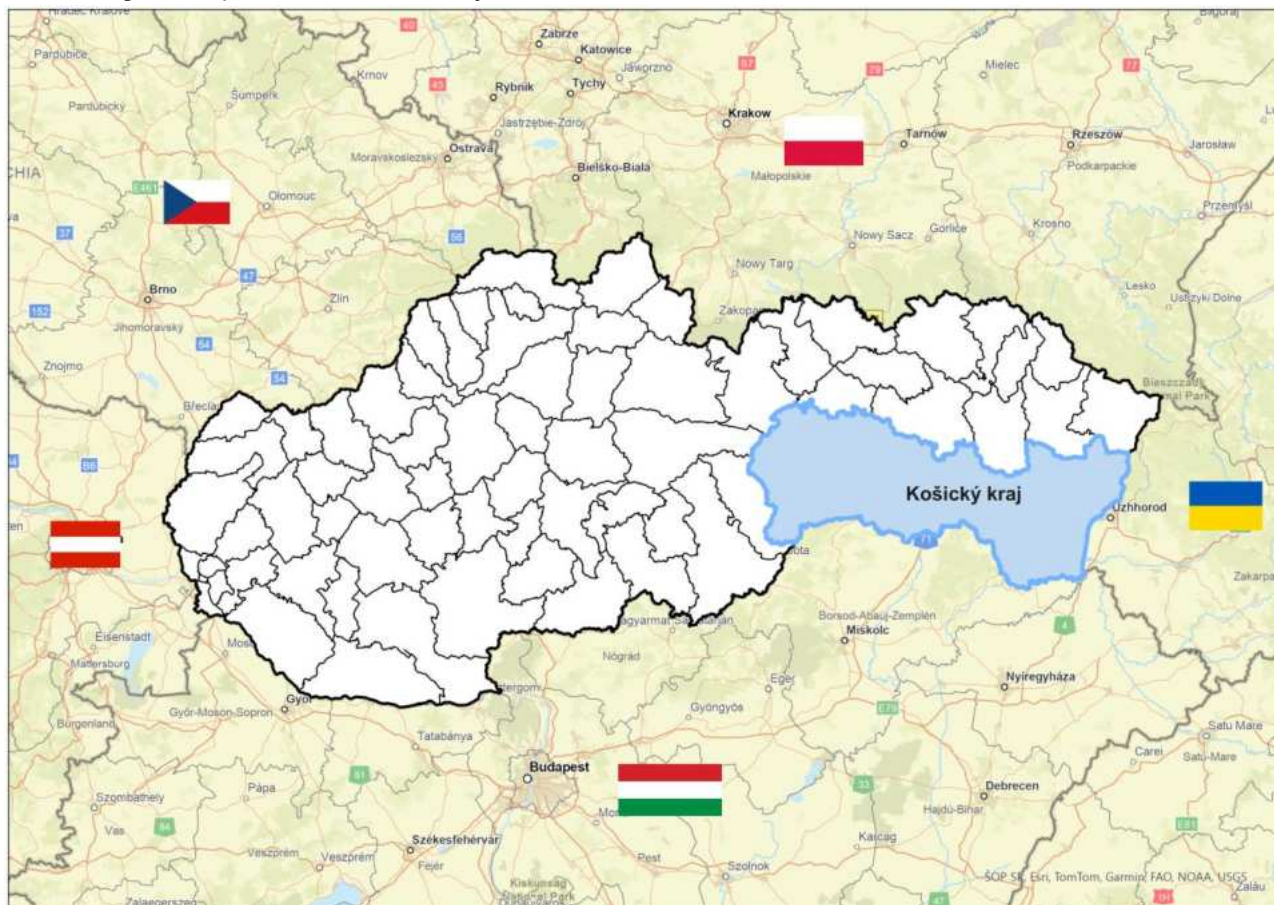
Životné prostredie

- Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji
- Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
- Program obnovy krajiny Košického kraja

III. Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

Územie Košického samosprávneho kraja sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenskej republiky. Má spoločné hranice s dvoma samostatnými štátmi – Maďarskom a Ukrajinou a dvoma slovenskými kraji – Prešovským a Banskobystrickým samosprávnym krajom. Celková rozloha kraja je 6 753 km², čo predstavuje 13,8 % z celkovej rozlohy Slovenskej republiky. Podľa rozlohy je štvrtým najväčším krajom na Slovensku. Z hľadiska osídlenia Košický kraj s celkovým počtom 780 288 obyvateľov (r. 2021) predstavuje cca 14,4 % podiel z celkového počtu obyvateľov SR.

Obr.: Geografická poloha Košického kraja

(Zdroj: EKOJET, 2024)

Administratívne územie Košického samosprávneho kraja zahŕňa 440 obcí, z toho 17 so štatútom mesta a 11 okresov: Gelnica, Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Košice-okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov.

1. Informácie o súčasnom stave životného prostredia vrátane zdravia a jeho pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument nebude realizovať

1.1 Geologické, geomorfologické pomery a nerastné suroviny

1.1.1. Geologické pomery

Z geologického hľadiska spadá celé územie Košického kraja do pásma Vnútrotných Západných Karpát. Územie KSK je charakteristické výskytom piatich primárnych horninových prostredí. Prvé horninové prostredie predstavuje jednotka gemerikum, ktorá spolu so silicikom a obalovými útvarmi budujú pohoria Slovenský kras, Volovské vrchy, Revúcku vrchovinu a Rožňavskú kotlinu. Druhé prostredie je tvorené jednotkami neogénnych sedimentov, ktoré tvoria dve panvy - Košickú kotlinu a Východoslovenskú nížinu, medzi ktorými vystupuje na povrch jednotka neovulkanitov tvoriaca pohorie Slanské vrchy. Východnú časť Košického kraja geologicky tvoria pozdĺž vodných tokov kvartérne horniny nivných sedimentov. Ďalej od alúvií riek sa vyskytujú kvartérne sedimenty v podobe spraší a sprašových hĺn. Podobnú geologickú genézu má aj Košická kotlina, v ktorej nájdeme ešte vystupujúce ostrovy jazerných a riečnych sedimentov. Slanské vrchy a Vihorlatské vrchy tvoria pyroxenické andezity II fázy a pyroklastiká andezitov. Na juhu Bodvianska pahorkatina je tvorená sprašmi a sprašovými hlinami. Slovenský kras a Veporské pásmo sa vyznačuje kremencami, pestrými bridlicami resp. bielymi a svetlosivými vápencami. Pestré geologické zloženie majú Volovské vrchy, kde v sa striedajú horniny fylitov, pieskovcov, kvarcítov (ordovik) s horninami paleovulkanitov a metaruptív (tufy, porfyroidy, kremenné keratofýry) s ostrovčekmi melafýrov, spilitov ich tufov s fylitmi, kvarcítmi rakovskej série (devón). Stolické vrchy tvoria biotické granodiority a kremenné diority, Revúcka vrchovina sa skladá prevažne z fyltizovných vápencov s diabazovými tufmi a tufitmi (karbón). Na severe Hornádska kotlina predstavuje najmä flyšové vývoje s premenlivým podielom pieskovcov, ílovcov, a slieňovcov vo vnútrokarpatskom paleogéne, resp. z prevažne pieskovcových vrstiev vnútrokarpatského paleogénu, miestami so zlepenkami.

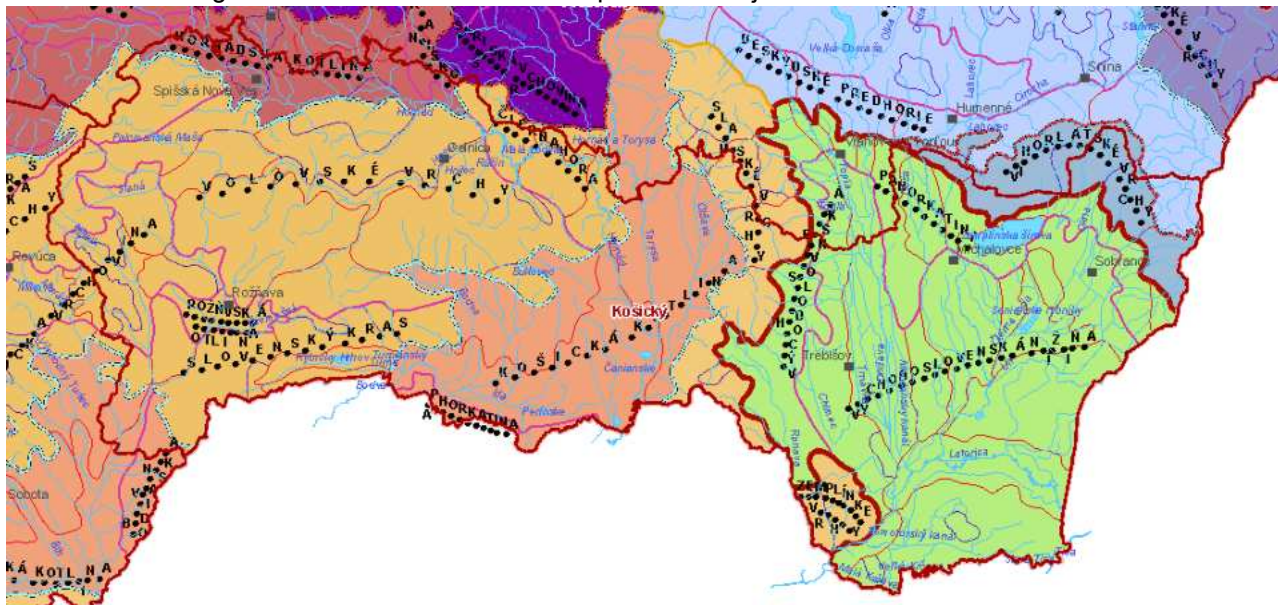
1.1.2. Geomorfologické pomery

Územie Košického kraja zaberá Východoslovenskú nížinu, Zemplínske vrchy, časť Košickej kotliny, Bodvianskej pahorkatiny, Slanských a Vihorlatských vrchov. Stredom kraja sa tiahnu Slanské vrchy. Na západe kraj siaha do celkov Slovenského Rudohoria: Čiernej Hory, Volovských vrchov, Slovenského krasu, Rožňavskej kotliny, Revúckej vrchoviny, Stolických vrchov a Slovenského raja. Na severe preniká do Hornádskej kotliny a Braniska. Najvyšší bod kraja je Stolica (1476 m n. m.). Najnižší bod kraja je Klin nad Bodrogom (94 m n. m.) v okrese Trebišov, ktorý je zároveň najnižšie položeným miestom na Slovensku.

Východná časť kraja – Východoslovenská rovina a Východoslovenská pahorkatina je prevažne nížinná oblasť. Je tvorená eróznodenučným reliéfom, predovšetkým reliéfom rovín a nív, zvlnených rovín a reliéfom nížinných pahorkatín. Pozdĺž vodných tokov sa nachádzajú prolúviálne kužele vysoké, ale aj mokradňové úpätné a medzivalové depresie. Oblasť tvoria výrazne negatívne morfoštruktúry, resp. väčšie celky tvoria aj sprašové tabule. Obdobne Košická kotlina je tvorená pozdĺž vodných tokov reliéfom rovín a nív, severnejšie však reliéfom kotlinových pahorkatín a reliéfom pedimentových podvrchovín a pahorkatín s výraznými negatívnymi morfoštruktúrami (priekopové prepadliny).

Západná časť kraja, ktorá je tvorená vysočinovou oblasťou (Volovské vrchy, Čierna hora, Stolické vrchy, Revúcka pahorkatina, majú typ reliéfu hornatinový až vysočinový, podhľadný reliéf. Južnejšie nachádzajúci sa Slovenský kras je tvorený reliéfom krasových planín s pozitívnymi morfoštruktúrami (hraste). Kotliny nachádzajúce sa medzi vysočinovým reliéfom (Rožňavská kotlina), resp. na severe kraja Hornádska kotlina predstavujú kotlinový typ reliéfu s negatívnymi morfoštruktúrami. Vysočinový reliéf majú aj Slanské vrchy a Vihorlatské vrchy s pozitívnymi morfoštruktúrami.

Obr.: Geomorfologické členenie Košického samosprávneho kraja

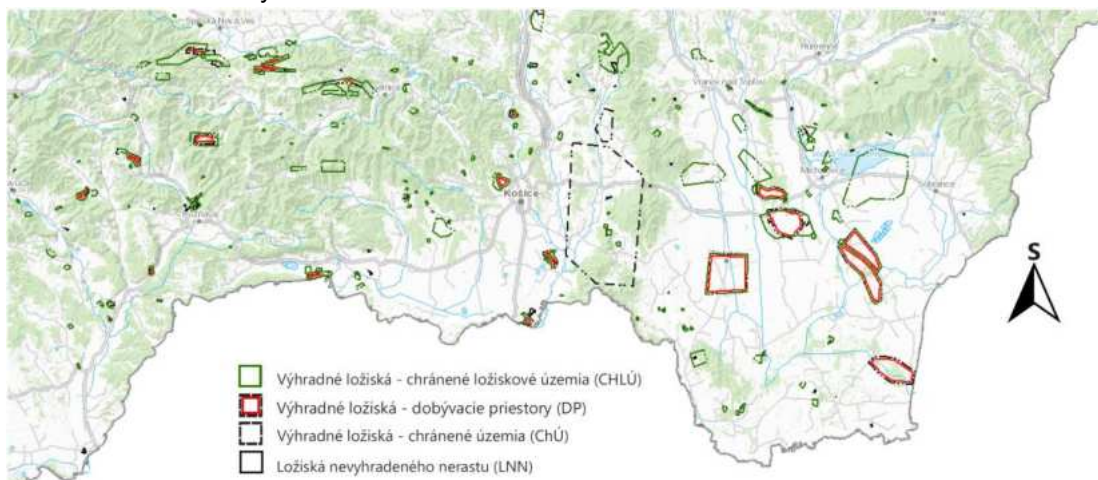
(Zdroj: Atlas krajiny SR)

1.1.3. Nerastné suroviny

Pokiaľ ide o nerastné suroviny územie KSK je bohaté na surovinové zdroje, resp. zásoby rudných surovín. Z výhradných nerastov sa na území KSK ťažia predovšetkým železné a medené rudy. Územie reprezentuje však dôležitú surovinovú základňu zásob energetických aj nerudných surovín a stavebných materiálov, ktoré umožňujú rozvoj stavebného priemyslu. Ku získavaným energetickým surovinám patrí zemný plyn a gazolín. Nerudné suroviny zastupujú prevažne ložiská kremeňa, barytu, bentonitu sadrovca a anhydritu. Ťažba stavebných surovín je významná na celom území KSK – stavebný kameň, tehliarske suroviny, štrkopiesky a piesky.

Realizáciou strategického dokumentu nebudú ovplyvnené existujúce chránené ani výhľadové ložiská nerastných surovín. V prípade realizácie strategických cieľov / aktivít strategického dokumentu v existujúcich chránených a výhľadových ložiskách nerastných surovín, resp. ich bezprostrednom okolí bude potrebné rešpektovať platnú legislatívu v zmysle zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov a zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov.

Obr.: Ložiská nerastných surovín

(Zdroj: geology.sk, 2024)

1.1.4. Geodynamické javy

Na území KSK možno z geodynamických javov identifikovať seizmicitu, eróziu, svahové deformácie a zosuvy.

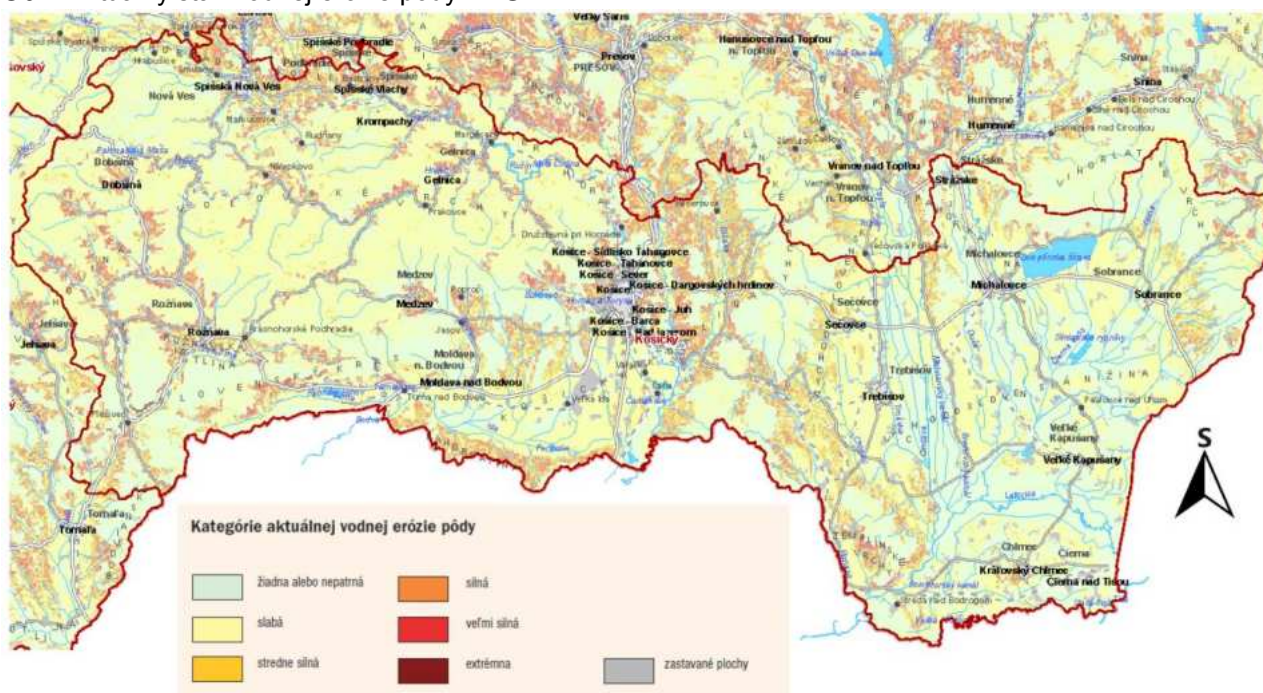
Seizmicita

Seizmické ohrozenie v hodnotách špičkového zrýchlenia je na skalnom podloží v území kraja v závislosti od lokality rôzne. Pohybuje sa v úrovniach od 0,50 m.s⁻¹ v západnej časti KSK v okresoch Rožňava, Gelnica, Košice-okolie až po 1,29 m.s⁻¹ severnej časti okresov Košice-okolie, Trebišov a Michalovce.

Erózia

Erózia poľnohospodárskej pôdy predstavuje úbytok povrchovej najúrodnejšej vrstvy pôdy, úbytok živín, humusu, organickej hmoty, zníženie mikrobiologického života a stratu funkcií pôdy. Najviac sú ňou postihnuté pahorkatiny, kotliny, horské a podhorské oblasti. V roku 2022 bolo v SR aktuálnou vodnou eróziou rôznej intenzity (kategórie erodovanosti od strednej až po extrémnu) ohrozených 233 822,7 ha poľnohospodárskej pôdy čo predstavuje 12,8 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pôd evidovaných v registri PPA. Problém vodnej erózie sa dáva do súvisu najmä s vysoko produkčnými pôdami, ako sú černoze či hnedozeme, hlavne na sprašových pahorkatinách.

Obr.: Aktuálny stav vodnej erózie pôdy v KSK

(Zdroj: Atlas krajiny SR, 2024)

Tab.: Ohrozenosť pôd KSK vodnou eróziou podľa stupňov eróznej ohrozenosti

Kategória eróznej ohrozenosti v KSK								Výmera poľnohospodárskej pôdy v KSK (ha)
Žiadna až slabá erózia		Stredná erózia		Silná erózia		Extrémna erózia		
ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
196504,22	59,05	63260,72	19,01	43294,16	13,01	29716,9	8,93	332776

(Zdroj: VUPOP Bratislava, 2019)

Svahové deformácie a zosuvy

Významné prejavy exogénnych geodynamických procesov prestávajú svahové deformácie. Zosuvy sa koncentrujú predovšetkým v oblasti Košickej kotliny, Slanských vrchov a Bodvianskej pahorkatiny, menej v oblasti Vihorlatských vrchov a Popričného v severovýchodnej časti kraja. V ostatných častiach kraja sa zosuvy vyskytujú iba sporadicky a to v dolinách väčších tokov (napr. Hankovský potok, Slaná, Hornád, Bodva, Ondava). v kraji prevládajú potenciálne zosuvy (533) nad stabilizovanými (269) a aktívnymi (92). Z hľadiska tvaru dominujú zosuvy plošné (približne izometrický tvar), menej časté sú zosuvy prúdové (výrazne prevláda dĺžka nad šírkou) a frontálne (výrazne prevláda šírka nad dĺžkou), z hľadiska hĺbky šmykovej plochy majú najväčšie zastúpenie zosuvy stredne hlboké (5 – 10 m), zosuvy plytké (menej než 5 m) a hlboké (viac než 10 m) sa vyskytujú v menšej miere, z hľadiska veku ide takmer výlučne o recentné zosuvy. Prevládajúcim tvarom povrchu zosuvov je zvlnený, členitý a nerovný, menej často stupňovitý reliéf. V telesách zosuvov sa často vyskytujú zamokrené plochy, jazierka a pramene. Z hľadiska sklonu prevládajú svahy v rozmedzí 6° – 12° nad miernejšími (< 6°) a strmšími (> 12°) svahmi. Súčasťou databázy sú aj informácie o využití územia (zastavanosť, trávnatý a lesný porast, úhor, pole, lúka, záhrada, vinica) (Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, 2020).

1.2 Pôdne pomery

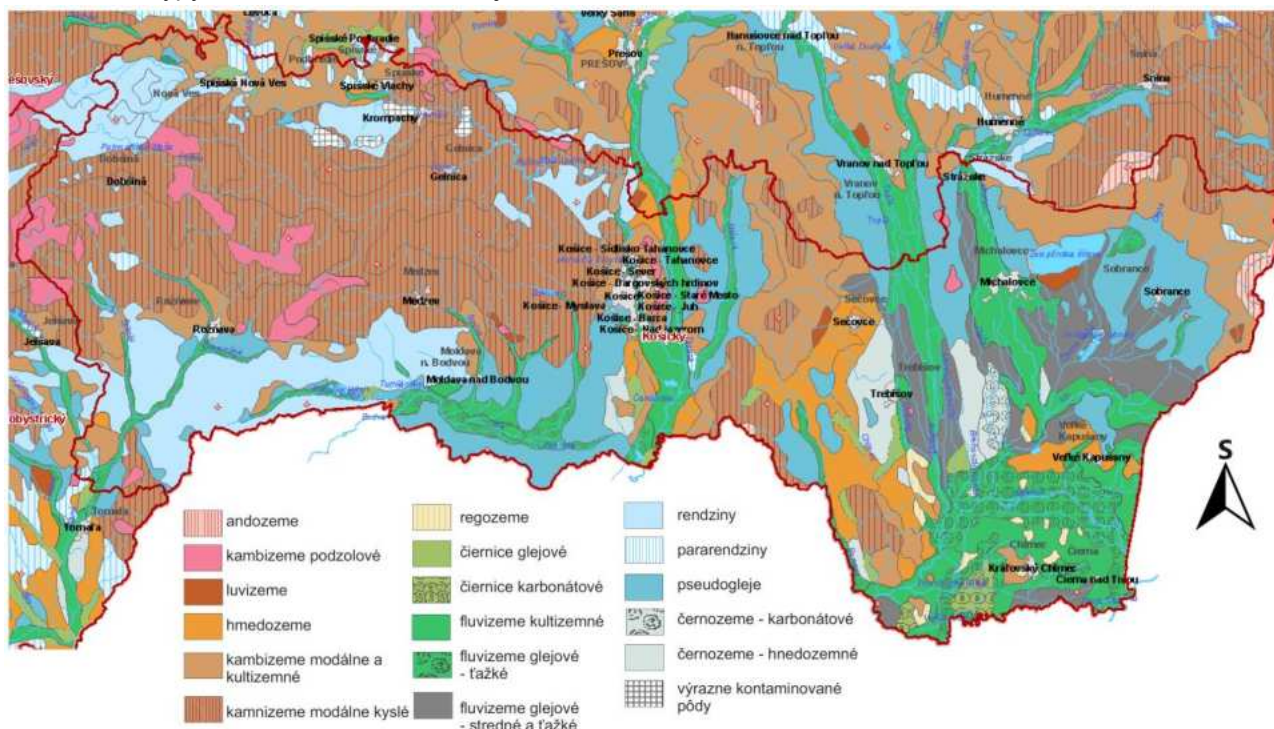
Na území KSK sa vyskytuje viacero typov pôdy. Ich rozmiestnenie je podmienené predovšetkým výškovou zonálnosťou (nížina / kotlina / pohorie), geologickými a hydrologickými pomermi a pod. Poľnohospodárske pôdy KSK z väčšej časti spadajú do tzv. neogénnej sedimentárnej panvy. Najrozšírenejším pôdnym typom sú fluvizeme (28,89%). Rendziny (3,08%) dominujú v juhozápadnej a severozápadnej časti KSK viazané na geomorfologické jednotky Slovenský kras a Volovské vrchy. V oblastiach Košickej kotliny a Východoslovenskej nížiny prevládajú fluvizeme (28,89%) a pseudogleje (16,86%) pochádzajúce zo sprašových hĺn a svahovín. Aby pôdy poskytovali dobré úrody treba ich predovšetkým vápniť a dostatočne hnojiť. V kraji dominujú pôdy stredne ťažké s vyšším obsahom ílovitej frakcie. Pri lokalitách s výskytom spomínaných ílovitých pôd je nutné venovať zvýšenú pozornosť preventívnym a ochranným opatreniam.

Tab.: Zastúpenie pôdných typov v rámci KSK v k 1. januáru 2023

Zastúpenie pôdných typov v KSK													
fluvizem		čiernica		černozem		regozem		hnedozem		livizem		kambizem	
ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
96139	28,89	8386	2,52	9284,5	2,79	5324,4	1,60	20665,4	6,21	7154,7	2,15	85290,5	25,63
pseudoglej		rendzina		organozem		slanisko		litozem		glej		zrazy	
ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
56106	16,86	10249,5	3,08	33,3	0,01	465,9	0,14	3094,8	0,93	27520,6	8,27	3094,8	0,93
Celková výmera poľnohospodárskej pôdy v KSK						332 776 ha							

(Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde SR, 2023)

Obr.: Pôdne typy na území Košického kraja

(Zdroj: Atlas krajiny SR)

1.2.1. Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo zohráva kľúčovú rolu v južnej časti kraja. Úrodná pôda Východoslovenskej nížiny je základňou pre pestovanie obilnín a olejnín. Na hornatom severe sa pestujú menej náročné poľnohospodárske plodiny.

V Košickom kraji zaberala poľnohospodárska pôda plochu cca 3 328,5 km² (49,3% z celkovej rozlohy kraja) a kraj sa na rozlohe poľnohospodárskej pôdy SR podieľa 14,0%. V rámci výmery poľnohospodárskej pôdy v Košickom kraji zaberá najvyšší podiel orná pôda (61,2% z poľnohospodárskej pôdy) a trvalé trávne porasty (33,2% z poľnohospodárskej pôdy). Nepoľnohospodárska pôda v Košickom kraji zaberá svojou rozlohou polovicu územia kraja (50,7%), z toho najvyšší podiel tvorí lesný pozemok (78,7% z celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy).

V rámci KSK možno negatívne hodnotiť prevahu veľkoplošnej ornej pôdy s minimálnym zastúpením ekostabilizačných prvkov v krajinskej štruktúre v rámci územia celej Východoslovenskej nížiny a Košickej kotliny. Z hľadiska geografickej diverzifikácie, najvyšší stupeň ekologickej stability charakterizuje kompaktné územie v západnej časti Košického kraja, obmedzené na územia okresov Gelnica a Rožňava. V protiklade k tomu, územia s najnižším stupňom ekologickej stability sa nachádzajú v južnej a východnej časti kraja, ohraničené územia okresov Trebišov a Michalovce. Nízka ekologická stabilita veľkých plôch poľnohospodárskej pôdy vytvára predpoklady pre značnú vodnú, resp. veternú eróziu.

Obr.: Graf podielu základných typov využitia pozemkov v rámci KSK

(Zdroj: KSK, 2023)

Tab.: Členenie poľnohospodárskej pôdy v jednotlivých okresoch KSK podľa druhov pozemkov

Poľnohospodárska pôda spolu (ha)*								
GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV	KRAJ
10816	9017	74834	72135	36487	30158	20660	78670	332776
1,60%	1,34%	11,08%	10,68%	5,40%	4,47%	3,06%	11,65%	49,27%
Orná pôda (ha)**								
GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV	KRAJ
801	6000	54299	48147	10483	17705	9329	57010	203773
0,24%	1,80%	16,32%	14,47%	3,15%	5,32%	2,80%	17,13%	61,23%
Záhrady (ha)**								
GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV	KRAJ
305	1201	2733	3067	1332	1091	513	3177	13417
0,09%	0,36%	0,82%	0,92%	0,40%	0,33%	0,15%	0,96%	4,03%
Ovocné sady (ha)**								
GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV	KRAJ
0	115	452	332	81	304	45	676	2004
0%	0,04%	0,14%	0,1%	0,02%	0,09%	0,01%	0,20%	0,6%
TTP (ha)**								
GL	KE	KS	MI	RV	SO	SN	TV	KRAJ
9710	1700	17292	20263	24444	10417	10773	16009	110608
2,92%	0,51%	5,2%	6,09%	7,35%	3,13%	3,24%	4,81%	33,25%

(Zdroj: Úhrnné hodnoty druhov pozemkov, štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR, 2023)

Pozn.: * % z celkovej výmery KSK, ** % z výmery poľnohospodárskej pôdy KSK

Okres Rožňava

Poľnohospodárska pôda (orná pôda 9 % a trávnaté porasty 21 %) má oveľa menšie zastúpenie ako lesné pozemky (62 %). V tomto okrese majú veľké zastúpenie pôdy s veľmi dobrou infiltračnou schopnosťou (43 %), pričom pôdy s malou infiltračnou schopnosťou majú zastúpenie iba 2 %.

Okres Spišská Nová Ves

V okrese SNV majú lesné pozemky (56 %) výraznejšie zastúpenie ako poľnohospodárske pozemky (orná pôda 16 % a trvalé trávne porasty 18 %). Pôdy s malou infiltračnou schopnosťou (11 %) majú menšie zastúpenie oproti pôdam s dobrou infiltračnou schopnosťou (28 %).

Okres Gelnica

V okrese prevládajú lesné pozemky (76 %), kdežto orná pôda predstavuje iba 1 % a trvalý trávny porast 17 % z celkovej plochy územia. Zastavané plochy spolu s ostatnými plochami predstavujú 4 % z celkového využitia pozemkov. Takýto pomer využitia pozemkov v kombinácii s piesčito hlinitou pôdou (až 85 %), ktorá má dobré infiltračné schopnosti, predstavuje okres Gelnica (relatívne najbezpečnejší okres z hľadiska tvorby povodní v Košickom kraji).

Okresy Košice I až IV

V okresoch sa vyskytujú len pôdy s dobrou infiltračnou schopnosťou (9 %) a strednou infiltračnou schopnosťou (91 %).

Okres Košice - okolie

V okrese je zastúpená prevažne poľnohospodárska pôda (orná pôda 35 % a trávnaté porasty 11 %) a s pomerne hustou infraštruktúrou a zastavanými územiami v okolí Košíc.

Okres Michalovce

V okrese sú zastúpené prevažne poľnohospodárske pozemky (orná pôda 47 % a trávnaté porasty 20 %). Lesy majú v okrese zastúpenie približne 12%.

Okres Trebišov

V okrese prevláda výrazné zastúpenie poľnohospodárskej pôdy (orná pôda 53 %, trávnaté porasty 15 %, vinica 2 %) oproti lesným pozemkom (13 %). Takisto zastavané plochy (6 %) a ostatné plochy (4 %) zaberajú až desatinu územia. Pôdy s malou až veľmi malou infiltračnou schopnosťou zaberajú vyše tretinu územia.

Okres Sobrance

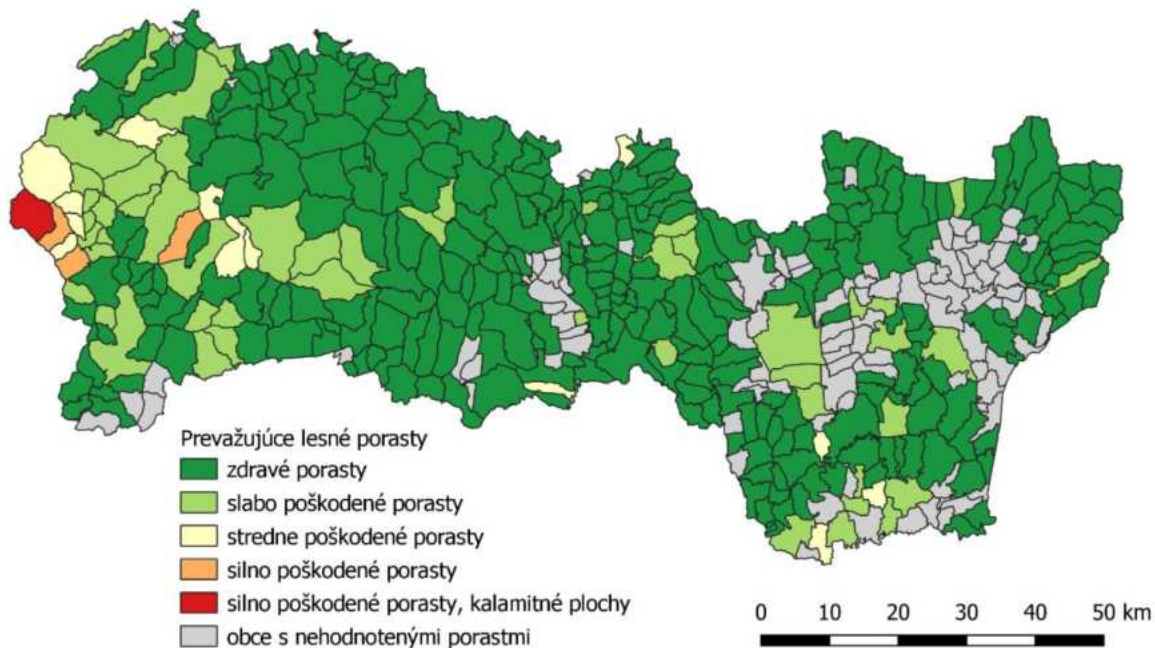
aj v okrese Sobrance prevláda poľnohospodárska pôda (orná pôda 33 %, trávnaté porasty 19 % a vinica 1 %) nad lesnými pozemkami lokalizovanými najmä v pohorí Vihorlat (35 %).

Lesné hospodárstvo

Celková výmera KSK je 675 433 ha (podľa Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR k 1. januáru 2023, ÚGKaK SR, Bratislava, 2023), pričom poľnohospodárska pôda tvorí 332 561 ha, (49,2 % podiel z celkovej výmery KSK), lesné pozemky sú zastúpené na ploche 269 734 ha (39,9% podiel), zastavaná plocha je na úrovni 34 799 ha, ostatná plocha 21 982 a vodné plochy 16 326 ha.

Prebiehajúca klimatická zmena sa čoraz výraznejšie prejavuje na lesných porastoch. Zdravotný stav porastov bol vyhodnotený prostredníctvom diaľkového prieskumu Zeme a terénneho hodnotenia.

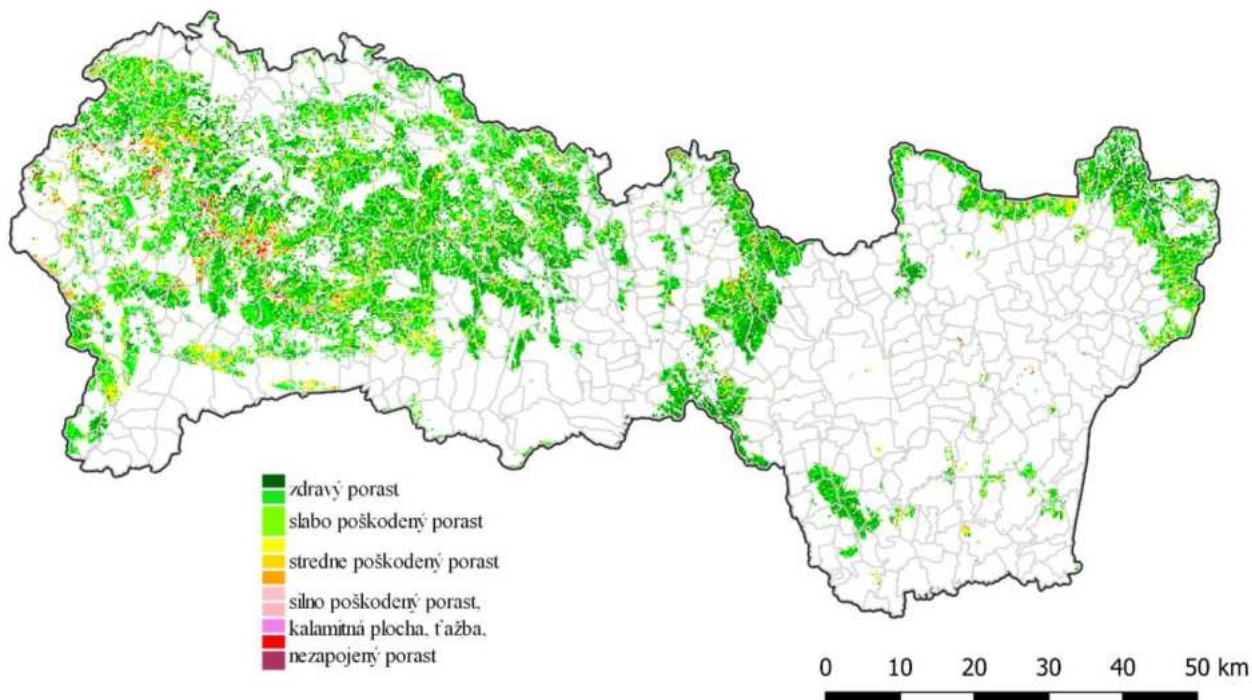
Obr.:Klasifikácia stavu lesov podľa obcí KSK

(Zdroj: Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, 2020)

Zvolený metodický postup však neumožňuje odlišiť plochy náhodných a kalamitných ťažieb od veľmi silno poškodených porastov, preto tak vyťažené ako aj veľmi silno poškodené porasty boli zlúčené do najvyšších kategórií poškodenia. Výrazný vplyv na nárast poškodenia mal zvýšený výskyt najmä vetrových kalamít, v smrekových porastoch nasledovaný zvyčajne gradáciami podkôrneho hmyzu.

Obr.: Zdravotný stav lesných porastov v r. 2018

(Zdroj: Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, 2020)

Tab.: Výmera lesných pozemkov v jednotlivých okresoch kraja (ha)

Okres	Výmera celkom ha	Lesné pozemky ha	Lesnatosť %
Gelnica	58431	44383	76
Košice I	8546	5154	60,3
Košice II	8054	1141	14,2
Košice III	1683	924	54,9
Košice IV	6091	286	4,7
Košice-okolie	153460	65624	42,8
Michalovce	101924	12911	12,7
Rožňava	117335	72495	61,8
Sobrance	53816	19135	35,6
Spišská Nová Ves	58746	33101	56,3
Trebišov	107348	14581	13,6
KSK spolu	675433	269735	39,9

(Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR, 2023)

1.3. Klimatické pomery

Košický kraj je geograficky značne členitý a pestrý. Jeho súčasťou sú nížiny, pahorkatiny, masívy pohorí s rôzne orientovanými chrbtami, kotliny - viac, či menej uzavreté okolitými pohoriami a tiež doliny riek, široké no i úzke a hlboké. Nadmorská výška Východoslovenskej nížiny je okolo 100 m, hrebene najvyšších pohorí akými sú Slanské vrchy a Slovenské Rudohorie presahujú 1000 m. Táto pestrosť reliéfu vplýva na klimatické pomery jednotlivých častí kraja. Územie kraja do nadmorskej výšky asi 400 m n. m. patrí do teplej klimatickej oblasti pričom dobre ventilovaná a na juhu otvorená Východoslovenská nížina patrí do mierne suchého okrsku, zatiaľ čo Košická i Rožňavská kotlina do okrsku mierne vlhkého. Pahorkatiny, pod pohoriami a vyššie položené doliny, zhruba do nadmorskej výšky 800 m n. m. patria do okrsku mierne teplého, ktorý je väčšinou mierne vlhký. Nad touto hranicou začína chladná oblasť, ktorá je vlhovo v priemere veľmi vlhká a zásobuje odtokom nižšie položené oblasti. Územie kraja má väčšiu kontinentalitu, pretože teplé prúdenie od Atlantiku v zime je tu menej časté ako v juhozápadnej časti Slovenska. V dôsledku toho má napr. Trebišov o 2 °C nižšiu priemernú januárovú teplotu oproti Bratislave. Najnižší ročný úhrn zrážok, menej ako 600 mm je v južnej časti Východoslovenskej nížiny, najviac, 700 až 800 mm je v chrbtových polohách pohorí. Východná polovica kraja, je vzhľadom na konfiguráciu pohorí, ležiacich v nej alebo jej tesnom okolí veternejšia.

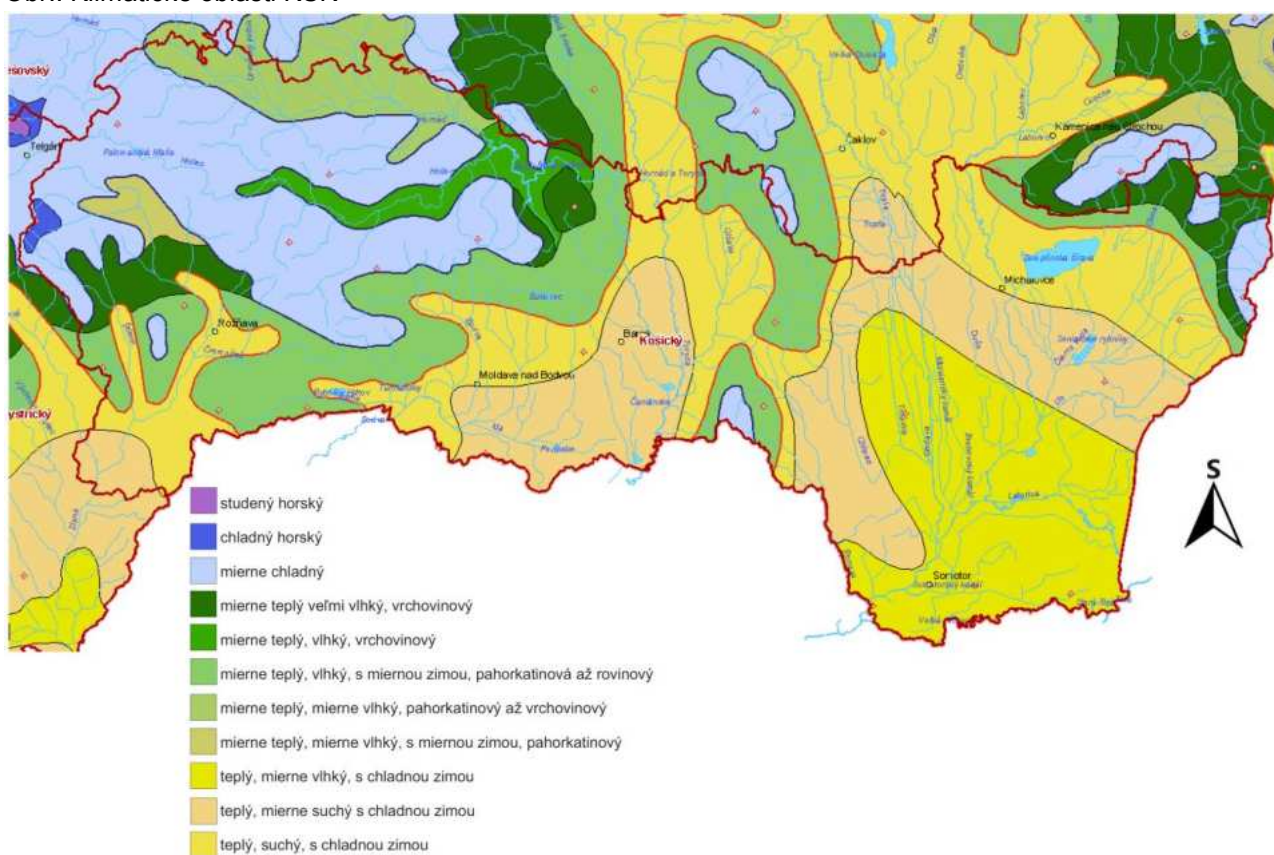
Mesto Košice leží v južnej časti Košickej kotliny v nadmorskej výške okolo 200 m n. m.. Podľa Končekovej klimatickej klasifikácie patrí spolu s blízkym okolím do oblasti teplej, s priemerným počtom letných dní 50 a viac v roku, ktorý je vzhľadom na vlhové zabezpečenie a charakter zimy zahrnutý do klimatického okrsku A6, ktorý je mierne vlhký a má chladnú zimu. V jeho okolí patria svahy Slovenského Rudohoria, či Slanských vrchov od výšky 400 m n.m. do klimatického okrsku B5, mierne vlhkého. Uvedené obidva horské masívy ohraničujú v tejto časti zo západu a východu Košickú kotlinu a takto formujú najmä veterné pomery územia. Prevládajúce výškové prúdenie vzduchu z rozmedzia smerov od severozápadu po juhozápad sa v prízemnej vrstve mení na zreteľne vyjadrené severojužné prúdenie s prevahou severného smeru. Veterný režim na Východoslovenskej nížine je, vzhľadom na podobnosť okolitých orografických pomerov, analogický. Podobnosť v orografických pomeroch je nasledovná:

- Severojužná orientácia chrbta Slanských vrchov a okolitých pohorí - západného okraja Slovenského Rudohoria pre Košickú kotlinu, resp. venca Vihorlatských vrchov pre VSN podporujúcich severojužné prúdenie.
- Otvorenosť územia smerom na juh, umožňujúce výmenu vzduchu medzi uvedenými územiami a Veľkou uhorskou nížinou.

- Prítomnosť vonkajšieho karpatského oblúka – masívu Beskýd ktorý často chráni územie, ležiace južne od neho, pred vpádmi studeného vzduchu z územia Poľska. Keď však studený vzduch zo severu prenikne, spôsobuje silný nárazový severný vietor. Pri južnom prúdení, najmä v chladnom polroku, bariéra Beskýd bráni prenikaniu vzduchu na sever a môžu sa vyskytnúť rozsiahle prízemné teplotné inverzie.
- Uvedené územia majú za málo oblačného počasia dobre vyvinutý denný chod smeru vetra, keď v noci dnom kotliny (aj nížinou) prúdi severný vietor, cez deň zase južný.

Ostatné údolné a kotlinové polohy v kraji sú menej veterné a majú vyššiu početnosť bezvetria. Pohoria v kraji a jeho okolí spôsobujú zníženie zrážkových úhrnov, tzv. zrážkový tieň a to najmä v Spišskej kotline, no najvýraznejšie v južnej časti VSN, kde sú najnižšie úhrny, pod 600 mm za rok. Naopak zvýšenie úhrnov, tzv. náveterný efekt je najvýraznejší na južných svahoch Vihorlatu a Popričného ako aj na priľahlom území VSN, kde sú ročné úhrny 800 až 1000 mm.

Obr.: Klimatické oblasti KSK

(Zdroj: Atlas krajiny SR)

1.4. Hydrologické pomery

Podzemné vody

Podzemné vody sú dôležitým zdrojom využívaným na zásobovanie pitnou vodou, v priemyselnej výrobe a poľnohospodárstve. Z hydrogeologického hľadiska môžeme územie KSK klasifikovať ako veľmi rôznorodé z hľadiska produktivity. Najvyššia produktivita v kraji je vo Východoslovenskej nížine, Košickej kotline, v Slanských vrchoch a v Slovenskom krase. Špecifickými lokalitami sú krasové oblasti, ktoré sa vyznačujú špecifickým zvodnením horninového prostredia. Najnižšia hydrogeologická aktivita je zaznamenaná vo Volovských vrchoch.

Do územia kraja zasahuje 6 významných vodohospodárskych oblastí:

- Riečne náplavy Slanej.
- Riečne náplavy Hornádu od Spišských Vlachov po Družstevnú pri Hornáde.
- Riečne náplavy Hornádu od Družstevnej pri Hornáde po štátnu hranicu.
- Riečne náplavy Bodvy a Slovenský kras.
- Riečne náplavy Ondavy od Domaše po Trebišov.
- Medzibodrožie a riečne náplavy Roňavy.

Hlavnú časť odberov (72,99 %), predstavuje využívanie podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva formou verejných vodovodov. V roku 2018 z celkového počtu 141 hydrogeologických rajónov Slovenska bol na základe bilančného spracovania hodnotený bilančný stav ako dobrý v 128 rajónoch a uspokojivý bilančný stav v 12 rajónoch. Napätý bilančný stav bol dokumentovaný v 1 hydrogeologickom rajóne.

1.4.1. Povrchové vody

Riečna sieť

Územie KSK odvodňuje hustá riečna sieť. Všetky rieky na území KSK pramenia a tečú južným smerom, patria do povodia Dunaja, k úmoriu Čierneho mora. Najväčšou riekou je Bodrog, ktorý spolu so sýtokmi odvodňuje najvýchodnejšiu časť kraja. Hornádsku a Košickú kotlinu odvodňuje rieka Hornád s prítokmi, západnú časť rieka Slaná a juhovýchodným cípom územia preteká rieka Tisa. K ďalším významným tokom, ktoré odvodňujú územie KSK patria rieky: Hnilec, Bodva, Torysa, Ondava, Topľa, Laborec, Latorica a rieka Uh.

Tab.: Priemerné výšky zrážok a odtoku v povodiach Slaná, Hornád a Bodrog

Čiastkové povodie	Slaná	Hornád	Bodrog
Plocha povodia (km ²)	3 217	4 414	7 272
Priemerný úhrn zrážok (mm)	837	878	934
Ročný odtok (mm)	232	218	193

(Zdroj: Hydrologická ročenka, Povrchové vody 2020, SHMÚ, Bratislava, 2022)

Vodné plochy / nádrže

Územie kraja nie je bohaté na prírodné jazerá. Na Silickej planine v Slovenskom krase v nadmorskej výške 588 m sa nachádza zanikajúce krasové Jašteričie jazero. Vo Vihorlate je to Morské oko a Vinianske jazero. V južnej Miličskej časti Slanských vrchov je jazero Izra. Z hľadiska hospodárskeho využitia, rekreácie a aktívneho oddychu majú väčší význam umelé vodné nádrže. Medzi najväčšie a najvýznamnejšie nádrže v kraji patrí Zemplínska Šírava (1 567 km²), Ružín (1 907 km²), Palcmanská Maša (84,5 km²), Bukovec (47,3 km²) a Dobšiná (skladá sa z troch vodných nádrží, slúži ako prevod vody z Hnilca do Slanej). V Košickom kraji sú je okrem vodného diela Dobšiná ešte jeden prevod vody, ktorý prevádza vodu z Tople do Manovho kanála (Správa o stave životného prostredia Košického kraja k roku 2002).

Mokrade a vlhké lúky

Tieto typy stojatých alebo pomaly odtekajúcich povrchových vôd majú neobyčajný význam pri zadržiavaní vody v krajine a pri udržiavacej kvality biodiverzity. Väčšinou sa jedná o lokality s relatívne malou výmerou na lesných pozemkoch, v prostredí lúk a pasienkov, zostatky mŕtvych ramien riek, v depresiách pozdĺž ciest a podobne. Osobitnú skupinu chránených území tvoria medzinárodne významné mokrade, tzv. ramsarské lokality. Na území Košického kraja sú vyhlásené 4 ramsarské lokality – Alúvium Tisy, Senné rybníky, Latorica a Domica.

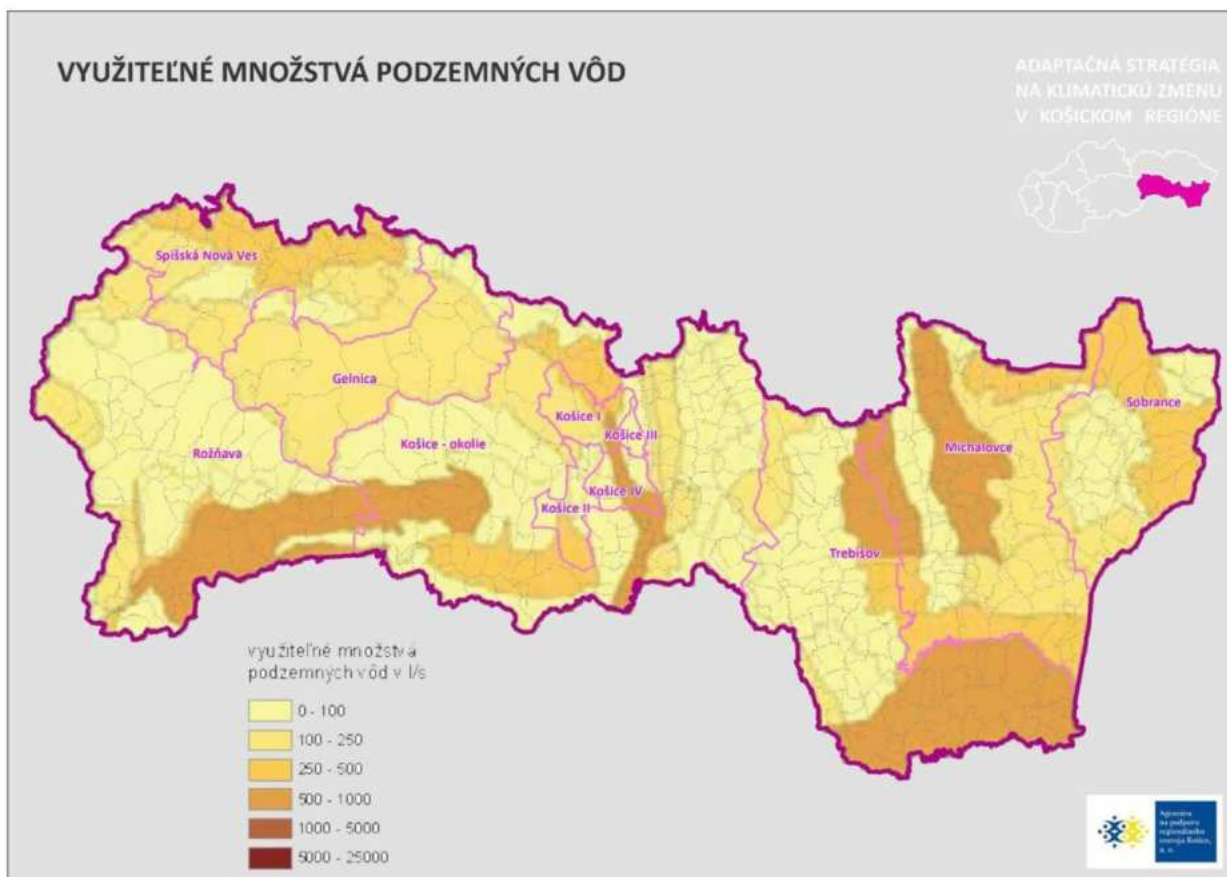
1.4.2. Podzemné vody a vodné zdroje

Pitnú vodu je možné získavať z podzemných a povrchových zdrojov. Z podzemných zdrojov je voda získavaná z prameňov a studní, resp. vrtov. Na vodárenské účely sú využívané aj povrchové zdroje – vodárenské nádrže a povrchové odbery z tokov. Okrem toho sa využívajú odbery vody z tokov a nádrží pre priemyselné účely.

Podzemné vody sú dôležitým zdrojom využívaným na zásobovanie pitnou vodou, v priemyselnej výrobe a poľnohospodárstve. Zisťovanie výskytu a hodnotenie kvantitatívneho stavu podzemných vôd zabezpečuje Ministerstvo životného prostredia SR prostredníctvom Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ), ktorý má na plnenie uvedenej činnosti a získanie odpovedajúcich informácií vybudovanú sieť pozorovacích objektov (sond a prameňov) a prevádzkuje na nich dlhodobé režimové pozorovanie kvantity a kvality podzemných vôd.

Hlavným cieľom monitorovania kvantity podzemných vôd je sledovanie zmien režimu výdatnosti a teplôt prameňov a sledovanie zmien hladinového režimu podzemnej vody a jej teploty. Využívanie podzemných vôd je na Slovensku bilancované v rámci Vodohospodárskej bilancie množstva podzemnej vody za uplynulý rok. Základnou bilančnou jednotkou je hydrogeologický rajón (141 rajónov v SR), rajóny sú vyčlenené na základe geologických a hydrogeologických podmienok. Základným vzťahom vodohospodárskej bilancie množstva podzemnej vody je pomer využiteľných množstiev podzemných vôd a ich využívania (odberov). Bilančný stav ako výsledok tejto jednoduchej rovnice má päť stupňov (dobrý, uspokojivý, napätý, kritický a havarijný). Využiteľné množstvá podzemných vôd predstavujú časť prírodných zdrojov podzemných vôd, ktorú je možné zachytávať a dlhodobo využívať. V roku 2017 predstavoval sumár využiteľných množstiev $76\,539,25\text{ l}\cdot\text{s}^{-1}$, z toho viac ako 61% tvoria využiteľné množstvá schválené Komisiou pre schvaľovanie množstiev podzemných vôd MŽP.

Obr.: Využiteľné množstvá podzemných vôd

(Zdroj: Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, 2020)

Najvyššie využiteľné množstvá podzemných vôd na km² sa v rámci kraja nachádzajú v rajónoch Q125 Kvartér Hornádu v Košickej kotline, Q114 Kvartér dolného toku Roňvy, MQ129 Mezozoikum centrálnej a V časti Slovenského krasu, kde sa vyskytujú čiastkové hydrogeologické rajóny s využiteľnými množstvami podzemných vôd nad 5 l/s/km². Pomerne vysoké využiteľné množstvá sú identifikované v rámci priestoru Východoslovenskej nížiny a v rajónoch Mezozoikum Slovenského raja a Havraních vrchov s príľahlým paleozoikom a Mezozoikum Galmusu s príľahlým paleozoikom.

Tab.: Hydrogeologické rajóny zasahujúce do územia KSK

Označenie	Názov hydrogeologického rajónu	Využitelné množstvá [l.s-1]	Odber [l.s-1]	Koeficient bilančného stavu	Bilančný stav 2018
MG116	Mezozoikum Slovenského raja a Havraních vrchov s príľahlým paleozoikom	578,70	29,52	19,6	dobrý
PQ115	Paleogén Hornádskej a časti Popradskej kotliny	820,50	74,01	11,09	dobrý
MG117	Mezozoikum Galmusu s príľahlým paleozoikom	117,40	24,05	4,88	dobrý
G128	Paleozoikum Revúckej vrchoviny a Volovských vrchov v povodí Slanej	76,10	14,69	5,18	dobrý
MQ129	Mezozoikum centrálnej a V časti Slovenského krasu	1282,90	177,63	7,22	dobrý
G118	Paleozoikum Slovenského rudohoria v povodí Hornádu	171,00	54,25	3,15	uspokojivý
MG121	Mezozoikum a paleozoikum Braniska	175,70	92,91	1,89	uspokojivý
P122	Paleogén povodia Svinky	147,10	7,23	20,35	dobrý
MG124	Mezozoikum a kryštalinikum Čiernej hory	578,00	36,18	15,98	dobrý
G137	Paleozoikum Volovských vrchov v povodí Bodvy	43,20	7,79	5,55	dobrý
NQ138	Neogén a kvartér Košickej kotliny a Abovskej pahorkatiny v povodí Bodvy	384,80	76,11	5,06	dobrý
Q125	Kvartér Hornádu v Košickej kotline	686,62	116,42	5,9	dobrý
NQ123	Neogén V časti Košickej kotliny	319,00	7,97	40,03	dobrý
VN111	Neovulkanity Slanských vrchov	602,30	56,66	10,63	dobrý
N112	Neogén Z časti Východoslovenskej nížiny	100,00	3,16	31,65	dobrý
QN106	Kvartér Ondavy a Tople od Slovenskej Kajne po Trebišov	554,50	10,33	53,68	dobrý
Q114	Kvartér dolného toku Roňvy	130,00	0,28	464,29	dobrý
N-G113	Paleozoikum a mladšie horniny Zemplínskych vrchov	25,00	0,2	125	dobrý
QN103	Kvartér dolnej časti tokov Uh, Laborec, Ondava a pravej strany Latorice	530,00	3,53	150,14	dobrý
QN104	Kvartér JV časti Východoslovenskej nížiny	784,00	28,35	27,65	dobrý
N107	Neogén Pozdišovského chrbta a Malčickej tabule	90,50	0,99	91,41	dobrý
Q108	Kvartér Laborca od Strážskeho po Stretavu	742,00	26,54	27,96	dobrý
NQ101	Neogén Východoslovenskej nížiny medzi Laborcom a Čiernou vodou	137,00	0,27	507,41	dobrý
QN102	Kvartér SV časti Východoslovenskej nížiny pod Vihorlatom a Popričným	253,00	1,85	136,76	dobrý
VN100	Neovulkanity Vihorlatských vrchov	454,00	116,01	3,91	dobrý
MG 013	Mezozoikum série Veľkého Boku - V časť a príľahlé kryštalinikum SV svahov Nízkyh Tatier	600,00	246,32	2,44	uspokojivý

Podzemné vody sú dôležitým zdrojom pitnej vody a zavlažovania. Výskyt podzemných vôd v KSK je ovplyvnený geologickou štruktúrou a hydrogeologickými pomermi. Individuálne hydrogeologické oblasti sa odlišujú hydrofyzikálnymi atribútmi horninového prostredia, ako aj cirkuláciou, režimom a chemickými vlastnosťami podzemných vôd. Podľa hydrogeologickej klasifikácie Slovenskej republiky KSK zasahuje do 26 hydrogeologických rajónov. Hlavné zásoby využiteľných podzemných vôd sa nachádzajú v kvartérnych aluviálnych sedimentoch pri hlavných tokoch a ich väčších prítokoch (s využiteľným objemom nad 9,99 l/s.km²).

1.4.3. Dostupnosť vody a dopyt po vode

Na základe doterajšieho vývoja zmeny klímy môžeme predpokladať, že v budúcnosti môže dochádzať k závažným zmenám v ročnej a sezónnej dostupnosti vody. Môže dochádzať k obmedzeniu vodných zdrojov, navyiac sa očakáva, že vyššie teploty spôsobia zvýšený dopyt po vode, zvlášť na zavlažovanie a zásobovanie miest. To povedie k nárastu konkurencie o dostupné zdroje. Okrem toho je možné očakávať zmeny výdatnosti podzemných zdrojov (EEA, 2008).

Podľa plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027, z hodnotenia súčasného stavu zásobovania obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov vyplýva, že z celkového počtu 800 434 obyvateľstva na území Košického kraja bolo k 31.12.2018 zásobovaných pitnou vodou 84,39 %.

Z hľadiska jednotlivých okresov je najpriaznivejšia situácia v okresoch Košice I-IV, kde zásobovanosť obyvateľov dosahuje 98,64 %.

Tab.: Zásobovanosť vodou v jednotlivých okresoch a vybavenia sídiel verejnými vodovodmi k 31.12.2018

Kraj / Okres	Počet obyvateľov k 31.12.2018		Počet obcí				
	počet obyvateľov celkom	zásobovaní z verejného vodovodu	podiel %	celkom	z toho: s verejným vodovodom	podiel % obcí s verejným vodovodom	z toho: bez verejného vodovodu
Gelnica	31 842	20 531	64,48	20	15	75,0	5
Košice (I, II, III, IV)	239 001	235 740	98,64	1	1	100,0	0
Košice - okolie	128 955	87 150	67,58	114	96	84,2	18
Michalovce	110 662	97 943	88,51	78	78	100,0	0
Rožňava	62 343	48 976	78,56	62	56	90,3	6
Sobrance	22 849	18 410	80,57	47	45	95,7	2
Spišská Nová Ves	99 671	87 008	87,30	36	32	88,9	4
Trebišov	105 111	79 715	75,84	82	77	93,9	5
Kraj spolu	800 434	675 473	84,39	440	400	90,9	40

(Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027)

Úroveň zásobovanosti v jednotlivých okresoch Košického kraja je veľmi rozdielna. Okrem krajského mesta Košice, ktoré dosahuje vysoký stupeň zásobovanosti 98,64% je najvyššia zásobovanosť v okrese Michalovce, kde dosahuje krajský priemer (84,39%). Zásobovanosť nad 70% je aj v okresoch Spišská Nová Ves, Sobrance, Trebišov a Rožňava. Najnižší podiel obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu má okres Košice – okolie (67,58%) a Gelnica (64,48%). Priemerne hodnoty pritom vylepšujú všetky okresné mestá. V obciach mimo okresného sídla je podiel zásobovaných obyvateľov dlhodobo podstatne nižší a väčšina obyvateľov je zásobovaná pitnou vodou z domových studní.

K 31.12.2018 bolo v Košickom kraji evidovaných 440 obcí, z nich v 400 obciach bol vybudovaný aspoň v časti sídla verejný vodovod, čo predstavuje 90,93%. Z tohto pohľadu je najpriaznivejšia situácia v okresoch Michalovce, Rožňava, Sobrance, Trebišov. V ostatných okresoch je podiel obcí s vybudovaným verejným vodovodom pod 90%, pričom najnižší je podiel obcí v okrese Gelnica (75,0 %).

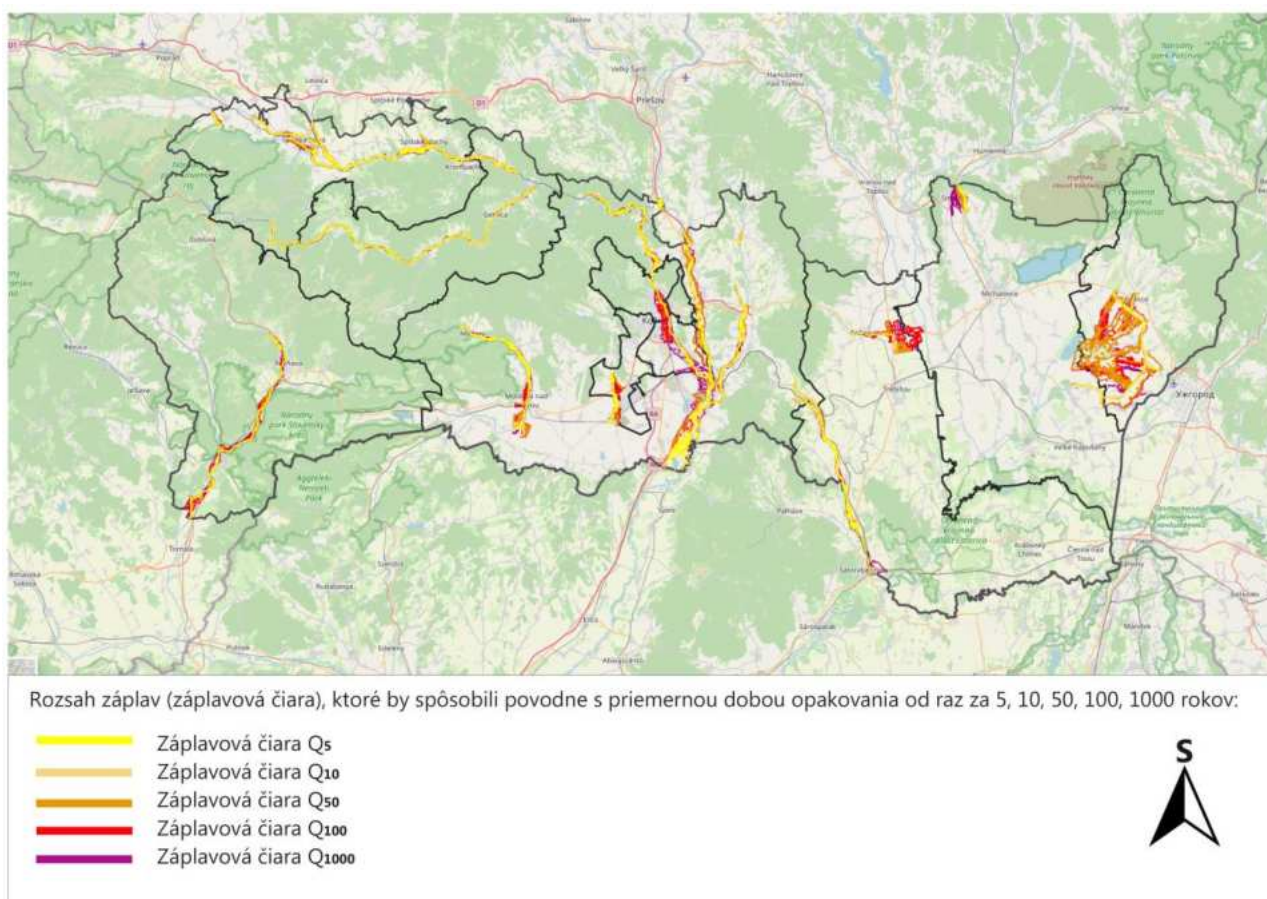
1.4.3. Povodne a povodňové riziko v KSK

Príčinou povodní v KSK je zrážková činnosť, intenzívne zrážky, búrkové lejaky, prudký dážď, prietrž mračien, ľadovec, topenie snehu. Povodne majú za následok zaplavenie ciest, odplavenie cestných panelov, domov, garáží, záhrad, zatarasené koryto toku, poškodenia až odplavenie

mostov, ihrísk, vytvorenie výmoľov, poškodenie brehov, zaplavenie susedných pozemkov. V oblasti vodného hospodárstva spôsobujú povodne škody na vodohospodárskej infraštruktúre, to znamená priame poškodenie čistiarní odpadových vôd, obmedzenie alebo narušenie funkčnosti ich biologického stupňa, zatopenie lokálnych vodných zdrojov, priame škody na vodných dielach, korytách vodných tokov, poškodenie prahov, poškodenie technickej infraštruktúry.

Európska únia v roku 2007 ustanovila spoločný rámec na hodnotenie a manažment povodňových rizík (Smernica EU2007/60/ES). Tento dokument bol transformovaný v SR zákonom č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami. Podľa §5 ods. 3 zákona a §11 ods. 4 a 5 zákona sa vykonalo predbežné hodnotenie povodňového rizika na celom území SR s cieľom určiť oblasti s potenciálne významným povodňovým rizikom. V súčasnosti je vypracované Predbežné hodnotenie povodňového rizika v Slovenskej republike – aktualizácia 2018. V zmysle spomínaného dokumentu sú v KSK záplavové územia viazané na vodné toky – Hornád, Torysa, Olsava, Roňava Ida, Hnilec, Bodva a Slaná. Významnými záplavovými územiami s rizikom povodní s pravdepodobnosťou opakovania raz za 10 a viac rokov sú územia s vybudovanými sieťami kanálov. Medzi takéto lokality patrí územie medzi obcami Hriadky-Vojčice-Horovce, okolie obce Strážske a JZ časť okresu Sobrance.

Obr.: Územia ohrozené povodňami v KSK

(Zdroj: Geoportál, 2024)

1.4.4. Geotermálne zdroje

Využívanie geotermálnej energie zohráva v súčasnosti nezanedbateľnú úlohu v ekonomike mnohých krajín sveta. Geotermálna energia je prítomná všade pod zemským povrchom. Zemské vnútro je obrovským potenciálom tepelných zásob energie, ktorá môže byť pri vhodných geologických podmienkach využitá. Územie Slovenska má na využívanie tepla z malých hĺbok

optimálne podmienky. Väčší geotermický potenciál sa zistil v Podunajskej nížine, v stredoslovenských neovulkanitoch a najmä na Východoslovenskej nížine a v Košickej kotline, kde sa na niektorých miestach zistil najväčší tepelný tok a geotermálny gradient v strednej a východnej Európe. Štruktúry geotermálnej energie predstavujú oblasti vhodné na exploataciu a energetické využívanie a na Slovensku sú zastúpené predovšetkým geotermálnymi vodami. V rámci územia Košického kraja sa nachádza, resp. zasahuje tu 6 štruktúr geotermálnej energie, a to geotermálna oblasť humenský chrbát, Východoslovenská panva, štruktúra Beša-Čičarovce, Košická kotlina, levočská panva a Rimavská kotlina.

1.5. Fauna, flóra, vegetácia

Fytogeografické a zoogeografické členenie

Fytogeografické členenie KSK je výsledkom geografického rozdelenia rastlinných spoločenstiev v tomto regióne. Košický kraj sa nachádza v rámci fytogeografickej oblasti Východné Karpaty. V rámci dotknutej lokality sa vyskytujú rôzne vegetačné typy v rámci horských oblastí, lesných porastov, lúk a polí.

Zoogeografické členenie KSK sa zaoberá geografickým rozdelením živočíšnych spoločenstiev v regióne pričom fauna Košického samosprávneho kraja je pomerne rôznorodá. Je možné nájsť rôzne druhy živočíchov, vrátane zástupcov hôr, lesných oblastí, údolí riek a poľnohospodárskych oblastí.

Západná a juhozápadná časť územia Košického kraja patrí do zoogeografického regiónu (provincie) Karpaty, oblasti Západné Karpaty, centrálny okrskok, podokrskok rudohorský a krasový okrskok a cíp v okolí Zemplínskych vrchov spadá do okrsku sopečného, podokrsku zemplínskeho.

Okrajové časti na severe Košického kraja patria do zoogeografického regiónu (provincie) Karpaty, oblasti Západné Karpaty do podtatranského okrsku. Časť strednej a východná časť územia kraja spadajú do zoogeografického regiónu (provincie) Vnútrokarpatské znížneniny Panónskej oblasti. Stredná časť (v okolí Košíc) spadá potom do košického okrsku a východná časť (od Trebišova na východ) do potiského okresu, podokresu pahorkatinného a nížinného. Cíp zasahujúci do priestoru medzi strednou a východnou časťou územia zo severu, patrí do zoogeografického regiónu (provincie) Karpaty, oblasti Východné Karpaty, slanský okrskok. Malá časť územia na najvýchodnejšej severnej časti Košického kraja spadá do zoogeografického regiónu (provincie) Karpaty, oblasti Východné Karpaty, do vihorlatského okrsku.

1.6. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra

Košický kraj pozostáva z 11 okresov, v ktorých sa nachádza 440 obcí, z toho je 17 miest. Rozlohou najväčším okresom je okres Košice-okolie s rozlohou 153 460,1 ha a najmenším je okres Košice III (1 683,2 ha). Z hľadiska počtu obyvateľov je Košický kraj s 779 073 obyvateľmi druhým najľudnatejším krajom na Slovensku. Najviac obyvateľov žije v krajskom meste Košice (227 458), ktoré je zároveň druhým najväčším mestom Slovenska. K najhustejšie osídleným patria štyri okresy ležiace na území mesta Košice a okres Spišská Nová Ves, podstatne redšie je osídlenie v okrese Sobrance, Rožňava a Gelnica.

Prehľad počtu obyvateľov v SR a dotknutom kraji (KSK) v rokoch 2020 až 2023 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tab.: Stav počtu obyvateľstva v SR v rokoch 2020 až 2023

Ukazovateľ	Bývajúce obyvateľstvo Rok 2020	Bývajúce obyvateľstvo Rok 2021	Bývajúce obyvateľstvo Rok 2022	Bývajúce obyvateľstvo Rok 2023
Slovenská republika	5 459 781	5 434 712	5 437 412	5 424 687
Bratislavský kraj	677 024	719 537	723 714	732 757
Trnavský kraj	565 324	566 008	565 296	566 114
Trenčiansky kraj	582 567	577 464	573 699	568 102
Nitriansky kraj	671 508	677 900	673 547	668 301
Žilinský kraj	691 136	691 613	689 525	687 174
Banskobystrický kraj	643 102	625 601	620 986	614 356
Prešovský kraj	827 028	808 931	807 657	808 810
Košický kraj	802 092	782 216	780 288	779 073

(Zdroj: datacube.statistics.sk, stav k 31.12.2020 až k 31.12.2023)

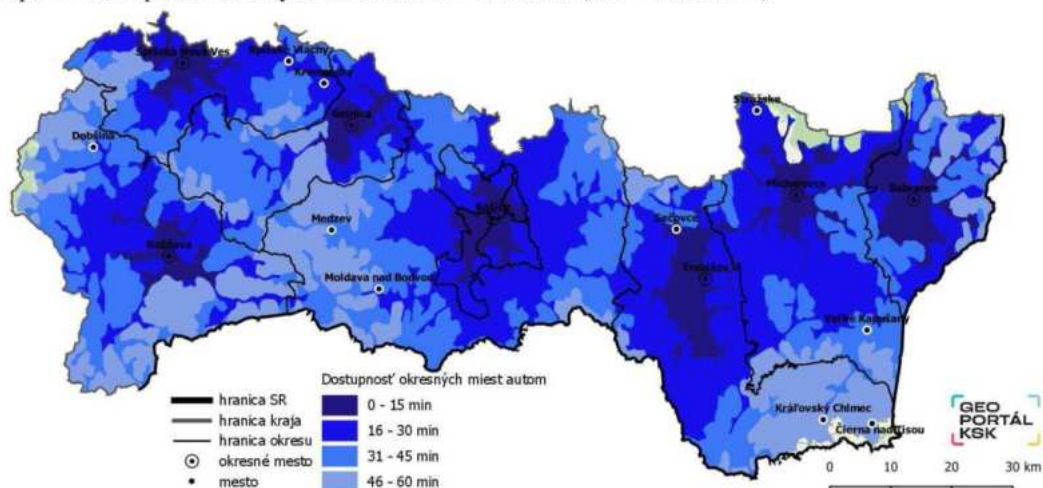
Tab.: Základné kvantitatívne charakteristiky okresov KSK (2023)

Okres	Počet obyvateľov	Rozloha ha	Hustota obyv./km ²
Gelnica	31 721,5	58 432,3	54,29
Košice I	63 186,5	8 545,8	739,38
Košice II	78 562	8 054,3	975,41
Košice III	27 637	1 683,2	1641,95
Košice IV	56 242,5	6 090,4	923,47
Košice-okolie	131 277,5	153 460,1	85,55
Michalovce	108 211,5	101 922,5	106,17
Rožňava	58 558,5	117 334,8	49,91
Sobrance	22 303	53 816	41,44
Spišská Nová Ves	98 519,5	58 746	167,7
Trebišov	103 069,5	107 347,5	96,01

(Zdroj: datacube.statistics.sk, stav k 30.12.2023)

V súlade s vývojom spoločnosti, a najmä úrovni produkčných činností, sa historicky z jednotlivých obcí vyvinuli určité typy obcí. Niektoré z nich špecificky zabezpečovali vybrané činnosti aj pre ostatné obce. Popri vytvorení centier osídlenia sa vyvíjali aj obslužné centrá. V rámci Košického kraja, pôsobí jeho krajské mesto Košice dominantne, ako z ekonomického, tak aj sociálneho hľadiska. Prejavuje sa to sústredením vyššieho počtu obyvateľstva v porovnaní s ostatnými centrami osídlenia v kraji. V tomto kontexte môžeme mesto Košice považovať aj za najvýznamnejšie ťažisko osídlenia v kraji.

Obr.: Dostupnosť okresných miest autom v minútach (stav v roku 2021)

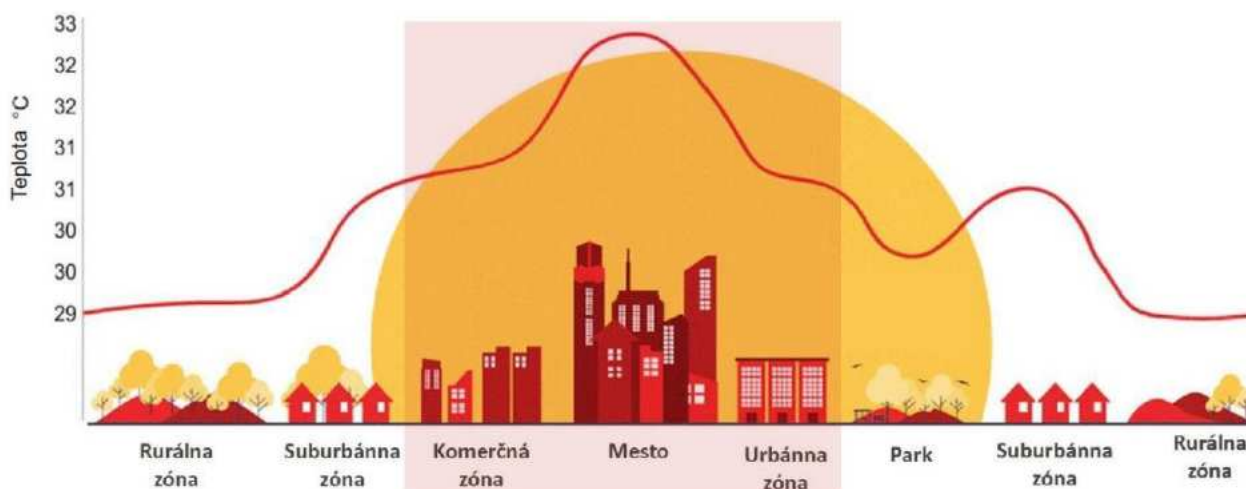
(Zdroj: PHRSR KSK)

Krajina sídiel zahŕňa zastavané plochy vrátane verejných priestorov a plôch verejnej zelene, priemyselných a logistických areálov a rekreačnej zástavby, ale tiež dopravno-technickú infraštruktúru, vodné nádrže a ďalšie ľudskou činnosťou premenené územie. Veľké zastúpenie spevneného územia ovplyvňuje celkovú mikroklímu a spôsobuje prehrievanie povrchu, vyššie teploty vzduchu, zvýšený výpar, prašnosť a rýchly odtok zrážkových vôd.

Tepelné ostrovy

Tepelné ostrovy (ďalej UHI - skratka z anglického termínu - Urban Heat Island) sa prejavujú zvýšenými teplotami mestského prostredia oproti teplotám v okolitej krajine. Tento jav je spôsobený tým, že zastavané oblasti absorbujú viac tepla, než miesta vidieku. Urbanizované plochy mesta sa vyznačujú neschopnosťou odrážať slnečné žiarenie, a tým narastá jeho teplota. V meste je celý rad povrchov, ktoré nie sú schopné viazať a uvoľňovať vodu, absorbujú žiarenie a akumulujú teplo. Do tejto kategórie spadajú väčšina umelých povrchov (asfalt, betón, súvislá zástavba). Maximálna denná teplota týchto povrchov, pokiaľ nie sú zatienené, môže v dotknutom území dosahovať ak viac ako 50 °C. Rozdiel oproti povrchom schopným viazať vodu a uvoľňovať vodu môže presiahnuť niekoľko desiatok °C. V priebehu noci tieto povrchy akumulované teplo uvoľňujú, čo môže viesť k rastu minimálnej nočnej teploty, a tým aj k zvýšeniu počtu tropických nocí. Naopak vegetácia má rolu úplne opačnú. Ďalšími príčinami vzniku tepelného ostrova sú vysoké mestské budovy, ktoré poskytujú väčšie plochy pre absorpciu slnečného žiarenia a zvyšujú tak možnosti jeho pohlcovania (tzv. kaňonový efekt). Budovy tiež bránia priechodu vetra, ktorý by urbanizované plochy mohol ochladzovať.

Obr.: Tepelný ostrov

1.7. Doprava a dopravné plochy

1.7.1. Cestná sieť

Cestná sieť KSK predstavuje dôležitú infraštruktúru, ktorá zabezpečuje plynulú dopravu a spojenie medzi rôznymi obcami a mestami v tomto regióne. Súčasťou cestnej siete sú cesty rôznych kategórií, od diaľnic až po miestne komunikácie. Tieto cesty umožňujú cestujúcim dostupnosť k rôznym cieľom, ako sú pracovné miesta, školy, zdravotnícke zariadenia, obchody a turistické atrakcie. Košický kraj je prepojený s ostatnými regiónmi Slovenska cez dôležité cestné tepny, čo zabezpečuje spojenie medzi miestami na vnútroštátnej aj medzinárodnej úrovni. Správa cestnej siete sa snaží udržiavať cesty v dobrom technickom stave a zabezpečiť bezpečnosť cestujúcich. Cestná sieť Košického kraja je neodmysliteľnou súčasťou hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu a zohráva dôležitú úlohu v podpore mobility a plynulosti dopravy.

Rozsah cestnej siete na území KSK, ktorý je evidovaný v systéme Centrálnej evidencie cestnej siete SR spravovanom SSC predstavuje:

Tab.: Rozsah cestnej siete KSK

Okres	KSK (km)		SR (km)			Celkom
	II. trieda	III. trieda	I. trieda	RC	Diaľnica	
Gelnica	90,417	41,496	-	-	-	131,913
Košice I	16,498	9,443	8,084	-	-	34,025
Košice II	2,891	20,973	11,971	-	-	35,835
Košice III	-	2,549	5,324	-	-	7,873
Košice IV	6,312	4,072	12,302	-	-	22,686
Košice-okolie	104,563	393,540	65,364	14,999	19,280	597,746
Michalovce	114,646	223,397	48,794	-	-	386,837
Rožňava	87,878	138,163	94,616	-	-	320,657
Sobrance	29,693	128,762	21,386	-	-	179,841
Spišská Nová Ves	91,882	117,382	0,443	-	3,001	212,708
Trebišov	38,600	327,694	98,641	-	-	464,935
Celkový súčet	583,380	1 407,471	366,925	14,999	22,281	2 395,056

(Zdroj: SSC, 2023)

1.7.2. Autobusová doprava

Autobusová doprava zabezpečuje dôležitú a nevyhnutnú súčasť verejnej dopravy v dotknutom regióne. Siete autobusových liniek spájajú množstvo miest, obcí a sídiel a tým umožňujú cestujúcim pohodlnú a spoľahlivú dopravu. Prevádzkovatelia autobusových liniek sa snažia poskytovať spoje s primeranou frekvenciou a pokrývajú rôzne trasy, aby pokryli potreby cestujúcich z rôznych častí kraja. Autobusová doprava tak hrá dôležitú úlohu v udržiavaní plynulosti mobility v Košickom kraji. V regionálnej verejnej osobnej doprave rozsahom služieb dlhodobo dominuje prímestská autobusová doprava, ktorú zabezpečujú zmluvní autobusoví dopravcovia (eurobus, a.s. a ARRIVA Michalovce, a.s.).

V roku 2019 došlo k zjednoteniu taríf Košického a Prešovského samosprávneho kraja v prímestskej autobusovej doprave a pribudli nové druhy cestovného pre tehotné ženy, držiteľov zlatého Janského plakety a víkendové cestovné. Počet prepravených cestujúcich v prímestskej autobusovej doprave v roku 2020 bol výrazne ovplyvnený celosvetovou pandémiou Covid-19, čo malo negatívny vplyv na využívanie verejnej osobnej dopravy.

Prímestská autobusová doprava je zabezpečená do 440 miest a obcí Košického kraja v zmysle požiadaviek na základnú dopravnú obsluhu. Vozidlový park dopravcov v Košickom kraji postupne modernizoval, pričom v roku 2020 pozostával zo 456 autobusov, ktorých priemerný vek je 8,3 rokov.

Tab.: Vozidlový park prímestskej autobusovej dopravy v Košickom kraji

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet autobusov	457	456	459	450	451	452	456
Priemerný vek (roky)	5,86	6,59	6,76	7,31	7,95	7,94	8,3

(Zdroj: PHRSR KSK, 2023)

1.7.3. Železničná doprava

V krajskom meste Košice sa nachádza druhý najväčší železničný uzol v SR. Košický kraj má hustú sieť železničných tratí, ktoré ho spájajú s okolitými štátmi EÚ. Prostredníctvom systému Východoslovenských prekladísk a širokorozchodnej trate je napojený na Ukrajinu a Rusko. Na

území Košického kraja sa nachádzajú železničné trate v celkovej dĺžke takmer 580 km. Železničná doprava obsluhuje 75 zo 440 obcí v Košickom kraji. V 46 obciach Košického kraja sa nachádzajú železničné stanice a zastávky, ktoré nie sú obsluhované železničnou osobnou dopravou.

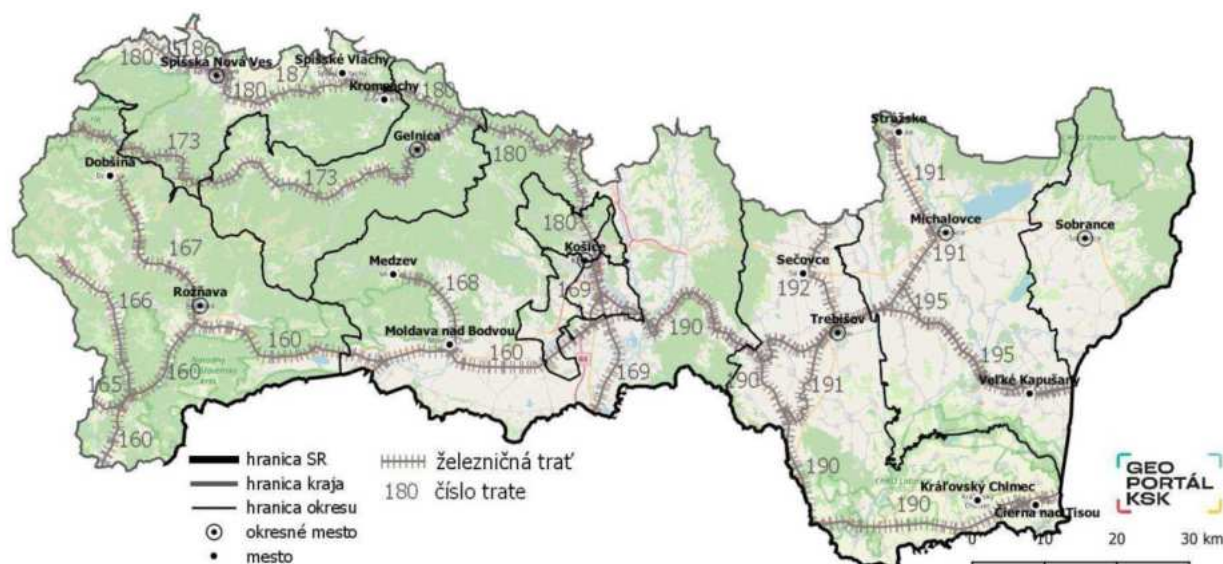
Hlavnými železničnými traťami v Košickom kraji sú trať č. 160 Košice – Plešivec (Zvolen), trať č. 180 Košice – Štrba – Žilina, trať č. 190 Košice – Čierna nad Tisou. Medzi hlavné problémy železničnej dopravy patrí: nízka prepravná rýchlosť (veľké množstvo dlhotrvajúcich prechodných obmedzení rýchlosti), zastaraný vozidlový a vozňový park, nevyhovujúci stav železničných zastávok a staníc.

Tab: Zoznam železničných tratí na území Košického kraja (stav v roku 2021)

Trať	Číslo trate podľa cestovného poriadku	Číslo trate podľa traťových pomerov ŽSR	Dĺžka trate na území kraja (km)	Pravidelná prevádzka osobných vlakov	Rok ukončenia pravidelnej prevádzky
Košice – Čierna nad Tisou – Čop (UŽ)	190	101	95	áno	
Košice – Hidasnémeti (MÁV)	169	109	23	iba diaľková doprava	
Košice – Žilina	180	105	88	áno	
Košice – Plaveč – Muszyna (PKP)	188	107	20	áno	
Margecany – Červená Skala	173	110	78	áno	
Michalany – Medzilaborce – Łupków (PKP)	191	103	59	áno	
Košice – Plešivec – Zvolen	160	109	92	áno	
Moldava nad Bodvou – Medzev	168	111	15	nie	2003
Plešivec – Slavošovce	166	111	23	iba sezónna doprava	2003
Rožňava – Dobšiná	167	111	26	iba sezónna doprava	2003
Spišská Nová Ves – Levoča	186	110	5	nie	2003
Trebišov – Vranov nad Topľou	192	104	15	nie	2003
Plešivec – Muráň	165	111	8	iba sezónna doprava	2011
Bánovce nad Ondavou – Veľké Kapušany	195	104	26	nie	2021
Spišské Vlachy – Spišské Podhradie	187	110	5	iba sezónna doprava	2012
Spolu			578		

(Zdroj: PHRSR KSK, 2023)

Obr.: Železničné trate na území Košického kraja (stav k roku 2021)

(Zdroj: PHRSR KSK, 2023)

1.7.4. Letecká doprava

Dopravný potenciál kraja zvyšuje Letisko Košice – Airport Košice a.s., ktoré patrí do I. kategórie ako verejné letisko s medzinárodným významom. Na území Košického kraja sa nachádza aj verejné vnútroštátne letisko Spišská Nová Ves, dva heliporty pre leteckú záchranú službu a 16 letísk pre letecké práce v poľnohospodárstve.

V rámci plánovanej výstavby a ďalších aktivít na území KSK je potrebné rešpektovať ochranné pásma a územia letísk / osobitných letísk (podľa predpisov platných od 01.01.2021 sa letiská pre letecké práce v poľnohospodárstve bez platného povolenia na prevádzkovanie považujú za osobitné letiská) a leteckých pozemných zariadení.

1.7.5. Cyklistická doprava

Cyklistika je rozvíjajúci sa druh novodobej dopravy. V súčasnosti sa v našich podmienkach silno rozvíja najmä rekreačná cyklistika, nastupuje však aj obdobie renesancie „dopravnej“ cyklistiky, t. j. každodenného využívania bicykla ako výhodného dopravného prostriedku v mestách a obciach na vzdialenosti do 5 až 10 km. Rozvoj nemotoristickej dopravy je jednou zo základných úloh dopravnej politiky podporovanej Európskou úniou v rámci stratégie trvalo udržateľného rozvoja. Európske i národné politiky ohľadom klimatických zmien, kvality vzduchu, cestnej bezpečnosti, rozvoja turizmu, ako aj mnohé ďalšie, svorne uvádzajú potrebu rozvoja príležitosti pre rozvoj a propagáciu cyklistiky ako jedného zo základných druhov dopravy najmä v urbanizovaných územiach.

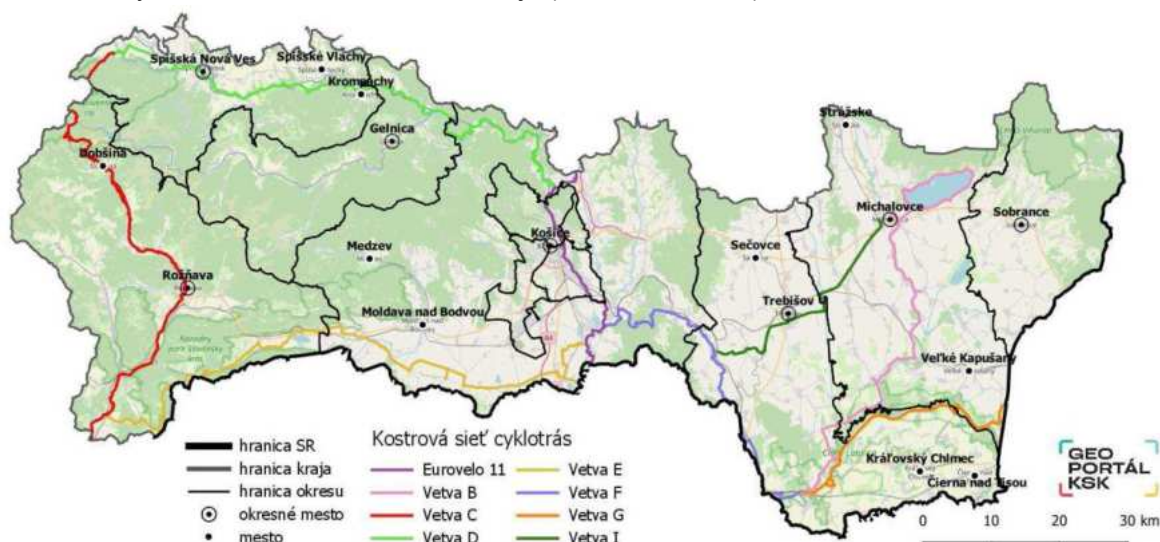
Podpora cyklistiky je na Slovensku zakotvená v Národnej stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike, schválenej uznesením vlády č. 223/2013 dňa 7. mája 2013. Rozvoj cyklistickej infraštruktúry aj v Prešovskom kraji, rovnako ako na celom Slovensku nie je konzistentný. Do značnej miery bol závislý od aktivity miestnych iniciatív záujmových združení a mimovládnych organizácií a od prístupu a možností jednotlivých samosprávnych orgánov. Existujúca cyklistická infraštruktúra je veľmi rozmanitá od samostatných cyklistických cestičiek prevažne v zastavanom území obcí a miest po sieť cyklistických trás vedených po rôznych typoch komunikácií, s veľmi rôznou kvalitou, náročnosťou, vybavením a údržbou. V kraji je cca 1936 km cyklistických trás, ale ich hustota, kvalita a dostupnosť v jednotlivých častiach (regiónoch) je veľmi

rozdielna a rozdielna je aj miera ich využitia. Súčasné poznatky jednoznačne ukazujú, že čím je kvalita cyklotrasy nižšia, tým je menšia aj miera jej využívania cyklistami.

Rozvoj cykloturistických trás v zmysle ich rozsahu postupne narastá. Na základe posledného sčítania bol v roku 2021 rozsah cykloturistických trás 1 818,2km. Oproti roku 2011 však pribudli náučné cykloturistické trasy a singletraily v okolí miest Košice a Rožňava v rozsahu 118,3km. Celkový rozsah cykloturistických trás v Košickom kraji tak dosiahol dĺžku 1936,45km. Pomerne veľký nárast rozvoja cykloturistických trás nastal v období 2011 – 2017, kedy stúpila ich dĺžka o 339,3km, v období medzi rokmi 2017 – 2021 to bolo 290,3km. Údaje z roku 2017 boli získané len dopytovaním, nebol vykonaný pasport v teréne. Celkový nárast dĺžky cykloturistických trás za sledované obdobie 2011 – 2021 vzrástol o 32% čo predstavuje 629,55km. Tento údaj započítava aj singletraily a náučné cyklotrasy (Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji).

V Košickom kraji postupne pribúdajú aj úseky siete cyklistických komunikácií EuroVelo11, ktoré spájajú významné európske destinácie v rámci celého kontinentu. Na cyklotrase alebo v jej blízkom okolí je množstvo prírodných, historických a kultúrnych zaujímavostí, ktoré priblížia históriu a tradície Košického kraja.

Obr.: Kostrová sieť cyklotrás na území Košického kraja (stav v roku 2021)

(Zdroj: PHRSR KSK, 2023)

1.8 Priemysel a energetika

Oblasti priemyslu a energetiky sú a do budúcnosti budú ohrozené dopadom klimatickej zmeny, ako je zrejmé z novo formulovanej klimaticko-energetickej politiky EÚ, tak z koncepcií a programov Slovenskej republiky formulovaných v Integrovanom energetickom a klimatickom pláne na roky 2021–2030.

Priemysel

Košický kraj je jedným z ekonomicky najvýznamnejších regiónov na Slovensku. Jeho ekonomickú základňu tvorí predovšetkým priemysel, ktorý má pestrú štruktúru odvetví. Rozvoj priemyslu v kraji ovplyvnili rôzne faktory, ako sú zdroje nerastných surovín, zachovanie výrobných tradícií, rozhodnutia o umiestnení výroby v minulosti (zdroje železnej rudy na východ od hraníc SR), chemický a energetický sektor a dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily.

Problémom však zostáva nedostatočná konečná fáza výroby. Štruktúra priemyselnej základne sa mení v prospech sekundárneho a terciárneho sektora, často z dôvodu vyčerpania zdrojov nerastných surovín.

Priemyselné aktivity sú koncentrované najmä v mestských aglomeráciách ako Košice, Michalovce a Spišská Nová Ves. Košický priemyselný uzol, predovšetkým vďaka dominancii v spracovaní železa, hrá dôležitú úlohu v ekonomike Slovenska. Okrem hutníckeho priemyslu sa v regióne nachádza aj energetika, strojárstvo, elektrotechnika a potravinárstvo.

Energetika

Energetická infraštruktúra je súčasťou tzv. kritickej infraštruktúry, ktorou sa rozumejú výrobné a nevýrobné služby významné pre bezpečnosť, životy a zdravie obyvateľov, ekonomiku a verejnú správu. Energetická infraštruktúra zahŕňa zásobovanie elektrickou energiou, teplom, plynom a ropou.

Odvetvie energetiky je zastúpené v okresoch Michalovce (Slovenské elektrárne, a.s. lokalita Vojany; Nafta Východ, a.s. Michalovce; SPP závody vo Veľkých Kapušanoch a Michalovciach), v Spišskej Novej Vsi (Východoslovenská energetika, a.s. Košice, prevádzka v Spišskej Novej Vsi), v Rožňave (SPP, a.s. závod v Jablonove), v Košiciach I. (Východoslovenská energetika, a.s. Košice; Tepelné hospodárstvo, s.r.o.) a v Košiciach IV. (Tepláreň, a.s. Košice; Slovenský plynárenský priemysel, a.s. v oblasti Košíc). Slovenský plynárenský priemysel sa spravuje prevádzkou vysokotlakových, stredotlakových a nízkotlakových plynovodov, tranzit zemného plynu a prevádzkou kompresorových staníc pre tranzitný plynovod.

Prenos elektrickej energie zabezpečuje Slovenská elektrizačná prenosová sústava a.s. Elektroenergetické zdroje v KSK sú naviazané na systém rozvodní a prenosovej sústavy 400kV a 220 kV. Územie KSK je zásobované elektrickou energiou z nadriadenej prenosovej sústavy z uzlov Spišská Nová ves 400/110 kV, Lemešany 400/220/110 kV a Voľa 220/110 kV. Rozvod el. energie do centier jednotlivých regiónov sa prevádza vzdušnými elektrickými vedeniami 110 kV.

1.9 Cestovný ruch

V minulosti boli Košice vďaka svojej polohe významnou obchodnou križovatkou a ich geografická poloha hrá významnú rolu v rozvoji kraja, a teda aj cestovného ruchu dodnes. Z hľadiska turizmu sú dôležité národné parky, ktoré sa v kraji nachádzajú. Sú nimi Slovenský raj a Slovenský kras. Košický kraj sa môže ďalej pochváliť 6 sprístupnenými jaskyňami ako aj Vyhorlatským pralesom, Spišským hradom, Spišským podhradím, Žehrov a Chrámom Prenesenia ostatkov sv. Mikuláša v Ruskej Bystrej zapísanými na Zozname svetového dedičstva UNESCO. V kraji sú ďalej aj 2 chránené krajinné oblasti – Latorica a Vihorlat, 29 národných prírodných rezervácií, 49 prírodných rezervácií, 23 národných prírodných pamiatok, 24 prírodných pamiatok a 11 chránených areálov (ŠOP SR, 2022). Košický kraj ďalej ponúka spolu 3 449 km označených turistických chodníkov a 1 307 km cykloturistických trás.

Košický kraj je atraktívny zvlášť pre domáci turizmus. Na tržbách z aktívneho turizmu (tržby plynúce od zahraničných turistov), sa Košický kraj v roku 2019 podieľal čiastkou 3,75 %. Naopak, Košický kraj je pomerne silný, čo sa týka tržieb z domáceho cestovného ruchu. Slovenský občania v Košickom kraji v roku 2019 minuli za služby a aktivity spojené s organizovaným cestovným ruchom cca 3 milióny EUR, čo predstavuje takmer 16 % z tržieb v rámci celého Slovenska. Košický kraj sa teda umiestňuje na treťom mieste po krajoch, kde sú najväčšími atraktivitami hlavné mesto a Tatry (Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027).

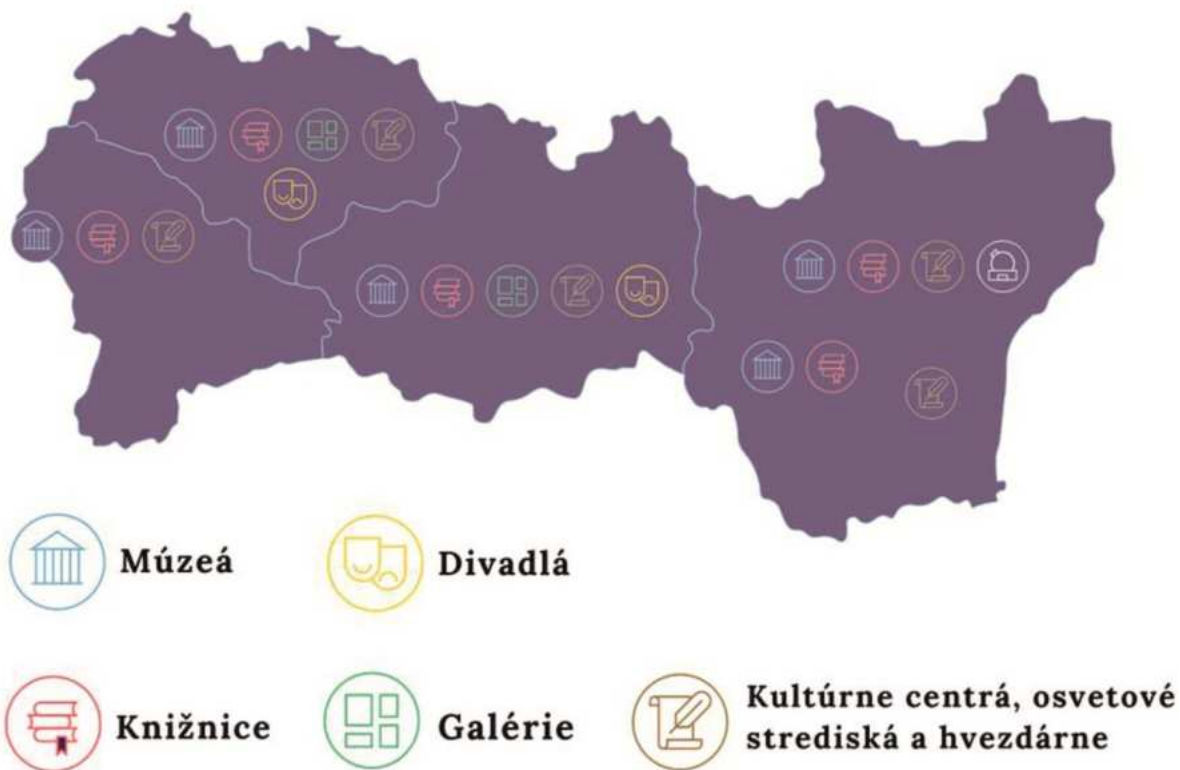
Na území KSK rozhodujú o rozvoji cestovného ruchu prírodné a spoločenské podmienky. Medzi prírodné podmienky sa zaraďujú klimatické a hydrologické pomery, reliéf krajiny, vegetácia a fauna. Spoločenské podmienky sú dané bohatou históriou územia kraja. Potenciál územia regiónu charakterizujú rozvinuté podmienky pre kúpeľný cestovný ruch, letný pobyt pri vode, horskú turistiku a rekreáciu, vidiecky turizmus. Prvky cestovného ruchu sa sústreďujú v rámci nasledujúcich strategicko - plánovacích regiónov (SPR) a regiónov udržateľného mestského rozvoja (UMR):

- Strategicko-plánovacie regióny (SPR): územie okresu Rožňava (SPR Gemer), územie okresu Spišská Nová Ves (SPR Spiš), územie okresu Gelnica (SPR Hnilec), územie okresov Košice I – IV a Košice – okolie (SPR Abov), územie okresu Trebišov (SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko) a územie okresov Sobrance a Michalovce (SPR Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko);
- Udržateľný mestský rozvoj (UMR): funkčná oblasť mesta Košice – územie mesta Košice a priľahlých obcí (UMR Košice) a funkčná oblasť mesta Michalovce – územie mesta Michalovce a priľahlých obcí (UMR Michalovce).

1.10. Kultúrne pamiatky

V Košickom kraji sa nachádza viac ako 1900 kultúrnych pamiatok, medzi ktoré patria hrady, kaštiele, kúrie, sakrálne stavby a pod. Jedinečnosť prírodných a kultúrnych atraktivít bola potvrdená zapísaním vybraných pamiatok do zoznamov prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO. Medzi prevládajúce formy cestovného ruchu patrí poznávací cestovný ruch, letný a zimný pobytový cestovný ruch a vidiecky cestovný ruch.

Obr.: Mapa kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.

(Zdroj: www.vucke.sk, 2024)

Kultúra je dôležitou súčasťou života každého človeka. Kultúrne služby pre obyvateľov kraja a jeho návštevníkov zabezpečuje kultúrna infraštruktúra a prostredníctvom svojej ponuky naplňa ich kultúrne potreby. Na území kraja sa nachádzajú múzeá, galérie, divadlá, knižnice, osvetové strediská, hrady, kaštiele, pamiatky UNESCO, pamiatkové zóny a pamiatkové rezervácie. Umiestnené sú v mestách, v obciach, ale aj mimo urbánnej krajiny.

Košický samosprávny kraj poskytuje služby v oblasti kultúry za pomoci kultúrnych organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. KSK je v súčasnosti zriaďovateľom 20 kultúrnych organizácií, s právnou subjektivitou (5 múzeí, 2 galérie, 4 divadlá, 4 knižnice, 2 regionálne osvetové strediská, 1 kultúrne centrum, 1 knižnica spojená s kultúrnym centrom, 1 kultúrne centrum spojené s hvezdárňou). Kultúrne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK sa nachádzajú skôr vo väčších mestách regiónu, aby boli ich služby dostupné pre všetkých obyvateľov kraja. Kultúrne služby v kraji poskytujú aj iné subjekty napr. z mimovládneho sektora.

Múzeá

Návštevnosť múzeí sa v posledných rokoch mierne zvyšuje, aj keď možno badať odchýlky návštevnosti, čo je dôsledkom rekonštrukčných prác, keďže počas nich prevádzka nebola v plnom prúde. Zvyšujúca sa návštevnosť hovorí o vhodne zvolenom smere rozvoja a o dobrej správe týchto kultúrnych zariadení, ako aj o príležitosti kultúrnych zariadení, ktoré prešli rekonštrukciou.

Galérie

Dve galérie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK uskutočnili v roku 2018 celkom 39 výstav a pripravili 294 aktivít pre širokú verejnosť napr. tvorivé dielne, kurzy, semináre s počtom vyše 60 tisíc návštevníkov.

Kultúrno-osvetová činnosť

V roku 2018 pripravili osvetové zariadenia a kultúrne centrá v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK vyše 1000 podujatí (prednášky, kurzy, krúžky, tvorivé dielne apod.), ktorých sa zúčastnilo spolu takmer 117 tisíc návštevníkov. Realizovali 113 súťaží a prehliadok s návštevnosťou takmer 20 tisíc divákov a 53 festivalov s návštevnosťou takmer 90 tisíc divákov (mimo účinkujúcich).

Divadlá

KSK má v zriaďovateľskej pôsobnosti 4 divadlá. V roku 2018 našťudovali štyri divadlá celkom 19 premiérových predstavení (o 1 viac ako v roku 2017), odohrali spolu 713 divadelných predstavení. Návštevnosť bola na úrovni 100 548 divákov.

Pamiatky UNESCO

Na území kraja sa nachádzajú aj historické pamiatky zapísané do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO: Kostol Ducha Svätého v obci Žehra, ktorý poskytuje ukážku stredovekej sakrálnej architektúry, drevený gréckokatolícky Kostol sv. Mikuláša – biskupa v Ruskej Bystrej, ktorý je ukážkou dobových vidieckych sakrálnych stavieb cirkví východného obradu a najväčší hrad na Slovensku Spišský hrad a podhradie.

Hrady a kaštiele

Medzi najznámejšie hrady a kaštiele v Košickom kraji patria: Kaštieľ Betliar, Hrad Krásna Hôrka, Hrad Slanec, Hrad Vinné, Hrad Veľký Kamenec, Turnianský hrad, Kaštieľ Markušovce a Kaštieľ v Budimíri.

Pamiatkové zóny a rezervácie

Pamiatková zóna je územie s historickým sídelným usporiadaním, územie kultúrnej krajiny s pamiatkovými hodnotami alebo územie s archeologickými nálezmi a archeologickými náleziskami, ktoré možno topograficky vymedziť. Na území kraja sa nachádzajú nasledovné pamiatkové zóny: Gelnica, Lúčka, Rožňava, Štítik, Smolník, Veľká Trňa, Vyšný Medzev, Nižný Medzev, Spišská Nová Ves, Spišské Vlachy, Markušovce, Turnianska Nová Ves.

Pamiatková rezervácia je územie s uceleným historickým sídelným usporiadaním a s veľkou koncentráciou nehnuteľných kultúrnych pamiatok alebo územie so skupinami významných archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktoré možno topograficky vymedziť. Na území kraja sa nachádza iba 1 pamiatková rezervácia: Košice - Staré Mesto.

1.11. Súčasný zdravotný stav obyvateľstva a celková kvalita životného prostredia pre človeka

1.11.1. Zdravotný stav obyvateľstva

Na celkovej kvalite životného prostredia a zdravotného stavu obyvateľstva sa podieľajú viaceré zložky pôsobiace v rámci širšieho okolia obytných celkov, ako aj samotného obytného prostredia obyvateľov. Kvalita životného prostredia je jedným z faktorov, ktorý má vplyv na celkový zdravotný stav obyvateľstva. Celkové zhoršenie kvality životného prostredia negatívne vplyva na zdravotný stav obyvateľstva. Škodlivé emisie z dopravy sa podieľajú na vzniku akútnych respiračných ochorení horných dýchacích ciest, ktoré sú jednou z najčastejších skupín ochorení v detskom veku.

Kvalita životného prostredia v oblastiach výskytu zdrojov znečistenia – priemyselné, ťažobné oblasti, zaťažené oblasti SR a pod. sa nepriaznivo odrzkadľuje na celkovom zdravotnom stave obyvateľstva žijúceho v daných oblastiach.

Základným ukazovateľom úrovne životných podmienok obyvateľov a úmrtnostných pomerov je stredná dĺžka života. Ide o priemerný počet rokov, ktorý pravdepodobne prežije osoba za predpokladu, že sa úmrtnostné pomery v území nezmenia. V poslednom období stredná dĺžka života slovenských mužov a žien stúpa, ale stále nedosahuje priemer obyvateľov Európskej únie.

Prirodzený pohyb a stredný stav obyvateľstva v SR a v dotknutom samosprávnom kraji (KSK) v roku 2021 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tab.: Prirodzený pohyb a stredný stav obyvateľstva v SR a v dotknutom samosprávnom kraji (KSK) v roku 2023

Územie	Rok	Počet obyvateľov	Živonarodení	Zomretí	Prirodzený prírastok (úbytok) obyvateľ.
Slovenská republika	2023	5 426 853	48 627	54 133	- 5 506
Bratislavský kraj		730 568	6 523	6 344	+ 179
Trnavský kraj		565 902	4 636	5 786	- 1 152
Trenčiansky kraj		569 456	4 104	6 253	- 2 149
Nitriansky kraj		669 691	5 119	7 507	- 2 388
Žilinský kraj		687 698	6 177	6 583	- 406
Banskobystrický kraj		616 048	5 063	7 114	- 2 051
Prešovský kraj		808 362	9 099	6 924	+ 2 175
Košický kraj		779 128	7 908	7 622	+ 286

(Zdroj: datacube.statistics.sk)

Na území KSK prevládajú z hľadiska najčastejších príčin úmrtnia obyvateľstva choroby obehovej sústavy, nádorové ochorenia, choroby tráviacej sústavy, dýchacej sústavy a vonkajšie príčiny chorobnosti a úmrtnosti.

1.11.2. Zaťažené oblasti

Environmentálna regionalizácia

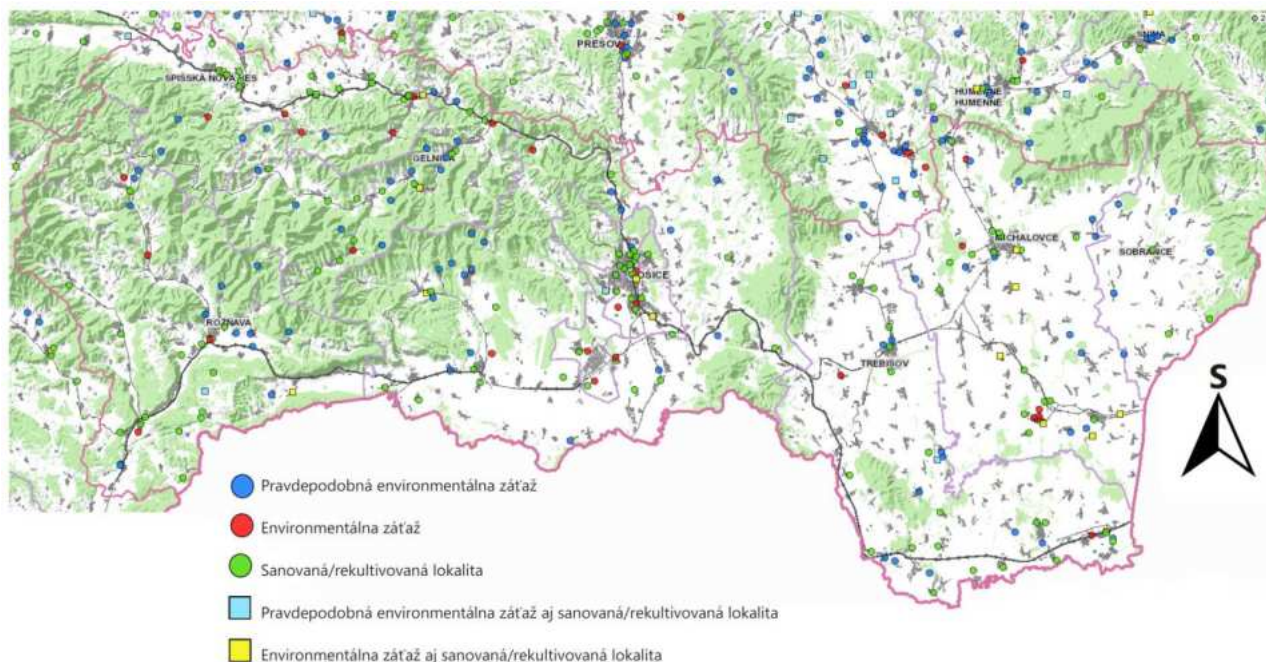
Environmentálna regionalizácia Slovenska predstavuje prierezový zdroj informácií o stave životného prostredia a odráža jeho diferencovaný stav v rôznych častiach územia SR. Regióny SR vykazujú rôzny stav zaťaženia jednotlivých zložiek životného prostredia a v rôznej miere sa v nich uplatňujú rizikové faktory.

Z aspektu zaťaženia kvality životného prostredia sa v KSK nachádzajú prevažne regióny s nenarušeným prostredím, ďalej s mierne narušeným prostredím, v rámci ktorého sa vyskytujú rajóny so značne narušeným prostredím – Rudniansky a Košický okrsk. Nachádzajú sa tu aj regióny so silne narušeným prostredím, v tomto prípade ide o južnú časť kraja, kde zasahuje Košický a Zemplínsky región.

Environmentálne záťaže

Podľa Informačného systému o environmentálnych záťažoch MŽP SR sa v roku 2021 na území Košického kraja nachádzalo 261 environmentálnych záťaží, z toho 87 pravdepodobných, 42 potvrdených a 132 sanovaných / rekultivovaných environmentálnych záťaží. Silne až extrémne narušené životné prostredie je v Rudniansko – gelnickej, Košicko –prešovskej a Zemplínskej oblasti.

Obr.: Environmentálne záťaže v Košickom kraji

(Zdroj: IS EZ, 2024)

1.11.3 Stav ovzdušia

Znečistenie ovzdušia

Znečistenie ovzdušia predstavuje jedno z najvýznamnejších environmentálnych rizík – najmä z toho dôvodu, že sa vyskytuje predovšetkým v urbanizovaných husto zaľudnených oblastiach.

Najvýznamnejšími látkami zapríčiňujúcimi znečistenie ovzdušia sú oxidy síry, dusíka, oxid uhoľnatý, tuhé znečisťujúce látky a ťažké kovy.

Kvalitu ovzdušia vo všeobecnosti určuje obsah znečisťujúcich látok vo vonkajšom ovzduší. Hodnotenie kvality ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle zákona č. 146/2023 Z. z. o ovzduší. Kritériá kvality ovzdušia (limitné a cieľové hodnoty, medze tolerancie, horné a dolné medze na hodnotenie a ďalšie) sú uvedené vo vyhláske MŽP SR č. 250/2023 Z. z. o kvalite ovzdušia. Môžeme konštatovať, že na znečistenie ovzdušia výraznou mierou vplývajú veľké a stredné zdroje znečistenia.

Množstvo znečisťujúcich látok emitovaných do ovzdušia v rámci Košického kraja je najvyššie v oblasti mesta Košice a v jeho zázemí. Tu sa dlhodobo produkuje v rámci ostatných oblastí SR najviac emisií základných znečisťujúcich látok, skupiny plyných anorganických znečisťujúcich látok a ťažkých kovov. V oblasti Zemplína okrem základných znečisťujúcich látok zostávajú závažné emisie sírovodíka, chlóru, merkaptánov, organických látok a ďalších látok vplyvom zdrojov situovaných v okrese Michalovce. Rizikové sú aj lokality kde sa na vykurovanie domácností používa nevhodné palivo, poprípade oblasti s veľkým dopravným zaťažením. Na základe meraní SHMÚ súkaždoročne vyhlasované oblasti riadenia kvality ovzdušia, pre ktoré sú vypracované a schválené Programy na zlepšenie kvality ovzdušia, ktoré pravidelne odpočítované a aktualizované. V Košickom kraji sú aktuálne vyhlásené dve oblasti riadenia kvality ovzdušia. Ide o aglomeráciu Košice, ktorá zahŕňa územie mesta Košice a obcí Bočiar, Haniska, Sokolany a Veľká Ida a oblasť riadenia kvality ovzdušia, ktorou je územie mesta Krompachy. Stav v rokoch 2020 – 2022 z hľadiska tvorby emisií v KSK a jednotlivých okresoch je vyjadrený v nasledovnej tabuľke:

Tab.: Množstvo emisií zo stacionárnych zdrojov v okresoch KSK za roky 2020-2022

Okres	Rok	Tuhé znečisťujúce látky	Oxidy síry (SO ₂)	Oxidy dusíka (NO ₂)	Oxid uhoľnatý (CO)	Organické látky – (COÚ)
Gelnica	2020	6,021	0,471	6,691	11,140	1,928
	2021	6,392	0,499	6,974	11,925	2,010
	2022	6,151	0,668	6,334	12,069	2,088
Košice I	2020	1,598	0,216	9,158	3,058	9,547
	2021	2,976	0,289	10,540	3,293	9,630
	2022	4,778	0,352	11,410	4,984	10,171
Košice II	2020	293,680	3284,147	4551,806	67697,416	463,727
	2021	482,646	4096,210	6806,911	104570,260	652,226
	2022	423,384	2537,748	5484,910	81396,630	474,140
Košice III	2020	0,017	0,002	0,334	0,135	2,026
	2021	0,019	0,002	0,363	0,147	2,003
	2022	0,017	0,002	0,336	0,136	2,221
Košice IV	2020	12,941	127,078	361,947	73,616	47,526
	2021	19,659	108,590	360,455	78,613	51,337
	2022	11,734	88,384	345,588	71,581	49,536
Košice-okolie	2020	75,616	48,274	752,457	677,236	278,800
	2021	80,188	49,399	830,216	720,972	273,138
	2022	81,115	33,093	919,434	408,302	241,378
Michalovce	2020	59,184	57,530	276,851	389,158	38,031
	2021	51,771	160,086	314,163	504,945	41,212
	2022	47,240	152,524	225,055	444,309	34,071
Rožňava	2020	14,922	4,013	46,022	36,504	8,636
	2021	18,522	3,471	50,497	28,533	10,235
	2022	11,879	2,916	76,315	28,805	10,477
Sobrance	2020	0,865	5,646	17,852	17,392	33,196
	2021	0,774	5,739	14,506	13,444	29,048
	2022	0,674	4,261	5,321	5,410	14,229

Spišská Ves	Nová	2020	12,936	34,762	127,462	1622,112	32,993
		2021	12,346	52,567	100,504	998,156	39,434
		2022	11,076	49,236	78,573	951,786	29,099
Trebišov		2020	12,126	16,216	58,765	45,558	107,821
		2021	10,780	16,292	61,007	44,327	101,500
		2022	9,601	15,721	57,769	45,832	109,454
KSK spolu		2020	489,907	3578,354	6209,346	70573,327	1024,230
		2021	686,074	4493,143	8556,134	106974,616	1211,773
		2022	607,651	2884,906	7211,043	83,369,843	976,865

(Zdroj: NEIS, SHMU)

Stav ovzdušia je taktiež ovplyvňovaný okrem bodových zdrojov znečistenia aj líniovými zdrojmi znečistenia ovzdušia – automobilovou dopravou. Znečisťujúce látky z dopravy sa vyskytujú prevažne v blízkosti najzaťaženejších cestných komunikácií. Množstvo emisií znečisťujúcich látok v cestnej doprave bezprostredne súvisí so spotrebou pohonných látok v cestnej doprave pri realizovaní jazdných výkonov, s prevádzkovaným vozidlovým parkom (jeho rozsahom, štruktúrou, vekom, technickým stavom), ale aj stavom vozoviek, od ktorých sa odrážajú jazdné vlastnosti a rýchlosti, spotreba pohonných látok, ako i s ďalšími rôznymi vplyvmi.

Skleníkové plyny

V KSK sa vyskytuje niekoľko odvetví, ktoré prispievajú k produkcii skleníkových plynov a tým pádom k zvyšovaniu skleníkového efektu atmosféry. Priemyselné aktivity, najmä výroba a spracovanie surovín, prispievajú k zvyšovaniu emisií skleníkových plynov v atmosfére. Ďalším podstatným zdrojom emisií skleníkových plynov v kraji je energetický sektor. Spaľovanie fosílnych palív na výrobu elektrickej energie a tepla produkuje CO₂ a iné skleníkové plyny, ktoré prispievajú ku globálnemu otepľovaniu. Sektor dopravy patrí medzi ďalšie významné zdroje emisií skleníkových plynov (emisie pochádzajúce z vozidiel s vnútorným spaľovacím motorom, vrátane osobných áut, nákladných áut a verejnej dopravy). K produkcii skleníkových plynov prispieva taktiež poľnohospodárstvo, najmä chov hospodárskych zvierat a poľnohospodárska výroba. Emisie metánu (CH₄) z chovu dobytka a oxidu dusného (N₂O) z používania hnojív na poliach sú hlavnými skleníkovými plynmi produkovanými v tomto sektore.

1.11.4. Znečistenie územia hlukom

Hluk v životnom prostredí je v súčasnosti považovaný za jeden z významných environmentálnych problémov väčších sídelných útvarov nielen na území SR, ale aj v Európe. Hluk má priamy vplyv na kvalitu životného prostredia a na zdravotný stav obyvateľov krajiny. Hlukové zaťaženie prostredia je sprievodným javom mnohých aktivít človeka a je produkované najmä v priemyselných prevádzkach, v energetickom, v ťažobnom priemysle a v neposlednom rade aj v doprave (cestné komunikácie – cesty I. triedy, diaľnice, mestské komunikácie, železničné trate) a v polohe existujúcich vzletových, resp. prístávacích dráh letísk.

1.11.5. Tvorba odpadov

Vyprodukované množstvá všetkých druhov odpadov v samosprávnych krajoch v rámci SR, rok 2020 (t) sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Tab.: Vyprodukované množstvá všetkých druhov odpadov v samosprávnych krajoch v rámci SR, rok 2020 (t)

Územie / kraj	Spolu [t]	Zhodnocov. materiálové [t]	Zhodnocov. energetické [t]	Zhodnocov. ostatné [t]	Zneškod. skládkov. [t]	Zneškod. spaľovaním bez energ. využitia [t]	Zneškod. ostatné [t]	Iný spôsob nakladania [t]
BB	1 543 286,07	861236,87	90264,40	60749,49	313838,55	1429,35	19508,48	196258,92
BA	2 101 580,97	1514296,35	148337,80	9749,80	226563,73	3806,63	30715,81	168110,86

KE	1 401 325,62	576549,34	88306,18	2818,38	517470,51	361,08	14083,81	201736,33
NR	776 480,70	412483,48	11998,40	2328,93	244917,36	1349,33	6665,60	96737,60
PO	1 630 477,87	972676,84	22674,64	8218,46	243503,77	712,55	6035,35	376656,25
TN	1 590 303,16	649080,32	67593,06	32158,82	598433,13	1797,12	45167,74	196072,97
TT	1 189 756,97	607593,44	2047,03	1713,74	355875,27	1178,17	26124,85	195224,46
ZA	2 612 652,57	1407605,91	194772,41	4576,01	514673,28	1119,83	40067,85	449837,28
SR	12 845863,93	7001522,54	625993,91	122313,64	3015275,60	11754,04	188369,51	1880634,68

(Zdroj:cms.enviroportal.sk)

Objem komunálneho odpadu ako aj vyprodukovaný komunálny odpad na 1 obyvateľa v Košickom kraji sa každoročne zvyšuje, v rámci krajov SR však Košický kraj dosahuje druhé najnižšie množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa. Najväčšie množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa produkujú obyvatelia mesta Košice a okresu Spišská Nová Ves, najmenej v okrese Sobrance. Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu z celkového komunálneho odpadu dosahuje druhý najvyšší podiel v rámci krajov SR a presahuje priemer SR o 15%. Najväčší objem zhodnocovaných komunálnych odpadov je v meste Košice, kde dosahuje hodnotu až 98,7% z celkového množstva komunálneho odpadu.

Zhodnocovanie komunálnych odpadov medziročne rastie v závislosti od dopytu po komoditách materiálového zhodnocovania odpadu (kovy, papier, sklo, plasty, pneumatiky, elektroodpad). Zároveň rastie aj miera energetického zhodnotenia komunálnych odpadov. Vďaka výstavbe zberných dvorov v jednotlivých sídlach dochádza k vysokej miere separácie odpadu a následnému zhodnoteniu. V rámci zberných dvorov sú vytvárané aj kompostoviská, kde sú spracovávané, zhodnocované biologicky rozložiteľné odpady hlavne z komunálnej sféry a ich objem je každoročne vyšší. V rámci okresov bol v roku 2020 najväčší objem zhodnocovaných komunálnych odpadov v okresoch mesta Košice (98,7% z celkového množstva komunálneho odpadu) a v okrese Košice – okolie (75,6%). Najmenej zhodnocovaného komunálneho odpadu je v okresoch Sobrance (23,4%) a Rožňava (28,5%).

V Košickom kraji je spolu 17 skládok, z toho 10 skládok odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, 4 skládky odpadov na inertný odpad a 3 skládky odpadov na nebezpečný odpad. Väčšia časť skládok, ktoré sú v súčasnosti v prevádzke, má platné povolenia maximálne do roku 2035, ich plánovaná kapacita by mala byť v danom čase naplnená. Skládky na odpad, ktorý nie je nebezpečný a skládky na nebezpečný odpad majú v súčasnosti vydané integrované povolenia a dozor nad nimi vykonávajú inšpektori inšpektorátu životného prostredia. Celková kapacita skládok v Košickom kraji bola v roku 2019 spolu 375 090m³, voľná kapacita dosiahla hodnotu 95 795m³. Celkovo bolo v roku 2019 na skládkach v Košickom kraji uložených 10 350 ton odpadu (PHRSR KSK).

1.11.6. Znečistenie povrchových a podzemných vôd a pôd

Znečistenie povrchových vôd

V roku 2022 boli požiadavky na kvalitu povrchovej vody uvedené v prílohe č. 1 NV SR č. 269/2010 Z. z. splnené vo všetkých hodnotených miestach. Povrchové vody boli hodnotené podľa všeobecných ukazovateľoch (časť A), hydrobiologických a mikrobiologických ukazovateľoch (časť E) a na prítomnosť syntetických (časť B) a nesyntetických znečisťujúcich látok (časť C). Najviac prekročení limitných hodnôt bolo zaznamenaných v ukazovateli dusitanový dusík a adsorbovateľné organicky viazané halogény (AOX) vo všetkých čiastkových povodiach Košického kraja. Nepolárne extrahovateľné látky (NELUV) boli prekročené v čiastkových povodiach Bodrogu, Hornádu a Bodvy.

Tab.: Počet monitorovaných miest a ukazovatele nespĺňajúce všeobecné požiadavky na kvalitu povrchovej vody podľa prílohy č. 1 NV SR č. 269/2010 Z. z., časť A a časť E (2022)

Čiastkové povodie	Počet hodnotených miest v čiastkovom povodí		Ukazovatele, ktoré nespĺňajú požiadavky na kvalitu povrchovej vody	
	sledované	nespĺňajúce požiadavky	Všeobecné ukazovatele (A)	Hydrobiologické a mikrobiologické ukazovatele (E)
Bodrog	39	39	O ₂ , CHSK _{Cr} , EK (vodivosť), N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N _{org.} , N _{celk.} , P _{celk.} , TOC, Ca, NEL _{UV} , Cl ⁻ , RL ₁₀₅ , RL ₅₅₀ , Al, AOX	abundancia fytoplanktónu, chorofyl-a, sapróbny index biosestónu, črevné enterokoky, koliformné baktérie, termotolerantné kol. baktérie, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C
Bodva	9	8	BSK ₅ , CHSK _{Cr} , N-NO ₂ , TOC, Ca, NEL _{UV} , AOX	abundancia fytoplanktónu, chorofyl-a, sapróbny index biosestónu, črevné enterokoky, koliformné baktérie, termotolerantné kol. baktérie, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C
Hornád	25	24	CHSK _{Cr} , EK (vodivosť), N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N _{celk.} , P _{celk.} , Ca, NEL _{UV} , F ⁻ , AOX	sapróbný index biosestónu, črevné enterokoky, koliformné baktérie, termotolerantné kol. baktérie, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C
Slaná	11	10	pH, N-NO ₂ , Ca, AOX	črevné enterokoky, koliformné baktérie, termotolerantné kol. baktérie, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C

(Zdroj: Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2022)

Tab.: Ukazovatele nespĺňajúce všeobecné požiadavky na kvalitu povrchovej vody podľa prílohy č. 1 NV SR č. 269/2010 Z. z., časť B a časť C (2022)

Čiastkové povodie	Ukazovatele, ktoré nespĺňajú požiadavky na kvalitu povrchovej vody	
	nesyntetické látky (B)	syntetické látky (C)
Bodrog		B(b)fluórantén (NPK/NPK*), Antracén (NPK), B(ghi) perylén (NPK*), FLU (NPK,RP/RP*), PCB a jeho kongenéry (28, 52, 101, 138, 153) (RP), CN celkové (RP), 4-m-2,6-tBTP (RP), B(a)P (RP)*, 4-(terc)-oktylfenol (RP*)
Bodva		B(a)P (RP)*
Hornád	Zn (RP)	FLU (RP), CN (RP), B(a)P (RP)*
Slaná		4-(terc)-oktylfenol (RP*), FLU (RP), B(a)P (RP)*, B(ghi) perylén (NPK)

(Zdroj: Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2022)

Znečistenie podzemných vôd

Sledovanie kvality podzemných vôd predstavuje systematické zhromažďovanie údajov a hodnotenie ich stavu podľa predpisov Ministerstva životného prostredia SR, konkrétne podľa Zákona č. 384/2009 Z. z. o vodách a Vyhlášky MPŽPRR SR č. 418/2010 Z. z., ktoré stanovujú požiadavky na kvalitu vôd. MŽP SR zabezpečuje zisťovanie a hodnotenie stavu podzemných vôd s pomocou Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ). Kvalita niektorých zdrojov vody odráža dlhodobé vplyvy poľnohospodárskej a priemyselnej činnosti. V regiónoch s intenzívnym poľnohospodárstvom, ako je Košický kraj, sa často prekračujú limity dusičnanov, amoniaku a dusitanov. Niektoré zdroje pitnej vody boli už vyňaté z používania, ďalšie sa postupne nahrádzajú.

V niektorých oblastiach kraja je voda znečistená priemyselnou činnosťou, najmä v okolí Michaloviec (Strážske) a v alúviu Hornádu, kde sa zistilo výrazné prekračovanie limitných hodnôt síranov, dusičnanov, sírovodíka a v niektorých prípadoch aj chloridov, hliníka a špecifických organických látok. Tieto znečistenia sú výsledkom ľudských aktivít. V okrese Košice - mesto a Košice - okolie je kvalita vôd najviac ovplyvnená mestskými aktivitami, priemyselnou činnosťou a poľnohospodárskou činnosťou. Verejná kanalizácia mesta patrí medzi hlavné zdroje znečistenia vôd.

2. Informácia vo vzťahu k environmentálne obzvlášť dôležitým oblastiam, akými sú navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti a pod.

2.1. Sústava chránených území Natura 2000

2.1.1. Chránené vtáčie územia

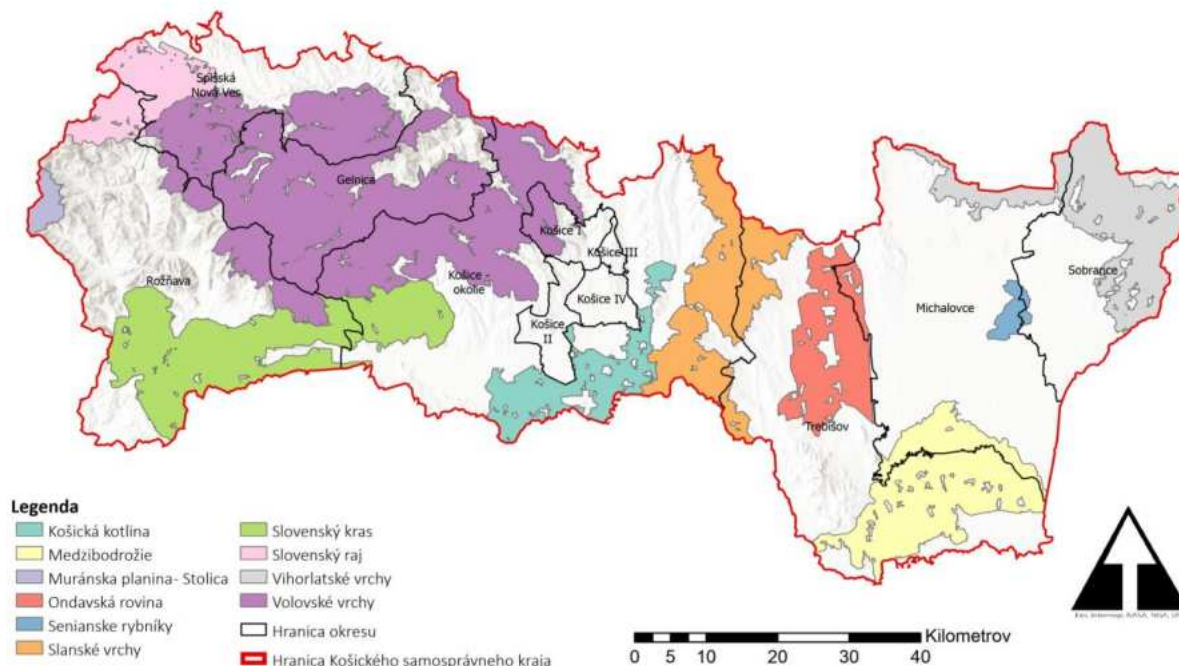
Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území bol schválený Uznesením vlády č. 636/2003 Z. z., zo dňa 9.7. 2003 (zoznam obsahoval 38 CHVÚ). Uznesením vlády SR č. 345 zo dňa 25. mája 2010 bol Národný zoznam CHVÚ zmenený, vylúčené boli z neho 2 územia (Boheľovské rybníky a Trnavské rybníky) a na pokyn Európskej komisie bolo doplnených 5 nových území (Levočské vrchy, Chočské vrchy, Čergov, Slovenský raj a Špačince - Nižná). Zoznam obsahuje v súčasnosti 41 vyhlásených chránených vtáčích území s výmerou 1 284 806 ha, čo predstavuje 26,16 % rozlohy SR.

Tab.: Chránené vtáčie územia v KSK

P. č.	Názov CHVÚ	Výskyt v okresoch	Výmera CHVÚ		
			Celková (ha)	v kraji (ha)	v kraji (%)
SKCHVU017	Muránska planina - Stolica	Rožňava	25787,03	2951,85	11,45
SKCHVU037	Ondavská rovina	Trebišov, Michalovce	20473,96	20473,96	100,00
SKCHVU024	Senianske rybníky	Michalovce, Sobrance	2718,13	2718,13	100,00
SKCHVU035	Vihorlatské vrchy	Sobrance, Michalovce	47893,36	32855,61	68,60
SKCHVU036	Volovské vrchy	Spišská Nová Ves, Gelnica, Rožňava, Košice I., Košice okolie	121854,40	119781,13	98,30
SKCHVU027	Slovenský kras	Rožňava, Košice okolie	44794,41	44794,41	100,00
SKCHVU009	Košická kotlina	Košice okolie	17968,53	17968,53	100,00
SKCHVU025	Slanské vrchy	Košice okolie, Trebišov	60381,94	30471,63	50,46
SKCHVU053	Slovenský raj	Spišská Nová Ves, Rožňava	25239,92	16305,42	64,60
SKCHVU015	Medzibodrožie	Trebišov, Michalovce	34426,82	34426,82	100,00

V rámci európskej siete chránených území (Natura 2000) sa v Košickom kraji nachádza 10 chránených vtáčích území s celkovou rozlohou 401 538,5 ha.

Obr.: Prehľad chránených vtáčích území v rámci KSK

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

Programy starostlivosti o CHVÚ sú dokumentáciou ochrany prírody podľa § 54 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ktorá sa spracúva v horizonte na cca 30 rokov. Programy starostlivosti obsahujú popis územia a hodnotenie stavu druhov vtáctva, pre ktoré bolo dané CHVÚ vyhlásené. Obsahujú tiež ochranné ciele a opatrenia pre tieto druhy, vrátane určenia zodpovedností, odhadu výšky finančných prostriedkov a predpokladaných zdrojov financovania. Do súčasnosti vláda Slovenskej republiky vypracovala spolu 20 programov starostlivosti o chránené vtáčie územia, ďalšie sú v štádiu prípravy, resp. dopracovania.

2.1.2. Územia európskeho významu

Územia európskeho významu boli navrhnuté za chránené územia na základe kritérií stanovených v smernici Rady č. 92/43 EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín. Národný zoznam týchto území schválila vláda SR uznesením č. 239/2004, dňa 17.3.2004. S účinnosťou od 1.8.2004 bola predbežná ochrana území európskeho významu ustanovená výnosom MŽP č. 3/2004 - 5.1. Územia sa navrhujú z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu a druhov európskeho významu.

Následne schválením rozhodnutia pre panónsku biogeografickú oblasť (rozhodnutie Komisie 2008/26/ES z 13.11.2007, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín prijíma zoznam lokalít európskeho významu v Panónskej biogeografickej oblasti) a alpskú biogeografickú oblasť (rozhodnutie Komisie 2008/218/ES z 25. januára 2008, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín prijíma aktualizovaný zoznam lokalít európskeho významu v alpskom biogeografickom regióne) sa Európskou komisiou pre SR ukončil proces schvaľovania území európskeho významu. V roku 2011 došlo na základe požiadaviek EU v zmysle výsledkov biogeografických seminárov a uznesenia vlády SR č. 577, zo dňa 31.8.2011 k rozšíreniu zoznamu ÚEV s tým, že národný zoznam lokalít európskeho významu bol doplnený

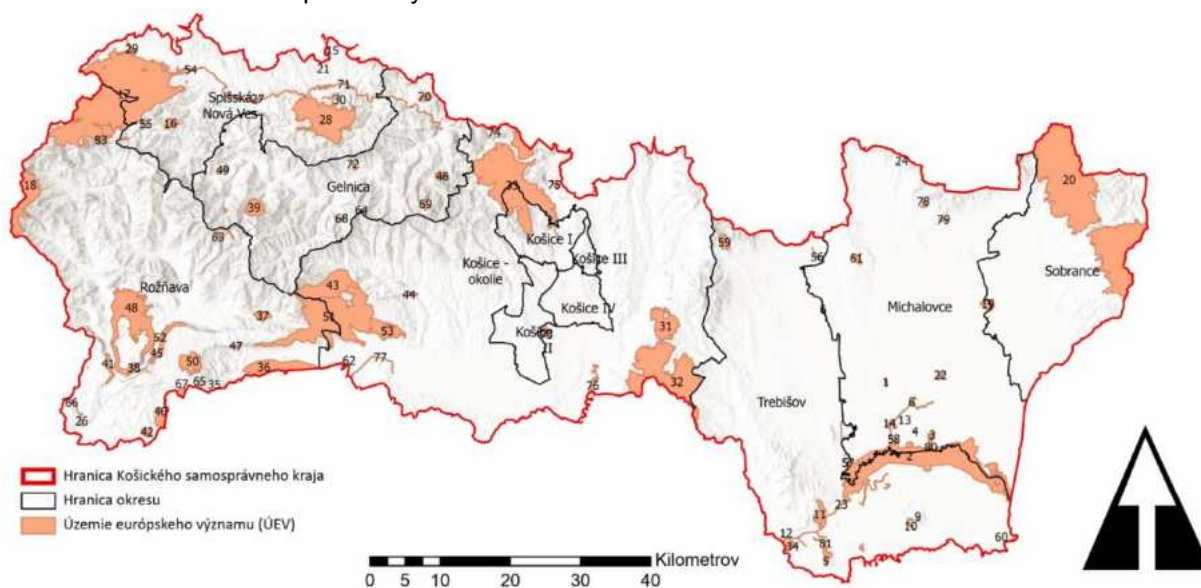
o 97 nových lokalít a zároveň došlo k vylúčeniu 6 pôvodných území. V roku 2020 bolo navrhnutých a prerokovaných 30 nových území najmä pre ochranu rýb, čiastočne pre biotopy EV 6510 a 9110 a iné. V roku 2020 územia európskeho významu dosahovali 12,5 % výmery SR, prekryv so sieťou chránených vtáčích území predstavoval 9,4 % (Správa o stave ŽP SR, 2020, MŽP SR, 2022 a ŠOP SR 2022).

Tab.: Prehľad počtu území európskeho významu (ÚEV) nachádzajúcich sa, resp. zasahujúcich do jednotlivých okresov KSK

Okres	Výmera okresu (km ²)	Počet ÚEV	Výmera ÚEV v rámci okresu	
			(km ²)	(%)
Gelnica	584,32	10	9,96	1,70
Košice I	85,46	1	70,92	82,98
Košice II	80,54	0	-	-
Košice III	16,83	0	-	-
Košice IV	60,90	0	-	-
Košice - okolie	1534,60	14	182,51	11,89
Michalovce	1019,22	19	31,34	3,07
Rožňava	1173,35	22	169,13	14,41
Sobrance	538,16	2	134,11	24,92
Spišská Nová Ves	587,46	12	108,66	18,49
Trebišov	1073,48	15	64,19	5,97

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

Obr.: Prehľad území európskeho významu v rámci KSK

1. Kopčianske slanisko, 2. Latorica, 3. Čičarovský les, 4. Bešiarsky polder, 5. Tarbucka, 6. Bisce, 7. Vihorlat, 8. Raškovský luh, 9. Veľký kopec, 10. Horešské lúky, 11. Ladmovské vápence, 12. Boršiarsky les, 13. Oborínsky les, 14. Oborínske jamy, 15. Spišskopodhradské travertíny, 16. Muráň, 17. Slovenský raj, 18. Stolica, 19. Senianske rybníky, 20. Morské oko, 21. Jereňaš, 22. Stretavka, 23. Bodrog, 24. Krivoštianka, 25. Teplické stráne, 26. Alúvium Muráňa, 27. Hornádske vápence, 28. Galmus, 29. Horný tok Hornádu, 30. Svätajánsky potok, 31. Strahulka, 32. Milič, 33. Stredné Pohornádie, 34. Kováčske lúky, 35. Český závrť, 36. Dolný vrch, 37. Drieňovec, 38. Plešivské stráne, 39. Starovodské jedliny, 40. Kečovské škrapy, 41. Pod Strážnym hrebeňom, 42. Domicke škrapy, 43. Čierna Moldava, 44. Jasovské dubiny, 45. Brzotínske skaly, 46. Folkmarská skala, 47. Hrušovská lesostep, 48. Plešivská planina, 49. Hnilecké rašeliniská, 50. Fabiánka, 51. Horný vrch, 52. Slaná, 53. Palanta, 54. Mašiarske syslovisko, 55. Havrania dolina, 56. Dolný tok Tople, 57. Dolný tok Ondavy, 58. Dolný tok Laborca, 59. Bačkovská dolina, 60. Tisa, 61. Pozdišovský chrbát, 62. Dlhý vrch, 63. Volovské bučiny, 64. Kloptaň, 65. Sokolia skala, 66. Meliatsky profil, 67. Bubeník, 68. Zbojnická dolina, 69. Abod', 70. Prostredná dolina, 71. Stredný tok Hornádu, 72. Helcmanovská bučina, 73. Haništiarsky les, 74. Hornádske lúky, 75. Trebejovské skaly, 76. Hornádske meandre, 77. Stredný tok Bodvy, 78. Viniarsky hradný vrch, 79. Viniarska stráň, 80. Čičarovský les, 81. Tarbucka, 82. Spišskopodhradské travertíny, 83. Slovenský raj, 84. Alúvium Muráňa

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

2.2. Chránené územia a ochranné pásma

V súčasnosti je na území SR spolu 1 089 tzv. maloplošných CHÚ a 23 tzv. veľkoplošných CHÚ národnej sústavy klasifikovanej stupňami ochrany (2. – 5.) s celkovou rozlohou 1 147 582 ha (bez vzájomných prekryvov), čo tvorí 23,4 % rozlohy SR.

Tab.: Podiel rozlohy chránených území v rámci krajov v roku 2020

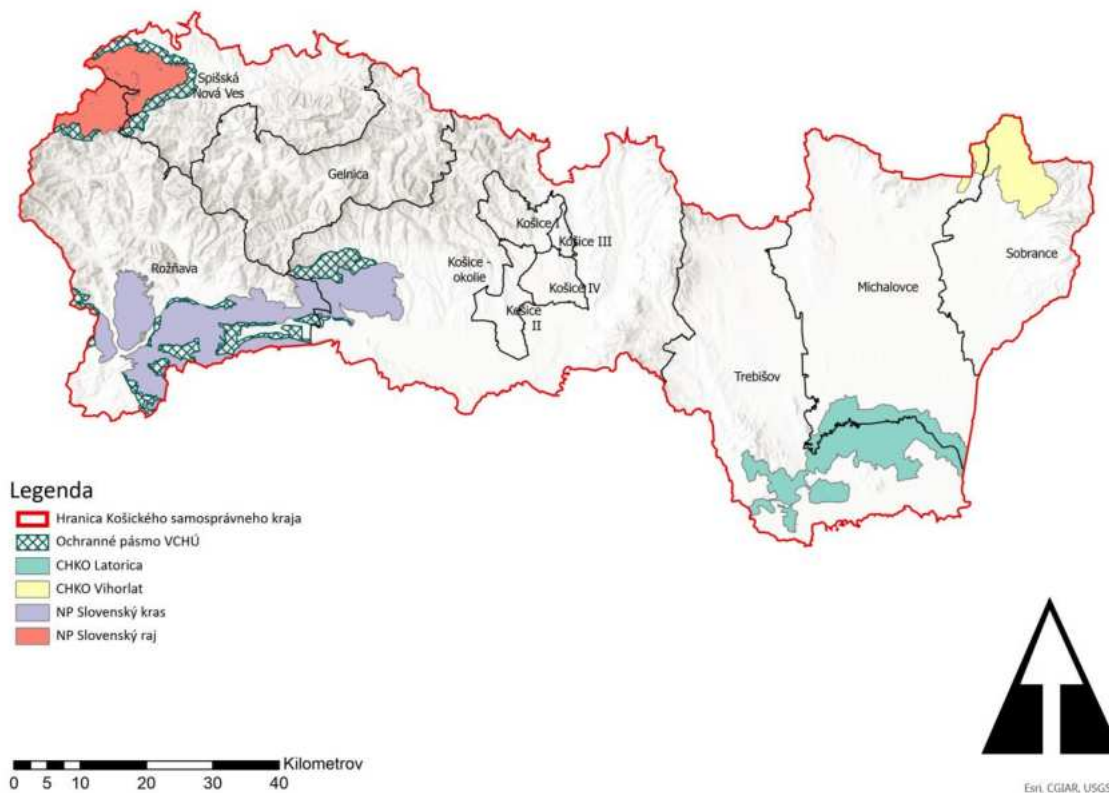
Územie	Národná sústava chránených území	Územie sústavy Natura 2000		Spolu všetky CHKÚ
		Chránené vtáčie územie	Územie európskeho významu	
Bratislavský kraj	30,59	31,86	15,13	39,28
Trnavský kraj	12,38	16,1	4,25	23,2
Trenčiansky kraj	23,34	12,67	13,02	31,13
Nitriansky kraj	5,67	10,78	3,59	15,06
Žilinský kraj	52,62	40,42	23,95	59,63
Banskobystrický kraj	26,42	14,89	12,7	31,03
Prešovský kraj	20,21	34,9	14,49	43,44
Košický kraj	15,47	47,81	10,55	49,29
Slovenská republika	23,42	26,71	12,53	37,41

(Zdroj: Štátna ochrana prírody SR)

Veľkoplošné chránené územia

V rámci územia KSK sa nachádza, resp. do neho zasahujú 4 nasledovné veľkoplošné chránené územia: CHKO Vihorlat, CHKO Latorica, NP Slovenský kras a NP Slovenský raj.

Obr.: Prehľad veľkoplošných chránených území a ochranných pásiem NP v rámci KSK

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

Tab.: Údaje o veľkoplošných chránených územiach nachádzajúcich sa v KSK

P. č.	Názov	Výskyt v okresoch	Výmera veľkoplošných chránených území		
			Celková (ha)	v kraji (ha)	v kraji (%)
1	CHKO Latorica	Trebišov, Michalovce	23703,42	23703,42	100,00
2	CHKO Vihorlat	Michalovce, Sobrance	16789,25	10938,13	65,15
3	NP Slovenský raj	Rožňava, Spišská Nová Ves	19329,33	13850,49	71,66
4	NP Slovenský kras	Rožňava, Košice - okolie	34348,09	34348,09	100,00

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2024)

Maloplošné chránené územia

V rámci územia KSK sa nachádza, resp. do neho zasahuje 136 maloplošných chránených území (11 x CHA, 23 x NPP, 29 x NPR, 24 x PP, 49 x PR) a 13 ochranných pásiem MCHÚ (1 x OP CHA, 6 x OP NPP, 2 x OP NPR, 1 x OP PP, 3 x OP PR).

Prehľad maloplošných chránených území a ich ochranných pásiem nachádzajúcich sa v KSK je zobrazuje nasledovná tabuľka a obrázok.

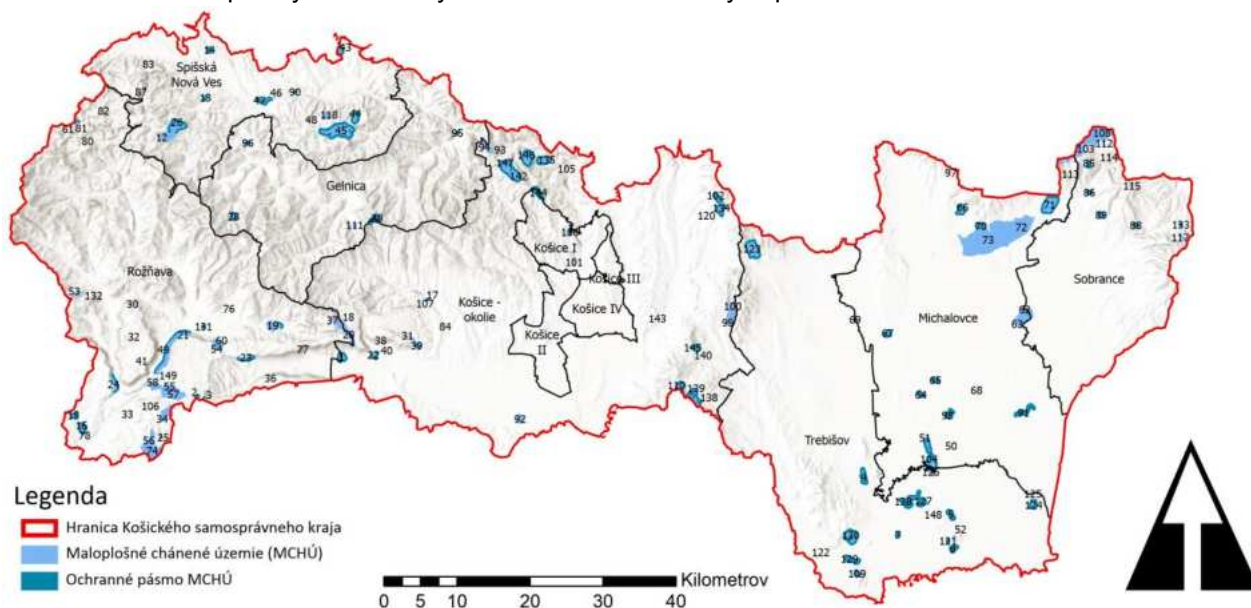
Tab.: Prehľad maloplošných chránených území v kategóriách NPP, PP, NPR, PR, CHA a ich ochranných pásiem nachádzajúcich sa, resp. zasahujúcich KSK podľa okresov

Okres	Kategória chráneného územia					Spolu
	NPP	PP	NPR	PR	CHA	
Gelnica	-	2	1 (*1)	3	-	6 (*1)
Košice I	-	1	-	1	1	3
Košice II	-	-	-	-	-	-
Košice III	-	-	-	-	-	-
Košice IV	-	-	-	-	-	-
Košice- okolie	5	3 (*1)	10 (*2)	10 (*1)	2	30 (*4)
Michalovce	-	-	3 (*1)	12 (*1)	4 (*1)	19 (*3)
Rožňava	15 (*5)	10	9	5	1	40 (*5)
Sobrance	-	1	1 (*1)	11 (*1)	-	13 (*2)
Spišská Nová Ves	3	7	3	3	1	17
Trebišov	-	-	5	12 (*2)	2	19 (*2)

Pozn.: * - ochranné pásmo MCHÚ

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

Obr.: Prehľad maloplošných chránených území a ich ochranných pásiem v rámci KSK

1. PR Zemné hradisko, 2. PR Pod Fabiankou, 3. PR Sokolia skala, 4. PR Zemplínska jeľšina, 5. PR Boľské rašelinisko, 6. PR Veľké jazero, 7. PR Biele jazero, 8. PR Horejské lúky, 9. PR Kráľova studňa, 10. NPP Spišský hradný vrch, 11. PP Ostrá hora, 12. CHA Knola, 13. PP Hutníanske, 14. PR Čintky, 15. PP Meliatsky profil, 16. PP Prielom Muráň, 17. NPR Jasovské dubiny, 18. NPR Havrania skala, 19. NPR Drieňovec, 20. NPR Žadielska tiesňava, 21. NPR Brzotínske skaly, 22. NPR Turniansky hradný vrch, 23. NPR Hrušovská lesostep, 24. NPR Pod Strážnym hrebeňom, 25. NPR Kečovské škrapy, 26. PR Muráň, 27. PP Travertínová kopa Sobotisko, 28. PR Poliarske rašelinisko, 29. PR Kloptaň, 30. PR Gerlašské skaly, 31. PR Palanta, 32. NPP Zvonivá jama, 33. NPP Ardovská jaskyňa, 34. NPP Milada, 35. NPP Hrušovská jaskyňa, 36. NPP Obrovská priepať, 37. NPP Snežná diera, 38. NPP Kunia priepať, 39. NPP Drienovská jaskyňa, 40. NPP Skalistský potok, 41. NPP Diviacia priepať, 42. NPP Stratovská jaskyňa, 43. NPR Dreveník, 44. NPR Galmuská tšina, 45. NPR Červené skaly, 46. NPP Markušovské steny, 47. PP Markušovská transgresia paleogénu, 48. PP Šarkanova diera, 49. CHA Slaná, 50. CHA Beľiansky polder, 51. CHA Oborínske jamy, 52. CHA Veľký kopec, 53. NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa, 54. OP NPP Kráľovská jaskyňa, 55. OP NPP Gombasecká jaskyňa, 56. OP NPP Domic, 57. NPP Silická ľadnica, 58. NPP Gombasecká jaskyňa, 59. NPR Domické škrapy, 60. NPP Kráľovská jaskyňa, 61. NPR Hnilecká jeľšina, 62. NPR Senianske rybníky, 63. OP NPR Senianske rybníky, 64. NPR Kopčianske slanisko, 65. PR Slavkovské slanisko, 66. PR Viniarsky hradný vrch, 67. PR Oľchov, 68. CHA Stretavka, 69. PR Bišce, 70. PR Viniarska stráň, 71. NPR Jovianska hrabina, 72. CHA Zemplínska šírava, 73. OP CHA Zemplínska šírava, 74. NPP Domic, 75. PP Malá pivnica, 76. PP Veľká pivnica, 77. PP Oltár, 78. PP Peško, 79. PP Hutníanska jaskyňa, 80. PP Zelená jaskyňa, 81. NPP Dobšínska ľadová jaskyňa, 82. PP Jaskyňa v Havranej skale, 83. PP Biela jaskyňa, 84. PP Hattinská jaskyňa, 85. PR Lysák, 86. PR Machnatý vrch, 87. NPP Medvedia jaskyňa, 88. PR Lysá, 89. PR Drieň, 90. PP Farská skala, 91. PR Ortoť, 92. CHA Perínske rybníky, 93. NPR Bujanovská dubina, 94. OP NPR Bujanovská dubina, 95. PP Margecianska línia, 96. PP Závadské skalky, 97. PR Chľmecká skalka, 98. PR Raškovský luh, 99. PR Krčmárka, 100. OP PR Krčmárka, 101. CHA Košická botanická záhrada, 102. PR Rankovské skaly, 103. OP PR Vihorlatský prales, 104. PR Oborínsky luh, 105. OP PP Kysacká jaskyňa, 106. OP NPP Milada, 107. NPP Jasovská jaskyňa, 108. PR Vihorlatský prales, 109. PR Tarbucka, 110. PR Pralesy Slovenska-Marocká hoľa, 111. PR Pralesy Slovenska-Zbojnická dolina, 112. PR Pralesy Slovenska-Krivec, 113. PR Pralesy Slovenska-Múr, 114. PR Pralesy Slovenska-Fedkov, 115. PR Pralesy Slovenska-Diel, 116. PR Pralesy Slovenska-Berdo, 117. PR Pralesy Slovenska-Beňatinský les, 118. PR Pralesy Slovenska-Domková, 119. NPP Herliarsky gejzír, 120. OP NPP Herliarsky gejzír, 121. PR Poniklécová lúčka, 122. CHA Boršiansky les, 123. NPR Bačkovská dolina, 124. NPR Bottiansky luh, 125. NPR Latorický luh, 126. PR Zatiňský luh, 127. PR Krátke Tice, 128. PR Dlhé Tice, 129. NPR Tajba, 130. NPR Kašvár, 131. PP Jovicke rašelinisko, 132. OP NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa, 133. PP Beňatinský travertín, 134. PR Malé brdo, 135. NPR Humenec, 136. PP Kavečianska stráň, 137. NPR Malý Milíč, 138. PR Malá Izra, 139. PP Miličska skala, 140. PR Slanský hradný vrch, 141. NPR Veľký Milíč, 142. NPR Vožárska, 143. CHA Nižná jaskyňa, 144. PR Vysoký vrch, 145. PP Trstínové jazero, 146. NPR Bokšov, 147. NPR Slivec, 148. OP PR Veľké jazero, 149. NPP Brázda

(Zdroj: EKOJET, s.r.o. na základe dát ŠOP SR, 2022)

2.3. Územný systém ekologickej stability

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších zmien a doplnkov definuje územný systém ekologickej stability (ÚSES) ako celopriestorovú štruktúru navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu.

Pod pojmom biocentrum rozumieme ekosystém alebo skupinu ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev. Biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky. Pojmom interakčný prvok označujeme určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupinu ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Na zabezpečenie územného systému ekologickej stability sa vyhotovuje:

- Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky (GNÚSES) ako dokument určený na stratégiu ochrany rozmanitosti podmienok a foriem života v štáte. Predstavuje priestorové usporiadanie ekologicky najvýznamnejších zachovalých prírodných území (najmä lesov, mokradí, brál, sprievodných porastov vodných tokov a pod.) a vyjadruje vzťah a postavenie ekologicky stabilných území Slovenska v prepojení na európsky systém ekologicky stabilných území, čím vytvára významný

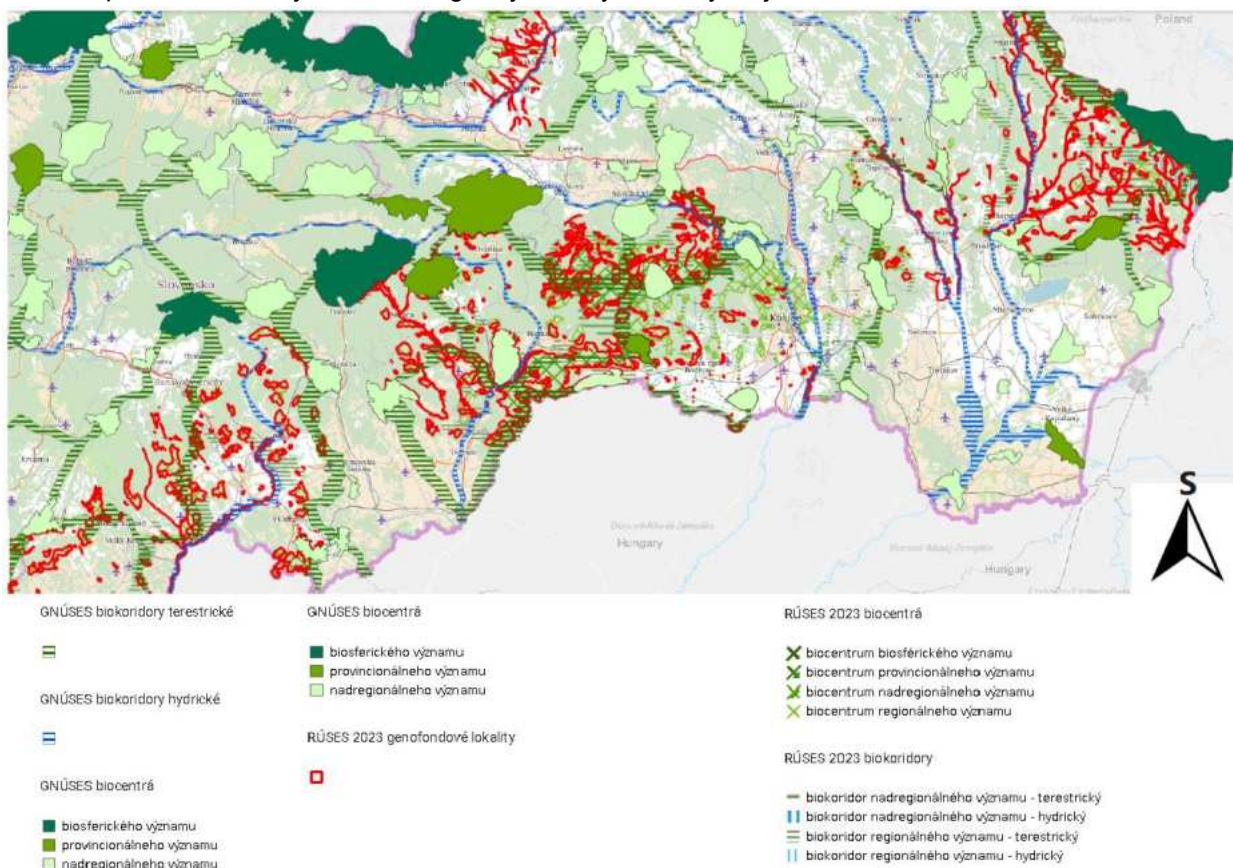
dokument pre stratégiu ochrany ekologickej stability, biodiverzity a genofondu Slovenskej republiky.

- Dokument regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES) ako dokument určený na ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života v určitom regióne. Dokument RÚSES v zmysle zákona obstaráva a schvaľuje Okresný úrad. Dokument RÚSES ako dokumentáciu ochrany prírody a krajiny vyhotovuje organizácia ochrany prírody alebo fyzická osoba alebo právnická osoba zapísaná ministerstvom v osobitnom zozname (odborne spôsobilá osoba).
- Dokument miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES) ako dokument určený na ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života na miestnej úrovni. Dokument v zmysle zákona obstaráva a schvaľuje obec. Územné systémy ekologickej stability lokálnej úrovne sa riešia v SR v dvoch procesoch a to v rámci územného plánovania a v rámci projektov pozemkových úprav.

Vzhľadom na rozsiahlosť dotknutého územia KSK sa na území dotknutého kraja nachádzajú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho, ako aj miestneho významu navrhnuté v rámci schválenej dokumentácie GNÚSES (Slovenská republika) a jednotlivých dotknutých dokumentácií RÚSES (regióny / okresy) a MÚSES (Obce).

Územné plánovanie v KSK a dotknutých obciach zohľadňuje zistenia z dokumentácií ÚSES a zabezpečuje, aby pri rozvoji územia boli dodržané environmentálne aspekty a ochrana prírody. To môže zahŕňať obmedzenia výstavby alebo iných ľudských aktivít v oblastiach s vysokou ekologickou stabilitou.

Obr.: Mapa Územného systému ekologickej stability, Košický kraj

(Zdroj: Geoportal, 2024)

2.4. Vodohospodárske oblasti a pásma hygienickej ochrany podzemných vôd

Na území Slovenska sa nachádza 12 chránených vodohospodárskych oblastí (CHVO). Chránená vodohospodárska oblasť (alebo chránená oblasť prirodzenej akumulácie vôd) je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. V CHVO možno plánovať a vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových vôd a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie vôd a obnovy ich zásob, čo musí byť zohľadňované pri všetkých výrobných, dopravných a iných záujmoch. CHVO vyhlasuje vláda nariadením (sú súčasťou registra chránených území podľa zákona o vodách).

Do územia KSK zasahujú štyri chránené vodohospodárske oblasti. Ide o CHVO Horné povodie Hnilca, CHVO Slovenský kras – Plešivská planina, CHVO Slovenský kras – Planina Horného vrchu a CHVO Vihorlat.

Podzemné a povrchové vodárenské zdroje na území KSK určené na zásobovanie pitnou vodou majú vyhlásené ochranné pásma I., II. a III. stupňa.

3. Charakteristika životného prostredia vrátane zdravia v oblastiach, ktoré budú pravdepodobne významne ovplyvnené

Informácie o stave životného prostredia Slovenskej republiky sú uvedené v časti III./1.

Vzhľadom k charakteru posudzovaného strategického dokumentu konštatujeme, že väčšina oprávnených aktivít má indikatívny charakter a preto nie je možné ich premietnuť do konkrétneho, známeho a presne vyšpecifikovaného územia, resp. lokality, ktorú by sme mohli hodnotiť. Pri realizácii investičných zámerov vyplývajúcich z implementácie jednotlivých strategických a špecifických cieľov ako aj integrovaných projektových balíčkov strategického dokumentu je určité riziko negatívneho zásahu do životného prostredia, toto však bude eliminované dôsledným posudzovaním zámerov stavieb a činností na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z. a následnou realizáciou navrhnutých opatrení na jednotlivé zložky životného prostredia a dotknuté obyvateľstvo. Realizáciou opatrení v premietnutí cez príslušné k nim priradené rámcové aktivity nedôjde k významnému negatívne ovplyvneniu jednotlivých zložiek životného prostredia vrátane zdravia obyvateľstva.

Súčasťou PHRSR KSK, jej špecifických cieľov, ako aj súčasťou predkladanej správy o hodnotení sú navrhované súbory opatrení, pričom ich implementáciou možno predpokladať prioritne priame pozitívne vplyvy, ale i nepriame pozitívne vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo, dopad ktorých bude závislý priamo od charakteru a rozsahu implementovaných návrhov opatrení a aktivít. Významné negatívne vplyvy strategického dokumentu sa nepredpokladajú.

4. Enviromentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu

4.1 Významné environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov

PHRSR KSK má za cieľ významným spôsobom prispieť k udržateľnému environmentálnemu, sociálnemu a hospodárskemu rozvoju KSK a tým aj skvalitneniu kvality života jeho obyvateľov. KSK ako aj celé Slovensko má problémy s kvalitou ovzdušia, nízkou mierou triedenia odpadu, ale aj s ochranou ekosystémov, starostlivosťou o krajinu a nízkym environmentálnym vedomím obyvateľstva, pričom environmentálne problémy majú pritom stále väčší vplyv na ekonomiku, zamestnanosť, ale aj komfort života či zdravie obyvateľstva.

V procese tvorby Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030) boli definovaná okruhy environmentálnych problémov vrátane zdravotných problémov:

Nedosiahnutie klimatických cieľov v energetike

Nedostatočné využívanie obnoviteľných zdrojov energie

Ohrozenie kvality života v dôsledku energetickej krízy

Nedostatočná energetická efektívnosť budov a zvyšovanie spotreby energií:

Energetika je odvetvím, ktoré do veľkej miery znečisťuje životné prostredie a práve kvôli tomu sa na ňu vzťahuje jedna z najzávažnejších strategických úloh riešenia globálnych environmentálnych problémov. Zosúladenie energetiky a životného prostredia musí dodržať princíp trvalo udržateľného rozvoja. Zníženie negatívnych vplyvov energetiky na životné prostredie v Košickom kraji je možné dosiahnuť za pomoci zvýšeného využívania obnoviteľných zdrojov energie (OZE) a aplikovania úsporných energetických riešení.

Územie KSK má potenciál využívať vodné toky, geotermálnu vodu, solárnu či veternú energiu ako energiu obnoviteľných zdrojov energie. Avšak problémom je nedostatočne využitý potenciál, ktorý kraj má v spojení či už s nedostatočným zmapovaním a zhodnotením územia pre umiestnenie veterných turbín, nastavením politiky štátu a pod. Dôležitým faktorom je aj energetická úspornosť na budovách a následne ich energetická efektívnosť. Európskym cieľom do roku 2050 je dosiahnuť energeticky efektívne a dekarbonizované verejné a súkromné budovy, pričom objekty budov sú významným spotrebiteľom energie. Obnova budov, najmä historických, je veľmi náročná a tempo ich obnovy je veľmi nízke, čo môže mať za následok stratu kultúrnej hodnoty budov, zvyšovanie nákladov na prevádzku budov a pod. Zároveň súčasná energetická kríza zneistila sektor týkajúci sa dekarbonizácie, čo môže spôsobiť značný zmätok firmám, ktoré premýšľajú nad investíciami v tejto oblasti. Neistota sa môže prejaviť odkladaním plánov investícií, môže prispieť k opatrnému spotrebiteľskému správaniu a celkovo k nedosiahnutiu cieľa klimatickej neutrality do roku 2050, ako aj ohrozeniu kvality života v dôsledku energetickej krízy.

Cieľom Košického kraja je zvyšovanie podielu OZE v energetike pri dosahovaní trvalo udržateľného rozvoja kraja a dosahovaní stanovených cieľov v uhlíkovej neutralite vyplývajúcich z medzinárodných záväzkov SR. Nasadzovanie OZE prispieva k znižovaniu emisií skleníkových plynov a iných škodlivín, k ochrane biodiverzity a má potenciál riešiť problematiku zaobchádzania s odpadmi. Optimálne nasadzovanie OZE zlepšuje celkový stav životného prostredia v regiónoch na strane jednej, pričom na strane druhej zlepšuje činitele vplyvajúce na zdravotný stav obyvateľstva. Investície do OZE sú neoddeliteľnou súčasťou boja proti klimatickým zmenám, zároveň prinášajú benefity vo forme podpory vzdelávania, rozvoja vidieka, medziregionálnej i medzinárodnej spolupráce, podporujú tiež vedu a výskum. Intenzívnejšie využívanie OZE v Košickom kraji bude mať svoje opodstatnenie nielen v legislatíve, ale aj z pohľadu environmentálnych činností potrebných pre rozvoj Košického kraja a jeho dlhodobú stabilitu.

Nedostatočne vybudovaná vodohospodárska a technická infraštruktúra:

Rozvoj verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd v Košickom kraji zaostáva za rozvojom verejných vodovodov, a rovnako i za celoslovenským priemerom. Príčinou nedostatočne vybudovanej vodohospodárskej a technickej infraštruktúry je vysoká realizačná náročnosť pri zabezpečovaní zdrojov pitnej vody a realizácie výstavby vodohospodárskej a technickej infraštruktúry v podobe nedostatku financií na výstavbu, slabej personálnej vybavenosti a jej podpory a dlhotrvajúcich procesov prípravy a výstavby vodohospodárskej a technickej

infraštruktúry na území KSK. Ďalšou príčinou je nízka rentabilita pri výstavbe vodohospodárskej a technickej infraštruktúry v obciach do 2000 obyvateľov (nedostatok financií obecných rozpočtov na budovanie vodohospodárskej a technickej infraštruktúry, slabá finančná podpora obcí pod 2000 obyvateľov), ako aj technická a technologická zastaranosť vodohospodárskej a technickej infraštruktúry, a jej nedostatočná kapacita.

Následkom pretrvávajúceho stavu budú chýbajúce verejné vodovody a kanalizácie v obciach, finančné zaťaženie obyvateľstva v obciach s chýbajúcou infraštruktúrou a znečistenie životného prostredia, čo sa prejaví na zníženej kvalite životných podmienok obyvateľov dotknutého kraja.

Ohrozenie ochrany prírody v dôsledku klimatických zmien

Meniace sa prírodné podmienky v dôsledku zmeny klímy:

Obdobne ako na území SR aj na území KSK už v súčasnosti zasahuje zmena klímy s dopadmi, ktoré sa môžu v budúcnosti vážne prejavovať v podobe environmentálnych, ekonomických a zdravotných problémov. K významným dôsledkom klimatickej zmeny patrí jej potenciálny vplyv na ľudské zdravie. Výkyvy teploty ako extrémne vysoké teploty, veľmi nízke teploty, zvýšenie frekvencie ich výskytu, trvanie vln horúčav, zvýšenie počtu horúcich dní predstavujú záťaž a stres pre organizmus, ktorého dôsledkom môže byť zvýšený výskyt ochorení hlavne u staršej populácie. Vzhľadom k vyššiemu priemernému veku populácie je zrejmé, že starší ľudia s chronickým ochorením predstavujú skupinu zvlášť citlivú na prudké zmeny počasia, resp. na jeho extrémne prejavy (výskyt tropických dní s teplotou nad 30°C). Súčasnú zmenu klímy predstavujú riziká i pre samotné mestá a urbanizovanú krajinu. Extrémne poveternostné javy, ako sú vlny horúčav, záplavy a sucho, sú zreteľne sprevádzané so socioekonomickými zmenami.

Prejavy klimatickej zmeny nemajú dopad a vplyv len na populáciu a urbanizovanú krajinu, ale predstavujú i významný negatívny dopad na prírodné prostredie (horninové prostredie, svahové deformácie, vodná erózia, biodiverzita, ohrozenie biotopov a druhov, zmeny v poľnohospodárstve, ohrozenie lesného a vodného hospodárstva, atď.).

Nedocenenie významu ekosystémov pre klimatickú rovnováhu, narušením prírodných ekosystémov, nízkou akceptáciou potrieb zmien v oblasti hospodárstva založeného prevažne na fosílnych palivách, nedostatočnými aktivitami v oblasti výskumu a inovácií môže spôsobiť ohrozenie plnenia prijatých medzinárodných záväzkov v boji s klimatickou zmenou, silné narušenie biotopov, ohrozenie miestnej fauny a flóry, ako aj ohrozenie obyvateľstva výkyvmi počasia: povodne, suchá, vysoké teploty s negatívnym dopadom na ich zdravotný stav.

Zhoršená kvalita ovzdušia

Zhoršená kvalita a úbytok povrchových a podzemných vôd, ohrozenie príválovými povodňami

Úbytok poľnohospodárskej pôdy a jej znečisťovanie

Znečistenie ovzdušia predstavuje jedno z najvýznamnejších environmentálnych rizík – najmä z toho dôvodu, že sa vyskytuje predovšetkým v urbanizovaných husto zaľudnených oblastiach. Najvýznamnejšími látkami zapríčiňujúcimi znečistenie ovzdušia sú oxidy síry, dusíka, oxid uhoľnatý, tuhé znečisťujúce látky a ťažké kovy.

K vzniku uvedených problémov prispieva vysoká intenzita dopravy, nevhodné palivo pre vykurovacie telesá/vysoký podiel zastaraných vykurovacích telies, nedostatočne obnovený fond rodinných domov, nedostatočná výsadba (napr. náhradná výsadba za poškodené, resp. staré porasty zelene na zlepšenie kvality ovzdušia v sídlach), ďalej absencia, resp. nedostatočná úroveň čistenia produkovaných splaškových odpadových vôd, znečistenie vôd dusičnanmi

z poľnohospodárskej výroby, nelegálne skládky odpadov, vodná erózia pôdy v dôsledku zlej poľnohospodárskej praxe, pestovanie monokultúr, atď.

Následkom pretrvávajúceho stavu bude znížená dostupnosť ku kvalitnej – čistej vode a devastácia krajiny, škody na zdraví a majetku obyvateľov, degradácia poľnohospodárskej pôdy a zníženie potravinovej sebestačnosti, negatívny vplyv na ľudské zdravie a kvalitu životného prostredia.

Vysoká miera produkcie komunálnych odpadov

Vysoká miera podielu zmesových komunálnych odpadov, nízka úroveň triedenia

Výskyt environmentálnych záťaží (EZ) bez sanácie

Produkcia odpadov má na území Košického kraja stúpajúcu tendenciu. Významným problémom v oblasti nakladania s odpadom je jeho nízka úroveň triedenia a nízka miera zhodnocovania odpadov, čo spôsobuje nízky podiel bezobalových produktov, resp. produktov s ekologickými obalovými materiálmi, zvyšujúca sa konzumná spotreba domácností, nedostatočné environmentálne povedomie výhod recyklácie, absencia kontajnerov na triedený zber na všetkých miestach, absencia cielenej komunálnej politiky, vysoké náklady na sanácie EZ a nedostatok finančných zdrojov, pomalý proces vedúci k sanáciám EZ. Pre zlepšenie situácie v oblasti vzniku a nakladania s odpadmi je potrebné zvýšiť povedomie verejnosti o narábaní s odpadmi a rozširovaní ich druhotného zhodnocovania, podporovať inovatívne formy využitia odpadov vrátane OZE, podporovať výstavbu zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov energie (OZE) pri dodržaní opatrení na minimalizáciu negatívneho dopadu na životné prostredia a podobne.

Nízka dostupnosť ambulantnej zdravotnej starostlivosti v kraji

Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov, či už ekonomických, alebo sociálnych. Okrem stavu jednotlivých zložiek životného prostredia, ktoré sú popísané v predošlých kapitolách, má na zdraví obyvateľstva svoj podiel aj úroveň poskytovania zdravotnej starostlivosti. Výrazným problémom je nedostatočný počet lekárskejších miest poskytujúcich ambulantnú zdravotnú starostlivosť, chýbajúca podpora pre obsadenie zdravotných obvodov mladými lekármi v odľahlejších oblastiach kraja, slabá motivácia mladých lekárov pracovať v ambulantnej sfére, vysoké finančné náklady pre zriadenie a prevádzkovanie ambulancie pre začínajúcich lekárov a pod.

Nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva

Problémom nízkej vzdelanostnej úrovne obyvateľstva je akútny nedostatok kapacít a vysoký modernizačný dlh materských a základných škôl, vysoký podiel žiakov opúšťajúcich vzdelávací proces bez získania akejkoľvek kvalifikácie, resp. s nízkou kvalifikáciou, slabé prepojenie vzdelávacieho systému s aktuálnymi potrebami trhu práce a pod. neriešením uvedenej situácie dôjde k zvyšovaniu počtu obyvateľov v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia z dôvodu nízkej vzdelanostnej úrovne a nezačlenenia sa na trh práce, k nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily a zníženiu atraktívnosti kraja pre možných investorov s vyššou pridanou hodnotou, atď.

Pri realizácii investičných zámerov vyplývajúcich z implementácie jednotlivých strategických a špecifických cieľov a integrovaných projektových balíčkov strategického dokumentu je určité riziko negatívneho zásahu do životného prostredia, toto však bude eliminované dôsledným posudzovaním zámerov stavieb a činností na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. a následnou realizáciou navrhnutých opatrení na jednotlivé zložky životného prostredia a dotknuté obyvateľstvo. Realizáciou opatrení v premietnutí cez príslušné k nim priradené oprávnené aktivity

nedôjde k významnému negatívnemu ovplyvneniu jednotlivých zložiek životného prostredia vrátane zdravia obyvateľstva.

5. Environmentálne aspekty vrátane zdravotných aspektov zistených na medzinárodnej, národnej a inej úrovni, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, ako aj to, ako sa zohľadnili počas prípravy strategického dokumentu

PHRSR KSK je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja).

PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepčné dokumenty (ako je Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility KSK a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja (napr. Iniciatíva Catching-up Regions). PHRSR KSK spĺňa požiadavky na spracovanie integrovanej územnej stratégie v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu, Európskej Rady a odporúčaní Európskeho výboru regiónov. Je základom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EÚ, vrátane integrovaných územných investícií. Spracovaný je tak, aby jeho implementácia bola realistická, viazaná na rozpočtové programovanie verejného sektora a reálnu dostupnosť zdrojov.

Vzhľadom k účelu a charakteru dokumentu PHRSR KSK boli zohľadnené všetky relevantné dokumenty, na medzinárodnej, európskej, národnej a krajskej úrovni uvedené v časti II. / 6.3. Vzťah k iným strategickým dokumentom.

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia

1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne)

Vzhľadom na charakter predkladaného strategického dokumentu je možné predpokladať priame a nepriame vplyvy na obyvateľstvo, prírodné prostredie (vplyvy na horninové prostredie, geologické pomery, podzemné a povrchové vody, pôdu, genofond, biodiverzitu, infraštruktúru...), krajinu a na urbánny komplex, využívanie krajiny a prvky pamiatkového záuťmu.

Pre zhodnotenie pravdepodobne významných environmentálnych vplyvov na životné prostredie a vplyvov na zdravie obyvateľstva sú v nasledujúcej tabuľke uvedené / definované jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotenie vplyvov bolo vykonané primerane vzhľadom na charakter a rozsah strategického dokumentu na úrovni jeho strategických a špecifických cieľov a na úrovni integrovaných projektových balíčkov a ich oprávnených aktivít, ktoré boli kritériom pre výber konkrétnych projektových zámerov na ďalšie spracovanie. Ich zoznam je súčasťou príloh strategického dokumentu PHRSR KSK.

Stupnica vyhodnotenia vplyvov

- 3 významný negatívny vplyv
- 2 významný negatívny vplyv, zmierniteľný príslušnými opatreniami
- 1 mierne negatívny vplyv
- 0 nulový alebo zanedbateľný vplyv
- +1 mierne pozitívny vplyv
- +2 pozitívny vplyv
- +3 významný pozitívny vplyv

Tab.: Hodnotenie pravdepodobne významných environmentálnych vplyvov na životné prostredie a vplyvov na zdravie obyvateľstva

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.1.1 Integrovaný projektový balíček – Rozvoj železničnej infraštruktúry, vrátane budovania prestupných terminálov</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rekonštrukcia a modernizácia železničných tratí (vrátane mimoúrovňových priechodov), modernizácia železničného uzla Košice, elektrifikácia trate Slovenské Nové Mesto – Satorajauhély, obnovenie dopravnej infraštruktúry, vybudovanie nových úsekov, rekonštrukcia a budovanie železničných staníc (vrátane podchodov), modernizácia hlavnej železničnej stanice, budovanie terminálov integrovanej osobnej prepravy (tzv. TIOP) vybavených informačnými systémami IDS Východ, budovanie záchytných parkovísk, významné prestupové uzly na železničnú dopravu Kysak, Michaľany, Margecany, Krompachy, Spišská Nová Ves, Michaľany, Streda nad Bodrogom, Pribeník, Strážske, Gelnica, Prakovce, Čierna nad Tisou, skvalitnenie zázemia pre cestujúcich (obnova staničných budov a predstaničných priestorov), úprava staničných, predstaničných, zastávkových a predzastávkových priestorov, obnovenie osobnej dopravy na trati Veľké Kapušany – Bánovce nad Ondavou, vytvoriť možnosť železničnej dopravy medzi Košicami, Maťovcami a Užhorodom. 	+2	0	+1	0	0	0	-1	+2	-1	+3	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.1.2. Integrovaný projektový balíček – Budovanie, rekonštrukcia a modernizácia električkových tratí</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> modernizácia existujúcich električkových tratí (radiál), modernizácia električkových tratí v Košiciach – 2. etapa – 2. časť, projektová dokumentácia – trasa pozdĺž Južnej triedy až do Barce a trasa od ulice Alejová na sídlisko Nad Jazerom predĺženie existujúcich tratí, budovanie a modernizácia súvisiacej infraštruktúry. 	+3	0	+1	0	0	0	0	+2	0	+3	+2	0	0	
<p>1.1.3. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj mestskej a prímestskej dopravy</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> infraštruktúra pre elektrobuses, vrátane dobíjajúcich staníc, najmä v prestupných bodoch verejnej dopravy, infraštruktúra pre vodíkové autobusy, vrátane dobíjajúcich staníc, nákup elektrobuses, duobuses, autobusov s alternatívnymi palivami pre dopravcov vykonávajúcich pravidelnú prímestskú autobusovú dopravu vo verejnom záujme, prestupných termináloch a záchytných parkoviskách, budovanie záchytných parkovísk: Zelený dvor, pred Košickou Novou Vsou, Hrašovík, Heringeš, Krásna nad Hornádom (križovatka R2 s II/552), Terminál Košice – Juh (TIOP Barca), Šebastovce, Vstupný areál U.S.Steel, Šaca, Valcovne U.S.Steel, Pereš, Moskovská, Čermeľ, Terminál Košice – Sever, parkoviská pri hlavných križovatkách s vyriešením nadväznej dopravy: križovatka D1 s R2 Hrašovík, (smer zo Sečoviec, Prešova), križovatka R2 s II/552 Krásna (smer Slanec), križovatka I/17 s R4 pri Šebastovciach (smer Seňa, Kechnec), križovatka R2/Vstupný areál U.S.Steel, Šaca alebo rozšírenie parkovísk pri zastávke Valcovne U.S.Steel (smer Moldava nad Bodvou, Rešica), 	+3	0	+2	+1	0	0	0	+2	-1	+3	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • budovanie a modernizácia prestupných terminálov vlak/bus/auto/bicykel: terminál Kráľovský Chlmec, Rožňava, Štítnik, Sečovce, Sobrance, Plešivec a Spišské Vlachy, Haniska, • informačný a vybavovací systém pre verejnú osobnú dopravu, prepojenie autobusovej dopravy s ostatnými druhmi dopravy. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.2.1. Integrovaný projektový balíček – Rozširovanie infraštruktúry diaľnic a ciest I. triedy</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie nových úsekov diaľnic (rýchlostných ciest) a ciest I. triedy, • skapacitnenie (rozšírenie) úsekov diaľnic a ciest I. triedy, • budovanie nových diaľničných križovatiek, • rýchlostná cesta R2 Šaca – Košické Olšany, I. etapa, Diaľnica D1 v úsekoch Bidovce – Dargov – Pozdišovce – Michalovce – Sobrance – štátna hranica SK/UA, rýchlostná cesta R2 Moldava nad Bodvou – Košice – Šaca, rýchlostná cesta R2 Rožňava – Jablonov nad Turňou, a. I/18 Nižný Hrabovec – Petrovce nad Laborcom, I/79 Hriadky – Trebišov, preložka c. I/79 Čierna – Solomonovo. 	+2	-1	-1	-2	0	-1	-1	+3	-1	+3	+2	+1	0	
<p>1.2.2. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a výstavba infraštruktúry ciest II. a III. triedy, mostov a priepustov</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizácia a rekonštrukcia úsekov ciest II. a III. triedy, ktorých stav a parametre nezodpovedajú súčasným a prognózovaným intenzitám dopravy a potrebám rozvoja hospodárstva, s cieľom podpory integrovanej hromadnej dopravy a bezpečnosti, • modernizácia regionálnych ciest II. a III. triedy zabezpečujúcich dopravné napojenie regiónu na nadradenú cestnú infraštruktúru, • výstavba nových úsekov ciest II. a III. triedy, • zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky, • eliminácia negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie, • podpora verejnej osobnej dopravy, • ochrana ciest pred povodňami, • zvýšenie kapacity odvodňovacích systémov ciest, • stabilizácia svahov, oporných a zárubných múrov, • nepriama podpora verejnej osobnej dopravy, 	+2	+1	+1	-1	0	-1	0	+1	0	+3	+1	+1	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> rekonštrukcia, budovanie a úprava mostov, budovanie obchvatov a preložiek, digitalizácia ciest, modernizácia a výstavba mostov a priepustov ako ochrana pred vplyvmi klimatických zmien a podpora verejnej osobnej dopravy, zlepšenie systému diagnostiky a monitorovania stavu mostov a priepustov, zlepšenie systému zberu dát o doprave a mobilite, obnova vozidlového parku pre správcu cestnej siete, inštalácia GPS sledovania polohy a výkonu vozidiel údržba spolu s podpornou infraštruktúrou, diagnostika a monitoring mostov. 														
<p>1.2.3. Integrovaný projektový balíček – Bezpečnostné úpravy cestnej infraštruktúry a odstraňovanie nehodových lokalít</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> budovanie bezpečných priechodov pre chodcov, osvetlenia priechodov, spomaľovacích ostrovčekov, inštalácia meteorologických staníc s kamerovým dohľadom, úprava nehodových križovatiek, odstránenie vizuálneho smogu (odstránenie billboardov, reklamných tabúl). 	+2	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.2.4. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a výstavba miestnych ciest, mostov a priepustov, autobusových zastávok, riešenia statickej dopravy</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia, modernizácia, rozširovanie a výstavba nových miestnych komunikácií, • zavedenie systému parkovacej politiky, • budovanie záchytných parkovísk a parkovacích/garážových domov, • modernizácia autobusových zastávok, • modernizácia a výstavba mostov a priepustov ako ochrana pred vplyvmi klimatických zmien a podpora verejnej osobnej dopravy, • zlepšenie systému diagnostiky a monitorovania stavu mostov a priepustov. 	+2	0	+1	0	0	0	0	+2	0	+3	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.3.1. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj cyklistickej infraštruktúry a služieb zdieľanej Mobility</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rekonštrukcia, modernizácia a výstavba líniovej infraštruktúry pre cyklistickú dopravu, budovanie a rekonštrukcia prvkov upokojujúcej dopravy, rekonštrukcia, modernizácia a výstavba doplnkovej cyklistickej infraštruktúry, zvyšovanie povedomia o cyklotransporte, kampane na informovanie verejnosti o prínosoch cyklotransporty – kampane na informovanie verejnosti o prínosoch cyklotransporty, realizácia webových portálov, mobilných aplikácií za účelom propagácie cyklistickej dopravy, rekonštrukcia a výstavba rekreačných cyklotrás (oddychové miesta, značenie, cyklistické stojany, nabíjacie stanice a p.) slúžiacej pre verejnosť v súlade s PUM, prepojenie regionálnych aktivít cestovného ruchu na existujúce alebo pripravované cykloturistické trasy, sprístupnenie aktivít cykloturistickými a inými trasami, ktoré umožňujú udržateľné športovorekreačné využívanie územia a rozvoj tematických kultúrnych trás regionálneho a nadregionálneho významu podpora aktivít vychádzajúcich z iniciatívy Catching-up Regions, dobudovanie siete hlavných cyklotransportných trás (radiál, okruhových) prioritne v intravilánoch miest a ich priamom spojení s okolitými obcami v súlade s prijatými strategickými dokumentmi, budovanie kostrovej siete cyklistických trás označených v Stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji na obdobie 2022 – 2027 – 2030 kategóriou A (cyklotrasa) a B (kostrová sieť cyklistických trás), budovanie miestnych cyklotrás kategórie C a D. 	+3	0	+2	+2	0	0	0	+2	0	+2	+3	0	+1	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.3.2. Integrovaný projektový balíček – Preferencia verejnej a pešej dopravy</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> projekty zamerané na usmernenie dopravy a dopravnej premávky s cieľom skrátiť dobu dopravných kongescií a zmeniť pomer počtu cestujúcich v prospech verejnej dopravy, modernizácia a rekonštrukcia chodníkov pre peších prioritne vedúcich k zastávkam verejnej dopravy, revitalizácia peších zón, výstavba chodníkov pre peších, tvorba nízkoemisných a bezemisných zón, zriadenie vyhradených jazdných pruhov, prvky pre upokojenie dopravy, zvyšovanie bezpečnosti peších. 	+3	0	+2	+2	0	0	0	+2	+1	+2	+3	0	+1	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.4.1. Integrovaný projektový balíček – Zlepšenie infraštruktúry a prevádzkovej vybavenosti zariadení integrovaného dopravného systému a modernizácia vozidlového parku</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba a modernizácia tratí dráhovej MHD vrátane prvkov preferencie, obnova a modernizácia mobilných prostriedkov dráhovej MHD a vozidiel zabezpečujúcich MHD a prímestskú dopravu (autobusy na alternatívny pohon vrátane súvisiacej plniacej a nabíjacej infraštruktúry), výstavba a modernizácia infraštruktúry verejnej osobnej dopravy (napr. prestupných terminálov, zastávok a záchytných parkovísk, zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy), vybudovanie a modernizácia technickej základne na správu vozidiel MHD, predinvestičná a projektová príprava, projekty zamerané na rozvoj infraštruktúry s ohľadom na bezbariérovosť, modernizácia prestupných uzlov, vrátane záchytných parkovísk, zlepšenie informovania cestujúcich priamo na zastávkach prostredníctvom elektronických informačných panelov (zastávkových tabúl), vybavovacie systémy do vozidiel verejnej osobnej dopravy, príp. na zastávky a terminály, projekty zamerané na posilnenie dopravnej autority, zabezpečenie tarifných, informačných a dispečerských systémov, rozvoj tarifného systému IDS Východ, centrálny dopravný dispečing IDS Východ, zlepšenie nadväznosti spojov, skrátenie intervalu spojov, preferencia verejnej osobnej prepravy, propagácia, 	+3	0	+1	0	0	0	-1	+1	0	+3	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> rozšírenie IDS Východ, vrátane rozšírenia na územie okolitých regiónov, zosúladenie cestovných poriadkov mestskej hromadnej dopravy, železničnej dopravy a prímestskej dopravy s prihliadnutím na potreby turizmu a pravidelnú dochádzkou za prácou a službami, zriadenie centrálného dispečingu za účelom sledovania a vyhodnocovania vytvorených nadväzností, softvérová podpora pre tarifné zabezpečenie IDS 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 1: Udržateľná mobilita</p> <p>Strategický cieľ 1: Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>1.5.1. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj ostatných druhov dopravy</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> nákup prostriedkov nemotorovej dopravy a elektromobility (elektrobicykle, bicykle, vodíkové bicykle, kolobežky, elektrokolobežky a iné) a doplnkovej infraštruktúry za účelom ich obslužnosti, rozvoj nákladnej dopravy, investície do nákladných terminálov, vznik a modernizácia terminálov kombinovanej prepravy, GLIP, rozvoj letiska Košice. 	+2	0	+1	+1	0	0	0	0	0	+3	+1	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.1.1. Integrovaný projektový balíček – Ochrana podzemných a povrchových vôd</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zisťovanie množstva, kvality a režimu povrchových vôd a sledovanie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu povrchových vôd, • hodnotenie stavu, množstva, režimu, kvality povrchových vôd a hodnotenie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu povrchových vôd, • zisťovanie výskytu, množstva, režimu a kvality podzemných vôd a sledovanie vplyvov pôsobiacich na kvalitu podzemných vôd, • hodnotenie stavu podzemných vôd a hodnotenie vplyvov pôsobiacich na kvalitu a kvantitu podzemných vôd, • komplexné a spoľahlivé monitorovanie povrchových a podzemných vôd, • technické opatrenia zamerané na šetrenie pitnou vodou (polievanie využitím akumulovanej dažďovej vody; využívanie sivej, prípadne dažďovej vody v budovách), • ochrana vodných zdrojov a minimalizácia strát (technické opatrenia v rámci vodovodných sietí; eliminácia nelegálneho vypúšťania odpadových vôd, z priemyslu, aj z domácností, ochrana vodárenských tokov, ktoré sa využívajú ako zdroj pitnej vody), • prevencia znečistenia tokov odpadom; čistenie už znečistených vodných tokov, • prevencia znečistenia vodných tokov a plôch vrátane príľahlých brehov, čistenie už znečistených vodných tokov a plôch vrátane príľahlých brehov. 	+2	0	+2	0	+3	+1	+1	0	0	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.1.2. Integrovaný projektový balíček – Výstavba a obnova verejnej kanalizačnej siete a ČOV</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba stokovej siete v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, výstavba čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, dostavba existujúcej stokovej siete v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, dostavba čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch v krajoch Catching-up Regions, podpora budovania decentralizovaných čistiarní (napr. koreňové čistiarne), výstavba verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd s ohľadom na minimalizáciu odvádzania dažďovej vody do kanalizácie, dobudovanie verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd s ohľadom na minimalizáciu odvádzania dažďovej vody do kanalizácie, podpora infraštruktúry v oblasti nakladania s odpadovými vodami, zabezpečenie prístupu k nakladaniu s komunálnymi odpadovými vodami, výstavba, intenzifikácia alebo modernizácia úpravní vôd, modernizácia verejnej kanalizačnej siete a čistiarní odpadových vôd. 	+3	0	+1	0	+2	+1	0	+2	+1	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.1.3. Integrovaný projektový balíček – Výstavba a obnova verejných vodovodov <u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027, vrátane projektov implementovaných prostredníctvom integrovaných územných stratégií v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch krajoch Catching-up Regions, modernizácia vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027, vrátane projektov implementovaných prostredníctvom integrovaných územných stratégií v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch krajoch Catching-up Regions, výstavba chýbajúcej vodovodnej siete a súvisiacej infraštruktúry, výstavba verejných vodovodov, modernizácia existujúcej vodovodnej siete, vodojemov a súvisiacej infraštruktúry, zabezpečenie prístupu k pitnej vode, obnova verejných vodovodov s možnosťou súbežnej výstavby vodovodnej a kanalizačnej siete. 	+3	0	0	0	+3	0	0	+2	0	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.2.1. Integrovaný projektový balíček – Ochrana a efektívne využívanie krajiny <u>Oprávnené aktivity:</u> Prírode blízke protipovodňové, protierózne a vodozádržné opatrenia na vodných tokoch a mimo toku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozdĺžne vegetačné spevnenie brehov vodných tokov, • udržiavanie a rozširovanie sprievodnej vegetácie vodných tokov – stabilizácia brehov toku, zlepšenie kvality vody v toku, spomalenie prietoku a vytváranie priaznivých podmienok pre život živočíchov, • vytváranie umelých mokradí, meandrov, budovanie poldrov (voda sa tak vyleje mimo intravilánu), • priečne objekty na vodnom toku (prah, stupeň, sklz, prehrádzka), • vodozádržné opatrenia v zastavaných územiach (napr. vytváranie bioretenčných systémov na zachytávanie zrážkovej vody – dažďové záhrady, zberné jazierka, podzemné nádrže a pod., zvyšovanie podielu priepustných povrchov, zelené strechy a steny, zvyšovanie podielu zelene), • vodozádržné a protierózne opatrenia v poľnohospodárskej krajine (vsakovacie pásy, zvyšovanie podielu vegetácie, rozširovanie inundačných území hradených tokov, protierózne rozmiestnenie kultúr, agrotechnické, biologické a technické protierózne opatrenia). <p>Opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v sídlach a v krajine a/alebo ochranu pred povodňami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opatrenia podporujúce biodiverzitu (obnova prírodných lesov, mokradí, podpora biodiverzity v poľnohospodárskej krajine, prvky zelenej infraštruktúry, agrolesnícke ekosystémy), • protierózne opatrenia v lesoch (napr. sanácia povrchu lesných ciest, budovanie odrážok, úprava povrchu vyťažených plôch, zatrávenie nepožívaných ciest, 	+2	+1	+2	0	+3	+3	+2	0	+2	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.2: <i>Adaptačné opatrenia na zmenu klímy</i></p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>zachytávanie sedimentov v retenčných nádržiac, vodozádržné opatrenia, ďalšie protierózne opatrenia),</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktivity zamerané na zvyšovanie podielu organického uhlíka v pôde (napr. zapracovanie pozberových zvyškov, využívanie organických hnojív, optimalizácia oševných postupov), • technické opatrenia proti prehrievaniu interiérov a verejných priestorov (napr. tieniace prvky, chladenie), • hydrogeologický prieskum zameraný na overenie možností využívania podzemnej vody v oblastiach ohrozených jej deficitom, • preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok a mimo toku, • vytváranie koncepčných východísk pre realizáciu adaptačných opatrení na miestnej úrovni. 														
<p>2.2.2. Integrovaný projektový balíček – Protipovodňová ochrana a hospodárenie s vodou</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie komplexného systému protipovodňovej ochrany, • zberné nádrže na opätovné využívanie dažďovej vody, • podpora prevencie a manažmentu povodňového rizika a príprava povodňových plánov, • podpora prevencie a manažmentu zosuvných rizík súvisiacich s nadmernou zrážkovou činnosťou, • povodňové prehliadky, • zaisťovanie povodňových rezerv, • rozvíjanie varovného informačného systému, • školenia pracovníkov povodňovej služby, • zamedzenie výstavby v inundácií, 	+2	+1	0	0	+2	+2	0	+2	0	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>Technické vodozádržné opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba vodohospodárskych objektov na určitý stupeň ochrany – úpravy tokov, úprava smerových pomerov a prítokov (len v intravilánoch v prípade ohrozenia/ ochrany stavebných objektov), budovanie haťových zdrží, budovanie ochranných stien a ochranných hrádzi, ohradzovanie, odvodňovacie kanály, čerpacie stanice. 														
<p>2.2.3. Integrovaný projektový balíček – Zníženie potenciálu škôd spôsobených zosuvmi</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> obmedzenie výstavby v územiach citlivých na vznik a rozvoj zosuvov; v uvedených územiach je dôležité dodržiavať opatrenia, ktorými je možné zabrániť ich vzniku a minimalizovať potenciálne ohrozenie životov a majetku obyvateľov, sanačné opatrenia na stabilizáciu svahov – sanačné opatrenia sa realizujú v miestach, kde je to rentabilné, resp. neexistuje iná možnosť. 	+2	+3	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.3.1. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vypracovanie energetických auditov, • vypracovanie projektovej dokumentácie, • zateplenie obvodového pláštia, • zateplenie strešného pláštia, • výmena otvorových konštrukcií, • rekonštrukcia / modernizácia vykurovacej sústavy, • rekonštrukcia / modernizácia systémov prípravy teplej vody, • rekonštrukcia / modernizácia osvetlenia, • inštalácia systémov merania a riadenia, • inštalácia debarierizačných opatrení, • inštalácia infraštruktúry pre elektromobilitu, • zavádzanie energetického manažmentu, • zavádzanie monitoringu prevádzkových údajov, • zavádzanie prvkov na ochranu biodiverzity, • zelené opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie, • iné opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie • zníženie energetickej náročnosti prevádzky budov, • zateplenie zvislého obvodového pláštia a striech objektov, zateplenie budov, úprava fasády budov, • výmena otvorových výplní obvodového pláštia objektov, • výmena okien a dverí, • rekonštrukcia ústredného kúrenia, výmena kotla, tepelného čerpadla, výmena radiátorov, gamatiek, • vetranie a klimatizácia, 	+3	0	+2	0	0	0	+2	+2	0	0	+2	+3	+2	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> modernizácia a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry interiérového a verejného osvetlenia (s využitím "smart" riešení), využívanie smart technológií na riadenie spotreby a zmena správania užívateľov, zavádzanie energetického managementu budov. 														
<p>2.3.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie a energetická transformácia</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> podpora zariadení využívajúcich OZE a podpora uskladňovania energie z OZE, zavádzanie systémov monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie, podpora systému zásobovania energiou verejných budov (prípojka centrálného zásobovania teplom do budovy vrátane vnútorných zariadení systému centrálného zásobovania teplom), využívanie lokálnych obnoviteľných zdrojov energie a podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie (slnko, vietor, voda, biomasa, geotermálna voda), podpora využívania OZE v domácnostiach formou priamych dotácií (napríklad Zelená v domácnostiach), transformácia energeticky náročných odvetví, výskumno-aplikačné projekty v oblasti vodíka, batérií a skladovania elektriny, koordinácia a budovanie kapacít pre rozvoj regionálnej a lokálnej udržateľnej energetiky, budovanie nových bodov (sústav) úsporného verejného osvetlenia. 	+1	0	+2	0	0	0	0	+2	0	0	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.3.4. Integrovaný projektový balíček – Ochrana ovzdušia</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • znižovanie emisií znečisťujúcich látok v ovzduší, • monitorovanie kvality ovzdušia na lokálnej úrovni. 	+3	0	+3	0	0	0	0	+2	0	0	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.4: Sanácia environmentálnych záťaží</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.4.1. Integrovaný projektový balíček – Dekontaminácia a odstraňovanie environmentálnych záťaží a environmentálnych katastrof</p> <p>Oprávnené aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dekontaminácia a odstraňovanie environmentálnych záťaží na území Košického kraja, • odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu, • monitoring povrchových a podzemných vôd v súvislosti s environmentálnymi záťažami, • sanácia environmentálnych záťaží. 	+3	+2	0	0	+2	+2	+1	+1	+1	0	0	+1	0	<p>Pri sanácií environmentálnych záťaží dodržiavať zákon č. 409/2011 Z.z. v znení zmien a doplnkov a súvisiacu platnú legislatívu</p>

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.5: Podpora odpadového a obehového hospodárstva</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.5.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora prechodu na obehové hospodárstvo <u>Oprávnené aktivity:</u> Podpora vybraných aktivít v oblasti predchádzania vzniku odpadov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora opätovného využívania odpadov, • podpora a budovanie kompostární aj regionálnych pre viacero obcí (najmä pre kuchynský a biologicky rozložiteľný komunálny odpad) s ohľadom na jeho ďalšie využitie v regionálnom poľnohospodárstve. <p>Podpora zberu a dobudovania, intenzifikácie a rozšírenia systémov triedeného zberu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nákup separačných nádob, • výstavba a modernizácia zberných dvorov, • modernizácia a rozširovanie kontajnerových stojísk a podpora výstavby polopodzemných kontajnerísk vrátane "smart" systémov monitoringu naplnenosti kontajnerov a váženia odpadu, • organizovaný zber nebezpečného odpadu a podpora vytvárania zariadení na dočasné uloženie nebezpečného odpadu, • budovanie a modernizácia dotriedňovacích liniek a podpora ďalšej infraštruktúry pre alternatívne druhotné spracovanie odpadov, • výstavba parkovísk pre autovraky, • modernizácia vozidlového parku pre nakladanie a zvoz 3:16 (s ohľadom na nízkouhlíkové vozidlá), • podpora separácie a recyklácie odpadov. <p>Energetické zhodnocovanie odpadov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • výstavba a modernizácia infraštruktúry na energetické zhodnocovanie odpadu. 	+1	+2	+1	0	+2	+1	+1	+1	0	0	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.6: Osveta a environmentálna výchova</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.6.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetu</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u> Podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania detí, mládeže i dospelých:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie environmentálnych edukačných centier, • podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania smerom k obehovému hospodárstvu, • informačné aktivity pre žiakov, študentov a učiteľov zamerané na klimatickú zmenu a adaptáciu na zmeny klímy, • obohacovanie mládežníckych aktivít (táborov) o aktivity súvisiace s témou zmeny klímy a adaptácie na zmeny klímy, • využitie online nástrojov na šírenie relevantných informácií o zmene klímy a o adaptačných opatreniach. <p>Podpora prevencie, manažmentu rizík a odstraňovania dôsledkov vyplývajúcich z porušovania legislatívnych predpisov v životnom prostredí.</p> <p>Podpora (optimalizácia) spracovania dát a informovanosti pre efektívnejšiu vodnú politiku.</p>	+3	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>2.7.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a zachovanie tradičných poľnohospodárskych kultúr regiónu a rozvoj vidieka</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora materiálno-technického vybavenia a doplnkovej infraštruktúry v poľnohospodárstve, • budovanie a rozširovanie skladových priestorov pre skladovanie poľnohospodárskej produkcie (s ohľadom na malých farmárov), • podpora menších produkčných plôch (malí farmári, vyššia rozmanitosť produkcie), • podpora sociálneho poľnohospodárstva, • podpora rodinných fariem a podnikov, • osвета a podpora vzniku odbytových stredísk/priestorov, ktoré budú nakladať s produkciou malých producentov a môžu ich zastupovať pri vyjednávaní lepších výkupných cien, • podpora krátkych odberateľsko-dodávateľských vzťahov – prepájanie aktivít malých a stredných poľnohospodárov (lokálnych producentov) a aktérov v oblasti turizmu, • podpora tradičnej a regionálnej potravinárskej a poľnohospodárskej výroby neprodukčných krajinných prvkov, lesného hospodárstva a rybného hospodárstva, • podpora biodiverzity – výsadba krajínovotvorných prvkov, remízok, vetrolamov, znižovanie výmery poľnohospodárskych lánov, • podpora regionálnych produktov a značiek, • aktivity v oblasti marketingovej komunikácie a propagácie, • organizovanie tematických medzinárodných výstav a konferencií, osвета a podpora aktivít v oblasti • zníženia používania chémie, hnojív a pesticídov v poľnohospodárstve, • podpora odborného vzdelávania v oblasti poľnohospodárskej produkcie, • podpora prechodu na ekologické poľnohospodárstvo, • podpora chovu hospodárskych zvierat, zavádzanie inovácií a inteligentných riešení 	+2	+1	0	0	0	+3	+3	+2	+2	0	+1	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 2: Kvalitné a udržateľné životné prostredie</p> <p>Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy</p> <p>Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>v oblasti poľnohospodárskej činnosti (vrátane digitalizácie),</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora fungovania a rozvoj miestnych akčných skupín (MAS), • podpora tradičného a ekologického hospodárenia a zavedenie postupov zvyšujúcich odolnosť lesných porastov, resp. ochranu lesnej pôdy, • obnova a zachovanie vinogradov (Tokajskej vinohradníckej oblasti) a tradičných odrôd ovocných stromov, podpora tvorby neproduktívnych krajinných prvkov, lesného hospodárstva a rybného hospodárstva, • podpora biodiverzity – výsadba krajnotvorných prvkov, remízok, vetrolamov, znižovanie výmery poľnohospodárskych lánov, • podpora regionálnych produktov a značiek, aktivity v oblasti marketingovej komunikácie a propagácie, • organizovanie tematických medzinárodných výstav a konferencií, • osвета a podpora aktivít v oblasti zníženia používania chémie, hnojív a pesticídov v poľnohospodárstve, • podpora odborného vzdelávania v oblasti poľnohospodárskej produkcie, podpora prechodu na ekologické poľnohospodárstvo. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>3.1.1. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality a dostupnosti predprimárneho vzdelávania</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie nových a rozširovanie a modernizácia existujúcich kapacít MŠ, • budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení MŠ (najmä jedálne, kuchyne a areály), • podpora vzdelávania pedagogických zamestnancov v oblasti výchovy a vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP), podpora konferencií tohto typu na území kraja, • zabezpečenie vzdelávania pre pedagogických zamestnancov v oblasti včasnej diagnostiky, šírenie osvedy v dôležitosti včasnej diagnostiky dieťaťa už v materskej škole, jeho následné nasmerovanie k odborníkom, • zvyšovanie atraktivity učiteľského povolania, • vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, • spolupráca medzi materskými školami v regióne a SOŠ a fakultami VŠ pripravujúcimi učiteľov, • aktívna náborová politika, • zabezpečenie asistentov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces a modernizácia priestorov pre inkluzívne vzdelávanie (triedy, učebne, spoločné 	+3	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	+2	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>priestory),</p> <ul style="list-style-type: none"> podpora centier a organizácií zaoberajúcich sa výchovou a vzdelávaním detí a žiakov so ŠVVP, zriadenie outdoorových tried. 														
<p>3.1.2. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality a dostupnosti výchovy a vzdelávania na základných školách</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> podpora desegregácie výchovy a vzdelávania, debarierizácia škôl a školských zariadení, materiálne vybavenie a technické zabezpečenie škôl a školských zariadení, budovanie/modernizácia učební vrátane vonkajších, budovanie nových a rozširovanie a modernizácia existujúcich kapacít ZŠ, budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení ZŠ (najmä jedálne, kuchyne, telocvične, ŠKD a areály), vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov, 	+3	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, zriadenie outdoorových tried. 														
<p>3.1.3. Integrovaný projektový balíček – Zvyšovanie kvality výchovy a vzdelávania na stredných školách</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> modernizácia stredných škôl a súvisiacej infraštruktúry (najmä odborné učebne a ich vybavenie, outdoorové triedy, telocvične, jedálne, internáty), budovanie centier odborného vzdelávania a prípravy (COVP), zvyšovanie ich kvality, optimalizácia a modernizácia štruktúry študijných odborov, budovanie integrovaných špecializovaných vzdelávacích centier – “kampusov”, podpora zavádzania študijných a učebných odborov zameraných na odvetvia RIS3, príp. iné odvetvia žiadané na regionálnom trhu práce, podpora duálneho vzdelávania, podpora užšej spolupráce SŠ so zamestnávateľmi, 	+3	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	+1	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • regionálna koordinácia exkurzií a workshop pre žiakov stredných škôl u zamestnávateľov, • vzdelávacie aktivity zamerané na transverzálne a mäkké zručnosti, • vytvorenie platformy na pravidelnú výmenu informácií o potrebe zručností a vzdelávania, • podpora projektov realizovaných študentmi SŠ, • podpora neformálneho vzdelávania zameraného na profesie, ktoré sú žiadané na trhu práce, • propagačné aktivity na podporu stredoškolského vzdelávania, • vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, • spolupráca medzi fakultami pripravujúcimi učiteľov a školami v regióne, • budovanie novej a modernizácia zastaranej infraštruktúry školských zariadení SŠ (najmä internáty, jedálne, športoviská), • aktívna náborová politika, • zabezpečenie asistentov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces a modernizácia priestorov pre inkluzívne vzdelávanie (triedy, učebne, spoločné priestory), • podpora zavádzania medzinárodných programov vzdelávania. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>3.1.4. Integrovaný projektový balíček – Podpora formálneho a neformálneho vzdelávania a budovanie pozitívnej klímy na školách</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rozšírenie už existujúcej pracovnej skupiny pre podporu neformálneho vzdelávania (NFV) o ďalších aktérov, realizovanie pravidelných stretnutí pracovnej skupiny za účelom výmeny skúseností a podpory pri plánovaní a plnení opatrení Koncepce, priebežná aktualizácia digitálnej platformy združujúcej ponuku neformálnych aktivít/podujatí pre mládež, realizácia krajskej konferencie na podporu uznávania prínosu neformálneho vzdelávania, podpora participácie a aktívneho občianstva u mladých ľudí na stredných školách, podpora budovania pozitívnej klímy na školách. 	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>3.2.1. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia a propagácia vysokého školstva a výskumu</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budovanie novej a modernizácia existujúcej infraštruktúry vysokých škôl a výskumných inštitúcií, vrátane súvisiacej infraštruktúry (najmä internáty, športoviská, jedálne), • nové prístrojové a materiálno-technologické vybavenie, • podpora výskumných aktivít v oblastiach RIS3, doménach inteligentnej špecializácie a v ďalších oblastiach, • zabezpečenie elektronických prístupov do medzinárodných vedeckých databáz, • podpora účasti subjektov v európskom výskume, • popularizácia vedy, výskumu a umenia, • podpora platforiem propagujúcich využívanie moderných technológií, • sieťovanie Slovákov žijúcich v zahraničí, • riešenie aktuálnych problémov a výziev samosprávy (mesto, kraj) v spolupráci so študentmi, • zabezpečenie adekvátneho bývania pre zahraničných študentov a hosťujúcich vedeckých a pedagogických pracovníkov, • prezentácia kraja ako inovačného a výskumného lídra v zahraničí, • podpora a vytvorenie grantových programov zameraných na prilákanie a udržanie výskumníkov zo zahraničia, • vytvorenie “international welcome” centra, • štipendijný fond pre špičkových študentov, 	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • minigranty na riešenie výskumných úloh pre študentov, • prilákanie medzinárodných konferencií, • vytváranie možností pre zvyšovanie kvalifikácie, pedagogických a iných zručností a ponuka dostupnejšieho bývania (nájomné bývanie) pre vysokoškolských učiteľov a výskumných a vedeckých pracovníkov vysokých škôl, • podpora a rozvoj materských škôl pre zamestnancov vysokých škôl („univerzitné škôlky“), • prepojenie fakúlt pripravujúcich budúcich učiteľov s regionálnym školstvom najmä pri realizácii praxí, • výmena know-how v cezhraničnom priestore, • podpora tvorby vzdelávacích príležitostí pre dospelých a seniorov (digitalizácia vzdelávania online vzdelávanie, online kurzy), • aktivity podporujúce internacionalizáciu výskumu. 														
<p>3.2.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora transferu technológií a siet'ovania medzi univerzitami, vedeckými ústavmi a inovatívnymi podnikmi</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zriadenie centra špičkového výskumu pokrývajúc základný aj aplikovaný výskum (napr. Košický klaster nového priemyslu), • vybudovanie inovačného hubu, • podpora investícií podnikov do výskumu a inovácií (modernizácia technológií, procesov a postupov), • podpora inovačných kapacít podnikov, IT vzdelávanie, digitalizácia podnikania (tvorba a modernizácia eshopov, podpora samoprezentácie v online prostredí), 	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> podpora podnikateľských zručností, podpora účasti vedecko-výskumných inštitúcií a MSP v schémach Európskej rady pre inovácie (EIC), programu Horizont Európa, vrátane programu Digitálna Európa, budovanie a prepojenie regionálnych inovačných ekosystémov, podpora tvorby a implementácie regionálnej inovačnej stratégie, mapovanie a benchmarking regionálneho inovačného ekosystému, vytváranie sietí a schémy výmeny zamestnancov, living labs. 														
<p>3.2.3. Integrovaný projektový balíček – Podpora mikropodnikov, malých a stredných podnikateľov</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> vzdelávacie podujatia, zriadenie krajskej banky, regionálne centrá na podporu podnikateľov, Inovačné centrum Košického kraja ako líder podporných programov pre začínajúcich aj existujúcich podnikateľov, podnikateľský inkubátor, internacionalizácia MSP, revitalizácia nevyužívaných objektov na nový účel pre podnikateľov, vznik „co-workingových“ priestorov, vytváranie a podpora dodávateľsko-odberateľských vzťahov v rámci mikroregiónov, propagácia, 	+3	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • podpora účasti na podujatiach, • realizácia špecializovaných podujatí, • podpora pri zvyšovaní kvalifikácie a zručností, • podpora začínajúcich podnikateľov – podpora start-upov a spin-offov. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>3.3.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora športových aktivít</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba, rekonštrukcia a modernizácia prvkov športovej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba ihrísk, viacúčelových športových areálov a športových a telovýchovných objektov, rekonštrukcia a tvorba športovo oddychových zón, výstavba a rekonštrukcia školských športovísk, projektové a investičné zámery založené na zhodnotení potrieb pre športovú infraštruktúru, reflektujúce spoločenské potreby a nárast počtu športujúcich osôb, školský šport na školách a školských zariadeniach, podpora športových podujatí všetkých úrovní od lokálnych po medzinárodné, rozšírenie aktivít, športových podujatí a centier vhodných pre hendikepované deti, žiakov a mládež v Košickom kraji, zvýšiť pohybovú aktivitu obyvateľov KSK zameranú na zdravý životný štýl organizáciou telovýchovných a športových aktivít a podujatí pre širokú verejnosť, vytvárať podmienky pre sociálnu inklúziu športovcov zo znevýhodnených skupín obyvateľov do spoločnosti. 	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 3: Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie</p> <p>Strategický cieľ 3: Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou</p> <p>Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>3.3.2. Integrovaný projektový balíček – Podpora voľnočasových, záujmových aktivít a práca s mládežou</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • revitalizácia regionálnej športovej infraštruktúry a rekreačných cyklotrás s cieľom aktívneho trávenia voľného času, vrátane tvorby architektonických štúdií, • rozširovanie využívania škôl a školských zariadení pre záujmovú činnosť a voľný čas mládeže mimo vyučovacieho procesu (rekonštrukcia a modernizácia priestorov vrátane nevyhnutného materiálovo technického zabezpečenia), • rozširovanie využívania zariadení organizácií, ktoré sa venujú mládeži a dobrovoľníctvu • (rekonštrukcia a modernizácia priestorov vrátane nevyhnutného materiálovo technického zabezpečenia), • podpora mobility mládeže a rozvoj spolupráce škôl (vrátane medzinárodnej), • výmenné programy zamerané na prácu s mládežou (vrátane medzinárodných), • vzdelávanie v oblasti zdravia, • podpora voľnočasových aktivít a záujmových činností mládeže (ZUŠ a CVČ a iné inštitúcie), • podpora činnosti subjektov zameraných na mládež v regióne, • podpora činnosti organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou, • podpora záujmovo – prospešných programov pre rôzne vekové skupiny (ZUŠ a CVČ a iné inštitúcie), • rozšírenie aktivít, športových podujatí a centier vhodných pre hendikepované deti, žiakov a mládež v Košickom kraji, • realizácia programov pre mladých ľudí pri príprave na ich spoločenský i pracovný život, • revitalizácia sídliskových športovísk a plôch určených na rekreačný šport. 	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídliné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>4.1.1. Integrovaný projektový balíček – Vytváranie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj infraštruktúry a zlepšenie kvality služieb cestovného ruchu</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • obnova národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov, existujúcich kultúrnych inštitúcií a zariadení, pamäťových a fondových inštitúcií, expozícií a zbierok, knižničného fondu a depozitárov ostatnej kultúrnej infraštruktúry, vrátane sakrálnych objektov, • obnova a budovanie infraštruktúry v okolí národných kultúrnych pamiatok, pamäťových a fondových inštitúcií a ostatnej kultúrnej infraštruktúry, zázemia pre udržateľný rozvoj prírodných lokalít (okolía vodných plôch a tokov určených na rekreačné účely ako camping, karavanning,), • rozvoj kúpeľníctva v podobe obnovy a revitalizácie kúpeľov v Sobranciach a areálu v okolí jazera Turzov pri meste Gelnica, • revitalizácia a rozvoj kúpeľníctva v kraji, • vytváranie podmienok na rozvoj nových turistických lokalít s udržateľnou turistickou infraštruktúrou v okolí kúpeľných areálov, • podpora aktivít Catching-up Regions, ktoré sú zamerané na rozvoj udržateľného cestovného ruchu, • vytvoriť atraktívne podmienky a metodickú podporu podnikateľského prostredia v cestovnom ruchu s cieľom rozvíjať cestovný ruch v kraji, • podporovať a prezentovať trvalo udržateľné formy CR, najmä ekoturizmus, agroturizmus, ekologické farmy, miestnych poľnohospodárov, miestnu výrobu a certifikované miestne produkty, • pokračovať v podpore existujúcich služieb a podporovať posilňovanie siete služieb v okolí turistických atrakcií, najmä v oblasti pohostinstva a napr. požíčavania 	+2	0	0	0	-1	0	-1	+1	+1	+1	+3	0	+2	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>športového vybavenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • iniciovať vybudovanie a vybudovať základnú relaxačnú infraštruktúru okolo vybraných potenciálnych lokalít, • budovať a spravovať infraštruktúru cestovného ruchu okolo atraktivít a zvyšovať ich kvalitu. 														
<p>4.1.2. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj kvality informačných služieb v kraji a podpora dostupnosti turistických atrakcií</p> <p><u>Komplementárne projekty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovať infraštruktúru v oblasti statických dopravných riešení (parkovanie na atraktívnych miestach), cyklistických staníc, bikepoint, multimodálnych terminálov Bike&Ride, infraštruktúry vodnej turistiky, • iniciovať výstavbu moderných náučných chodníkov, cyklotrás a atraktívnych turistických trás v menej exponovaných oblastiach kraja v súvislosti s ich napojením na významné turistické destinácie (atrakcie) v okolí, • podporovať regionálnu prepojenosť posilnením sezónnej kyvadlovej dopravy (skibusy, cyklobusy, sezónne vlaky), • spolupracovať s poskytovateľmi dopravných služieb pri koordinácii dopravných spojení, • podporovať rozvoj nových strategických leteckých trás pre prichádzajúcich návštevníkov, • definovať produktové témy ekoturizmu pre destinácie Košického kraja, • podporovať udržateľnú mobility návštevníkov, 	+2	0	0	0	0	0	-1	+1	+1	+2	+3	0	+2	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> doplnenie/zlepšenie konkrétnej drobnej návštevníckej infraštruktúry potrebnej pre skvalitnenie dostupnosti zážitku, obnoviť turistické značenie, osadenie informačných tabúl za účelom zvýšenia informovanosti v oblastiach s výskytom prírodných a turistických atraktivít, vybudovať jednotný informačný a navigačný systém pre orientáciu návštevníka, obnoviť turistické značenie. 														
<p>4.1.3. Integrovaný projektový balíček – Rozvoj kvality cestovného ruchu v menej exponovaných oblastiach</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> na základe Zonácie CR v Košickom kraji, zadanovej v Stratégii udržateľného rozvoja CR v KSK do roku 2027, identifikovať konkrétne lokality rozvoja v zónach kategórie C. 	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	0	0		

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.2: Marketing a propagácia destinácie Košického kraja</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>4.2.1. Integrovaný projektový balíček – Posilnenie spolupráce medzi aktérmi a zvyšovanie povedomia o Košickom kraji ako dovolenkovej destinácii prostredníctvom aktívnej marketingovej propagácie</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • realizovať ročné kampane, • podporovať podujatia, • cielene propagovať na Slovensku i priamo v Košickom kraji, • cielene propagovať na perspektívnych zdrojových trhoch, • zabezpečiť zber a analýzu dát, • spolupracovať s univerzitami a strednými školami, ktoré ponúkajú štúdium cestovného ruchu (stáže/súťaže/komunikácia/podpora pri písaní školských prác), • zdieľať know-how a informácie, • plánovať propagáciu kraja prostredníctvom udržateľného cestovného ruchu, • vybudovať jednotný positioning kraja, v ktorom má každá oblasť svoje miesto, • podporovať cezhraničnú, medziregionálnu a nadregionálnu spoluprácu v oblasti cestovného ruchu. 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	+2	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.3: Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>4.3.1. Integrovaný projektový balíček – Kvalitné kultúrne služby odrážajúce regionálne špecifiká</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rekonštrukcia, budovanie a rozvoj fyzickej kultúrnej infraštruktúry pre rozvoj regionálnej a miestnej kultúry (komunitné kultúrne body, rezidenčné centrá, divadlá, koncertné sály, knižnice, kultúrne domy, hudobné kluby, amfiteátre, multikultúrne priestory a pod.), aktivity pre rozvoj miestnej a regionálnej kultúry založené na autentických kultúrnych prvkoch s prepojením na moderné formy a inovácie, podpora všetkých prejavov tradičnej ľudovej kultúry a kultúry národnostných menšín, rozvoj kultúry mestských a vidieckych oblastí cez moderné typy múzeí, múzeá v prírode, in situ múzeá, tematické múzeá, inovatívne expozície a výstavy so „smart“ riešeniami v múzeách a galériách založené na regionálnych špecifikách, aktivity na podporu ekumény, duchovného a sakrálneho umenia s prepojením na náboženský cestovný ruch, kultúrne aktivity ako nástroj pre sociálny dialóg, integrované a dlhodobé udržateľné riešenia, vrátane kultúrnych služieb pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva, aktivity na zlepšenie informovanosti o kultúrnej ponuke v regióne, vzdelávanie v kultúre a vytváranie podmienok na podporu talentovaných umelcov, popularizačné aktivity o kultúre a umení, podpora a spolupráca s nezriaďovanou kultúrou, nezávislou kultúrnou scénou, aktivity umožňujúce a prehlbujúce participáciu na umení a kultúre, rozvoj medzinárodnej kultúrnej spolupráce, kultúrne výmeny, optimalizácia správy a prevádzky kultúrnych zariadení, 	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+3	0	+3	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.3: <i>Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu</i></p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> podpora kvalitného umenia vo verejnom priestore, aktivity rozvíjajúce súčasné umenie, kultúrne iniciatívy reflektujúce globálne výzvy, digitalizáciu a inovatívne formy tvorby a prezentácie kultúrnych služieb. 														
<p>4.3.2. Integrovaný projektový balíček – Generovanie ekonomických benefitov z kultúry cez podporu kultúrneho turizmu a kreatívneho priemyslu</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> tvorba komplexných produktových balíkov kultúrneho cestovného ruchu, medzisektorové partnerstvá pre inováciu a skvalitňovanie služieb v kultúrnom cestovnom ruchu, tvorba podmienok pre kreatívny priemysel – v podobe projektu Krajského kreatívneho centra a v oblasti samostatných programov pre konkrétne odvetvia (napr. ľudovo-umelecké remeslá a pod.), realizovať koncept Film Friendly Region, spolupracovať s kreatívnymi odvetviami pri tvorbe a ponuke kultúrnych služieb, zavádzať inovácie, „smart riešenia“ v kultúre vrátane digitalizácie, prieniku nových médií do umeleckej tvorby a pod. 	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	+2		

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby</p> <p>Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu</p> <p>Špecifický cieľ 4.3: <i>Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu</i></p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>4.3.3. Integrovaný projektový balíček – Ekologicky udržateľná a "SMART" obnova kultúrneho dedičstva</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • obnova národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov, existujúcich kultúrnych inštitúcií a zariadení, pamäťových a fondových inštitúcií, expozícií a zbierok, knižničného fondu a depozitárov, ostatnej kultúrnej infraštruktúry, vrátane sakrálnych objektov v súlade s environmentálnymi princípmi, • obnova a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry so zapracovaním smart a inovatívnych riešení, • tvorba podmienok pre uchovávanie, ochranu, skúmanie a prezentáciu objektov kultúrneho dedičstva (hnuteľných aj nehnuteľných, hmotných aj nehmotných) prostredníctvom podpory digitalizačných centier a depozitárov. 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	0	+3	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>5.1.1. Integrovaný projektový balíček – Komplexná ústavná starostlivosť</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba nových budov, modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, zabezpečenie materiálne – technického vybavenia, dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, budovanie bezbariérových prístupov, opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov. vybudovanie zariadení poskytujúcich ústavnú paliatívnu starostlivosť, vybudovanie systému starostlivosti pre ľudí bez domova, podpora zdravotníckych zariadení na prijatie pacienta s ťažkým zdravotným postihnutím, zriadenie pobytovej služby pre klientov, ktorí sú v domácej ošetrovateľskej starostlivosti a vyžadujú vysoko odborný prístup (ľudia na umelej pľúcnej ventilácii, ALS a pod.), cezhraničná spolupráca v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti, zvýšenie kvality fungovania sociálneho poradenstva v nemocnici, intervencie zamerané na dobudovanie špecializovaných centier (poskytujúcich priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu), intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, definovaním nároku 	+3	0	0	0	0	0	-1	+2	0	0	+2	+1	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>pacienta a rozsahu zdravotných služieb hradených z verejných zdrojov,</p> <ul style="list-style-type: none"> vytvorenie dátovej a komunikačnej platformy medzi nemocnicami, poliklinikami a poisťovňami, dobudovanie infraštruktúry akútnej, neodkladnej a dlhodobej zdravotnej starostlivosti, vytvorenie dátového portálu pre porovnanie kvality lekárov a nemocníc, finančná podpora tvorby pracovných miest pre vytvorenie multiprofesionálnych tímov vrátane interdisciplinárneho vzdelávania, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí, finančná podpora vytvorenia pracovných miest verejných zdravotníkov na riešenie infekčných ako aj chronických neinfekčných ochorení, vytvoriť a naplánovať potrebné preventívne kapacity a pracovné miesta psychológov, liečebných pedagógov a verejných zdravotníkov. 														
<p>5.1.2. Integrovaný projektový balíček – Komplexná ambulantná starostlivosť</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba nových budov, modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, zabezpečenie materiálno – technického vybavenia, dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, budovanie bezbariérových prístupov, opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov. finančná podpora pre zriaďovanie ambulancií, organizačná podpora pre zriaďovanie 	+3	0	0	0	0	0	-1	+2	0	0	+2	+1	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>ambulancií,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie centrálného objednávkového systému pacientov, • definovanie nových výkonov a zavedenie finančných motivácií (primárne cez poisťovne) na podporu zavádzania inovácií v ambulanciách (telemedicina, videokonzultácie, apod.), • informačné, propagačné a rezidenčné programy pre absolventov na zdravotníckych školách a univerzitách, • projekty zamerané na poskytovanie domácej ošetrovateľskej služby a služieb ADOS (odborné ošetrovanie a liečebná rehabilitácia), • vybudovanie siete zariadení poskytujúcich paliatívnu starostlivosť ambulatnou formou (napr. mobilné hospice), • zriadenie záchytných izieb (záchytky), • podpora psychologického poradenstva, podpora zriaďovania psychiatrických ambulancií pre dospelých, • intervencie zamerané na dobudovanie špecializovaných centier (poskytujúcich priestor pre interdisciplinárnu spoluprácu), • intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, • finančná podpora vzniku pracovných miest pre primárnu ambulatnú zdravotnú starostlivosť, • finančná podpora vzniku pracovných miest pre multiprofesionálne tímy špecializovanej ambulatnej zdravotnej starostlivosti, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí, • finančná podpora vytvorenia pracovných miest verejných zdravotníkov na riešenie infekčných ako aj chronických neinfekčných ochorení, • vytvoriť a naplánovať potrebné preventívne kapacity a pracovné miesta pre mladých lekárov v nedostatkových špecializačných oboroch. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>5.1.3. Integrovaný projektový balíček – Komplexná lekárenská starostlivosť</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • refundácia nákladov na modernizáciu a rekonštrukciu existujúcich budov, • refundácia stavebných úprav a rekonštrukcie vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, • refundácia materiálo – technického vybavenia a certifikovaného nábytku, • refundácia prvého návozu liekov, • refundácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, • refundácia bezbariérových prístupov, • opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov, • projektová, organizačná a aplikačná podpora pre zriaďovanie lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekárni a v pobočke verejnej lekárni, • komplexná podpora aktivít zameriavajúcich sa na práva pacientov, • aktivity spojené s prevenciou pred ochoreniami, • refundácia nákladov na kolky a poplatky spojených so vstupnými inšpekciami a vydaním rozhodnutí autorít ako RÚVZ, ŠÚKL, VÚC, MZ SR a pod., • refundácia platieb za ADC číselník, • refundácia nákladov na branding, označenie lekárne vrátane návestných tabúl, • podpora pre existujúcich poskytovateľov lekárenskej starostlivosti, vo verejnej lekárni a v pobočke verejnej lekárne v obciach s počtom obyvateľov do 4000, pozn.: pokiaľ pod jedným IČO sú vedené dve miesta výkonu práce v rôznych obciach, podpora sa vzťahuje pre obidve miesta výkonu práce, • refundácia nákladov na vyššie uvedené aktivity sa vzťahuje len na tých držiteľov rozhodnutí na prevádzkovanie verejnej lekárne a pobočky verejnej lekárne, ktorí boli 	+3	0	0	0	0	0	0	+2	0	0	+2	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>založení v OR SR po 1.1.2021,</p> <ul style="list-style-type: none"> výnimku z vyššie uvedených pravidiel tvoria ústavné, ambulantné a kúpeľné zariadenia s počtom lôžok max. 120, ktoré sú umiestnené v mestách/obciach s počtom obyvateľov do 10000, ktoré môžu požiadať o finančnú podporu aj pre zriadenie novej verejnej lekárne a pobočky verejnej lekárne, príp. na odkúpenie existujúcej lekárne. 														
<p>5.1.4. Integrovaný projektový balíček – Komplexná kúpeľná starostlivosť</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba nových budov, modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov, opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov zdrojov minerálnej vody, výstavba a rekonštrukcia cestných komunikácií, inžiniersko-technických sietí, zabezpečenie materiálno – technického vybavenia, Dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, budovanie bezbariérových prístupov, budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, vytvorenie dátovej a komunikačnej platformy medzi nemocnicami, poliklinikami a 	+3	0	0	0	+1	0	-1	+2	0	0	+3	+2	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 5: Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 5: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p> <p>Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>poistovňami,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie dátového portálu pre porovnanie kvality lekárov a nemocníc, • intervencie v oblasti preventívnych programov a opatrení, definovaním nároku pacienta a rozsahu zdravotných služieb hradených z verejných zdrojov, • finančná podpora tvorby pracovných miest pre vytvorenie multiprofesionálnych tímov vrátane interdisciplinárneho vzdelávania, realizácia školení pre lekárov ako správne viesť tím profesionálov z rozličných oblastí, • vytvorenie a financovanie pracoviska telerehabilitácie na podporu domáceho pohybového režimu na úrovni primárnej až terciálnej prevencie, • vytvoriť a naplánovať preventívne potrebné kapacity a pracovné miesta pre lekárov a zdravotnícky personál v špecializačnom odbore Fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia, • vytvoriť priestorové, materiálne a personálne podmienky pre preventívnu, pracovnú a sociálnu rehabilitáciu, • vytvoriť podmienky pre cezhraničnú spoluprácu v oblasti poskytovania rehabilitačnej a kúpeľnej starostlivosti, • zriadenie pobytovej služby pre klientov, ktorí sú v domácej ošetrovateľskej starostlivosti a vyžadujú vysoko odborný prístup (po náhlych cievnych mozgových príhodách, ALS, ťažkom postihu pohybového aparátu a pod.), • finančná podpora hydrogeologického, klimatologického a medicínskeho výskumu zdrojov minerálnej vody pre uznanie prírodných minerálnych liečivých zdrojov. 	+3	0	0	0	+1	0	-1	+2	0	0	+3	+2	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>6.1.1. Integrovaný projektový balíček – Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb</p> <p>Oprávnené aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> realizácia deinštitucionalizácie a transformácie zariadení sociálnych služieb (nákup nehnuteľností, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov, zabezpečenie materiálno-technického vybavenia), podpora pre ďalšie využitie objektov zariadení sociálnych služieb, ktoré prešli deinštitucionalizáciou a transformáciou, prevádzka zariadení, podpora rozvoja ľudských zdrojov. 	+2	0	0	0	0	0	0	+2	0	0	+3	0	0	
<p>6.1.2. Integrovaný projektový balíček – Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti</p> <p>Oprávnené aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> poskytovanie integrovanej sociálno-ošetrovateľskej starostlivosti u osobitných cieľových skupín – napr. u starších osôb s pridruženými duševnými poruchami, či u osôb s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom podmieneným kombináciou rozličných funkčných porúch, zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti u cieľových skupín krízovej intervencie, napr. u osôb bez domova, s ohľadom na ich starnutie a zvyšujúcu sa incidenciu zdravotného postihnutia. 	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>6.1.3. Integrovaný projektový balíček – Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasť systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> podpora neformálnych opatrovateľov v oblasti podporných a odľahčovacích programov (služieb), zosúladovania starostlivosti a práce, ochrany v oblasti pracovno-právnej, dodatkovvej zdravotnej starostlivosti, v oblasti zvyšovania kompetencií v oblasti neformálnej starostlivosti (vzdelávania, tréningov, kurzov), technickej vybavenosti a pod., pre jej kvalitné zabezpečovanie, posilnenie reálnych podmienok pre uplatňovanie práva osôb odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby vybrať si druh a formu podpory/pomoci, prostredie a poskytovateľa starostlivosti/sociálnej služby prostredníctvom zavedenia príspevku na starostlivosť podľa stupňa odkázanosti. 	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	
<p>6.1.4. Integrovaný projektový balíček – Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba, rekonštrukcia a obnova zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov, budovanie nových, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení sociálnych služieb na komunitnej úrovni (najmä špecializované zariadenia, zariadenia pre seniorov, zariadenia podporovaného bývania, zariadenia opatrovateľskej služby), vrátane služieb krízovej intervencie (zariadenie núdzového bývania, nízkoprahové denné centrá, útulky, komunitné centrá, integračné centrá), zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti v prirodzenom rodinnom prostredí, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov existujúcich a nových zariadení sociálnych služieb poskytujúcich ubytovanie formou prístrešia na účel prenocovania 	+3	0	0	0	0	0	-1	+2	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / USES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>(§ 25 Nocľaháreň), ubytovanie na určitý čas (§ 26 Útulok, § 27 Domov na polceste, § 29 Zariadenie núdzového bývania), t.j. investície v tejto oblasti zabezpečia lepšiu dostupnosť v zariadeniach sociálnych služieb krízovej intervencie a to rozšírením kapacít pre prijímateľov uvedených sociálnych služieb, nevyhnutné materiálno-technické vybavenie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobudovanie komunitných centier a zlepšenie ich vybavenosti – nákup materiálneho technického vybavenia, najmä zamerané na nákup IKT, nevyhnutné drobné stavebné úpravy súvisiace s inštaláciou IKT a bezpečnosťou objektu, • podporné služby ako prevencia straty bývania, získavanie presnejších informácií o počte a potrebách ľudí bez domova, • vytváranie podmienok pre vznik a podporu ambulantných a terénnych sociálnych služieb (opatrovateľská služba, domov sociálnych služieb, rehabilitačné stredisko, centrá včasnej intervencie) vrátane služieb pre ohrozené skupiny (nízkopříjmoví, drogový závislí, ľudia bez domova, obeť násillia/sexbiznisu, ľudia z vylúčených komunít, atď.), • vzdelávanie odborných pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb vrátane supervízie a intervízie, a zároveň zvyšovanie finančného ohodnotenia, • tvorba pracovných miest a benefitov (finančné a nefinančné) pre zamestnancov pracujúcich v sociálnych službách, zvýšenie dôrazu na personálnu politiku v zariadeniach sociálnych služieb, • alternatívne formy podpory (ako napr. osobná asistancia); inovatívne formy podpory nezávislého a aktívneho života (napr. prostredníctvom e-mobility, zdokonaľovaním kompenzačných pomôcok, rozvojom robotizácie, a pod.), • podpora pilotných projektov sociálnych inovácií, a zároveň rozvoj sociálnych služieb s použitím telekomunikačných technológií. 	+3	0	0	0	0	0	-1	+2	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.2: Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>6.2.1. Integrovaný projektový balíček – Podpora nájomného bývania</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> nákup nehnuteľností, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov za účelom tvorby nájomného bývania, podpora nájomného bývania pre zamestnancov mestských podnikov, zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC a pre iných zamestnancov (napr. učitelia, zdravotnícki pracovníci, a pod.) ako súčasť personálnych politík), ľudí v neistom bývaní, ľudí bez domova, príp. iné zraniteľné skupiny, podpora iniciatív výstavby sociálnych a nájomných bytov na území kraja (napr. koordinačné a metodické zastrešenie zo strany VÚC). 	+2	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / USES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>6.3.1. Integrovaný projektový balíček – Zabezpečenie dostupných sociálnych služieb a rozvoja komunitných aktivít pre špecifické skupiny obyvateľstva</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zmapovanie sociálne vylúčených lokalít a lokalít ohrozených sociálnym vylúčením na území KSK, • podpora analýz na mapovanie potrieb ohrozených domácností a sociálneho začleňovania, • príprava manuálu pre samosprávy a mentoring pri zavádzaní postupov do praxe pre podporu samostatného bývania MRK, • podpora dostupného právneho poradenstva pre obyvateľov (pre oblasti dlhov, bývania, pracovnoprávných vzťahov a pod.) a podpora advokátskych organizácií venujúcich sa témam pracujúcich chudobných, nedostupného bývania a pod., • programová a osvetová podpora dospelých ohrozených sociálnym vylúčením, • podpora materských/rodinných/komunitných centier (vzdelávanie, trávenie voľného času a iných komunitných aktivít), • programová podpora detí a mládeže, opatrenia na elimináciu nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodiny, • podpora poskytovania ranej starostlivosti a včasnej intervencie deťom vo veku 0 až 6 rokov z prostredia marginalizovaných rómskych komunít, • edukačné aktivity spojené s prevenciou pred ochoreniami a sociálnym vylúčením osôb v seniorskom veku a/alebo osôb so zdravotným postihnutím, podpora aktivít aktívneho starnutia, • vytvorenie informačného centra pre cudzincov, zvýšenie dostupnosti inštitucionálnej pomoci pre cudzincov, odstraňovanie jazykovej bariéry cudzincov (poskytovanie informácií vo viacerých jazykoch, výučba slovenčiny a reálií, kariérové poradenstvo k získaniu potrebných zručností), 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<ul style="list-style-type: none"> • príprava analýz, zber údajov na získanie presnejších informácií o obyvateľoch MRK s cieľom zabezpečenia postupnej integrácie do majoritnej spoločnosti a následného zlepšenia ich kvality života, • podpora pilotných projektov sociálnych inovácií, • podpora nadácie KSK, • podpora dobrovoľníctva v Košickom kraji, • podpora integračného centra Košického kraja. 														

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 6: Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť</p> <p>Strategický cieľ 6: Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania</p> <p>Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>6.4.1. Integrovaný projektový balíček – Sociálne podnikanie</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizácia objektov a nákup materiálovo-technického vybavenia pre fungovanie sociálnych podnikov a chránených dielní, • podpora vzniku sociálnych podnikov, • podpora vytvárania detašovaných pracovísk Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja, s.r.o., r.s.p. v okresných mestách s cieľom zvyšovania zamestnanosti miestneho obyvateľstva, koordinácie programov sociálnej pomoci pre obce s osobitným zreteľom na obce spadajúce do potravinových púští a na jednorodičov, • podpora edukačnej a osvetovej činnosti o výhodách spolupráce so sociálnymi podnikmi, • podpora udržateľnosti sociálnych podnikov v spolupráci s MPSVaR SR. 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 7: Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov</p> <p>Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia</p> <p>Špecifický cieľ 7.1: Zvysiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúr a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>7.1.1. Integrovaný projektový balíček – Modernizácia kamerového systému, rozvoj a rozširovanie informačno-komunikačných technológií a zabezpečenie digitálnej bezpečnosti</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • prevencia kriminality (kamerové systémy, inštalácia nových svetelných bodov verejného osvetlenia, ich rekonštrukcia v rizikových lokalitách ako súčasť integrovaného projektu, posilnenie pomáhajúcich profesií, adresná podpora aktivít zameraných na primárnu prevenciu, osвета a scitlivovanie bezpečnostných zložiek), • terénna a dobrovoľnícka práca s rizikovými skupinami, • modernizácia existujúceho kamerového systému, rozširovanie kamerového systému, • budovanie a rozširovanie verejných WiFi sietí, • modernizácia a budovanie optických sietí, • informačné tabule, • vzdelávanie a školiace aktivity pre obyvateľov v oblasti digitálnych zručností a digitálnej bezpečnosti, • digitalizácia technických budov a tratí. 	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 7: Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov</p> <p>Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia</p> <p>Špecifický cieľ 7.2: Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Pôda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>7.2.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a modernizácia špecifických objektov pre nekomerčné využitie a obnova a modernizácia zariadení civilnej ochrany a ďalších zariadení pre účely ochrany zdravia, životov a majetku</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rekonštrukcia špecifických objektov nekomerčnej vybavenosti (najmä obecný úrad, hasičská zbrojnica, obecná polícia) a ich okolia, rozširovanie existujúcich areálov cintorínov, výstavba urnových hájov, budovanie a obnova súvisiacej infraštruktúry, obnova CO krytov, zabezpečenie vybavenia potrebného pre zabezpečovacie a záchranné práce pri záplavách, zosuvoch pôdy a iných haváriách, ktoré ohrozujú obyvateľstvo, nová komunikačná bezpečnostná infraštruktúra technických a logistických kapacít pre komunikáciu a krízové riadenie, včasné varovanie a vyrozumievanie (IMOS). 	+2	0	0	0	0	0	-2	+2	0	+1	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 7: Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov</p> <p>Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia</p> <p>Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>7.3.1. Integrovaný projektový balíček – Obnova a modernizácia zariadení pre distribúciu elektriny, plynu, vodíka, ropovodov a produktovodov</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> modernizácia a budovanie infraštruktúry pre distribúciu elektriny, plynu, vodíka, ropovodov a produktovodov. 	0	0	0	0	0	0	-1	0	0	+2	0	+3	0	
<p>7.3.2. Integrovaný projektový balíček – Vodíkové údolie Košického kraja</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> zapožičanie autobusov na vodíkový pohon a k tomu prislúchajúcu infraštruktúru s cieľom zbierať dôležité dáta pre správnu implementáciu vodíkových autobusov. Zapožičiavanie iných typov vozidiel (napr. smetiarske auto, kamión, dodávka a pod.) na alternatívny (bezemisný) pohon (napr. vodík) s cieľom zozbierať dáta pre ich správnu implementáciu a teda dekarbonizáciu sektora dopravy, vytvorenie energeticky sebestačných budov (selfsufficient off grid) s využitím vodíkových technológií a obnoviteľných zdrojov, budovanie obnoviteľných zdrojov za účelom ich využitia na výrobu zeleného resp. obnoviteľného vodíka, budovanie a modernizácia súvisiacej infraštruktúry v nadväznosti na budúci rozvoj elektromobility, vodíkového pohonu a iných alternatívnych pohonov (mimo pohonov na báze fosílnych palív), budovanie čerpacích staníc na vodík ako aj doplnenie mobilnej čerpacej stanice na vodík, investičné aktivity súvisiace s vybudovaním výroby zeleného resp. obnoviteľného vodíka a jeho skladovania v spolupráci s Kosit a.s. a spoločnosťou W2H2 KSK,s.r.o. 	+2	0	0	0	0	0	-1	0	0	+2	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 7: Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov</p> <p>Strategický cieľ 7: Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia</p> <p>Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>(vrátane projektovej dokumentácie, štúdie realizovateľnosti a ďalších aktivít potrebných pre spustenie prevádzky),</p> <ul style="list-style-type: none"> • príprava akčného plánu Vodíkovej stratégie Košického kraja, príprava stratégie vodíkovej mobility v Košickom kraji, • príprava štúdií so zaradením vodíkovej infraštruktúry v rámci dopravy, investičné aktivity súvisiace s nákupom vodíkových autobusov, vodíkovej infraštruktúry ako aj nákladmi potrebnými na prípravu a realizáciu ďalších aktivít v súvislosti s vytvorením Vodíkového údolia v Košickom kraji. • príprava štúdie rozvoja letectva v regióne, ktorej súčasťou je využitie dronov na vodíkový pohon, • investičné akcie súvisiace s vytvorením digitálneho dvojčaťa Vodíkového údolia s využitím smart technológií, • investičné aktivity súvisiace s vývojom a výrobou vodíkovej lode (vrátane štúdií, projektovej dokumentácie, realizovateľnosti, výskumu a vývoja technologického riešenie vodíkového pohonu) a spotrebou vodíka, • organizovanie workshopov a propagovanie vodíkových technológií s cieľom zvyšovať povedomie o vodíku a spolupracovať s existujúcimi zahraničnými vodíkovými údoliami. • úprava existujúcej plynovej infraštruktúry za účelom využitia potrubia pre transport vodíka z Ukrajiny, • podpora využívania zeleného vodíka v priemysle. 	+2	0	0	0	0	0	-1	0	0	+2	0	+3	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 8: Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu</p> <p>Strategický cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy</p> <p>Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>8.1.1. Integrovaný projektový balíček – Vytváranie a udržiavanie analyticko-strategických kapacít</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • tvorba, implementácia a vyhodnocovanie plnenia analytických, strategických a koncepcných dokumentov (v oblasti zdravotníctva, civilnej ochrany, „smart“ riešení, športu, kultúry, turizmu, nízkouhlíkového hospodárstva a pod.), • investície do rozvoja administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych samospráv a mimovládnych neziskových organizácií pôsobiacich v komunite alebo partnerov pôsobiacich v komunite, • analyticko-strategické činnosti, tvorba, implementácia, hodnotenie a monitorovanie strategických dokumentov v oblasti bezpečnosti a predchádzania vzniku, prehlbovania sociálno-patologických javov, • monitorovanie a hodnotenie PHRSR, • podpora pri zvyšovaní kvalifikácie a zručností, • personálne posilnenie sektorových špecialistov na úrovni regionálnej a miestnej samosprávy a štátnej správy, • tvorba analytických podkladov ako podklad pre volených zástupcov, aby prijímali kvalifikované rozhodnutia založené na objektívnych faktoch (evidence-based politiky). 	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+1	0	+1	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 8: Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu</p> <p>Strategický cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy</p> <p>Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>8.1.2. Integrovaný projektový balíček – Posilnenie procesu participatívneho plánovania a sieťovanie aktérov z verejného, občianskeho a súkromného sektora za účelom rozvoja ekonomických, sociálnych a vzdelávacích aktivít</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie platformy na pravidelnú výmenu informácií (formou webinárov, info mailov a pod.), • realizácia podujatí a stretnutí, • správne nastavenie procesov vo verejných politikách, • investície zvyšujúce kvalitu verejných politik a odolnosť demokracie prostredníctvom projektov spolupráce v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy, prípadne intervenčné projekty v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy na zvýšenie kvality verejných politik a odolnosť demokracie, • podpora vzniku a fungovania MAS, KOČR, OOCR, klastrov, výskumných, kreatívnych a inovačných centier a partnerstiev vrátane medzinárodnej spolupráce, • zapojenie verejnosti do príprav zadania a prerokovania následných návrhov dokumentov územného plánovania. 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

<p>PHRSR KSK 2021 – 2027 – 2030</p> <p>Priorita 8: Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu</p> <p>Strategický cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy</p> <p>Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy</p>	Obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie), rozvoj sídel	Geológia a geomorfológia	Ovzdušie / miestna klíma	Hlukové pomery	Voda / vodné hospodárstvo	Póda / poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo	Biodiverzita / fauna / flóra / vegetácia	Sídlné prostredie a štruktúra krajiny	Natura 2000 / ochrana prírody / ÚSES	Doprava	Rekreácia / cestovný ruch, šport, sociálne služby	Priemysel a energetika, veda a výskum, odpadové hospodárstvo	Kultúrne pamiatky, dedičstvo UNESCO	Odporúčania/ komentáre
<p>8.1.3. Integrovaný projektový balíček – Elektronizácia a digitalizácia verejných služieb a podpora v oblasti získavania a zverejňovania „big data“</p> <p><u>Oprávnené aktivity:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora rozvoja tvorby, spracovania, využívania a prepájania dát v rámci verejnej správy, najmä rozvoja dátových platforiem a súvisiacich nástrojov s pridanou hodnotou pre inteligentné rozhodovanie, plánovanie a správu, • elektronické služby miest, obcí a VÚC, • digitalizácia územného plánu, • tvorba špecializovaných portálov určených na publikáciu dát, vrátane geografických údajov a územnoplánovacích dokumentov založených na GIS, • manažment dát a analýz spracovaných s geografickým priemetom a otvorených pre verejnosť a tretie strany. 	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	

V záujme riešenia potrieb a dosiahnutia cieľov stanovených v strategickom dokumente vo vzťahu k zabezpečeniu environmentálnej udržateľnosti bude potrebné podporovať iba projekty šetrné k životnému prostrediu, ktoré minimalizujú negatívny dopad na životné prostredie vo vzťahu k využívaniu jednotlivých zložiek životného prostredia (zdrojov). Neefektívne projekty, nešetrné voči životnému prostrediu by nemali byť podporované.

V súvislosti s jednotlivými projektmi, ktoré sa plánujú s dôrazom na dosiahnutie cieľov a priorít tohto strategického dokumentu je potrebné:

- ❖ Rešpektovať zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s adekvátnym zohľadnením všetkých aspektov a zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších zmien a doplnkov.
- ❖ Dôsledne dodržiavať výsledky procesov posudzovaní vplyvov na životné prostredie a z nich vyplývajúcich opatrení a podmienok na prípravu, realizáciu a prípadne na ukončenie navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, vrátane opatrení na vylúčenie alebo zníženie významne nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, ako aj požadovaný rozsah poprojektovej analýzy (obdobne to platí aj pre zmeny projektov a už posúdené projekty).
- ❖ Pri realizácii opatrení nachádzajúcich sa v lokalitách Natura 2000, resp. v územiach s inak zvýšenou druhovou či územnou ochranou, je potrebné zohľadniť predmet ochrany daného územia / lokality.

V etape prípravy a spracovania správy o hodnotení pre navrhovaný strategický dokument bolo možné identifikovať predpokladané vplyvy navrhovaného strategického dokumentu na obyvateľstvo a zdravie a jednotlivé zložky životného prostredia do takej podrobnosti, akú strategický dokument vzťahujúcim sa na územie KSK poskytuje.

Primerane charakteru strategického dokumentu, jeho priorít, strategických a špecifických cieľov, integrovaných projektových balíčkov a ich oprávnených aktivít boli identifikované primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu uvedené v kap. 1.1 a kap.1.2. Konštatujeme že významné negatívne vplyvy na obyvateľstvo (zdravie) a jednotlivé zložky životného prostredia neboli identifikované.

1.1. Primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu

V nasledujúcom prehľade sú vyhodnotené primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy navrhovaného strategického dokumentu.

<p>Primárne vplyvy</p>	<p>Predpokladáme, že schválenie a následná implementácia a realizácia strategického dokumentu bude prispievať k zlepšeniu stavu jednotlivých zložiek životného prostredia vrátane zdravia obyvateľstva.</p> <p><u>Primárne pravdepodobné vplyvy schválenia strategického dokumentu a jeho implementácia predstavujú predovšetkým:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ podporu trvalo udržateľného rozvoja, ○ ochranu ľudského zdravia, ○ zvýšenie dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti, ○ zabezpečenie dostupnosti kvalitnejších sociálnych služieb, ○ posilnenie sociálnej integrácie osôb dotknutých i ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, ○ zabezpečenie kvalitného vzdelávania obyvateľstva, ○ rozvoj / modernizácia dopravnej infraštruktúry a optimalizácia dopravnej obslužnosti, ○ transformáciu odpadového hospodárstva na obehové hospodárstvo, ○ zvýšenie energetickej hospodárnosti a efektívne využívanie prírodných zdrojov, ○ posilnenie rastu a konkurencie schopnosti podnikateľských subjektov pôsobiacich na území kraja, ○ skvalitnenie digitalizácie infraštruktúry verejnej správy využívaním SMART nástrojov, ○ zvýšenie adaptácie územia kraja na zmenu klímy prostredníctvom lepšieho manažmentu vody pre biodiverzitu a zlepšenia adaptívneho manažmentu všetkých typov územia so zohľadnením dynamiky vývoja ekosystémov - pozitívne vplyvy predovšetkým na pôdu / poľnohospodárstvo, lesy / lesné hospodárstvo, biodiverzitu / faunu / flóru, územia Natura 2000 / ochranu prírody / prvky ÚSES, ○ ochranu a obnovu biodiverzity krajiny a posilnenie ekosystémov. <p>Všetky budúce aktivity vyplývajúce z naplňovania cieľov a opatrení tohto strategického dokumentu by v prípade umiestnenia v územiach sústavy Natura 2000 alebo v ich blízkosti mali byť po upresnení ich parametrov, lokalizácie a rozsahu prekonzultované a odsúhlasené Štátnou ochranou prírody SR.</p> <p>Z pohľadu strategického dokumentu neboli identifikované významné negatívne primárne vplyvy, navrhovaný strategický dokument je prijateľný.</p>
<p>Sekundárne vplyvy</p>	<p>Z pohľadu strategického dokumentu môžeme očakávať sekundárne vplyvy predovšetkým na obyvateľstvo, sídelné prostredie a štruktúru krajiny, dopravu, priemysel a energetiku, cestovný ruch a kultúrne pamiatky (pamiatky UNESCO), na biodiverzitu / faunu / flóru, územia Natura 2000 / ochranu prírody / prvky ÚSES.</p> <p>Sekundárne pravdepodobné pozitívne vplyvy schválenia strategického dokumentu a jeho implementácia predstavujú predovšetkým predpoklad ďalšieho sociálneho i ekonomického rozvoja na úrovni miestnej, regionálnej a národnej, zvyšovanie zamestnanosti, zlepšenia podmienok pre prístup obyvateľov na trh práce, ochrany zdravia obyvateľstva, implementáciu</p>

<p>Sekundárne vplyvy</p>	<p>environmentálnych cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu vo vzťahu k zníženiu znečistenia životného prostredia (ochrana vodných zdrojov, sanácia environmentálnych záťaží, atď.) a vo vzťahu k chráneným územiám a ich špecifickým podmienkam (podpora zachovania biologickej a krajinej diverzity zvýšením adaptačnej schopnosti voči zmenám klímy, ochrana a obnova vodnej biodiverzity a posilnenie ekosystémov týkajúcich sa vodného prostredia, atď.).</p> <p>Sekundárne pravdepodobné negatívne vplyvy strategického dokumentu a jeho implementácia (identifikované hlavne v etape výstavby) predstavujú predovšetkým:</p> <ul style="list-style-type: none"> - záber biotopov, biotopov chránených a vzácnych druhov rastlín a živočíchov, - odstránenie brehových porastov, - výskyt nepôvodných druhov rastlín a živočíchov, - zásah do prvkov a funkčnosti ÚSES, - výrub drevín a lesných porastov, - záber poľnohospodárskej a lesnej pôdy, - vplyvy spojené s výstavbou (hluk, emisie, vibrácie, zásah do horninového prostredia).
<p>Kumulatívne a synergické vplyvy</p>	<p>Kumulatívne pravdepodobné vplyvy v súvislosti s navrhovaným strategickým dokumentom je možno očakávať v dôsledku pôsobenia vplyvu uplatňovania navrhovaného strategického dokumentu, ak je tento vplyv vo vzájomnej funkčnej a časovej súvislosti s vplyvom všetkých doterajších, súčasných a plánovaných aktivít (činnosti, plány a programy na lokálnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni), čo bude predstavovať kumuláciu viacerých vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia, pričom sa predovšetkým prejavia pozitívne kumulatívne pravdepodobné vplyvy na zlepšení kvality životného prostredia a zdravia obyvateľstva následkom rozvoja kvalitného vzdelania, zvýšenia ekonomickej výkonnosti kraja, zvýšenia životnej úrovne obyvateľstva so zabezpečením dostupnosti kvalitných sociálnych služieb a kvalitnej zdravotnej starostlivosti, zvýšenia energetickej hospodárnosti a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zvýšenia adaptability územia kraja na zmeny klímy, modernizáciou dopravnej a technickej infraštruktúry, ako aj pri podpore environmentálnej infraštruktúry a pri napĺňaní požiadaviek smerníc EÚ a medzinárodných záväzkov v uvedených oblastiach.</p> <p>Synergické pravdepodobné vplyvy predstavujú znásobovanie účinku vplyvov na životné prostredie, tzn. že navrhovaný strategický dokument zakladá kvalitatívne lepšie podmienky pre vzájomné synergické pôsobenie jednotlivých cieľov strategického dokumentu. Pri realizácii všetkých alebo väčšiny navrhovaných opatrení strategického dokumentu by sa mal prejavíť pozitívny synergický vplyv, ktorý bude viesť k celkovému zlepšeniu kvality životného prostredia, zdravia a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva v priaznivom životnom prostredí, čo sa následne odzrkadlí na stave životného prostredia a zdraví obyvateľstva dotknutého kraja, avšak ich intenzita a významnosť budú závisieť od citlivosti dotknutých území vo vzťahu ku jednotlivým zložkám životného prostredia a vzhľadom na aktivity v rámci KSK, ktoré sú už realizované v tom ktorom území, resp. sa predpokladá /navrhuje ich realizácia.</p> <p>K dosiahnutiu čo najlepších výsledkov je optimálna kumulácia a synergická realizácia čo najväčšieho počtu opatrení navrhovaných v rámci jednotlivých špecifických cieľov strategického dokumentu.</p>

	<p>„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja). PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepčné dokumenty (ako je najmä Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility KSK a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja (napr. Iniciatíva Catching-up Regions).</p> <p>Podobne ako v prípade hodnoteného dokumentu, všetky relevantné rozvojové zámery susedných krajov v SR (aktuálny stav, ale aj prebiehajúce procesy aktualizácie strategických dokumentov) sú regionálnym zovšeobecnením záujmov a aktivít národnej úrovne. Vzhľadom na uvedené, môžeme konštatovať, že špecifické ciele a jednotlivé opatrenia navrhované v PHRSR KSK korešpondujú s opatreniami navrhovanými v rozvojových zámeroch susedných krajov. Zhoda medzi prioritami a strategickými cieľmi PHRSR KSK a zámermi susedných krajov môže vytvoriť priestor pre spoluprácu a synergické úsilie v rámci regiónu. Toto zosúladenie umožňuje využitie osvedčených postupov a koordináciu pri implementácii špecifických cieľov a opatrení, čo môže zvýšiť účinnosť a dosah týchto opatrení. Spolupráca medzi Košickým krajom a susednými krajinami môže zahŕňať výmenu informácií, spoločné projekty a vzájomnú podporu pri dosahovaní jednotlivých strategických/špecifických cieľov strategického dokumentu.</p> <p>Z negatívnych pravdepodobných kumulatívnych a synergických vplyvov možno spomenúť realizovanie viacerých stavieb konkrétnych projektov v tom istom časovom horizonte a s nimi spojených charakteristických vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia (zásah do pôdy a jej záber, znečisťovanie ovzdušia, zmena mikroklimatických podmienok, výrub drevín, likvidácia rastlinnej pokrývky a biotopov /resp. ich fragmentácia, zásahy do prvkov a funkčnosti ÚSES, riziko šírenia invázných druhov, atď.) a na obyvateľstvo (znečisťovanie ovzdušia, produkcia odpadov, nárast emisií hluku, zvýšenie intenzity dopravy, dočasné dopravné obmedzenia, narušenie pohody a kvality života, ovplyvnenie krajinného rázu, a pod.). K negatívnym pravdepodobným kumulatívnym a synergickým vplyvom môže dochádzať aj vplyvom nekontrolovateľného a neplánovaného rozvoja lokalít, čím by mohli vznikať nové environmentálne problémy, ktorá sa doposiaľ v území nenachádzali (neprimeraný rozvoj obytnej zástavby a hlavne priemyselných prevádzok, resp. činností, pre ktoré je charakteristické zaťaženie okolitého životného prostredia).</p> <p>Kumulatívne a synergické vplyvy jednotlivých projektov, ktoré podliehajú posudzovaniu vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, budú bližšie identifikované a posúdené v územnej a technickej podrobnosti konkrétnych projektov.</p>
<p>Krátkodobé vplyvy</p>	<p>Po schválení strategického dokumentu MŽP SR sa v krátkodobom horizonte prejavujú pravdepodobné vplyvy na úrovni projektov, ktoré naplňujú strategické a špecifické ciele PHRSR KSK, pričom je predpoklad zintenzívnenia prípravy takých projektov, ktoré by mohli spĺňať priority a strategické ciele strategického dokumentu a na druhej strane spomaliť také projekty, ktorých realizácia sa predpokladá až v následnom slede, resp. v strednodobom a dlhodobom horizonte.</p>

	<p>Krátkodobé pravdepodobné vplyvy strategického dokumentu sa môžu prejavíť aj počas samotnej výstavby konkrétnych projektov strategického dokumentu. Negatívne krátkodobé vplyvy počas výstavby projektov budú eliminované štandardným dodržiavaním platných technických, technologických, organizačných a bezpečnostných predpisov súvisiacich s navrhovaným druhom činností, platnej legislatívy a príslušných STN.</p> <p>Konštatujeme, že krátkodobé / strednodobé / dlhodobé vplyvy PHRSR KSK sa budú dať presnejšie určiť a vyhodnotiť až neskôr v implementačnej fáze. Keďže PHRSR KSK neobsahuje konkrétne návrhy projektov, ich účinkov a krátkodobé vplyvy budú závisieť od ich konkrétnej implementácie a úspešnosti. Je potrebné sledovať realizáciu týchto opatrení, monitorovať ich vplyv a vyhodnocovať ich účinnosť vzhľadom na stanovené ciele. Len na základe tejto hodnotiacej činnosti bude možné presnejšie identifikovať a zhodnotiť krátkodobé vplyvy PHRSR KSK na zdravie ľudí a životné prostredie.</p>
<p>Strednodobé vplyvy</p>	<p>„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja).</p> <p>Naplnením cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu sa predpokladá v strednodobom horizonte pravdepodobne <u>pozitívny vplyv</u> strategického dokumentu na rozvoj vzdelania, zdravia obyvateľstva s dostupnou zdravotníckou starostlivosťou, zvýšenie ekonomickej výkonnosti kraja, zlepšenia dopravnej a technickej infraštruktúry jej modernizáciou, zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva, zlepšenie ochrany vodného hospodárstva a jednotlivých zložiek životného prostredia vrátane adaptácie územia na zmenu klímy, atď.</p>
<p>Dlhodobé vplyvy</p>	<p>V dlhodobom horizonte predstavuje strategický dokument pozitívny smer v problematike riešenia rozvojovej stratégie KSK s cieľom zlepšenia kvality života jeho obyvateľov, prírodného prostredia, ekonomiky, dopravnej a technickej infraštruktúry a vzdelávania.</p> <p>Navrhovaný strategický dokument podporuje vykonávanie európskych smerníc, ako aj platnej legislatívy na národnej úrovni SR.</p>
<p>Trvalé vplyvy</p>	<p>Po realizácii a naplnení stanovených cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu dôjde v preferovaných oblastiach k trvalým vplyvom na zdravie ľudí a životné prostredie prostredníctvom ochrany, zlepšenia a udržateľnosti prostredia, na zvýšení životnej úrovne obyvateľov prostredníctvom dostupnosti kvalitného vzdelania a kvality poskytovania zdravotnej starostlivosti, atď. nielen pre súčasné, ale aj budúce obyvateľstvo KSK.</p>
<p>Dočasné vplyvy</p>	<p>Za pravdepodobne dočasné vplyvy navrhovaného strategického dokumentu možno považovať také vplyvy, ktoré boli identifikované v častiach predpokladané primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, pozitívne a negatívne vplyvy a nie sú medzi vplyvmi trvalými.</p> <p>Patria sem aj vplyvy, ktoré sú spojené s negatívnymi vplyvmi realizácie výstavby konkrétnych projektov (zásah do pôdy a jej záber, znečisťovanie ovzdušia, zmena mikroklimatických podmienok, výruby, plašenie živočíchov, likvidácia rastlinnej pokrývky a biotopov (resp. ich fragmentácia), produkcia odpadov, nárast emisií hluku, zvýšenie intenzity dopravy, dočasné dopravné obmedzenia, narušenie pohody a kvality života).</p> <p>Pri dodržaní požiadaviek všeobecne záväzných právnych predpisov nebudú dočasné predpokladané negatívne vplyvy počas výstavby projektov</p>

	<p>predstavovať významné zdravotné riziká pre dotknuté obyvateľstvo, pričom by malo dôjsť k zvýšeniu zamestnanosti v dotknutých regiónoch a k zlepšeniu podmienok podnikateľského prostredia a pod.</p>
<p>Pozitívne vplyvy</p>	<p><u>Pozitívne vplyvy strategického dokumentu je možné očakávať v rámci naplnenia strategických cieľov PHRSR KSK:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Zlepšenie zdravia obyvateľov, zvýšenie ich bezpečnosti, vzdelanejšia a zdravšia občianska spoločnosť. Pozitívne vplyvy sa budú prejavovať vo zvýšení dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov kraja, v rozšírení spektra možnosti pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl každej vekovej skupiny obyvateľstva, v zabezpečení dostupnosti kvalitných sociálnych služieb a posilnenia sociálnej integrácie osôb dotknutých i ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, vo zvýšení bezpečnosti a ochrany životov obyvateľov kraja a ich majetku, ako aj zabezpečeniu kvalitného vzdelania pre obyvateľov kraja na všetkých stupňoch školstva – Zlepšenie stavu životného prostredia a adaptácia územia kraja na zmenu klímy. Pozitívne vplyvy sa budú prejavovať vo zvýšení adaptability územia kraja na zmeny klímy, zvýšení úrovne vytriedenia odpadov a transformácie odpadového hospodárstva na obehové, v znížení znečistenia životného prostredia a jeho zložiek (voda, pôda, ovzdušie, ochrana prírody) – Podpora rozvoja cestovného ruchu a kultúry s využitím vysokého endogénneho potenciálu kraja. Pozitívnym vplyvom je modernizácia existujúcej infraštruktúry cestovného ruchu, kvalitnejšia ponuka trvalo udržateľného cestovného ruchu (zamerať sa nie na kvantitu, ale na kvalitu poskytovaných služieb, využitie potenciálu rozmanitej lokálnej kultúry ako tradičná kuchyňa, jedlá, lokálne výrobky a služby). – Zabezpečenie ochrany a rozvoja prírodného a kultúrneho dedičstva (UNESCO), kultúry, kreatívneho priemyslu a komunitného života na území kraja. – Vytvorenie udržateľného modelu rozvoja dopravnej infraštruktúry a udržateľnej energetiky na území kraja (výstavba a modernizácia dopravnej infraštruktúry a optimalizácia dopravnej obslužnosti v krajii v nadväznosti na budovanie integrovaného dopravného systému (IDS), zvýšenie energetickej hospodárnosti a efektívne využívanie prírodných zdrojov na území kraja). – Zvýšenie ekonomickej výkonnosti kraja s dôrazom na inovatívnosť podnikateľského prostredia a trhu práce (podpora výskumu, vývoja a inovácií, zrýchlenie digitalizácie, zlepšenie podmienok pre prístup obyvateľov na trh práce, atď.).
<p>Negatívne vplyvy</p>	<p>Negatívne vplyvy vyplývajú s realizácie samotných projektov a sú charakteristické pre každú výstavbu v krajine, pričom ich významnosť sa od projektu k projektu môže líšiť. Pri hodnotení vychádzame z predpokladov, že budú dodržané opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie a všeobecne záväzné právne predpisy na národnej a medzinárodnej úrovni a ostatné relevantné národné a medzinárodné strategické dokumenty.</p> <p>Všetky budúce aktivity vyplývajúce z napĺňania cieľov a opatrení tohto strategického dokumentu by v prípade umiestnenia v územiach sústavy Natura 2000 alebo v ich blízkosti mali byť po upresnení ich technických parametrov,</p>

	<p>lokalizácie a rozsahu prekonzultované a odsúhlasené Štátnou ochranou prírody SR. Realizácia aktivít v lokalitách Natura 2000, resp. v územiach chránených podľa osobitných predpisov je možná za podmienky vykonania preventívnych, zmierňujúcich a kompenzačných opatrení, ktorými sa eliminujú možné negatívne vplyvy jednotlivých aktivít na chránené územia.</p> <p>V súvislosti s uplatnením strategického dokumentu sa významné negatívne vplyvy <u>nepredpokladajú</u>.</p>
--	---

1.2. Hodnotenie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na zložky, faktory životného prostredia a zdravie obyvateľstva

V etape prípravy a spracovania správy o hodnotení pre navrhovaný strategický dokument bolo možné identifikovať predpokladané vplyvy navrhovaného strategického dokumentu na jednotlivé zložky a faktory životného prostredia do podrobnosti akú strategický dokument vzťahujúcim sa na územie KSK poskytuje a to na úrovni integrovaných projektových balíčkov – a ich oprávnených aktivít, ktoré boli parametrom pre užší výber projektov do zásobníka projektov, viď prílohy strategického dokumentu. Identifikované boli pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu z pohľadu jeho charakteru, priorít, strategických a špecifických cieľov a opatrení, pričom významné negatívne vplyvy na obyvateľstvo a jednotlivé zložky životného prostredia neboli identifikované.

Vplyvy konkrétnych projektov vyplývajúcich zo strategického dokumentu v územnej podrobnosti budú bližšie špecifikované a posudzované samostatne podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s adekvátnym zohľadnením všetkých aspektov.

1.2.1. Predpokladané vplyvy na geomorfologické pomery a horninové prostredie

Realizácia a implementácia navrhovaného strategického dokumentu môže mať pozitívny i negatívny vplyv na horninové prostredie a geomorfologické pomery v území. Vplyvy konkrétnych projektov vyplývajúcich z posudzovaného strategického dokumentu budú závisieť od spôsobu a technického riešenia realizácie samotných stavieb / projektov.

Každá konkrétna stavba bude mať vypracovanú projektovú dokumentáciu a v prípade naplnenia požiadaviek zákona o posudzovaní bude pre ňu vykonaný proces posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z., pričom všetky zásahy do horninového prostredia by mali byť dôsledne vykonávané na základe výsledkov podrobných inžiniersko-geologických a hydrogeologických prieskumov pre konkrétne projekty.

Realizáciou strategického dokumentu, vzhľadom na jeho charakter, navrhované strategické a špecifické ciele a opatrenia sa nepredpokladá závažný zásah do horninového prostredia ani významné negatívne ovplyvnenie geomorfologických pomerov daného územia.

1.2.2. Predpokladané vplyvy na poľnohospodársku a lesnú pôdu

Za negatívne vplyvy strategického dokumentu na pôdu možno považovať trvalé a dočasné zábery poľnohospodárskych/lesných pôd v súvislosti s rozvojom/modernizáciou dopravnej infraštruktúry, resp. zakladaním stavebných objektov alebo pokladaním ostatných prvkov technickej infraštruktúry a to hlavne na poľnohospodárskej pôde vysokej bonity alebo na lesných pozemkoch. Samotné zábery pôd (trvalý/dočasný) budú spresnené v rámci projektových dokumentácií projektov, resp. v rámci posudzovania konkrétnych stavieb podľa zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Z pohľadu jednotlivých aktivít strategického dokumentu je potrebné realizovať projekty s minimálnymi zábermi významne produkčných poľnohospodárskych plôch, resp. chránených pôd s vysokou bonitou a lesných pozemkov v územiach so zvýšeným stupňom ochrany.

Medzi pravdepodobné pozitívne vplyvy implementácie navrhovaného strategického dokumentu na pôdy patrí realizácia vodozadržných opatrení, ktoré sú kľúčové pre prevenciu erózie pôdy. Tieto opatrenia majú za cieľ zadržať nadmernú vodu v prostredí, čím sa minimalizuje rýchlosť odtoku a tým aj erózia. Vytváranie vodných nádrží spolu s ďalšími opatreniami (úpravy terénu na tvorbu protieróznych bariér - terasy, výsadba vegetácie s hlbokými koreňovými systémami, výsadba brehovej vegetácie na tokoch, a iné) pomáhajú znižovať silu vodného toku a zachytávať sedimenty, čo vedie k stabilizácii pôdy a zachovaniu jej kvality.

Významné negatívne vplyvy strategického dokumentu na poľnohospodárske a lesné pôdy neboli identifikované, jeho s implementáciou sa očakávajú prevažne pozitívne vplyvy.

1.2.3. Predpokladané vplyvy na vody

Navrhovaný strategický dokument predstavuje rámec pre aktivity, ktoré svojou realizáciou prispievajú k ochrane životného prostredia a zdravia obyvateľstva s rešpektovaním zásad trvalo udržateľného rozvoja, ochrany životného prostredia, uplatnenia zákonných a koncepcných požiadaviek hospodárenia s vodami, integrovanými prístupmi k ochrane a využívaniu vodných zdrojov a komplexného riešenia ekologických a vodohospodárskych záujmov pri dodržaní rovnováhy, spravodlivosti a ekonomickej efektívnosti.

Medzi pravdepodobné pozitívne vplyvy implementácie navrhovaného strategického dokumentu patrí eliminovanie negatívnych vplyvov znečistenia na kvalitu vodných zdrojov, kvalitu povrchových a podzemných vôd, ktoré sú dôsledkom vypúšťania nečistených alebo nedostatočne čistených splaškových a komunálnych odpadových vôd, zároveň vplyvom naplňovania cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu prostredníctvom konkrétnych projektov bude zabezpečovaná zvýšená ochrana vodných zdrojov (napr. eliminácia nelegálneho vypúšťania odpadových vôd, technické opatrenia v rámci vodovodných sietí, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov zdrojov minerálnej vody) a funkčné zásobovanie obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou v oblastiach kde je absencia predmetnej infraštruktúry vodného hospodárstva (výstavba a modernizácia vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027).

Pri navrhovaní a pokladaní verejných vodovodov, resp. pri zakladaní príslušných stavebných objektov alebo pri pokladaní ostatných prvkov technickej infraštruktúry vodného hospodárstva je potrebné dôsledne postupovať podľa všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany vôd so zohľadnením výsledkov hydrologických a hydrogeologických prieskumov.

Z hľadiska vplyvov na vody sa v súvislosti s implementáciou navrhovaného strategického dokumentu očakávajú prevažne pozitívne vplyvy.

1.2.4. Predpokladané vplyvy na klimatické pomery a ovzdušie

Implementácia strategického dokumentu vzhľadom na jeho charakter a rozsah nebude negatívne ovplyvňovať klimatické pomery územia. V súvislosti s možnými účinkami klimatickej zmeny na rozdelenie zrážok a odtoku z povodí v čase, je možné v zmysle cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu konštatovať, že reflektuje predpokladané klimatické zmeny na Slovensku.

Pozitívne vplyvy môžeme vidieť hlavne na vzdelanostnej úrovni kedy obyvateľstvo lepšie rozumie klimatickej zmene, jej príčinám a dôsledkom. Sú schopní správne hodnotiť informácie a rozpoznávať dôležitosť opatrení na ochranu životného prostredia. Vzdelaní ľudia často vytvárajú inovatívne riešenia pre obnoviteľné zdroje energie, efektívnejšie technológie a trvalo udržateľné praktiky. Taktiež, vzdelanie podporuje rozvoj environmentálnej zodpovednosti a uvedomovanie si vlastnej úlohy v ochrane životného prostredia. Ľudia sú ochotnejší prijímať opatrenia na zníženie svojej ekologickej stopy. V neposlednom rade, vzdelanie môže viesť k zmene životného štýlu, ako je napríklad preferovanie verejnej dopravy, minimalizácia využívania jednorazových plastových výrobkov a podpora udržateľnej spotreby.

Realizácia konkrétnych projektov, resp. príslušnej infraštruktúry bude vyžadovať zábery pôd, zvýšenie množstva zastavaných plôch, resp. ostatných plôch, teda môže dôjsť k zníženiu výmer infiltrácie zrážok, k výrubu drevín a lesných porastov, k zabratiu rastlinného pokryvu, resp. biotopov, zásahom do brehových porastov a pod. Z hľadiska pozitívnych zmien pôjde o ochranu a revitalizáciu vodných ekosystémov a na vodu viazaných spoločenstiev, rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov, zvyšovanie adaptačnej schopnosti lesov na zmenu klímy (úprava drevinového zloženia, zalesňovanie degradovaných plôch s nízkou biodiverzitou a pod.).

Výstavba konkrétnych projektov, resp. príslušnej infraštruktúry bude spojená so zvýšenou produkciou látok znečisťujúcich ovzdušie. Počas výstavby projektov môže dochádzať k znečisťovaniu ovzdušia prachom a emisiami výfukových plynov v dôsledku stavebnej činnosti – prevádzkou stavebnej techniky a stavebných mechanizmov, pôjde o vplyvy dočasné s lokálnym charakterom, ktorých rozsah je možné zmierniť technickými, technologickými a organizačnými opatreniami.

Vplyv strategického dokumentu na klimatické pomery (mikroklímu) a ovzdušie v dotknutých geografických oblastiach bude lokálneho, resp. miestneho charakteru, pričom sa nepredpokladajú závažné negatívne vplyvy na klimatické pomery a kvalitu ovzdušia. Pozitívne vplyvy sa prejavujú vo forme zvyšovania vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva, a sekundárne na všetky zložky životného prostredia.

1.2.5. Predpokladané vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

Napĺňanie cieľov a priorít strategického dokumentu bude súvisieť s realizáciou konkrétnych projektov, ktoré môžu mať pozitívny, ale i negatívny vplyv na faunu, flóru a ich biotopy. Priamy negatívny vplyv realizácie navrhovaných konkrétnych projektov, resp. príslušnej infraštruktúry (napr. doprava, energetika a pod.) na faunu, flóru a biotopy predstavuje:

- priamy zásah do biotopov (strata stanovišť rastlinných a živočíšnych druhov počas výstavby),
- výrub drevín a lesných porastov,
- vyrušovanie živočíchov z dôvodu zvýšeného pohybu stavebných mechanizmov a pracovníkov stavby,
- fragmentácia a zmeny biotopov pôvodných druhov fauny a flóry (hlavne vo vzťahu ku biotopom európskeho a národného významu),
- strata potravných biotopov, oddychových miest pre živočíchy, úkrytových možností,
- narušenie regeneračnej schopnosti ekosystémov,
- znižovanie lokálnej biologickej rozmanitosti druhového zloženia rastlinných a živočíšnych druhov, a pod.

Medzi pozitívne vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy možno zaradiť ochranu a rozvoj vodných ekosystémov a na vodu viazaných spoločenstiev, rastlinných a živočíšnych druhov viazaných na

vodu a ich biotopy (revitalizácia ekosystémov, rozvoj biotopov, zvýšenie retenčnej schopnosti krajiny, adaptácia lesov na zmenu klímy, výsadba brehových porastov) a to vo svetle hlavne pozitívnych vplyvov na druhy a biotopy európskeho a národného významu, čo v konečnom dôsledku bude mať vplyv biologickú rozmanitosť druhového zloženia rastlinných a živočíšnych druhov (hlavne vo vzťahu ku chráneným druhom a druhom európskeho a národného významu) smerom k rozvoju populácií druhov.

Pri projektovaní a realizácii realizovaných činností je kľúčové dôkladne poznávať druhové zloženie a početnosť dotknutých populácií živočíchov a rastlín, ako aj ich biotopy, ale aj dôsledne vyhodnotiť možný vplyv na ne, pričom uvedené sa netýka iba priamo dotknutých živočíšnych a rastlinných druhov a ich biotopov, ale treba brať do úvahy aj možné sekundárne a nepriame vplyvy na populácie a biotopy vyskytujúce sa v širšom území so zreteľom na možné vplyvy v rámci potravinového reťazca. Predpokladom minimalizácie uvedených vplyvov je dôsledná realizácia navrhovaných opatrení na minimalizáciu, resp. elimináciu negatívnych vplyvov alebo realizovanie kompenzačných opatrení a to vo vzťahu ku požiadavkám orgánov ochrany prírody a krajiny a za dôsledného dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúcich sa ochrany prírody a krajiny v Slovenskej republike, resp. vyplývajúcich z medzinárodných záväzkov (EU smernice a nariadenia a medzinárodné dohovory a ich protokoly) a v neposlednom rade posúdiť vplyv na životné prostredie uvedených projektov z pohľadu požiadaviek zákona.

Pri vhodnom výbere alternatívy projektu na samotnú realizáciu a dodržaní príslušných opatrení sa nepredpokladá významný negatívny vplyv realizácie a implementovania navrhovaného strategického dokumentu na faunu, flóru a ich biotopy.

1.2.6. Predpokladané vplyvy na chránené územia a sústavu Natura 2000

Primerané posúdenie vplyvov strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ na sústavy Natura 2000 je vypracované na základe špecifickej požiadavky vyplývajúcej z vydaného rozsahu hodnotenia (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023), posúdenie je súčasťou príloh predloženej správy o hodnotení strategického dokumentu.

Spôsob spracovania primeraného posúdenia zodpovedá charakteru hodnoteného dokumentu (ide o koncepčný materiál vytvárajúci rámec pre budúce projekty a výzvy pre samosprávy, fyzické osoby a ďalšie subjekty na území KSK), pričom predstavuje isté prípravné hodnotenie s cieľom popísať riziká ďalších aktivít a činností vyplývajúcich z priorit a cieľov strategického dokumentu vo vzťahu k územiám sústavy Natura 2000 a ich predmetom ochrany.

Z pohľadu predpokladaných vplyvov navrhovaného strategického dokumentu na chránené územia bude potrebné realizovať také projekty, ktoré nebudú mať významný negatívny vplyv na predmet ochrany chráneného územia, resp. ktoré by mali za následok zhoršovanie biodiverzity / predmetu ochrany. Konštatujeme, že „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ predstavuje koncepčný dokument a východisko pre ďalšie plánovanie a konkretizáciu aktivít a projektov, ktoré budú následne hodnotené individuálne v zmysle § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, pričom všetky budúce aktivity vyplývajúce z napĺňania cieľov a opatrení tohto strategického dokumentu by v prípade umiestnenia v územiach sústavy Natura 2000 alebo v ich blízkosti mali byť po upresnení ich technických parametrov, lokalizácie a rozsahu prekonzultované a odsúhlasené Štátnou ochranou prírody SR. Realizácia aktivít v lokalitách Natura 2000, resp. v územiach chránených podľa osobitných predpisov je možná za

podmienky vykonania preventívnych, zmierňujúcich a kompenzačných opatrení, ktorými sa eliminujú možné negatívne vplyvy jednotlivých aktivít na chránené územia.

1.2.7. Predpokladané vplyvy na krajinu, krajinný obraz, urbánny komplex, doprava, prvky ÚSES

Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia sa v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja komplexne rieši územnými plánmi, prostredníctvom ktorých sa určujú zásady, vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu krajiny, kultúrnohistorické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorba krajiny. Oproti súčasnému stavu sa v dosahu vplyvu navrhovaného strategického dokumentu predpokladá čiastočná zmena súčasnej štruktúry a využívania krajiny. Pôjde o umiestnenie nových stavebných objektov a modernizovanej dopravnej a cyklistickej infraštruktúry (udržateľná a ekologická mobilita) na poľnohospodárskej pôde, lesných pozemkoch, na zastavaných plochách, resp. ostatných plochách a to v zastavaných územiach, ale aj mimo zastavaných území dotknutých sídiel.

V prípade prvkov ÚSES sa predpokladá v určitých prípadoch, že dôjde k zásahom do nich, resp. k určitým zásahom do ich funkčnosti. Významný zásah do migračných trás živočíchov ani znefunkčnenie či zánik ekologických väzieb vodných tokov v nadväznosti na prvky ÚSES v jednotlivých dotknutých geografických oblastiach KSK sa realizáciou strategického dokumentu nepredpokladá.

Vzhľadom na charakter strategického dokumentu, resp. projektov / aktivít, ktoré majú zabezpečiť napĺňanie cieľov a priorít strategického dokumentu je predpoklad, že ich realizáciou, resp. implementáciou nedôjde k významnej zmene krajinskej štruktúry, krajinného obrazu a scenérie krajiny a významným zásahom do kostry ÚSES, vplyv navrhovaného strategického dokumentu na krajinu, krajinný obraz a urbánny komplex, dopravné systémy v dotknutých geografických oblastiach KSK bude prijateľný, únosný a realizovateľný.

V rámci realizácie jednotlivých projektov / aktivít strategického dokumentu budú rešpektované dokumentácie ÚSES na regionálnej a miestnej úrovni. Realizáciou strategického dokumentu nie je predpoklad znefunkčnenia väzieb medzi jednotlivými prvkami kostry územného systému ekologickej stability.

1.2.8. Predpokladané vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, kultúrne a prírodné dedičstvo UNESCO, archeologické náleziská a cestovných ruch

Výstavba konkrétnych projektov, resp. príslušnej infraštruktúry v rámci cieľov a priorít navrhovaného strategického dokumentu sa môžu dotknúť pamiatkovej ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO, resp. kultúrnych pamiatok, pamätihodností, archeologických nálezov, atď.

Predpokladá sa, že realizácia projektov / aktivít vyplývajúcich z priorít a cieľov PHRSR KSK nebude mať negatívny vplyv na kultúrne pamiatky, historické pamiatky, resp. kultúrne a prírodné dedičstvo UNESCO (Vihorlatský prales, Dobšinská ľadová jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Gombasecká jaskyňa, jaskyňa Domica, Krásnohorská jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa, Spišský hrad, Žehra, Spišské podhradie, Ruská Bystrá) a realizácia týchto činností/aktivít negatívne neovplyvní štruktúru dotknutých sídelných útvarov, ich pamiatkové zóny, resp. prvkov prírodného dedičstva. Podmienkou realizácie projektov / aktivít je stanovisko / vyjadrenie príslušného pamiatkového úradu, ktorý vyhodnotí možnosť stretu záujmov projektov / aktivít v danom území s pamiatkovými záujmami dotknutého orgánu.

Pred začatím výkopových prác je potrebné preveriť, či sú na lokalite výstavby evidované objekty alebo predmety, ktoré by spadali do podmienok pamiatkovej starostlivosti, resp. či dotknutá lokalita sa nenachádza v pamiatkových zónach či rezerváciách v zmysle zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu.

Realizácia strategického dokumentu nebude mať negatívny vplyv na archeologické náleziská a kultúrne pamiatky, nakoľko v rámci konkrétnych projektov a aktivít bude zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov rešpektovaný.

V rámci implementácie jednotlivých cieľov strategického dokumentu dôjde k podpore rozvoja cestovného ruchu a kultúry využitím endogénneho potenciálu kraja, čo hodnotíme ako pozitívny vplyv strategického dokumentu na rekreáciu a cestovných ruch.

1.2.9. Predpokladané vplyvy na obyvateľstvo, jeho zdravotný stav a aktivity

Primárnym pravdepodobným vplyvom navrhovaného strategického dokumentu je ochrana ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej a kolektívnej úrovni prostredníctvom zvýšenia dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti, zabezpečenia dostupnosti kvalitnejších sociálnych služieb, vzdelanostnej úrovne na všetkých stupňoch školstva, zabezpečenia zásobovania obyvateľstva pitnou vodou, zlepšenia podmienok pre prístup obyvateľov na trh práce, zvýšenie ponúk pracovných príležitostí, atď. Realizácia cieľov a priorít PHRSR KSK dáva predpoklad ďalšieho sociálneho i ekonomického rozvoja KSK na úrovni miestnej, regionálnej a národnej.

Pri realizácii opatrení a pri dodržiavaní platných hygienických limitov v zmysle platnej legislatívy sa nepredpokladá významný negatívny vplyv realizácie strategického dokumentu na dotknuté obyvateľstvo a jeho zdravotný stav. Počas prevádzky konkrétnych projektov / aktivít vyplývajúcich z priorít a cieľov PHRSR KSK sa nepredpokladá vznik takých látok, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na zdravotný stav obyvateľstva a životné prostredie.

Nepriame vplyvy strategického dokumentu sa môžu prejavovať počas samotnej výstavby projektov, konkrétnych činností vyplývajúcich z priorít a cieľov PHRSR KSK, ktoré môžu v zastavaných obytných častiach dočasne spôsobiť zvýšenie hlukového zaťaženia staveniskovou dopravou, zvýšenie prašnosti, vibrácií, zvýšením produkcie odpadov a pod. Pôjde o vplyvy dočasné, s časovo a priestorovo premenlivým charakterom. Pozitívne vplyvy sa prejavujú zvyšovaním zamestnanosti v konkrétnych lokalitách.

Realizáciou / prijatím strategického dokumentu dôjde k vytvoreniu podmienok pre vyvážený územný rozvoj kraja spojených so zvyšovaním kvality života jeho obyvateľov. Vplyv strategického dokumentu na obyvateľstvo bude pozitívny, významné negatívne vplyvy neboli identifikované.

1.3. Prijateľnosť činností pre dotknuté sídla

Oznámenie o strategickom dokumente s názvom „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“, (02/2023) bolo predložené príslušným dotknutým subjektom. Ich pripomienky boli zapracované do tejto správy o hodnotení.

Vyhodnotenie pripomienok k Oznámeniu o strategickom dokumente (02/2023) vyplývajúcich zo stanovísk účastníkov procesu posudzovania je prehľadne riešené v prílohe č.2 správy o hodnotení strategického dokumentu.

V. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

1. Opatrenia na odvrátenie, zníženie alebo zmiernenie prípadných významných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia, ktoré by mohli vyplývať z realizácie strategického dokumentu

Realizáciou, resp. uplatňovaním jednotlivých priorít a cieľov PHRSR KSK predpokladáme pozitívne vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo vrátane zdravia. Konkrétne opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie budú súčasťou jednotlivých konkrétnych projektov v rámci procesu EIA a bližšie špecifikovaných technických a plošných parametrov stavieb / činností.

1.1. Opatrenia vyplývajúce z plnenia / uplatňovania špecifických cieľov strategického dokumentu na úrovni projektov

Medzi opatrenia identifikované v tomto stupni prípravy strategického dokumentu patria:

- Zabezpečiť plánované stavebné činnosti v súlade s ochranou životného prostredia (znižovanie energetickej náročnosti stavebných procesov, nakladanie s odpadom v zmysle platnej legislatívy, zavádzanie inovatívnych stavebnotechnických postupov a opatrení).
- Minimalizovať potrebu výrubov drevín pri výstavbe, v prípade realizácie výrubov v nevyhnutnom rozsahu postupovať v zmysle platnej legislatívy.
- V súvislosti s plnením aktivít vzťahujúcich sa k životnému prostrediu zabezpečiť aby implementácia PHRSR KSK bola v súlade s požiadavkami príslušnej environmentálnej legislatívy EÚ, predovšetkým s rámcovou smernicou Rady o vode 2000/60/ES, smernicou Rady o biotopoch 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a smernicou Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúceho vtáctva, ako aj príslušnou národnou legislatívou, najmä zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zabezpečiť dôslednú realizáciu posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni jednotlivých aktivít / projektov v súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z. tak, aby bola zabezpečená optimalizácia zvolených riešení a ich lokalizácie, výberu environmentálnych opatrení, časovej a vecnej následnosti jednotlivých realizačných krokov, ako aj vyváženosť environmentálnych, sociálnych a ekonomických aspektov realizovaných projektov; osobitnú pozornosť venovať projektom umiestňovaným v citlivých lokalitách akými sú napr. územia patriace do sústavy Natura 2000, územia so zvýšeným stupňom územnej ochrany prírody a krajiny (MCHÚ, VCHÚ), vymedzené prvky v rámci dokumentácií ÚSES a pod.
- Predmetom posudzovania, podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov, budú aj ich zmeny činností podľa prílohy 8a zákona.
- Pri realizácii a prevádzke aktivít / projektov dodržiavať platnú legislatívu.

V rámci procesu posudzovania bude uplatnený princíp predchádzania prípadných predpokladaných vplyvov pomocou formulácie podmienok a limitov k jednotlivým dotknutým opatreniam. Významným hľadiskom bude dôsledný výber predkladaných projektov a riadna priebežná i záverečná kontrola pri realizácii jednotlivých opatrení. Nezanedbateľné je aj možné súbežné pôsobenie niekoľkých realizovaných opatrení v rámci jedného, či na seba nadväzujúcich území.

Opatrenia z pohľadu územného plánovania a realizácie projektov / stavieb:

- V prípade budovania nových aktivít stavebného charakteru je potrebné ich umiestnenie a realizáciu riešiť v zmysle stavebného zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zmien a doplnkov zákona a prislúchajúcimi vykonávajúcimi vyhláškami.
- Navrhované aktivity musia byť umiestnené v súlade s územným plánom dotknutého sídelného útvaru, resp. s plánom hospodárskeho rozvoja dotknutého sídelného útvaru.
- Pri realizácii cieľov, adaptačných opatrení a aktivít vyplývajúcich z PHRSR KSK rešpektovať obmedzenia a zákazy vyplývajúce z ochranných pásiem letísk, osobitných letísk, heliportov a leteckých pozemných zariadení. Taktiež vziať do úvahy požiadavky na voľnosť prekážkových rovín a plôch letísk a heliportov bez určených ochranných pásiem na území KSK, ktoré sú zapracované v textovej aj výkresovej časti platného Územného plánu KSK.
- Pri realizácii cieľov, adaptačných opatrení a aktivít vyplývajúcich z PHRSR KSK rešpektovať ochranné pásma existujúcich dráh v zmysle zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach v znení neskorších predpisov a zabezpečiť prejazdnosť (obslužnosť) jednotlivých železničných tratí alebo núdzovej prevádzky tratí s využitím obchádzkových tratí.
- Pri realizácii cieľov, adaptačných opatrení a aktivít vyplývajúcich z PHRSR KSK zohľadňovať a rešpektovať ustanovenia zákona č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zabezpečiť plánované stavebné činnosti v súlade s ochranou životného prostredia (znižovanie energetickej náročnosti stavebných procesov, nakladanie s odpadom v zmysle platnej legislatívy, zavádzanie inovatívnych stavebnotechnických postupov a opatrení).
- Počas realizácie aktivít / projektov stavebného charakteru je potrebné prijať a realizovať nasledovné opatrenia:
 - zvlhčovanie dopravných ciest, čistenie prístupovej miestnej komunikácie od nánosov zeminy pri presune stavebných mechanizmov, racionálnym využívaním stavebných mechanizmov, z dôvodu eliminácie produkcie spalínových plynov,
 - poučenie pracovníkov stavby o predpisoch bezpečnosti a ochrany pri práci,
 - dodržiavanie príslušných STN v zmysle platnej legislatívy,
 - kontrola technického stavu stavebných mechanizmov a stavebnej techniky pred ich využitím na stavebné práce,
 - oplotenie areálu stavby pre zabránenie prístupu nepovolaným osobám,
 - dodržiavanie zásad na zabránenie znečistenia povrchových a podzemných vôd.
 - stavebné práce v blízkosti drevín navrhujeme vykonať citlivo, poškodené dreviny ošetriť a výkopy v blízkosti koreňového systému čo najskôr zasypať,
 - pred začiatkom výkopových prác spojených s realizáciou navrhovaných aktivít vytýčiť a overiť všetky existujúce podzemné siete technickej infraštruktúry. Akékoľvek zemné práce musia byť vykonávané so zvýšenou opatrnosťou, aby nedošlo k porušeniu sietí a ich izolácie.

Opatrenia z pohľadu sídelného prostredia a štruktúry krajiny:

- Pri realizovaní navrhovaných aktivít v sídelnom prostredí je nutné dodržiavať príslušné hygienické limity stanovené v zmysle platnej legislatívy.
- Vylúčiť zastavanie a vizuálne znehodnotenie pohľadovo exponovaných miest a území tvoriacich charakteristické krajinné panorámy, území s historickými krajinnými štruktúrami a kultúrnohistorickými pamiatkami, ktoré vytvárajú typický ráz krajiny, resp. charakteristický vzhľad krajiny.

Opatrenia z pohľadu hydrologických pomerov / vodného hospodárstva:

- Pri umiestňovaní aktivít s charakterom vodnej stavby, resp. realizácii protipovodňových aktivít za účelom ochrany zdravia obyvateľstva a majetku musia byť dodržané a zohľadnené podmienky príslušného správcu povodia, resp. dotknutého vodného toku, ktorý určí špecifické podmienky pre výstavbu takéhoto zariadenia v lokalite, kde bude stavba takéhoto charakteru umiestnená.
- Neumiestňovať a neuskladňovať stavebný materiál v blízkosti vodného toku, kedy by pri zvýšených prietokoch mohlo dôjsť k strhnutiu stavebných materiálov do vodného toku a tým k vytvoreniu prekážok obmedzujúcich plynulý odtok vody.
- Presadzovať/zdôrazniť opatrenie ústupu od odkanalizovávania zrážkových vôd zo stavieb a riešením ich likvidácie vsakovaním do podlažia, resp. opatrenie budovania záchytných zariadení na zrážkové vody s možnosťou ich využívania na závlahy v dobe sucha vo všetkých následných lokálnych spodrobnení, implementačných koncepcií a prostredníctvom dokumentov územného plánovania aj do konkrétnych stavebných aktivít.
- Realizácia a prevádzka objektov vodných stavieb musí byť v súlade s platnou legislatívou (zákon o vodách v platnom znení).
- Pre prípad havárií použiť plán havarijných opatrení na likvidáciu škôd.

Opatrenia pohľadu vplyvov na lesy / lesné hospodárstvo a pôdne pomery:

- Pri dosahovaní zmeny drevinového zloženia a podpore diverzity je vhodné preferovať použitie vyššieho podielu pôvodných, stanovištne vhodných druhov a proveniencií, ktoré majú vyšší potenciál odolávať klimatickým zmenám. V prípade, keď nie je možné využiť pôvodné, stanovištne vhodné druhy a proveniencie, možno zvážiť použitie nepôvodných druhov a proveniencií pomocou postupov asistovanej migrácie, riadenej relokácie a podobne. Tieto postupy sú v určitom rozsahu upravené príslušným právnym predpisom o lesnom reprodukčnom materiáli a sú v súlade s právnymi normami Európskej únie.
- Pri navrhovaní adaptačných opatrení súvisiacich s klimatickou zmenou v lesníctve je nevyhnutné uvažovať o komplexnom prístupe a zohľadniť možný dopad týchto opatrení nielen na lesnú krajinu, ale aj na poľnohospodársku a urbánnu krajinu.
- Z pohľadu jednotlivých aktivít strategického dokumentu je potrebné realizovať projekty s minimálnymi zábermi významne produkčných poľnohospodárskych plôch, resp. chránených pôd s vysokou bonitou.

Opatrenia z pohľadu archeológie / ochrany kultúrnych pamiatok a prírodného dedičstva UNESCO:

- V prípade, že počas realizácie projektov bude nájdené archeologické nálezisko je podľa platného zákona o ochrane pamiatok navrhovateľ a dodávateľ stavby povinný zabezpečiť realizáciu archeologického výskumu.
- Pri realizácii navrhovaných projektov / aktivít v zónach pamiatkovej ochrany, resp. priamo na objektoch ochrany a v ich okolí je potrebné vyžiadať a rešpektovať stanovisko príslušného pamiatkového úradu.
- Navrhované projekty / aktivity strategického dokumentu uplatňovať s ohľadom na pamiatkovú ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a súvisiacu legislatívu.

Opatrenia z pohľadu biodiverzity / fauny / flóry a území Natura 2000 / ochranu prírody / ÚSES:

- Minimalizovať potrebu výrubov drevín, v prípade realizácie výrubov v nevyhnutnom rozsahu postupovať v zmysle platnej legislatívy.
- Rešpektovať opatrenia zelene v súlade s normou STN 83 7010 Ochrana prírody. Pri navrhovaných výsadbách nepoužiť invázne druhy.
- V súvislosti s plnením aktivít vzťahujúcich sa k životnému prostrediu zabezpečiť aby implementácia PHRSR KSK bola v súlade s požiadavkami príslušnej environmentálnej

- legislatívy EÚ, predovšetkým s rámcovou smernicou Rady o vode 2000/60/ES, smernicou Rady o biotopoch 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a smernicou Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúceho vtáctva, ako aj príslušnou národnou legislatívou, najmä zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Všetky budúce aktivity vyplývajúce z napĺňania priorít a cieľov strategického dokumentu by v prípade umiestnenia v územiach s vyšším stupňom ochrany, resp. v územiach sústavy Natura 2000 alebo v ich blízkosti mali byť po upresnení ich parametrov, lokalizácie a rozsahu prekonzultované a odsúhlasené Štátnou ochranou prírody SR.
 - V prípade zásahov do území sústavy Natura 2000 vykonať primerané posúdenie vplyvu na dotknuté územia sústavy Natura 2000 pre konkrétny projekt / plán.
 - Realizovať primerané posúdenie vplyvu plánu na dotknuté územia sústavy Natura 2000 pre konkrétny projekt / plán v prípade zasahovania do území sústavy Natura 2000, do domovských okrskov predmetov ochrany CHVÚ a ÚEV a vyhodnotiť zábery potravných biotopov a ovplyvnenie potravných a migračných podmienok.
 - Pri zásahoch do vodných tokov, ktoré sú súčasťou ÚEV alebo ich časť je súčasťou ÚEV a predmety ochrany sú priamo závislé od tohto vodného toku, odporúčame vykonať primerané posúdenie vplyvu na dotknuté územia sústavy Natura 2000 pre konkrétny projekt / plán bez ohľadu na vzdialenosť od hranice od ÚEV, hlavne ak má opatrenie predstavuje riziko havárie.
 - Pri realizácii činností ovplyvňujúcich hydrologické pomery detailne a odborne zhodnotiť a štúdiami podložiť ovplyvnenie hydrologických pomerov v najbližšie sa nachádzajúcich územiach sústavy Natura 2000.

VI. Dôvody výberu zvažovaných alternatív zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu a opis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti

1. Uvažované variantné riešenia zohľadňujúce ciele a geografický rozmer strategického dokumentu

1.1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti pre výber optimálneho variantu

Správa o hodnotení strategického dokumentu je vypracovaná podľa rozsahu hodnotenia vydaného Okresným úradom Košice, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023).

Pre ďalšie, podrobnejšie hodnotenie vplyvov navrhovaného strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ sa určuje zhodnotenie nulového variantu (stav, ktorý by nastal, ak by sa strategický dokument neschválil) aj uvažovaného riešenia strategického dokumentu.

Predložená správa o hodnotení strategického dokumentu je posudzovaná v jednom variante a vo variante nulovom, tie je možné charakterizovať nasledovne:

Nulový variant – stav, ktorý by nastal, ak by sa strategický dokument nerealizoval.

Navrhovaný variant – posudzovaný v tejto správe o hodnotení.

Pre výber optimálneho variantu strategického dokumentu sme stanovili nasledovné kritéria:

- vplyvy na obyvateľstvo (zdravie, vzdelávanie),
- vplyvy na horninové prostredie / geodynamické javy,
- vplyvy na ovzdušie / miestna klíma,
- vplyvy na hlukové pomery,
- vplyvy na hydrologické pomery / vodné hospodárstvo,
- vplyvy na pôdu / poľnohospodárstvo,
- vplyvy na lesy / lesné hospodárstvo,
- vplyvy na biodiverzitu / faunu / flóru / biotopy,
- vplyvy na sídelné prostredie a štruktúra krajiny,
- vplyvy na územia Natura 2000 / ochranu prírody / ÚSES,
- vplyvy na dopravu,
- vplyvy na priemysel a energetiku,
- vplyvy na rekreáciu a cestovný ruch,
- vplyvy na archeológiu / kultúrne pamiatky a pamiatky / prírodné dedičstvo UNESCO.

Uvedené kritéria považujeme za rovnako dôležité.

1.2. Porovnanie variantov

Nulový variant

V prípade nerealizácie strategického dokumentu môžeme očakávať nasledujúce dopady:

- Nedôjde k implementácii projektov a naplneniu špecifických cieľov posudzovaného strategického dokumentu.
- Nedôjde k vykonávaniu monitoringu strategického dokumentu.
- Nedôjde k zvýšeniu ekonomickej výkonnosti kraja s pretrvávajúcim slabým podnikateľským prostredím a trhom práce.
- V súvislosti s nedostatkom finančných prostriedkov nedôjde k podpore rozvoja dopravnej infraštruktúry, cestovného ruchu, kultúry a udržateľnej energetiky na území kraja. Naďalej bude dochádzať k neefektívnej spotrebe energií a tým k väčšiemu zaťažovaniu jednotlivých zložiek životného prostredia.
- Nedôjde k zlepšeniu životných podmienok kraja v podobe zlepšenia zdravia obyvateľov, zvýšenia ich bezpečnosti bez zabezpečenia dostupných kvalitných sociálnych služieb a zdravotníckej starostlivosti.
- Nedôjde k zlepšeniu stavu životného prostredia a adaptácie územia dotknutého kraja na zmenu klímy.
- Nedôjde k zavádzaniu inovatívnych technológií a postupov v priemysle a energetike s cieľom zvýšenia energetickej hospodárnosti a efektívneho využívania prírodných zdrojov.
- Nedôjde k zvýšeniu adaptability kraja na zmenu klímy.
- Nedôjde k podpore rozvoja cestovného ruchu a kultúry s využitím potenciálu kraja.
- Nedôjde k zvýšeniu atraktivity a pripravenosti kraja pre potenciálnych investorov vytvorením podmienok a širšej ponuky investičných príležitostí.
- Nedôjde k rozšíreniu a modernizácii existujúcej infraštruktúry cestovného ruchu a taktiež k rozširovania ponuky cestovného ruchu.
- Nedôjde k zabezpečeniu ochrany a rozvoja prírodného a kultúrneho dedičstva (UNESCO), kultúry, kreatívneho priemyslu a komunitného života na území kraja.

Navrhovaný variant

Hlavný cieľ PHRSR KSK:

Na základe vízie rozvoja: „Do roku 2030 chceme byť sociálnejší, zelenší, dostupnejší, inteligentnejší a pracovne atraktívnejší kraj“, bol stanovený **hlavný cieľ strategického dokumentu: zvýšiť životnú úroveň obyvateľov Košického kraja.**

Hlavnou myšlienkou zriadenia regionálnej a miestnej samosprávy je práve zlepšenie identifikácie potrieb a problémov na lokálnej úrovni a zabezpečenie ich efektívnejšieho riešenia. Košický samosprávny kraj v rámci výkonu činnosti samosprávy podľa zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov smeruje všetko úsilie do všestranného rozvoja svojho územia, zvlášť reflektuje potreby svojich obyvateľov.

Toto poslanie KSK sa v svojej komplexnosti premieta do hlavného cieľa PHRSR, ktorý vytvára základ systému priorít, strategických a špecifických cieľov ako aj integrovaných projektových balíčkov. Hlavný cieľ tak agreguje všetky úrovne stratégie a všetky oblasti územného rozvoja kraja (inovatívna a konkurencieschopná ekonomika, trh práce, zamestnanosť, cestovný ruch, sociálna oblasť, školstvo, kultúra, šport, zdravotníctvo, udržateľná doprava a energetika, životné prostredie a zmena klímy, dekarbonizácia, strategické rozhodovanie a plánovanie územia) s dopadom na kvalitu života jeho obyvateľov.

Hlavný cieľ plánuje Košický samosprávny kraj spolu s partnermi dosiahnuť prostredníctvom 8 špecifických cieľov, ktoré odrážajú kompetencie vyššieho územného celku, ako aj kompetencie obcí a miest s cieľom rešpektovať princípy regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. 8 špecifických cieľov plne zohľadňuje výsledky analýz súčasného stavu územia, analýzu potrieb kľúčových aktérov, ako aj spoločné východiská európskych a národných politík, zároveň poukazujú na komplexný rozvoj územia a definujú nevyhnutné predpoklady a intervencie pre naplnenie stanovených špecifických cieľov.

Priority rozvoja a ciele PHRSR KSK na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) boli stanovené v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj (OSN 2015), ktorá je kľúčovou agendou pre zabezpečenie globálneho udržateľného rozvoja. Jej transformačný charakter je vyjadrený v 17-ich cieľoch udržateľného rozvoja. Slovensko si v roku 2018 zvolilo taký prístup k národnej implementácii Agendy 2030, ktorý 17 cieľov udržateľného rozvoja premietol na národnú úroveň prostredníctvom šiestich Národných priorít implementácie Agendy 2030, schválených vládou v roku 2018:

- Vzdelanie pre dôstojný život.
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí.
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia.
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy.
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť.
- Dobré zdravie.

Priority a strategické ciele PHRSR KSK:

Priorita 1 Udržateľná mobilita

Strategický cieľ 1

- Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému

Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Strategický cieľ 2

- Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

Strategický cieľ 3

- Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou

Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby

Strategický cieľ 4

- Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu

Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

Strategický cieľ 5

- Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

Strategický cieľ 6

- Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania

Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

Strategický cieľ 7

- Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia

Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

Strategický cieľ 8

- Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy

Realizáciou strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ dôjde oproti nulovému variantu k vytvoreniu podmienok pre vyvážený územný rozvoj kraja a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov definovaných v rámci implementácie strategických a špecifických cieľov PHRSR KSK.

Primerane charakteru strategického dokumentu, jeho priorít, strategických a špecifických cieľov a integrovaných projektových balíčkov boli identifikované pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu vrátane návrhu opatrení, pričom významné negatívne vplyvy na obyvateľstvo (zdravie) a jednotlivé zložky životného prostredia neboli identifikované.

Konštatujeme, že realizáciou, resp. uplatňovaním jednotlivých priorít a cieľov PHRSR KSK predpokladáme pozitívne vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo vrátane zdravia. Vplyvy konkrétnych projektov vyplývajúcich zo strategického dokumentu v územnej podrobnosti budú bližšie špecifikované a posudzované samostatne podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s adekvátnym zohľadnením všetkých aspektov.

Hodnotenie pravdepodobne významných environmentálnych vplyvov na životné prostredie a vplyvov na zdravie obyvateľstva strategického dokumentu je súčasťou časti IV./kap. 1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne) a kap. 1.2. Hodnotenie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na zložky, faktory životného prostredia a zdravie obyvateľstva.

Pri realizácii opatrení a pri dodržiavaní platných hygienických limitov v zmysle platnej legislatívy sa nepredpokladá významný negatívny vplyv realizácie strategického dokumentu na dotknuté obyvateľstvo, jeho zdravotný stav a na jednotlivé zložky životného prostredia.

Na základe komplexného posúdenia vplyvov činnosti na životné prostredie z pohľadu strategického dokumentu považujeme navrhovaný variant strategického dokumentu za environmentálne prijateľný a realizovateľný.

Navrhujeme strategický dokument schváliť a realizovať.

2. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Vo vzťahu k stupňu a charakteru posudzovaného strategického dokumentu PHRSR KSK sa v procese posudzovania vyskytujú neurčitosti, najmä z dôvodu nedostatku vstupných informácií súvisiacich s očakávanými vplyvmi na životné prostredie, ktoré budú v ďalších etapách prípravy konkrétnych projektových aktivít riešené v rámci hodnotenia vplyvov navrhovaných činností, resp. zmeny činnosti podľa prílohy č. 8a zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V tomto zmysle túto správu o hodnotení strategického dokumentu je potrebné považovať ako dostatočný východiskový podklad pre ďalšie stupne posudzovania vplyvov na životné prostredie konkrétnych projektov / činností, ktoré sa budú realizovať a ktoré podliehajú posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. v platnom znení, ako i pre vypracovanie ďalších stupňov projektovej dokumentácie.

Primerane charakteru strategického dokumentu, jeho priorít, strategických a špecifických cieľov boli v kap. IV komplexne vyhodnotené primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu.

Z hľadiska výsledkov environmentálneho hodnotenia komplexných vplyvov strategického dokumentu konštatujeme, že nie sú nám známe zásadné problémy, o ktorých by neexistovali potrebné informácie a prijateľné návrhy na ich riešenie.

VII. Návrh monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie

Účelom monitorovacieho systému PHRSR KSK je monitorovať, či sú dosahované stanovené výstupy a či sa plnia strategické a špecifické ciele strategického dokumentu. Komplexný a efektívny monitorovací systém je dôležitý nielen pre sledovanie procesu vykonávania a implementácie PHRSR KSK, ale je aj základom pre úspešné hodnotenie.

Systém monitorovania a hodnotenia slúži pre účely hodnotenia implementácie PHRSR, a to na základe vyhodnotenia zvolených ukazovateľov plnenia priorít a cieľov stratégie. Využíva sa pri tom systém zadefinovaných ukazovateľov k jednotlivým cieľom, ktoré majú určené cieľové hodnoty a kritérium času na dosiahnutie očakávaných cieľových hodnôt. Predmetom monitorovania sú najmä ukazovatele pokroku implementácie stratégie. Proces monitoringu sa opiera o systém zberu a spracovania dát, ktorý bol základom aj pre analytickú fázu tvorby PHRSR a výber ukazovateľov.

Proces monitoringu PHRSR KSK sa teda opiera o:

- systém zberu a spracovania dát, ktorý bol základom pre analytickú fázu tvorby PHRSR KSK,
- výber merateľných ukazovateľov (ktoré majú určené cieľové hodnoty a časový termín),
- plnenie priorít a cieľov stratégie.

V procese monitoringu sa uplatňuje princíp participácie partnerov. Za proces monitorovania zodpovedá Zastupiteľstvo VÚC, ktoré reprezentuje Monitorovací výbor. Úlohy monitorovacieho výboru:

- preskúmava vykonávanie PHRSR KSK a pokrok dosiahnutý pri plnení cieľov PHRSR KSK, pričom zohľadňuje ukazovatele PHRSR KSK, vrátane zmien v hodnotách ukazovateľov a podľa potreby výsledky kvalitatívnych analýz s cieľom vyhodnotiť, či tieto ciele boli dosiahnuté a predkladá riadiacemu orgánu (Úrad KSK) pripomienky týkajúce sa vykonávania hodnotenia programu,
- schvaľuje správy z hodnotenia PHRSR KSK,
- v prípade potreby navrhuje revíziu PHRSR KSK.

Hodnotenie plnenia priorít a cieľov PHRSR je previazané s monitorovaním a hodnotením plnenia nadradených dokumentov ako je Národná stratégia regionálneho rozvoja schválený uznesením vlády SR č. 273 z 13. júna 2018 a Partnerskej dohody, ako aj ďalších programových dokumentov pre čerpanie EŠIF na programové obdobie 2021 – 2027.

Úrad KSK ako riadiaci orgán pre PHRSR KSK vykonáva hodnotenie v zmysle § 11 Zákona o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, časová verzia predpisu účinná od 01.07.2020).

Správy z hodnotenia PHRSR KSK

Monitorovanie napĺňania PHRSR KSK sa vykonáva na základe vypracovania výročných správ o hodnotení PHRSR KSK na roky 2023 – 2027 za jednotlivé monitorovacie obdobia (spravidla za kalendárny rok). Prvá hodnotiaca správa musí byť spracovaná najneskôr za tretie ukončené monitorovacie obdobie (t. j. za rok 2025).

Predmetom výročných správ je najmä sledovanie vývoja jednotlivých ukazovateľov podľa prioritných oblastí, resp. strategických cieľov.

Predmetom pravidelného hodnotenia bude priebežné každoročné hodnotenie PHRSR KSK, ktorého cieľom bude vyhodnotiť dosahovanie cieľov PHRSR KSK, identifikovať riziká ovplyvňujúce implementáciu PHRSR KSK a navrhovať prípadné zmeny a opatrenia.

Obsahovo sa hodnotenie PHRSR KSK zameriava na plnenie stanovených aktivít a dosahovanie merateľných ukazovateľov v jednotlivých cieľoch. Medzi hlavné potreby hodnotenia patria:

- efektívnejšia implementácia PHRSR KSK na roky 2023 – 2027,
- prípadný návrh revízie PHRSR KSK na roky 2023 – 2027,
- podklad pre výročnú a záverečnú správu o vykonávaní PHRSR KSK na roky 2023 – 2027,
- podklad pre Správu o stave implementácie stratégie na národnej úrovni,
- podklad pre výročnú správu Úradu KSK.

Systém hodnotenia je nápomocný pri vyhodnení výsledkov a vplyvov stratégie po skončení realizácie PHRSR KSK.

Monitorovanie dlhodobého cieľa rozvoja

Meranie naplnenosti dlhodobého cieľa rozvoja môže byť realizované prostredníctvom hodnotenia pokroku v sociálnom rozvoji. Takýmto ukazovateľom je napríklad Index sociálneho pokroku. V roku 2020 dosiahol index sociálneho pokroku hodnoty v rozpätí 42,13 bodu v okrese Gelnica až 70,49 bodov v okrese Košice I. Cieľom je nárast hodnôt indexu v jednotlivých okresoch nad úroveň 55 bodov a zníženie regionálnych rozdielov.

Prehľad monitorovacích ukazovateľov pre jednotlivé priority je uvedený v strategickom dokumente, v časti G. Realizácia - finančná časť.

Vzhľadom na charakter PHRSR KSK a naplnenie jeho priorít / strategických / špecifických cieľov / integrovaných projektových balíčkov je systém opatrení na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie orientovaný na zabezpečenie optimalizácie realizácie jednotlivých aktivít strategického dokumentu:

- Základom monitoringu vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie bude na úrovni jednotlivých činností / projektov napĺňanie podmienok vyplývajúcich zo záverečných stanovísk environmentálneho posudzovania vplyvov projektov na životné prostredie tzv. EIA procesu (Environmental Impact Assessment), ktoré vydáva MŽP SR v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Monitoring je tak naviazaný na výsledky procesu EIA, kde sú zadané povinnosti, ktoré vyplývajú pre realizátora činnosti (projektu) a sú závislé od charakteru projektu a jeho vplyvu na životné prostredie.
- V rámci monitoringu životného prostredia je potrebné zabezpečiť pravidelné sledovanie vplyvov v rôznych štádiách prípravy konkrétnych stavieb, ich realizácie a samotnej prevádzky na vybraných zložkách životného prostredia vo vymedzených lokalitách, pričom úlohou analýzy výsledkov monitoringu je vyhodnotenie vplyvov stavieb s následným vyvodením dôsledkov a prijatím opatrení na elimináciu tých vplyvov, ktoré budú nepriaznivé na životné prostredie. Úspešnosť spomínaných krokov a zabezpečenie objektívnosti výstupov je závislé na výbere sledovaných vplyvov, zložiek a parametrov životného prostredia a výbere lokalít na ich sledovanie.

- Osobitnú pozornosť je potrebné venovať projektom vo vzťahu k ich potenciálnym negatívnym dopadom na lokálne kvalitatívne parametre životného prostredia, ochranu biotopov, životného prostredia a zdravia obyvateľstva.
- Pri vyhodnocovaní projektov uvedených v zásobníku projektov a rozhodovaní o ich finálnej realizácii dôsledne sledovať aspekt udržateľnosti podporovanej aktivity po ukončení spolufinancovaného projektu a vyváženosť krátkodobých a dlhodobých efektov.
- Pri vyhodnocovaní projektov uvedených v zásobníku projektov a rozhodovaní o ich finálnej realizácii sledovať vyváženosť lokálnych, regionálnych a nadregionálnych efektov s cieľom preferencie kumulatívnych a synergických efektov na nadmiestnej úrovni.

Ako z vyššie uvedeného vyplýva konkrétne návrhy monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie budú súčasťou jednotlivých projektov / aktivít PHRSR KSK v rámci procesu EIA.

VIII. Pravdepodobne významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie

Realizáciou PHRSR KSK na obdobie 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) vzhľadom na charakter / priority a ciele posudzovaného strategického dokumentu sa významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie nepredpokladajú.

Ďalšie stupne rozpracovania a konkretizácie strategického dokumentu v rámci konkrétnych projektov budú následne posudzované podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov, vrátane vplyvov presahujúcich štátne hranice.

IX. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií

1. Základné informácie o strategickom dokumente

Predmetom tejto Správy o hodnotení je posúdenie strategického dokumentu: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“.

Správa o hodnotení je vypracovaná podľa rozsahu hodnotenia, ktorý vydal Okresný úrad Košice, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023).

„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a je zároveň vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán Košického samosprávneho kraja).

PHRSR KSK reflektuje všetky relevantné nadnárodné, národné, ako aj regionálne strategické a koncepcné dokumenty (ako je najmä Agenda 2030, národné sektorové stratégie, Plán udržateľnej mobility KSK a pod.), pričom zároveň zohľadňuje výstupy z prebiehajúcich aj už zrealizovaných projektov a iniciatív s relevanciou k rozvoju územia kraja (napr. Iniciatíva Catching-up Regions).

PHRSR KSK spĺňa požiadavky na spracovanie integrovanej územnej stratégie v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu, Európskej Rady a odporúčaní Európskeho výboru regiónov. Je základom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EÚ, vrátane integrovaných územných investícií. Spracovaný je tak, aby jeho implementácia bola realistická, viazaná na rozpočtové programovanie verejného sektora a reálnu dostupnosť zdrojov.

Hlavný cieľ PHRSR KSK:

Na základe vízie rozvoja: „Do roku 2030 chceme byť sociálnejší, zelenší, dostupnejší, inteligentnejší a pracovne atraktívnejší kraj“, bol stanovený **hlavný cieľ strategického dokumentu: zvýšiť životnú úroveň obyvateľov Košického kraja.**

Hlavnou myšlienkou zriadenia regionálnej a miestnej samosprávy je práve zlepšenie identifikácie potrieb a problémov na lokálnej úrovni a zabezpečenie ich efektívnejšieho riešenia z pozície samosprávy. Košický samosprávny kraj v rámci výkonu činnosti samosprávy podľa zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov smeruje všetko úsilie do všestranného rozvoja svojho územia, zvlášť reflektuje potreby svojich obyvateľov.

Toto poslanie KSK sa v svojej komplexnosti premieta do hlavného cieľa PHRSR, ktorý vytvára základ systému priorít, strategických a špecifických cieľov. Hlavný cieľ tak agreguje všetky úrovne stratégie a všetky oblasti územného rozvoja kraja (inovatívna a konkurencieschopná ekonomika, trh práce, zamestnanosť, cestovný ruch, sociálna oblasť, školstvo, kultúra, šport, zdravotníctvo, udržateľná doprava a energetika, životné prostredie a zmena klímy, dekarbonizácia, strategické rozhodovanie a plánovanie územia) s dopadom na kvalitu života jeho obyvateľov.

Hlavný cieľ plánuje Košický samosprávny kraj spolu s partnermi dosiahnuť prostredníctvom 8 špecifických cieľov, ktoré odrážajú kompetencie vyššieho územného celku, ako aj kompetencie obcí a miest s cieľom rešpektovať princípy regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. 8 špecifických cieľov plne zohľadňuje výsledky analýz súčasného stavu územia, analýzu potrieb kľúčových aktérov, ako aj spoločné východiská európskych a národných politík, zároveň poukazujú na komplexný rozvoj územia a definujú nevyhnutné predpoklady a intervencie pre naplnenie stanovených špecifických cieľov.

Priorita je vnímaná ako oblasť, do ktorej je potrebné smerovať investície a opatrenia, ktoré povedú k eliminácii identifikovaných nedostatkov/problémov, pomôžu zlepšiť situáciu a prinesú rozvoj danej oblasti. Priority rozvoja a ciele PHRSR KSK na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) boli stanovené v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj (OSN 2015), ktorá je kľúčovou agendou pre zabezpečenie globálneho udržateľného rozvoja. Jej transformačný charakter je vyjadrený v 17-ich cieľoch udržateľného rozvoja. Slovensko si v roku 2018 zvolilo taký prístup k národnej implementácii Agendy 2030, ktorý 17 cieľov udržateľného rozvoja premietol na národnú úroveň prostredníctvom šiestich Národných priorít implementácie Agendy 2030, schválených vládou v roku 2018:

- Vzdelanie pre dôstojný život.
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí.
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia.
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy.
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť.
- Dobré zdravie.

Priorita 1 Udržateľná mobilita

Strategický cieľ 1

- Posilniť udržateľnosť mobility a odolnosť dopravného systému

Špecifický cieľ 1.1: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility

Špecifický cieľ 1.2: Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií

Špecifický cieľ 1.3: Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy

Špecifický cieľ 1.4: Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy

Špecifický cieľ 1.5: Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky

Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Strategický cieľ 2

- Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy

Špecifický cieľ 2.1: Udržateľné hospodárenie s vodou

Špecifický cieľ 2.2: Adaptačné opatrenia na zmenu klímy

Špecifický cieľ 2.3: Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší

Špecifický cieľ 2.4: Sanácia environmentálnych záťaží

Špecifický cieľ 2.5: Podpora odpadového a obehového hospodárstva

Špecifický cieľ 2.6: Osveta a environmentálna výchova

Špecifický cieľ 2.7: Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov

Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie

Strategický cieľ 3

- Zmodernizovať a zvýšiť dostupnosť vzdelávacieho systému, podporiť výskumno-inovačné aktivity reagujúce na potreby spoločnosti, regiónu a Priemyslu 4.0 a zefektívniť podporu športových a voľnočasových aktivít a práce s mládežou

Špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)

Špecifický cieľ 3.2: Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ

Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)

Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby

Strategický cieľ 4

- Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu

Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie

Špecifický cieľ 4.2: Marketing a propagácia destinácie Košického kraja

Špecifický cieľ 4.3: Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu

Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť

Strategický cieľ 5

- Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Špecifický cieľ 5.1: Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov

Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť

Strategický cieľ 6

- Vytvoriť kvalitnejšiu a dostupnejšiu sieť sociálnej starostlivosti a bývania

Špecifický cieľ 6.1: Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji

Špecifický cieľ 6.2: Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania

Špecifický cieľ 6.3: Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny

Špecifický cieľ 6.4: Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania

Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov

Strategický cieľ 7

- Zmodernizovať technickú vybavenosť územia využívajúc SMART riešenia

Špecifický cieľ 7.1: Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúr a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)

Špecifický cieľ 7.2: Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti

Špecifický cieľ 7.3: Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia

Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu

Strategický cieľ 8

- Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy

Špecifický cieľ 8.1: Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy

V etape prípravy a spracovania správy o hodnotení pre navrhovaný strategický dokument bolo možné identifikovať predpokladané vplyvy navrhovaného strategického dokumentu na obyvateľstvo a zdravie a jednotlivé zložky životného prostredia do takej podrobnosti, akú strategický dokument vzťahujúcim sa na územie KSK poskytuje. Primerane charakteru strategického dokumentu, jeho priorít, strategických a špecifických cieľov a integrovaných projektových balíčkov boli identifikované pozitívne a negatívne vplyvy strategického dokumentu vrátane návrhu opatrení, pričom významné negatívne vplyvy na obyvateľstvo (zdravie) a jednotlivé zložky životného prostredia neboli identifikované.

Konštatujeme, že realizáciou, resp. uplatňovaním jednotlivých priorít a cieľov PHRSR KSK predpokladáme pozitívne vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo vrátane zdravia. Vplyvy konkrétnych projektov vyplývajúcich zo strategického dokumentu v územnej podrobnosti budú bližšie špecifikované a posudzované samostatne podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s adekvátnym zohľadnením všetkých aspektov.

V záujme riešenia potrieb a dosiahnutia cieľov stanovených v strategickom dokumente vo vzťahu k zabezpečeniu environmentálnej udržateľnosti bude potrebné podporovať iba projekty šetrné k životnému prostrediu, ktoré minimalizujú negatívny dopad na životné prostredie vo vzťahu k využívaniu jednotlivých zložiek životného prostredia (zdrojov). Neefektívne projekty, nešetrné voči životnému prostrediu by nemali byť podporované.

Záverečné zhodnotenie

Na základe vykonaného posúdenia neboli identifikované významné negatívne vplyvy, ktoré by znemožnili prijať predložený strategický dokument.

Navrhovaný strategický dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ z hľadiska vplyvu na životné prostredie je prijateľný a odporúča sa schvaľujúcemu orgánu jeho schválenie v predloženej podobe po zohľadnení pripomienok a požiadaviek účastníkov procesu posudzovania vrátane verejnosti vyplývajúcich z ich písomných stanovísk a záverov verejného prerokovania.

2. Naplnenie požiadaviek rozsahu hodnotenia

Zo stanovísk doručených k Oznámeniu o strategickom dokumente: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“, (02/2023), vyplynula potreba rozpracovať v správe o hodnotení príslušné požiadavky súvisiace s navrhovaným strategickým dokumentom.

Naplnenie týchto požiadaviek je obsahom príslušných kapitol tejto správy o hodnotení, podľa Rozsahu hodnotenia, ktorý vydal Okresný úrad Košice, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023), ako aj prílohy č.1 správy o hodnotení strategického dokumentu.

X. Informácia o ekonomickej náročnosti (ak to charakter a rozsah strategického dokumentu umožňuje)

Pre všetky aktivity navrhované v rámci strategického dokumentu platí, že najefektívnejším spôsobom ich financovania je ich priame začlenenie do politík jednotlivých sektorov. ďalším pravidlom pri financovaní je zohľadnenie pozitívnych synergických efektov medzi sektormi a spojenie viacerých finančných zdrojov na realizáciu rozsiahlejších opatrení a projektov, napríklad na miestnej, obecnej, okresnej či krajskej a regionálnej úrovni.

V rámci strategických cieľov PHRSR KSK sa počíta s využívaním nasledovných zdrojov financovania:

- z vlastných zdrojov,
- zo štátneho rozpočtu,
- z rozpočtov samospráv,
- zo zdrojov EÚ a iných zdrojov.

Prepojenia na možnosti financovania PHRSR KSK z európskych zdrojov:

- Program Slovensko 2021 – 2027
- Plán obnovy a odolnosti SR
- Plán obnovy a udržateľnosti SR
- Interreg VI-A HUSK 2021 – 2027
- Program rozvoja vidieka 2023 -2027
- Program LIFE 2021-2027 – finančný nástroj Európskej únie pre oblasť životného prostredia a ochrany klímy

Je predpoklad, že implementácia PHRSR KSK bude vyžadovať aj zvýšenie kapacít na úrovni riadenia, resp. manažmentu pri implementácii. Tento program kladie vysoké nároky na kvalifikačné, organizačné a riadiace kapacity ľudských zdrojov samosprávy a štátnej správy na všetkých hierarchických úrovniach. K napĺňaniu cieľov strategického dokumentu bude potrebný efektívny manažment a dobrá spolupráca so všetkými zainteresovanými stranami, ale najmä s kľúčovými aktérmi.

Tab.: Prehľad počtu projektových zámerov (PZ) a ich predpokladaného rozpočtu podľa priorít a špecifických cieľov PHRSR KSK v rámci Košického kraja

Priorita / Cieľ	Počet PZ	Predpokladaný rozpočet PZ
Priorita 1 Udržateľná mobilita	567	2 005 266 222,57 €
1.1 Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility	7	381 900 000,00 €
1.2 Odľahčiť zaťaženie a zvýšiť bezpečnosť cestných komunikácií	427	406 769 093,22 €
1.3 Rozvinúť systém nemotorového spôsobu dopravy	122	48 812 129,35 €
1.4 Zabezpečiť rozvoj integrovaného systému verejnej osobnej dopravy	9	99 870 000,00 €
1.5 Podporiť rozvoj kľúčových projektov v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dopravy, cestovného ruchu a logistiky	2	1 067 915 000,00 €
Priorita 2 Kvalitné a udržateľné životné prostredie	726	722 055 456,75 €
2.1 Udržateľné hospodárenie s vodou	42	84 602 685,86 €
2.2 Adaptačné opatrenia na zmenu klímy	166	88 653 437,01 €
2.3 Znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v ovzduší	381	358 557 508,09 €
2.4 Sanácia environmentálnych záťaží	2	153 000 000,00 €
2.5 Podpora odpadového a obehového hospodárstva	125	34 335 425,79 €
2.6 Osveta a environmentálna výchova	2	421 400,00 €
2.7 Podporiť rozvoj poľnohospodárstva a lokálnych produktov	8	2 485 000,00 €
Priorita 3 Moderné školstvo, vzdelávanie a šport a kvalitná veda, výskum a inovácie	411	394 652 484,77 €
3.1 Zvýšiť uplatniteľnosť a vedomostnú úroveň žiakov a študentov a zvýšiť kapacity a zmodernizovať školskú infraštruktúru (v súlade s konceptom budovania SMART škôl na území KSK, t. j. s ohľadom na adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu, koncept otvorenej a inkluzívnej školy a komplexný rozvoj územia)	157	204 298 838,72 €
3.2 Zlepšiť inovačnú úroveň regiónu a vytvoriť lepšie podmienky pre uplatnenie absolventov VŠ	20	55 753 500,00 €
3.3 Zlepšiť zdravý životný štýl obyvateľov (prostredníctvom podpory športových, pohybových a záujmových aktivít)	234	134 600 146,05 €
Priorita 4 Udržateľný cestovný ruch a kvalitné kultúrne služby	603	1 693 659 712,66 €
4.1 Rozvoj ponuky a dostupnosti cestovného ruchu a rekreácie	312	1 352 364 333,43 €
4.2 Marketing a propagácia destinácie Košického kraja	7	200 755 000,00 €
4.3 Chrániť a rozvíjať potenciál kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu	284	140 540 379,23 €
Priorita 5 Kvalitná a dostupná zdravotná starostlivosť	41	115 759 216,00 €
5.1 Zvýšiť kvalitu zdravia obyvateľov	41	115 759 216,00 €
Priorita 6 Podpora sociálnej inklúzie a dostupná sociálna starostlivosť	241	299 309 013,05 €
6.1 Rozvoj sociálnych služieb v Košickom kraji	165	229 532 640,92 €
6.2 Zvýšiť dostupnosť nájomného bývania	34	57 790 090,00 €
6.3 Zvýšiť dostupnosť služieb sociálnej starostlivosti pre špecifické ohrozené cieľové skupiny	20	4 771 074,13 €
6.4 Zlepšiť podmienky v oblasti sociálneho podnikania	22	7 215 208,00 €
Priorita 7 Moderná technická infraštruktúra a účinná bezpečnosť obyvateľov	229	394 453 807,97 €
7.1 Zvýšiť kvalitu vybranej technickej infraštruktúry a zariadení (s ohľadom na realizáciu SMART riešení a bezpečnosť)	112	10 388 290,22 €
7.2 Zvýšiť kvalitu špecifickej občianskej vybavenosti a zmodernizovať špecifické zariadenia občianskej vybavenosti	115	9 030 517,75 €
7.3 Zmodernizovať špecifickú technickú infraštruktúru územia	2	375 035 000,00 €
Priorita 8 Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu	24	49 524 137,06 €
8.1 Skvalitniť rozhodovacie procesy verejnej správy	24	49 524 137,06 €
SPOLU	2 842	5 674 680 050,83 €

Zdroj: PHRSR KSK (12/2023)

Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení strategického dokumentu podieľali, ich podpis (pečiatka)

1. Meno spracovateľa Správy o hodnotení

Spracovateľom Správy o hodnotení je firma EKOJET, s.r.o., Staré Grunty 9A, 841 04 Bratislava

2. Zoznam riešiteľov

Zodpovedný riešiteľ:

Mgr. Tomáš Šembera
Ing. Ivan Šembera, CSc.
Mgr. Ľubomír Modrík

Spoluriešitelia:

Mgr. Ivan Stolárik
Ing. Ján Schvarcz
Mgr. Juraj Nechaj
Bc. Annamária Meszárosová

Potvrdzujem správnosť údajov.

.....
Mgr. Tomáš Šembera
za spracovateľa správy o hodnotení
strategického dokumentu

V Bratislave, 12.04.2024

Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu obstarávateľa

Potvrdzujem správnosť údajov.

.....
JUDr. Boris Bilčak,
Riaditeľ úradu Košického samosprávneho kraja,
Úrad Košického samosprávneho kraja,
oprávnený zástupca obstarávateľa

V Košiciach, 16.04.2024

Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré boli podkladom pre vypracovanie správy o hodnotení

1. Zoznam textovej a grafickej dokumentácie

- Atlas krajiny Slovenskej republiky. MŽP SR, Bratislava, 2002, Esprit spol. s r.o. Banská Štiavnica, 2002
- Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, 2020
- Environmentálna databáza firmy EKOJET, s.r.o. a jej dokumentácie hodnotenia vplyvov činností na životné prostredie – Zámery alebo Správy E.I.A., S.E.A.
- Interreg VI-A Maďarsko – Slovensko 2021 – 2027
- Hodnotenie kvality životného prostredia, J. Stred'anský, SPU v Nitre, 2010
- Hydrologická ročenka, Povrchové vody 2020, SHMÚ, Bratislava, 2022
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Košickom samosprávnom kraji na roky 2024 – 2026
- Program Slovensko 2021-2027
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)
- Plán obnovy a odolnosti SR
- Plán obnovy a udržateľnosti SR
- Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja, NDCon s.r.o.
- Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027
- Program rozvoja vidieka 2023 -2027
- Program cezhraničnej spolupráce Interreg Poľsko-Slovensko 2021-2027
- Program LIFE 2021-2027 – finančný nástroj Európskej únie pre oblasť životného prostredia a ochrany klímy
- Správy o stave životného prostredia Slovenskej republiky. MŽP SR, SAŽP
- Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR, 2023
- Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2022, Národné centrum zdravotníckych informácií, Bratislava 2023
- www.vucke.sk, www.statistics.sk, www.sopsr.sk, www.shmu.sk, www.enviroportal.sk,
www.geoportal.sk, www.data.gov.sk, www.vupop.sk, www.vuvh.sk, www.forestportal.sk,
www.climateadap.eea.europa.eu, www.cms.enviroportal.sk.

PRÍLOHY

V prílohe tejto Správy o hodnotení strategického dokumentu sa nachádzajú:

Textová dokumentácia

- Príloha č.1: Vyhodnotenia splnenia jednotlivých bodov rozsahu hodnotenia strategického dokumentu.
- Príloha č.2: Vyhodnotenie pripomienok k oznámeniu o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“, (02/2023).
- Príloha č. 3: Primerané posúdenie vplyvu plánu na dotknuté územia sústavy Natura 2000.
- Príloha č. 4: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“.
(PHRSR KSK je zverejnený na <https://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/phrsr-ksk-roky-2022-2027/>)

Príloha č.2: Vyhodnotenie pripomienok došlých k Oznámeniu o strategickom dokumente: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)“, (02/2023)

Por. č. / organizácia - inštitúcia	Pripomienky	Stanovisko predkladateľa
1./ Banskobystrický samosprávny kraj, Oddelenie územného plánovania a životného prostredia, Námestie SNP 23, 974 01, Banská Bystrica (č. 08953/2023/ODDUPZP-2, zo dňa 22.03.2023)	Vzhľadom k tomu, že sa v štádiu prípravy nepredpokladajú žiadne osobitné riziká vo vzťahu k ochrane životného prostredia a zdravia obyvateľstva, ktoré by vyplývali z uplatňovania strategického dokumentu, Banskobystrický samosprávny kraj k Oznámeniu o strategickom dokumente "Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)" <u>nemá pripomienky.</u>	- berie sa na vedomie.
2./ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Stromová 1, 813 30 Bratislava (č. 2022/8072:2-A2110, zo dňa 27.03.2023)	Oznamujeme Vám, že k uvedenému dokumentu si <u>neuplatňujeme žiadne pripomienky.</u>	- berie sa na vedomie.
3./ Ministerstvo zdravotníctva SR, Inšpektorát kúpeľov a žriediel, Limbová 2, 837 52 Bratislava (č. S16790-2023-IKŽ-2, zo dňa 27.03.2023)	Z hľadiska ochrany záujmov podľa zákona č. 538/2005 Z. z. sa na riešenom území nachádza kúpeľné územie kúpeľného miesta Štós. Klimatické podmienky vhodné na liečenie sa využívajú v prírodných klimatických kúpeľoch v obci Štós. Legislatívna ochrana v uvedenej lokalite je zabezpečená zákonom č. 538/2005 Z. z. a štatútom kúpeľného miesta s vymedzeným kúpeľným územím, na ktorom sa uplatňuje ochrana liečebného režimu a platia na ňom zákazy vykonávania činností podľa § 35 zákona č. 538/2005 Z. z.	- Berie sa na vedomie. Príslušná legislatíva v rámci jednotlivých budúcich / konkrétnych realizovaných aktivít strategického dokumentu bude dodržaná.
4./ Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky, Námestie slobody č. 6, 810 05 Bratislava, (č. 11208/2023/SSD/32911, zo dňa 29.03.2023)	MD SR má k oznámeniu o prerokovaní návrhu strategického dokumentu PHRSR KSK nasledovné požiadavky a pripomienky; • PHRSR KSK žiadanie spracovať podľa záväznej časti aktuálnej platnej dokumentácie ÚPN VÚC Košického samosprávneho kraja;	- Berie sa na vedomie. Strategický dokument rešpektuje ÚPN VÚC Košického samosprávneho kraja. Konkrétne návrhy jednotlivých konkrétnych realizovaných aktivít / projektov budú predmetom povoľovacích konaní v zmysle platnej legislatívy a budú posudzované v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z.

	<ul style="list-style-type: none">• postupovať v súlade so zákonom č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;• postupovať podľa ustanovení zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;• žiadame opraviť číslovanie železničných tratí podľa čísel grafikonových listov v Tabuľkách traťových pomerov Železníc Slovenskej republiky, nakoľko ide o infraštruktúru. Čísla 160, 180 a 190 sa používajú v cestovných poriadkoch dopravcov, čo nie je z hľadiska infraštruktúry záväzné. Pre podrobnejšie rozdelenie slúži stránka Železníc Slovenskej republiky https://www.zsr.sk/dopravcovia/infrastruktura/tabulky-tratovych-pomerov/);• všetky novobudované križenia komunikácií s traťou riešiť ako mimoúrovňové; <ul style="list-style-type: none">• postupovať podľa ustanovení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky e. 35/1984 Zb. Federálneho ministerstva dopravy, ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon);• upozorňujeme, že príprava a následná výstavba projektov v gescii Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s. (ďalej len „NDS“) a Slovenskej správy ciest (ďalej len „SSC“) je závislá od ich umiestnenia v materiáli „Priority vo výstavbe cestnej infraštruktúry“ a v naň nadväzujúcom „Harmonograme prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry - aktualizácia - nové znenie“, ktoré boli schválené vládou SR;• jednotlivé projektové zámery (súvisiace s dopravným riešením) žiadame pred ich realizáciou prekonzultovať a o záväzné stanovisko požiadať správcov dopravnej infraštruktúry a ich požiadavky následne rešpektovať v plnom rozsahu;• postupovať v súlade s Národnou stratégiou rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR schválenou uznesením vlády SR č.	<p>o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Súlad s ÚPN bude overený v rámci územných konaní jednotlivých aktivít.</p> <p>- berie sa na vedomie. Príslušná legislatíva (letecký zákon, zákon o dráhach) v rámci jednotlivých budúcich/konkrétnych realizovaných oprávnených aktivít strategického dokumentu bude dodržaná.</p> <p>- Požiadavka je splnená, číslovanie železničných tratí bolo v texte strategického dokumentu doplnené o číslovanie grafikonových listov.</p> <p>- Požiadavka sa berie sa na vedomie, bude riešená v zmysle platnej legislatívy (§ 14 zákona č. 513/2009 Z.z.).</p> <p>- berie sa na vedomie. Príslušná legislatíva v rámci jednotlivých budúcich / konkrétnych realizovaných aktivít strategického dokumentu bude dodržaná.</p> <p>- Berie sa na vedomie. Strategický dokument nadväzuje a rešpektuje strategické dokumenty</p>
--	---	--

	<p>223/2013:</p> <ul style="list-style-type: none">• cyklistické trasy riešiť tak, aby boli prepojené s regionálnymi a nadregionálnymi trasami, resp. cyklistickými komunikáciami;• dodržať ochranné pásma pred negatívnymi účinkami dopravy podľa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov; <p>Upozorňujeme, že je potrebné predmetné oznámenie o vypracovaní strategického dokumentu prerokovať (a ich pripomienky rešpektovať) aj s Železnicami Slovenskej republiky, Národnou diaľničnou spoločnosťou, a. s., Slovenskou správou ciest a Dopravným úradom.</p>	<p>týkajúce sa cyklo dopravy (Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR, Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji). Jednotlivé aktivity rozvoja cyklistickej dopravy budú riešiť napojenie na už existujúcu sieť, tak aby došlo k ich skvalitneniu.</p> <p>- berie sa na vedomie. Konkrétne návrhy jednotlivých konkrétnych realizovaných aktivít / projektov budú predmetom povoľovacích konaní v zmysle platnej legislatívy a budú posudzované v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.</p> <p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>5./ Ministerstvo životného prostredia, odbor štátnej správy ochrany prírody, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava, (č. 8573/2023-6.3, zo dňa 11.05.2023)</p>	<p>Predložené oznámenie je všeobecného charakteru, bez uvedenia jednotlivých aktivít, ich lokalizácie a územného priemetu, preto nie je možné jednoznačne posúdiť významnosť vplyvov na záujmy ochrany prírody a krajiny. Nakoľko predložený strategický dokument podlieha v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. povinnému hodnoteniu, požadujeme do špecifických požiadaviek rozsahu hodnotenia zahrnúť nasledovné požiadavky:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Bližšie konkretizovať navrhované projekty ohľadom na mieru detailu jednotlivých projektov.2. Vyhodnotiť vplyvy strategického dokumentu na všetky druhy chránených území prvky územného systému ekologickej stability, lokality UNESCO, mokrade, biotopy a chránené druhy, vrátane kumulatívnych vplyvov a navrhnúť adekvátne opatrenia na ich zmiernenie.	<p>- berie sa na vedomie. Konkrétne projekty, resp. plánované aktivity sú súčasťou strategického dokumentu, resp. jeho príloh (uverejnené na: https://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/phrsr-ksk-roky-2022-2027/)</p> <p>- Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia a kap. IV/1.1. Primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy zmeny strategického dokumentu a kap. 1.2. Hodnotenie</p>

	<p>3. V prípade, že niektoré prvky strategického dokumentu budú generovať možný významný vplyv na územia európskej sústavy chránených území Natura 2000, ministerstvo bude požadovať v rámci správy o hodnotení vyhodnotiť vplyvy strategického dokumentu na územia európskej sústavy chránených, území; Natura 2000 (tzv. primerané hodnotenie) podľa Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v SR (ŠOP SR, 2014, 2016) v zmysle platnej legislatívy, autorizovanou osobou podľa § 28a zákona č. 543/2002 Z. z.</p>	<p>predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na zložky, faktory životného prostredia a zdravie obyvateľstva). Konkrétne návrhy jednotlivých konkrétnych realizovaných aktivít / projektov budú predmetom povoľovacích konaní v zmysle platnej legislatívy a budú posudzované v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.</p> <p>- Primerané hodnotenie bolo spracované odborne spôsobilou osobou a je súčasťou príloh správy o hodnotení strategického dokumentu.</p>
<p>6./ Ministerstvo životného prostredia, odbor štátnej geologickej správy, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava, (č. 20566/2023, zo dňa 30.03.2023)</p>	<p>1. V katastrálnom území Košického samosprávneho kraja (ďalej len „predmetné územie“) sa nachádza 99 výhradných ložísk s určeným dobývacím priestorom (DP), 140 výhradných ložísk s chráneným ložiskovým územím (CHLÚ), 55 výhradných ložísk na ktoré bolo vydané osvedčenie o výhradnom ložisku (OVL) a 23 ložísk nevyhradeného nerastu (LNN) tak, ako sú uvedené v prílohe a zobrazené na mapových prílohách v mierke 1:450 000.</p> <p>Podľa § 15 ods. 1 banského zákona sú orgány územného plánovania a spracovatelia územnoplánovacej dokumentácie povinní pri územnoplánovacej činnosti vychádzať z podkladov o zistených a predpokladaných výhradných ložiskách a sú povinní navrhovať riešenie, ktoré je z hľadiska ochrany a využitia nerastného bohatstva a ďalších verejných záujmov najvýhodnejšie. Ministerstvo požaduje dodržať ustanovenia § 18 a § 19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradných ložísk proti znemožneniu, alebo sťaženiu ich dobývania a podľa § 17 ods. 5 a § 26 ods. 3 banského zákona vyznačiť hranice chránených ložiskových území a dobývacích priestorov v územnoplánovacej dokumentácii. Ložisko nevyhradeného nerastu je</p>	<p>- Uvedené informácie (body 1 až 8) MŽP SR, odbor štátnej geologickej správy obstarávateľ strategického dokumentu a spracovateľ správy o hodnotení berú na vedomie. Posúdenie vhodnosti a podmienok stavebného využitia konkrétneho územia pre budúce oprávnené aktivity / projekty strategického dokumentu budú predmetom príslušných povoľovacích konaní v zmysle platnej legislatívy.</p>

	<p>podľa § 7 banského zákona súčasťou pozemku. Vzhľadom na súčasné a predpokladané využívanie ložísk žiadame územia v blízkosti chránených ložiskových území a dobývacích priestorov nevyužívať na obytné, prípadne rekreačné účely.</p> <p>2. V predmetnom území sa nachádza 22 prieskumných území, ako sú uvedené v prílohe.</p> <p>Ministerstvo je dotknutým orgánom v územnom konaní podľa § 23 ods. 16 zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov. Nakoľko podľa § 22 ods. 1 geologického zákona môže ministerstvo lehotu prieskumného územia predĺžiť, žiadame v súlade s § 12 ods. 4 písm. n) Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii vyznačiť hranice prieskumných území v územnoplánovacej dokumentácii.</p> <p>3. V predmetnom území sú evidované staré banské diela tak, ako sú zobrazené na priloženej mape. Ministerstvo žiada evidované staré banské diela vymedziť ako plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa § 12 ods. 4 písm. o) Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a vyznačiť v územnoplánovacej dokumentácii.</p> <p>4. V predmetnom území sú evidované skládky odpadov tak, ako sú zobrazené na priloženej mape. Ministerstvo odporúča uvedené skládky odpadov dostatočne zohľadniť v územnoplánovacej dokumentácii.</p> <p>5. V predmetnom území sú na základe výpisu z Informačného systému environmentálnych záťaží evidované environmentálne záťaže: Okres Pravdepodobná environmentálna záťaž Potvrdená environmentálna záťaž Sanovaná / rekultivovaná lokalita Gelnica 15 3 13 Rožňava 14 5 18 Košice I, II, III, IV 6 9 22 Košice-okolie 19 6 14 Trebíšov 15 3 22 Michalovce 16 17 24 Sobrance 5 0 3 Spišská Nová Ves 14 6 17</p>	
--	---	--

	<p>"Na území okresu Gelnica sú evidované nasledujúce environmentálne záťažové s vysokou prioritou (K > 65): GL (006) / Smolník - ťažba pyritových rúd GL (1879) / Margecany - Rušňové depo. Cargo a. s. Na území okresu Rožňava sú evidované nasledujúce environmentálne záťažové s vysokou prioritou (K > 65): RV (010)/ Nižná Slaná - banský závod a okolie - ťažba rúd RV (009)/ Krásnohorské Podhradie - sarkofág pod Kaplnou - skladovanie a distribúcia agrochemikálií RV (1858) / Plešivec - rušňové depo, Cargo a. s. Na území mesta Košice sú evidované nasledujúce environmentálne záťažové s vysokou prioritou (K > 65): Košice I - K1 (003) / Košice - Ťahanovce - terminál Slovnaft Košice II - K2 (001) / Košice ~ Myslava - skládka TKO Košice III - Na území okresu Košice III nie sú evidované environmentálne záťažové s vysokou prioritou (K > 65) Košice IV - K4 (002) / Košice - Juh - rušňové depo K4 (1927) / Košice-Barca-letisko - sklad LPL - letisko Na území okresu Košice - okolie sú evidované nasledujúce environmentálne záťažové s vysokou prioritou (K > 65): KS (004) / Družstevná pri Hornáde — Chemika KS (005) / Haniska - Slovenský plynárenský priemysel KS (012) / Poproč - Petrova dolina - odkalisko KS (1860) / Haniska - Rušňové depo. Cargo a.s. KS (006) / Kecerovce — skládka TKO Kecerovské Pekľany II KS (1998) / Malá Lodina - VD Ružín - energetika KS (2155)/ Zlatá Idka - Golgota - štôlne a haldy Na území okresu Trebišov sú evidované nasledujúce environmentálne záťažové s vysokou prioritou (K > 65): TV (004) / Čelovce - sklad pesticídov TV (1861) / Čierna nad Tisou - Rušňové depo, Cargo a. s. TV (005) / Čierna nad Tisou - prekládková stanica Na území okresu Michalovce sú evidované nasledujúce environmentálne záťažové s vysokou prioritou ?. (K > 65):</p>	
--	---	--

	<p>MI (012) / Strážske - Chemko - odpadový kanál MI (1905) / Michalovce - mestské kasárne - autopark MI (1913) / Pozdišovce - objekty bývalých štátnych hmotných rezerv MI (2006) / Vôľa - Laborec pod Strážskym - kontaminácia PCB látkami MI (2088) / Vojany - Severný okraj prevádzkovej budovy EVO I a okolie MI (2089) / Vojany ~ Západný okraj prevádzkovej budovy EVO I a EVO II a okolie</p> <p>Na území okresu Sobrance nie sú evidované environmentálne záťaž s vysokou prioritou (K > 65)</p> <p>Na území okresu Spišská Nová Ves sú evidované nasledujúce environmentálne záťaž s vysokou prioritou (K > 65):</p> <p>SN (003) Z Krompachy - Halňa - skládka KO SN (004) / Krompachy — Kovohuty - spracovanie kovov SN (005) / Markušovce - Markušovce - okolie - ťažba rúd SN (006) / Rudňany - ťažba a úprava rúd SN (007) / Slovinky ~ ťažba a úprava rúd SN (011) Z Spišská Nová Ves - rušňové depo</p> <p>Podrobnejšie detaily konkrétnych environmentálnych záťaží je možné skontrolovať na adrese http:// envirozataze.enviroportal.sk/MapaZ cez mapu, alebo http://envirozataze.enviroportal.sk/Informacny - system cez konkrétne atribúty. V prílohe Vám zasielame zjednodušené mapky s vykreslenými environmentálnymi záťažami.</p> <p>Pravdepodobné environmentálne záťaž a environmentálne záťaž môžu negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia.</p> <p>6. V predmetnom území sú zaregistrované svahové deformácie v týchto okresoch:</p> <p>v okrese Gelnica (32) - 2 aktívne, 21 potenciálnych, 9 stabilizovaných, v okrese Košice - okolie (551) - 59 aktívnych, 302 potenciálnych, 1 potencionálna s aktívnymi formami, 189 stabilizovaných, v okrese Košice I (31) - 7 aktívnych, 18 potenciálnych, 6 stabilizovaných, v okrese Košice II (16) - 2 aktívne, 6 potenciálnych, 8 stabilizovaných, v okrese Košice III (56) - 8 aktívnych, 36 potenciálnych, 12 stabilizovaných, v okrese Košice IV (4) - 13 aktívnych, 22 potenciálnych, 6 stabilizovaných, v okrese Michalovce (56) - 1 aktívne, 43 potenciálnych, 12 stabilizovaných, v okrese Rožňava (31) - 3 aktívne, 15 potenciálnych, 13 stabilizovaných,</p>	
--	---	--

	<p>v okrese Sobrance (122) - 94 potenciálnych, 28 stabilizovaných, v okrese Spišská Nová Ves (27) - 3 aktívne, 13 potenciálnych, 11 stabilizovaných, v okrese Trebišov (122) - 10 aktívnych, 58 potenciálnych, 54 stabilizovaných.</p> <p>Orgány územného plánovania sú podľa § 20 ods. 1 geologického zákona povinné v textovej a grafickej časti územnoplánovacej dokumentácie zohľadniť výsledky geologických prác, v konkrétnom prípade výsledky inžinierskogeologického prieskumu spracované v záverečnej správe: Atlas máp stability svahov SR v M 1 : 50 000 (Šimeková, Martinčeková a kol., 2006), ktorý je prístupný na mapovom serveri Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra Bratislava. Na webových stránkach sú dostupné aj ďalšie údaje a informácie o zaregistrovaných svahových deformáciách: http://apl.geology.sk/atlassd/ a http://apl.geology.sk/geofond/zosuvy/.</p> <p>Svahové deformácie v predmetnom území negatívne ovplyvňujú možnosti využitia územia pre stavebné účely.</p> <p>7. Predmetné územie spadá do nízkeho až vysokého radónového rizika, tak ako je to zobrazené na priloženej mape. Stredné a vysoké radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia</p> <p>8. Informácie o geotermálnej energii v predmetnom území sú k dispozícii na webovej stránke Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra - aplikácia Atlas geotermálnej energie http://api.geology.sk/mapportal/#/aplikacia/14.</p> <p>Podľa § 20 ods. 3 geologického zákona ministerstvo vymedzuje ako riziká stavebného využitia územia:</p> <p>a) výskyt potenciálnych, stabilizovaných a aktívnych zosuvov. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom. Územia s výskytom aktívnych svahových deformácií nie sú vhodné pre stavebné účely.</p> <p>b) prítomnosť environmentálnych záťaží GL (006) / Smolník - ťažba pyritových rúd; GL (1879) / Margecany - Rušňové depo, Cargo a. s.; RV (010) í Nižná Slaná - banský závod a okolie - ťažba rúd; RV (009)/</p>	
--	---	--

	<p>Krásnohorské Podhradie -- sarkofág pod Kaplnou - skladovanie a distribúcia agrochemikálií; RV (1858) / Plešivec - rušňové depo, Cargo a. s.; KÍ (003) / Košice - Ťahanovce - terminál Slovnaft; K2 (001) / Košice - Myslava - skládka TKO; K4 (002) t Košice ~ Juh - rušňové depo; K4 (1927) / Košice - Barca - letisko - sklad LPL - letisko; KS (004) / Družstevná pri Hornáde — Chemika; KS (005) / Haniska - Slovenský plynárenský priemysel; KS (012) / Poproč - Petrova dolina - odkalisko; KS (1860) / Haniska - Rušňové depo, Cargo a.s.; KS (006) / Kecеровce - skládka TKO Kecеровské Pekľany II; KS (1998) / Malá Lodina - VD Ružín - energetika; KS (2155) / Zlatá Idka-Golgota- štôlne a haldy; TV (004) / Čelovce - sklad pesticídov; TV (1861) / Čierna nad Tisou - Rušňové depo. Cargo a. s.; TV (005) i Čierna nad Tisou - prekládková stanica; MI (012) / Strážske - Cheniko - odpadový kanál; MI (1905) / Michalovce - mestské kasárne - autopark; MI (1913)/ Pozdišovce - objekty bývalých štátnych hmotných rezerv; MI (2006) / Vôľa - Laborec pod Strážskym - kontaminácia PCB látkami; MI (2088) i Vojany - Severný okraj prevádzkovej budovy EVO I a okolie; MI (2089) / Vojany - Západný okraj prevádzkovej budovy EVO 1 a EVO íl a okolie; SN (003) / Krompachy - Halňa - skládka KO; SN (004) / Krompachy - Kovohuty - spracovanie kovov; SN (005) / Markušovce - Markušovce - okolie - ťažba rúd; SN (006) / Rudňany – ťažba a úprava rúd; SN (007) í Slovinky - ťažba a úprava rúd; SN (011) / Spišská Nová Ves - rušňové depo s vysokou prioritou riešenia (hodnota K > 65 podľa klasifikácie environmentálnej záťaže v Informačnom systéme environmentálnych záťaží). Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom environmentálnej záťaže s vysokou prioritou riešenia je potrebné posúdiť a overiť geologickým prieskumom životného prostredia,</p> <p>c) výskyt stredného a vysokého radónového rizika. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného a vysokého radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarenia pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia.</p>	
--	---	--

<p>7./ Štátna ochrana prírody, Tajovského 1440/28B, 974 01 Banská Bystrica, (č. ŠOP SR/406-003/2023, zo dňa 28.03.2023)</p>	<p>Predložený strategický dokument podlieha povinnému hodnoteniu podľa zákona o posudzovaní vplyvov. V správe o hodnotení strategického dokumentu požadujeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť aktivity plánované v strategickom dokumente (nielen ako odvolanie na iné strategické dokumenty), - zobraziť územný priemet navrhovaných aktivít, <p>- vyhodnotiť vplyv strategického dokumentu na záujmy ochrany prírody,</p> <p>- vyhodnotiť vplyvy všetkých projektových balíkov PHSR KSK 2023 -2030 na územia sústavy Natura 2000 (tzv. primerané hodnotenie) podľa Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v SR (ŠOP SR, 2014, 2016). Miera podrobnosti predloženého strategického dokumentu pravdepodobne neumožňuje primerane posúdiť jeho vplyvy na územia sústavy Natura 2000 s jednoznačným výsledkom. Projekty navrhované v rámci strategického dokumentu bude potrebné posúdiť na úrovni konkrétnych projektov buď podľa zákona o ochrane prírody (§ 28), alebo podľa zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - berie sa na vedomie. Plánované aktivity sú súčasťou strategického dokumentu, resp. jeho príloh (uverejnené na: https://web.vucke.sk/sk/uradnatabula/rozvoj-regionu/phrsr-ksk-roky-2022-2027/) - Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia sú popísané v kap. IV/1.1. Primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy zmeny strategického dokumentu a v kap. 1.2. Hodnotenie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na zložky, faktory životného prostredia a zdravie obyvateľstva). Návrhy jednotlivých konkrétnych realizovaných aktivít / projektov budú predmetom povoľovacích konaní v zmysle platnej legislatívy a budú posudzované v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. - Primerané hodnotenie je súčasťou príloh správy o hodnotení strategického dokumentu.
<p>8./ Okresný úrad Trebišov, Odbor starostlivosti o životné prostredie,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stanovisko z hľadiska odpadového hospodárstva: <p>Na základe zaslania oznámenia o vypracovaní strategického dokumentu - Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického</p>	<ul style="list-style-type: none"> - berie sa na vedomie.

<p>Námestie mieru 804/1, 075 01 Trebíšov (č. OU-TV-OSZP-2023/005485-007, zo dňa 05.04.2023)</p>	<p>samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030), podľa §6 ods.2 zákona NR SR č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie o zmene a doplnení niektorých zákonov / ďalej len EIAZ, Vám podľa § 6 ods.6 zák.č. 24/2006 Z.z. o EIA. ako príslušný štátny orgán odpadového hospodárstva oznamujeme, že z hľadiska odpadového hospodárstva k zaslaníu oznámenia o vypracovaní strategického dokumentu - Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030), <u>nemáme pripomienky.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stanovisko z hľadiska štátnej vodnej správy: S Oznámením o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ z hľadiska vodohospodárskeho súhlasíme bez pripomienok. • Stanovisko z hľadiska ochrany ovzdušia: Z hľadiska ochrany ovzdušia k oznámeniu o strategickom dokumente: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“, obstarávateľa Košický samosprávny kraj, Námestie Maratónu mieru f, 042 66 Košice, <u>nemáme žiadne pripomienky.</u> • Stanovisko z hľadiska ochrany prírody a krajiny: Orgán ochrany prírody a krajiny konštatuje, že Oznámenie o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2023 - 2027“ považuje za dostatočné vzhľadom na štádium jeho prípravy. Navrhuje však pokračovať v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie a v Správe o hodnotení podrobne vypracovať vplyvy jednotlivých projektov na životné prostredie. 	<p>- berie sa na vedomie.</p> <p>- berie sa na vedomie.</p> <p>- berie sa na vedomie, predložená je správa o hodnotení vypracovaná podľa prílohy č.4 zákona č. 24/2006 Z.z.. Vplyvy jednotlivých strategických a špecifických cieľov strategického dokumentu sú popísané v správe o hodnotení, kap. IV./1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie a kap. 1.2. Hodnotenie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na zložky, faktory životného prostredia a zdravie obyvateľstva.</p>
<p>9./ Okresný úrad Michalovce, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Námestie slobody 1, 071 01 Michalovce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Z hľadiska ochrany zložiek životného prostredia nemáme k predloženému Oznámeniu o strategickom dokumente žiadne zásadné pripomienky za podmienky dodržania kompletnej environmentálnej legislatívy, ako aj pri realizácii navrhovaných opatrení. V okrese Michalovce sa nachádza Chránená vodohospodárska oblasť Vihorlat 	<p>- berie sa na vedomie. Príslušná legislatíva (zákon č. 305/2018 Z. z.) v rámci jednotlivých konkrétnych realizovaných oprávnených aktivít strategického dokumentu bude dodržaná.</p>

<p>(č. OU-M1-OSZP-2023/007135-007, zo dňa 31.03.2023)</p>	<p>(CHVO Vihorlat). V CHVO Vihorlat je potrebné dodržiavať ustanovenia zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prírodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov.</p> <ul style="list-style-type: none">• K oznámeniu o strategickom dokumente Okresný úrad Michalovce, odbor starostlivosti o životné prostredie, štátna správa odpadového hospodárstva, ako dotknutý orgán podľa § 6 ods. 6 zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov dáva toto stanovisko: K oznámeniu o strategickom dokumente <u>nemáme</u> pripomienky a súhlasíme s jeho znením v predloženej podobe. Vypracovanie a rozsah oznámenia o strategickom dokumente považujeme z pohľadu štátnej správy odpadového hospodárstva za dostatočné.• Na základe predloženej žiadosti Okresný úrad Michalovce, odbor starostlivosti o životné prostredie, ako príslušný orgán štátnej správy ochrany prírody a krajiny v zmysle § 5 zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov a § 64 ods. 1, písm. d) v spojitosti s g 68 písm. d) zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov /ďalej len zákon OPaK/, k predmetnej žiadosti dáva podľa § 9 ods. 1 písm. v) zákona o OPaK nasledujúce stanovisko: Po preštudovaní predloženého dokumentu „Oznámenie o strategickom dokumente Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“, <u>nemáme</u> z hľadiska ochrany prírody a krajiny k predloženému dokumentu pripomienky. Nakoľko dokument hodnotí novo navrhované aktivít), je potrebné aby v zmysle našej legislatívy v etape prípravy a povoľovania konkrétnej činnosti (proces EIA, územné a stavebné konanie), kde budú jednotlivé parametre konkrétnej stavby a predpokladané vplyvy na životná prostredie, resp. ochranu prírody a krajiny, podrobnejšie rozpracované a špecifikované.• Štátna správa ochrany ovzdušia konštatuje, že predložené oznámenie o strategickom dokumente je z hľadiska ochrany ovzdušia	<p>- berie sa na vedomie.</p> <p>- berie sa na vedomie. Príslušná legislatíva v rámci jednotlivých budúcich/konkrétnych realizovaných oprávnených aktivít strategického dokumentu bude dodržaná.</p> <p>- berie sa na vedomie</p> <p>- berie sa na vedomie</p>
---	---	--

	<p>vypracované v dostatočnom rozsahu a <u>nemá</u> k nemu žiadne pripomienky a nepožaduje ďalšie posudzovanie.</p>	
<p>10./ Železnice slovenskej republiky, Odbor stratégie a zahraničnej spolupráce, Klemensova 8, 813 61 Bratislava (č. 31410/2023/0210-27, zo dňa 27.03.2023)</p>	<p>V rámci predmetného dokumentu žiadame zosúladiť a vziať do úvahy:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zachovanie ochranného pásma dráhy (ďalej len „OPD“) 60 m od osi krajnej koľaje v zmysle zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach v znení neskorších predpisov. V prípade návrhu/podpory výsadby ochrannej a izolačnej zelene v blízkosti železničných tratí, tiež rešpektovať zákon o dráhach č. 513/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého je podľa § 4 v obvode dráhy zakázané vysádzať stromy a kry a podľa § 6 Vlastníci a užívatelia nehnuteľností a správcovia vodných tokov a odkrytých podzemných vôd v OPD sú povinní udržiavať pozemky a stromy a kry na nich, skládky, stavby, mostné piliere a iné konštrukcie a vzdušné vedenia v takom stave a užívať ich takým spôsobom, aby neohrozili prevádzku dráhy a jej súčastí, ani neobmedzili bezpečnosť a plynulosť dopravy na dráhe. Vysádzať a pestovať stromy a kry s výškou presahujúcou tri metre možno v OPD len vtedy, ak je zabezpečené, že pri páde nemôžu poškodiť súčasti dráhy. Zabezpečenie prejazdnosti (obslužnosti) jednotlivých železničných tratí alebo núdzovej prevádzky tratí s využitím obchádzkových tratí hlavne (pre účely Ministerstva obrany Slovenskej republiky): <ul style="list-style-type: none"> Trať č. 180, 188 Púchov, Žilina, Vrútky, Poprad, Margecany, Prešov (HT - 01) Trať č. 160 Bratislava, Palárikovo, Kozárovce, Zvolen, Plešivec, Košice (HT- 02) Trať č. 191, 193 Prešov, Strážske, Trebišov, Košice, Kysak (ST- 13) Trať č. 173 Banská Bystrica, Brezno, Margecany (OT - 21) Trať č. 169 Košice, Kechnec (PT -39) Trať č. 190 Kalša, Čierna nad Tisou (PT - 41) Existujúce strategické a rozvojové zámery na železničnej infraštruktúre: <ol style="list-style-type: none"> „Modernizácia koridoru č. V“. Strategické zámery ŽSR v rámci 	<p>- berie sa na vedomie. Príslušná legislatíva v rámci jednotlivých budúcich / konkrétnych realizovaných aktivít strategického dokumentu bude dodržaná. Posúdenie vhodnosti a podmienok využitia konkrétneho územia pre budúce aktivity / projekty strategického dokumentu budú predmetom príslušných povoľovacích konaní v zmysle platnej legislatívy.</p> <p>- berie sa na vedomie. Uvedené strategické a rozvojové zámery na železničnej infraštruktúre nie sú v rozpore s hodnoteným strategickým</p>

	<p>modernizácie koridoru č. V sú zamerané na pokračovanie modernizácie smerom na Košice, a ďalej až po Čiernu nad Tisou. Modernizácia koridoru č. V bude riešená v čiastkových projektoch, ktorých realizáciou príde k zníženiu emisií hluku, k celkovému zníženiu energetickej náročnosti a k zníženiu negatívnych vplyvov z prevádzky železničnej dopravy na životné prostredie. Pre účely tohto stanoviska sú predmetne nasledovne Čiastkové projekty:</p> <p>- „Úsek Poprad -Tatry - Krompachy“, počas modernizácie príde na predmetnom úseku k náhrade železničného zvršku a spodku so zvýšením rýchlosti na 160 km/h, k zvýšeniu bezpečnosti realizáciou a zavedením európskeho systému správy a riadenia železničnej dopravy (ďalej len „ERTMS“), výstavbou staničných zabezpečovacích zariadení 3. kategórie, náhradou úrovňových priecestí za mimoúrovňové a výstavbou mimoúrovňových bezbariérových prístupov na nástupištia. Pri modernizácii bude realizovaná príprava na prechod z jednosmernej trakčnej sústavy na striedavú trakčnú súpravu 25 kV, 50 Hz. Aktuálnym projektovým zámerom je príprava projektovej dokumentácie na úrovni dokumentácie pre vydanie stavebného povolenia.</p> <p>„Úsek Krompachy - Kysak“. Predmetný úsek je najnáročnejším úsekom v rámci koridoru č. V, nakoľko trať prekonáva náročný terén údolia rieky Hron. Počas modernizácie príde k zvýšeniu traťovej rýchlosti na maximálnu traťovú rýchlosť do 140 km/h, k zvýšeniu bezpečnosti a k zmene trakčnej napájacej sústavy na striedavú 25 kV, 50 Hz. Modernizovaný bude tiež železničný zvršok aj spodok, dva existujúce tunely, železničné stanice a zastávky. V súčasnosti na predmetný projekt prebieha posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA).</p> <p>„Úsek Kysak - Košice“. Predmetný úsek trate spadá do základnej siete koridorov TEN-T. Modernizovaný bude železničný zvršok a spodok so zvýšením rýchlosti na 160 km/h. Projektom príde k zvýšeniu bezpečnosti a k zmene trakčnej napájacej sústavy z jednosmernej na striedavú 25 kV, 50Hz. Zmodernizované budú železničné stanice a zástavky. V súčasnosti je vydané právoplatné rozhodnutie č. Olí-KS-OSZP-2020/006677 zo dňa 19. 03. 2021, ktoré je zverejnené na webovom sídle Ministerstva životného prostredia, Link: https://wvw.enviroportal.sk/sk/eia/dctail/modernizacia-zeleznicnej-trate-</p>	<p>dokumentom. Súčasťou strategického dokumentu je navrhovaný špecifický cieľ: Podporiť rozvoj železničnej siete v dopravnom systéme kraja v nadväznosti na rozvoj dráhovej dopravy a mobility. Pri realizácii konkrétnych projektov napĺňania špecifických cieľov strategického dokumentu budú rešpektované ustanovenia zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach v znení neskorších predpisov, ako aj zabezpečená prejazdnosť (obslužnosti) jednotlivých železničných tratí alebo núdzovej prevádzky tratí s využitím obchádzkových tratí hlavne (pre účely MO SR) a ďalších stavieb posudzovaných podľa zákona č. 24/2006 Z.z. (proces EIA).</p>
--	--	--

	<p>ziina-kosice- usektrate - kysak-mimo-kos-1</p> <p>Úsek Košice - Čierna nad Tisou - .št. h r. SK/UA“, počas modernizácie príde k zvýšeniu traťovej rýchlosti do 120 km/h a k náhrade železničného zvršku a spodku, k zvýšeniu bezpečnosti v dôsledku zavedenia systému ERTMS a modernizácie staničných zabezpečovacích zariadení s diaľkovým riadením, k zmene trakčnej napájacej sústavy, k zníženiu hlučnosti spôsobenej železničnou dopravou a k celkovému zníženiu ekologických vplyvov z činnosti železničnej dopravy. Výhľadovým projektovým zámerom na začatie procesu projektovej prípravy vrátane procesu posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA). „Modernizácia uzla Košice“. Aktuálne prebieha proces prípravy verejnej súťaže na výber zhotoviteľa štúdie uskutočniteľnosti pre tento projektový zámer. Závery štúdie budú oficiálne zverejnené po jej spracovaní na webovej stránke ŽSR.</p> <p>„Elektrifikácia a optimalizácia trate Filakovo - Plešivec - Moldava nad Bodrou“. Traťový úsek je zahrnutý do súhrnnej siete koridorov TEN-T. Optimalizácia trate bude spočívať v elektrifikácii traťového úseku striedavou trakciou a vo zvýšení traťovej rýchlosti na min. 120 km/h. Aktuálnym projektovým zámerom je obstaranie štúdie uskutočniteľnosti.</p> <p>„Elektrifikácia trate Moldava nad Bodvou - Haniska pri Košiciach, realizácia“. Predmetom projektu je elektrifikácia traťového úseku, modernizácia oznamovacích a zabezpečovacích zariadení s diaľkovým riadením a čiastočná modernizácia železničného zvršku a spodku. Projekt je momentálne v štádiu realizácie a bližšie informácie sú verejne dostupné na webovej stránke (zsr.sk),</p> <p>„Modernizácia trate Kysak - Plavec - št. hr. SK/PL“, počas ktorej príde k zvýšeniu rýchlosti na 120 km/h, k predĺženiu užitočnej dĺžky staničných koľají na 750 m, k modernizácii oznamovacích a zabezpečovacích zariadení a k zvýšeniu bezpečnosti dopravy. Počas elektrifikácie by sa malo uvažovať s prechodom na striedavú trakciu. Aktuálnym projektovým zámerom je obstaranie štúdie uskutočniteľnosti.</p> <p>„Modernizácia trate Slovenské Nové Mesto - št. hr. SK/HU“, počas ktorej príde k elektrifikácii predmetného traťového úseku, k zvýšeniu rýchlosti na 100 km/h, k rekonštrukcii železničného zvršku a spodku a k modernizácii oznamovacích zabezpečovacích zariadení. Aktuálnym projektovým</p>	
--	---	--

	<p>zámerom je obstaranie štúdie uskutočniteľnosti.</p> <p>„Optimalizácia trate Michalany - Bánovce nad Ondavou“, počas ktorej príde k rekonštrukcii železničného zvršku a spodku, k modernizácii oznamovacích zabezpečovacích zariadení s diaľkovým riadením. Potrebne je uvažovať s prechodom na striedavú trakciu 25 kV. 50 Hz a vo vybraných železničných staniach s mimoúrovňovým prístupom na nástupištia. Aktuálnym projektovým zámerom je obstaranie štúdie uskutočniteľnosti.</p> <p>„Optimalizácia trate Výhybňa Slivník - Trebišov“, počas ktorej príde k zvýšeniu rýchlosti na 100 km/h, k rekonštrukcii železničného zvršku a k modernizácii oznamovacích a zabezpečovacích zariadení s diaľkovým riadením. Aktuálnym projektovým zámerom je obstaranie štúdie uskutočniteľnosti.</p> <p>„Elektrifikácia trate Bánovce nad Ondavou - Humenné“, počas ktorej príde k zvýšeniu traťovej rýchlosti na 120 km/h, ku komplexnej rekonštrukcii železničného zvršku a spodku, k elektrifikácii traťového úseku jednosmernou trakčnou napájacou sústavou 3 kV a k modernizácii oznamovacích a zabezpečovacích zariadení s diaľkovým riadením. V súčasnosti prebieha majetkovo-právne vysporiadanie a inžinierska činnosť k stavebným povoleniam a príprava vyhlásenia verejného obstarávania pre zhotoviteľa stavby. Bližšie informácie sú verejne dostupné na webovej stránke (zsr.sk).</p> <p>„Modernizácia SRT na území SR“ na tratiach:</p> <p>„Trať Čop (UA) - Čierna nad Tisou“, počas modernizácie príde k modernizácii železničnej stanice Čierna nad Tisou, k zlepšeniu parametrov železničného zvršku a spodku a k modernizácii oznamovacích a zabezpečovacích zariadení.</p> <p>„Trať Haniska pri Košiciach — Maťovce — Maťovce št. hr.“, počas modernizácie príde k zvýšeniu traťovej rýchlosti na 80 km/h, k modernizácii oznamovacích a zabezpečovacích zariadení s diaľkovým riadením a zavedením systému GSM-R. Aktuálnym projektovým zámerom širokorozchodných (ŠRT) tratí je obstaranie štúdie uskutočniteľností.</p> <p>k. „Optimalizáciu trate Banská Bystrica - Červená skala - Margecany“, počas ktorej príde k zvýšeniu priepustnosti a traťovej rýchlosti na 100 km/h, k modernizácii oznamovacích a zabezpečovacích zariadení,</p>	
--	---	--

	<p>k rekonštrukcií železničného zvršku a spodku a k elektrifikácii traťového úseku. Aktuálnym projektovým zámerom je obstaranie štúdie uskutočniteľnosti.</p> <p>l. „Optimalizácia Prešov - Strážske“, počas ktorej príde k zvýšeniu traťovej rýchlosti na 100 km/h, k modernizácii oznamovacích a zabezpečovacích zariadení, k rekonštrukcii železničného zvršku a spodku, k úprave železničných staníc a zastávok a k elektrifikácii traťového úseku. Aktuálnym projektových zámerom je dokončovanie štúdie uskutočniteľnosti a následné spustenie procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA).</p> <p>m. „ŽST Košice - rekonštrukcia nástupíšť č. 1, 2, 3, a KRŽZ koľ. Č. 11, 9, S, 7, 6, 5, 3A, 1“, Predmetom projektu je úprava vybraných nástupíšť, vrátane rekonštrukcie vonkajšieho osvetlenia, komplexná rekonštrukcia zvršku koľaje č. 1b a súčasne komplexnej rekonštrukcie vybraných koľají prilahlých k nástupišťam, rekonštrukcia zastrešenia nástupíšť a zriadenie výťahov na vybrané nástupišťia. Bližšie informácie sú verejne dostupné na webovej stránke (zsr.sk).</p> <p>n. „Implementácia GSM-R do siete ZSR, úsek Varín - Košice — Čierna nad Tisou štátna hranica“, ktorá je vo fáze realizácie.</p>	
<p>11./ Okresný úrad Rožňava, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Ernesta Rótha 30, 048 01 Rožňava (č. OU-RV-OSZP-2023/004085-002, zo dňa 24.03.2023)</p>	<p>Okresný úrad Rožňava odbor starostlivosti o životné prostredie, ako vecne a miestne príslušný orgán štátnej správy podľa § 3 písm. p) zákona č. 24/2006 Z. z. dáva podľa § 6 ods. 6 zákona č. 24/2006 Z. z. k predloženej navrhovanej činnosti nasledovné stanovisko, v ktorom <u>súhlasí</u> s predloženým strategickým dokumentom s názvom „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 - 2027 (s výhľadom do roku 2030)“, bez pripomienok a nepožaduje jeho ďalšie posudzovanie podľa zákona č. 24/2006 Z. z.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>

<p>12./ Magistrát mesta Košice, Oddelenie dopravy a životného prostredia referát životného prostredia a energetiky, Komenského 52 041 26 Košice (č. MK/A/2023/1363, zo dňa 27.03.2023)</p>	<p>Z hľadiska mestom sledovaných záujmov v danom území, Mesto Košice, ako dotknutá obec, vzhľadom k rozsahu a obsahu oznámenia <u>nemá k predmetnému strategickému dokumentu pripomienky.</u></p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>13./ Úrad Prešovského samosprávneho kraja, Odbor strategického rozvoja, Námestie mieru 2, 080 01 Prešov (č. 04917/2023/DUPaZP-2, zo dňa 20.03.2023)</p>	<p>Prešovský samosprávny kraj berie na vedomie <u>bez zásadných pripomienok</u> predložené oznámenie o strategickom dokumente. Pri dominantnom počte aktivít navrhnutých v PHRSR KSK sa predpokladá, že budú mať pozitívny vplyv na ŽP, avšak niektoré navrhované projekty/opatrenia môžu mať i negatívny vplyv rôznej intenzity a dĺžky trvania. Všetky navrhované aktivity, v závislosti od svojich parametrov a lokalizácie v území, budú v zmysle platnej legislatívy podľa potreby resp. nutnosti posúdené v rámci procesu posudzovania vplyvov navrhovaných činností na životné prostredie.</p>	<p>- berie sa na vedomie. Návrhy jednotlivých konkrétnych realizovaných aktivít / projektov budú predmetom povoľovacích konaní v zmysle platnej legislatívy a budú posudzované v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.</p>
<p>14./ Okresný úrad Košice - okolie, Hroncova 13, 041 70 Košice (č. OU-KS-OSZP-2023/005498-004, zo dňa 23.03.2023)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Z hľadiska odpadového hospodárstva listom č. OU-KS-OSZP 2023/005616 zo dňa 22,03.2023 k oznámeniu o strategickom dokumente nemá námietky, • Z hľadiska štátnej vodnej správy listom č. OU-KS-OSZP 2023/005608 zo dňa 22.03.2023 uvádza, že z hľadiska ochrany vodných pomerov <u>nemá</u> k oznámeniu o strategickom dokumente zásadné pripomienky. • Z hľadiska ochrany ovzdušia listom č. OU-KS-OSZP-2023/005619 zo dňa 22.03.2023 ako orgán Štátnej správy ochrany ovzdušia zaslal stanovisko, kde na základe uvedeného konštatuje, že implementáciou uvedených prvkov dôjde k zlepšeniu životného prostredia a k predloženému dokumentu <u>nemá pripomienky.</u> • Z hľadiska ochrany prírody a krajiny: S navrhovaným dokumentom <u>súhlasí</u> za dodržania opatrení uvedených v strategickom dokumente, ktoré sú zamerané na zamedzenie negatívnych vplyvov identifikovaných v 	<p>- berie sa na vedomie.</p> <p>- berie sa na vedomie.</p> <p>- berie sa na vedomie.</p> <p>- berie sa na vedomie. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2023-2027 (s výhľadom do</p>

	tomto stupni prípravy dokumentácie a tiež za dodržania podmienok definovaných vo vyhláškach MŽP SR, ktorými sú vyhlásené CHVU a ÚEV.	roku 2030) predstavuje koncepčný dokument a východisko pre ďalšie plánovanie a konkretizáciu aktivít a projektov, ktoré je potrebné následne hodnotiť individuálne v zmysle § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.
15./ Okresný úrad Trebišov, Odbor starostlivosti o životné prostredie, M. R. Štefánika 1161/184 075 01 Trebišov (č. OU-TV-OSZP-2023/Ú05577-0, zo dňa 21.03.2023)	S Oznámením o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ z hľadiska vodohospodárskeho <u>súhlasíme bez pripomienok.</u>	- berie sa na vedomie.
16./ Obec Kobeliarovo, Kobeliarovo č. 78, 049 23 Nižná Slaná, (č. 08-002/2023, zo dňa 17.03.2023)	Obec Kobeliarovo Vám týmto oznamuje, že <u>nemá námietky</u> k Oznámeniu o strategickom dokumente.	- berie sa na vedomie.
17./ Obec Hažín, Obecný úrad, Kostolná ulica 122/8, 072 34 Hažín (č. 40/2023, zo dňa 30.03.2023)	Obec Hažín zverejnila Oznámenie o strategickom dokumente „PHSR KSK na roky 2023-2027“ v termíne od 17.03.2023 do 30.03.2023 a k danému oznámeniu <u>nemá žiadne pripomienky.</u>	- berie sa na vedomie.
18./ Obec Iňačovce, Iňačovce 141, 072 11, (č. 153/2023, zo dňa 31.03.2023)	Obec Iňačovce, zastúpená starostom Ing. Martinom Gerzaničom <u>nemá námietky ani pripomienky</u> k strategickému dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030) a zároveň potvrdzuje, že strategický dokument bol zverejnený na úradnej tabuli obce od 17.3.2023 do 31.3.2023.	- berie sa na vedomie.

<p>19./ Obec Paňovce, Paňovce 95, 044 71 Cečejevce (č. 92/2023, zo dňa 31.03.2023)</p>	<p>Obec Paňovce zastúpená starostkou obce Ing. Rozáliou Juhászovou Vám týmto oznamujeme, že <u>nemá námietky</u> voči stanovisku k oznámeniu o strategickom dokumente podľa § 6 ods. 6 zákona. Oznámenie o strategickom dokumente bolo vyvesené na úradnej tabuli od 17.03.2023 a zvesené 31.03.2023.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>20./ Obec Čierne Pole, Čierne Pole 16, 079 01 Veľké Kapušany (č. CP35/2023, zo dňa 21.03.2023)</p>	<p>Na základe Vášho listu zo dňa 16.03.2023 Vám oznamuje, že sme dňa 20.03.2023 na úradnej tabuli obce oznámili občanom obce o možnosti nahliadnuť, robiť si odpisy, výpisy alebo kópie zo strategického dokumentu, ktorý je umiestnený na obecnom úrade v čase úradných hodín. Oznam bude vyvesený do 31.03.2023.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>21./ Obec Viničky, Tokajská ulica 191/5, 076 31 Viničky (č. 90/2023, zo dňa 31.03.2023)</p>	<p>Obec Viničky zastúpená starostom obce Vám oznamuje <u>nemá námietky</u> k oznámeniu strategickému dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>22./ Obec Kalša, 044 18 Kalša 128 (č. 67-001/2023, zo dňa 31.03.2023)</p>	<p>Obec Kalša k oznámeniu o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 - 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ <u>nemá žiadne pripomienky.</u></p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>23./ Obec Egreš, Egreš 78, 075 01 Trebišov (č. 71/2023, zo dňa 22.03.2023)</p>	<p>Obecný úrad v Egreši, v zastúpení starostky Ing. Gabriely Timkovej, Vám oznamuje, že <u>nemá pripomienky</u> ku: „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ a naše stanovisko k nemu <u>je kladné.</u></p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>24./ Mesto Spišské Vlachy, SNP 34, 053 61 Spišské Vlachy, (č. 656/2023, zo dňa 24.03.2023)</p>	<p>k Oznámeniu o strategickom dokumente „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 - 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ <u>nemáme žiadne pripomienky.</u></p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>25./ Obec Rad, Hlavná ulica 95/10, 076 37 Rad (č. 70/2023-002, zo dňa 28.03.2023)</p>	<p>Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030) po preštudovaní a oboznámení sa s jeho základnými údajmi, konkrétnymi cieľmi ako Obec <u>vyjadrujeme k nemu kladné stanovisko.</u></p> <p>Zo strany obyvateľov obce nám nebol doručený žiaden dotaz ohľadom dokumentu.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>

<p>26./ Obec Veľký Kamenec, č.255, Veľký Kamenec, 076 36 (č. 51/2023, zo dňa 22.03.2023)</p>	<p>Obec Veľký Kamenec zastúpená starostom obce v zmysle § 6 ods.6 zákona NR SR č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov <u>nemá námietky</u> k oznámeniu o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030“).</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>27./ Mesto Strážske, Mestský úrad. Námestie Alexandra Dubčeka 300, 072 22 Strážske, (č. 2023/002056/108-ŽP, zo dňa 27.03.2023)</p>	<p>Mesto Strážske, ako dotknutá obec, <u>nemá</u> k predloženému oznámeniu o strategickom dokumente pripomienky.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>28./ Obec Jenkovce, 072 52 Jenkovce, (č. 38/2023, zo dňa 22.03.2023)</p>	<p>Obec Jenkovce Vám týmto oznamuje, že <u>nemá</u> pripomienky k Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>29./ Obec Zemplínsky Branč, Kostolná ulica č. 42/2, 076 02 Zemplínsky Branč (č. 43/2023, zo dňa 21.03.2023)</p>	<p>Obec Zemplínsky Branč, zastúpená Mgr. Vierou Tóthovou, starostkou obce, Vám týmto oznamuje, že k uvedenému oznámeniu <u>nemá námietky</u>.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>30./ Obec Brezina, Brezová ulica 151/32,076 12 Brezina (č. 47/2023-002, zo dňa 20.03.2023)</p>	<p>Obec Brezina, zastúpená starostkou obce Ing. Máriou Baloghovou, Vám oznamuje, že k oznámeniu o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja KSK na roky 2023 - 2027 (s výhľadom do roku 2030)“ <u>nemáme pripomienky</u>.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>31./ Obec Falkušovce, Falkušovce č. 179, 072 05, (č. 54/2023, zo dňa 20.03.2023)</p>	<p>Obec Falkušovce, zastúpená starostkou obce, Ing. Silviou Jaššovou, Vám oznamuje, že <u>nemá</u> žiadne pripomienky a námietky k oznámeniu o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027“.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>
<p>32./ Obec Dúbravka, Dúbravka 88, 072 15, (č. OcÚ-34/2023, zo dňa 21.03.2023)</p>	<p>K strategickému dokumentu <u>nemáme</u> žiadne pripomienky.</p>	<p>- berie sa na vedomie.</p>

K vydanému rozsahu hodnotenia strategického dokumentu (Okresný úrad Košice, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, č. OU-KE-OSZP1-2023/016708-219, zo dňa 05.06.2023) boli zaslané nasledovné stanoviská.

1./ Mesto Rožňava, Šafárikova 29, 048 01 Rožňava (č. MsÚRv/3869/2023-34119- VYST, zo dňa 15.06.2023)	- v časti 2.2. Špecifické požiadavky doplniť ako samostatný odstavec „Dôkladne vyhodnotiť možné vplyvy ... vo vzťahu k zdraviu obyvateľstva (fyzickému aj psychickému)“	- Požiadavka je riešená v rámci predmetnej správy o hodnotení, kap. IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia.
2./ Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP, 974 01 Banská Bystrica (č. 10074/2023/ODDUPZP-2, zo dňa 08.06.2023)	BBSK podľa § 8 ods. 8 zákona o posudzovaní s Rozsahom hodnotenia strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ <u>súhlasí</u> a k predloženému rozsahu hodnotenia strategického dokumentu nemá pripomienky.	- berie sa na vedomie.
3./ Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, 080 01 Prešov (č. 04917/2023/DUPaZP-4, zo dňa 12.06.2023)	Prešovský samosprávny kraj, odbor strategického rozvoja v zmysle § 8 ods. 8 zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako dotknutý samosprávny kraj berie na vedomie rozsah hodnotenia strategického dokumentu.	- berie sa na vedomie.
4./ Okresný úrad Michalovce, Námestie slobody 988/1, 071 01 Michalovce (č. OU-MI-OSZP-2023/011101-006, zo dňa 16.06.2023)	Vzhľadom na skutočnosť, že v predloženom rozsahu hodnotenia strategického dokumentu Oznámenie o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 (s výhľadom do roku 2030)“ boli zohľadnené pripomienky a požiadavky OÚ Michalovce, odboru starostlivosti o ŽP uvedené v stanoviskách jednotlivých štátnych správ v rámci zisťovacieho konania, k návrhu rozsahu hodnotenia strategického dokumentu nemáme pripomienky,	- berie sa na vedomie.

